STEPHEN KING

DUMOS KY SALA

STEPHEN KING

DUMOS KY SALA

Stephen King

DUMOS KY SALA

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
BRONIUS BRUŽAS

Kaunas
2008

Stephen King. Rinktiniai raštai, 53 tomas

DUMA KEY
New York, Scribner, 2008

UDK 820(73)-3
Ki-108

www.eridanas.lt

ISBN 978-9986-97-237-2

Atmintis... įkūnija mumyse sklandančius gandus.

DŽORDŽAS SANTAJANA

Meilę, malonumus galim ir prarast.
Man tik noris lobį išsikast.
Knieti žaisti? Privalai mokėt.
Visi pjauna tai, ką tenka sėt.
Mums tik noris lobį išsikast.

“SHARK PUPPY”

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (I)

Pradėkit nuo švaraus paviršiaus. Nebūtinai popieriaus ar drobės, svarbiausia, mano nuomone, balto. Praminame jį "baltu", nes mums reikia kokio nors žodžio, bet iš tikrųjų tokį paviršių derėtų vadinti "tuščiu". Juoda atstoja šviesos stoką, o balta įkūnija atminties trūkumą, negebėjimą prisiminti spalvą.

Kaip mes gebame prisiminti? Nuo tada, kai įsikūriau Dumos Ky saloje, giliomis naktimis, regėdamas šviesos stoką, galvodamas apie čia nesančius draugus, dažnai savęs šito klausinėju. Prieš auštant, retsykiais mąstau apie horizontą. Juo reikia pažymėti baltą paviršių. Veiksmas gana elementarus, pasakytumėte jūs, tačiau poelgiai, galintys atkurti pasaulį, visada esti didvyriški. Bent aš tuo įtikėjau.

Įsivaizduokite mergaitę, ką tik išaugusią iš kūdikiško amžiaus. Beveik prieš devyniasdešimt metų ji iškrito iš brikelės, galva trenkės į akmenį ir viską pamiršo. Ne tik savo vardą; viską! Staiga vieną dieną atsiminė tiek, kad paimtų pieštuką ir juo nedrąsiai perbrauktų baltą paviršių. Nubrėžė horizonto liniją, suprantama. Ir sykiu plyšį, pro kurį gali išsiveržti visa tai, kas juoda.

Taigi pabandykite mintyse išvysti, kaip smulkutė rankelė pakelia pieštuką... sudvejoja... ir baltumą papildo tamsia žyme. Pasistenkite suvokti, kiek drąsos reikėjo sukaupti, pirmą kartą mėginant nupiešti pasaulį ir tokiu būdu jį atkurti. Tą mažylę mylėsiu visuomet, ir nesvarbu, kiek dėl jos paaukojau. Privalau mylėti. Neturiu kitos išeities.

Kaip žinote, piešiniai prilygsta stebuklui.

KITAS MANO GYVENIMAS

Aš esu Edgaras Frimentlas. Kadaise man puikiai sekėsi darbuotis statybų bei rangos versle. Minesotoje, kitame mano gyvenime. Pastarąjį atskirti nuo dabartinio mane išmokė Vajermenas. Norėčiau apie jį papasakoti. Bet visų pirma išklosiu, kaip man ėjosi Minesotoje.

Pripažįstu: pagal amerikietiškus standartus, buvau tikras laimės kūdikis. Įsidarbinau vienoje kompanijoje, iš žemiausio sluoksnio pakilau iki aukščiausio, bet kai suvokiau pasiekęs lubas, atsisakiau pareigų ir įkūriau nuosavą bendrovę. Bosas iš manęs juokėsi, tvirtino, esą subankrutuosiu per metus. Ko gero, taip šneka visi viršininkai, jei koks jaunas, nutrūktgalvis pavaldinys užsigeidžia dirbti sau.

Tačiau sėkmė nuo manęs nenusigręžė. Klestint Mineapoliui-Sent Polui, sparčiai augdavo ir "Frimentlo" kompanija. Atėjus metui susiveržti diržus, į rizikingas avantiūras galvos nekišdavau, bet pasikliaudavau nuojauta, ir toji dažniausiai manęs neapvildavo. Kai sulaukiau penkiasdešimties, mudviejų su Pema turto vertė siekė keturiasdešimt milijonų dolerių. Bet išlaidūnais vis tiek netapome. Žmona pagimdė dvi dukras - baigiantis mūsų Aukso amžiui, viena iš jų, Ilzė, mokėsi Brauno universitete, o kita, Melinda, dalyvavusi mainų programoje, dėstė Prancūzijoje. Prieš nutinkant nelaimei, kaip tik ketinome keliauti į Europą ir ją aplankyti.

Statybvietėje patekau į avariją. Tiesos nepaneigsi: susikivirčijęs su dvylikaaukščiu kranu, rimtai nukentės kiekvienas pikapas, netgi tvirtašonis "Dodžas Ramas" su papildomais įmantriais aksesuarais. Dešinioji mano kaukolės pusė tik įtrūko. Užtat kairioji taip tėškės į "Dodžo" durų sąramą, kad įskilo trijose vietose. O gal penkiose. Mano atmintis jau taisosi, bet ji toli gražu ne tokia gera, kokia buvo seniau.

Galvos ir viršdurio akistatą gydytojai pavadino konrasmūginiu sužalojimu, o šis, paprastai, pridaro daugiau žalos nei pradinis smūgis. Man lūžo šonkauliai. Sutrupėjo dešinysis klubikaulis. Nors dešiniojoje akyje regėjimas atsistatė septyniomis dešimtimis procentų (pasitaiko dienų, kai vaizdą matau dar ryškiau), dešiniosios rankos aš netekau.

Turėjau prarasti ir gyvybę, tačiau ją pavyko išsaugoti. Dėl nelemto kontrasmūgio turėjau tapti psichiškai neįgalus, ir iš pradžių mano sąmonė išties skendėjo sutemose, bet vėliau ji prašviesėjo. Savotiškai. Deja, žmona nelaukė, kol galutinai atsitokėsiu. Ji mane paliko. Be jokio "savotiškai". Santuokoje mudu pragyvenome dvidešimt penkerius metus, bet jūs žinote, kaip sakoma: protarpiais į mėšlą tenka įbristi visiems. Koks dabar skirtumas. Buvo ir pražuvo. Kartais pokyčiai išeina į naudą.

Kai kalbu apie psichinę negalę, noriu pasakyti, kad neatpažinau žmonių - net savo antrosios pusės - ir nenutuokiau, kas atsitiko. Nesupratau, kodėl mane varstė tokie sopuliai. Dabar, po ketverių metų, nepamenu, *kaip* man skaudėjo. Teoriškai žinau, jog siaubingai kankinausi, bet anuomet, be abejo, potyriai neturėjo nieko bendra su teorija. Tuo metu jaučiausi kaip pragare ir nesuvokiau, kodėl jame atsidūriau.

Iš pradžių šiurpai manydamas, kad mirties neišvengsi, vėliau išsigandai, jog paskutinio kvapo taip ir neišleisi. Taip tikina Vajermenas. O jis žino, ką sako, nes pačiam kurį laiką teko viešėti šešėlių karalystėje.

Po avarijos diegliai mane badė nuolat. Galvą skėlė be paliovos; kaktoje įsikūrė didžiausia pasaulyje laikrodžių dirbtuvė, kurioje amžinai viešpatavo vidurnaktis. Dėl sudarkytos dešiniosios akies, pasaulį regė-

jau pro kraujo plėvelę. Nė nenumaniau, ką reiškia žodis "pasaulis". Objektai ir sąvokos prarado pavadinimus. Pamenu, vieną dieną palatoje - aš tebegulėjau ligoninėje - apsilankiusi Pema stabtelėjo prie lovos, ir aš klaikiai persiutau: kodėl ji stovėjo, kai kampe buvo... tas daiktas, ant kurio galima atsisėsti.

- Atsinešk tetą, - tariau, - ir ant jos prisėsk.

- Ką tu, Edgarai, kalbi? - nesuprato ji.

- *Tetą, sunėną!* - surikau. - Atsinešk sušiktą *dukterėčią,* vištgalve! - mano smilkinius įniko raižyti skausmas, Pema apsižliumbė, dėl ko jai pajutau neapykantą. Žmona neturėjo teisės verkti, nes ne ji tūnojo už grotų, ne ji viską matė pro raudoną miglą, ne ji tapo narve uždaryta beždžione. Staiga susiprotėjau, ką sakyti. - Atsinešk dėdę ir *priskėsk!* - suknistos, iškratytos mano smegenys nepajėgė išmąstyti nieko panašesnio į "kėdę".

Pyktis manęs neapleido nė akimirkai. Dvi vyresniąsias seseles pramiņiau Pirmąja Pimpatryne ir Antrąja Pimpatryne, tarsi jos būtų veikėjos iš daktaro Sūso pasakėlės. Vieną iš prižiūrėtojų, vilkinčių dryžuotą chalatą, vadinau Žaviąja Pastile - nežinau kodėl, bet šioji pravardė taip pat asocijavosi su seksu. Bent jau man. Sustiprėjęs vis bandydavau žmonėms užvožti. Porą kartų mėginau ašmenimis bakstelėti Pemai, ir vieną sykį man net pasisekė, bet dūriau tiktai su plastikiniu peiliuku. Jos dilbį vis vien papuošė kelios siūlės. Pasitaikydavo dienų, kai mane turėdavo pririšti prie lovos.

Iš šio tarpsnio kitame mano gyvenime geriausiai atmenu karštą popietę - mėnesio trukmės viešnagė prašmatnioje sanatorijoje artėja į pabaigą, brangus oro kondicionierius neveikia, nes jis sugedęs, aš guliu supančiotais diržais, per televizorių rodo muilo operą, galvoje tūkstantis laikrodžių muša vidurnaktį, dešinioji kūno pusė dega, tarytum ją svilintų įkaitęs žarsteklis, niežti amputuotą dešiniąją ranką, ir krūpčioja jos pirštai, oksikontino jau kurį laiką man neduoda (nė nepamenu, kada gėriau tabletes, nes pasiklydau laiko tėkmėje), iš raudonio jūros netikėtai išnyra seselė, kažkoks sutvėrimas, kuriam maga pažiūrėti į narve uždarytą beždžionę.

- Ar jūs pasirengęs pasimatyti su žmona? - klausia moteris.

- Tik tuo atveju, jeigu ji mane nušaus, - atsakau.

Sunku patikėti, jog toks skausmas gali praeiti, bet jis išties atslūgsta. Tuomet jus išsiunčia namo ir apdovanoja fizinės reabilitacijos kančiomis. Akiratį užklojusi raudona plėvelė pamažu nuslinko. Psichologas, hipnoterapijos specialistas, pademonstravo kelis šaunius triukus, kurie padėjo užgniaužti įsivaizduojamus, nesamą ranką dirginusius peršulius bei niežulius. Pagalbą suteikė Keimenas. Būtent jis man įteikė Rebą: vieną iš poros dalykų, kuriuos pasiėmiau, kai iš kito savo gyvenimo iššlubčiojau į naująjį, praleistą Dumoje Ky.

- Šioji psichologinė pykčio tramdymo terapija niekur nepatvirtinta, - teigė daktaras Keimenas, bet veikiausiai melavo siekdamas, kad Reba mane labiau viliotų. Liepė ją pavadinti nekenčiamo žmogaus vardu, todėl, nors lėlė atrodė kaip Liusė Rikardo iš serialo "Visi myli Liusę", praminiau ją Reba, taip "pagerbiau" tetą, kuri man vaikystėje žnaibydavo pirštus, jei nesuvalgydavau visų, į lėkštę sudėtų morkų. Dar po dviejų dienų užmiršau, kaip ją pakrikštijau. Mintyse tegalėjau atgaminti berniukų vardus, ir sulig kiekvienu vis labiau niršau: Rendelas, Raselas, Rudolfas, sumautas Riveris Finiksas.

Tuo metu jau buvau grįžęs namo. Į kambarį įžengusi, rytinę užkandą atnešusi Pema, matyt, pastebėjo, kokia išraiška atsispindėjo mano veide, nes ji įsitempė, pasirengė nevaržomam emocijų protrūkiui. Taip, pūkuotos, įtūžį sugeriančios lėlės, kurią man davė psichologas, vardą pamiršau, užtat prisiminiau, kaip, tokiomis aplinkybėmis, turėjau ja naudotis.

- Pema, - prabilau, - man reikia penkių minučių, kad susitvardyčiau. Aš pajėgsiu.

- Ar tikrai...

- Taip. O dabar nešk iš čia savo kumpius ir netriesk miltais. Man pavyks.

Nenumaniau, ar iš tiesų įstengsiu susivaldyti, bet taip pasakyti privalėjau. Prakeikto lėlės vardo atgaminti nevaliojau, tačiau prisiminiau, jog *tai padaryti galiu*. Ir būtent šią mintį, atklydusią į galvą kito mano gyvenimo pabaigoje, geriausiai pamenu: nesilioviau kartojęs "Aš pajėgsiu", net ir suprasdamas, kad sau meluoju, net ir žinodamas, jog įklimpau į mėšlą, panirau į srutų duobę, iki ausų nugrimzdau į šūdų krūvą.

- Man pavyks, - iškošiau. Dievai žino, kaip tuo momentu atrodžiau, bet ji pasitraukė atbula netardama nė žodžio, rankose tebelaikydama padėklą, ant kurio į lėkštelę barkštelėjo puodukas.

Kai žmona išgaravo, pakėliau lėlę priešais veidą, įsispoksojau į bukas mėlynas akis, suvariau nykščius į idiotišką minkštą kūną.

- Koks tavo vardas, varliasnuke kale? - užstaugiau. Nė nepagalvojau, kad per vidaus telefoną virtuvėje manęs klausėsi Pema. Drauge su slauge. Atvirai šnekant, net jeigu vidaus ryšio sistema būtų išėjusi iš rikiuotės, jos vis tiek be vargo galėjo mane girdėti stovėdamos už uždarytų durų. Tądien balso stygas pavirpinau kaip reikiant.

Pradėjau įnirtingai purtyti lėlę. Nuo atkragintos galvos nuskriejo sintetiniai Liusės Rikardo plaukai. Didžiulės, mėlynos, pieštos akys, rodės, piktinosi: "U-i-i-i, tu, bjaurybe!" Kaip Betė Būp iš senų animacinių filmukų, kuriuos retsykiais parodo per kabelinę televiziją.

- Koks tavo vardas, kale? Koks tavo vardas, nuopisa? Koks tavo vardas, skudurine kekše? Sakyk savo vardą! Sakyk savo vardą! *Sakyk savo vardą, antraip išdursiu akis, nupjausiu nosį, išplėšiu...*

Mano sąmonėje ūmai spragtelėjo sąsajos sraigtelis - taip nutinka net ir dabar, po ketverių metų, Meksikoje, San Lui Potosio valstijoje, Tamazuančialės miestelyje, kur Edgaro Frimentlo gyvenimas įžengė į trečią etapą. Akimirkai grįžau į pikapo kabiną, išgirdau, kaip po keleivio vieta, į seną plieninę užkandžių dėžutę barška segtuvo lentelė (vargu ar iš dirbančių Amerikos milijonierių esu vienintelis, kuris vežiojasi dėželę priešpiečiams susidėti, bet mūsų tikrai nėra daugiau, kaip keli tuzinai), greta ant sėdynės pamačiau savo nešiojamą kompiuterį. Iš radijo imtuvo atsklido evangeliškos aistros apimtas moters balsas: *"Ji buvo RAUDONA!"* Viso labo trys žodžiai, bet jų užteko. "Meilutę", dainą apie varguolę, kuri savo žavią dukterį pavertė prostitute, traukė Reba Makintair.

- Reba, - sukuždėjau ir lėlę prispaudžiau prie krūtinės. - Tu esi Reba. Reba-Reba-Reba. Aš niekuomet to neužmiršiu. - Kitą savaitę vardas visgi iškrito iš smegeninės, bet pykčiu neužsiplieskiau. Ne. Tiesiog priglaudžiau ją prie savęs, kaip mylimą mažylę, užsimerkiau, mintyse išvydau pikapą, kurį per avariją suplojo, plieninę užkandžių dėžutę ir į ją tarškančią segtuvo lentelę, per radiją vėl išgirdau evangeliškai aistringą džiūgavimą: *"Ji buvo RAUDONA!"*

Daktaro Keimeno nuomone, pagaliau įvyko persilaužimas. Naujiena jį sujaudino. Mano žmona reagavo gerokai santūriau, ir man į skruostą pakštelėjo, regis, tik iš pareigos. Jei neklystu, ji paskelbė norinti skirtis, praėjus dar dviem mėnesiams.

Kai sulaukiau tos dienos, žinią suvirškinau lengviau nei buvo galima tikėtis. Turbūt dėl pastebimai prislopusio skausmo, arba todėl, kad mano sąmonė prisitaikė prie esminių permainų. Galvą tebediegdavo, bet daug rečiau ir ne taip nuožmiai; tarp mano ausų laikrodžiai iš didžiausios pasaulio dirbtuvės mušdavo pusiaunaktį *ne visada*. Be abejo, prieš penktą, kai turėdavau gerti vikodiną, ir prieš aštuntą, kuomet nurydavau oksikontiną, nebetverdavau savame kailyje - vos klibikščiuodavau pasiremdamas ryškiai raudonu kanadietišku ramentu, degdavau noru kuo greičiau į burną įsimesti stebuklingąsias piliules, - bet sulipdytas mano klubikaulis pradėjo gyti.

Pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais į Mendotos Aukštumas, kur stūksojo Frimentlų namas, atvažiuodavo Ketė Gryn, Reabilitacijos karalienė. Prieš treniruotę man leisdavo išgerti papildomą vikodino dozę, tačiau, pratyboms artėjant į pabaigą, namus vis tiek užliedavo mano riksmai. Rūsyje įrengtą poilsio kambarį pavertėme terapijos palata, kurioje netgi sumontavome neįgaliesiems pritaikytą vonią. Po dviejų mėnesių kankynių pats sugebėdavau vakarais nušlubčioti žemyn, kur papildomai kamuodavausi mankštindamas koją. Netgi pradėjau daryti

atsilenkimus. Anot Ketės, porą valandų taip padirbėjus, organizme išsiskiria endorfinų, ir tai savo ruožtu padeda lengviau užmigti.

Per vieną iš vakarinių pramankštų - kol Edgaras mėgino pričiupti sunkiai sugaunamus endorfinus, - į rūsį nusileido žmona, su kuria pragyvenau ketvirtį amžiaus. Ji paskelbė norinti skirtis.

Nutraukiau savo užsiėmimą, lioviausi lankstęsis ir pakėliau galvą. Aš sėdėjau ant kilimėlio. Pema stypsojo laiptų apačioje, apdairiai liko stovėti kitoje patalpos pusėje. Galėjau paklausti, ar ji kalba rimtai, bet kambaryje tvieskė ryški, nuo fluorescencinių lempų sklindanti šviesa, todėl antrąją savo pusę aiškiai mačiau. Vienaip ar kitaip, praėjus pusmečiui nuo avarijos, kuri vos nepribaigė jos vyro, taip nejuokautų jokia žmona. Galėjau paklausti kodėl, bet atsakymą žinojau. Ant dilbio, kur bedžiau plastikiniu buku peiliuku, pastvertu nuo ligoninės padėklo, nesunkiai įžiūrėjau baltą randelį. Buvau iškrėtęs ir bjauresnių dalykų. Prisiminiau, kaip visai neseniai jai liepiau nešti savo kumpius ir netriesti miltais. Pasvarsčiau, ar nevertėtų pakartoti pasiūlymo, bet staiga pajutau atplūstantį įniršį. Anuomet man draugiją neretai palaikydavo šlykštus bičiulis, kurį daktaras Keimenas praminė *nederamu pykčiu*. Ei, bet tuo momentu mane užliejęjausmai anaiptol neatrodė *nederami*.

Ant kilimėlio kiūtojau pusnuogis, nusimetęs marškinius. Žemiau dešiniojo peties kyšojo trijų su puse colių strampas. Krustelėjau juo Pemos linkme - raumenų likučius tevaliojau vangiai patrūkčioti.

- Jei dar nesupratai, aš rodau vidurinįjį pirštą, - paaiškinau. - Nešdinkis, jeigu tau taip knieti. Išgaruok, kinkadrebe kiaške.

Žmonos skruostais nukapsėjo pirmosios ašaros, bet ji pamėgino nusišypsoti. Regint Pemos pastangas, mane kone nukratė šiurpas.

- Kekše, Edgarai, - pataisė. - Reikia sakyti “kekše”.

- Kaip noriu, taip sakau! - atšoviau ir vėl ėmiau treniruoti pilvo raumenis. Kai neturi vienos rankos, daryti atsilenkimus velniškai sudėtinga, nes tavo kūnui maga persikreipti į tą pusę, kurioje trūksta galūnės. - *Tavęs* aš nepalikčiau, štai, kas svarbiausia. *Tavęs* nepalikčiau. Kartu su tavimi maknočiau per purvą, kraują, myžalus ir pralietą alų.

- Dabar mūsų padėtis kitokia, - tarė ji. Veido nusišluostyti nė nebandė. - Tu pats supranti. Apimta įsiūčio, nė už ką nepajėgčiau perlaužti tavęs pusiau.

- Panašų darbelį dar sunkiau atlikti vienarankiui. - Įnikau lankstytis sparčiau.

- Tu dūrei man peiliu. - Lyg čia būtų esmė. Abudu suvokėme, kad svarbiau kas kita.

- Aha, plastikiniais bukais ašmenimis. Beje, tuo metu buvau pusiau pamišęs. Nejau tokius žodžius ketinai išdrožti gulėdama sumautame

mirties patale? “Edis mane papjovė plastikiniu peiliu, tad sudie, žiaurusis pasauli.”

- Tu mane smaugei, - vos girdimu balsu pasakė ji.

Sustingau ir išpūčiau akis į Pemą. Mano galvoje vėl atgijo laikrodžių dirbtuvė: ding-dong, vis garsiau skambėjo jie.

- Ką čia pliauški? Aš niekada tavęs nesmaugiau!

- Žinau, kad neprisimeni, bet tai tiesa. Ir tu pasikeitei.

- Ach, susimildama, tik nereikia man naujaamžininkų mėšlo. Pataupyk jį... vyrukui... savo... - nors mintyse regėjau tą tipą, jį apibūdinančio žodžio niekaip nevaliojau atgaminti. - Plikam mulkiui, su kuriuo mataisi jo kabinete.

- Psichoterapeutui. - Pemos pagalba tik dar labiau pakurstė man pyktį: nelemtą žodį ji žinojo, priešingai nuo manęs. Bet žmonos smegenų niekas nebuvo sukratęs į drebučius.

- Nori skyrybų? Tebūnie. Atsisakykime visko, ką turėjome. Kodėl gi ne? Tik vaizduoti aligatorių keliauk kitur. Dink man iš akių.

Ji užlipo laiptais ir neatsigręždama uždarė duris. Kai Pema pasišalino, susiprotėjau kalbėjęs apie krokodilo ašaras. Lieti krokodilo ašarų keliauk kitur.

Tiek to. Į rokenrolą panašu. Taip sako Vajermenas.

Galų gale išsinešdinti teko man.

Kitame savo gyvenime turėjau tik vieną partnerę. Pemą. Štai keturios Edgaro Frimentlo sėkmės taisyklės (galite užsirašyti): jei skolinies, žiūrėk, kad pinigų kiekis neviršytų tavo intelekto koeficiento, padauginto iš šimto, nesiskolink iš žmogaus, kuris per pirmąją pažintį į tave kreipiasi vardu, negerk, kol nenusileido saulė, ir venk *visų* partnerių, išskyrus tuos, kuriuos norėtum nuogus parsigriauti ant vandens čiužinio.

Tiesa, savo buhalteriu, Tomu Railiu, pasitikėjau. Negausią mano mantą, surinktą Mentodos Aukštumose, jis padėjo pervežti į mažesnę buveinę, prie Feileno ežero. Tomas, kuris jau du sykius pralaimėjo santuokos žaidimą, nesiliovė manęs įtikinėjęs:

- Tokiomis aplinkybėmis, namo atsisakyti negalima. Nebent tave išspirtų teisėjas. Prieš atkrentamąsias varžybas tu prarandi aikštelės pranašumą.

Aikštelės pranašumas man nerūpėjo; aš tik norėjau, kad jis nenuleistų akių nuo kelio. Krūptelėdavau kiekvieną kartą, kai iš priekio atriedantis automobilis pernelyg priartėdavo prie skiriamosios vidurinės juostos. Protarpiais įsitempdavau ir numygdavau nematomą keleivio stabdį. Kai kada klausdavau savęs, ar sulauksiu momento, kai vėl sėsiuos už vairo, bet man rodės, jog, šiuo atveju, atsakymas galėjo būti tiktai vienas: niekada. Aišku, Dievas mėgsta netikėtumus. Taip sako Vajermenas.

Ketei Gryn, Reabilitacijos karalienei, skirtis teko tik kartelį, bet jiedu su Tomu traukė tą pačią giesmę. Užsitempusi savo triko, sukryžiavusi kojas, ji laikė mano pėdas. Pamenu, kad Ketės veidas spinduliavo niaurų įtūžį.

- Tu ką tik išsikraustei iš "Mirties" motelio, atsisveikinai su viena ranka, o ji užsimanė tave mesti? Nes ją pabaksnojai plastikiniu ligoninės peiliuku, ir dar tuomet, kai vos begalėjai atsiminti savo vardą? Užkruškit mane negyvai! Negi tavo žmona nesupranta, kad nuotaikų svyravimai ir trumpalaikis atminties praradimas *dažnai* lydi traumas, patirtas per avarijas.

- Pema supranta tik tiek, jog manęs bijo.

- Nejaugi? Spindulėli, paklausyk savo mamulės: jei nusisamdysi gerą advokatą, ji brangiai sumokės už tai, kad pasirodė tokia ištižėlė. - Iš plaukų uodegėlės, būdingos Reabilitacijos gestapininkei, ištrūko kelios sruogos, kurias Ketė nupūtė nuo savo kaktos. - Ji *privalo* sumokėti. Skaityk man iš lūpų: *tu dėl nieko nesi kaltas.*

- Pasak Pemos, aš bandžiau ją pasmaugti.

- Net jeigu ji teisi, na, ir kas? Gal tavo pačiutė privarė į kelnes, kai ją ėmė dusinti vienarankis invalidas? Klausyk, Edi: priversk ją pasigailėti. Taip, taip, kišu nosį ne į savo reikalus, bet man nusispjaut. Tavo žmonai nederėjo taip elgtis.

- Man regis, ją išgąsdino ne vien smaugimas ar sviestinis peiliukas.

- Kas dar?

- Nepamenu.

- Ką *ji* sako?

- Nieko. - Mudu su žmona daug metų pragyvenome kartu, ir, nors meilės tėkmė užsibaigė pasyvaus prielankumo deltoje, aš ją pažinojau gana gerai, kad suvokčiau: taip, Pemą baugino *dar* kažkas, nuo ko ji troško pasprukti.

Kai apsistojau prie Feileno ežero, netrukus manęs aplankyti atvyko mergaitės - tai yra, jaunos moterys. Jos atsivežė iškylos pintinę. Įsitaisę pušų sakais kvepiančiame prieangyje mes žvalgėmės į ežerą ir kramsnojome sumuštinius. Darbo dienos šventė buvo praėjusi, todėl dauguma vandenyje plūduriavusių valtelių jau tūnojo pašiūrėse ir laukė kitų metų. Užkandžius papildė butelis vyno, bet aš gurkšnojau nedaug. Alkoholiu užgėręs nuskausminamuosius galėjau kaip reikiant įkaušti; liežuvis man imdavo pintis nuo vienos skardinės alaus. Mergaitės - *jaunos moterys* - ištuštino butelį ir atsipalaidavo. Melinda, kuri po mano rietenų su kranu antrą kartą grįžo iš Prancūzijos ir nė kiek dėl to nesidžiaugė, pasidomėjo, ar regresiniai tarpsniai kliūna visiems penkiasdešimt-

mečiams, pasitikslino, ar ateityje tokie epizodai gresia ir jai. Ilzė, jaunesnioji, pravirko, atsilošė į mane ir paklausė, kodėl viskas negali grįžti į senas vėžes, kodėl mudu su motina negalime gyventi, kaip anksčiau. Linda pareiškė sesei, esą dabar ne metas jos patentuotam kūdikėlio vaidmeniui, o Ilzė atkišo vidurinįjį pirštą. Aš nusikvatojau. Nesusivaldžiau. Prajukome visi trise.

Niūroka Lindos nuotaika ir Ilzės ašaros maloniai nenuteikė, tačiau jos elgėsi nuoširdžiai ir man buvo gerai pažįstamos, kaip apgamas, ruduojantis ant jaunesniosios dukros smakro, arba blyški statmena raukšlelė, kuri, bėgant laikui, giliai įsirėš vyresniosios tarpuakyje.

Linda paklausė, kuo ketinu užsiimti, ir aš atsakiau, kad nežinau. Ilgą laiką svarsčiau, ar nevertėtų sau pasidaryti galo, netgi priėmiau atitinkamą sprendimą, bet supratau, jog mano mirtis *privalo* atrodyti, kaip nelaimingas įvykis. Nenorėjau, kad šitas dvi merginas, ką tik pradėjusias suaugusiųjų gyvenimus, graužtų kaltės jausmas dėl tėvo savižudybės. Ir, žinoma, neketinau kaltės naštos užversti ant moters, su kuria kitados nuogi gulėjome lovoje, iš vieno puodelio siurbčiojome pieno kokteilį, krizenome ir per stereogrotuvą klausėmės "Plastic Ono Band" dainų.

Kai jos pagaliau išleido garą - kai mes *pilnai išliejome savo jausmus*, daktaro Keimeno žodžiais tariant, - kiek pamenu, popietę praleidome labai smagiai. Vartėme nuotraukų albumus, atminėme senus gerus laikus. Berods, dar pasijuokėme, bet nesu tikras - ne visais prisiminimais iš kito mano gyvenimo galima pasikliauti. Vajermenas tvirtina, kad mes visi stengiamės permaišyti praeities kortų malką.

Ilzė pasiūlė kur nors pavakarieniauti, bet Lindai reikėjo su kažkuo susitikti viešojoje bibliotekoje, kol toji neužsidarė, o aš pats nė kiek netroškau šlubčioti į užeigas. Nutariau paskaityti kelis skyrius iš naujausio Džono Sendfordo romano ir griūti į lovą. Jos mane pabučiavo - bičiuliškai - ir atsisveikinusios pasišalino.

Po dviejų minučių Ilzė grįžo.

- Pasakiau Lindai, kad užmiršau raktelius, - tarė ji.

- Bet, aišku, pamelavai.

- Taip. Tėti, ar tu kada nuskriaustum mamą? Turiu omenyje dabar? Sąmoningai?

Papurčiau galvą, bet iš jos povyzos ir į mane įsmeigto žvilgsnio mačiau, kad Ilzei to neužteko.

- Ne. Niekuomet. Verčiau...

- Ką "verčiau"?

- Ketinau sakyti, kad verčiau nusipjaučiau ranką, bet tokia mintis staiga pasirodė ne itin viliojanti. Aš to nepadaryčiau, ir baigta.

- Kodėl ji tavęs bijo?
- Turbūt... todėl, kad esu luošys.

Duktė puolė man į glėbį, su tokia energija, jog mudviejų vos nenugriovė ant sofos.

- Ach, tėti, man taip gaila. Koks *bjaurumėlis*.

Paglosčiau jos plaukus.

- Sutinku. Tik nepamiršk - blogiau nebus. - Pūčiau miglą tiesiai jai į akis, bet, jei elgsiuos apdairiai, Ilzė niekada to nesužinos.

Nuo įvažiavimo tako atsklido automobilio signalas.

- Eik. - Pakštelėjau jai į drėgną skruostą. - Tavo sesuo nekantrauja.

Ilzė suraukė noselę.

- Kas dar naujesnio? Tikiuosi, nuskausminamaisiais nepiktnaudžiauji?
- Ne.
- Tėti, paskambink, jei tau manęs prireiks. Atskrisiu nedelsdama.

Nė kiek tuo neabejojau. Štai kodėl skambinti nesiruošiau.

- Būtinai. - Pabučiavau dukrą į kitą skruostą. - Šitą bučinį perduok sesei.

Ji linktelėjo ir išėjo. Prisėdęs ant kušetės užsimerkiau. Akiduobių gilumą nepaliaujamai drebino laikrodžių dūžiai.

Neilgai trukus prisistatė dar vienas svečias. Daktaras Keimenas, man padovanojęs Rebą. Aš psichologo nekviečiau. Už jo viešnagę turėjau padėkoti Ketei, manajai reabilitacijos diktatorei.

Nors ne vyresnis kaip keturiasdešimties, Keimenas lingavo tarsi senis, prisėsdamas net švokštė. Į pasaulį žiūrėjo pro akinius masyviais, raginiais rėmeliais, nukreipdamas žvilgsnį virš didžiulio, kriaušės formos pilvo. Labai aukštas, juodas lyg derva vyriškis turėjo tokius impozantiškus veido bruožus, kad jie atrodė netikroviški. Pagarbią baimę žadino milžiniški akių obuoliai, laivapriekio puošmeną primenanti nosis ir storos, toteminės lūpos. Ksanderis Keimenas panėšėjo į dievuką su kostiumu, įsigytu "Vyriškos aprangos" parduotuvėje... ir į žmogų, kurį, labai tikėtina, dar prieš penkiasdešimtą gimtadienį pakirs mirtinas širdies smūgis arba insultas.

Jis atsisakė gėrimo, paskelbė ilgai neužsibūsiąs, bet lagaminėlį pasidėjo greta lyg prieštaraudamas savo žodžiams. Pats per penkis sieksnius susmego į kušetę (grimzdo vis giliau - aš persigandau, kad spyruoklės neatlaikys svorio), pukšėjo ir nuo manęs nenuleido akių.

- Kokie vėjai tave čia atpūtė? - paklausiau.
- Ketė man užsiminė, kad planuoji nusižudyti, - atsiliepė jis. Kalbėjo ramiu tonu lyg sakydamas: *Ketė man užsiminė, kad prie savo namų*

rengi vakarėlį, per kurį vaišinsi "Krispi Krems" spurgomis. - Ar šiuose ganduose yra tiesos?

Išsižiojau ir vėl užsičiaupiau. Kartą, kai buvau dešimties ir augau O Klero apygardoje, iš vaistinės nugvelbiau komiksų knygelę. Stvėriau ją nuo sukamosios lentynos, įsigrūdau už džinsų ir uždengiau marškinėlių kraštu. Pro duris žygiavau apimtas nerimo, bet didžiuodamasis savo išradingumu. Žengti laukan nespėjau, nes mane už dilbio sugriebė pardavėja. Kita ranka kilstelėjo marškinėlius, ir jos akiratyje pasirodė neteisėtai įgytas turtas. "Kaip *šitai* čia pateko", pasiteiravo moteris. Nuo tos dienos, per keturiasdešimt metų, man nė karto neteko prarasti žado, išgirdus elementarų klausimą.

Galiausiai atsakymą sumąsčiau - bet užtrukau per ilgai, kad jis skambėtų įtikinamai.

- Absurdas. Neįsivaizduoju, kodėl jai į galvą šovė tokia mintis.

- Išties nenumanai?

- Ne. Tikrai nenori "kolos"?

- Dėkui, bet ne.

Atsistojau ir iš virtuvės šaldytuvo pasiėmiau "kolos" buteliuką. Tvirtai jį suspaudžiau tarp krūtinės bei strampo - veiksmas įmanomas, bet skausmingas; nežinau, ką matėte filmuose, tačiau lūžusius šonkaulius gelia ilgai, - kairiosios rankos pirštais atsukau kamštelį. Aš esu kairiarankis. Nuskilo, *muchacho,** kaip sako Vajermenas.

- Keista, kad taip rimtai reaguoji į jos spėliones, - grįžęs tariau. - Ketė velniškai šauni fizioterapijos specialistė, bet su psichiatrija ji neturi nieko bendra. - Prieš atsisėsdamas patylėjau ir pridūriau: - Kaip, beje, ir tu. Oficialiai šnekant.

Gigantišką savo delną Keimenas užkišo už ausies, didumo sulig stalčiumi.

- Ar aš girdžiu... barškėjimą? O taip!

- Apie ką tu kalbi?

- Žavingai viduramžišką garsą, paprastai, išgauna asmuo, kuris įsisupa į šarvus. - Jis pabandė ironiškai mirktelėti, bet tokia majestotiška fizionomija ironijos atspindėti neįstengė. Daktaras Keimenas, geriausiu atveju, sugebėjo pademonstruoti jos parodiją. Vis dėlto esmę supratau. - O dėl Ketės Gryn neklysti. Ką toji moteris gali žinoti! Ji tik dirba su paralyžiuotais iki juosmens arba visai kūnų nevaldančiais žmonėmis, su individais amputuotomis galūnėmis, kaip, pavyzdžiui, tu, arba atsigaunančiais po sunkių galvos traumų - vėlgi, kaip tu. Per penkiolika metų Ketė matė šimtus suluošintų pacientų, kurie suvokia, kad atgal nebegrįš nė viena praeities sekundė, tad argi ji *valiotų* atpažinti depresijos, kurstančios mintis apie savižudybę, požymius?

---

*Vyruti (isp.).

Sudribau ant kauburiuoto šezlongo ir nudelbiau atėjūną niauriu žvilgsniu. Jis žadėjo bėdą. Kaip ir Ketė Gryn.

Psichologas pasviro į priekį... tiesa, dėl savo apimčių, pasilenkė tik per kelis colius.

- Tau teks palaukti, - perspėjo.

Išplėčiau akis.

Jis linktelėjo.

- Matau, nustebai. Bet aš nesu krikščionis, ir net ne katalikas, tad savižudybės tema galiu bendrauti be išankstinio nusistatymo. Tikiu į atsakomybę. Žinau, kad tiki ir tu, todėl paklausyk: jeigu nusižudysi dabar... ar po pusmečio... tavo žmona ir dukros supras, kas nutiko. Ir visai nesvarbu, kokį gudragalvišką planą išmąstysi. Jos supras.

- Aš ne...

Keimenas pakėlė ranką.

- Įtarimų kils ir bendrovei, kurioje apsidraudei gyvybę - esu tikras, jog labai didelei sumai. Galbūt ji nieko neįrodys... bet stengsis kaip įmanydama. Gandai skaudins dukteris, kad ir kaip puikiai, tavo nuomone, jos moka atsiriboti nuo nemalonių dalykų.

Melinda tokių gebėjimų nestokojo, kitaip negu Ilzė. Ant sesers įsiutusi Linda ją apšaukdavo “stabdžiu”, kuriam trūksta smegenėlių, bet aš taip negalvojau. Man jaunesnioji duktė paprasčiausiai atrodė švelni ir gležna.

- Kas žino, anksčiau ar vėliau, kompanijai gal ir pavyks įrodyti savižudybės faktą. - Keimenas patraukė milžiniškais savo pečiais. - Neįsivaizduoju, kokius paveldėjimo mokesčius tavo artimiesiems prisireiktų mokėti, bet manau, kad jie gerokai aptirpdytų turtus, kuriuos sukaupei per savo gyvenimą.

Apie pinigus nemąsčiau. Mintyse regėjau draudimo kompanijos tyrinėtojus, mėginančius iššniukštinėti, kaip išties atsisveikinau su gyvenimu. Staiga nusikvatojau.

Galingas, tamsiai rudas rankas nuleidęs ant kelių, panašių į durų staktos šulus, Keimenas mane apdovanojo “Esu tai matęs anksčiau” tipo šypsenėle. Tiesa, malonybiniai žodeliai netiko, apibūdinant visa kita, kas atsispindėjo jo veide. Psichologas luktelėjo, kol aprimsiu, ir paklausė, kas mane prajuokino.

- Anot tavęs, aš pernelyg turtingas, kad nusižudyčiau, - atsiliepiau.

- Tiesiog ne dabar, Edgarai. Štai, ką norėjau pasakyti. Be to, pateiksiu pasiūlymą, kuris smarkiai kertasi su profesine mano patirtimi. Tačiau, tavo atveju, mane aplankė stipri nuojauta... ta pati, kuri tau liepė duoti lėlę. Išbandyk geografines priemones.

- Nesupratau?

- Gydymosi formą, kurią dažnai renkasi užkietėję alkoholikai. Jie tikisi, kad pakeitę gyvenamąją vietą galės viską pradėti iš naujo. Patys pasikeisti.

Manyje kažkas sukirbėjo. Nesakau, jog viltis, bet... kažkas.

- Metodas retai kada suveikia - pripažino Keimenas. - Kaip mėgsta sakyti Anoniminių alkoholikų senbuviai, turintys atsakymus į kiekvieną klausimų - toks jų prakeiksmas ir Dievo dovana, nors mažai kas tai suvokia: "Jei Bostone į lėktuvą įsės šiknius, Sietle šiknius ir nusileis."

- Ką gi man daryti?

- Šiuo metu tu gyveni Sent Polo priemiestyje. Aš paraginčiau nusižiūrėti vietelę, kur nors toli, ir ten nukeliauti. Atsižvelgiant į finansines ir santuokines aplinkybes, tavo padėtis yra išskirtinė.

- Ilgam?

- Trumpiausiai, metams. - Jis nutaisė neįskaitomą išraišką, kuri puikiai pritiko didžiuliam veidui. Neabejoju, kad atradęs ją išraižytą ant karaliaus Tutanchamono kapo, galvą imtų laužyti net Hovardas Karteris. - Ir jei metų pabaigoje ko nors griebsies, dėl Dievo meilės - ne, vardan *dukrų*, - apsvarstyk menkiausias savo plano smulkmenas.

Jis sėdėjo susmegęs į senąją kušetę; nūnai ėmė muistytis mėgindamas atsikelti. Žengiau į priekį, ketinau ištiesti pagalbos ranką, bet Keimenas mostu mane nugynė šalin. Galop pakilo ant kojų, garsiau nei įprastai švokšdamas, stvėrė lagaminėlį, pažiūrėjo iš šešių su puse pėdų aukštybių, išsprogino į mane akis gelsvokomis ragenomis - stori akinių lęšiai jo veizolus dar labiau išdidino.

- Edgarai, ar tau kas nors teikia džiaugsmą?

Apmąsčiau paviršutinį klausimo aspektą (vienintelį, kuris atrodė nepavojingas) ir atsakiau:

- Kažkada piešdavau. - Tiesą sakant, darbuodavausi ne vien pieštukais, bet tuo užsiiminėjau labai seniai. Vėliau pomėgiui ėmė trukdyti du dalykai: santuoka bei karjera. Ir vieną, ir kitą jau arba beveik praradau.

- Kada?

- Vaikystėje.

Ruošiausi pridurti, jog kitados svajojau stoti į meno koledžą - sutaupęs užtektinai grynųjų net įsigijau reprodukcijų albumą, - bet nutylėjau. Per pastaruosius trisdešimt metų mano įnašą į meno pasaulį sudarė kringeliai, kuriuos keverzodavau ant popieriaus kalbėdamas telefonu, o paskutinę paveikslų knygą, dedamą ant kavos staliuko, kad ji padarytų įspūdį svečiams, ko gero, pirkau prieš dešimtmetį.

- O vėliau?

Išsižiojau pasirengęs sumeluoti, nes nenorėjau pasirodyti darbo ap-

sėstu nuoboda, tačiau persigalvojau. Vienarankiai privalo sakyti tiesą, kada tik gali. Tai ne Vajermeno žodžiai, o mano.

- Ne.

- Pradėk vėl, - patarė Keimenas. - Tau reikės užtvarų.

- Užtvarų? - suglumęs pasitikslinau.

- Taip, Edgarai. - Jis nustebo ir mažumėlę nusivylė, tarytum būčiau nesupratęs elementarios sąvokos. - Užtvarų, kurios apsaugotų nuo nakties.

Maždaug po savaitės į svečius dar sykį atvažiavo Tomas Railis. Medžių lapai jau keitė spalvą, o "Vol-Marte", kuriame pirkau piešimo sąsiuvinius, berods, pirmą kartą nuo koledžo... po velnių, gal net nuo vidurinės mokyklos laikų, pardavėjai ėmė kabinti Helovyno plakatus.

Iš tos viešnagės geriausiai pamenu, koks sutrikęs atrodė Tomas, ir kaip nesmagiai jis jautėsi.

Pasiūliau atvykėliui alaus, ir jis nuo gėrimo neatsisakė. Kai grįžau iš virtuvės, radau Tomą bežiūrintį į tušu pieštą mano paveikslėlį - trijų palmių siluetus, juduojančius priešais vandens platybes, dalį širma pridengtos verandos, kyšančios iš kairės fono pusės.

- Neblogai, - pastebėjo jis. - Tavo darbas?

- Ne-e, elfų. Jie atsibeldžia naktimis, sutaiso mano batus, retsykiais ką nors papaišo.

Tomas perdėm audringai nusijuokė ir padėjo piešinį atgal ant rašomojo stalo.

- Į Minesotą nepanašu, brang-ū-ū-ūt, - švediška tartimi išvogravo.

- Perpiešiau iš knygos, - paaiškinau. Tiksliau, nukopijavau lankstinuko, gauto iš nekilnojamo turto agento, vaizdelį, "Floridos prieangį", priklausantį Lašišų Kyšuliui. Tą vietą ką tik metams išsinuomavau. Iki tol Floridoje niekada nesilankiau, netgi per atostogas, tačiau nuotrauka giliai manyje kažką prižadino, ir pirmą kartą po avarijos aš suvokiau laukiąs pokyčių. Jausmas buvo gana blausus, bet jo kibirkštis visgi užsižiebė. - Kuo galėčiau padėti, Tomai? Jei dėl verslo...

- Čia atvažiuoti manęs paprašė Pema. - Jis nukorė galvą. - Nelabai norėjau, bet atsisakyti negalėjau. Žinai, vardan senų gerų laikų...

- Suprantu. - Tomą pažinojau nuo tada, kai "Frimentlo" kompanija teturėjo tris sunkvežimius, buldozerį "D9" ir daugybę svajonių apie gražią ateitį. - Kalbėk. Aš tau neįkasiu.

- Ji nusisamdė advokatą. Ruošiasi skyryboms.

- Nieko kito ir nesitikėjau. - Nemelavau. Vis dar neprisiminiau, kaip ją smaugiau, užtat puikiai atgaminau žmonos žvilgsnį, kai ji pasakė, ko prikrėčiau. Be to, žinojau: užsibrėžusi tikslą, atgal Pema nesidairo.

- Klausė, ar tu kreipsies į Bozgalvį.

Nejučia šyptelėjau. Viljamas Bozmanas III-asis, senas juridinių reikalų vilkas prašmatniu kostiumu, manikiūrininkės išdailintais nagais, šešiasdešimt penkerių metu dabita, neįsivaizduojantis savęs be kaklaraiščio, dirbo Mineapolio teisinėje firmoje, kurios paslaugomis naudojosi mano kompanija. Sužinojus, kad pastaruosius dvidešimt metų jį pravardžiavome Bozgalviu, mūsų advokatą veikiausiai pakirstų embolija.

- Apie tai dar negalvojau. Kokį sandėrį ji siūlo? Ko tiksliai nori?

Tomas perpus ištuštino bokalą, šį nuleido ant knygų lentynos, greta atsainiai nupiešto mano eskizo. Jo skruostai nusidažė drumzlinu plytų raudoniu.

- Pema tikisi, kad jums pavyks susitarti gražiuoju. Sako: "Man nereikalingi turtai, ir aš netrokštu įsivelti į vaidus. Svarbiausia, kad su manimi ir mergaitėmis jis elgtųsi sąžiningai. Ar gali perduoti mano žodžius"? Aš taip ir padariau. - Jis gūžtelėjo.

Atsistojau, priartėjau prie didžiulio lango, iškilusio tarp svetainės bei verandos, įsmeigiau akis į vandenį. Netrukus galėsiu žingsniuoti savo "Floridos prieangyje", kad ir ką tai reikštų, ir žvalgytis į Meksikos įlanką. Įdomu, paklausiau savęs, ar panorama pranoks Feileno ežero vaizdą, ar kiek nuo jo skirsis? Nusprendžiau, kad būtų malonu sulaukti bent kokių pasikeitimų. Permainos taptų gera pradžia. Atsigręžęs pamačiau, jog Tomas Railis nepanašus į save. Rodės, tarsi mano svečią tuojau supykins. Staiga susiprotėjau, kad jis tramdo ašaras.

- Tomai, kas atsitiko?

Senasis bičiulis bandė prabilti, bet tik verksmingai sugargė. Atsikrenkštęs vėl pamėgino.

- Šefe, aš niekaip neįprantu prie dabartinės tavo išvaizdos. Prie vienos rankos. Man taip gaila.

Atsakymas man pasirodė natūralus, nesurepetuotas ir labai mielas - tiesiu taikymu smingantis į širdį. Nedaug trūko, kad būtume paleidę dūdas, kaip porelė Jautruolių iš "Opros Vinfri laidos".

Vien tokia mintis pakurstė norą susitvardyti.

- Man irgi apmaudu, - tariau, - bet aš sveikstu. Tikrai. O dabar baik gerti prakeiktą alų, kol jis neišsivadėjo.

Jis nusijuokė ir "Grein Belt" likučius susipylė į bokalą.

- Perduok Pemai mano pasiūlymą, - pratęsiau. - Jeigu ji sutiks, klausimus dėl smulkmenų išspręsime vėliau. Savo jėgomis. Apsieisime be teisininkų.

- Edi, tu kalbi rimtai?

- Taip. Paruošk išsamią finansinę ataskaitą, kad turėtume atspirties tašką. Konkretų skaičių. Gėrybes padalinsime į keturias dalis. Ji gaus

tris - sau ir mergaitėms. Man atiteks, kas liks. Pats skyrybų procesas... ei, Minesotoje galima išsituokti abiejų pusių sutikimu. Popiet nuvažiuosime į "Borders" knygyną ir įsigysime "Skyrybas "žaliems".

Tomas suglumo.

- Tokia knyga išties egzistuoja?

- Kataloguose netikrinau, bet jeigu jos nėra, atiduosiu tau savo "marsą".

- Turėjai omenyje, "mersą"?

- O kaip aš sakiau?

- Tiek to. Edi, tavo sandėris išdraskys turtą.

- Dėjau skersą. Arba "mersą". Kaip tau labiau patinka. Kompanija man teberūpi, bet ji kuo puikiausiai gyvuoja, darbams vadovauja žmonės, žinantys, ką daro. Visas kitas turtas... na, aš tik raginu užgniaužti egoizmą, kuris, paprastai, leidžia teisininkams nusigriebti grietinėlę. Jei elgsimės protingai, visi gausime užtektinai.

Jis nurijo paskutinius alaus gurkšnius, bet nė sekundei nuo manęs neatplėšė akių.

- Kartais aš spėlioju, ar prieš save matau tą patį žmogų, kuriam anksčiau dirbau, - prisipažino.

- Tas žmogus mirė pikape, - atsakiau.

Pema priėmė pasiūlymą, nors, spėju, mieliau būtų su manimi susitaikiusi, jei tiktai būčiau paprašęs - mudviem sėdint prie pietų stalo ir aptariant smulkmenas, jos mintis išdavė žvilgsnis, nušvintantis ir užgęstantis akyse tarytum saulės spinduliai, kurie skverbiasi pro debesų properšas, - bet aš neprašiau. Vaizduotėje regėjau Floridą, jaunavedžių ir giltinės draugų prieglobstį. Manau, giliausioje širdies kertelėje Pema žinojo, jog taip visiems bus į gerą - suprato, kad į "Dodžo Ramo" kabiną įsėdo ne tas žmogus, kurį iš metalo krūvos iškrapštė kartu su plieniniu šalmu, virtusiu sumaigyta šunų maisto skardine. Gyvenimas Pemos bei mergaičių draugijoje, podraug ir statybų kompanijoje, užsibaigė; patyrinėti naujų erdvių jis nesiūlė. Kita vertus, dabar prieš save mačiau dvejas duris. Dešiniųjų, su "SAVIŽUDYBĖS" ženklu, rinktis nepatartina, kaip tikino daktaras Keimenas. Todėl man beliko kairiosios, pažymėtos užrašu "DUMA KY".

Tačiau, prieš neriant pro minėtąjį tarpdurį, kitame mano gyvenime nutiko dar vienas įvykis. Teko stebėti, kokio likimo sulaukė Gendalfas, Monikai Goldštain priklausantis Džeko Raselo terjeras.

Jūs labai apsirinkate, jei manąją sanatoriją įsivaizduojate esant kotedžu, iškilusiu ežero pakrantėje, nuostabiai atokioje vietovėje, į kurią

veda vienišas, šiaurės giriose vingiuojantis gruntkelis. Iš esmės, aš buvau apsistojęs priemiestyje. Mūsų namas stovėjo gale asfaltuotos, nuo Rytinio Hoito aveniu iki vandens nusidriekusio Asterio kelio. Iš kaimynų arčiausiai gyveno Goldštainai.

Spalio viduryje galiausiai paklausiau Ketės Gryn patarimo ir mankštinti kojas pradėjau lauke. Trumpos iškylos nė iš tolo nepriminė vėlesnių Didžiųjų Pasivaikščiojimų paplūdimyje, ir, keliaujant atgal, gyjantis mano klubikaulis melsdavo pasigailėjimo (o akis ne kartą vilgė ašaros), bet aš judėjau teisinga kryptimi. Ponia Fevero partrenkė Monikos šunį tuo metu, kai svyravau namo.

Juokingos garstyčių spalvos "Hameris" prašvilpė pro šalį, man teįveikus ketvirtadalį atgalinio maršruto. Kaip visada, vienoje rankoje ponia Fevero spaudė mobilųjį, kitoje laikė cigaretę ir pernelyg stipriai mygo akseleratoriaus pedalą. Automobilį temačiau akies krašteliu ir, žinoma, nepastebėjau Gendalfo, nuskuodusio per gatvę, tiesiai link Monikos, kuri su visais skautės atributais žingsniavo kitoje kelio pusėje. Mano dėmesį buvo prikaustęs gydytojų sulipdytas klubikaulis. Kaip įprastai, trumpam vaikštinėjimui artėjant į pabaigą, tariamą medicinos stebuklą, regis, badė dešimt tūkstančių aštrių, miniatiūrinių stiklo šukių.

Ūmai sužvigo padangos, ir prie jų kaipmat prisijungė mergaitės klyksmas:

- *GENDALFAI, NE!*

Akimirkai sąmonėje nušvito aiškus, siaubingas vos manęs nepražudžiusio krano regėjimas; gerai pažįstamą pasaulį netikėtai prarijo geltonis, gerokai ryškesnis už ponios Fevero "Hamerį", ir jo fone juoduojančios, nenumaldomai augančios raidės: LINK-BELT.

Gendalfas taip pat sustūgo, ir praeities epizodas - daktaras Keimenas jį greičiausiai pavadintų *grįžusiu prisiminimu*, - išblėso. Prieš ketverius metus, tą spalio popietę, pirmąsyk sužinojau, kad šunys *gali* kliegti.

Pasileidau tekinas, šleivodamas it krabas, į šaligatvį stuksendamas ramentu. Pašaliniam žiūrovui, esu tikras, būčiau atrodęs absurdiškai, bet į mane niekas nekreipė dėmesio. Monika Goldštain klūpėjo vidury gatvės, šalia savo šuns, tysančio priešais atsikišusias, stačiakampes "Hamerio" groteles. Megaitės veidas išblyško; tamsiai žalią uniformą apsivijusios, ženkliukais ir medaliais papuoštos juostos galiukas mirko plintančiame Gendalfo kraujo klane.

Ponia Feverou šoko iš automobilio, bemaž nuvirto nuo idiotiškai aukštos "Hamerio" sėdynės. Vardu kviesdama dukterį, pro laukujes savo namo duris išniro Eiva Goldštain. Gatvės pusėn ji lėkė basa, užsimetusi perpus susegtą palaidinukę.

- Neliesk jo, brangioji, neliesk, - Monikos prašė ponia Fevero, rankoje tebegniaužianti cigaretę, nervingai pučianti dūmą.

Mergaitė raginimų negirdėjo. Ji paglostė Gendalfo šoną, ir terjeras vėl suspigo - garbės žodis, jis *spiegė.* Monika delnais užspaudė ausis, ėmė kratyti galvą. Kas galėtų ją kaltinti?

Ponia Fevero jau tiesė ranką mažylės pusėn, bet staiga persigalvojo, atsitraukė per du žingsnius, nugara įsirėmė į "Hamerio" kėbulą ir į dangų įbedė akis.

Priklupusi greta dukters ponia Goldštain įniko melsti:

- Ne, širdele, prašau, nereikia...

Gendalfas drybsojo savo kraujo baloje ir staugė. Nelauktai atsiminiau nuo krano sklidusį garsą. Ne *byp-byp-byp*, kurį jis turėjo išgauti (iš rikiuotės išėjo atsarginė signalinė sistema), o užsikertantį dyzelinio variklio kriokavimą, ir žemę gremžusios važiuoklės barškėjimą.

- Eiva, patraukite ją, - tariau. - Veskite namo.

Ponia Goldštain apkabino dukters pečius ir pabandė ją trūktelėti.

- Kelkis, širdele. Eime namučio.

- Aš nepaliksiu *Gendalfo!* - Monikai buvo vienuolika, ir, pagal savo amžių, ji atrodė subrendusi, bet tuo momentu mergaitė regresavo į trimetę. - Be savo *šuniuko* niekur neisiu! - juostos galas, paskutiniai trys, raudoniu nusidažę coliai, šleptelėjo į sijonėlį, ir per jos blauzdą nudriko ilgas kraujo dryžis.

- Monika, keliauk namo, iškviesk veterinarą, - liepiau. - Paaiškink, kad Gendalfą partrenkė automobilis. Kol skambinsi, pabudėsiu prie šuns.

Vaikas įsmeigė į mane akis, kuriose atsispindėjo ne vien sielvartas ar sukrėtimas. Ji spoksojo kaip pamišėlė. Tą žvilgsnį be vargo atpažinau. Dažnai jį regėdavau savo veidrodyje.

- Pažadate? Mamos vardu? Garbės žodis?

- Mamos vardu. Garbės žodis. Eik.

Nutoldama drauge su motina ji dar sykį dirstelėjo per petį; ant laiptelių, vedančių link laukujų durų, vėl pratrūko raudoti it paklaikusi. Atsiklaupiau šalia Gendalfo įsikibęs į "Hamerio" buferį, leidausi žemyn, kaip visada, skausmingai, visu kūnu krypau į kairę, stengiaus, jog dešinysis kelias lenktųsi kuo mažiau. Vis dėlto iš mano lūpų ištrūko aiktelėjimas, o galvą pervėrė mintis, ar sugebėsiu atsistoti be aplinkinių pagalbos. Vargu ar ją galės suteikti ponia Fevero, kuri sumedėjusiomis, plačiai praskėstomis kojomis nulingavo į kairiąją šalikėlę, susirietė dvilinka lyg nusilenkdama karališkajai didenybei ir išsivėmė. Į šoną ištiestoje rankoje tebelaikė cigaretę.

Sutelkiau dėmesį į Gendalfą. "Hameris" įsirėžė į jo paskuigalį, sutraiškė stuburą. Tarp lūžusių užpakalinių kojų sunkėsi kraujas bei išmatos. Šuo į mane nukreipė akis, kuriose įžiūrėjau šiurpinantį, vilties skli-

diną žvilgsnį. Jis iškišo liežuvį ir palaižė vidinę kairiojo mano riešo pusę. Lyžtelėjimas pasirodė sausas kaip šiaudai ir šaltas. Išvengti mirties Gendalfas nebegalėjo, tik neaišku, kiek dar laiko jis merdės. Neilgai trukus laukan sugrįš Monika, ir aš visiškai nenorėjau, kad šuo imtų laižyti jos riešą.

Ką derėtų padaryti, puikiai žinojau. Manęs niekas nematė. Mergaitė su motina buvo namuose. Ponia Fevero stovėjo nusigręžusi. Net jeigu pro langus ar nuo vejos kas nors nužvelgs šitą gatvės atkarpą, mane, sėdintį greta šuns, kreivai ištiesusį dešiniąją, nesveiką koją, vis vien užstojo "Hameris". Laiko turėjau labai nedaug, gal kelias minutes - jei liausiuos galvojęs apie būsimą užduotį, savo šansą garantuotai prarasiu.

Abejomis rankomis suėmiau priešakinę Gendalfo kūno dalį, ir tą pačią sekundę... atsiduriu Satono aveniu, kur "Frimentlo" kompanija ruošiasi suręsti keturiasdešimties aukštų banko pastatą. Sėdžiu pikape, per radijo imtuvą Reba Makintair daunuoja "Meilutę". Ūmai suvokiu, kad kranas gergžda pernelyg griausmingai, nors atsarginės signalizacijos ir negirdėjau. Pakreipiu galvą, bet už dešiniojo langelio pasaulis užleidžia vietą geltoniui, kuriame juoduoja užrašas: LINK-BELT. Jis didėja. "Dodžo Ramo" vairą susuku į kairę, iki pat galo, bet žinau, kad per vėlai. Kęžtančio metalo cypimas nustelbia radiją, iš dešinės į kairę mažėja kabina, nes kranas įsibrauna į mano erdvę, *grobia* mano erdvę, ir pikapas ima virsti. Bandau atšauti vairuotojo dureles, tačiau nieko nepešu. Man derėjo nedelsiant nerti laukan, bet aš pasivėlinau sureaguoti, juolab kad ir laiko turėjau per mažai. Vaizdas akiratyje pranyksta, kai priekinis stiklas tampa panašus į sušaldyto, milijonais trūkio linijų išvagoto pieno paviršių. Mano regėjimo lauke vėl pasirodo statybvietė, kuri nepaliaujamai krypsta į šoną, nes langas iškrenta. Iškrenta? Veikiau *išskrieja* kaip perpus sulenkta korta, tuo tarpu aš spaudžiu signalą abejomis alkūnėmis, dešiniajai rankai suteikiu progą atlikti paskutinį savo darbą. Riaumojantis krano variklis beveik užgožia automobilio sireną. LINK-BELT tebejuda pirmyn, įsilaužia pro keleivio dureles, užgriūna gretimą sėdynę, sutraiško skydelį į tektoninius plastiko luitus. Iš dėklės pabyra visas šlamštas. Radijas nusigaluoja, į segtuvo lentelę sužvanga užkandžių dėžutė. LINK-BELT priartėja, rėžiasi į mane, aš galėčiau iškišti liežuvį ir palaižyti sumautą brūkšnelį. Pajutęs spaudimą surinku. Užrašas prislegia dešiniąją mano ranką, nustumia ją į šoną ir pradeda drėksti. Kraujas šliūkšteli man ant kelių tarytum karštas, iš kibiro liejamas vanduo. Pasigirsta lūžiai. Matyt, pleišėja mano šonkauliai. Garsas primena vištos kauliukų, maigomų bato kulnu, traškėjimą.

Priglaudžiau Gendalfą prie krūtinės ir pagalvojau: *Atsinešk tetą, prisėsk ant tetos, prisėsk ant sušiktos DUKTERĖČIOS, vištgalve!*

Nūnai sėdžiu ant dėdės, ant prakeiktos *dukterėčios*, esu namuose, bet taip nesijaučiu, nes sutrenktoje mano galvoje skamba visi Europos laikrodžiai, aš nepamenu, kaip pavadinau lėlę, kurią man davė daktaras Keimenas, sugebu prisiminti tiktai berniukų vardus: Rendelas, Raselas, Rudolfas, sumautas Riveris Finiksas. Kai ji ateina nešina vaisiais ir suknista trupinėta varške, liepiu trumpam palikti mane ramybėje, penkias minutes leisti pabūti vienam. *Aš pajėgsiu*, sakau, nes šios frazės išmokė Keimenas, ji įkūnija išeitį, signalą, savo *byp-byp-byp* perspėjantį Pemutę, esą Edgaras tuoj pasijus priremtas prie sienos. Bet užuot išėjusi, nuo padėklo žmona čiumpa servetėlę ir šluosto mano kaktą, braukia prakaito lašus, kuriuos išspaudė susierzinimas, stengiasi mane nuraminti. Savo ruožtu griebiu Pemą už gerklės, nes tuo momentu esu įsitikinęs, kad lėlės vardo negaliu prisiminti dėl jos kaltės, esu tikras, kad ji kalta dėl *visko*, įskaitant ir krano griūtį. Stveriu sveikąja, kairiąja ranka. Sekundę kitą degu troškimu ją nužudyti, ir, kas žino, gal net mėginu. Dėl vieno neabejoju: mieliau atgaminčiau visas, pasaulyje įvykusias nelaimes nei žvilgsnį, kuris nušvinta žmonos akyse, jai bandant išsivaduoti iš mano gniaužtų. Sąmonę nelauktai perveria mintis - *ji buvo RAUDONA*, - ir aš ją paleidžiu.

Spaudžiau Gendalfą prie savęs, kaip kadaise naujagimę dukrą, ir mintyse sau tvirtinau: *aš pajėgsiu, pajėgsiu, pajėgsiu*. Kai šuns kraujas įsigėrė į mano kelnes lyg karštas vanduo, pagalvojau: *ei, tu, apgailėtinas šmiki, nešdinkis iš "Dodžo"*.

Suėmęs Gendalfą prisiminiau jausmus, kurie apima, kai tave traiško gyvą, kai iš kiūžtančios pikapo kabinos išgaruoja oras, kai plaučiai atsisveikina su deguonies likučiais, kai šnervės paplūsta krauju, o blėstanti sąmonė užfiksuoja pokšėjimus, ir tu sumoji, kad garsus skleidžia lūžtantys kaulai: šonkauliai, ranka, klubikaulis, skruostikaulis, visa prakeikta kaukolė.

Laikiau Gendalfą ir mąsčiau, apimtas širdgėlą kurstančio džiūgavimo: *Ji buvo RAUDONA!*

Akimirką skendėjau tamsoje, kurią skrodė raudonis; pagaliau atsimerkiau. Kairiąja ranka mygau Gendalfą prie krūtinės, jo akys spoksojo į mano veidą...

Ne, kiaurai veidą. Ir kiaurai dangų.

- Pone Frimentlai? - balsas priklausė Džonui Hestingui, senukui, gyvenančiam už poros namų nuo Goldštainų. Su angliška tvido kepurėle ir berankoviu nertiniu jis, regis, buvo pasirengęs prasivaikščioti po škotiškas viržynes. Žygeivio įspūdį gadino veido spinduliuojama nerimo išraiška. - Edgarai? Galite jį paleisti. Šuo nudvėsė.

- Taip. - Man rankos, spaudusios Gendalfą, atsipalaidavo. - Gal pagelbėsite atsistoti?

- Vargu ar iš manęs bus kokia nauda, - tarstelėjo Džonas. - Viskas baigsis tuo, kad mes abu sudribsime ant žemės.

- Tuomet užsukite pas Goldštainus ir pažiūrėkite, kaip jie laikosi, - paprašiau.

- Čia jos šuo, - susiprotėjo senukas. - O aš vyliausi... - jis palingavo galva.

- Jos, - patvirtinau. - Nenoriu, kad mergaitė išeitų laukan ir pamatytų tokį vaizdą.

- Žinoma, bet...

- Aš jam padėsiu, - pareiškė ponia Fevero. Dabar atrodė geriau, cigaretės jau buvo atsikračiusi. Ji ištiesė ranką link dešiniosios mano pažasties ir sudvejojo. - Ar jums skaudės?

Suprantama, bet sopuliai neprilygs skausmui, kuris mane ims varstyti, jei liksiu sėdėti. Taip ir pasakiau. Džonas nudrožė takeliu, vedančiu į Goldštainų namą. Aš įsikibau į "Hamerio" buferį. Padedant poniai Fevero, galop atsistojau.

- Jūs turbūt neturėsite, kuo pridengti šunį?

- Tiesą sakant, bagažinėje guli kilimėlio atraiža.

- Gerai. Puiku.

Ji pajudėjo link užpakalinės automobilio dalies - atsižvelgiant į "Hamerio" apimtis, žygiuoti teks ilgai - ir staiga atsisuko.

- Dėkui Dievui, šuo nugaišo anksčiau nei mergaitė sugrįžo.

- Taip, - atsakiau. - Dėkui Dievui.

Iki mano kotedžo, stovinčio gatvės gale, kelias driekėsi netolimas, bet, kol iki jo nupukšnojau, užtrukau gana daug laiko. Kai pasiekiau namus, ranką, kurią vadinau "Ramento kumščiu", dilgino peršulys, ant mano marškinių sukrešėjo Gendalfo kraujas. Tarp širminių laukujų durų ir staktos radau įkištą kortelę. Ištraukiau ją ir apverčiau. Po išsišiepusios, skautiškai saliutuojančios mergaitės piešinėliu perskaičiau žinutę:

**JUS APLANKĖ DRAUGĖ IŠ VIETINIO KVARTALO,
KETINUSI PASIDALINTI NAUJIENOMIS
APIE SKANIUS SKAUTŲ SAUSAINIUKUS.
NORS ŠIANDIENĄ JŪSŲ NERADO,
Monika ATEIS VĖLIAU. IKI GREITO PASIMATYMO!**

Savo varde raidės "i" taškelį Monika pakeitė veideliu su šypsenėle. Sumaigiau kortelę ir šlubuodamas dušo kryptimi nusviedžiau ją į šiukšliadėžę. Ten pat nutrenkiau marškinius, džinsus, iškruvintus apatinius. Nebenorėjau jų matyti. Niekada.

* * *

Mano "Leksusas", nuriedėjęs nuo konvejerio vos prieš porą metų, stovėjo ant įvažiavimo tako, tačiau po avarijos taip ir nesėdėjau už vairo. Vaikis iš gretimos aukštesniosios mokyklos pristatydavo maisto produktus tris kartus per savaitę. Ketė Gryn taip pat mielai būtų užsukusi į artimiausią prekybos centrą, jei tik būčiau paprašęs, arba prieš eilinį kankynių seansą nuvežusi mane į "Blokbaster" kino teatrą (po treniruočių jausdavausi pernelyg išsekęs). Jeigu man kas būtų pasakęs, kad rudenį vėl sėdėsiu vairuotojo vietoje, tam žmogui būčiau nusijuokęs į akis. Baimę kėlė ne suluošinta koja; šaltas prakaitas mane išmušdavo vien nuo minties apie vairavimą.

Tačiau po dušo būtent tuo ir užsiėmiau: įsitaisiau už vairo, įjungiau variklį, žvelgdamas per dešinįjį petį priverčiau automobilį atbulomis nuburgzti takeliu. Vietoj įprastų dviejų oksikontino piliulių, išgėriau keturias, todėl tikėjausi, kad sugebėsiu nukakti į "Sustok ir apsipirk" parduotuvę, iškilusią netoli Rytinės Hoito bei Rytinės Pakrantės gatvių sankryžos, ir parsibelsti nepakvaišdamas iš skausmo, pakeliui nieko nepartrenkdamas.

Prekybos centre laiko negaišau. Produktų sąrašo neturėjau, tiesiog įsiveržiau į parduotuvę, trumpam stabtelėjau greta mėsos paketų vitrinos ir nusvyravau prie kasos, kuri aptarnavo klientus, prigriebusius ne daugiau kaip dešimt prekių - jokių kuponų man nereikėjo, su nuolaidų kortelėmis žaisti nesiruošiau. Vis dėlto, kai grįžau į Asterio kelią, jaučiausi lyg apkvaišęs. Jei mane būtų sustabdęs "faras", jis tikrai būtų nusprendęs, kad aš girtas kaip pėdas.

Laimei, su policija nesusidūriau. Neilgai trukus aplenkiau Goldštainų namus, ant kurio įvažiavimo tako stovėjo keturi automobiliai, prie šaligatvio dunksojo dar mažiausiai pustuzinis, ir iš kiekvieno lango plūdo ryški šviesa. Karštąja šeimos linija Monikos mama išsikvietė paramą, ir į pagalbos šauksmą, berods, atsiliepė daugybė giminaičių. Tuo geriau jiems visiems. Tuo geriau pačiai Monikai.

Nepraėjus nė minutei, jau sukau "Leksusą" link savojo kotedžo. Nors vaistų išgėriau nemažai, nuo būtinybės minkyti akseleratoriaus ir stabdžio pedalus dešinioji koja nemaloniai tvinkčiojo, negana to, mane kamavo senamadiškas, įtampos sužadintas galvos skausmas. Bet didžiausia problema tapo alkis. Štai, kodėl nulėkiau į parduotuvę. Jei atvirai, žodis "alkis" skamba per švelniai. Aš jaučiausi išbadėjęs, ir į šaldytuvą sudėti lazanijos likučiai manęs netenkino. Taip, patiekalas mėsos turėjo, bet man jos neužteko.

Užvirtęs ant ramento įgriuvau pro tarpdurį - dėl oksikontino pertekliaus sukosi galva, - po virykle skubiai atidariau stalčių, ištraukiau

keptuvę ir ją trinktelėjau ant vieno iš degiklių. Jungiklį pasukau iki aukščiausios padalos, nė neišgirdau, kaip sušnypštė užsižiebusios dujos. Tuo momentu nuo maltos jautienos susitelkęs draskiau plastiko įpakavimą. Į keptuvę nusviestą mėsą suplojau delnu ir tik tada iš stalčiaus apčiuopomis išžvejojau mentelę.

Grįžęs namo, nusimetęs drabužius ir įsirangęs į dušinę, klaidingai nusprendžiau, jog skrandžio virpulius pakurstė pykinimas. Paaiškinimas atrodė logiškas. Tačiau, nuo kūno plaunant muilo putas, iš pilvo atsklido tylus, niekaip nenutrūkstantis urzgesys, kurį, paprastai, išgauna tuščiąja eiga veikiantis variklis. Vaistai jį truputį prislopino, bet dabar gurgimas kaip reikiant sustiprėjo. Nė negalėjau prisiminti, kada gyvenime mane graužė toks alkis.

Mentele apverčiau groteskiškai masyvų mėsos paplotį ir pabandžiau suskaičiuoti iki trisdešimties. Pamaniau, jei išlaikysiu aukštą ugnį pusę minutės, mano užsiėmimas bent iš dalies panašės į procesą, kurį žmonės vadina "mėsos kepimu". Ech, ir kodėl aromato neprasklaidžiau ventiliatoriumi! Kvapas taip sudirgimo šnerves, kad neprisikasiau nė iki dvidešimties. Ties septyniolika čiupau popierinę lėkštutę, ant jos išverčiau mėsainį ir atsirėmęs į spintelę suleidau dantis į pusžalę maltą jautieną. Įveikęs maždaug pusę patiekalo išvydau raudonus syvus, kurie sunkėsi iš žalios mėsos, ir vienai sekundės dalelei sąmonėje nutvisko Gendalfo vaizdas, į mane išsprogusios akys, kraujas bei išmatos, varvančios iš sumaitoto pasturgalio, ant užpakalinių sulaužytų kojų aplimpančios kailį. Mano skrandis nė nevirptelėjo, tik nekantriai pareikalavo dar daugiau maisto. Aš buvau išalkęs.

Išalkęs.

Tą naktį sapnavau miegamąjį, kuris tiek metų priklausė mudviem su Pema. Ji tysojo šalia ir pūtė į akį, todėl negirdėjo kimaus balso, skambančio kažkur pirmame tamsaus namo aukšte: *"Jaunevedžiai ir giltinės draugai, jaunavedžiai ir giltinės draugai"*. Lyg užsikirtusi plokštelė. Papurčiau žmoną, bet ji tik nusisuko. Į kitą pusę nuo manęs. Sapnai dažniausiai byloja tiesą, ar ne?

Atsikėliau ir laipteliais nusileidau žemyn; kol lipau, laikiausi už turėklų, kad nereikėtų visu kūnu užgriūti gyjančios kojos. Kažkodėl pasijutau keistai gniauždamas nušlifuotą, gerai pažįstamą medienos strypą. Tik atsidūręs apačioje suvokiau, kur šuo pakastas. Fakto nepaneigsi, net jeigu jis tau nepriimtinas: pasaulyje viešpatauja dešiniai. Jiems gaminamos gitaros, mokyklų suolai, prietaisų skydeliai amerikietiškuose automobiliuose. Turėklai namuose, kuriuose gyvenau kartu su šeima, išimtimi netapo. Nors pastatą surentė "Frimentlo" kompanija, pagal ma-

no projektą, žmona ir abi dukterys buvo dešiniarankės, todėl teko paklusti daugumos valiai.

Bet prieš akimirką jutau, kaip mano ranka braukė turėklus.

Ko tu stebiesi, tariau sau. *Juk čia sapnas. Kaip ir ši popietė. Supranti?*

Gendalfo aš nesapnavau, paprieštaravau, tuo tarpu svetimas balsas nepaliaujamai kartojo: *Jaunavedžiai ir giltinės draugai*. Tik dabar jis buvo girdėti daug arčiau. Kad ir kas įsibrovė į namą, tas žmogus tūnojo svetainėje. Ten keliauti nė kiek netroškau.

Ne, Gendalfo nesapnavau, pagalvojau. O gal mintis užgimė iliuzinėje dešiniojoje rankoje? *Sapnas šunį pribaigė.*

Ar jis nusibaigė pats? Ar būtent tai man mėgino pasakyti balsas? Nes aš netikėjau, jog terjeras išleido paskutinį kvapą be pašalinės pagalbos. Maniau, kad jam reikėjo padėti.

Žengiau į senąją savo svetainę, nors nejutau kilnojąs kojų. Judėjau, kaip įprasta sapnuose; man rodės, kad *aplinkinis* pasaulis slenka, traukiasi atgal nelyginant ekstravagantiška projekcija. Kambaryje, senajame supamajame krėsle, pamačiau Rebą, pyktį tramdančią, nūnai iki tikro vaiko apimčių užaugusią lėlę. Virš grindų švytavo siaubingos, bekaulės, rožinės jos kojos, apautos juodais sandalais. Burną terliojo kraujas, bet ne žmogaus ar šuns. Sapne neabejojau, kad jos lūpos apteko syvais, ištryškusiais iš puszalio mano mėsainio - tais pačiais, kuriuos nulaižiau nuo popierinės lėkštelės, kai sučiaumojau visą mėsą.

Mus vijosi negera varlė, sustūgo Reba. *Ji turi DANTYŠ!*

Tas žodis - *DANTYŠ* - tebeaidėjo galvoje, kai atsisėdau ir ant savo kelių išvydau šaltą spalio mėnesienos lopinėlį. Man norėjosi surikti, bet aš teįstengiau kelis sykius tyliai švokštelėti. Krūtinėje dundėjo širdis. Pabandžiau sugraibyti stalinę lemputę ir, ačiū Dievui, nenušveičiau jos ant grindų. Vis dėlto, kambariui nušvitus, paaiškėjo, kad šviestuvo pagrindas perpus išniro virš staliuko krašto. Radijo laikrodis rodė 3:19 nakties.

Nukoriau kojas nuo lovos, ranka siekdamas telefono. *Jeigu tau manęs prisireiks, skambink nedvejodamas*, sakė Keimenas. *Bet kuriuo paros metu*. Jei psichologo numeris būtų įtrauktas į miegamajame esančio telefono atmintinę, tikrai būčiau jam susukęs. Bet kai galutinai atsigaivelėjau - kai įsisąmoninau esąs prie Feileno ežero, o ne senajame Mendotos Aukštumų name, ir suvokiau, kad negirdžiu jokio kimaus, iš pirmo aukšto atvilnijančio balso, - poreikis susisiekti su daktaru atslūgo.

Reba, pykčio tramdymo lėlė, sėdinti supamajame krėsle, ištįsusi iki tikro vaiko ūgio... kodėl gi ne? Aš *tikrai* siutau, tik, žinoma, ant ponios

Fevero, o ne vargšelio Gendalfo, ir neturėjau nė menkiausio supratimo, kuo čia dėtos dantytos varlės. Svarbiausias klausimas, mano nuomone, susijęs su Monikos šunimi. Nužudžiau aš Gendalfą, ar jis pats pasimirė?

O gal derėtų paklausti, kodėl vėliau jaučiausi toks alkanas? Gal šitas klausimas ir turėtų būti esminis?

Kodėl mano skrandis taip netikėtai pareikalavo mėsos?

- Suėmiau jį abiejomis rankomis, - sukuždėjau.

Viena ranka, nes tau liko tik tiek. Sveikąja, kairiąja ranka.

Tačiau atmintis tikino, kad šunį laikiau *rankomis*. Daugiskaita. Nukreipiau pyktį

(ji buvo RAUDONA)

nuo tos kvaišos moters su cigarete bei mobiliuoju telefonu, kažkaip panirau į *save*, užstrigau idiotiškame uždarame cikle... priglaudžiau jį prie savęs... be abejo, regėjau haliucinaciją, bet atmintis ją išsaugojo.

Šunį laikiau *abejomis* rankomis.

Gendalfo sprandą prilaikiau kairiąja alkūne, kad jį pasmaugčiau dešiniosios rankos pirštais.

Uždusinčiau, išvaduočiau iš kančių.

Miegojau be marškinėlių, todėl pakreipęs galvą puikiai mačiau savo strampą. Galėjau jį pakrutinti, bet ne daugiau. Taip padaręs įbedžiau žvilgsnį į lubas. Širdies tvinksniai mažumėlę sulėtėjo.

- Gendalfas padvėsė nuo sužalojimų, - ištariau, - ir nuo šoko. Tai patvirtins autopsija.

Aišku, niekas nesivargindavo skrosti šunų, kurie nugaišdavo, kai juos į košę sutrindavo nerūpestingų, išsiblaškiusių moterų vairuojami "Hameriai".

Spoksodamas į lubas iš visos širdies troškau, kad šitas gyvenimas užsibaigtų. Taip užtikrintai prasidėjęs, bet nelaimingas gyvenimas. Maniau, tąnakt nebeužmigsiu, bet galop užsnūdau. Galų gale mes nuvargstame nerimauti.

Taip sako Vajermenas.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (II)

Nepamirškit, jog tiesa slypi smulkmenose. Kad ir kaip žvelgiate į pasaulį, kad ir kokį stilių jis primeta jūsų, kaip menininko, darbams, tiesa slypi smulkmenose. Suprantama, velnias gali pakišti koją net ir šiuo atveju - taip tvirtina visi, - bet galbūt žodžiai "tiesa" ir "velnias" nusako tą pačią sąvoką. Visai įmanoma.

Vėl įsivaizduokite mažylę, iškritusią iš brikelės. Į žemę ji tvojosi de-

šiniąja galvos puse, bet nuo trinktelėjimo labiausiai nukentėjo kairioji smegenų dalis - pamenate, ką reiškia kontrasmūgio principas? Kairiajame smegenų pusrutulyje glūdi Broka sritis - nors trečiame dvidešimto amžiaus dešimtmetyje niekas to nežinojo. Broka sritis atsakinga už kalbos atgaminimą. Jei ganėtinai stipriai ją sutrenksite, nebepajėgsite šnekėti, kartais trumpam, kartais visiems laikams. Tačiau gebėjimas regėti skiriasi nuo kalbos dovanos - nors tuodu dalykai ir labai artimai susiję.

Mergytė mato viską.

Mato penkias savo seseris. Jų sukneles. Vėjo ištaršytus plaukus, kai jos grįžta iš lauko. Tėvo ūsus, vietomis jau pražilusius. Auklę Meldą - ne vien namų tvarkytoją, bet iš visų žmonių, kokius mergaitė pažįsta, labiausiai primenančią motiną. Mato skarelę, kuria auklytė apsivynioja galvą užsiimdama valymo darbais, ir mazgą virš aukštos, rudos Meldos kaktos, sidabrines jos apyrankes, žaižaruojančias saulės spinduliuose, kurie veržiasi pro langus.

Smulkmenos, smulkmenos, tiesa slypi smulkmenose.

Ar vaizdus norisi išsakyti žodžiais? Net ir sutrenktoms, pažeistoms smegenimis? O, taip, neabejotinai.

Ji mintija: Man skauda galvą.

Ji mintija: Nutiko kažkas blogo, ir aš nebežinau, kas esu. Kur esu. Ir ką reiškia tie ryškūs vaizdai, kurie mane supa.

Ji mintija: Libita? Mano vardas Libita? Kažkada žinojau. Anksčiau galėjau kalbėti, bet dabar žodžiai sprunka nuo manęs kaip žuvys vandenyje. Man reikia žmogaus su plaukeliais, kurie kyšo virš jo lūpos.

Ji mintija: Čia mano tėtis, bet kai bandau jį pakviesti, surinku: "Auštis! Auštis!", nes pastebiu paukštį, skrendantį už lango. Matau kiekvieną plunksną. Į stiklinį karoliuką panašią akį. Matau koją, ir kaip ji riečiasi lyg būtų lūžusi. Ne, reikia sakyti "sulenkta". Man skauda galvą.

Į kambarį įeina mergaitės. Marija ir Hana. Bet jai labiau patinka dvynės, kurios irgi mažos.

Ji mintija: Anksčiau Mariją ir Haną apšaukdavau Bjauriomis Dručkėmis. *Ūmai suvokia, kad vėl žino jų pravardę. Štai dar vienas dalykas, kurį pavyko atgaminti. Dar vienos smulkmenos pavadinimas. Veikiai jį pamirš, tačiau, kai prisimins kitą sykį, "Bjaurios Dručkės" išliks galvoje ilgiau. Dėl to nekyla abejonių.*

Ji mintija: Kai mėginu sakyti "Hana", man išeina "Auštis! Auštis!" Kai mėginu sakyti "Marija", man išeina "Ya! Ya!". Nedorėlės juokiasi. Aš verkiu. Noriu tėčio, bet nepamenu, kaip jį kviesti. Tą žodį vėl užmirštu. Žodžiai nuo manęs lekia šalin kaip paukščiai. Seserys šneka. Šneka, šneka, šneka. Mano gerklė džiūsta. Bandau paaiškint, kad esu ištroškusi, bet man gaunas: "Ožkas! Ožkas!" Jos tik juokiasi, tos bjaury-

bės. Aš sutvarstyta, užuodžiu jodą ir prakaitą, klausausi, kaip nedorėlės kvatoja. Ateina Melda raudona galva, nes jos plaukus dengia skarelė. Apvalūs auklės daikčiukai blyksi, blyksi, blyksi saulės šviesoje, ir aš žinau, kad jie vadinami "apyrankėmis". Sakau: "Ožkas! Ožkas!", tačiau auklė nesupranta. Tada priduriu: "Uodukas! Uodukas!", o ji sodina mane ant puoduko, nors man ir nereikia. Sėdėdama moju ranka. "Uodukas! Uodukas!" Ateina tėtis. "Ko šaukiat?" Ant jo veido pilna baltų burbuliukų, bet vienoje vietoje oda švari. Nes ten jis perbraukė daiktu, kuris nuima plaukus. Jis mato, kur rodau, ir sumeta, ko noriu. "Juk ji ištroškusi." Į puodelį pripila vandens. Kambarys saulėtas. Šviesoje, kurioje plevena dulkelės, slenka jo ranka su puodeliu, ir tas vaizdas man labai gražus. Išgeriu viską iki paskutinio lašo ir vėl surinku, bet dabar iš džiaugsmo. Jis mane apglėbia ir bučiuoja, bučiuoja, bučiuoja. Stengiuos ištarti "Tėti", bet negaliu. Tada pagalvoju apie jo vardą, atsimenu - Džonas, - tuo pačiu metu man iš burnos ištrūksta: "Tėti!", ir jis dar stipriau mane apkabina.

Ji mintija: Po to, kai nutiko kažkas blogo, "Tėtis" tapo pirmuoju mano žodžiu.

Tiesa slypi smulkmenose.

DIDYSIS ROŽINUKAS

Keimeno geografinis metodas pasiteisino, bet į Floridą, kurioje teko sutvarkyti tai, kas išsiderino mano galvoje, pakliuvau atsitiktinai. Ne, geografinės priemonės pasitvirtino tik dėl Dumos Ky salos ir Didžiojo Rožinuko. Man asmeniškai šios vietos tapo atskiru, savitu pasauliu.

Iš Sent Polo išvykau lapkričio dešimtąją su viltimis širdyje, tačiau be rimtų lūkesčių. Manęs palydėti atėjo Ketė Gryn, reabilitacijos karalienė. Ji pabučiavo mane į lūpas, stipriai apkabino ir sušnibždėjo:

- Edi, tegul išsipildo visos tavo svajonės. Linkiu, kad gražiausi sapnai virstų tikrove.

- Dėkui, Kete. - Pasijutau sujaudintas, nors dabar man ramybės nedavė sapnas apie Rebą, pykčio tramdymo lėlę, užaugusią iki vaiko apimčių, sėdėjusią mėnesienos apšviestame kambaryje, mudviejų su Pema name. Be *šito* sapno galėjau kuo puikiausiai apsieiti.

- Ir atsiųsk man atviruką iš "Disnėjaus pasaulio". Man labai norėtųsi tave pamatyti su peliuko Mikio ausimis.

- Būtinai. - Bet į Disnėjaus atrakcionų parką taip ir nenuvažiavau. Neapsilankiau nei "Jūros pasaulyje", nei "Busko soduose" ar Deitonos trasoje.

Kai atsisveikinau su Sent Polu ir išskridau "Lyru 55" (Finansiškai užtikrintas pensijinis laikotarpis turi savų privalumų), termometras rodė dvidešimt keturis laipsnius, o pirmosios snaigės žadėjo eilinę ilgą, šiauriniam kraštui būdingą žiemą. Nusileidęs Sarasotoje patekau į saulėkaitą ir aštuoniasdešimties penkių laipsnių karštį.* Nors link privataus terminalo siūbavau, į degutbenio pagrindą stuksendamas patikimuoju raudonuoju ramentu, jutau, kaip klubikaulis man dėkoja.

Atminus tą tarpsnį, mane apima mišinys keisčiausių emocijų: meilės, ilgesio, stingdančios baimės, siaubo, apgailestavimo ir širdies gelmėse užgimusios palaimos, kurią išgyvena tiktai sugebėję atsitraukti nuo mirties slenksčio. Turbūt taip jautėsi Adomas ir Ieva. Manot, jie dairėsi atgal pėdindami takeliu, atvedusiu iki slegiančios politinės kulkų, bombų ir palydovinės televizijos nūdienos? Žiūrėjo pro angelus, ugniniais kardais saugojančius uždarytus vartus? Be abejo. Porelei veikiausiai knietėjo paskutinį kartą išvysti žaliąjį, prarastąjį pasaulį, kur nestigo gardaus vandens, kur gyveno geraširdžiai gyvūnai. Ir, suprantama, žaltys.

Į vakarus nuo Floridos pakrantės driekiasi žavinga koralinių rifų grandinė. Turėdamas septynmylius batus, iš Longbouto galėtumėte akimoju atsidurti Lide, iš Lido žengti į Siestą, iš pastarosios persikelti į Keisį. Ketvirtas žingsnis jus atvestų į Dumos Ky salelę - ji ištįsusi per devynias mylias, o skersis plačiausioje vietoje siekia pusmylę, - plytinčią tarp Keisio Ky ir Don Pedro salų. Didžiąją, neapgyvendintą jos dalį sudarė banjanų, palmių, asiūklinių kazuarinų tankmė ir kopomis pamargintas, palei Meksikos įlanką nudrikęs paplūdimys, kurį sergėjo iki juosmens iškilusių šluotelinių jūravižių ruožas. "Jūravižės šioms vietoms priklauso, - kartą man pasakė Vajermenas, - bet kiti mėšlini augalai čia neturėtų augti be drėkinimo sistemos." Nemažai laiko Dumos Ky saloje praleidau tiktai Vajermeno ir Krikštatėvio Nuotakos draugijoje.

Sendės Smit, nekilnojamo turto agentės iš Sent Polo, paprašiau man surasti ramią vietelę - gal net užsiminiau, kad ji turėtų būti *atoki*, nors dėl to nesu tikras - bet ne per daug nutolusią nuo civilizacijos ir jos paslaugų sistemos. Prisiminęs, ką patarė Keimenas, pridūriau norįs ją išsinuomoti mažiausiai metams, ir dėl kainos galvos nekvaršinau, jei tiktai nuo manęs nebandys nulupti devynių kailių. Net ir kamuojamas depresijos bei nuolatinio, tik protarpiais atslūgstančio skausmo, nė kiek netroškau, kad manimi pasinaudotų. Visus reikalavimus Sendė įvedė į savo kompiuterį, o tas išmetė informaciją apie Didįjį Rožinuką. Tiesiog laimingas atsitiktinumas.

*24 ir 84 laipsniai pagal Farenheitą maždaug lygu -4,5 ir 28,9 pagal Celsijų.

Bet, jei atvirai, aš tuo netikiu. Nes net ir ankstyvieji mano piešiniai, regis, savyje turi... na, nežinau... kažką tokio.

Kažką.

Tą dieną, kai į naujuosius namus riedėjau išsinuomotu automobiliu (vairavo Džekas Kantoris, jaunuolis, kurį Sendė Smit nusamdė per Sarasotos įdarbinimo agentūrą), apie Dumos Ky istoriją nieko nenutuokiau. Žinojau tik tiek, kad iš Keisio Ky į ją galima nuvažiuoti ketvirtame dešimtmetyje - tada, kai Ruzvelto įsaku įsikūrė Darbo Projektų organizacija - suręstu pakeliamu tiltu. Nusigavęs į kitą jo pusę pastebėjau, kad šiaurinis salos galas apvalytas nuo augmenijos, vešančios likusioje dalyje. Kitaip tariant, išvydau atitinkamai suformuotus parkus (Floridoje užsiimant dekoratyvine sodininkyste, palmes ir vejas tenka kone be paliovos drėkinti). Pamačiau pustuzinį namų, iškilusių prie siauro, vietomis aplopyto, į pietus vedančio keliuko. Paskutinis iš statinių atrodė kaip milžiniška ir elegantiška hasienda.

Visai netoli, virš Meksikos įlankos stūksojo rožinis namas - nuo tilto jį skyrė atstumas, prilygstantis futbolo stadiono ilgiui.

- Tai naujoji mano buveinė? - paklausiau mąstydamas: *Meldžiu, Viešpatie, leisk man apsistoti čia.*

- Neįsivaizduoju, pone Frimentlai, - atsakė Džekas. - Sarasotą pažįstu gerai, bet Dumoje lankausi pirmą sykį. Neturėjau, dėl ko važiuoti į salą. - Jis sustabdė automobilį prie pašto dėžutės, pažymėtos didžiuliu raudonu numeriu 13. Dirstelėjo į aplanką, padėtą tarp mūsų, ant sėdynės. - Taip, mes jau vietoje. Lašišos Kyšulys, numeris trylika. Jūs neprietaringas?

Papurčiau galvą nenuleisdama akių nuo pastato. Dužusių veidrodžių ar juodų kačių niekada nepaisiau, bet visuomet tikėjau... na, gal ne meile iš pirmo žvilgsnio, nes aistra, kokia "Vėjų nublokštuose" užsiplieskia Retas su Skarlet, man nebūdinga. Bet simpatija? Be abejo. Šią pajutau Pemai, kai mudu susipažinome per dvigubą pasimatymą (ji atėjo su kitu vaikinu). Didysis Rožinukas taip pat akimirksniu mane sužavėjo.

Namas slėgė atraminius pastolius, fasadas buvo atsikišęs virš potvynio zonos. Prie įvažiavimo takelio stirksojo pilka lazda su kreivai prikaltu ženklu: EITI DRAUDŽIAMA, bet perspėjimas, spėjau, man negaliojo. "Pasirašot nuomos sutartį, ir galite ten gyventi ištisus metus, - aiškino Sendė. - Net jeigu savininkas nutars parduoti savo turtą, jūsų iškeldinti negalės visus dvylika mėnesių."

Džeko vairuojamas automobilis lėtai priartėjo prie užpakalinių durų... vienintelių durų, nes Didžiojo Rožinuko priešakys kabėjo virš įlankos.

- Stebiuosi, kad namą leido statyti praktiškai virš vandens, - tarė vaikinas. - Bet senais laikais, matyt, viskas buvo kitaip. - Gili senovė jam turbūt asocijavosi su devintuoju dvidešimto amžiaus dešimtmečiu. - Štai jūsų mašina. Tikiuosi, ji jums patiks.

Asfaltuotoje, plyšiais išraižytoje aikštelėje, į dešinę nuo namo, stovėjo vienas iš amerikietiškų, į akis nekrentančių, vidutinio dydžio automobilių, kuriuos klientams siūlo nuomos kompanijos. Už vairo nesėdėjau nuo tos popietės, kai ponia Fevero partrenkė Gendalfą, todėl į ratus tik pašnairavau. Mano dėmesį prikaustė kampuotas, rožinis, metams įsigytas dramblys.

- Nejau vietinė valdžia neišleido jokių dekretų, kurie draustų statybas pernelyg arti Meksikos įlankos?

- Šiais laikais įsakų netrūksta, bet vargu ar jų buvo seniau, kai pastatas iškilo. Praktiniu požiūriu, lįsti prie vandens nepatartina dėl paplūdimio erozijos. Abejoju, ar namas taip kybojo, kai jį rentė.

Jaunuolis, žinoma, neklydo. Po aptverta veranda, vadinama Floridos prieangiu, įžiūrėjau ne trumpesnius kaip šešių pėdų pastolius. Jeigu jie neįkasti pamatinėje uolienoje, į šešiasdešimties pėdų gelmes, kotedžas galų gale prasmegs Meksikos įlankoje. Tai tik laiko klausimas.

Džekas Kantoris balsu išsakė mano mintis ir nusišypsojo.

- Nesibaiminkit. Kertu lažybų, kad įspėjimų sulauksite apsčiai. Išgirsite pastatą dejuojant.

- Kaip Ešerų namą.

Vaikino veide nušvito dar platesnė šypsena.

- Šitas išstovės mažiausiai penkerius metus. Bet vėliau jį tikrai pripažins netinkamu.

- Nebūk toks tikras, - atsakiau. Džekas apsuko automobilį pirmgaliu į vartus, kad nereikėtų toli tempti iš bagažinės ištrauktą mano turtą. Tiesą sakant, daug mantos nesivežiau: tris lagaminus, drabužių krepšį, plieninį lagaminėlį su nešiojamu kompiuteriu ir kuprinę, prikimštą elementariais dailės rcikmenimis, iš esmės, sąsiuviniais bei spalvotais pieštukais. Su kitu savo gyvenimu atsisveikinau neapsikrovęs daiktais. Pamaniau, kad naujajame labiausiai pravers čekių knygutė ir kreditinė “American Express” kortelė.

- Ką turite omenyje?

- Žmogui, sau leidusiam statytis namą šioje vietoje, iš pradžių reikėjo pamaloninti SK prižiūrėtojus.

- Ką reiškia SK?

Kelias sekundes paaiškinti negalėjau. Mintyse *mačiau*, apie ką kalbėjau: vyrus baltais marškiniais ir kaklaraiščiais, užsidėjusius geltonus, smūgiams atsparius šalmus, rankose laikančius segtuvų lenteles. Netgi

įžvelgiau šratinukus, styrančius iš marškinių kišenių, kurias dengė plastiko apsauga. Velnias slypi smulkmenose, ar ne? Deja, kokiems žodžiams priklausė raidės SK, sumąstyti neįstengiau, nors juos žinojau taip pat gerai, kaip ir savo vardą. Akimoju įniršau. Mane staiga apėmė įsitikinimas, jog kairiosios rankos pirštus derėtų suspausti į kumštį ir smogti į jaunuolio, sėdinčio šalia, Adomo obuolį. Taip pasielgti privalau, tvirtinau sau, nes mane suerzino *jo* klausimas.

- Pone Frimentlai?

- Sekundėlę, - atsiliepiau ir mintyse pridūriau: *man pavyks*.

Pagalvojau apie Doną Fildą, dešimtajame dešimtmetyje tikrinusį ne mažiau kaip pusę mano pastatų (bent man taip dingojosi), ir pajutau, kad sąmonė netrukus atliks asociacijų triuką. Ūmai sumojau, jog sėdžiu įsitempęs it styga, ant kelių gniauždamas rankas. Vaikino balsas išdavė nerimą, bet tuo nesistebėjau. Atrodžiau kaip žmogus, kurį surietė gastrito priepuolis. Arba širdies smūgis.

- Atleisk, - pagaliau prabilau. - Aš buvau patekęs į avariją. Susitrenkiau galvą. Kartais mano atmintis šlubuoja.

- Nesijaudinkit. Tai nesvarbu.

- SK reiškia "statybų kodeksą". Paprasčiau kalbant, jo prižiūrėtojai sprendžia, nugrius tavo statinys ar ne.

- Šnekat apie kyšius? - naujasis mano darbuotojas apniuko. - Na, ko tik nepasitaiko. Ypač čia. Pinigai atveria visas duris.

- Kam tas cinizmas! Kartais padeda draugiški santykiai. Statybininkai, rangovai, SK prižiūrėtojai, netgi inspektoriai iš darbo saugos ir sveikatos administracijos... jie dažniausiai užsuka į tuos pačius barus, visi lankė tas pačias mokymo įstaigas - Nusijuokiau. - Kai kuriais atvejais, pataisos mokyklas.

- Šiauriniame Keisio Ky gale, kur vanduo ėmė sparčiau ardyti paplūdimį, inspektoriai išbrokavo porą namų. Vienas jų net *įkrito* į jūrą.

- Na, kaip minėjai, aš išgirsiu dejones. Iš pažiūros, jis lyg ir tvirtas. Suneškim mano daiktus.

Atlapojau dureles, išlipau laukan ir susverdėjau, nes gyjantį klubikaulį nutvilkė skausmas. Jei ne ramentas, kurį laiku įrėmiau į žemę, galėjau pasisveikinti su Didžiuoju Rožinuku išsikėsnodamas ant akmeninio laiptelio.

- *Aš* sunešiu daiktus, - tarė Džekas. - Pone Frimentlai, eikite vidun ir prisėskite. Jums nepakenktų ir šaltas gėrimas. Atrodote nusiplūkęs.

Daug jėgų atėmusi kelionė ne šiaip mane nuvargino. Kai svetainėje sudribau į fotelį (visu kūnu, kaip įprastai, pakrypdamas į kairę, dešiniąją koją laikydamas kuo tiesiau), atvirai sau pripažinau, kad jaučiuosi išsekęs.

Bet namų kol kas nesiilgėjau. Pirmyn atgal kursuojantis Džekas perkėlė mantą į erdvesnį iš dviejų miegamųjų, mažesniajame ant stalo padėjo nešiojamą kompiuterį, tuo tarpu aš žvilgsnio neatplėšiau nuo vakarinės, stiklinės sienos, už jos atsivėrusio vaizdo į Floridos prieangį ir Meksikos įlanką. Karštą lapkričio popietę spiginausi į beribę, tarsi lenta plokščią žydrynę ir net per uždarytą sieninį langą girdėjau tylius, ritmiškus jos atodūsius. *Ji neturi atminties*, pamaniau. Mintis pasirodė keista ir neįprastai optimistiška. Juk dar nebuvau išsprendęs savų problemų, susijusių su prisiminimais - ir pykčiu.

Džekas grįžo iš svečių kambario ir atsisėdo ant kušetės ranktūrio. Taip pritupia jaunas žmogus, kuriam maga pasišalinti, dingtelėjo man.

- Svarbiausius maisto produktus jums parūpinau - prašneko. - Be to, salotų maišelį, mėsainį ir keptą vištieną plastiko kapsulėje - namuose ją vadiname "Astronautų vištiena". Tikiuosi, patiekalas jums patiks.

- Neabejoju.

- Dviejų procentų riebumo pieną...

- Puiku.

- ...ir pieno-grietinėlės mišinį. Jei norėsite, kitąsyk atvešiu tikros grietinėlės.

- Ketini užkimšti vienintelę švarią mano arteriją?

Jis prajuko.

- Sandėliuke pilna konservuoto mėš... maisto. Kabelis prijungtas, internetas veikia. Suorganizavau jums Wi-Fi ryšį, kainuoja šiek tiek brangiau, bet greitis kur kas didesnis. Jei pageidausite, jums sumontuos palydovinę lėkštę.

Krestelėjau galvą. Vaikis elgėsi labai maloniai, bet aš norėjau pasiklausyti įlankos, šnabždančios žodžius, kuriuos po minutės ji užmirš, ir paties namo, nes nuojauta tvirtino, kad jis turės, ką man papasakoti.

- Raktus rasite voke, ant virtuvės stalo - kartu su automobilio rakteliais, - sąrašas telefono numerių, kurių jums gali reikėti, prilipdytas prie šaldytuvo. Sarasotoje lankau Floridos valstijos universitetą, į paskaitas einu kasdien, išskyrus pirmadienį, bet visuomet nešiojuos mobilųjį. Atvyksiu antradieniais ir ketvirtadieniais, maždaug penktą valandą, nebent mudu susitarsime dėl kito laiko. Tos dienos jums tinka?

- Taip. - Įkišau ranką į kišenę ir iš jos ištraukiau pinigų spaustuką. - Tu nusipelnei priedo. Šauniai padirbėjai.

Jis numojo ranka.

- Nereikia. Pone Frimentlai, darbelis man visai mielas. Gerai moka, puikus grafikas. Jausčiausi tikru šunsnukiu, jei sutikčiau paimti priemoką.

Nusijuokęs įgrūdau kupiūras atgal į kišenę.

- Kaip pasakysi.

- Jums vertėtų nusnausti, - tarė Džekas atsistodamas.

- Galbūt išties prigulsiu. - Keista, kad su manimi elgėsi, kaip su seneliu iš "Voltonų šeimos" serialo, bet, matyt, man teks prie to įprasti. - Kas nutiko kitam namui šiauriniame Keisio Ky gale?

- Kokiam namui?

- Sakei, kad vienas nuvirto į jūrą. Kokio likimo sulaukė antras?

- Kiek žinau, tebestovi. Bet jei mūsų pakrantes užgrius rimta audra, kaip, pavyzdžiui, Čarlis, kotedžas nesiskirs nuo bankrutuojančios krautuvėlės, kuri išparduoda, ką tik turi. - Vaikinas žengė prie fotelio ir ištiesė ranką. - Ką gi, pone Frimentlai, sveiki atvykę į Floridą. Viliuosi, mūsų kraštas jums bus svetingas.

Spūstelėjau jo delną.

- Dėkui... - padvejojau prieš pratęsdamas, turbūt per trumpai, kad jaunuolis atkreiptų dėmesį į pauzę. Tačiau nesupykau. Bent ne ant jo. - Dėkui už viską.

- Nėra už ką. - Vaikinui išeinant, pastebėjau, kad jis mažumėlę suglumęs. Regis, mano sąmyšį vis dėlto užfiksavo. Tiek to. Pagaliau likau vienas. Automobiliui pajudėjus iš vietos, girdėjau, kaip po padangomis traška kriauklelės ir žvyras. Girdėjau, kaip tolsta variklio urzgimas. Garsas tilo, rimo ir galiausiai nuščiuvo. Girdėjau kaip plaka mano širdis - lėtai ir švelniai. Jokių laikrodžių. Nei gausmo ar dūžių, nei tiksėjimo. Giliai įkvėpiau, ir šnerves pakuteno drėgnokas pelėsių kvapas, įsivyraujantis ilgam uždarytose patalpose, kurias, geriausiu atveju pravėdina vieną arba porą sykių per savaitę. Berods, užuodžiau ir druską bei subtropinius, kol kas nežinomus augalus.

Įsiklausiau į bangų atodūsius, tarytum miegančio stambaus padaro šnopavimą, pažvelgiau pro stiklinę sieną. Didysis Rožinukas stūksojo ant pakylos, todėl iš svetainės gilumos, kur sėdėjau, įžiūrėti paplūdimio nepavyko. Man susidarė įspūdis, kad, užuot kiurksojęs fotelyje, stoviu viename iš gigantiškų tanklaivių, tarp Venesuelos ir Galvestono paliekančius naftos pėdsakus. Padangių aukštybes aptraukė migla, kuri prislopino vandenyje atsispindinčius šviesos žiburėlius. Kairėje, dausų fone, stiebėsi trijų palmių siluetai; jų lapus šiureno silpnas vėjelis. Būtent tuos medžius įtraukiau į savo pirmąjį, po avarijos nedrąsiai papaišytą eskizą. *Į Minesotą nepanašu, brangū-ū-ūt*, sakė Tomas Railis.

Žvelgdamas į palmes vėl užsigeidžiau piešti. Noras priminė alkio jausmą, tačiau tas kirbėjo ne skrandyje, o sąmonėje. Keista, bet, jam užvaldžius mano mintis, panižo amputuotos rankos strampą.

- Ne dabar, - ištariau. - Vėliau. Aš nusivaręs nuo koto.

Atsistoti sugebėjau iš antro karto, sykiu džiaugiausi, kad jaunuolis

išvažiavo, ir jo ausų nepasiekė vaikiškas, nartus riksmas ("Apsišik kniūbsčias!"), kuris man išsprūdo, kai po pirmojo nesėkmingo bandymo susmukau atgal į fotelį. Kai pagaliau išsitiesiau, minutę kitą siūbavau ant ramento ir stebėjausi, koks aš išsiekęs. Paprastai, frazę "nusivaręs nuo koto" sako visi, kas netingi, bet dabar būtent taip ir jaučiausi.

Lėtai kilnodamas kojas - neketinau drėbtis ant grindų pirmą dieną naujoje savo buveinėje, - nusvyravau į didįjį miegamąjį. Akiratyje pasirodžius karališkų apimčių lovai, kaipmat panūdau prie jos prieiti, atsisėsti, ant grindų ramentu nutrenkti idiotiškas dekoratyvines pagalvėles (ant vienos iš jų puikavosi kažkas panašaus į du laigančius kokerspanielius ir gąsdinanti mintis, pasak kurios: GALBŪT ŠUNYS TĖRA ŽMONĖS, SAVYJE ATSKLEIDĘ VISA KĄ GERIAUSIA), atsigulti ir pamiegoti dvi, tris valandas. Bet iš pradžių žengiau prie suolelio, stovinčio lovūgalyje - judėjau atsargiai žinodamas, jog dėl nuovargio mano kojos lengvai galėjo susipinti, - kur vaikis padėjo du iš trijų lagaminų. Man reikalingas, žinoma, riogsojo apačioje. Nedvejodamas nustūmiau viršutinį ir atsegiau kito kišenę.

Į mane dėbtelėjo vaiskios akys, kuriose atsispindėjo amžinos, priekaištingos nuostabos žvilgsnis: *U-i-i-i, tu, bjaurybe! Aš tiek laiko čia lindėjau!* Iš uždaros erdvės išniro negyvų, oranžinių-raudonų plaukų kuokštas. Reba, pykčio tramdymo lėlė, pasidabinusi savo gražiausia mėlyna suknele ir apsiavusi juodus sandalus.

Išsitiesiau ant lovos, dešiniosios rankos bige spausdamas ją prie šono. Kai patogiai įsitaisiau tarp išpuoštų pagalvėlių (ant žemės nušveisti norėjau tik laigančius kokerspanielius), pasiguldžiau Rebą greta.

- Aš pamiršau vyruko vardą, - pratariau. - Kol važiavome čia, jį žinojau, o vėliau pamiršau. - Reba žiopsojo į lubas, į neveikiančio, sustingusio ventiliatoriaus mentes. Man visai iškrito iš galvos jį įjungti. Lėlei buvo nusispjaut, kuo vardu mano nusamdytas vaikinas - Aikas, Maikas, ar Endis Van Slaikas. Koks jai skirtumas? Juk priešais save viso labo mačiau skudurus, kuriuos į rožinį kūną sugrūdo nelaimingas juodadarbis vaikas iš Kambodžos ar sumauto Urugvajaus.

- Kuo jis vardu? - paklausiau Rebos. Nors pervargęs, jaučiau, kaip mane užlieja senoji slegianti panika. Senasis slegiantis pyktis. Baimė, jog visa tai tęsis iki gyvenimo pabaigos. O gal mano būklė dar suprastės? Taip, visai įmanoma! Mane sugrąžins į sanatoriją, tikrą pragarą, tik šviežiai išdažytą.

Reba, bekaulė kalė, neatsiliepė.

- Aš pajėgsiu, - ištariau, tik savo žodžiais nelabai tikėjau. Pagalvojau: *Džeris. Ne, Džefas.* Tuomet: *Asile, tu mąstai apie Džerį Džefą Volkerį. Džonsonas? Džeraldas? Džamba Jamba?*

Nejučia ėmė lipti akys. Miegas baudėsi mane užliūliuoti nepaisydamas nei panikos, nei įniršio priepuolio. Į pagalbą pasitelkė tykų įlankos alsavimą. Man pavyks, tikinau save. Mąstyk asociacijomis. Kaip anąkart, kai atgaminai, ką reiškia "SK".

Prisiminiau, kaip vaikis sakė: Šiauriniame Keisio Ky gale inspektoriai išbrokavo porą namų. Paminėjo dar kažką. Rankos strampą ėmė klaikiai niežtėti. Bet aš apsimečiau, kad jis priklauso kitam vyrukui iš paralelinės visatos, ir nūnai sutelkiau dėmesį į vardą, lėlę, esmę, sąsają...

...jau snūduriuoju...

Jei mūsų pakrantes užgrius rimta audra, kaip, pavyzdžiui, Čarlis...

Tiesiai į dešimtuką!

Kai įsišėldavo uraganai, tokie kaip Čarlis, aš, suprantama sekdavau likusios Amerikos pėdsakais ir nuolat žvilgčiodavau į "Orų" kanalą, kur apie audrų protrūkius pranešdavo...

Pakėliau Rebą. Dėl mieguistos, stingdančios mano būsenos, ji tarytum svėrė mažiausiai dvidešimt svarų.

- Apie audras pasakodavo Džimas Kantoras, - prabilau. - Man padeda Džekas Kantoris. Byla baigta, po velnių. - Numečiau ją atgal ant lovos ir užsimerkiau. Dešimt, penkiolika sekundžių lyg ir girdėjau tylius įlankos atsidūsėjimus, bet paskui užmigau.

Knarkiau iki saulėlydžio. Per aštuonis mėnesius pirmą kartą taip giliai ir saldžiai miegojau.

Lėktuve tik truputį užkrimtau, todėl atsibudau išbadėjęs it vilkas. Kad atpalaiduočiau sustirusius šlaunies raumenis, tuziną sykių koją patryniau delnu - nors anksčiau reikėdavo dvidešimt penkių kartų, - trumpam užsukau į tualetą ir galiausiai nusvirduliavau į virtuvę. Rėmiausi į ramentą, bet ne visu kūnu, kaip tikėjausi žinodamas, kiek laiko kirmijau. Ketinau sau susitepti sumuštinį, galbūt porą. Mielai būčiau paragavęs supjaustytos rūkytos dešros, antra vertus, mane tenkino bet kokia šalta mėsa. Pavalgęs skambtelėsiu Ilzei ir pranešiu, kad atvykau į vietą be jokių nesklandumų. Duktė savo ruožtu elektronines žinutes persiųs visiems, kuriems galėtų rūpėti Edgaro Frimentlo gerovė. Vėliau išgersiu šiandienos nuskausminamųjų dozę ir apsidairysiu naujojoje savo buveinėje. Manęs laukė visas antras aukštas.

Planas gal ir neblogas, bet jį regzdamas neatsižvelgiau į tai, kad pasikeitė vaizdas, matomas už vakarinės, stiklinės sienos.

Saulė jau buvo nusileidusi, tačiau horizonto liniją iki šiol papildė ryškiai oranžinio švytėjimo juosta, kurią vienoje vietoje sudarkė didžiulio laivo siluetas. Jo forma pasirodė elementari, kaip pirmoko piešinėly-

je. Pirmagalį ir bokštelį, veikiausiai radijo, jungė įtemptas kabelis, o susidaręs trikampis įrėmino šviesos lopinėlį. Kildamas dausų pusėn oranžinis žvilgesys išblėso iki kvapą užimančio, regis, Maksfildo Perišo rankai priklausančio melsvo žalsvumo. Nieko panašaus man anksčiau neteko regėti... tačiau, aš niekaip neįstengiau atsikratyti déja? vu jausmo, lyg būčiau su tuo susidūręs sapne. Galbūt, kai sapnuojame, mums visiems išpuola matyti panašias dausas, tik bundanti sąmonė neranda žodžių, kurie nusakytų jų atspalvius?

Tamsėjančiame padangių skliaute sužibo pirmosios žvaigždės.

Alkis išgaravo, skambinti Ilzei irgi nebenorėjau. Tetroškau nupiešti akiratyje atsivėrusį vaizdą. Žinojau, jog tobulai jo perteikti nestengsiu, bet dėl to nesijaudinau - štai, kas nuostabiausia. Man buvo nusišikt.

Jaunasis pagalbininkas (akimirkai vėl užmiršau jo vardą, bet pagalvojau apie "Orų" kanalą ir atsiminiau: Džekas, byla baigta, po velnių) kuprinę su dailės reikmenimis padėjo kitame miegamajame. Prigriebęs ją nusikepurnėjau į Floridos prieangį - savo turtą negrabiai spaudžiau rankoje ir podraug mėginau kilnoti ramentą. Plaukus sušiaušė švelnus, keistas vėjelis. Stebėtina, jog toje pačioje planetoje, Sent Pole, galėjo egzistuoti panašūs vėjo gūsiai ir sniegas; vien tokia mintis atrodė absurdiška, it būtų iš mokslinės fantastikos srities.

Nuleidau kuprinę ant ilgo medinio, grublėto stalo, jau ruošiausi įjungti žibintą, bet paskutiniu momentu persigalvojau. Nusprendžiau paišyti, kol galutinai sutems, ir tada griūti atgal į lovą. Nerangiai prisėdau, atsegiau kelionmaišį, išsitraukiau piešimo sąsiuvinį. Ant viršelio perskaičiau užrašą: ARTISAN. Štai, kas juokinga, žinant, kokie mano įgūdžiai dailės srityje. Panaršęs kuprinės gilumoje sužvejojau spalvotų pieštukų dėžutę.

Braukiau dryžius ir spalvojau beveik nežiūrėdamas, ką darau. Virš tariamos horizonto linijos, kaip paklaikęs brūkšniavau foną geltonuoju "Veneros" pieštuku, retsykiais brėžiais apdovanodavau laivą (manau, jis tapo pirmuoju tanklaiviu pasaulyje, kuris susirgo gelta), bet dėl to nekvaršinau galvos. Išgavęs atitinkamą saulėlydžio juostos atspalvį - šviesa veikiai blėso, - stvėriau oranžinį pieštuką ir puoliau jį tamsinti. Galop vėl susitelkiau į laivą, iš sąmonės išvijęs visas mintis popieriuje dryksteléjau juodas kampuotas linijas, kurias prieš save regėjau.

Kai atitraukiau ranką nuo sąsiuvinio, aplinkui beveik tvyrojo nakties tamsa.

Kairėje pusėje čežėjo palmės.

Apačioje - bet ne itin toli, nes dabar, atėjus potvynio metui, vandens lygis kilo - atsiduso Meksikos įlanka tarsi suprasdama, kad po ilgos dienos ji dar turėjo neužbaigtų darbų.

Viršuje tvieskė tūkstančiai žvaigždžių, ir, man bežiūrint į dangų, jų nepaliaujamai daugėjo.

Visa tai čia buvo per amžių amžius, pagalvojau ir prisiminiau, ką sakydavo Melinda, kai per radiją išgirsdavo mėgstamą dainą: Ji mane pakerėjo iš karto: labutis, žavute. Po tanklaivio kontūrais smulkiomis raidelėmis pakeverzojau LABUTIS. Kiek pamenu (o mano atmintis dabar daug geresnė), iki tol savo piešinių niekada neįvardindavau. Kalbant apie pavadinimus, šis gana neblogas, ar ne? Nors ateitis nepagailėjo bėdų, aš vis tiek įsitikinęs, jog pavadinimas puikiai tiko paveikslėliui, kurį nupiešė žmogus, iš visų jėgų mėginantis nusikratyti liūdesiu - mėginantis atsiminti, kaip jautėsi būdamas laimingas.

Nuleidau pieštuką, ir tuo momentu į mane pirmąsyk kreipėsi Didysis Rožinukas. Prabilo balsu, švelnesniu už įlankos atsidūsėjimus, bet jį išgirsti sugebėjau.

Aš tavęs laukiau, tarė man.

Per metus, kuriuos praleidau Floridoje, nuolat su savimi šnekėdavau, kažko klausdavau ir pats atsakydavau. Protarpiais atsiliepdavo ir kiti balsai, bet tą naktį buvau vienui vienas.

- Hiūstone, kalba Frimentlas, ar girdit, Hiūstone? - įkišęs galvą į šaldytuvą pasibaisėjau: Jėzau Kristau, jeigu čia svarbiausi maisto produktai, įdomu, kokią stirtą prekių vaikis atvežtų nusprendęs rimtai apsipirkti - tiek atsargų man užtektų iki III-ojo Pasaulinio karo.

- Eee... mes klausom, Frimentlai.

- Hiūstone, turime rūkytos dešros. Kartoju, rūkytos dešros netrūksta, ar girdit, Hiūstone?

- Taip, Frimentlai, kuo puikiausiai. O kaip majonezas? Kokia padėtis?

Nestigo ir majonezo. Susitepiau du sumuštinius - ten, kur užaugau, baltos duonos riekelių, majonezo ir rūkytos dešros rinkinį vaikai laiko dievų maistu - ir juos prarijau įsitaisęs už virtuvės stalo. Kai sandėliuke radau krūvelę “Teibl Tok” obuolių ir šilauogių pyragų, pradėjau svarstyti, ar man nereikėtų testamento pakeisti Džeko Kantorio naudai.

Jausdamas, kaip pilve kliuksi maistas, grįžau į svetainę, įjungiau visus šviestuvus ir nužvelgiau “Labutį”. Nieko ypatinga. Bet įdomu. Vakaro žara spindėjo niauriu, gluminančiu, įkaitusio žaizdro atspalviu. Laivelis neturėjo nieko bendra su tanklaiviu, bet manasis traukė akį savo šiurpoka išvaizda. Dėl geltonų ir oranžinių brūkšnių, pridengusių juodų kontūrų karkasą, jis priminė vaiduoklių laivą - keistas saulėlydžio švytėjimas tarsi skverbėsi kiaurai korpusą.

Padėjau piešinį ant televizoriaus, atrėmiau į sieną greta ženklo su užrašu: SAVININKAS PRAŠO, KAD JŪS IR JŪSŲ SVEČIAI RŪKY-

TUMĖTE LAUKE. Spoksojau į jį dar kelias sekundes, mąsčiau, galbūt derėtų kaip nors papildyti foną - tarkim valtele, kuri į laivą, plaukiantį ties horizontu, leistų pažvelgti kitomis akimis, - tačiau, vėl stvertis pieštuko nė kiek netroškau. Juolab kad priedas galėjo ištrinti patrauklumo kruopeles, kurių, mano nuomone, paveikslėlis visgi turėjo.

Nudrožiau prie telefono, nors nenumaniau, ar jis veikia. Nieko tokio, nuraminau save, blogiausiu atveju, Ilzei paskambinsiu mobiliuoju. Bet Džekas manęs neapvylė ir šiuo atveju.

Galvojau, kad į skambutį atsilieps autoatsakiklis - universitete besimokančios merginos veiklos nestokoja, - bet ji pakėlė ragelį po pirmojo pyptelėjimo.

- Tėti? - taip apstulbau, jog akimirkai praradau kalbamą. Duktė pakartojo: - Tėti?

- Taip, - patvirtinau. - Iš kur žinai, kas skambina?

- Telefonas rodo kodą 941. Jis priklauso Dumai. Aš tikrinau.

- Ach, tos šiuolaikinės technologijos. Niekaip prie jų neįprantu. Kaip laikais, vaikeli?

- Puikiai. Svarbiausia, kaip jautiesi tu?

- Neblogai. Tiksliau, geriau negu neblogai.

- Tas vyrukas, kurį nusisamdei...

- Tikras šaunuolis. Lova paklota, šaldytuvas prikimštas. Čia atvykęs penkias valandas numigau.

Stojo tylos pauzė. Kai Ilzė pagaliau prabilo, jos balse pasigirdo daugiau susirūpinimo gaidelių nei kada nors anksčiau.

- Tikiuosi, nuskausminamųjų saujomis neryji? Nes oksikontiną kartais vadina Trojos arkliu. Aišku, nieko naujo tau nepasakiau.

- Ne-e. Vartoju man paskirtas dozes. Beje... - prikandau liežuvį.

- Kas yra, tėti? Kas? - sprendžiant iš tono, jai magėjo sėsti į taksi ir lėkti į oro uostą.

- Ką tik suvokiau, jog penktą valandą negėriau vikodino... - žvilgtelėjau į laikrodį. - O aštuntą praleidau pasimatymą su oksikontinu. Kad mane kur!

- Ar labai skauda?

- Ne tiek, kad sopulių nenumalšintų tailenolis. Bent iki vidurnakčio.

- Manau, dėkoti turėtum klimato pokyčiui, - tarė ji. - Ir miegui.

Suprantama, tuodu faktoriai atliko labai svarbų vaidmenį, tačiau, manau, ne vien jie. Galbūt skambės beprotiškai, bet aš spėjau, kad skausmą prislopino pats piešimo procesas. Ne, veikiau žinojau.

Mudu dar truputį paplepėjome, ir iš dukters balso nerimas pamažėl išnyko. Jį pakeitė liūdesys. Ilzė, matyt, įsisąmonino, jog to, kas įvyko,

nebepakeisi, ir motina su tėvu vieną dieną nenuspręs vėl susieiti. Vienaip ar kitaip, ji prižadėjo paskambinti Pemai ir parašyti elektroninę žinutę Melindai, pranešti joms, kad su gyvųjų pasauliu dar neatsisveikinau.

- Tėti, nejau tavo kraštuose neveikia elektroninis paštas?

- Veikia, bet šį vakarą, panelyt, tau teks padirbėti paštininke.

Duktė nusijuokė, šniurkštelėjo, vėl prajuko. Išsižiojau klausti, ar ji verkia, bet nutariau, kad neverta.

- Ilze? Gal jau tave paleisiu. Prieš griūdamas į lovą mielai išsimaudyčiau po dušu.

- Gerai, bet... - pauzė. Staiga ji išpyškino: - Man baisu pagalvoti, jog esi visiškai vienas! Kas bus, jei duše sudribsi ant pasturgalio! Taip negerai!

- Panelyt, nieko man nenutiks. Tikrai. Manimi pasirūpins vaikis... koks ten jo vardas... - uraganai, priminiau sau. "Orų" kanalas. - Džimas Kantoris. - Parapija teisinga, tik bažnyčia ne ta. - Tai yra, Džekas.

- Floridoje viskas kitaip, pats supranti. Gal man atskristi?

- Nebent norėtum, jog tavo motina mudu nuskalpuotų, - atsakiau. - Mieloji, man būtų geriau, jei liktum, kur esi, ir užsiimtum savais reikalais. Aš su tavimi susisieksiu.

- Tvarkelė. Rūpinkis savimi. Ir nekrėsk jokių kvailysčių.

- Jokių kvailysčių. Aišku, Hiūstone.

- Ką?

- Nekreipk dėmesio.

- Tėti, privalai man pažadėti.

Vieną gąsdinančią, stebėtinai šiurpą akimirką pamačiau Ilzę vienuolikos metų, apsirengusią skautės uniforma, mane ryjančią nustėrusios Monikos Goldštain žvilgsniu. Nespėjęs nulaikyti liežuvio už dantų, išgirdau save sakantį:

- Pažadu. Mamos vardu. Garbės žodis.

Ji sukrizeno.

- Tokią priesaiką girdžiu pirmą kartą.

- Tu daug ko apie mane nežinai. Esu didžiai paslaptingas žmogus.

- Kaip pasakysi. - Po pauzės Ilzė pridėjo. - Aš tave myliu.

- Ir aš tave myliu.

Ragelį atsargiai nuleidau ant svirtelės ir ilgą laiką į jį stebeilijausi.

Užuot keliavęs į dušinę, paplūdimiu nupėdinau iki vandens. Gana greitai paaiškėjo, kad smėlynuose iš ramento menka nauda - jis netgi trukdė, - bet užsukęs už namo kampo, įlanką išvydau vos už poros tu-

zinų žingsnių. Žinojau, jog atstumą įveiksiu lengvai, jeigu eisiu neskubėdamas. Vandens paviršius švelniai vilnijo, krantą skalavo vos colio aukščio bangelės. Sunku patikėti, kad ramią žydrynę galėtų užvaldyti pražūtingas uraganiškas siautulys. Net neįmanoma. Vėliau Vajermenas man užsiminė, esą Dievas mus visada baudžia už tai, ko nepajėgiame įsivaizduoti.

Vienas iš geresnių jo pastebėjimų.

Apsisukau ketindamas grįžti į namą ir sustingau. Šviesos užteko, kad po atsikišusiu Floridos prieangiu įžiūrėčiau storą kriauklelių kilimą - tiksliau, krūvą. Kai potvynio metu vandens lygis pasiekdavo aukščiausią tašką, fasadinė pastato dalis praktiškai tapdavo priešakiniu laivo deniu. Prisiminiau, kaip Džekas sakė, neva Meksikos įlanka nepagailės perspėjimų, jeigu užsigeis namą praryti, pridūrė, kad išgirsiu, kaip namas dejuoja. Vaikinas, ko gero, teisus... antra vertus, įspėjimų turėjo netrūkti ir statybvietėje, kai atbula ėmė trauktis sunkioji technika.

Nušlubčiojau prie ramento, atremto į sieną, ir trumpu mediniu takeliu parsigavau iki durų. Vietoj dušo pasirinkau vonią, į kurią įčiuožiau atsisėdęs ant jos kraštelio, vėliau iš vandens panašiai išslydau. Kitame savo gyvenime tokių triukų išmokau iš Ketės Gryn, kai mudu treniravomės apsirengę maudymosi kostiumėliais, o dešinioji mano koja atrodė, kaip nevykusiai atpjautas mėsos luitas. Bet skerdynių laikai jau praeityje; kūnas demonstravo stebuklus. Randai išliks iki gyvenimo pabaigos, tačiau jie akivaizdžiai bluko. Jau blyškėjo.

Apsitryniau rankšluosčiu, išsivaliau dantis, pasiramsčiuodamas ramentu nusverdėjau į didįjį miegamąjį ir apžvelgiau karališkąją lovą, atsikračiusią dekoratyvinėmis pagalvėlėmis.

- Hiūstone, - prabilau, - mes turime lovą.

- Supratau, Frimentlai, - atsiliepiau. - Drožk miegot.

Kodėl gi ne? Bluosto, žinoma, nesudėsiu, tik ne dabar, iškirmijęs penkias valandas, bet kurį laiką galėčiau ramiai patysoti. Peršuliai kojos nedilgino, netgi po ekspedicijos į vonią, tačiau strėnose ir sprande susisuko įtampos mazgai. Atsiguliau. Buvau tikras, kad neužmigsiu, bet šviesą išjungiau. Norėjau leisti akimis pailsėti. Ketinau padrybsoti, kol nugara išsivaduos iš sąstingio, paskui lagamine susižvejoti knygą.

Pagulėsiu tik truputį, tvirtinau sau, visai neilgai...

Mintys nutrūko, ir aš kietai įmigau. Nieko nesapnavau.

Vidurnaktį lyg ir pakirdau, bet jaučiausi mieguistas, dešiniąją mano ranką nieždėjo ir dygčiojo, aš nenutuokiau, kur esąs, suvokiau tiek, kad apačioje kažkas nepaliaujamai brūžavo. Iš pradžių pamaniau, kad garsą

skleidžia mechanizmai, tačiau jis pasirodė neritmiškas. Perdėm organiškas. Tuomet į sąmonę atklydo mintis apie griežiamus dantis... bet tokių milžiniškų dantų neturėjo niekas. Bent jau įprastame pasaulyje.

Tai alsavimas, pagalvojau ir nusprendžiau, kad nesuklydau. Tik koks gyvūnas įkvėpdamas galėtų išgauti panašų girgždesį? Ir... Viešpatie, niežulys mane varė iš proto, dilgsėjimas apėmė visą dilbį, iki pat alkūnės sulenkimo. Kairiąją ranką permečiau per krūtinę, idant pasikasyčiau, bet, aišku, neatradęs jokios alkūnės ar dilbio, suvariau pirštus į paklodę.

Nesėkmingas bandymas galutinai išvaikė miegus, ir aš atsisėdau. Kambarys tebeskendėjo tamsoje, bet pro vakarinį langą smelkėsi užtektinai žvaigždžių šviesos, kad įžiūrėčiau lovos kojūgalį ir lagaminą, padėtą ant suoliuko. Vaizdas grąžino mane į tikrovę. Šiuo momentu buvau Dumos Ky saloje, į vakarus nuo Floridos - jaunavedžių ir giltinės draugų prieglobstyje. Miegojau name, kuriam suteikiau Didžiojo Rožinuko vardą, o brūžavimas...

- Sklinda nuo kriauklelių, - sumurmėjau vėl išsitiesdamas. - Ties pastoliais bruzda kriauklės. Dabar potvynis.

Susižavėjau garsu išsyk, kai atsibudau vidury nakties, kai nesusigaudžiau, kur ir kas esu, kokias kūno dalis tebeturiu. Jis priklausė man. Pakerėjo man iš pirmo karto: labutis.

PIEŠINIAI IR NAUJOS IŠGALĖS

Artimiausias laikotarpis tapo pereinamuoju: bėgant laikui, atgavau jėgas, iš kito savo gyvenimo persikėliau į tą, kuris mane laukė Dumos Ky saloje. Daktaras Keimenas, suprantama, žinojo, kad tokiu metu dauguma rimčiausių permainų vyksta viduje: riaušės, maištas, revoliucija ir galop masinė egzekucija, po kurios senojo režimo galvos lekia į krepšius, kėpsančius po giljotina. Esu tikras, jog dručkiui psichologui teko regėti ir laimingas, ir nesėkmingas minėtųjų revoliucijų baigtis. Nes ne visiems pavyksta susitaikyti su naujuoju gyvenimu. O tie, kurie pokyčius priima, nebūtinai atranda rojų žemėje.

Man asmeniškai įveikti pereinamąjį tarpsnį pagelbėjo naujasis pomėgis ir Ilzė, už ką visada būsiu jai dėkingas. Nors nesididžiuoju tuo, kad rausiausi dukters rankinėje, kol ji miegojo, save gindamas galiu pasakyti, jog anuomet, rodės, kitos išeities neturėjau.

Pakirdęs ryte suvokiau, kad po avarijos pirmą kartą taip puikiai jau*čiuosi - bet ne taip gerai, jog atisisakyčiau nuskausminamųjų kokteilio.*

Piliules užsigėriau apelsinų sultimis ir išėjau laukan. Laikrodis rodė septintą valandą. Sent Pole šaltis žnaibytų nosies galiuką, bet Dumoje oro dvelksmas priminė švelnų bučinį.

Atrėmiau ramentą į sieną, kur jį buvau palikęs ir vakar, vėl nužingsniavau prie romiųjų bangelių. Žvelgiant dešinėn, į Keisio Ky salą vedančio pakeliamo tilto vaizdą užstojo mano paties namas. Užtat kairėje...

Toje pusėje paplūdimys atrodė beribis, akinančiai baltas ruožas driekėsi tarp melsvai pilkos Meksikos įlankos ir šluotelinių jūravižių. Visais kitais atžvilgiais, nuostabi, tarsi iš meninio atviruko perkelta pakrantė buvo tuštutėlė. Arti vandens nesistiebė jokie namai, neskaitant manojo. Nukreipęs akis kairėn, pietų kryptimi, teįžiūrėjau vieną stogą: ne mažiau, kaip akrą oranžinių, tarp palmių pasislėpusių čerpių. Jis dengė hasiendą, kurią išvydau vakar. Galėjau delnu užstelbti panoramą ir pasijusti Robinzonu Kruzu.

Pajudėjau į pietus vien todėl, kad esu kairys, ir man įgimta sukti šita linkme. Bet svarbiausia, jog prieš save mačiau konkrečią vietą. Toli nenuėjau, tądien į Didįjį Pasivaikščiojimą paplūdimyje neišsiruošiau. Baiminausi, kad be ramento neįstengsiu sugrįžti, vis dėlto nuo Didžiojo Rožinuko atsitraukiau pirmą kartą. Pamenu, kaip apsigręžiau ir su pasigėrėjimu nužvelgiau smėlyje paliktus savo pėdsakus. Ryto šviesoje regint ryškius ir gilius kairiuosius, susidarė įspūdis, lyg juos įspaudė štampavimo mašina. Didžiuma dešiniųjų pasirodė išskydę, nes tą koją šiek tiek vilkau. Bet iš pradžių aiškius kontūrus turėjo net ir jie. Suskaičiavau žingsnius. Iš viso, trisdešimt aštuoni. Mano klubikaulis jau tvilkčiojo. Jaučiausi pasirengęs keliauti atgal, iš šaldytuvo prigriebti jogurtą ir patikrinti ar Džekas nepūtė miglos teigdamas, esą name įrengta kabelinė televizija veikia be priekaištų.

Paaiškėjo, kad vaikinas sakė tiesą.

Režimo laikiausi kiekvieną rytą: išgerdavau apelsinų sulčių, pabindzinėdavau, čiupdavau jogurtą ir susipažindavau su einamaisiais įvykiais. Robina Myd, jauna moteris, nuo šeštos iki dešimtos skelbianti svarbiausių žinių santrauką, kone tapo mano bičiule. Nuobodžiai leidau laiką, ar ne? Bet iš pažiūros, nykūs galėtų atrodyti ir šalies, kurią slegia tironija, įvykiai - diktatoriai mėgsta... ne, *dievina* nuobodulį, - nors po jų paviršiumi jau bręstų didžios permainos.

Sužeistas kūnas ir siela neprimena diktatūros, o ją *įkūnija*. Nėra nuožmesnio tirono negu skausmas, nėra žiauresnio despoto negu sąmyšis. Suvokiau, jog mano sąmonė nukentėjo neką mažiau negu fizinis pavidalas, tik tada, kai likau vienas, ir kiti balsai nutyko. Aš nesikraus-

čiau iš proto dėl to, kad bandžiau pasmaugti žmoną, su kuria pragyvenau ketvirtį amžiaus, vien už jos pastangas nuo mano kaktos nušluostyti prakaitą. Manęs netrikdė mintis, jog tarp avarijos ir išsiskyrimo mudu nesimylėjome, nė nemėginome sugulti, nors, geriau pagalvojus, toks atšalimas bylojo apie rimtesnę problemą. Nesijaudinau netgi dėl netikėtų, erzinančių pykčio priepuolių.

Esmė slypėjo kitur. Atokume. Nežinau, kaip dar galėčiau paaiškinti. Pema tarsi tapo... kita. Dauguma mano pažįstamų, rodės, virto *kitais*, ir bjauriausia, jog dėl to pernelyg neliūdėjau. Iš pradžių sau tvirtinau, esą kitoniškumo, kuriuo atsidavė žmona ir mano gyvenimas, pojūčiai būdingi individui, protarpiais nepajėgiančiam atsiminti, kaip vadinasi kelnes susegantis daiktelis - *užmauktukas*, galbūt *užkratukas*, o gal *už... tra-lia-lia.* Tikinau save, kad ilgainiui panašūs jausmai pranyks, bet kai jie neišgaravo, o Pema pareikalavo skirtis, pyktis užleido vietą palengvėjimui. Nes dabar kitoniškumo įspūdį galėjau pagrįsti. Bent jau žmonos atžvilgiu. Ji *iš tikrųjų* tapo kita. Nusimetė Frimentlo uniformą ir paspruko iš komandos.

Per pirmąsias savaites Dumoje tas *kitoniškumo* jutimas man leido lengvai ir sklandžiai vangstytis pažįstamų. Į laiškus ir elektronines žinutes, gautas iš tokių žmonių, kaip Tomas Railis, Ketė Gryn ir Viljamas Bozmanas III-asis - nemirtingasis Bozgalvis, - atsakydavau trumpomis pastabėlėmis (*jaučiuosi gerai, oras puikus, kaulai gyja*), kurios nedaug ką turėjo bendrą su tikruoju mano gyvenimu. Aš nė kiek nesielvartavau, kai mėginimų su manimi užmegzti ryšį sumažėjo, ir senosios sąsajos pagaliau nutrūko.

Mano komandoje išliko tiktai Ilzė. Priduoti uniformos nepanoro tiktai Ilzė. Man ji niekada neatrodė *kita*. Mudviejų neatskyrė siena, duktė nuolat bandydavo su manimi susisiekti. Jei kasdien jai nebrūkštelėdavau elektroninio laiškelio, Ilzė paskambindavo. Jei kas trečią dieną neparodydavau iniciatyvos šnektelėti telefonu, pirmoji ragelį griebdavo ji. Dukrai neskiesdavau, neva į Meksikos įlanką išplauksiu pažvejoti arba apsilankysiu Evergleidso regione. Sakydavau tiesą, tiksliau tą jos dalį, kuri neskambėjo beprotiškai.

Išklojau, pavyzdžiui, apie rytinius vaikštinėjimus paplūdimyje, užsiminiau, jog kiekvieną dieną paeinu vis toliau, bet apie "Skaičių" žaidimą nepasakojau. Nenorėjau pasirodyti kvaileliu... arba turinčiu įkyrų, neįveikiamą potraukį, jeigu jums tokia sąvoka labiau prie širdies.

Pirmąjį rytą nuo Didžiojo Rožinuko atitolau vos per trisdešimt aštuonis žingsnius. Antrąją dieną į gerklę susipyliau didžiulę stiklinę apelsinų sulčių ir vėl nulingavau į pietus. Šįkart įveikiau keturiasdešimt penkis žingsnius, man gana nemažą atstumą, kurį anuomet įstengiau nu-

svirduliuoti be ramento. Pažangą padariau sau tvirtindamas, kad viso labo sukoriau devynis. Savęs apgaudinėjimas yra "Skaičių" žaidimo pagrindas. Tu pajudi į priekį per vieną žingsnį, paskui per du, vėliau per tris, keturis, ir kiekvieną sykį mintyse skaitliuką atsuki iki nulio, iš viso, devynis kartus. Kai sudedi skaičius, nuo vieno iki devynių, gaunas keturiasdešimt penki. Jei jums atrodo, kad elgiausi kaip puskvaišis, dėl to nesiginčysiu.

Trečiąjį rytą be ramento nuo Didžiojo Rožinuko nutolau per dešimt žingsnių, kitaip tariant, per penkiasdešimt penkis, arba devyniasdešimt jardų, priskaičiavus kelionę atgal. Po savaitės atstumas išaugo iki septyniolikos... arba šimto penkiasdešimt trijų, jei sudėtume visus tuos skaičius. Kelio gale atsigręžiau į namą ir nustebau pamatęs, kokiose tolybėse jis stūkso. Be to, nuo minties, jog teks parsvyruoti atgal, truputį sugižau.

Tu pajėgsi, kartojau sau. *Nieko čia sunkaus. Tik septyniolika žingsnių.*

Štai, ką sau sakydavau ir ko neminėdavau Ilzei.

Sulig kiekviena diena, smėlyje palikdamas sportinių batelių žymes, pasistūmėdavau vis toliau. Kai "Benevos kelio" prekybos centre, į kurį apsipirkti mane retsykiais nuveždavo Džekas Kantoris, apsistojo Kalėdų Senelis, įsisąmoninau stulbinantį dalyką: ryškūs tapo *visi* mano pėdsakai. Dešiniųjų kontūrai pamažu išskysdavo tik žygiuojant atgal.

Prie treniruočių lengvai įprantama, ir aš nenutraukdavau savųjų netgi lietingomis dienomis. Antrąjį Didžiojo Rožinuko aukštą sudarė vienas didelis kambarys. Grindis dengė rausvas, patvarios išvaizdos kilimas, pro milžinišką langą atsivėrė panorama į Meksikos įlanką. Nieko daugiau patalpoje nebuvo. Džekas pasiūlė sudaryti sąrašą baldų, kuriuos pageidaučiau perkelti į viršų, pridūrė, esą juos įsigytų nuomos punkte, apstačiusio pirmąjį aukštą... jei tik svetainės ir miegamųjų vaizdas mane tenkino. Palinksėjau galva, bet atsakiau, kad neketinu daiktais užgrūsti viršutinio aukšto. Man patiko kambaryje viešpataujanti tuštuma. Ji žadino vaizduotę. Aš tik norėčiau, pridėjau, paprastos kėdės tiesia atkalte, molberto ir "Saibeks" bėgtakio. Ar Džekas galėtų parūpinti tuos daiktus? Jis galėjo ir parūpino. Per tris dienas. Nuo to laiko piešdavau arba tapydavau tik antrame aukšte, ten pat ir mankštindavausi, jei pabjurdavo oras. Kėdė tapo vieninteliu įprastu baldu, kuri stovėjo viršuje, kol gyvenau Didžiajame Rožinuke.

Tiesa, lietingų dienų pasitaikydavo nedažnai - Florida ne veltui vadinama Saulėta valstija. Ilgėjant pasivaikščiojimams į pietų pusę, pirmąjį rytą pastebėti taškeliai išryškėjo ir virto dviem žmonėmis - tiksliau, jie *dažniausiai* būdavo dviese. Vienas iš poros, moteris, kiūtojo invalidų

vežimėlyje, galvą pridengusi kepure, nupinta, kaip man dingojos, iš šiaudų. Kitas kurį laiką ją stumdavo, galop prisėsdavo šalia. Paplūdimyje abu pasirodydavo maždaug septintą ryto. Kartais vyriškis trumpam atsitraukdavo nuo vežimėlio ir grįždavo nešinąs kažkokiu daiktu, blizgančiu aušros spinduliuose. Įtariau, kad jis pristatydavo kavinuką arba pusryčių padėklą, o gal juos abu. Vėlgi spėjau, jog tuodu išnirdavo iš milžiniškos hasiendos, kurios stogą dengė akras oranžinių čerpių, nes už to namo kelias nusidriekdavo į entuziastingai vešančius, didžiąją salos dalį apklojusius sąžalynus.

Aš niekaip negalėjau įprasti prie *tuštumos*, vyraujančios mano buveinės apylinkėse. “Ten labai ramu”, minėjo Sendė Smit, bet mintyse vis tiek regėdavau būrius žmonių, iki vidurdienio plūstančius į paplūdimį: ant pledų išsitiesusias arba vienas kitą kremu nuo saulės sutepančias poreles, studentiško amžiaus vaikinukus, žaidžiančius tinklinį, prie bicepsų prisisegusius “iPod” grotuvus, seklumoje besipliuškenančius mažylius perdėm dideliais maudymosi kostiumėliais, už keturiasdešimties pėdų nuo kranto burzgiančius vandens motociklus.

Džekas priminė, jog dar tik gruodis.

- Tarp Padėkos dienos ir Kalėdų Floridoje turizmas apmiršta, - paaiškino jis. - Padėtis ne tokia prasta, kaip rugpjūtį, bet atvykėlių šurmulio vis vien negirdėti. Be to... - jaunuolis pamojo ranka. Mes stovėjome prie pašto dėžutės, pažymėtos raudonu skaičiumi 13, aš rėmiausi į ramentą, Džekas stypsojo greta, atrodė dabitiškai, pasipuošęs džinsiniais šortais ir madingai nudriskusiais Tampos “Devil Reis” komandos marškinėliais. - Į šituos kraštus turistai miniomis nesiveržia. Kur nors matot dresiruotus delfinus? Saloje tėra septyni namai, įskaitant aną, didįjį... ir džiunglės. Ten, beje, rastumėte dar vieną pastatą, kuris po truputį virsta griuvėsiais. Pasak istorijų, girdėtų Keisyje Ky.

- Džekai, kodėl Dumoje taip tuščia? Aukščiausios klasės sklypai, išplitę per devynias mylias Floridos pakrantėje, šalia nuostabaus paplūdimio, ir jų iki šiol niekas neapstatė? Kur šuo pakastas?

Jis patraukė pečiais.

- Kiek žinau, dėl to kalti daug metų trunkantys teisiniai ginčai. Norėsite, kad paieškočiau išsamesnės informacijos?

Apsvarsčiau pasiūlymą ir krestelėjau galva.

- Jums ji netrukdo? - nuoširdžiai pasmalsavo Džekas. - Turiu omenyje tylą? Jei atvirai, tokia ramybė mane šiek tiek erzintų.

- Ne. Nė trupučio. - Nemelavau. Gijimo procesas primena savotišką maištą, ir man regis, aš jau sakiau, kad kiekvienas sėkmingas sukilimas prasideda pogrindyje.

- Nieko prieš, jei paklausiu, ką čia veikiate?

- Kas rytą mankštinuosi. Skaitau. Popiet numingu. Ir paišau. Gal net imsiu tapyti, bet tam dar nesu pasirengęs.

- Kai kurie jūsų, kaip mėgėjo, piešiniai visai neblogi.

- Dėkui, Džekai, esi labai malonus.

Aš nenutuokiau, pagyrė jis mane tik šiaip sau ar išdėstė savąją tiesos versiją. Bet negalvojau, jog derėtų gaišti laiką spėlionėms. Kalbant apie paveikslus, objektyvumo tikėtis neverta, nes kiekvienas turi savo nuomonę, ar ne? Abejonių nekilo tik dėl vieno: manyje kažkas vyko. Mano *viduje*. Retsykiais pojūčiai gąsdindavo. Bet dažniausiai jie velniškai džiugindavo.

Paprastai piešdavau antrojo aukšto kambaryje, kurį praminiau Mažuoju Rožinuku. Pro langą tematydavau Meksikos įlanką ir lygutėlę horizonto liniją. Bet aš buvau atsivežęs skaitmeninį fotoaparatą - kartkartėmis juo nutraukdavau kitus daiktus, nuotraukas atsispausdindavau, prisegdavau prie molberto (mudu su Džekui taip jį pasukome, kad ryški popietės šviesa kristų ant popieriaus) ir užfiksuotus objektus papaišydavau. Tuose kadruose nebuvo jokios prasmės, tačiau Keimenas, kuriam taip parašiau elektroninėje žinutėje, atsakė, jog palikta ramybėje mano pasąmonė kuria poeziją.

Galbūt *si*, galbūt *no*.*

Nupiešiau savo pašto dėžutę. Augalus, želiančius aplink Didįjį Rožinuką. Tuomet paprašiau Džeką nupirkti knygą “Floridos pakrantės augmenija”, kad paveikslus galėčiau įvardinti. Pavadinimai, tam tikra prasme, juos papildydavo... na, nežinau, suteikdavo energijos. Buvau bebaigiąs antrąją pieštukų dėžutę, ir savo progos pasireikšti jau laukė trečioji. Ant popieriaus perkėliau alaviją, kermėką, išsprogusį mažutėliais geltonais žiedlapiais, kurie supo sodriai violetinius žiedus, gelsvąjį cestrą ilgais, kastuvėlio formos lapeliais, mėgstamiausią, soforą, “Floridos pakrantės augmenijoje” dar vadinamą karoliniu krūmu dėl miniatiūrinių, ant šakų styrančių, ankščių pavidalo vėrinių.

Meno objektu tapo ir kriauklelės. Nenuostabu. Manojoje pasivaikščiojimų zonoje jų kilimai driekėsi, kiek akys užmatė. Dumos Ky sala užgimė iš kriauklių, kurių neilgai trukus į namus parsinešdavau tuzinais.

Beveik kasdien, kai atslinkdavo sutemos, piešdavau saulėlydį. Taip, vakaro žara įkūnija nuvalkiotą peizažą, bet kaip tik todėl į ją ir sutelkdavau dėmesį. Tariausi, kad jei bent sykį sugebėsiu nugriauti banalaus šablono sieną, už jos galbūt atrasiu kažką naujo. Kurpiau vieną paveikslėlį po kito, bet jie man nedarė jokio įspūdžio. Geltoną “Veneros” spalvą vėl bandžiau sumaišyti su oranžine, tačiau pastangos nuėjo per-

*Taip, ne (isp.).

niek. Kiekvienas saulėlydis atrodė kaip šlamštas, savo atspalviais skelbiantis: *Matot, horizontas liepsnoja.* Šeštadienį nuvykęs į Sarasotą arba Venecijos paplūdimį, bet kurioje atviroje dailės parodoje įsigytumėte mažiausiai keturiasdešimt geresnių darbų. Keletą savo peizažų išsaugojau, bet dauguma taip pasibjaurėjau, kad juos išmečiau.

Vieną vakarą, nutrenkęs šalin eilinę šūsnį nesėkmių, įsmeigiau akis laukan, į pranykstantį viršutinį saulės puslankį, nuo kurio nudriko raudonis, tinkamas Helovyno apdarams, ir pagalvojau: *Laivas. Štai, kas pirmąjam paveikslui suteikė lašelį žavesio. Korpusą skrodžiantis švytėjimas.* Gal ir taip, bet dabar ties horizontu laivai nešmėkščiojo. Žemiau tiesios linijos juodavo tamsus mėlis, aukščiau jos tvieskė oranžinis geltonis, pamažu blėstantis į subtiliai žalsvą atspalvį, kurį puikiai regėjau, bet negalėjau atkartoti, tik ne skurdžiomis spalvotų pieštukų atsargomis.

Aplink molbertą, ant grindų buvau išmėtęs dvidešimt ar trisdešimt atspausdintų nuotraukų. Už vienos iš jų, iš arti fotografuoto soforos vėrinio, užkliuvo mano akys. Bežiūrint į ją, panižo dešinioji, iliuzinė ranka. Sukandęs geltoną pieštuką, pasilenkiau, stvėriau augalo atvaizdą ir įdėmiai jį nužvelgiau. Vakaro žara geso, bet labai pamažu - viršutiniame kambaryje, Mažajame Rožinuke, sutemdavo vėliausiai, ir nūnai šviesos užteko, kad galėčiau pasigrožėti nuotraukos detalėmis. Mano skaitmeninis fotoaparatas išgaudavo nuostabius stambius planus.

Nė nesusimąstydamas, ką darau, nuotrauką prisegiau prie molberto krašto ir saulėlydį papildžiau soforos vėriniu. Darbavausi mitriai, visų pirma nubrėžiau kontūrus, tiesiog eilutę lankelių, paskui pradėjau spalvoti: juodą užklojau ruda, pridėjau geltoną dėmę, vienos gėlės likučius. Pamenu, kai sutelkiau dėmesį, mano akiratis įniko siaurėti nelyginant smailėjantis kūgis - taip susikaupti tekdavo, kuomet, įsteigus nuosavą kompaniją, kiekvienas naujas pastatas (tiksliau sakant, kiekvienas sandėris) galėjo užsibaigti bankrotu arba proveržiu. Prisimenu, kažkuriuo momentu vėl sukandau pieštuką, idant pagremžčiau neegzistuojančią ranką; nuolat pamiršdavau jos nebeturįs. Pasitaikydavo, kad, išsiblaškęs arba ką nors nešdamas kairiąją ranka, dešiniosios pirštais siekdavau atidaryti duris. Toks elgesys įprastas žmonėms, kuriems amputuojama galūnė. Jų sąmonės užsimiršdavo, o gyjantys kūnai tam nesipriešindavo.

Iš to vakaro geriausiai atmenu įstabų palaimos jausmą, tarsi trejoms, keturioms minutėms butelyje būčiau įkalinęs žaibo tvyksnį. Galų gale kambaryje įsitvyrojo prietema, per rožinį kilimą, stačiakampio lango kryptimi, nuslydo šešėliai. Nors ant molberto tebekrito gęstanti žara, įžiūrėti, kas man gavos, nepavyko. Atsistojęs, nušlubčiojau aplink bėgtakį, prie durų spūstelėjau šviestuvo jungiklį. Kai palubėje užsižiebė lemputė, grįžau ir į save pasukau molbertą. Vaizdas man atėmė žadą.

Sofora iškilo virš horizonto linijos lyg čiuptuvai, priklausantys jūros siaubūnui, tokiam gigantiškam, kad jis be vargo prarytų didžiausią tanklaivį. Geltonas žiedelis panėšėjo į nežemiško sutvėrimo akį. Bet svarbiausia, kad saulėlydžiui augalas sugrąžino tikrovėje kasdien matomą grožį.

Paveikslėlį padėjau į šoną. Nusileidau į pirmą aukštą, mikrobangų krosnelėje pasišildžiau keptus vištienos kepsnelius, "Išalkusiojo" paketą, ir ištuštinau indelį iki pat dugno.

Kitą vakarą saulėlydį apraizgiau soros kuokštais, ir pro žalias gijas prasismelkęs oranžinis švytėjimas horizontą nutvieskė gaisro liepsnomis. Trečią dieną išbandžiau palmes, bet sukūriau eilinę klišę, prieš save kone mačiau hulą šokančias merginas ir girdėjau Havajų gitaros brazdenimą. Paskui horizontą užklojau sena kriaukle, aplink kurią žara išplito it vainikas - rezultatas pasirodė beveik nepakeliamai šiurpus. Piešinį nusukau į sieną įsitikinęs, jog rytojaus rytą jo kerai išnyks, tačiau taip neįvyko. Bent jau žiūrint mano akimis.

Nufotografavau peizažą skaitmeniniu aparatu ir nuotrauką pridėjau prie elektroninio laiškelio. Atsispausdinau jį kartu su dar viena išsiųsta žinute bei gautais atsakymais ir įsidėjau į aplanką:

Kas: EFri19
Kam: Keimendak
10:14
Gruodžio 9

Keimenai: kaip minėjau, aš vėl piešiu. Čia tavo kaltė, tad mažų mažiausiai galėtum dirstelėti į priedą ir išsakyti savo nuomonę. Tokį peizažą regiu pro savo namo langą. Netausok mano jausmų.
Edgaras

Kas: Keimendak
Kam: EFri19
12:09
Gruodžio 9

Edgarai: manau, tu sveiksti. SPARČIAI.
Keimenas
P.S. Atvirai sakant, tavo paveikslas nuostabus. Lyg kokio nežinomo Dali pasekėjo darbas. Savo pomėgyje išties kažką radai. Tik įdomu, ar tai rimta?

Kas: EFri19
Kam: Keimendak
13:13
Gruodžio 9

Nežinau, gal ir rimta.
EF

Kas: Keimendak
Kam: EFri19
13:22
Gruodžio 9

Tuomet NEAPLEISK SAVO VEIKLOS!
Keimenas

Po dviejų dienų, kai Džekas atvyko pasiteirauti, ar man ko reikėtų, atsakiau, jog norėčiau nuvažiuoti į knygyną ir įsigyti Salmano Dali paveikslų albumą.

Vaikinas nusijuokė.

- Spėju, kad jūs kalbate apie *Salvadorą* Dali. Nebent turėjote galvoje vyruką, parašiusi knygą, dėl kurios jam užkūrė pirtį. Tik nepamenu jos pavadinimo.

- "Šėtoniškos eilės", - kaipmat atsakiau. Atmintis - tikra juokdarė, ar ne?

Kai grįžau namo nešinąs reprodukcijų albumu - jis kainavo siaubingai brangiai, šimtą devyniolika dolerių, netgi pasinaudojus, "Barnes&Noble" nuolaidų kortele, tad visa laimė, kad po skyrybų sau pasilikau kelis milijonus, - autoatsakiklyje pastebėjau žybsinčią PRIIMTO PRANEŠIMO lemputę. Skambino Ilzė, bet jos žinutė tik iš pradžių pasirodė paslaptinga.

- Su tavim susisieks mama, - perspėjo duktė. - Aš kaip įmanydama stengiaus ją įkalbėti - priminiau visas paslaugas, kurias ji man skolinga, kaip reikiant paploninau liežuvį, į pagalbą netgi pasitelkiau Lindą, todėl atsakyk teigiamai, gerai? Sutik. Dėl manęs.

Atsisėdau, užkandau "Teibl Tok" pyrago, į kurį nė nenorėjau žiūrėti, nors ne taip seniai spirgėjau nekantraudamas jo paragauti, perverčiau brangųjį albumą ir mintyse ištariau - esu tikras, kad neoriginaliai - *Sveikutis, Dali.* Susižavėjau anaiptol ne visais kūriniais. Dauguma atvejų, maniausi regįs darbus, priklausančius talentingam pasipūtėliui, kuris paprasčiausiai susigalvojo įdomų laisvalaikį. Bet tam tikri atvaizdai su-

jaudino, o keletas netgi išgąsdino, kaip mano niūrioji kriauklė. Tigrai, plaukiantys virš moters, kuri guli pusiausėda. Plevenanti rožė. Ir ypač vienas paveikslas, "Gulbės, nuo kurių atsispindi drambliai", toks keistas, kad vos begalėjau į vaizdelį pažvelgti... tačiau nuolat jį atsiversdavau norėdamas dar sykį patyrinėti.

Nuoširdžiai kalbant, viso labo laukiau, kol žmona, netrukus tapsianti būsimoji, paskambins ir pasiūlys atvykti į Sent Polą, kur atšvęstume Kalėdas kartu su mergaitėmis. Galų gale suzirzė telefonas, tačiau, išgirdęs jos žodžius - *aš tave kviečiu, nors sveikas protas man prieštarauja,* - kažkaip atsispyriau norui suktą kamuoliuką išmušti už aikštės ribų: *O aš atvažiuosiu neklausydamas savojo.* Tiesiog atsakiau, esą *suprantu.* Paklausiau, ar bus gerai, jei atvažiuosiu Kūčioms. Pema sutiko, ir dalis gaidelių, liudijančių, kad ji pasirengusi grumtynėms, iš jos balso pranyko. Rietenų, kurios papildytų Šeimynines Kalėdas, gal vis dėlto išvengsime. Tačiau tai nereiškė, jog nuo minties grįžti namo man salo širdis.

NEAPLEISK SAVO VEIKLOS, didžiosiomis raidėmis užrašė Keimenas. Įtariau, kad pasišalinęs iš Floridos prarasčiau, ką atradau. Į Dumą Ky galėjau parskristi... bet vargu ar būčiau sugrįžęs į pramintą taką. Pasivaikščiojimai, piešiniai. Viena kurstė kitą. Nelabai įsivaizdavau kaip, bet to žinoti man nereikėjo.

Tačiau Ilzė: *Sutik. Dėl manęs.* Ji neabejojo teigiamu mano atsakymu, bet ne todėl, jog buvo mylimiausia mano mergaitė (kam iš dviejų dukterų jaučiu didesnį prielankumą, regis, numanė Melinda). Esmė ta, kad Ilzė sugebėdavo pasitenkinti mažmožiais ir itin retai ko prašydavo. Beje, išklausęs pranešimą atsiminiau, kaip ji pravirko, kai drauge su Linda apsilankė prie Feileno ežero, kaip atsilošė į mane ir paklausė, kodėl viskas negali grįžti į senas vėžes. *Todėl, kad taip niekada nebūna,* berods, atsakiau, bet gal kelioms dienoms pavyktų persikelti į senus gerus laikus... ar bent pakenčiamą jų kopiją. Ilzei jau devyniolika, ir ji per didelė eilinėms vaikiškoms Kalėdoms, bet, aišku, ne per daug suaugusi, kad nenusipelnytų vakaro su šeima, kurioje užaugo. Lygiai tą patį galima pasakyti ir apie Lindą. Vyresnėlė pasižymėjo geresniais išgyvenimo įgūdžiais, bet ji vėl skrido namo iš Prancūzijos, o tai kažką reiškė.

Tebūnie. Aš grįšiu, elgsiuos maloniai, būtinai pasiimsiu Rebą, tam atvejui, jei mane apimtų įniršio priepuoliai. Jų vis mažėjo, kita vertus, Dumos Ky saloje siutas kildavo tik dėl pasikartojančio užmaršumo ir prakeikto šlubčiojimo. Susisiekiau su užsakomųjų reisų bendrove, kurios paslaugomis naudojausi pastaruosius penkiolika metu, ir pasirūpinau, kad gruodžio dvidešimt ketvirtą, lygiai devintą ryto, "Lyrdžetu" iš Sarasotos išskrisčiau į Mineapolio-Sent Polo tarptautinį oro uostą.

Skambtelėjau Džekui, kuris užtikrino mielai mane nuvešiąs į "Dolphin Aviation" terminalą ir dvidešimt aštuntąją ten mane pasitiksiąs. Bet susidorojus su visais paruošiamaisiais darbais, išgalandus nagus ir pamiklinus sparnus, Pema vėl man paskambino ir pranešė, kad šventes teks atšaukti.

Pemos tėvas, į atsargą išėjęs jūrų pėstininkas, kartu su žmona persikėlė į Kaliforniją, paskutiniais dvidešimto amžiaus metais apsistojo Palm Dezerte, vienoje iš vartais aptvertų bendruomenių, į kurias dėl akių priimdavo po vieną afroamerikiečių ir keturias žydų kilmės poras. Vaikų ir vegetarų ten netoleruodavo. Vietiniai gyventojai privalėdavo balsuoti už respublikonus ir turėti šunyčius su netikro brilianto apykaklėmis, kvailomis akutėmis bei vardais, užsibaigiančiais galūne "i". Visai mielas ausiai būtų Tafi, bet Kasi skambėtų dar geriau, užtat Rififi - grynas mėšlas. Pemos tėvui diagnozavo tiesiosios žarnos vėžį, dėl ko nė kiek nenustebau. Suburkite baltaodžių avigalvių pulką, ir jūs pamatysite, kokių žaidimėlių jie prisigalvos.

Nieko panašaus žmonai neminėjau. Naujieną ji pranešė tvirtu balsu, bet galiausiai pratrūko ašaromis.

- Jis pradėjo chemoterapijos kursą, bet mama sako, kad organizme galėjo išplisti meta... mesa... velnias, koks gi tas žodis! Kalbu visai kaip tu! - tebešniurkščiodama, bet aiškiai nustėrusi Pema sumurmėjo: - Siaubas, atleisk, Edi, man nederėjo taip sakyti.

- Nesijaudink, - atsiliepiau. - Anoks čia siaubas. O tas žodis yra "metastazės".

- Taip, ačiū. Taigi šiandieną jam atliks operaciją, išpjaus auglį. - Ji vėl pravirko. - Negaliu patikėti, jog taip nutiko mano tėčiui.

- Nusiramink. Mūsų laikais gydytojai daro stebuklus. Aš esu įrodymas Nr.1.

Arba Pema nemanė, kad prie manęs pasidarbavo stebukladariai, arba nenorėjo gilintis į šią temą.

- Deja, Kalėdos atšaukiamos.

- Natūralu. - Sakyt tiesą? Velniškai apsidžiaugiau.

- Į Palm Dezertą skrendu rytoj. Ilzė ten pasirodys penktadienį, Melinda atvyks dvidešimtą dieną. Spėju... atsižvelgiant į tai, kad judu su mano tėvu niekuomet itin gerai nesutarėte...

Atsižvelgiant į tai, kad mudu vos neįsivėlėme į peštynes, kai demokratus uošvis pavadino "komunikratais", mūsų santykius ji apibūdino perdėm švelniai.

- Tu esi visiškai teisi, jei manai, jog nedegu troškimu Kalėdas švęsti Palm Dezerte. Tėvams padėsi finansiškai, o jie, tikiuosi, supras, kad prie pagalbos netiesiogiai prisidėjau ir aš...

- Vargu ar dabar tinkamiausias metas minėti savo sumautą *čekių knygelę!*

Pyktis sugrįžo žaibiškai. Išniro į paviršių tarsi juokdarys, šaunantis iš susmirdusios dėželės. Man knietėjo atšauti: *Užsikrušk, išverstagerkle kekše!* Bet aš nutylėjau. Iš dalies todėl, kad būčiau pareiškęs "išvystagekle kaše" arba "išuostagakle kerše". Tiesiog jutau, jog liežuvis susipins.

Susilaikyti pasisekė tiktai per plauką.

- Edi? - agresyvus Pemos tonas bylojo, kad ji mielai susivaidytų.

- Aš neketinau minėti jokios čekių knygelės, - atsakiau įdėmiai klausydamasis kiekvieno savo žodžio. Visa laimė, jie skambėjo normaliai. - Turėjau galvoje, kad mano veidas, šmėžuojantis prie tavo tėvo lovos, nepadės jam greičiau išgyti. - Sekundei užlietas pykčio - *įniršio*, - mažne pridūriau, esą savo ligoninės palatoje jo fizionomijos irgi nemačiau. Teko pasitelkti visas jėgas, idant replika neišsprūstų pro lūpas, tačiau, kol save tramdžiau, kūną išmušė prakaitas.

- Aišku. Supratau. - Po pauzės žmona paklausė: - Edi, ką gi tu *veiksi* per Kalėdas?

Piešiu saulėlydį, mintyse tarstelėjau. *Gal net išgausiu teisingus atspalvius.*

- Na, jei būsiu geras berniukas, per Kalėdas turbūt vakarieniausiu su Džeku Kantoriu ir jo šeima. - Pats, be abejo, tuo netikėjau. - Kalbu apie vaikiną, kuris man dirba.

- Iš balso jaučiu, jog tu sutvirtėjęs. Atsigavęs. Užmaršumo akimirkų vis dar pasitaiko?

- Nežinau, nepamenu.

- Labai juokinga.

- Juokas - geriausi vaistai. Taip skaičiau "Reader's Digest" žurnale.

- O kaip ranka? Iliuziniai pojūčiai aplanko?

- Ne-e, - sumelavau. - Jų pagaliau atsikračiau.

- Gerai. Nuostabu. - Pema vėl patylėjo. - Edi?

- Kol kas niekur nedingau, - atsiliepiau, nors taip gniaužiau kumščius, kad nagais delnuose įspaudžiau tamsiai raudonus pusmėnulius.

Stojo ilga pauzė. Telefonų linijos nebešnypščia ir nebetraška, kaip mano vaikystėje, tačiau aš girdėjau švelnius daugybės, mus skiriančių mylių atodūsius. Panašius į garsus, kurie per atoslūgį sklinda nuo Meksikos įlankos.

- Man gaila, kad viskas taip susiklostė, - pagaliau prabilo ji.

- Man irgi, - tariau. Kai Pema padėjo ragelį, nuo grindų griebiau vieną iš stambesniųjų kriauklių ir užsimojau pasiruošęs ją sviesti kiaurai televizoriaus ekraną. Paskutinę sekundę susitvardžiau, nušlubavau į

kambarį, atidariau duris ir šveičiau kriauklę kitapus tuščio kelio. Žmonai neapykantos nejaučiau, vis dėlto kažko, rodės, pakęsti negalėjau. Tikriausiai kito mano gyvenimo.

Arba tiesiog savęs.

Kas: jeitaipmergyt88
Kam: EFri19
09:05
Gruodžio 23

Tėtuk, gydytojai šneka nedaug, bet dėl senelio operacijos mane kankina negera nuojauta. Dėl to turbūt kalta mama, kuri kasdien lanko senelį, į ligoninę važiuoja kartu su močiute, stengiasi išlikti "pozityvi", bet gi tu ją pažįsti. Mamytė nepriklauso užkietėjusių optimistų ratui. Aš norėčiau tave aplankyti. Jau pasitikrinau skrydžių tvarkaraščius. Į Sarasotą atvykčiau 26-ąją, oro uoste nusileisčiau 18:15 vietos laiku. Paviešėčiau 2 ar 3 dienas. Meldžiu, pasakyk "taip"! Be to, galėčiau pati pristatyti dovanėles, užuot jas siuntusi paštu. Myliu...
Ilzė
P.S. Turiu nepaprastą naujieną.

Aš apsvarsčiau jos prašymą ar sureagavau instinktyviai? Nepamenu. Bet nenustebčiau, jei atsakymas būtų neigiamas abiem atvejais. Galbūt esmė ta, jog troškau ją pamatyti. Šiaip ar taip, nedelsdamas išsiunčiau dukrai laiškelį.

Kas:EFri19
Kam: jeitaipmergyt88
09:17
Gruodžio 23

Ilze: Laukiau tavęs, nesulaukiu! Organizuokis kelionę, ir aš tave supažindinsiu su Džeku Kantoriu, kuris tapo manuoju kalėdiniu elfu. Tikiuosi, tau patiks mano namas, praminiau jį Didžiuoju Rožinuku. Svarbiausia štai kas: neskrisk be motinos žinios ir pritarimo. Kaip pati žinai, mums teko išgyventi sunkius laikus. Labai norėčiau tikėti, kad jie jau praeityje. Manau, tu supranti.
Tėtis

Atsakymą gavau bemat. Ji veikiausiai lūkuriavo mano žinutės.

Kas: jeitaipmergyt88
Kam: EFri19
09:23
Gruodžio 23

Su mama jau tariausi, ji neprieštarauja. Šnekinau ir Lindą, bet ji, prieš grįždama į Prancūziją, norėtų pasilikti čia. Nepyk ant jos.
Ilzė
PS: Valio! Aš taip džiaugiuosi!! :)

Nepyk ant jos. Jei neklystu, vyresniąją seserį "jeitaipmergyt" gindavo nuo tada, kai pramoko kalbėti. Linda kartu su kitais nekeps rūkytų dešrelių, nes jai nepatinka dešrainiai... bet nepyk ant jos. Linda nesiaus šitų sportinių batelių, nes iš bendramokslių niekas nebeavi kulkšnis dengiančių sportukų... bet nepyk ant jos. Lindai maga, kad į išleistuvių vakarėlį ją su Rajanu nuvežtų pastarojo tėtis... bet nepyk ant jos. Žinot, kas blogiausia? Aš niekada ir nepykau. Mėginant aiškinti vyresnėlei, jog stipresnė simpatija, kurią jaučiau Ilzei, tolygi įpročiui darbuotis kairiąją ranka - tokių dalykų neįmanoma suvaldyti, - padėtis galėjo tiktai suprastėti, nors ir būčiau sakęs tiesą. *Ypač* todėl, kad būčiau sakęs tiesą.

Ilzė atskrenda į Dumos Ky salą, į Didįjį Rožinuką. Valio, džiaugėsi ji; valio, džiūgavau aš. Apkūni moteriškė, vardu Chuanita, kurią surado Džekas, du kartus per savaitę kuopdavo mano namus. Paprašiau jos išvalyti svečių kambarį ir kitą dieną po Kalėdų atnešti šviežių gėlių. Nusišypsojusi Chuanita pasiūlė kažką panašaus į "Kas ėdu kakus". Mano smegeninę, jau įsisavinusią subtilų sąsajų meną, frazė sutrikdė ne ilgiau, kaip penkioms sekundėms. Atsakiau, kad Kalėdų kaktusas Ilzei tikrai patiks.

Kūčių dieną nejučia vėl sutelkiau dėmesį į pirmąją, gruodžio 23-osios rytą išsiųstą dukters žinutę. Saulė slinko vakarop, įlankoje išplūkdama ilgą, žibantį kelią, bet nuo saulėlydžio mane tebeskyrė dvi valandos. Buvau įsitaisęs Floridos prieangyje. Vandens lygis kilo. Apačioje šiugždėjo ir brazdėjo sąnašos kriauklelių, kurių garsai priminė alsavimą arba kimų, suokalbininkišką murmesį. Nykščiu perbraukiau prierašą - *turiu nepaprastą naujieną*, - ir dešiniąją, neegzistuojančią ranką pakuteno niežulys. Netgi jutau, kokioje konkrečioje vietoje. Pradėjęs mane dilginti ties alkūnės sulenkimu, jis spiralėmis nudriko iki išorinės riešo dalies, kur taip sustiprėjo, kad panūdau dygsėjimą išgremžti nagais.

Užsimerkiau ir spragtelėjau dešiniosios rankos nykščiu bei smiliumi.

Garso negirdėjau, bet *jutau*, kaip pirštai liečia kits kitą. Dilbiu perbraukiau šoną ir trinties jausmą užfiksavau. Nuleidau dešiniąją ranką, seniai sudegusią Sent Polo ligoninės krematoriume, pabarbenau į ranktūrį. Vėlgi stuksenimas ausų nepasiekė, bet galėjau prisiekti Viešpaties vardu, kad jaučiau, kaip oda palytėjo supintas vyteles.

Ūmai užsigeidžiau piešti.

Pagalvojau apie kambarį antrame aukšte, bet nusprendžiau, kad jis per toli. Užėjau į namą, nuo šūsnies piešimo sąsiuvinių, sudėtų ant kavos staliuko, čiupau viršutinį. Daugumą dailės reikmenų buvau palikęs Mažajame Rožinuke, tačiau svetainėje, rašomojo stalo stalčiuje gulėjo kelios spalvotų pieštukų dėžutės, vieną kurių ir paėmiau.

Grįžau į Floridos prieangį (man jis visuomet liks veranda), atsisėdau ir vėl užsimerkiau. Įsiklausiau į bangeles, vilnijančias po grindimis, kilnojančias kriaukleles, išdėstančias jas naujais raštais, kiekvieną sykį vis kitokiais. Kol kiūtojau nuleidęs vokus, iš po kojų sklindantis bruzdėjimas labiau nei kada nors anksčiau priminė kalbą: pakrantės ruoželį vanduo trumpam apdovanojo liežuviu. Laikinumo sąvoka pritiko ir Dumai, nes, geologiniu požiūriu, jai lemta nugrimzti į gelmes. Kaip ir visoms aplinkinėms salelėms; savu metu jas pasiglemš Meksikos įlanka, o vėliau, kitose vietose iškils naujos salos. Panašus likimas veikiausiai gresia ir pačiai Floridai. Kada vanduo užlies sausumos plotus, vos iškilusius virš jūros lygio, tėra laiko klausimas.

Tačiau garsas mane ramino. Hipnotizavo.

Neatsimerkdamas pirštų galiukais brūkštelėjau per elektroninę Ilzės žinutę. Tai padariau dešiniąja ranka. Paskui praplėšiau akių vokus, kairiąja į šoną nustūmiau atspausdintą laiškelį ir ant kelių pasidėjau "Artisan" sąsiuvinį. Atverčiau viršelį, ant stalo išbėriau dvylika iš anksto nudrožtų "Veneros" pieštukų ir ėmiau paišyti. Galvoje kirbėjo mintis, kad bandysiu nupiešti Ilzę (galų gale apie ką aš paskutiniu metu mąsčiau?), be to, niekaip neatsikračiau nuojautos, jog šįsyk mano darbo vaisius atrodys tragiškai, nes, atsikėlęs į Dumą Ky, žmogaus figūros nebraižiau nė karto. Bet popieriuje išryškėjo anaiptol ne jaunėlė duktė, ir rezultatas pasirodė pusėtinas. Ne šedevras, be abejo, neprilygstantis Rembranto (ar bent Normano Rokvelo) kūriniams, bet neblogas.

Iš lapo į mane žvelgė jaunuolis, dėvintis džinsus ir trumparankovius Minesotos "Tvins" marškinėlius su numeriu 48, tik kam šis priklausė, neturėjau nė menkiausio supratimo. Senajame gyvenime stengiaus pamatyti visas "Timbervulfs" komandos rungtynes ir užkietėjusiu beisbolo gerbėju niekuomet nebuvau. Vaikino viršugalvį papuošiau geltonais plaukais, nors jaučiau, kad juos atvaizdavau ne visai teisingai. Man stigo pieštukų, kuriais galėjau išgauti atitinkamą rusvėjantį atspalvį. Rankoje vyrukas laikė knygą. Šypsojosi. Numaniau, kas jis toks. Nepa-

prastoji Ilzė naujiena. Štai, ką kuždėjo kriauklės, kurias kilnojo, vartė ir svaidė kylančio vandens bangelės. *Susižiedavusi, susižiedavusi.* Duktė turėjo žiedą su deimantu. Šviesiaplaukis jaunuolis jį nupirko...

Vaikino džinsus spalvinau žydra "Veneros" spalva. Tačiau dabar numečiau pieštuką, pakėliau juodą ir lapo apačioje ryžtingais dryksniais užrašiau žodį:

ZEILS

Informacija ir pavadinimas. Tas suteikia paveikslui energijos.

Be jokios pauzės nutrenkiau juodą pieštuką, griebiau oranžinį ir kojas papildžiau auliniais batais. Dėl ryškaus atspalvio jie atrodė nauji, nors iš tiesų buvo panešioti. Bet pati *mintis,* mano nuomone, teisinga.

Pamėginau gremžtelėti dešiniąją ranką, pirštais dūriau *kiaurai* ir pasikasiau šonkaulius. "Šūdas", suurzgiau panosėje. Po verandos grindimis kriauklelės brūžavo jo vardą. Konoras? Ne. Ir čia kažkas ne taip. Nesuvokiau, kas pakurstė tokį įspūdį, bet iliuzinį niežulį netikėtai pakeitė stingdantis skausmas.

Sąsiuvinyje atvertęs kitą lapą vėl įnikau škicuoti, tik šįkart raudonu pieštuku. Raudona, raudona, ji buvo *RAUDONA!* Iš po mitriai krutančio pieštuko smaigalio, lyg kraujas iš pjautinės žaizdos, plūstelėjo žmogaus figūra. Atsukusi nugarą, užsimetusi rožiaspalvį apsiaustą keista dantyta apykakle. Plaukus irgi nutepliojau raudonai, nes jie asocijavosi su krauju, kaip ir pats asmuo, įkūnijantis pavojų. Ne man, o...

- Ilzei, - sumurmėjau. - Jai kils grėsmė. Nuo to vaikino? Nuo Nepaprastos Naujienos?

Nežinau kodėl, bet jis pasitikėjimo nežadino, vis dėlto mane gąsdino kas kita. Visų pirma tas pavidalas raudonu apdaru - jis nepanašus į vyrą. Nebuvau tikras, bet... taip, rodos, nupiešiau moterį. Gal čia netgi ne apsiaustas. Galbūt suknelė? Ilga raudona suknelė?

Atsiverčiau pirmąją figūrą, įsispiginau į knygą, kurią spaudė Nepaprasta Naujiena. Rankoje laikytą pieštuką bloškiau ant grindų ir tomelį nuspalvinau juodai. Vėl dirstelėjau į jaunuolį, virš jo galvos staiga užrašiau dailiu šriftu:

KOLIBRIAI

Tada mečiau juodą pieštuką pavymui raudonojo. Pakėliau drebančias rankas ir delnais užsidengiau veidą. Surikau dukters vardą - paprastai, taip šaukiama žmogui, kuris pernelyg priartėjo prie skardžio arba judrios gatvės.

Gal man tik pasimaišė smegeninė? Aš *greičiausiai* kuoktelėjau.

Po kurio laiko, žinoma, suvokiau, kad prie akių spaudžiu tiktai vieną delną. Iliuzinis skausmas ir niežėjimas pranyko. Bet mintis, jog kraustausi iš proto - po velnių, galbūt *jau* pritrūkau vieno šulo, - išliko. Tikras buvau dėl vieno dalyko: jaučiausi alkanas. Išbadėjęs.

Ilzės lėktuvas nusileido dešimt minučių anksčiau numatyto tvarkaraščio. Mano jaunėlė nutrintais džinsais ir Brauno universiteto marškinėliais švytėte švytėjo, ir aš niekaip nesupratau, kaip Džekas, kartu su manimi stovintis terminale B, jos neįsimylėjo iš pirmo žvilgsnio. Duktė puolė man į glėbė, bučiniais apibėrė veidą ir nusijuokė, kai pradėjau svirti kairėn, vis stipriau užguldamas ramentą. Supažindinau jaunuolius, bet, jiems spaudžiant delnus, dėjausi nematąs žiedo (neabejotinai įsigyto "Zeils" juvelyrinių dirbinių parduotuvėje) su deimantuku, tvyksinčiu ant viduriniojo kairiosios jos rankos piršto.

- Tėti, atrodai *nuostabiai*, - paskelbė ji, mums išnirus laukan į maloniai šiltą gruodžio vakarą. - Tu įdegei. Pirmą kartą nuo senų laikų, kai Lilideilo parke statei žaidimų centrą. Ir priaugai svorio. Mažiausiai dešimt svarų. Ar ne, Džekai?

- Tau geriau spręsti, - nusišypsojo vaikinas. - Atvairuosiu automobilį. Pastovėsit, šefe? Galiu truputį užtrukti.

- Dėl manęs nesijaudink.

Mes lūkuriavome ant šaligatvio. Ji atsivežė porą kelioninių krepšių, nešiojamą kompiuterį ir nūnai šiepėsi žiūrėdama man į akis.

- Tu jį pastebėjai, tiesa? - paklausė. - Tik nemeluok, kad nesupranti, apie ką šneku.

- Jeigu kalbi apie žiedą, taip, man jis krito į akis. Jei tik jo žnyplėmis neišgriebei iš žaidimo automato, sakyčiau, jog tave derėtų pasveikinti. Ar Linda žino?

- Aha.

- Motina?

- O kaip *tu* galvoji, tėti? Spėk iš vieno karto.

- Spėju, kad... ne. Nes šiuo metu jos mintys sutelktos į senelį.

- Na, senelio liga nebuvo vienintelė priežastis, dėl kurios Kalifornijoje žiedą visą laiką slėpiau rankinėje - parodžiau jį tiktai Lindai. Pirmiausia naujieną norėjau pranešti tau. Ar elgiausi bjauriai?

- Ne, brangute. Aš sujaudintas.

Sakiau tiesą. Bet dėl jos jaučiau ir baimę, nes Ilzei sukaks dvidešimt tik po trijų mėnesių.

- Jis vardu Karsonas Džounsas, studijuoja teologiją - gali patikėti? Aš jį myliu, tėti. Labai, labai.

- Puiku, širdele, - atsiliepiau, nors jutau, kaip per kojas nueina siaubo šiurpuliai. *Nemylėk jo* per *stipriai*, mąsčiau. *Ne* per *stipriai. Nes...*

Ilzė įdėmiai mane nužvelgė, jos šypsena priblėso.

- Kas? Kas yra?

Visai užmiršau, kokia ji pastabi ir kaip mitriai mane permatydavo. Meilė žmogui suteikia tam tikrų telepatinių galių, teisingai?

- Nieko tokio. Na... šiek tiek maudžia klubą.

- Vaistus nuo skausmo gėrei?

- Jei atvirai... stengiuos tablečių vartoti kuo mažiau. Per sausį planuoju galutinai jų atsisakyti. Toks mano Naujųjų metų pažadas.

- Fantastika, tėti!

- Nors pažadų, kurie skelbiami per Naujuosius metus, žmonės linkę nesilaikyti.

- Tu kitoks. Visada padarai, ką užsibrėži. - Ilzė susiraukė. - Štai viena iš tavo savybių, kuri mamai nepatiko. Man rodos, ji tau pavydėjo.

- Brangute, mums buvo lemta išsiskirti, taip jau nutinka. Nesistenk palaikyti vienos kurios pusės.

- Papasakosiu tau dar vieną šiuo metu vykstantį dalyką. - Dukters lūpos virto plonytėmis linijomis. - Atsikrausčiusi į Palm Dezertą ji siaubingai dažnai matosi su greta gyvenančiu tipu. Sako, kad su juo išgeria kavos... kad jiedu tik prijaučia vienas kitam - nes Maksas pernai neteko *savo* tėvo, Maksui patinka senelis, ir taip toliau, ir panašiai - bet aš matau, kaip mama į jį žiūri. Man... nusispjaut! - dukters lūpos taip susiaurėjo, kad išvis pranyko. Pagalvojau, jog Ilzė šiurpokai primena motiną. Šią mintį lydėjo kita, keistai raminanti: *Ji nepražus. Net jeigu šventuolis Džounsų vaikis Ilzę pavilios ir apgaus, ji išgyvens.*

Akiratyje pasirodė mano išsinuomoti ratai, bet Džeko dar reikėjo palaukti. Prie oro uosto susidarė grūstis vėžlio žingsniu judančių automobilių. Atrėmiau ramentą į paširdžius ir apkabinau dukterį, kuri atskrido iš pačios Kalifornijos, idant su manimi pasimatytų.

- Būk atlaidesnė savo motinai, gerai?

- Negi tai visai nerūpi...

- Dabar man labiausiai rūpi, kad judvi su Melinda būtumėte laimingos.

Iš juodų ratilų, supančių Ilzės akis, supratau, jog dukrą, nors ir jauną, kelionė išvargino. Na, rytoj ilgiau pamiegos ir atsikels pilna jėgų. Jeigu dėl jos vaikino manęs neapgavo nuojauta - vyliausi, kad klystu, bet širdyje žinojau esąs teisus - šiais metais Ilzės laukė daug bemiegių naktų.

Džekas nusigavo iki Floridos oro uosto terminalo, bet nuo mūsų jį tebeskyrė nemažas atstumas.

- Ar turi to vyruko nuotrauką? Ji domina Smalsuolį Tėtį.

Duktė nušvito.

- Be abejo. - Iš raudonos odinės piniginės išsitraukė fotografiją, įkištą į permatomą plastiko įmautę, erzindama ja pamojavo man prieš nosį ir galiausiai padavė. Berods, šįkart mano veidas reakcijos neišdavė, nes meilus (ir mažumėlę kvailokas) jos vypsnis neišgaravo. Kaip jaučiausi pats? Lyg būčiau nurijęs kažką tokio, kas visiškai netiko žmogaus skrandžiui. Pavyzdžiui, užsivertęs švino pilną taurelę.

Esmė ne ta, jog Karsonas Džounsas priminė vaikiną, kurį nupiešiau per Kūčių dieną. Panašiai įvykių eigai ruošiausi, ant Ilzės piršto išvydęs žiedelį tvyksinčiu deimantu. Mane pritrenkė suvokimas, kad vaizdai paveiksle ir nuotraukoje praktiškai tapatūs. Tarsi vietoj soforos, kermėko arba gelsvojo cestro atvaizdų, prie molberto būčiau prisegęs štai šitą, fotoaparatu nutrauktą kadrą. Jis vilkėjo džinsus, avėjo geltonus, aptrintus aulinius batus, kurių atspalvio man nepavyko išgauti; virš ausų ir kaktos krito šviesūs, į rusvumą linkę plaukai; rankose vyrukas laikė knygą - neabejojau, kad Bibliją. Bet iškalbingiausi atrodė Minesotos “Tvins” marškinėliai su skaičiumi 48, pažymėtu kairėje krūtinės pusėje.

- Kam priklauso numeris 48, ir kaip Braune tau pasisekė susipažinti su “Tvins” gerbėju? Aš visad maniau, jog tenykščiai serga už “Red Soks”.

- 48 numeris yra Torio *Hanterio*, - atsiliepė ji spoksodama į mane tarytum būčiau paskutinis vėpla. - Bendrabutyje, poilsio kambaryje, stovi didžiulis televizorius. Aną liepą drauge su kitais stebėjau “Soks” ir “Tvins” rungtynes. Nors buvo prasidėjusi egzaminų sesija, ekraną apgulė minia žiūrovų, bet iš jų pulko, “Tvins” atributus turėjome tik mudu - jis dėvėjo Torio marškinėlius, aš užsimaukšlinau savo kepuraitę. Nieko keisto, kad sėdėjome greta. O vėliau... - Ilzė gūžtelėjo tuo parodydama, jog tęsinys akivaizdus.

- Kokios jis pakraipos, religine prasme?

- Baptistas. - Duktė į mane įbedė truputį iššaukiantį žvilgsnį lyg sakydama “Kanibalas”. Kaip Pirmosios Laisvamanių bažnyčios narys, savo parapijoje užsitarnavęs neblogą vardą, prieš baptistus danties negriežiau. Man tik nepatiko religijos, kurių šalininkai draskėsi teigdami, neva jų Viešpats iškilesnis už tavo Dievą. - Pastaruosius keturis mėnesius, tris kartus per savaitę drauge lankomės pamaldose.

Prie šaligatvio sustojo mūsų automobilis, ir Ilzė pasilenkusi stvėrė kelioninių krepšių rankenas.

- Pavasario semestrą jis praleis, nes prisijungs prie žavingos gospelo grupės. Iškeliaus į tikras gastroles - na, žinai, važinės po miestus, dalyvaus koncertuose. Grupė vadinasi “Kolibriai”. Tau reikėtų Karsono pasiklausyti - jis dainuoja kaip angelas.

- Tikiu.

Ji švelniai pabučiavo man į skruostą.

- Tėti, aš taip džiaugiuosi, jog čia atskridau. Ar tu patenkintas?

- Labiau nei įsivaizduoji, - atsakiau iš visos širdies trokšdamas, kad Ilzė beprotiškai įsimylėtų Džeką. Tuomet problemos išsispręstų savaime... bent taip anuomet man atrodė.

Prašmatnios Kalėdų vakarienės neorganizavome, tiesiog pasišildėme "Astronautų vištieną", kaip ją vadino Džekas, mėsos gabalėlius mirkėme spanguolių padaže, vaišinomės salotomis ir ryžių pudingu. Ilzė sušveitė po dvi kiekvieno patiekalo porcijas. Kai apsikeitėme dovanėlėmis ir pakrykštavome - abu gavome *kaip tik* tai, ko norėjome, - nuvedžiau dukrą į Mažąjį Rožinuką ir aprodžiau didžiumą darbų, kuriuose leidau pasireikšti meniškajai savo gyslelei. Jos mylimojo ir raudonai apsirengusios moters (dar neaišku, ar *išties* moters) piešinius nukišau į miegamojo spintą, ant aukščiausios lentynos, ir neketinau jų ištraukti, kol Ilzė viešės mano namuose.

Tuziną kitų, daugiausiai saulėlydžių, prisegiau prie kartono stačiakampių ir atrėmiau į kambario sienas. Ji kartelį visus apėjo. Sustojo, paskui apsuko dar vieną ratą. Antrajame aukšte, už lango jau viešpatavo nakties tamsa. Dabar, per atoslūgį, vandens lygis nukrito iki žemiausio taško, ir apie įlankos egzistavimą bylojo nebent tykūs, nuolatiniai atodūsiai, sklindantys nuo bangelių, kurios užliedavo smėlį ir išleisdavo kvapą.

- Čia tikrai tavo kūriniai? - pagaliau prabilo ji. Atsisukusi dėmesingai į mane pažiūrėjo, dėl ko pasijutau nesmagiai. Taip žvelgiama į žmogų suvokus, jog derėtų pakeisti apie jį susidarytą nuomonę.

- Taip, - patvirtinau. - Ką manai?

- Jie neblogi. Netgi labai geri. Ana tas... - Ilzė žengė prie sienos, pasilenkė ir atsargiai kilstelėjo kriauklę, kėpsančią ties horizonto linija, apipintą gelsvai oranžiniu vakaro žaros vainiku. - Kad aš apsiši... atleisk, jis velniškai kraupus.

- Man irgi taip atrodo, - pripažinau. - Bet nieko naujo nesumąsčiau. Papildžiau saulėlydį siurrealizmo detalėmis. - Staiga idiotiškai sušukau: - Sveikutis, Dali!

Duktė nuleido "Saulėlydį su kriaukle" ir pakėlė "Saulėlydį su sofora".

- Ar juos kas matė?

- Tiktai tu ir Džekas. O, ir dar Chuanita. Piešinius ji vadina *asustador* ar kažkaip panašiai. *Gąsdinančiais*, kaip išvertė Džekas.

- Jie iš tikrųjų mažumėlę bauginantys, - sutiko Ilzė. - Bet tėti... pieštuko spalvos išsiterlios. Ir nubluks, jei nieko nesiimsi.

- Ko?

- Ką aš žinau. Parodyk darbus žmogui, kuris *supranta* meną ir gali tau pasakyti, kokie jie įspūdingi.

Jaučiausi pamalonintas ir sykiu nejaukiai. Bemaž nusiminęs.

- Aš nenutuokiu, pas ką arba kur kreiptis...

- Paklausk Džeko. Gal jis pažįsta žmonių iš kokios dailės galerijos, kurie pažiūrėtų į tavo kūrinius.

- Aha, atšlubuot iš gatvės ir pasakyt: "Gyvenu Dumoje Ky, turiu keletą pieštukais patepliotų eskizų, daugiausiai saulėlydžių - Floridoje itin neįprasto meno objekto, - kuriuos mano namų ūkvedė vadina *muy asustador.**

Ji įrėmė rankas į šonus ir pakreipė galvą. Atrodė visai kaip Pema, kai toji užsispyrusi laikydavosi savo. Tiksliau, kai ketindavo mestelėti argumentą, kuriuo tave parblokštų ant menčių.

- Tėve...

- O varge, prasidėjo.

Ilzė praleido repliką pro ausis.

- Į milijoninį verslą tu puolei stačia galva, teturėdamas porą sunkvežimių, seną, Korėjos laikų buldozerį ir dvidešimties tūkstančių dolerių paskolą. Negi dabar man aiškinsi, kad užsimanęs nepajėgsi užkalbėti danties keliems meno galerijų savininkams, neįšnekinsi jų apžiūrėti tavo paveikslų?

Ji prabilo švelniau:

- Tėti, tavo darbai geri. *Geri.* Tai matau netgi *aš*, kuri paskutinį kartą į dailę gilinosi vidurinėje mokykloje, per sumautas meno vertinimo pamokas.

Kažką atsakiau, bet nepamenu, ką būtent. Mintyse regėjau karštligiškai papaišytą Karsoną Džounsą, dar žinomą kaip Baptistas Kolibris. Jeigu parodyčiau šį eskizą, įdomu, ar duktė susižavėtų ir juo?

Ne, piešinio Ilzė nepamatys. Nei savo mylimojo, nei individo raudonu apsiautu. Jų išvysti nelemta niekam. Taip galvojau anuomet.

- Tėti, kur slėpei dailininko talentą, jeigu visą laiką jį turėjai?

- Nežinau, - atsiliepiau. - Dar neaišku, kiek išvis manyje yra to talento.

- Susirask žmogų, kuris tokius dalykus išmano. Lai *jis* tau pasako. - Ji pakėlė pašto dėžutės piešinį. - Netgi šis... iš pirmo žvilgsnio lyg ir niekuo neypatingas, bet taip nėra. Savitumo jam suteikia... - duktė palietė popierių. - Supamasis arkliukas. Kodėl čia pridėjai žaislą?

- Pats nenutuokiu, - prisipažinau. - Tiesiog norėjau, kad jis būtų paveiksle.

- Piešei iš atminties?

---

*Labai gąsdinančiais (isp.)

- Ne. Taip darbuotis nemoku. Galbūt dėl avarijos, o gal tokių įgūdžių stokojau visada. - Šiek tiek prasilenkiau su tiesa, nes kartais kopijuoti atvaizdų man nereikėdavo. Pavyzdžiui tais atvejais, kai škicuodavau jaunuolius trumparankoviais "Tvins" marškinėliais. - Nuotrauką radau internete ir ją atsispausdinau.

- O, velnias, aš jį suterliojau! - suriko Ilzė. - *Šūdas!*

- Viskas gerai, nesijaudink.

- *Niekas* negerai! Ir kaip aš galiu *nesijaudinti?* Privalai nusipirkti sušiktų *dažų!* - ji mintyse atgamino, ką ištarė, ir delnu užsispaudė burną.

- Tikriausiai tuo nepatikėsi, bet panašius žodelius man teko girdėti anksčiau, vieną ar porą kartų, - nuraminau Ilzę. - Nors nujaučiu, jog tavo vaikinui... hmm... na, jam turbūt ne visai patiktų... hmm...

- Pataikei į dešimtuką, - niūrokai patvirtino duktė ir po akimirkos nusišypsojo. - Bet kai mes važiuojame, o prieš automobilį kas nors įžūliai užlenda, Karsonas ir pats gali akiplėšą išdėti į šuns dienas. Tėti, tavo paveikslai...

- Man džiugu, kad jie tau patiko.

- Ne šiaip sau patiko. Aš apstulbinta. - Ji nusižiovavo. - Ir nusivariusi nuo kojų.

- Ką gi, išgerk karštos kakavos, ir marš į lovą.

- Nuostabus pasiūlymas.

- Kuris?

Ilzė nusikvatojo. Klausytis dukters juoko buvo nuostabu. Jis užpildė tuščius namus.

- Ir vienas, ir kitas.

Kitą rytą mudu stovėjome paplūdimyje iki kulkšnių įbridę į vilneles, rankose laikydami kavos puodelius. Užnugaryje, virš žemų Dumos Ky aukštumų, patekėjo saulė, ir mūsų šešėliai ramiame vandenyje, rodės, nusidriekė per mylių mylias.

Ilzė rimtai į mane pažiūrėjo.

- Tėti, ar čia gražiausia vieta žemėje?

- Ne, bet tu esi jauna, todėl nenuostabu, jog taip galvoji. "Gražiausiųjų" sąraše ji užima ketvirtą vietą. Tariant pirmųjų trijų pavadinimus, tenka palaužyti liežuvį.

Virš puoduko kraštelio nušvito jos šypsena.

- Rėžk.

- Jei primygtinai reikalauji. Numeris pirmas, Maču Piču. Numeris antras, Marakešas. Numeris trečias, Petroglifo nacionalinis monumentas. Ir ketvirtoje vietoje, Dumos Ky sala, kuri plyti į vakarus nuo Floridos.

Dukters šypsena porai sekundžių praplatėjo ir pagaliau išblėso. Ji vėl mane apdovanojo rimtį spinduliuojančiu žvilgsniu, kokiu varstė, kai būdama ketverių klausė, ar stebuklų pasitaiko ne vien pasakose. Atsakiau, žinoma, teigiamai, nors maniau, kad meluoju. Dabar tuo įsitikinęs nebuvau. Bet lauke tvyrojo šiluma, basos mano kojos skendėjo įlankos vandenyje, ir aš nė kiek netroškau Ilzės skaudinti. Sopulių jai netrūks ateityje. Savo porciją gauna kiekvienas iš mūsų, ar ne? Be abejo. Pokšt į nosį. Pokšt į akį. Pokšt žemiau juostos, ir išsitiesi ant žemės, o teisėjo niekur nematai, nes jis pasišalino iš ringo nusipirkti dešrainį. Bėda ta, kad mylimieji geba suteikti keleriopai daugiau kančių. Skausmas įkūnija galingiausią meilės jėgą. Taip sako Vajermenas.

- Mieloji, manai, aš tave maustau? - paklausiau.

- Ne. Tik galvojau, kaip džiaugiuosi, jog čia atskridau. Mano vaizduotė piešė kraupius vaizdus. Kaip degraduoji kursuodamas tarp senelių namų ir kokio klaikaus tiki-baro, kur prekiauja egzotiškais kokteiliais ir ketvirtadieniais rengiamas šlapių marškinėlių konkursas. Matyt, per daug prisiskaičiau Karlo Hajeseno knygų.

- Panašių vietų čia irgi nestinga, - tarstelėjau.

- O tokių, kaip Duma?

- Nežinau. Gal dar kelios atsirastų. - Iš to, ką pasakojo Džekas, spėjau, jog Dumos Ky sala yra išskirtinė.

- Na, tu jos nusipelnei. - pastebėjo ji. - Čia pailsėsi, kiek tinkamas, ir atgausi jėgas. Jei tavo žaizdų neužgydys šitai... - Ilzė pamojo į Meksikos įlanką, - tada neįsivaizduoju, kas dar galėtų tau padėti. Vienintelis dalykas...

- Tia-a-aip? - nutęsiau ir dviem pirštais parodžiau kažką kabinąs ore. Kiekviena šeima turi savitą kalbą, įskaitant ir gestus. Maniškio pašalietis nebūtų supratęs, bet Ilzė jį atpažino ir nusijuokė.

- Gerai jau, gerai, visažini. Šaukštas deguto medaus statinėje. Turiu omenyje potvynio garsus. Vidurnaktį atsibudau ir vos nepaleidau gerklės, bet paskutinę akimirką suvokiau girdinti, kaip vandenyje barška kriauklelės. Meldžiu, pasakyk, kad neapsirikau.

- Neapsirikai. Kas dar, tavo nuomone, ten galėjo būti?

Ją nukratė virpulys.

- Iš pradžių man pasirodė... tik nesijuok... lyg klausyčiaus skeletų parado. Tarsi šimtai jų žygiuotų po namu.

Kriauklelių brazdėjimas man niekuomet nekėlė tokių asociacijų, bet aš supratau, ką duktė turėjo galvoje.

- O mane garsas keistai ramina.

Ilzė nežymiai gūžtelėjo.

- Na... tuomet gerai. Kiekvienas reaguoja savaip. Pasiruošęs grįžti namo? Iškepčiau plaktą kiaušinienę. Su pipiriukais ir grybais.

- Užkąsčiau su mielu noru.

- Po avarijos pirmą kartą tave matau taip ilgai vaikštinėjantį be ramento.

- Tikiuosi, kad iki sausio vidurio paplūdimiu sugebėsiu įveikti ketvirtį mylios.

Ji švilptelėjo.

- Į priekį ir *atgal?* Iš viso, pusmylę?

Papurčiau galvą.

- Ne, ne. Tik ketvirtį. Atgal planuoju parskristi.

Duktė suprunkštė, pradėjo suktis Didžiojo Rožinuko kryptimi ir sustingo, kai pietų pusėje tvykstelėjo šviesėlė. Vieną, du sykius. Tolumoje įžiūrėjome porą taškų.

- Žmonės, - tarė Ilzė delnu prisidengusi akis.

- Mano kaimynai. Jei neklystu, kol kas *vieninteliai* kaimynai.

- Ar esi su jais susitikęs?

- Ne. Žinau tik tiek, jog ten gyvena moteris invalido vežimėlyje ir vyriškis. Prie vandens ji paprastai pusryčiauja. Spėju, kad atspindžiai sklinda nuo padėklo.

- Įsigyk golfomobilį. Galėtum iki jų nuburgzti ir pasisveikinti.

- Netrukus, iki jų *nueisiu*, - atsakiau. - Mašinėlės neprireiks. Daktaras Keimenas liepė užsibrėžti konkrečius tikslus. Aš taip ir elgiuosi.

- Tėti, argi tau būtinas psichologas, kuris aiškintų apie tikslus? - Ilzė vis dar spitrijosi į pietus. - Kokiame name jie apsistoję? Tame milžine, kuris primena rančą iš vesternų?

- Taip, berods.

- Čia daugiau niekas negyvena?

- Bent jau ne šiuo metu. Pasak Džeko, sausį ir vasarį kiti namai išnuomojami, bet dabar Duma Ky priklauso tik mums trims. Likusią salos dalį užvaldė botaninė pornografija. Vien laukinė, išsikerojusi augmenija.

- Dieve mano, kodėl ji neprižiūrima?

- Neturiu nė menkiausio supratimo. Kada nors pabandysiu išsiaiškinti, bet kol kas man labiau rūpi atsistoti ant kojų. Tiesiogine prasme.

Mudu pajudėjome link namo.

- Beveik tuščia, saulėkaitoje besišildanti sala, - sumurmėjo Ilzė. - Kertu lažybų, kad ji apleista dėl kažkokių praeities įvykių. Kaip manai?

- Pritariu, - atsakiau. - Džekas Kantoris siūlėsi atrausti informaciją, bet aš jo paprašiau nesivarginti - vėliau pats tuo pasidomėsiu. - Stvėriau ramentą, įspraudžiau ranką tarp dviejų plieninių strypų - be atramos tiek laiko praleidus paplūdimyje, tokiu momentu mane visada apimdavo savotiškas palengvėjimas - ir ėnikau juo stuksenti į takelį. Bet Ilzė man

draugijos nepalaikė. Atsigręžiau ir pamačiau, jog duktė tebežiopso į pietus, stogeliu vėl pridengusi akis. - Eini, širdele?

- Taip. - Tolumoje įžiūrėjome eilinį žybtelėjimą - pusryčių padėklo arba kavinuko atspindį. - Galbūt apie tuos įvykius žino *jie*, - artėdama prie manęs tarė Ilzė.

- Gal ir žino.

Duktė mostelėjo į kelią.

- Kur jis driekiasi? Ar toli?

- Neįsivaizduoju.

- Norėsi popiet juo pasivažinėti?

- Sutiksi vairuoti “Hertz” išsinuomotą “Ševį Malibu”?

- Aišku. - Ji įrėmė rankas į savo siaurus klubus, apsimetė nusispjaunanti ir susniaukrojo tęsiama pietietiška tartimi: - Aš tave ve-e-ešiu, kol užsibais a-a-ana tas kelias.

Tačiau nusigauti iki Dumos kelio galo mums nepavyko. Tik ne tą dieną. Pietų krypties tyrinėjimas prasidėjo šauniai, užsibaigė nemaloniai.

Išvažiavome puikiai nusiteikę. Prieš tai valandėlę pagulėjau, vidurdienį išgėriau įprastą oksinkontino dozę. Duktė persirengė šortais, už kaklo susirišo viršutinę bikinio dalį ir nusijuokė, kai prisakiau nosį pasitepti cinko oksidu.

- Tikras klounas, - tarstelėjo Ilzė žiūrėdama į save veidrodyje. Ji buvo geros nuotaikos, pats jaučiausi fantastiškai, pirmą kartą po avarijos, todėl popietės įvykiai mums tapo visišku netikėtumu. Duktė kaltino užkandžius - tuno salotų majonezą, - ir aš tam neprieštaravau. Nors nemaniau, kad jai pakenkė į maistą įsimetę pelai. Veikiau nelaimę užtraukiantys kerai.

Keliukas pasirodė besąs siauras, duobėtas ir prastai aplopytas. Kol pasiekėme tą vietą, kur jis nėrė tiesiai į brūzgynus, okupavusius didžiąją salos dalį, ant tako iškilo kaulų spalvos kopelės - vėjas supūtė smėlį iš paplūdimio. Išsinuomotas “Ševis” narsiai per jas dunksėjo, bet ties vingiu, nusidriekusio arčiau vandens, prieš pat hasiendą, kurią Vajermenas vadino *Palacio de Asesinos*, sąnašų padaugėjo, ir automobilis, užuot bumbsėjęs, ėmė krypuoti. Ilzė mokėsi vairuoti sniego pusnimis užverstame krašte, todėl iš jos lūpų neišgirdau nei nusiskundimų, nei komentarų.

Tarp Didžiojo Rožinuko ir *El Palacio* stūksančių pastatų stilių mintyse įvardinau “šlykščiuoju Floridos pasteliniu”. Daugumos langus aklinai dengė langinės, prie visų įvažiavimo keliukų stiebėsi uždaryti vartai, tiesa, vieną jų užstojo du ožiai malkoms pjauti ir ženklas su išblukusiu, pieštuku pakeverzotu perspėjimu: PIKTI ŠUNYS PIKTI ŠU-

NYS. Už "Piktų šunų" namo prasidėjo hasiendos valdos, aptvertos tinkuota, dešimties pėdų aukščio siena, kurios viršų puošė oranžinės plytelės. Tokios pat spalvos, kaip ir stogą apklojusios čerpės - jų nuožulnumai ir kampai kilo į nepriekaištingai žydras dausas.

- Jėrgutėliau, - išsprūdo Ilzei (panašius žodelius, matyt, perėmė iš savo baptisto vaikino), - tokios vilos būdingos Beverli Hilzui.

Siena nudriko palei siaurą, nelygų kelią, mažiausiai per aštuoniasdešimt jardų. Jokių ženklų, skelbiančių ĮEITI DRAUDŽIAMA, nepastebėjome, bet užteko vien pažvelgti į užtvarą, kad suprastum, koks šeimininkų požiūris į prekeivius, slankiojančius nuo durų iki durų, ir mormonus, visus iš eilės mėginančius atversti į savo tikėjimą. Geležiniai vartai dalino sieną pusiau. Šiuo metu jie buvo pradaryti, o atviroje erdvėje sėdėjo...

- Štai ir ji, - sumurmėjau. - Ponia iš paplūdimio. Viešpatie, juk čia Krikštatėvio Nuotaka.

- *Tėti!* - riktelėjo Ilzė nusikvatodama ir sykiu pasibaisėdama.

Moteris atrodė labai sena, ko gero, įpusėjusi devintą dešimtmetį. Ji kiurksojo invalidų vežimėlyje. Chrominius pakojus slėgė didžiuliai, mėlyni, aukštakulkšniai "Konvers" sportukai. Nors lauke oras įkaito iki septyniasdešimt penkių laipsnių*, senutė vilkėjo pilką treningą. Gembėti vienos rankos pirštai spaudė smilkstančią cigaretę. Viršugalvis slypėjo po šiaudine skrybėle, kurią įžvelgdavau per pasivaikščiojimus. Bet aš nė neįsivaizdavau, kokia ji milžiniška - kaip aptriušęs sombreras. Senolė neabejotinai priminė Marloną Brando, kai tas, "Krikštatėviui" artėjant į pabaigą, sode žaidžia su anūku. Ant jos kelių gulėjo kažkoks daikčiukas, savo forma panašus į pistoletą.

Mudu su Ilze pamojavome. Sekundę kitą moteris sėdėjo sustingusi. Galiausiai pakėlė delną, tarsi demonstruodama indėnišką "Hau" gestą, ir mus apdovanojo džiugia, praktiškai bedante šypsena. Veidą, regis, išraižė tūkstančiai raukšlių, kurios ją pavertė gerąja ragana. Man netgi nepasisekė įžiūrėti už vartų stovinčio namo, nes visą dėmesį buvau sutelkęs į netikėtą jos pasirodymą, madingus sportinius batelius, raukšlelių deltą ir...

- Tėti, ten *ginklas?* - Ilzė spoksojo į užpakalinio vaizdo veidrodėlį išplėtusi akis. - Toji sena ponia laikė *ginklą?*

Automobilis slystelėjo ant smėlio sąnašų, ir aš suvokiau, kad mums gresia užkliudyti tolimąjį hasiendos kampą. Palietęs vairą priverčiau dukrą grįžti į trasą.

- Berods. Kažkokią šaudyklę. Brangute, žiūrėk, kur vairuoji. Pati matai, koks kelias siauras.

---

*75^0 F maždaug lygu $23{,}9^0$ C

Ji atsigręžė į priekį. Mums važiuojant, danguje plieskė ryški saulė, tačiau ties hasiendos siena švytėjimas apniuko.

- Ką reiškia "kažkokią"?

- Na, lyg ir arbaletą. Galbūt juo šaudo gyvates.

- Ačiū Dievui, kad ji nusišypsojo, - tarė Ilzė. - Ir dar taip *maloniai*, ar ne?

Linktelėjau.

- Labai.

Šiaurinėje Dumos Ky pusėje, toliau hasiendos jokių kitų namų nebuvo. Už senutės valdų takas pasuko į salos gilumą ir prasmego tankioje lapijoje, kuri iš pradžių man pasirodė įdomi, vėliau bauginanti, galop klaustrofobiška. Žalumos masės kilo į dvylikos pėdų aukštumas, apvalius lapus vagojo ryškiai raudonos, cinoberio spalvos gijos, tarytum sudžiūvusio kraujo siūleliai.

- Tėti, kas tai?

- Uoginė pajūrenė. Tie žali su geltonomis gėlytėmis vadinami triskiaučiais legėstaičiais. Yra ir rododendrų. Tarp medžių didžiumą sudaro rantytosios pušys, nors...

Ji taip sumažino greitį, jog dabar "Ševis" vos šliaužė. Palenkusi galvą žvilgtelėjo pro priekinio lango kamputį ir mostelėjo kairėn.

- Ana ten lyg ir palmės. Be to... žiūrėk...

Kelio vingį, vedantį tolyn nuo vandens, apsupo kamienai, kurie atrodė, kaip pilkų, susimazgiusių lynų kolonos. Gudrono paviršių išgaubė šaknys. Kol kas automobiliu jas įveikti įmanoma, nusprendžiau, bet po dvejų metų? Nieku gyvu.

- Auksuotasis figmedis, - tariau.

- Žavingas vardas. Bet medžiai šiurpoki, tarsi perkelti iš Alfredo Hičkoko filmų. Ir jie keroja be priežiūros?

- Nežinau.

Ilzės vairuojamas "Ševis" atsargiai persirito per šaknų tunelius. Dabar mūsų greitis siekė ne daugiau kaip penkias mylias per valandą. Vėl pastebėjome auksuotuosius figmedžius, vešančius pajūrenių ir rododendrų tankmėje. Augmenija kelią užklojo tamsiais šešėliais. Nei vienoje kelkraščio pusėje, nei kitoje, beveik nieko negalėjome įžvelgti, neskaitant protarpiais sušmėžuojančios žydrynės lopinėlio arba pasiklydusio saulės spindulio. Dangų užstojo lapija. Užtat priešakyje, gudronuotos dangos plyšiuose, pamatėme kyšančius šakotosios ratainytės kuokštus ir stingrius, vaško spalvos smuikainius.

Man ėmė niežėti ranką. Neegzistuojančią. Nė nesuvokdamas, ką darau, kairiosios pirštais pamėginau ją remžtelėti, bet, kaip visada, patryniau šonkaulius, kuriuos iki šiol dilgsėjo. Tuo pat metu panižo kairiąją galvos pusę, bet šią be vargo pasikasiau.

- Tėti?

- Viskas gerai. Kodėl sustojai?

- Nes... aš pati nekaip jaučiuosi.

Jos žodžius pavirtino veidas, baltas kaip cinko oksidu patepliota nosis.

- Ilze? Kas atsitiko?

- Sustreikavo skrandis. Man kyla rimtų įtarimų dėl tuno salotų, kurias buvau paruošusi. - Dukters veidą perkreipė liguista šypsena. - Beje, nežinau, kaip sugebėsiu mus iš čia ištraukti.

Pastebėta teisingai. Mane nelauktai apėmė jausmas, kad pajūrenės baudžiasi užgriūti automobilį, o susipynę palmių lapai tapo dar tankesni. Šnerves nudilgino augmenijos kvapas, tirštas aromatas, kuris, nuslydęs iki gerklės vidurio, tarytum atgijo. Kodėl gi ne? Juk jį skleidė *gyvybė*, užgulusi kelią iš abiejų pusių. Ir iš viršaus.

- Tėti?

Niežėjimas sustiprėjo. Jis atsidavė raudoniu. Lygiai taip pat, kaip nosį ir burną graužiantis tvaikas trenkė žaluma. Taip dygsėti ima, kai įstringi *dvėselienoje*, kai įstringi *gaišenoje*.

- Tėti, atleisk, bet aš tuoj vemsiu.

Ne *dvėselienoje* ir ne *gaišenoje*, o *mašinoje*. Ilzė atidarė automobilio dureles, vienos rankos pirpirais sugniaužusi vairą persisvėrė laukan, ir aš išgirdau ją žiaukčiojant.

Vaizdas priešais dešiniąją mano akį nusidažė raudonai. *Aš pajėgsiu*, tikinau save, *man pavyks. Iš smegenėlių tereikia iškratyti visą mėšlą.*

Persikreipiau, kairiąja ranka pastūmiau duris ir išlipau. Tiksliau, *išvirtau* įsikibęs į viršutinę durelių dalį, idant galva netaranuočiau pajūrenių ir susiraizgiusių banjano šakų sienos. Niežulys išplito po visą kūną. Krūmokšniai bei šakelės taip spaudėsi prie automobilio, kad apsibraižiau linguodamas link "Ševio" kapoto. Pusė regėjimo lauko

(*RAUDONA*)

paskendo purpurinėje kraujo migloje, riešą - galėčiau prisiekti, jog dešiniosios rankos - įdrėskė pušies šakos smaigalys, ausis pasiekė vemiančios Ilzės riaugčiojimai, ir aš pagalvojau: *Man pavyks, PRIVALO pavykti.* Aplinkui tvyrojo perdėm dusinantis karštis, taip šutinti negalėjo netgi dėl žalio, viršuje pakibusio stogo. Įkaitusioje mano sąmonėje užteko sveiko proto, kad savęs paklausčiau, kokio velnio mes čia beldėmės. Aišku, prieš kelionę paprasčiausiai tikėjomės smagiai paiškylauti.

Ilzė tebesėdėjo pasilenkusi, dešiniosios rankos pirštais suspaudusi vairą. Ant dukros kaktos žvilgėjo stambūs prakaito lašai. Ji pažiūrėjo į mane.

- O, vargeli...

- Slinkis, Ilze.

- Tėti, ką tu ruošies daryti?

Lyg ji pati nesuprastų. Šiaip ar taip, sąvokos "vairuoti" ir "namo" ūmai išgaravo iš galvos. Teįstengiau suvapėti žodelį "mums", kuris, ištartas be jokių papildinių, anglų kalboje skamba beprasmiškai. Mano gerklę sutraukė pyktis, atplūdęs it karštas vanduo. Ne, veikiau kaip kraujas. Nes pyktis, žinoma, buvo *raudonas*.

- Mums metas nešdintis. Vairuosiu aš, todėl pasislink. - Mintyse save perspėjau: *Nedrįsk ant jos niršti. Kad ir kas nutiktų, nepradėk šaukti. Viešpatie, padėk man susivaldyti.*

- Tėti, tu negali...

- Dar ir kaip galiu. Traukis.

Įpročio paklusti sudėtinga atsikratyti - ypač dukrai, kuriai nurodymus dalina tėvas. Negana to, Ilzė jautėsi pasiligojusi. Ji nučiuožė į šoną, aš atsisėdau už vairo - įsitaisiau atbulomis, idiotiškai nerangiai, luošą koją pakėliau ranka ir stumtelėjau į kabiną. Dešinioji kūno pusė vibravo, tarsi ją būtų varsčiusi silpna elektros srovė.

Kietai užsimerkiau ir sau tariau: *Aš PAJĖGSIU, ir man neprireiks skudurinės kalės pagalbos.*

Kai praplėšiau vokus, paaiškėjo, jog dalis pasaulį užtvindžiusio raudonio - ir pykčio, ačiū Dievui, - priblėso. Įjungiau atbulinę pavarą, ir "Ševis" lėtai pajudėjo atgal. Persisverti laukan, kaip Ilzė, negalėjau, nes stokojau dešiniosios rankos, kuria, tokiu atveju, turėčiau įsikibti į vairą. Teko spigintis į užpakalinio vaizdo veidrodėlį. Galvą perskrodė pamėkliškas *byp-byp-byp.*

- Tik nenuvairuok į šalikėlę, - sušvokštė Ilzė. - Mes nepaeisime. Man bloga, o tu esi suluošintas.

- Nesijaudink, Monika, - atsakiau, bet tuo momentu ji iškišo galvą pro langą ir vėl įniko lupti ožius. Vargu ar mane girdėjo.

Automobilis pamažėl slinko atgal nuo tos vietos, kur jį buvo sustabdžiusi Ilzė. Mintyse sau kartojau: *Skubos darbą velnias neša, neskubėk, ir būsi pirmas.* "Ševiui" dunksint per auksuotojo figmedžio šaknis, pasislėpusias po kelio danga, pasipiktinęs suurzgė mano klubikaulis. Porą kartų kėbulą nubrūžino pajūrenių šakos. Nujaučiau, kad "Hertz" darbuotojai neapsidžiaugs išvydę įbrėžimus, bet tą popietę dėl jų jaudinausi mažiausiai.

Lapija po truputį retėjo, tad prietema sklaidėsi. Puiku, dingtelėjo man. Akiratis prašviesėjo, beprotiškas niežulys atlėgo. Išvis nuostabu.

- Jau įžiūriu rančą, kurią supa siena, - dirstelėjusi per petį išsižiojo duktė.

- Jautiesi geriau?

- Gal šiek tiek, bet skrandis vis vien putoja, kaip skalbimo mašinos centrifuga. - Ji sugargė. - O, Dieve, man nederėjo taip sakyti. - Ilzė persisvėrė pro langą, eilinį sykį išsivėmė, prunkšdama ir dejuodama susmuko sėdynėje. Jos karčiukai kuokštais prilipo prie kaktos. - Ką tik išgleizojau tavo "Ševio" kėbulą. Labai tikiuosi, kad vandens žarną turi.

- Dėl to nesuk galvos. Sėdėk ramiai ir giliai, lėtai alsuok.

Vangiai atidavusi pagarbą Ilzė užsimerkė.

Moters, užsimaukšlinusios įspūdingų apimčių skrybėlės, akiratyje neišvydau, bet geležiniai vartai stūksojo atviri, tarytum ji būtų laukusi draugijos. Arba žinojusi, kad mums prisireiks apsisukti.

Negaišau laiko spėlionėms, tiesiog įspraudžiau automobilio paskuigalį į sienoje žiojinčią ertmę. Kelioms sekundėms pro veidrodėlį įžiūrėjau vaiskiai mėlynomis plytelėmis grįstą kiemą, teniso aikštę ir gigantiškas dviveres duris su geležiniais žiedais. Susukau vairą, ir mes nuriedėjome link namų. Juos pasiekėme po penkių minučių. Regėjimas galutinai pasitaisė. Aplinką mačiau ne blogiau negu pabudęs ryte, gal net geriau. Manęs nekamavo jokie nemalonūs pojūčiai, neskaitant prislopusio, dešinįjį šoną kutenančio niežulio.

Staiga užsidegiau noru piešti. Nenutuokiau, ką būtent, bet žinojau *suprasiąs*, kai prisėsiu Mažajame Rožinuke ir prie molberto pritvirtinsiu piešimo sąsiuvinį. Nė kiek tuo neabejojau.

- Aš nuplausiu "Ševį", - pasisiūlė Ilzė.

- Tu eisi atsigulti. Atrodai kaip mirtinai prilupta.

Ji blausiai vyptelėjo.

- O jaučiuosi dar bjauriau. Taip sakydavo mama. Pameni?

Linktelėjau.

- Keliauk. Automobilį nuvalysiu pats. - Pamojau į žarnos ritinį, padėtą ties šiauriniu Didžiojo Rožinuko šonu. - Švarinimo darbui viskas paruošta.

- Tu *tikrai* normaliai jautiesi?

- Kaip agurkėlis. Spėju, jog tuno salotų suvalgei daugiau.

Ilzė dar kartą sugebėjo lūpų kampučius pakelti aukštyn.

- Aš visuomet mėgau paskanauti savo gaminiais. Tėti, tu šauniai pasirodei atgal vairuodamas automobilį. Mielai tave pabučiuočiau, bet mano *kvapas*...

Pats jai pakštelėjau. Į kaktą. Lūpomis paliečiau vėsią ir drėgną odą.

- Kojas - ant lovos, panelyt. Įsakymas perduotas tiesiai iš vadavietės.

Duktė dingo kitapus durų. Stvėriau žarną, atsukau čiaupą ir nuploviau "Ševio Malibu" šoną. Laiko sugaišau daugiau, negu jo reikėjo to-

kiam darbui, nes laukiau, kol Ilzė įmigs. Įžengęs į svetainę ir pažvelgęs pro pusiau atidarytas antro miegamojo duris, pamačiau, kad ji guli ant *šono, pučia į akį kaip vaikystėje: delną pasikišusi po skruostu, kelią pritraukusi* bemaž iki krūtinės. Mes klystame manydami, kad keičiamės - taip sako Vajermenas.

Galbūt *si*, galbūt *no* - taip sako Frimentlas.

Mane užvaldė kažkokia trauka - nenuostabu, jeigu ji slypėjo manyje nuo avarijos, bet podraug akivaizdu, jog šitą jausmą sužadino pasivažinėjimas Dumos Ky keliu. Aš neketinau jam priešintis, nors vargu ar būčiau valiojęs. Juolab kad netvėriau smalsumu.

Dukters rankinė gulėjo svetainėje, ant kavos staliuko. Atsegiau ją, sugraibiau piniginę, perverčiau viduje sudėtas nuotraukėles. Širdį ėmė graužti sąžinės kirminas, bet ne itin stipriai. *Juk aš nesiglemžiu svetimo*, tikinau save. Bet vagysčių esti įvairių rūšių, tiesa?

Aptikau Karsono Džounso nuotrauką, regėtą oro uoste. Bet man rūpėjo kas kita. Norėjau jį pamatyti ne vieną, o kartu su Ilze - porelės vaizdą. Sėkmė manęs neapleido. Atradau kadrą, kur jiedu stypso priešais šalikelės kioskelį, nukrautą agurkų bei kukurūzų pintinėmis. Abu šypsosi, jauni ir gražūs. Stovi apsikabinę, o Karsono Džounso delnas, berods, glaudžiasi prie džinsais aptemptos mano dukters sėdimosios. Ach, tu, patrakęs krikščioni! Man tebedilgčiojo dešiniąją ranką, jutau šiurpulius, panašius į karščio žnaibymą. Pabandžiau pasikasyti, pirštais dūriau kiaurai ir kokį dešimtatūkstantąjį kartą nagus įbedžiau į šonkaulius. Ištraukiau fotografiją iš perregimos įmautės, pašnairavau per petį - baugščiai kaip plėšikas, pirmą sykį besilaužiantis į svetimus namus, - žvilgtelėjau į šiek tiek pravertas duris, už kurių miegojo Ilzė, ir apverčiau nuotrauką.

Myliu tave, Pupa!

"Šypsniukas"

Ar aš galiu pasikliauti dukters gerbėju, vadinančiu ją Pupa ir pasirašančiu Šypsniuku? Nė pro kur. Gal tai nesąžininga, bet ne - man jis pasitikėjimo nekėlė. Na, svarbiausia, kad atkapsčiau, ko ieškojau. Ne vieno, o abiejų atvaizdą. Vėl į save atsukau jųdviejų kadrą, užsimerkęs tariausi, jog dešiniosios rankos pirštais liečiu gelsvą momentinę nuotrauką. Nors man, žinoma, jau nebereikia jums aiškinti, kad nesijaučiau apsimetinėjąs.

Nenumanau, kiek tiksliai laiko praėjo, bet galiausiai nuotraukėlę paslėpiau įmautėje, piniginę įgrūdau po nosinaitėmis ir kosmetikos reikmenimis, maždaug ten, kur ją sužvejojau, rankinę padėjau ant kavos staliuko, ir užsukau į savo miegamąjį paimti Rebos, pykčio tramdymo

lėlės. Suspaudęs ją tarp rankos strampo ir šono, nuklibikščiavau į Mažąjį Rožinuką. Pamenu, kaip išdrožiau, sodindamas lėlę priešais langą: “Paversiu tave Monika Seleš”. O gal Monika Goldštain? Mes visi stengiamės permaišyti praeities kortų malką. Evangelija pagal Vajermeną.

Daugumą įvykių, nutikusių Dumoje, prisimenu aiškiau negu norėčiau, tačiau toji konkreti popietė tarsi nugrimzdo į miglą. Kiek žinau, puoliau karštligiškai piešti, ir, kol plušėjau, dešinioji iliuzinė ranka liovėsi siutinančiai peršėjusi. Negalėčiau *garantuoti*, bet, rodos, trumpam buvo išgaravusi ir rausvoka ūkana, kuri anuomet visuomet kybodavo akiratyje ir, man nuvargus, sutirštėdavo.

Sunku pasakyti, kiek laiko skendėjau tokioje būsenoje. Manau, ganėtinai ilgai, nes, kai atsipeikėjau, jaučiausi nusiplūkęs ir išbadėjęs.

Grįžau į pirmą aukštą ir stovėdamas žvarbioje šaldytuvo šviesoje sušlamščiau dešros bryzelius. Sumuštinio teptis nesiruošiau - jei Ilzė nežinos, kad mano skrandis veikė be priekaištų, ir toliau galvos, jog problemų kilo dėl pagedusio majonezo, mums nereikės gaišti laiko ieškant kitokių paaiškinimų.

Nes visi, kuriuos galėjau sumąstyti, atrodė beprotiški.

Įveikęs pusę pjaustyto saliamio pakelio, ištuštinęs maždaug pintą saldžios arbatos, nukėblinau į savo miegamąjį, atsiguliau ir užmigau kaip užmuštas.

Saulėlydžiai.

Kartais man dingojasi, kad ryškiausius atsiminimus apie Dumą Ky įkūnija oranžinės vakaro padangės, kurios ties horizonto linija kraujuoja, o aukštybėse blėsta iki žalsvo, pamažu juoduojančio atspalvio. Kai atsibudau, pabaigon didingai artėjo dar viena diena. Į svetainę nusverdėjau stuksendamas ramentu, nutirpęs ir susiraukęs (pakirdus pirmosios dešimt minučių visuomet esti bjauriausios). Durys, vedančios į dukters kambarį buvo atlapotos, tačiau ant lovos jos neišvydau.

- Ilze? - sušukau.

Kelias sekundes atsakymo neišgirdau. Galų gale ji atsiliepė iš viršutinio aukšto.

- Tėti? Viešpatėliau, čia tavo darbas? *Kada* spėjai jį sukurti?

Iš mano galvos bemat pranyko visos mintys apie sopulius ir maudulius. Kaip galėdamas sparčiau užsiropščiau į Mažąjį Rožinuką, tuo pat metu laužiau smegeninę, ką gi aš nupiešiau. Kad ir kas ten būtų, nukišti paveikslo į slėptuvę nebandžiau. O jeigu vaizdas siaubingas? Tarkim, man šovė geniali idėja papaišyti nukryžiavimo karikatūrą ir prie kryžiaus prikalti Gospelo Kolibrį?

Ilzė stovėjo priešais molbertą ir savo kūnu jį užstojo. Net jei būtų

atsitraukusi į šalį, kambarį apšvietė tik kruvina vakaro žara, kurios akinančioje šviesoje sąsiuvinio lapas tepriminė juodą stačiakampį.

Jungiau lemputę ir sykiu meldžiausi, kad tik nebūčiau pridirbęs jokių kiaulysčių, kurios pakurstytų širdperšą mano dukrai, sukorusiai tokį kelią, norėjusiai patikrinti, kaip laikausi.

Ji pasisuko, bet atrodė veikiau suglumusi negu įpykusi.

- Kada jį nupiešei?

- Na... - atsiliepiau. - Truputį paeik į šoną, gerai?

- Atmintis vėl krečia tau išdaigas?

- Ne... hmm, gal ir taip. - Įžvelgiau paplūdimio vaizdą, atsiveriantį pro langą, ir nieko daugiau. - Kai tiktai jį pamatysiu, esu tikras... brangute, pasitrauk, juk tu nesi stiklinė.

- O mano būdas - ne šilkinis, teisingai? - nusikvatojo ji. Juoko garsai retai kada man suteikdavo tokį palengvėjimą. Dar nesupratau, ką duktė aptiko ant molberto, bet radinys jos neįsiutino, ir mano širdis iš kulnų grįžo į savo vietą. Jeigu nesupyko Ilzė, tikimybė, kad *pats* įniršiu ir sugadinsiu, iš esmės, velniškai puikią jos viešnagę, praktiškai prilygo nuliui.

Ilzei žengus kairėn, galiausiai pamačiau, ką apdujęs ir mieguistas nupiešiau Mažajame Rožinuke. Teoriškai, nuo tada, kai prie Feileno ežero nedrąsiai išmėginau tušą, dabar prieš save regėjau geriausią savo darbą. Bet nenuostabu, kodėl jis sutrikdė dukrą. Aš irgi pasijutau pritrenktas.

Popieriaus lape išvydau paplūdimio dalį, matomą pro Mažojo Rožinuko langą, kuris savo apimtimis beveik nenusileido sienai. Sprendžiant iš atsainių šviesos brūkšnių, paryškinusių vandenį gelsvoka spalva, kurią “Veneros” kompanija praminė “chromine”, saulė buvo ką tik patekėjusi. Viduryje paveikslo stovėjo mergaitė tenisininkės sijonėliu. Nors iš nusigręžusią, ją išdavė raudoni plaukai: tai Reba, mylimoji mažylė iš kito mano gyvenimo. Figūrą paškicavau prastokai, bet kažkaip žinojau, jog taip elgiausi specialiai. Norėjau pavaizduoti ne tikrą mergytę, o tik iliuzinę esybę, iškilusią vizijų peizažo fone.

Smėlyje, aplink jos kojas, kėpsojo ryškiai žali teniso kamuoliukai. Kiti plūduriavo seklumoje, sūpavosi ant švelnių bangelių.

- Kada tu sukūrei paveikslą? - Ilzė vis dar šiepėsi - mažne prunkštė. - Ir ką, po galais, jis reiškia?

- Patinka? - paklausiau. Nes *man* piešinys sužadino antipatiją. Teniso kamuoliukus nuspalvinau neteisingai, kadangi neturėjau atitinkamo žalio atspalvio, tačiau esmė slypėjo kitur. Žvelgiant į popieriaus lapą, mane pervėrė širdgėla.

- Jis *fantastiškas*. - Šįkart ji *išties* prajuko. - Susimildamas, sakyk, kada jį nupiešei?

- Kol tu miegojai. Nuėjau prigulti, bet mane vėl ėmė pykinti, todėl

nusprendžiau kurį laiką pabūti statmenoje padėtyje. Pagalvojau, kad piešiant šleikštulys atlėgs. Tik užlipęs čia suvokiau, jog rankoje laikau aną tą daikčiuką. - Parodžiau į Rebą, sėdinčią nugara į langą, atkišusią skudurines kojas.

- Lėlę, ant kurios privalai išsirėkti, jei kažką užmiršti?

- Panašiai. Darbavausi kokią valandą. Užbaigęs pasijutau geriau. - Paties piešimo proceso gerai neatminiau, bet žinojau, jog dabar leidau dūmus Ilzei į akis. - Paskui išsitiesiau ant lovos ir nusnūdau. Istorijos pabaiga.

- Ar galiu jį pasiimti?

Pajutau nerimo antplūdį, bet nesumąsčiau, kaip atsakyti dukrai jos neskaudinant, ir nė kiek netroškau, kad mano žodžiai skambėtų tarsi pamišėlio vapaliojimas.

- Jei tiktai pageidauji. Bet jis niekuo neypatingas. Gal verčiau pasirinktum kurį nors iš Žymiųjų Frimentlo Saulėlydžių? Arba pašto dėžutę su arkliuku-sūpuoklėmis! Aš netgi...

- Ne, man reikia šio, - užsispyrė Ilzė. - Jis juokingas, mielas ir truputį... na, nežinau... grėsmingas. Žiūri į paveikslą vienaip ir sakai: "Lėlė." Pažvelgi kitaip ir sau prieštarauji: "Ne, čia mergaitė - juk ji stovi." Tiesiog neįtikėtina, kaip puikiai išmokai darbuotis spalvotais pieštukais. - Duktė ryžtingai kinktelėjo galva. - Aš noriu šito. Bet iš pradžių turėsi jį įvardinti. Savo kūriniams dailininkai privalo suteikti pavadinimus.

- Sutinku, tik neįsivaizduoju, kaip...

- Liaukis išsisukinėjęs. Sakyk, kas ateis į galvą, ir baigta.

- Tebūnie... "Žaidimo pabaiga".

Ji suplojo.

- Tobula. *Tobula!* Ir tau teks pasirašyti. Argi aš ne valdinga?

- Kaip visada. *Tres** valdinga. Turbūt jautiesi daug geriau.

- Kur kas geriau. O tu?

- Ir aš, - sumelavau. Man prieš akis ūmai sušmėžavo bjauraus raudonio dėmės. Tokios spalvos pieštukų "Veneros" kompanija negamina, bet molberto latake pastebėjau juodą. Stvėręs jį užrašiau savo vardą ir pavardę greta vienos iš rožinių nusigręžusios lėlės kojų. Už jos vilnelės plukdė tuziną neteisingai nuspalvotų teniso kamuoliukų. Nenutuokiau, ką simbolizavo tie atsiskyrėliai, bet jie manęs nesužavėjo. Ir aš nelabai norėjau ant paveikslo palikti savo autografo. Tačiau užraitęs paskutinę raidę, ties šonu brūkštelėjau "Žaidimo pabaiga", ir lengviau atsipūčiau - mintyse išgirdau Pemą, kuri mokė mūsų mergaites, anuomet dar visai mažytes, ką reikia sakyti, kai joms tekdavo užsiimti nemaloniais namų ruošos darbais.

Kuo greičiau pradėsi, tuo greičiau užbaigsi.

---

*Labai (pranc.).

* * *

Duktė viešėjo mano namuose dar dvi dienas, ir mes šauniai jas praleidome. Kai mudu su Džeku nuvežėme Ilzę į oro uostą, šiek tiek įdegęs jos veidas spinduliavo jaunystę, sveikatą ir gerą savijautą.

Dovanų gautam paveikslui Džekas suorganizavo vamzdelio formos dėklą.

- Tėti, prižadėk, jog savimi pasirūpinsi ir paskambinsi, jei tau manęs prireiks.

- Klausau, - nusišypsojau.

- Ir duok žodį, kad susirasi žmogų, kuris išsakytų nuomonę apie tavo kūrinius. Žmogų, išmanantį dailę.

- Na...

Ji nuleido smakrą ir susiraukė žvelgdama į mane. Vėlgi apėmė jausmas, lyg matyčiau Pemą, kokia ji buvo per pirmąją mūsų pažintį.

Vertikali raukšlelė, įsispaudusi dukters tarpuakyje, liudijo, kad ji kalba rimtai, todėl prašymą pažadėjau įvykdyti.

Raukšlė išsilygino.

- Puiku, sutarta. Tu nusipelnei gyventi geriau. Kartais spėlioju, ar pats tuo tiki.

- Be abejo, - užtikrinau.

Ilzė pratęsė tarsi neišgirdusi.

- Nes tu nekaltas dėl to, kas įvyko.

Pajutau, kaip akyse kaupiasi ašaros. Suprantama, aš *žinojau* nesąs kaltas dėl savo nesėkmių, bet išgirsti patvirtinimą iš kito žmogaus lūpų buvo malonu. Turiu omeny ne vien iš Keimeno, kuriam, pagal darbo pobūdį, priklausė nuo purvinų, nerimu užterštų, į pasąmonės kriauklę sumestų puodų nugremžti pridžiūvusius nešvarumus.

Ji linktelėjo.

- Tau *tikrai* pagerės. Paklausyk, ką sakau, nes aš esu *tres* valdinga.

Per garsiakalbį užgriaudėjo: "Delta" kompanijos reisas 559, į Sinsinatį ir Klyvlendą. Pirmasis Ilzės kelionės etapas.

- Eik, širdele. Leisk vietiniams tave apieškoti metalo detektoriumi ir patikrinti tavo batus.

- Norėčiau dar kai ką pasakyti.

Švystelėjau aukštyn vienintelę išlikusią ranką.

- *Ką*, brangiausioji mano?

Ilzė nusišypsojo: taip kreipdavausi į abi savo dukras, kai man išsekdavo kantrybė.

- Dėkui, kad neaiškinai, kokie mudu su Karsonu jauni, nesidomėjai, kodėl prieš susižieduodami, nepalūkėjome.

- Ar iš mano priekaištų būtų buvusi kokia nauda?

- Ne.

- Ir aš taip galvoju. Be to, tavo motina atsigriebs už mus abu.

Ji perkreipė lūpas lyg aiktelėdama ir nusijuokė.

- Linda irgi nepagailės karčių žodžiu... tik todėl, kad bent kartą ją aplenkiau.

Duktė paskutinį sykį mane apkabino. Į šnerves įtraukiau jos plaukų kvapą - saldų šampūno, jaunatvės, sveikos moters aromatą. Atšlijusi Ilzė dirstelėjo į auksarankį jaunuolį, taktiškai stoviniuojantį nuošalyje.

- Prižiūrėk mano tėvą, Džekai. Jis pats geriausias.

Jiedu neįsimylėjo - šiuo atvcju, *muchacho*, nenuskilo, - bet vaikinas šiltai jai nusišypsojo.

- Stengsiuos, kaip įmanydamas.

- Ir jis prisiekė išklausyti pašalinių nuomonės apie paveikslus. Tu esi liudininkas.

Džekas vyptelėjo ir sulinksėjo.

- Na, ir puiku. - Ilzė vėl mane pabučiavo, šįkart į nosies galiuką. - Būk gerutis, tėve. Sveik ir stiprėk. - Ji nėrė pro tarpdurį žingsniuodama energingai, nors ir apsikarsčiusi krepšiais. Prieš užsiveriant durims, atsigręžė. - Ir nusipirk dažų!

- Būtinai! - sušukau, bet nenumanau, ar ji mane išgirdo; Floridoje durys užsidaro staigiai, kad patalpoje nespėtų įkaisti kondicionierių atvėsintas oras. Sekundę kitą vaizdas prieš akis išskydo ir paryškėjo; smilkiniai ėmė tvinkčioti, į šnerves įsimetė drėgnas peršulys. Palenkiau galvą ir nykščiu bei smiliumi mitriai nusišluosčiau akis, tuo tarpu Džekas apsimetė danguje išvydęs kažką įdomaus. Man ant liežuvio galo sukosi vienas žodis. Lyg ir *riedulys*, o gal *raudulys*.

Neskubėk, nepradėk niršti, kartok sau, kad pajėgsi, ir žodžius atgaminsi. Jie visada išnyra iš užmaršties gelmių, nors retsykiais norėtųsi, jog ten pasiliktų.

Graudulys, pagaliu prisiminiau.

- Luktelėsite, kol atvairuosiu automobilį? - pasiteiravo Džekas.

- Ne, prasivaikščiosiu. - Pirštais sugniaužiau ramento skersinį. - Tik stebėk eismą. To betrūko, kad, einant per kelią, mane partrenktų. Tokios patirties man užtenka su kaupu.

Pakeliui namo užsukome į “Dailės reikmenų ir Artefaktų” parduotuvę. Kol ten slankiojome, pasiteiravau Džeko, ar jis ką nors žino apie Sarasotos meno galerijas.

- Daugiau nei įsivaizduojate, šefe. Vienoje iš jų, “Skote”, dirbo mano mama. Ji įsikūrusi Palm aveniu.

- Ar man tai turėtų kažką reikšti?

- Aš kalbu apie prašmatnybių galeriją, veikiančią miesto kvartale,

kur pilna pametusių galvas dėl meno. - Apmąstęs savo žodžius jis pasitaisė: - Nemanykit, kad apie ją atsiliepiu prastai. Vietiniai valdytojai elgiasi labai maloniai... bent jau motina jais nesiskundė, bet... na, jūs suprantate.

- Ji dirbo *prašmatnybių* galerijoje.

- Aha.

- Šneki apie aukštas kainas.

- Ten susitinka elitas, - rimtai atsakė vaikinas, bet, man nusikvatojus, jis irgi prajuko. Ko gero, būtent tą dieną, iš pagalbininko, dirbančio puse etato, Džekas Kantoris virto mano draugu.

- Tuomet nėra, iš ko rinktis, - paskelbiau. - Juk aš priklausau elitui. Duokš penkis, sūneli.

Pakėliau delną, ir Džekas per jį pliaukštelėjo.

Kai sugrįžome į Didįjį Rožinuką, jis padėjo į namą sunešti mano grobį - penkis maišus, dvi dėžės ir devynis, drobe aptemptus rėmus. Už viską suplojau bemaž tūkstantį dolerių. Pasakiau Džekui, kad į antrą aukštą pirkinius užkelsime kitą dieną. Šį vakarą nejaučiau jokio noro tapyti.

Per svetainę šlubčiojau į virtuvę ketindamas susitepti sumuštinį, kai autoatsakiklyje pastebėjau žybsinčią pranešimų lemputę. Nusprendžiau, jog skambino Ilzė - galbūt dėl oro arba techninių problemų atšaukė jos reisą.

Žinutę paliko ne duktė. Pasigirdus maloniam, bet senatviškai gergždančiam balsui, kaipmat susigaudžiau, kam jis priklausė. Priešais save kone išvydau masyvius, mėlynus sportukus, prislėgusius ryškiaspalvius invalidų vežimėlio pakojus.

- Pone Frimentlai, sveiki atvykę į Dumos Ky salą. Džiaugiuosi jus pamačiusi, nors ir trumpam. Manding, draugiją jums palaikė duktė, nes judu pasirodėte labai panašūs. Ar nuvežėte ją į oro uostą? Belieka tikėtis, jog taip ir padarėte.

Stojo tylos pauzė. Mano ausis pasiekė garsus, šiurkštokas alsavimas, būdingas individui, kuris didžiąją dalį gyvenimo praleido su cigarete rankoje.

- Atsižvelgus į visas aplinkybes, - galop pratęsė ji, - dukroms Duma Ky niekada nebuvo itin palanki.

Nejučia pagalvojau apie Rebą, pasipuošusią jai neįprastu tenisininkės sijonėliu, apsuptą pūkuotais kamuoliukais, nemažai kurių plukdė bangos.

- Kada nors, tikiuos, mes susitiksime. Iki pasimatymo, pone Frimentlai.

Sulig paskutiniu žodžiu autoatsakiklis spragtelėjo. Ir aš likau vienas, neskaitant kriauklelių, nepaliaujamai brazdančių po namu.

Prasidėjo potvynis.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (III)

Būkite išbadėję. Tai padėjo Mikelandželui, Pikasui ir šimtui tūkstančių kitų menininkų, kuriuos dirbti skatina ne meilė grožiui (gal, iš dalies, ir ji), o poreikis į namus atnešti maisto. Savitai perteikti pasaulį jums padės apetitas. Stebitės? Nederėtų. Nėra nieko žmogiškesnio už bado jausmą. Bet kokia kūryba, žinoma, remiasi talentu. Tačiau jis pats nedaug ko vertas. Vien talento neužtenka. Varomąją meno jėgą įkūnija alkis. Pamenat mergaitę apie kurią jums pasakojau? Mažylė jį pajuto ir išnaudojo.

Ji mintija: Šiandieną gultis į lovą nebereikės. Aš eisiu į tėčio kambarį, į tėčio kabinetą. Kartais sakau kabinetą, kartais sakau lapinetą. Jame yra didelis gražus langas. Kai mane prie jo pasodina, lauke daug ką matau. Gražius paukštukus. Per daug gražius, todėl mane budina. Vieni debesys turi sparnus. Kiti turi mėlynas akis. Kai saulė leidžiasi visada verkiu, nes mane budina. Man skauda, kai žiūriu į saulėlydį. Skauda viduje. Negaliu pasakyti, ką matau, bet mane budina.

Ji mintija: MAN LIŪDNA, tie žodžiai yra MAN LIŪDNA. Mane budina, kai kelia iš mieko.

Ji mintija: Jei tik man nustotų skaudėti. Jei tik galėčiau atsikratyti skausmu, kaip siusiuku. Vis verkiu ir bandau, bandau, bandau pasakyti, ko noriu. Auklytė nesupranta. Kai sušunku: “Spalva!”, ji paliečia mano veidą, nusišypso ir sako: “Buvo ir bus”. Vyresnės mergaitės irgi nepadeda. Aš taip ant jų pykstu, kodėl jos nesiklauso, TOS BJAURIOS DRUČKĖS! Vieną dieną ateina dvynukės, Tesė ir Lo-Lo. Viena su kita jos kalba kažkaip ypatingai. Ir ypatingai manęs klausosi. Iš pradžių nesupranta, bet paskui Tesė atneša popieriaus lapelį, o Lo-Lo paduoda pieštuką. Man ištrūksta: “Beš-tukas”, ir jos loja, poja delnais.

Ji mintija: Man beveik pavyko ištarti “pieštukas”!

Ji mintija: Popieriuje galiu sukurti pasaulį. Nupiešti žodžius. Pamatysiu medį, sukursiu medį. Pamatysiu paukštį, sukursiu paukštį. Nuostabu, kaip vanduo stiklinėje.

Mergytė sužalota, aptvarstyta galva, įsisupusi į rožinį chalatėlį sėdi tėvo kabinete, šalia lango. Jos lėlė, Novyna, guli greta, ant grindų. Mažylė laiko lentelę, ant kurios prisegtas popieriaus lapas. Jai ką tik pasisekė nupiešti kringelį, panašų į sudžiūvusią, už lango iškilusią Floridos pušį.

Ji mintija: Duokit man dar popieriaus.

Ji mintija: Aš esu Elizabeta.

Užplūdę jausmai greičiausiai priminė tuos, kurie apima, kai atgaunate liežuvį, nors manėte jį praradęs visiems laikams. Maža to, jums nutinka kitų įdomių dalykų. Papildomos dovanos mergaitė sulaukė iš savęs, iš ELIZABETOS. Kas vyksta, Elizabeta turbūt suvokė iš pirmųjų, neįtikėtinai įstabių savo piešinių. Ir užsigeidė daugiau.

Ji pajuto alkį - gavo geriausią (arba blogiausią), kokia įmanoma, dovaną.

DRAUGAI IR PRIVALUMAI

Naujųjų Metų popietę pakirdau po trumpo, bet jėgų suteikusio pogulio mąstydamas apie tam tikrą kriauklę - oranžinio atspalvio su baltomis dėmelėmis. Nežinau, sapnavau tą daikčiuką ar ne, bet man jo reikėjo. Jau buvau pradėjęs eksperimentuoti su dažais, todėl pamaniau, kad vieną iš tų oranžinių kriauklelių pritiktų pateplioti viduryje Meksikos įlankos saulėlydžio.

Nukėblinau pietų kryptimi, įnikau žvalgytis po paplūdimį. Man draugiją palaikė tiktai šešėlis ir trys tuzinai mažutėlių paukštelių - Ilzė juos praminė cypliais, - kurie pakrantėje nuolat ieško maisto. Tolėliau ratus sukantys pelikanai ūmai suskleidė sparnus ir nėrė į vandenį nelyginant akmenys. Tądien apie treniruotes negalvojau, nestebėjau skausmo dūrių, dilginančių klubikaulį, ir neskaičiavau žingsnių. Tiesą sakant, sąmonėje įsivyravo tuštuma, ji pleveno tarsi pelikanai, kurie sklandė erdvėje, kol *caldo largo** įžiūrėjo savo pietus. Štai kodėl, kai galiausiai atradau geidžiamą kriauklę ir pasisukau atgal, mane pribloškė drastiškai susitraukusio Didžiojo Rožinuko vaizdas.

Rankoje švysčiodamas kriauklelę staiga pajutau, kaip ima tvilkčioti šlaunis. Pulsavimas prasidėjo ties klubu ir nuslinko per visą koją. Tačiau nuo namo vedančių pėdsakų kontūrai išskydę neatrodė. Man dingtelėjo mintis, kad aš save lepinau, kaip vaikelį - galbūt truputį, o gal per daug. Ech, tas idiotiškas skaičių žaidimas! Šiandieną užmiršau maždaug kas penkias minutes su nerimu vertinti fizinę būklę ir paprasčiausiai... vaikštinėjau. Kaip normalus žmogus.

Taigi man teko pasirinkti. Galėjau linguoti atgal dėmesingai save prižiūrėdamas, protarpiais sustodamas, idant pratampyčiau šonų raumenims, kaip mokė Ketė Gryn - pratimai kėlė velnišką skausmą ir jokios naudos, mano nuomone, nedavė, - arba tiesiog žingsniuoti, kaip eilinis individas.

*Prašmatnioji sriuba (isp.).

Nutariau apsistoti ties antruoju variantu. Bet prieš pajudėdamas žvilgtelėjau per petį ir pietų pusėje išvydau dryžuotą šezlongą. Šalia jo stovėjo stalas bei skėtis, taip pat išmargintas dryžiais. Paplūdimio krėsle sėdėjo žmogus. Iš Didžiojo Rožinuko matoma dėmelė virto aukštu, stambiu vyriškiu, dėvinčiu džinsus ir baltus marškinėlius iki alkūnių atraitotomis rankovėmis. Vėjo šuoruose plazdėjo ilgi jo plaukai. Veido bruožų neįžiūrėjau, nes mudu vis dar skyrė per didelis atstumas. Bet vyrukas mane pastebėjo ir mostelėjo ranka. Atsakęs tuo pačiu apsisukau ir nuklumpsėjau palei savo pėdsakus. Būtent tada pirmą kartą susidūriau su Vajermenu.

Vakare prieš užmigdamas spėjau pagalvoti, kad antrąją Naujųjų Metų dieną man klaikiai gels raumenis, ir aš vos begalėsiu paeiti. Labai apsidžiaugiau, kai paaiškėjo, jog klydau; raumenų sąstingį galutinai ištirpdė karšta vonia.

Todėl kitą popietę, žinoma, vėl leidausi į kelionę. Numojau ranka į užsibrėžtus tikslus, Naujųjų Metų pažadus, skaičių žaidimą. Paprasčiausiai kulniavau paplūdimiu, kartais priartėdavau prie bangelių ir išgąsdindavau cyplius, kurie būriu, įgavusiu dėmėto debesėlio formą, purptelėdavo aukštyn. Retsykiais iš smėlio iškrapštydavau kriauklelę ir ją įsidėdavau į kišenę (po savaitės atrastas brangenybes kišiu į plastikinį maišelį). Kai pagaliau aiškiau įžiūrėjau stambuolį - šiandieną jis vilkėjo mėlynus marškinius ir chaki spalvos kelnes, bet jokiame apave savo kojų neįkalino, - vėl apsigręžiau ir nudrožiau atgal link Didžiojo Rožinuko. Tik pirmiausia jam pamojau, o nepažįstamasis irgi kilstelėjo ranką.

Štai, kuomet išties prasidėjo Didieji Pasivaikščiojimai paplūdimiu. Kasdien nusikasdavau šiek tiek toliau ir augalotą vyriškį, sėdintį dryžuotame šezlonge, įžiūrėdavau vis aiškiau. Akivaizdu, kad jis turėjo savo dienos režimą. Rytais pasirodydavo kartu su senąja ponia, stumdavo vežimėlį mediniu takeliu, kurio iš Didžiojo Rožinuko nepajėgiau įžvelgti. Popiet prie vandens įsitaisydavo vienas. Marškinių niekuomet nenusimesdavo, tačiau jo rankos ir veidas buvo tamsūs kaip seni prabangių namų baldai. Greta ant stalo stovėdavo aukšta taurė ir ąsotis, galbūt pripildytas šaltu vandeniu, limonadu arba džinu su toniku. Mudu vienas kitam visada pamojuodavome.

Vieną dieną, sausiui artėjant į pabaigą, kai tarp mūsų beliko ne daugiau, kaip viena aštuntoji mylios, ant smėliuko išdygo antras šezlongas, o ant stalo atsirado antra taurė (tuščia, bet aukšta ir siaubingai viliojanti). Kai aš mostelėjau, jis pamataravo ranka ir bedė pirštu į neužimtą krėslą.

- Dėkui, bet dar ne! - sušukau.

- Eikš, po velnių! - atsiliepė jis. - Nuvešiu tave atgal golfomobiliu.

Nusišypsojau. Įsigyti mašinėlę primygtinai ragino Ilzė, kad galėčiau lakstyti paplūdimiu ir gąsdinti cyplius.

- Mano planas kitoks! Bet veikiai būtinai iki tavęs nusigausiu! Nežinau, ko pripylei į ąsotį, bet pasirūpink, kad jame būtų ledukų!

- Tau geriau žinoti, *muchacho!* - jis brūkštelėjo pirštais per smilkinį, juokais atiduodamas pagarbą. - Ką gi, mėgaukis dienele ir žiūrėk, kad ji tavęs nenuviltų.

Aš prisimenu daugybę Vajermeno posakių, bet su juo man labiausiai asocijavosi šis. Gal todėl, jog tuos žodžius išgirdau anksčiau nei sužinojau naujojo pažįstamo vardą ar net paspaudžiau jo ranką: *Mėgaukis dienele ir žiūrėk, kad ji tavęs nenuviltų.*

Žiemą Frimentlas pašventė ne vien vaikštinėjimui. Frimentlas vėl pradėjo gyventi. Jaučiausi velniškai puikiai. Vieną vėjuotą naktį, kuomet bangų talžomos kriauklelės pradėjo kivirčytis, užuot, kaip visada, plepėjusios, apsisprendžiau: kai galutiniai įsisąmoninsiu, jog mane užvaldę pojūčiai neturi nieko bendra su iliuzijomis, Rebą, pykčio tramdymo lėlę, nunešiu į paplūdimį, apipilsiu degiuoju anglių skysčiu ir pakursiu. Kitam savo gyvenimui surengsiu tikras vikingų laidotuves. Po šimts, kodėl gi ne?

Kol kas užsiėmiau tapyba, pasinėriau į naują stichiją tarsi į vandenį smingantys pelikanai. Po savaitės ėmiau gailėtis tiek laiko iššvaistęs spalvotiems pieštukams. Ilzei išsiunčiau elektroninę žinutę dėkodamas, kad ji man įkrėtė proto, o duktė atsakė, esą šioje srityje jai padrąsinimų nereikėjo. Be to, papasakojo, kaip Potakete, Rodailende, "Kolibriai" dainavo didžiulėje bažnyčioje - apšilo prieš gastroles, - kaip jų giesmės sužavėjo parapijiečius, kurie klykavo "aleliuja" ir triukšmingai plojo. "Į šonus sūpavosi ištisos žmonių eilės, - rašė ji. - Taip baptistai įsivaizduoja šokius."

Tą žiemą, baksnodamas kompiuterio klavišus vienos rankos pirštais, artimai susibičiuliavau su internetu ir, konkrečiai, su "Google" paieškos sistema. Be žemėlapio, kitokių duomenų apie Dumos Ky salą neradau. Galėjau pasiknaisioti giliau ir energingiau, bet nuojauta tvirtino, jog šitos informacijos kurį laiką verčiau nešniukštinėti. Mane labiau domino nepaprasti, galūnių netektis lydintys įvykiai, ir jų pavyko aptikti visą galybę.

Turiu pripažinti, kad į istorijas, kurias man pametėdavo "Google", itin rimtai nežiūrėdavau, tačiau nenurašydavau net pačių fantastiškiausių, nes buvau tikras, jog keisti mano potyriai susiję su traumomis - Broka srities sutrenkimu, rankos praradimu, arba ir vienu, ir kitu. Įsitikinimas sutvirtėdavo vien pažvelgus į Karsono Džounso, apsirengusio Torio Hanterio marškinėliais, piešinį, ir aš nė kiek neabejojau, kad Il-

zės sužieduotuvių žiedą ponaitis Džounsas nupirko "Zeils" juvelyrinių dirbinių parduotuvėje. Dar vienu įrodymu, nors ir ne tokiu akivaizdžiu, tapo vis labiau į siurrealizmą linkstantys mano paveikslai. Kas galėjo atspėti, jog ornamentus, kuriuos keverzodavau aname gyvenime šnekėdamas telefonu, pakeis bauginantys saulėlydžiai?

Suprantama, aš ne vienintelis praradau kūno dalį, bet įgijau kažką kitą. Fredonijoje, Niujorko valstijoje, medkirtys netyčia nusikirto plaštaką ir išsigelbėjo krauju trykštantį riešą pridegine̜s. Ranką jis parsigabeno namo, įkišo į alkoholiu užpildytą stiklainį ir padėjo rūsyje. Po trejų metų ties sužalotos galūnės strampu pajuto stingdančią žvarbą. Nusileidęs į rūsį pamatė, kad pro sudužusį langelį veržiasi žiemiško vėjo gūsiai, tvoskiantys tiesiai į stiklainį, kuriame plūduriavo amputuota plaštaka. Buvęs medkirtys savo turtą perkėlė arčiau krosnelės, ir šalčio pojūtis pranyko.

Rusų valstietis iš Turos, Sibiro gilumos, neteko kairiojo dilbio, iki pat alkūnės, kai ranką įtraukė ūkinė technika, ir likusią gyvenimo dalį darbavosi požeminio vandens ieškotoju. Atsistojus toje vietoje, po kuria glūdėdavo telkinys, kairįjį, neegzistuojantį dilbį, perliedavo drėgnas šaltis. Pasak mano skaitytų straipsnių (iš viso, trijų), jutimai niekada jo neapgaudavo.

Vienas, Nebraskoje gyvenantis vyrukas, iš dygčiojimų, kurie imdavo žnaibyti nupjautą pėdą, sugebėdavo numatyti tornadus. Bekojis jūreivis iš Anglijos bičiuliams padėdavo surasti žuvų guotus. Japonas amputuotomis galūnėmis tapo garsiu poetu - neblogas pasiekimas žmogui, kuris prieš avariją traukinyje, kuomet prarado abi rankas, buvo beraštis.

Bet keisčiausia man atrodė istorija apie Kirnį Džafordsą iš Niu Džersio, vaiką, *gimusį* be rankų. Netrukus po tryliktojo gimtadienio, prie savo negalės įpratęs berniukas ėmė isteriškai tvirtinti, esą jam "skauda rankas, kurios užkastos fermoje". Tėvams paskelbė galįs parodyti, kur jų ieškoti. Šeima automobiliu keliavo dvi dienas, kol atsidūrė Ajovoje ir pasiekė žvyrkelį, vingiuojantį dievų užmirštame krašte. Savo gimdytojus vaikis atvedė iki javų lauko, bedė pirštu į gretimą daržinę su "MEIL PAUČ" kramtomojo tabako reklama ant stogo ir pareikalavo kasti šalia statinio. Tėvai pakluso, nors ir nesitikėjo nieko rasti - tetroško, kad sūnaus sielą ir kūną apimtų ramybė. Bet išrausę trijų pėdų gylio duobę aptiko dvejus griaučius. Mergaitės nuo dvylikos iki penkiolikos metų. Ir nenusakomo amžiaus vyro. Ederio apygardos koroneris spėjo, jog tuodu buvo palaidoti apytiksliai prieš dvylika metų... o gal ir prieš trylika, kai gimė Kirnis Džafordsas. Poros tapatybių nustatyti nepavyko. Moteriškos lyties skeletas neturėjo rankų. Pastarųjų kaulai pasimetė tarp neatpažinto vyro griaučių.

Kad ir kokį įspūdį man padarė šioji istorija, kitos dvi pakurstė dar didesnį susidomėjimą, kurį žadino ir prisiminimai, kaip naršiau dukters rankinę.

Radau jas "The North America Journal of Parapsichology" straipsnyje, pavadintame "Jie regi tuo, ko nebeturi". Autorius pasakojo apie du aiškiaregius, moterį iš Finikso ir vyrą iš Rio Galego, Argentinos. Amerikietei buvo amputuota dešinioji plaštaka, argentiniečiui - visa dešinioji ranka, iki peties. Abu ne kartą padėjo policijai suieškoti be žinios dingusius asmenis (nesėkmių turbūt irgi pasitaikydavo, bet apie jas autorius nerašė.)

Anot straipsnio, porclė aiškiaregių naudojosi tokiais pačiais metodais. Jie gaudavo prapuolusio žmogaus drabužį arba rašysenos pavyzdį, užsimerkdavo ir įsivaizduodavo liečią daiktą nesama ranka (išnašoje autorius brūkštelėjo kažką apie Didingąją Ranką, dar žinomą, kaip Stebuklingoji). Moteris iš Finikso sulaukdavo regėjimo, kurį pašnekovams nupasakodavo. Tuo tarpu argentinietis vizijas išliedavo trumpais, karštligiškais užrašais, tarytum automatinio ginklo pliūpsniais - procesas, beje, priminė mano piešimą.

Kaip minėjau, knisant interneto klodus, pasitaikydavo ir tikrai beprotiškų anekdotų, dėl kurių kildavo pagrįstų įtarimų, bet aš neabejojau tuo, ką išgyvenau pats. Potyriais, ko gero, būčiau įtikėjęs net ir be Karsono Džounso piešinio. Manau, tikrumo jausmą didžiąją dalimi nulėmė tyla. Neskaitant protarpiais užsukančio Džeko bei Vajermeno - nuolat artėjančio, - kuris pamojuodavo ir sušukdavo: *"Buenos dias, muchacho!"*,* su niekuo nesimatydavau, o kalbėdavausi tiktai su savimi. Dingus pašaliniams trukdžiams, pradedi kuo puikiausiai girdėti, ką sakai. Kai tarpusavyje aiškiai bendrauja du savieji "aš" - paviršutinis ir giluminis, - jų dialogas nustelbia bet kokias, širdyje kirbančias abejones. Užgniaužia sąmyšį.

Siekdamas užsitikrinti, kad neklystu, nutariau atlikti eksperimentą.

Kas: EFri19
Kam: Pemorama667
09:15
Sausio 24

Mieloji Pema: kreipiuosi į tave su neįprastu rašymu. Aš pradėjau tapyti, ir mano objektai gana keisti, tačiau juokingi (bent taip galvoju). Lengviau parodyti, apie ką šneku, negu nupasakoti, todėl prie laiško pridėsiu keletą nuotraukėlių. Man iš

*Laba diena, vyruti (isp.).

galvos niekaip neiškrenta taviškės sodininko pirštinės. Pameni, ant vienos iš jų užrašyta RANKAS, ant kitos - ŠALIN. Norėčiau jomis papildyti saulėlydžio paveikslą. NEKLAUSK kodėl, tiesiog šovė tokia mintis, ir baigta. Ar jas tebeturi? Jei taip, ar galėtum atsiųsti? Jeigu norėsi, pirštines mielai sugrąžinsiu.

Tik labai prašau nuotraukų kol kas nerodyti "senajai gvardijai". Išvydęs JAS, Bozgalvis, pavyzdžiui, girtų iš juoko.

Edis

PS: Nieko baisaus, jei pirštinių nenorėsi atsiųsti. Tai viso labo įnagis.

E.

Pema, jau grįžusi namo, į Sent Polą, į žinutę atsakė vakare:

Kas: Pemorama667
Kam: EFri19
17:00
Sausio 24

Sveikas Edgarai: Ilzė, žinoma, paporino apie tavo piešinėlius. Jie iš tikrųjų originalūs. Tikiuosi, šituo hobiu užsiimsi ilgiau negu automobilio restauravimu. Jei ne "eBay" aukcionas, senasis "Mustangas" tikriausiai tebestovėtų už namo. Tu neklydai manydamas, jog prašymas pasirodys neįprastas, bet pamačiusi nuotraukas supratau, ką darai (viename paveiksle nutapai skirtingus dalykus, kad žmonės į juos pažiūrėtų kitomis akimis, ar ne). Man vis vien reikės įsigyti naujas pirštines, tad gali pasidžiaugti senosiomis. Išsiųsiu jas per "UPS", bet mainais prašau padovanoti "užbaigto produkto" :) nuotraukėlę, jei toks atsiras.*

Ilzei viešnagė labai patiko. Belieka tikėtis, kad ji tau atsiuntė padėkos atviruką, užuot brūkštelėjusi elektroninę žinutę, bet, pažįstant mūsų jaunėlę...

Dar viena smulkmena, Edi, tik vargu ar ji tau patiks. Tavo laiško kopiją ir nuotraukas persiunčiau Sanderiui Keimenui. Esu tikra, tu jį atsimeni. Pamaniau, jog daktaras mielai pažiūrėtų į tavo paveikslus, bet svarbiau kas kita: norėjau jam parodyti žinutę ir išsiaiškinti, ar dėl jos derėtų sunerimti, nes tu rašai panašiai, kaip anksčiau kalbėdavai: "kreipiuosi su rašymu" vietoj "kreipiuosi su prašymu", "girtų iš juoko" vietoj "mirtų iš juoko". Po savo vardu pridėjai: "Tai viso labo įnagis". Aš nesupratu, ką turėjai galvoje, o daktaras Keimenas spėja, kad galbūt "įgeidį".

Pema

---

*Siuntų pristatymo bendrovė.

PS: Mano tėvas jaučiasi truputį geriau, operaciją išgyveno (gydytojai tvirtina "pašalinę viską", bet kertu lažybų, kad jie taip sako visada). Jis grįžo namo, chemoterapiją ištveria neblogai. Jau vaikšto. Dėkui už rūpestį.

Pagiežingas prierašas tobulai atspindėjo nemalonią buvusios žmonos pusę: tykok... tykok... tykok... tuomet *kirsk* ir pranyk. Tačiau Pema buvo teisi. Man derėjo paprašyti, kad telefonu kalbėdama su savo seniu ji perduotų linkėjimus nuo komunikrato. Šiknos vėžys - menki juokai.

Visas elektroninis laiškelis įkūnijo susierzinimo simfoniją, pradedant "Mustangu", kurio taip ir neatrestauravau, nes amžinai neturėjau laiko, ir baigiant baksnojimu pirštu į neteisingus žodžius. Nors keista, jog dėl to nervinosi moteris, pati nuo vardo "Ksanderis" numetusi "K" raidę.

Apvalęs organizmą nuo tulžies likučių (jeigu jums įdomu, tuščiame name griausmingai išsirėkiau), peržiūrėjau savo elektroninį laiškelį ir... taip, sunerimau. Truputį.

Antra vertus, galbūt taip rašyti mane paskatino įnagis.

Artėjant prie augalotojo ilgaplaukio stalo, antrasis dryžuotas šezlongas tapo neatsiejama bendro vaizdo dalimi. Retsykiais mudu pabendraudavome šūksniais. Taip pažindintis su žmonėmis keista, bet malonu. Rytojaus dieną, lydėjusią tą vakarą, kai gavau Pemos žinutę, kupiną išoriško susirūpinimo ir potekščių (*Edi, visai įmanoma, jog tu ligotas, kaip ir mano tėvas, gal net rimčiau*), vyrukas prie stalo suriko:

- Kiek dar laiko užtruksi, kol čia atsibelsi?

- Keturias dienas! - atsiliepiau. - Galbūt tris!

- Degi noru keliauti atgal?

- Taip! Koks tavo vardas?

Tamsiai įdegęs jo veidas atrodė stambokas, tačiau buvo patrauklus. Vyrukui nusišypsojus, tvykstelėjo balti dantys, ir pagurklių užuomazgos pranyko.

- Pasakysiu, kai čia ateisi! Koks taviškis?

- Jį rasi ant pašto dėžutės.

- Pradėjęs lankstytis ir skaityti, kas užtepliota ant pašto dėžučių, suprasiu, kad sulaukiau dienos, kai bandysiu klausytis žinių per savo raciją!

Pamojavau atsisveikindamas, jis taip pat mostelėjo ranka.

- *Hasta manana!* * - sušuko ir įsmeigė akis į vandenį bei paukščius, sklandančius virš įlankos.

---

*Iki rytojaus (isp.).

Grįžęs į Didįjį Rožinuką, kompiuterio ekrane pastebėjau savo elektroninio pašto piktogramą ir atradau štai tokią žinutę:

Kas: Keimendak
Kam: EFri19
14:49
Sausio 25

Edgarai, Pema man atsiuntė paskutinio tavo laiškelio kopiją ir nuotraukas. Pirmiausia noriu pasakyti, kad mane STULBINA tai, kokiu greičiu tu, kaip dailininkas, tobulėji. Jau matau, kaip baidaisi žodžio demonstruodamas savo originalųjį šnairą žvilgsnį, bet kitaip pasakyti negaliu. JOKIU BŪDU NESUSTOK. Dabar apie tavo nerimą: jis greičiausiai niekuo nepagrįstas, vis dėlto būtų neblogai pasitikrinti magnetiniu rezonansu. Ar Floridoje bendrauji su kokiu gydytoju? Tau galų gale priklauso pereiti medicininę apžiūrą - įvertinti fizinę būklę kiaurai išilgai, mano drauge.
Keimenas

Kas: EFri19
Kam: Keimendak
15:58
Sausio 25

Keimenai: malonu iš tavęs sulaukti žinutės. Jei nori mane vadinti dailininku (ar menininku), aš dėl to neprieštarauju. Kol kas Floridoje jokių kaulalaužių nepažįstu. Gali pas ką nors nukreipti ar visgi pageidautum, kad šnektelėčiau su Todu Džemisonu, daktaru, kuris visai neseniai kapstėsi po mano smegenis?
Edgaras

Spėjau, kad Keimenas pasiūlys kokią pavardę, aš savo ruožtu gal net susitarsiu dėl susitikimo, nors tuo metu į savo prioritetų sąrašą tikrai nebuvau įtraukęs kelių supainiotų žodžių ir lingvistinių keistenybių. Tenorėjau vaikščioti - nusigauti iki antrojo dryžuoto šezlongo. Bet, sausiui slenkant į pabaigą, man labiausiai rūpėjo paieškos internete ir tapyba. Dieną prieš kaip tik užbaigiau “Saulėlydį su kriaukle Nr.16”.

Sausio dvidešimt septintą sustojau paplūdimyje, kai iki šezlongo beliko pora šimtų jardų, apsisukau ir grįžau į Didįjį Rožinuką, kur radau “UPS” pristatytą paketą. Iš dėžutės ištraukiau dvi pirštines. Ant vienos perskaičiau raudoną išblukusį užrašą RANKAS, ant kitos - ŠALIN. Po

daugybės sode praleistų sezonų jos kaip reikiant apsitrynė, tačiau buvo švarios. Ji išplovė pirštines, kaip ir tikėjausi. Tiksliau, kaip vyliausi. Mane domino ne toji Pema, kuri jas nešiojo per mūsų santuokos metus, netgi ne toji Pema, kuri galbūt rausėsi Mendotos Aukštumų sode, kol aš pats gyvenau prie Feileno ežero. *Tą* Pemą puikiai pažinojau. Bet... *Papasakosiu tau dar vieną, šiuo metu vykstantį dalyką*, pareiškė manoji Jeitaipmergyt nė nenutuokdama, kaip šiurpiai ji priminė savo motiną. *Ji siaubingai dažnai matosi su greta gyvenančiu tipu.*

Štai, kuria Pema domėjausi - siaubingai dažnai besimatančia su kaimynu. Vyruku, vardu Maksas. *Toji* Pema išplovė pirštines ir jas įdėjo į baltą "UPS" paketo dėžutę.

Mano eksperimento objektu tapo *toji* Pema... bent taip sau tvirtinau. Tačiau mes pernelyg dažnai save mulkiname - jei kiekvieną sykį, kai sau skiestume, mums sumokėtų, tokiu būdu galėtume užsidirbti pragyvenimui. Taip sako Vajermenas, o jis, paprastai, būna teisus. Ko gero, per dažnai. Netgi dabar.

Saulėlydžio nelaukiau. Neapgaudinėjau savęs, kad noriu nupiešti paveikslą. Man knietėjo nutapyti *informaciją*. Nenatūraliai švarias, žmonai priklausiusias sodininko pirštines (matyt, nemažai laiko skendėjusias baliklyje) nunešiau į Mažąjį Rožinuką ir atsisėdau priešais molbertą, ant kurio manęs laukė tuščia drobė. Į kairę nuo kėdės stovėjo du staliukai. Ant vieno gulėjo skaitmeninio fotoaparato nuotraukos ir įvairūs atrasti objektai. Kitas dunksojo ant žalio brezento atraižos ir buvo apkrautas dviem tuzinais dažų indelių, keliais stiklainiais su terpentinu ir pora butelių "Zefir Hils" mineralinio vandens, kuriuo praskalaudavau teptukus. Žodžiu, įsitaisiau gana netvarkingoje darbo vietelėje, bylojančioje, kad jos savininkas pluša išsijuosęs.

Pasidėjau pirštines ant kelių, užsimerkiau ir dėjausi jas liečiąs dešiniąja ranka. Bet nejaučiau nei skausmo, nei niežulio; šiurkščios, nusidėvėjusios medžiagos iliuziniais pirštais neužčiuopiau. Sėdėjau *trokšdamas* ką nors pajusti, deja, nieko nepešiau. Lygiai taip pat sėkmingai galėjau sau liepti išsitriesti tuo momentu, kai didelis reikalas manęs visiškai nespaustų. Po penkių prailgusių minučių pakėliau vokus ir įsmeigiau akis į pirštines. RANKAS... ŠALIN.

Beverčiai daiktai. Suknistas šlamštas.

Nepradėk niršti, tvardykis, įspėjau save ir pagalvojau: *Per vėlu. Aš jau pykstu. Ant prakeiktų pirštinių ir jas nešiojusios moters. Siūlai sau nurimti?*

- Nebeišdegs, - balsu ištariau ir dėbtelėjau į rankos strampą. - Aš niekada nenukrimsiu.

Neteisingas žodis. Man nuolat išsprūsta neteisingi žodžiai, ir taip, po velnių, tęsis amžinai. Netikėtai panūdau pripulti prie žaidimų staliukų ir nuo jų viską nušluoti ant grindų.

- Nurimsiu, - tyliai ir labai lėtai pasitaisiau. - Aš niekada nenu-*rrr*-imsiu. Mano rankelė liko be poros. - Nuskambėjo nelabai juokingai (ir netgi nelabai protingai), bet įniršis pamažu ėmė blėsti. Kai save išgirsdavau teisingai tariantį žodį, paprastai, pykčio protrūkius sutvardydavau.

Nuo strampo nukreipiau mintis į žmonos pirštines. RANKAS ŠALIN, gryna tiesa.

Atsidusęs - labai tikėtina, kad su palengvėjimu, nors tuo garantuotas nesu, - nuleidau jas ant stalo, kur padėdavau visus modelius, iš terpentino stiklainio išgriebiau teptuką, nuvaliau jį skudurėliu, praskalavau ir įsistebeilijau į tuščią drobę. Ar aš vis vien ketinau jas nutapyti? Kodėl, po šimts? *Kodėl?*

Staiga beprotiška man pasirodė pati mintis, jog išvis galėčiau užsiimti daile. Į širdį netikėtai prasismelkė įsitikinimas, kad aš nė velnio nesugebu tapyti. Jeigu panardinčiau teptuką į juodus dažus, kuriuos perkelčiau į grėsmingą baltą erdvę, geriausiu atveju, pavaizduočiau eilę žygiuojančių, kontūrinių figūrėlių. *Dešimt negriukų pietų susitiko, vienas paskendo, ir devyni jų liko. Devyni negriukai iki vėlumos sėdėjo...*

Brrr, mane nukratė šiurpas. Skubiai atsistojau. Ūmai užsigeidžiau pranykti iš Mažojo Rožinuko, iš Didžiojo Rožinuko, iš Dumos Ky salos, nusikratyti beprasmišku, niekam nereikalingu luošio gyvenimu. Kiek kartų sau melavau? Aš dailininkas? Absurdas. Elektroniniuose laiškeliuose Keimenas gali žvygauti STULBINA ir JOKIU BŪDU NESUSTOK perteikdamas šūksnius savo patentuotomis didžiosiomis raidėmis, bet tokia jo darbo specifika: psichologas siekdavo siaubingų avarijų aukas įtikinti, kad blyškios gyvenimo kopijos, išpuolusiuos jiems po traumų, tokios pat tikroviškos kaip senieji originalai. Kalbant apie pozityvių nuotaikų įkvėpimą, šioje srityje Keimenas ir Ketė Gryn, Reabilitacijos karalienė, jautėsi lyg žuvys vandenyje. Tuodu buvo PASIUTIŠKAI NUOSTABŪS, ir dauguma iš dėkingumu trykštančių pacientų juos ragino: JOKIU BŪDU NESUSTOKITE. Nejau aš tariausi esąs aiškiaregys? Turįs iliuzinę ranką, kuri valioja prasiskverbti į nežinomybę? Taip galvoti netgi ne juokinga, o apgailėtina ir kvaila.

Nokomyje veikė “7-eleven” krautuvėlė. Nusprendžiau išbandyti vairavimo įgūdžius, nusipirkti tuziną alaus skardinių ir prisigerti. Tikėjausi, kad rytoj viskas atrodys geriau, nors akis ir temdys pagirių migla. Tiesą sakant, neįsivaizdavau, jog padėtis galėtų būti dar blogesnė. Ranka jau siekiau ramento, kai mano koja, - kairioji, sveikoji koja, dėl

Dievo meilės - užkliuvo už kėdės. Kluptelėjau. Dešiniajai pritrūko jėgų, kad mane išlaikytų, todėl išsitiesiau visu ūgiu. Norėdamas sušvelninti smūgį, prieš save atkišau dešiniąją ranką.

Reagavau instinktyviai, žinoma... tačiau į grindis plojaus ne taip jau stipriai. Garbės žodis. Nieko nemačiau, nes kietai užsimerkiau, lyg ketindamas griebtis savižudiškų veiksmų. Bet jei ne priekin atstatyta ranka, galėjau rimtai susižeisti - pasitemti ar net susilaužyti sprandą, - ir manęs nebūtų išgelbėjęs nė kilimas.

Kelias sekundes pagulėjau, kol įsitikinau, kad likau gyvas, tuomet atsiklaupiau jausdamas, kaip klubikaulį svilina diegliai, prieš akis pakėliau dešiniąją ranką. Nieko neišvydau. Pastačiau kėdę, kairiuoju dilbiu į ją įsirėmiau... ir žaibiškai nuleidęs galvą įkandau sau į dešinįjį.

Dantų puslankiai smigo į odą, žemiau alkūnės. Mane perliejo skausmas... ir aš pajutau, kaip lūpos palietė nesamą galūnę. Atsilošęs sušvokščiau:

- Jėzau! Jėzau! Kas man darosi? Kas čia *vyksta?*

Bemaž įtikėjau, jog pamatysiu iš nebūties išnyrančią ranką. Nieko panašaus nenutiko, bet suvokimas, kad ji egzistuoja, neišblėso. Palinkau virš kėdės atkaltės, dešiniaisiais pirštai stvėriau teptuką, tačiau tas nė nekrustelėjo. *Štai, kaip jautiesi būdamas vaiduokliu*, pagalvojau.

Nerangiai atsistojau ir sudribau ant kėdės. Klubikaulis tūžmingai urzgė, bet skausmas, rodės, pulsavo kažkur tolumoje. Kairiąja ranka sugriebiau švarų teptuką, užsikišau jį už ausies. Nuvaliau kitą, kurį padėjau ant molberto latako. Ten pat nuleidau ir praskalautą trečią. Jau ketinau apdoroti ketvirtą, bet nutariau, kad neverta gaišti laiko. Mane vėl užvaldė karštligiškas jaudulys, tas alkis. Netikėtas ir audringas, kaip pykčio priepuoliai. Jei pirmajame aukšte būtų suveikę dūmų jutikliai, pranešantys, jog namas užsiliepsnojo, nė nebūčiau į juos atkreipęs dėmesio. Nuplėšiau celofaną nuo visiškai naujo teptuko, panardinau jį į juodus dažus ir susitelkiau į darbą.

Kaip ir "Žaidimo pabaigos" atveju, iš kūrybinio "Draugų ir privalumų" proceso nieką tepamenu. Žinau tik tiek, jog aš tarsi išsprogau, ir paveikslas neturėjo nieko bendra su saulėlydžiais. Tapiau juodos bei mėlynos tonais, sumušimų spalvomis; kai jį užbaigiau, nuo įtampos maudė kairįjį dilbį. Dažais išsitepliojau visą ranką, nuo riešo iki peties.

Atvaizdas drobėje truputį priminė vaikystėje matytus "juodųjų" detektyvų viršelius, kuriuose dailininkai vaizduodavo jauną, lengvabūdę damą, pakliuvusią į velniškai nemalonią padėtį - paprastai, blondinę, ne vyresnę, kaip dvidešimt kelerių. Manajame paveiksle moteris turėjo tamsius plaukus ir atrodė virš keturiasdešimties. Aš nutapiau buvusią savo žmoną.

Ji sėdėjo ant sujauktos lovos, užsitempusi tiktai apatines mėlynas kelnaites. Per koją vingiavo petnešėlė, priklausanti tokio paties atspalvio liemenėlei. Galva mažumėlę palenkta, tačiau dėl bruožų abejonių nekilo. Užfiksavau juos FANTASTIŠKAI tiksliai, juodais šykščiais brūkšniais, it perkeltais iš kiniškos ideogramos. Vienintelė ryški dėmelė žvilgėjo ant vienos krūties nuožulnumo: rožės tatuiruotė. Įdomu, dingtelėjo man, kada ją pasidarė ir kodėl? Man netilpo galvoje, kaip Pema galėtų norėti kažką išsitatuiruoti. Lygiai taip pat sunku būtų patikėti, kad jai magėtų sėsti ant motociklo ir palakioti "Misijos kalvos" parke. Bet nuojauta tvirtino, jog neklydau. Kaip ir dėl Torio Hanterio marškinėlių, kuriuos vilkėjo Karsonas Džounsas.

Į paveikslą įtraukiau ir du nuogus vyrus. Vienas stovėjo prie lango pusiau nusisukęs. Vidurinės klasės penkiasdešimtmečiui tipišku kūno sudėjimu. Panašaus stoto individų prisižiūrėtumėte persirengimo kambarėliuose, įrengtuose "Gouldo" treniruoklių salėse: drūtokas pilvas, plokščia, jokių apvalumų neturinti sėdimoji, pernelyg nenukarę vyriški papiukai. Jo veide, bylojančiame apie skvarbų protą ir gerą išsiauklėjimą, atsispindėjo melancholija; rūškanas žvilgsnis tarytum sakė, kad nieko nebeįmanoma pakeisti. Pro langą spiginosi Maksas iš Palm Dezerto. Buvau tuo tikras, lyg po jo kaklu regėčiau ženklą su vardu. Maksas, pernai palaidojęs *savo* tėvą. Maksas, iš pradžių vaišinęs Pemą kava, vėliau pasiūlęs šį tą daugiau. Ji priėmė ir vieną, ir kitą, bet ne viską, ką Maksas galėjo duoti. Mačiau iš jo veido. Įžiūrėti, kas slypi širdies gelmėse, neįstengiau, bet kai kurios emocijos atrodė labiau apnuogintos negu Makso pasturgalis.

Kitas vyras stypsojo pasviręs tarpduryje, sukryžiavęs kulkšnis, dėl ko šlaunys susispaudė, o stambus instrumentas atsikišo į priekį. Gal dešimtmečiu jaunesnis už tipą, iškilusį prie lango. Jokio pilvo, jokio "gelbėjimosi rato". Kojose išryškėjo pailgi raumenys. Rankas jis laikė sunertas žemiau krūtinės ir žiūrėjo į Pemą, nežymiai pakėlęs lūpų kraštelius. Vypsnį gerai pažinojau, nes Tomas Railis dirbo mano buhalteriu - ir buvo draugas - trisdešimt penkerius metus. Jei ne šeimos tradicija, pagal kurią, per vestuves vyriausiuoju pabroliu tapdavo tavo tėvas, suteikti šią garbę būčiau paprašęs Tomo.

Žvelgiau į seną bičiulį, nuogą tarpduryje, spoksantį į mano žmoną, ir prisiminiau, kaip jis padėjo persikraustyti prie Feileno ežero. Prisiminiau jį sakant: *Tokiomis aplinkybėmis, namo atsisakyti negalima. Prieš atkrentamąsias varžybas tu prarandi aikštelės pranašumą.*

Prisiminiau ašaras jo akyse. *Šefe, aš niekaip neįprantu prie dabartinės tavo išvaizdos.*

Negi Tomas ją dulkino jau tada? Ne, aš taip negalvojau. Bet...

Perduok Pemai mano pasiūlymą, paprašiau. Ir jis perdavė. Matyt, dar kai ką pridėjo nuo savęs.

Be ramento nušlubčiojau prie didžiojo lango. Iki sutemų dar buvo likusios kelios valandos, bet saulė slinko vakarop, ir nuo vandens atsispindėjo ryškus švytėjimas. Prisiverčiau spitrytis į žėrintį taką, nors teko be paliovos šluostytis akis.

Bandžiau save įtikinti, jog į drobę viso labo perkėliau gyjančios sąmonės fantazijas, bet pastangos nuėjo perniek. Vidiniai balseliai tarpusavyje bendravo rišliai ir aiškiai; aš žinojau, kad neapsirinku. Palm Dezerte, miestelyje, kuriame apsistojo jos tėvai, Pema barškinosi su Maksu, bet nepriėmė jo pasiūlymo užmegzti rimtesnius, artimesnius santykius. Negana to, jodėsi ir su seniausiu mano draugu bei verslo partneriu, gal net iki šiol su juo miegojo. Neatsakytas liko tik vienas klausimas: kuris iš tųdviejų ją įkalbino po speniu išsitatuiruoti rožę.

- Mesk visa tai iš galvos, - pratariau ir smilksinčią kaktą įrėmiau į stiklą, už kurio Meksikos įlanką svilino saulės spinduliai. - Privalai išmesti.

Tuomet spragtelėk pirštais, mintyse pridūriau.

Taip ir padariau: dešiniosios rankos pirštais išgavau skardų *trakšt.*

- Kaip sakoma, kuo greičiau pradėsi, tuo greičiau užbaigsi, - džiugiai paskelbiau. Bet užsimerkęs vėl išvydau Pemą, kiurksančią ant kažkokios lovos vienomis apatinėmis kelnaitėmis, nusimetusią liemenėlę, kurios petnešėlė raitėsi ant kojos lyg padvėsusi gyvatė.

Draugai ir privalumai.

Sumauti draugai ir sumauti privalumai.

Tą vakarą pro Mažojo Rožinuko langą saulėlydžiu nesigrožėjau. Į namo kampą atrėmęs ramentą, nusverdėjau paplūdimiu ir iki kelių įbridau į jūrą. Kojas palytėjo žvarba - praėjus porai mėnesių nuo uraganų sezono vanduo visuomet taip atvėsta, - bet šalčio aš nepaisiau. Akimis rijau šviesos taką, nusidažiusį niršiu oranžiniu atspalviu.

- Eksperimentas, aha, kur gi ne, - ištariau, ir aplink mane suvilnijo vanduo. Susvyravęs ištiesiau ranką, kad neprarasčiau pusiausvyros. - Šiknon tokius eksperimentus.

Tamsėjančio dangaus fone nupleveno garnys, nebylus ilgakaklis siluetas.

- Aš tik šniukštinėjau... *paprasčiausiai* šniukštinėjau, ir už savo smalsumą sulaukiau atlygio.

Teisybė. Jei mane ir apėmė miglotas noras vėl ją prismaugti, dėl to buvau kaltas pats. *Nesmaksok pro raktų skylutę, ir nereikės piktauti*, sakydavo brangioji senoji mano motina. Aš vogčiomis padirsčiojau,

trumpam užsiplieskiau pykčiu, bet dabar atėjo metas aprimti. Pema turi savo gyvenimą, ir ne mano reikalas, kuo ji užsiima. Aš turėčiau liautis apie ją galvojęs. Tik *nežinia*, ar įstengsiu. Išvyti mintis apie žmoną gerokai sunkiau negu spragtelėti pirštais, net jeigu šie priklauso iliuzinei rankai.

Pakrantę užliejo banga, pakankamai didelė, kad mane išverstų iš kojų. Akimirkai nugrimzdau po vandeniu, kurį, maža to, įtraukiau į burną. Išniręs į paviršių sugargaliavau. Atbulinis srautas baudėsi mane nusitempti kartu su smėliu ir kriauklelėmis. Nusiyriau į krantą pasispirdamas sveikąja koja, netgi vangiai mataruodamas gyjančia. Laimei, pavyko jas atremti į dugną. Mano smegeninėje daug kas susipainiojo, bet dėl vieno dalyko buvau tikras: aš nejaučiau nė menkiausio noro priburbuliuoti Meksikos įlankoje. Išropojau į krantą nukoręs galvą, prieš akis regėdamas šlapių, virš kaktos pakibusių plaukų sruogas, spjaudydamasis ir krenkšdamas, vilkdamas dešiniąją koją įkandin tarytum kiaurai permirkusį lagaminą.

Kai pagaliau nusikapsčiau iki sauso smėlio, apsiverčiau ant nugaros ir įbedžiau žvilgsnį į dangų. Virš Didžiojo Rožinuko stogo, sodrėjančio aksomo skliaute, tvieskė storas mėnulio pjautuvas. Kybodamas aukštybėse jis skleidė romybę. Užtat paplūdimyje tysojo žmogus, kuris įkūnijo sąvokos "ramus" priešingybę: jis virpėjo nuo šalčio, graužėsi ir niršo. Pasukęs galvą nukreipiau akis į savo bigę ir vėl atsigręžiau į mėnulį.

- Užteks vogčiomis žvalgytis, - išdrožiau. - Nutarta. Nuo šiol jokio smaksojimo pro raktų skylutę ir jokių eksperimentų.

Aš nejuokavau. Bet, kaip minėjau (ir kaip prieš mane sakė Vajermenas), mes pernelyg dažnai save mulkiname - jei kiekvieną sykį, kai sau skiestume, mums sumokėtų, tokiu būdu galėtume užsidirbti pragyvenimui.

VAJERMENAS

Kai mudu su Vajermenu pirmą kartą normaliai susitikome, jis taip kvatojo, kad sulaužė šezlongą, ant kurio sėdėjo, aš pats iš juoko vos nenugeibau - tiesą sakant, panirau į savotišką alpulio būseną, kuomet "pažaliuoja akyse". Praėjus vos dienai nuo to momento, kai išsiaiškinau, jog Tomas Railis palaiko intymius ryšius su buvusia mano žmona (nors į turimus įrodymus neatsižvelgtų joks teismas), nieko panašaus sulaukti nesitikėjau, bet taip užsimezgusi pažintis tapo pranašingu ženklu. Mes juokdavomės ir vėliau, suprantama. Vajermenas daug ką man reiškė - iš dalies nulėmė mano likimą, - bet svarbiausia, kad jis buvo mano draugas.

* * *

- Ką gi, - prabilo jis, kai prisiartinau prie dryžuoto skėčio, iškilusio virš stalo ir dviejų kėdžių. - Šlubčiojantis nepažįstamasis, nešinąs kriauklių maišeliu, galiausiai atsliūkino. Prisėsk, šlubčiojantis nepažįstamasai. Praplauk savąją gerklę. Šioji taurė lūkuriavo tavęs ne vieną dieną.

Ant stalo nuleidau plastiko maišelį, kuris anksčiau dengė duoną, ir ištiesiau delną.

- Edgaras Frimentlas.

Jo ranka pasirodė besanti trumpa, pirštai - storais galais, bet stiprūs.

- Džeromas Vajermenas. Bet mane dažniausiai vadina tiesiog Vajermenu.

Nužvelgiau man skirtą šezlongą, dėl aukštos atkaltės ir žemo pagrindo primenantį gilią "Poršo" sėdynę.

- Tau kažkuo nepatinka krėslas, *muchacho?* - Vajermenas kilstelėjo antakį. Ką pakelti, turėjo - virš akių žėlė tankūs, perpus pražilę kuokšteliai.

- Viskas bus gerai, jei tiktai nesijuoksi, kai man reikės iš jo išsiropšti, - atsakiau.

Jis nusišypsojo.

- Gyvenk, kaip tau išeina. Čakas Beris, 1969-ieji.

Atsistojau greta tuščio šezlongo, mintyse sukalbėjau maldelę ir smukau žemyn. Kaip visada, pasvirau į kairę, idant apsaugočiau sužalotą klubikaulį. Nusileidau ne visai tiksliai, bet spėjau įsikibti į medinius ranktūrius, sveikąja koja atsispyriau nuo smėlio, ir krėslas tik truputį susvyravo. Prieš mėnesį būčiau išvirtęs ant žemės, bet dabar jaučiausi gerokai stipresnis. Mano sąmonėje sušmėžavo plojančios Ketės Gryn vaizdas.

- Šaunuolis, Edgarai, - pagyrė jis. - O gal į tave derėtų kreiptis Edžiu?

- Kreipkis, kaip širdis geidžia. Man tinka ir viena, ir kita. Beje, kas tame ąsotyje?

- Atšaldyta žalia arbata. Labai gaivinanti. Pasivaišinsi?

- Mielai.

Vajermenas užpildė mano taurę, šliūkštelėjo gėrimo į savąją ir šią pakėlė. Už arbatą, nusidažiusią blausiai žalsvu atspalviu, žalesnės buvo jo akys, įspraustos tarp raukšlelių voratinklių. Ilgokus juodus plaukus ties smilkiniais nubalino žilos sruogos. Kai vėjas juos sutaršė, dešinėje galvos pusėje, prie pat plaukų augimo linijos, įžiūrėjau randelį, savo forma panašų į monetą, tiktai mažesnį. Iš pažiūros fiziškai sveikas vyras man vis dėlto atrodė nuvargęs.

- Už tave, *muchacho*. Tau pavyko.

- Gerai, - sutikau. - Išgerkime už mane.

Mudu susidaužėme taurėmis ir jas užsivertėme. Žalios arbatos ragavau ne kartą, ir ji daugiau ar mažiau man patiko, bet šitos skonis buvo dieviškas - apėmė jausmas, kad mano gerklę palytėjo šaltas šilkas su vos pastebimu saldumo prieskoniu.

- Medų pajutai? - paklausė Vajermenas ir išsišiepė, kai linktelėjau. - Jį jaučia ne visi. Į ąsotį įmaišau tiktai šaukštelį. Taip išgaunamas natūralūs žalios arbatos saldumas. Gudrybę sužinojau krovininiu laivu plaukiodamas po Kinų jūrą. - Prisimerkęs pažvelgė kiaurai taurės stiklą. - "Po tropikų dangumi" mums teko kautis su daugybe piratų ir perguleti su nepažįstamomis, tamsiaveidėmis moterimis.

- Skiedi, pone Vajermenai.

Jis nusijuokė.

- Apie medų perskaičiau vienoje iš ponios Ystleik receptų knygų.

- Kalbi apie moterį, su kuria čia pasirodai rytais? Kuri sėdi invalidų vežimėlyje?

- Taip.

Nė nesuvokus, ką sakau - tuo momentu mąsčiau apie milžiniškus mėlynus sportukus, nuleistus ant chrominių pakojų, - man išsprūdo:

- Krikštatėvio Nuotaka.

Vajermenas prasižiojo ir taip išplėtė akis, kad jau ketinau atsiprašyti dėl parodyto netakto. Ūmai jis ėmė *išties* juoktis. Taip užbliaunama itin retais atvejais, kai kažkam pavyksta prasibrauti pro tavo šarvus ir pakutenti jautriausią juoko kauliuko vietą. Galima sakyti, naujasis mano pažįstamas krito iš padų, negana to, suvokęs, jog neturiu nė menkiausio supratimo, kas jį pralinksmino, Vajermenas ėmė kvatoti dar griausmingiau - gan didelis pilvas net tirtėjo. Pamėgino taurę nuleisti ant staliuko, bet nepataikė, ir stiklas smigo į smėlį, statmenai lyg cigaretės nuorūkos, sumaigomos urnose, kurios stūkso prie liftų, viešbučių vestibiuliuose. Nevykęs judesys privertė dar energingiau jį suklegėti.

- Aš nesugebėčiau taip įbesti taurės, net jei *bandyčiau!* - išspaudė Vajermenas ir vėl įniko leipti juokais drebėdamas visu kūnu, viena ranka susiėmęs už pilvo, kitą prispaudęs prie krūtinės. Staiga gąsdinančiai aiškiai atsiminiau nuotrupą eilėraščio, skaityto vidurinėje mokykloje, seniau nei prieš trisdešimt metų: *Žmogus nevaidina konvulsijų, ir mėšlungių nesimuliuoja.*

Nė nepastebėjau, kaip pats nusišypsojau ir ėmiau prunkšti, nes tokiu linksmybės protrūkiu lengva užsikrėsti, net jei nenutuoki, kas jį sužadino. O taurė, vertikaliai dribtelėjusi į smėlį, bet neišliejusi nė lašo arbatos... na, vaizdas *iš tikrųjų* juokingas. Tarsi perkeltas iš animacinio

filmuko apie kojotą Vilį ir bėgiką. Tačiau Vajermeno maurojimą pakurstė ne smėlin įsmukęs stiklas.

- Nesuprantu. Atleisk, jei...

- Apibūdinta *taikliai!* - srūdamas ašaromis, gagendamas kaip beprotis, jis vos įstengė išvograuti žodžius. - Tiesiai į dešimtuką! Tik ji yra *duktė*... krikštatėvio *duk*...

Dabar jis lingavo į šonus, kilnojosi aukštyn žemyn, kratomas nesuvaidintų, natūralių konvulsijų, ir būtent tuo momentu, sulig perkūnišku *trrrriokšt*, šezlongas išleido paskutinį kvapą - Vajermeną, kurio veidą perkreipė nepaprastai komiška nuostabos išraiška, mestelėjo į priekį ir nutrenkė ant smėlio. Viena mataruojanti ranka įsistvėrė į skėčio stulpą ir apvertė stalą. Vėjo šuoras, išpūtęs skėtį nelyginant burę ėmė staliuką traukti paplūdimiu. Mane prajuokino ne Vajermeno akys, kurios išsprogo, kai irstantis šezlongas pabandė žmogų suspausti savo dryžuotais žandikauliais, ir ne Vajermeno skrydis ant smėlio. Netgi ne skėčio, velkančio stalą, vaizdas. O taurė, ramiai kyšanti tarp išsiskėtojusio vyruko šono ir kairės rankos.

"Acme" šaltos arbatos kompanija, sau tariau, vėl atminęs senus filmukus apie bėgiką. *Byp-byp!* Ir, žinoma, pagalvojau apie kraną, kuris nepypsėjo, nes avarinis jo signalas buvo išėjęs iš rikiuotės. Netikėtai išvydau save kojoto Vilio kailyje, sėdintį sumaitoto pikapo kabinoje, nustėrusį, suapvalėjusiomis akimis, paskrudintomis ausimis, kurios styro priešingomis kryptimis ir galbūt ties galiukais truputį smilksta.

Reginys mane pribaigė. Kvatojau, kol suglebęs išvirtau iš krėslo ir šleptelėjau ant smėlio greta Vajermeno... bet neužkritau ant taurės, styrančios statmenai nelyginant smėlio urnoje palikta cigaretės nuorūka. Netikėjau, kad galėčiau juoktis smarkiau, bet po akimirkos tiesiog užriaumojau. Skruostais žliaugė ašaros, akiratis priblėso, nes smegenys persijungė į "deguonies stygiaus" režimą.

Tebekaukiantis Vajermenas ant visų keturių nuropojo paskui staliuką. Ištiesęs ranką pamėgino jį sugriebti už pagrindo, tačiau bėglys nėrė šalin tarsi jausdamas persekiotojo pirštus. Pastarasis tėškės veidu į smėlį, galvą pakėlė čiaudėdamas ir žvingaudamas. Nusiridenau ant nugaros, sušvokščiau, idant į plaučius įtraukčiau bent lašelį oro, jutau, kad bet kurią sekundę galiu nualpti, tačiau gagenęs nesilioviau.

Štai, kaip susipažinau su Vajermenu.

Po dvidešimties minučių stalas grįžo maždaug į pradinę padėtį. Mes lyg ir aprimome, tačiau neįstengėme pažvelgti į skėtį nepratrūkę krizenti. Dėl lūžusio skliauto strypo, jis persikreipė virš staliuko ir priminė girtą žmogų, kuris apsimeta blaiviu. Man primygtinai prašant, iš-

likusį sveiką šezlongą Vajermenas perkėlė ten, kur užsibaigė medinis takas. Aš pats prisėdau ant lentų pagrindo. Nors neturėjau, į ką atsiremti, jaučiau, kad atsistoti galėsiu lengviau (ir, be abejo, išsaugodamas orumą). Vajermenui pasiūlius atnešti kitą ąsotį, nes mūsiškis nuvirto ant smėlio, atsisakiau, bet sutikau perpus pasidalinti taurę, pilną stebuklingai neišsiliejusios arbatos.

- Mudu tapome vandens broliais, - tarė jis, kai ištuštinome gėrimo atsargas.

- Čia kažkoks indėniškas ritualas? - paklausiau.

- Ne, eilutė iš "Svetimo svetimame krašte", kurį parašė šviesaus atminimo Robertas Hainlainas.

Man dingtelėjo, jog niekada nemačiau Vajermeno skaitančio, kai jis įsitaisydavo šezlonge, bet savo minčių neįgarsinau. Knygų į paplūdimius neimdavo daug kas, nes nuo akinančio švytėjimo įsiskausdavo galva.

Jis vėl prajuko, abiem delnais užsispaudė burną kaip vaikas, tačiau kvatojimo nesulaikė.

- Užteks, Jėzau, užteks. Man diegia visus pilvo raumenis.

- Man taip pat, - prisipažinau.

Kelioms sekundėms įsivyravo tyla. Nuo įlankos dvelkė gaivus, vėsokas, druska atsiduodantis vėjelis. Suplazdėjo perplėšto skėčio kraštas. Tamsi dėmė smėlyje, kur įsigėrė pralieta šalta arbata, beveik išdžiūvo.

Vajermenas kriuktelėjo.

- Ar matei, kaip stalas bandė paspukti? Prakeiktas *stalas?*

Aš irgi sukikenau. Šlaunikaulį ir pilvo raumenis varstė skausmas, bet kaip žmogus, kuris juokėsi mažne iki sąmonės netekimo, jaučiausi neblogai.

- "Pabėgimas iš Alabamos", - pasakiau.

Jis palinksėjo, nuo veido tebesišluostydamas smėlį.

- "Grateful Dead". 1979-ieji. Ar panašiai. - Vajermenas ėmė krizenti, paskui prunkšti, galop vėl paleido gerklę. Rankomis apsivijęs pilvą iškošė: - Oi, nebegaliu... privalau liautis, bet... Krikštatėvio Nuotaka! *Jėzau!* - jį vėl apėmė isterija.

- Tik niekada jai neminėk, ką sakiau, - paprašiau.

Vajermenas nustojo juoktis, bet šypsena iš jo veido nepranyko.

- Aš nestokoju takto, *muchacho*. Bet... tau į akis krito toji didžiulė šiaudinė skrybėlės, ar ne? Kokią turėjo Marlonas Brando, sode žaidęs su vaikiščiu?

Man labiau įstrigo sportiniai bateliai, bet aš vis tiek linktelėjau, ir mudu eilinį kartą prajukome.

- Jei mes imsime žvingauti, kai judu supažindinsiu, - prabilo jis nusikvatodamas (turbūt vien nuo minties, kad gali prarasti savitvardą pačiu netinkamiausiu momentu; taip jau būna su tais juoko priepuoliais), - sakysime, kad prisiminėme, kaip sulaužiau šezlongą, gerai?

- Tvarka, - sutikau. - Kodėl "nuotaką" pataisei į "dukrą"?

- Tikrai nežinai?

- Neturiu nė menkiausio supratimo.

Jis pamojo į Didįjį Rožinuką, kuris šiuo metu atrodė miniatiūrinis. Manęs laukė ilga kelionė atgal.

- Kaip manai, *amigo**, kam priklauso tavo būstas? Aišku, tu sumokėjai nekilnojamo turto agentei arba "Būstai atostogoms" agentūrai, bet kur galų gale atsidūrė čekis?

- Spėju, kad ponios Ystleik banko sąskaitoje.

- Teisingai. Elizabetos Ystleik. Atsižvelgiant į ponios amžių - moteriškei sukako aštuoniasdešimt penkeri - ir išsaugotą šeimos pavardę, ją ramiai galima vadinti senmerge. - Jis parodė dantis, krestelėjo galva ir išstenėjo: - Viskas, metas susivaldyti. Bet tenka pripažinti, kad seniai taip neplyšavau.

- Aš taip pat.

Jis nužvelgė mane - vienarankį, kurio vienoje galvos pusėje plaukai augo lopiniais - ir sulinksėjo. Minutė kitą mudu tylėdami stebeilijomės į vandenį. Kiek žinau, pasiligoję žmonės arba senukai vyksta į Floridą, nes čia šilta beveik kiaurus metus. Juos, matyt, kažkaip vilioja ir pati Meksikos įlanka. Gydomųjų savybių, regis, turėjo netgi saulės nušviestos, ramybę spinduliuojančios plokštumos vaizdas. Didybe atsiduoda vien žodis, tiesa? Kalbu apie "įlanką", kuri pakankamai didelė, kad į ją nutrenktum, kas tave vargina, ir stebėtum, kaip visa tai pranyksta iš akių.

Po pauzės pirmasis tylą nutraukė Vajermenas:

- Vėlgi, *amigo*, kaip manai, kam priklauso namai, iškilę tarp tavojo ir šito? - jis dūrė nykščiu virš savo peties, baltų sienų ir oranžinių čerpių kryptimi. - Kuris, beje, į apygardos sklypų žemėlapį įtrauktas Garnio Lizdo pavadinimu, o mano pramintas *El Palacio de Asesinos*.

- Nejaugi poniai Ystleik?

- Atspėjai du kartus iš dviejų.

- Kodėl jam suteikei Žudikų Rūmų vardą?

- Kai mąstau angliškai, vadinu jį Nusikaltėlio Prieglobsčiu. - Vajermenas atsiprašydamas vyptelėjo. - Nes šioji vieta primena slėptuvę, kurioje blogiukų vadas iš Semo Pekinpa vesterno pakabintų savo skrybėlę. Taigi mes šnekame apie šešis namus, stovinčius tarp Garnio Lizdo ir Lašišos Kyšulio...

*Bičiuli (isp.).

- Kurį *aš* vadinu Didžiuoju Rožinuku, - įsiterpiau. - Kai mąstau angliškai.

Jis kinktelėjo galva.

- *El Rosado Grande.* Geras vardas. Man patinka. Ar ilgam... kiek laiko čia gyvensi?

- Namą išsinuomavau metams, bet, jei atvirai, nežinau, kada iš čia išsikelsiu. Manęs negąsdina karštas oras - arba, kaip žmonės sako, bjaurus sezonas, - bet nederėtų pamiršti uraganų.

- Taip, su jais skaitosi visi, kurie čia gyvena, ypač po Čarlio ir Katrinos. Bet namai, skiriantys Lašišų Kyšulį ir Garnio Lizdą, ištuštės gerokai anksčiau nei prasidės uraganų metas. Kaip ir visa Duma Ky. Kurią, tiesa, galima vadinti Ystleikų sala.

- Tai yra, šitie sausumos plotai - jos nuosavybė?

- Hmm, padėtis gana supainiota netgi man, kitame savo gyvenime buvusiam teisininku, - atsakė Vajermenas. - Kadaise čionykštis kraštas kartu su sklypais pačioje Floridoje, į rytus nuo šitos salos, priklausė jos *tėvui.* Ketvirtajame dešimtmetyje jis pardavė viską, išskyrus Dumą. Šiaurinę jos dalį valdo ponia Ystleik, dėl to nekyla jokių abejonių. - Jis mostelėjo į šiaurinį salos galą, kuris, kaip naujasis mano bičiulis pareikš vėliau, rodės plikas tarsi striptizo šokėjos putė. - Ir namus, suprantama, pradedant Garnio Lizdu, prabangiausiu, ir baigiant taviškiu Didžiuoju Rožinuku, tikrų avantiūristų pastoge. Jie užtikrina pajamas, kurių poniai Ystleik nė nereikia, nes ji ir kiti vaikai iš tėvo paveldėjo *mucho dinero.**

- Kiek brolių ir seserų tebėra...

- Nė vieno. Iš jų visų liko tiktai Krikštatėvio Duktė. - Vajermenas prunkštelėjo ir palingavo galva. - Užteks ją taip pravardžiuoti, - tarė, bet veikiau sau negu man.

- Kaip pasakysi. Mane labiausiai domina, kodėl neapstatyta didžioji salos dalis. Floridoje gyvenamųjų namų ir kitokių pastatų kvartalai dygsta be paliovos. Pirmą dieną, kai pervažiavau tiltą ir atsidūriau Dumoje, vaizdas man pasirodė visiškai nenormalus.

- Kalbi kaip žmogus, puikiai išmanantis šią sritį. Edgarai, ką veikei kitame savo gyvenime?

- Dirbau statybų rangovu.

- Bet tos dienos jau praeityje?

Galėjau išsisukti nuo atsakymo - Vajermeną pažinojau per menkai, kad jo draugijoje nagrinėčiau tokias temas, - bet nutariau rėžti tiesą. Esu tikras, jog sprendimą nemaža dalimi nulėmė bendras isteriško juoko priepuolis.

- Taip.

---

*Daug pinigų (isp.).

- Kuo užsiimi dabartiniame gyvenime?

Atsidusau, nukreipiau akis į šoną. Pažiūrėjau į įlanką, kurioje gali nugramzdinti senas savo bėdas ir stebėti, kaip jos išgaruoja.

- Nė pats tiksliai nežinau. Truputį paišau. - Užsičiaupęs lūkuriavau, kol jis nusijuoks. Bet nesulaukiau.

- Na, tu būtum ne pirmas dailininkas, viešėjęs Laš... Didžiajame Rožinuke. Jo istorija artimai susijusi su menu.

- Juokauji? - name neįžvelgiau jokių užuominų į meniškumą.

- Nieko panašaus, - atšovė jis. - Ten svečiavosi Aleksandras Kalderis. Kytas Haringas. Marselis Diušampas. Anais laikais, kai paplūdimio erozija dar nesibaudė nuversti statinio į vandenį. - Po pauzės pridūrė. - Ir Salvadoras Dali.

- Po kelnių, negali būti! - sušukau ir nuraudau, jam pakreipus galvą. Akimirkai pajutau senąjį, susierzinimo pakurstytą įniršį, kuris užliejo sąmonę ir sutraukė gerklę. *Aš pajėgsiu*, mintyse save patikinau. - Atleisk, buvau patekęs į avariją ir... - nuščiuvau.

- Nesunku pačiam susiprotėti, - atsiliepė Vajermenas. - Jei dar nepastebėjai, *muchacho*, iš dešinės pusės tau trūksta vieno daikčiuko.

- Taip. Ir kartais... nežinau... painioju žodžius.

- Mm-hmm. Šiaip ar taip, apie Dali nemeluoju. Tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt pirmaisiais tavo name jis gyveno tris savaites. - Praktiškai be pauzės pridėjo: - Aš suprantu, ką tu išgyveni.

- Drįsčiau tuo suabejoti. - Neketinau atšauti piktai, bet taip nuskambėjo mano tonas. Tiesą pasakius, taip ir jaučiausi.

Vajermenas trumpam nutilo. Suplazdėjo perplėštas skėtis, ir man užteko laiko pagalvoti: *Ką gi, potencialiai įdomiai draugystei užsimegzti nelemta*. Galiausiai jis prabilo - šnekėjo ramiu, maloniu balsu, tarytum nė nebūtume nukrypę nuo temos.

- Iš dalies, Dumos plėtrą stabdo brūzgynai. Jūravižės auga ten, kur joms ir priklauso, bet visas kitas mėšlas negalėtų vešėti be atitinkamos drėkinimo sistemos. Mano galva, kas nors turėtų atlikti nuodugnų tyrimą.

- Vieną dieną mudu su dukra važinėjomės po salą. Į pietus nuo šitų vietų tarsi prasmegome džiunglėse.

Vajermeno veide nušvito nerimo išraiška.

- Bastytis Dumos Ky keliu nepatarčiau, ir juo labiau tavo būklės žmogui. Jo būklė apverktina.

- Gali nepasakot. Man tik norėtųsi sužinoti, kodėl čia nėra keturių juostų gatvės su dviračių takeliais ir butų kompleksų, išdygusių kas aštuonis šimtus jardų?

- Nes niekas nenutuokia, kas tikrasis žemių savininkas? Kaip tau pirmai pradžiai?

- Rimtai?

- Aha. 1950-aisiais poniai Ystleik atiteko salos dalis, plytinti į pietus nuo Garnio Lizdo. Ir jos teisių niekas neužginčijo, nes taip buvo parašyta testamentuose.

- *Testamentuose?* Daugiskaita?

- Trijuose. Visi surašyti ranka, patvirtinti skirtingais liudininkais, bet kiekviename iš jų Duma Ky padalinta vis kitaip, neskaitant šiaurinės dalies, kurią Elizabeta Yslteik be jokių išlygų paveldėjo iš tėvo, Džono. Dėl likusių sklypų teisminiai kivirčai tęsiasi jau šešiasdešimt metų, ir, palyginti su tomis rietenomis, Dikenso "Šaltas namas" primena elementorių vaikams apie Diką ir Džeinę.

- Juk tu sakei, kad artimiausi ponios Ystleik giminaičiai mirę.

- Taip, tačiau ji turi dukterėčių, sūnėnų, antros eilės vaikaičių, išsibars-čiusių po pasaulį, kaip "Šervino-Viljamso" dažai. Vaidosi *jie*, bet tarpusavyje. Nes trijuose savo testamentuose tėvukas Džonas ją paminėjo tik tuo-met, kai dalino Dumos Ky salą, kurios nuodugnų planą sudarė dvi matinin-kų bendrovės, viena prieš Antrąjį Pasaulinį, kita iš karto po karo. Viskas oficialiai užregistruota. Žinai, ką dar pasakysiu, *amigo?*

Papurčiau galvą.

- Ponios Ystleik nuomone, būtent tokios sumaišties jos tėvas ir siekė. Kai į testamentus užmečiau savąją teisininko akį, teko jai pritarti.

- Kas moka mokesčius?

Jis išplėtė akis ir nusijuokė.

- Ei, *vato**, tu man vis labiau patinki.

- Neužmiršk, ką veikiau kitame savo gyvenime. - Kuo toliau, tuo labiau frazė "kitas gyvenimas" man lipo prie širdies.

- Na, tuomet tu pripažinsi, kad šitą klausimą pavyko išspręsti puikiai. Į visus tris Džono Ystleiko testamentus įtraukti tapatūs punktai apie būtinybę sukurti mokesčiams skirtą fondą. Jį administravusią pradinę investicijų kompaniją seniai perėmė kita bendrovė, toji, savo ruožtu, įsiliejo į dar didesnę...

- Amerikietiško verslo ypatybė.

- O taip. Taigi fondui niekada negrėsė subankrutuoti, tad dėl mokesčių mokėjimo nė vienais metais nesklandumų nekilo.

- Pinigai nuverčia kalnus.

- Teisingai. - Vajermenas atsistojo, į strėnas įrėmė rankas ir visu kūnu pasikraipė. - Gal magėtų užsukti į svečius ir pasimatyti su šefe? Ji snaudė, bet jau turėtų būti atsikėlusi. Savų problemų nestokoja, bet būdama aštuoniasdešimt penkerių laikosi šauniai.

Nutariau, jog dabar ne pats tinkamiausias metas aiškinti, kad man, berods, jau teko su ja susipažinti - per autoatsakiklį.

*Biče (rytų Los Andželo ispanakalbių žargonas).

- Kitą dieną. Kai atslūgs noras kvatoti.

Jis linktelėjo.

- Gerai, ateik rytoj popiet.

- Gal ir ateisiu. Buvo labai malonu. - Ištiesiau ranką, ir Vajermenas ją paspaudė neatplėšdamas žvilgsnio nuo dešiniosios galūnės strampo.

- Protezo nenešioji? Ar jį nusviedi šalin, kai nesi gatvėje, tarp žmonių?

Aplinkiniams tvirtindavau, esą protezuotis man trukdė bigę žnaibantis nervinis skausmas, bet, žinoma, riesdavau pasakėles. Pūsti miglos Vajermenui į akis nė kiek netroškau. Iš dalies todėl, kad jis užuosdavo net silpniausią skiedalų kvapelį, bet svarbiausia... tiesiog nenorėjau jam meluoti.

- Sykį, kai dar gulėjau ligoninėje, mano galūnę išmatavo. Ketino parinkti atitinkamą protezą. Jį stengėsi įbrukti praktiškai visi - ypač fizioterapeutė ir mano bičiulis psichologas. Anot jų, kuo greičiau išmoksiu naudotis dirbtine ranka, tuo sparčiau įprasiu prie naujo gyvenimo...

- Užmirši praeitį ir smagiai sau šoksi...

- Taip.

- Bet kartais ne taip jau lengva nusikratyti minčių apie praeitį.

- Aha.

- Kartai taip elgtis netgi neteisinga.

- Na, ne visai, tačiau... - numykiau ir pašvytavau ranka.

- Į rokenrolą panašu?

- Taip, - atsakiau. - Ačiū už šaltą gėrimą.

- Sugrįžk ir galėsi vėl juo pasivaišinti. Saulėkaitoje šildausi nuo dviejų iki trijų - valandos per dieną man užtenka, - bet popiet ponia Ystleik miega arba perstatinėja savo porcelianines figūrėles ir, suprantama, visuomet žiūri "Opros laidą". Todėl laiko turiu su kaupu. Tiek daug, kad nė nežinau, kuo užsiimti. Kas žino? Gal mums bus apie ką pašnekėti.

- Skamba neblogai.

Vajermeno veide nušvito šypsena, kuri jam suteikė patrauklumo. Vėl paspaudžiau atkištą jo ranką.

- Žinai, ką galvoju? Draugystė, užmegzta per juoką, visuomet esti sėkminga.

- Gal tau reikėtų pradėti rašyti pranašystes ir ja kišti į kiniškus tešlainius? - pasiūliau.

- Būna ir bjauresnių darbų, *muchacho*. Kur kas bjauresnių.

Pakeliui namo mąsčiau apie ponią Ystleik, senutę didžiuliais mėlynais sportukais ir šiaudine plačiabryle skrybėle, moterį, Meksikos įlankoje turinčią nuosavą (tam tikra prasme) salą. Paaiškėjo, kad ji ne krikštatėvio nuotaka, o žemvaldžio duktė ir, regis, menų globėja. Mano

sąmonė vėl išklydo iš tiesių vėžių, ir aš suvokiau pamiršęs jos tėvo vardą (visiškai paprastą, vos iš dviejų skiemenų), užtat atsiminiau Vajermeno nupasakotą padėtį. Nieko panašaus anksčiau girdėti neteko, nors, kai užsidirbi duonai ręsdamas pastatus, susiduri su keisčiausiais, nuosavybės klausimus reguliuojančiais susitarimais. Mano nuomone, šitą pavyko išspręsti sumaniai... jei, žinoma, salos savininkas tikrai siekė, kad jo mažoji karalystė išsaugotų laukinę didybę. Tik neaišku, kam to reikėjo.

Priartėjęs prie Didžiojo Rožinuko supratau, jog man velniškai maudžia koją. Įšlubčiojau į virtuvę, tiesiai iš čiaupo pasriuobiau vandens ir per svetainę nulingavau į miegamąjį. Autoatsakiklyje pastebėjau mirksinčią pranešimų lemputę, bet tuo momentu nejaučiau jokio noro klausytis žinučių iš išorinio pasaulio. Tegeidžiau griūti į lovą.

Atsiguliau ir įbedžiau akis į lubas, kur lėtai sukosi ventiliatoriaus mentės. Suprantamai išdėstyti, kodėl neįsigijau dirbtinės rankos, taip ir nesugebėjau. Bet vargu ar Vajermenui geriau sektųsi atsakyti į klausimus: *Kodėl teisininkas tapo turtuolės senmergės patarnautoju? Kas čia per kitas gyvenimas?*

Taip mintydamas nugrimzdau į labai saldų, sapnais netrikdomą snaudulį.

Pakirdęs išsimaudžiau po dušu ir nudrožiau į svetainę patikrinti, kas skambino. Nors tądien pėstute įveikiau dvi mylias, koja nutirpo nežymiai. Rytoj, ko gero, raišuosiu, pagalvojau, bet šį vakarą jausiuos visai neblogai.

Žinutę atsiuntė Džekas. Motina jam padėjo susisiekti su vyruku, vardu Darijus Nanucis, o tas mielai sutiko apžiūrėti mano paveikslus, penktadienį popiet, tarp ketvirtos ir penktos - ar galėčiau į “Skoto” galeriją pristatyti dešimt kūrinių, kuriuos maniau esant geriausiais? Jokių eskizų; Nanucis norėjo pamatyti tiktai užbaigtus darbus.

Mano širdyje sukirbėjo nerimas...

Ne, per švelniai pasakyta.

Skrandį sutraukė mėšlungis, o viduriai, galėčiau prisiekti, susmego per tris colius. Bet ne tai blogiausia. Dešiniuoju šonu ir neegzistuojančia ranka nuvilnijo keistas niežulio ir skausmo mišinys. Pasakiau sau, jog taip jaustis - ir apsipilti prakaitu, kuris ima mušti, kai iki svarbaus, gąsdinančio susitikimo lieka trys dienos, - paprasčiausiai kvaila. Kartą Sent Polo miesto tarybą (anuomet joje dirbo būsimasis Minesotos gubernatorius) įkalbėjau sudaryti dešimties milijonų vertės sandorį. Stebėjau, kaip abi mano mergaitės pirmąsyk šoka rečitalius, išbando save sportininkų palaikymo komandose, mokosi vairuoti, išgyvena paauglystės pragarą. Lyginant su šia patirtimi, pokalbis su kažkokios galerijos atstovu ir kelių paveikslų demonstravimas tebuvo niekų darbas.

Tačiau į Mažąjį Rožinuką rabždinausi lyg ant švininių kojų.

Saulė jau leidosi, erdvųjį kambarį užliedama pasakišku, neįtikėtinu, mandarinų atspalvio žvilgesiu, bet aš nejaučiau poreikio jį užfiksuoti - tik ne šiandieną. Vis dėlto šviesa mane viliojo. Tarytum seniai pražuvusios mylimosios nuotrauka, kurią netyčia aptinki naršydamas suvenyrų dėžutę. Vandens lygis kilo. Netgi antrame aukšte girdėjau kriauklelių brazdėjimą. Prisėdęs ėmiau kilnoti ir apžiūrinėti niekniekius, nuklojusius vieną iš stalų - plunksną, vandens nugludintą akmenuką, vienkartinį žiebtuvėlį, kurį vilnelės išplovė iki beveidiškai pilko atspalvio. Netikėtai prisiminiau eilutes, bet ne iš Emilės Dikinson kūrybos; galvoje pasigirdo žodžiai iš kažkokios liaudiškos dainos: *Mama, šviečianti tarp medžių saulė nuostabi atrodo.* Pro langą medžių, žinoma, nemačiau, bet panorėjęs galėjau ties horizontu vieną nupiešti. Pavaizduoti raudoną saulėlydį, besismelkiantį pro lapiją. Sveikutis, Dali.

Manęs negąsdino galimybė išgirsti, kad esu *netalentingas*. Aš baiminausi, kad senjoras Nanucis paskelbs, neva turiu *triū-ū-ūputį* talento. Nykščiu bei smiliumi parodys ketvirčio colio tarpelį ir pasiūlys iš anksto užsisakyti vietą “Gatvės dailės” festivalyje, kuris įvyks Venecijoje. Tenai mane tikrai lydės sėkmė, tikins jis, o turistus neabejotinai užburs žavingos Dali paveikslų imitacijos.

O jeigu jis iš tiesų praskirs pirštus per ketvirtį colio ir pasakys *triū-ū-ūputį?* Ką darysiu tuomet? Nejau nepažįstamo žmogaus nuosprendis iš manęs atimtų pasitikėjimą savimi, kurį ką tik įgijau, nuslopintų keistą, saloje užliejusį pasitenkinimą?

- Galbūt, - balsu ištariau.

Taip. Nes tapymas nė iš tolo neprimena prekybos centrų statybų.

Lengviausia išeitis būtų atšaukti susitikimą... bėda ta, jog prisižadėjau Ilzei, o dukroms duoto žodžio, paprastai, stengdavausi laikytis.

Dešiniąją ranką tebegraužė niežulys, toks stiprus, kad jis panėšėjo į skausmingą peršulį, bet aš beveik jo nepastebėjau. Kairėje pusėje, į sieną rėmėsi aštuonios ar devynios drobės. Pasisukau jų kryptimi nutaręs, jog pabandysiu apsispręsti, kurie geriausi, tačiau paveikslų taip ir nenužvelgiau.

Laiptų viršuje stovėjo Tomas Railis. Nuogas, neskaitant pižamos kelnių, patamsėjusių ties tarpušakiu ir vidine kojos puse, kur nutekėjo šlapimas. Vietoj dešiniosios akies, išvydau raudonais ir juodais krešuliais subjaurotą akiduobę. Dešiniuoju smilkiniu, tarytum karo spalvų dryžis, vingiavo sudžiūvusio kraujo gija, virš ausies pranykstanti tarp žilų plaukų. Kita akis dėbsojo į Meksikos įlanką. Prakauliu, blyškiu veidu slinko karnavalinės saulėlydžio spalvos.

Iš nuostabos ir siaubo suspiegiau, atšokau ir drėbiaus ant kėdės. Į

medinį pagrindą tvojaus gyjančiu klubikauliu ir vėl užstaugiau, bet šįsyk iš skausmo. Krūptelėjęs pėda užkliudžiau kėdę ir ją apverčiau. Kai vėl nukreipiau akis į laiptus, Tomas jau buvo dingęs.

Po dešimties minučių, nusileidęs į svetainę, surinkau jo namų numerį. Iš Mažojo Rožinuko nusikapsčiau sėdomis, vienu kartu įveikdamas po laiptelį, į kiekvieną dunksėdamas pasturgaliu. Ne todėl, kad po skrydžio nuo kėdės mano klubą įniko badyti diegliai - tiesiog nepasitikėjau klaikiai drebančiomis savo kojomis. Baiminausi, jog žemyn nusirisiu stačia galva, netgi judėjau nugara į priekį, idant kairiąja ranka įsistverčiau į turėklus. Po velnių, aš bijojau apalpti.

Mintimis grįžau į tą dieną, kai prie Feileno ežero atsigręžiau į Tomą, pastebėjau nenatūraliai blizgančias akis ir susigaudžiau, kad jis tramdo ašaras nenorėdamas manęs įstumti į nepatogią padėtį. *Šefe, aš niekaip neįprantu prie dabartinės tavo išvaizdos... Man taip gaila.*

Ragelyje pasigirdo pyptelėjimas - telefonas ėmė skambėti ir mielame, Obuolių Slėnio priemiestyje iškilusiame mano draugo namelyje. Tomo, kuris buvo vedęs du sykius ir tiek pat kartų išsiskyręs. Tomo, kuris ragino nesikelti iš Mendotos Aukštumų - *prieš atkrentamąsias varžybas tu prarandi aikštelės pranašumą*, aiškino jis. Tomo, kuris pats mažumėlę pasismagino mano namų aikštelėje, jei tikėtume "Draugais ir privalumais"... o aš *tikėjau.*

Abejonių nekėlė ir tai, ką pamačiau antrame aukšte.

Vienas skambutis... du... trys.

- Nagi, - murmėjau, - pakelk sumautą ragelį. - Nenutuokiau, ką pasakysiu, jeigu jis atsilieps, bet dėl to nekvaršinau galvos. Tenorėjau išgirsti jo balsą.

Deja, skambutį nutraukė autoatsakiklis.

- Sveiki, jūs paskambinote Tomui Railiui. Drauge su savo broliu Džordžu ir motina išvykau į kasmetinį kruizą - šįsyk plaukiosime prie Nasau. Ką sakei, mama?

- Kad aš esu mažulė iš Bahamų! - atsiliepė nuo cigarečių prikimęs, bet džiugus balsas.

- Aha, išties, - pratęsė Tomas. - Grįšime vasario aštuntą. Palikite savo žinutę... kada Džordžai?

- Po *pyp-pyp-pyp!* - riktelėjo vyriškas balsas.

- Teisingai! - sutiko Tomas. - Po pyptelėjimo. Arba skambinkite į mano kontorą. - Jis nurodė telefono numerį, ir visi trys sušuko:

- *Į KELIONĘ!*

Neprataręs nė žodžio nutraukiau ryšį. Vargu ar asmuo, mąstantis apie savižudybę, galėtų taip džiaugsmingai kalbėti, antra vertus, tuo

momentu jam draugiją palaikė artimiausi, brangiausi žmonės (kurie vėliau veikiausiai sakys: “Jis atrodė, kaip visada”), ir...

- Iš kur traukei, kad jis ketina atimti sau gyvybę? - paklausiau tuščio kambario... ir baugščiai apsidairiau, kad įsitikinčiau, ar be manęs patalpoje išties daugiau nieko nėra. - Galbūt Tomas paklius į avariją. Arba jį nudobs. Kas žino, gal jis *jau* negyvas?

Ne, tokiu atveju, su manimi kas nors būtų susisiekęs. Pavyzdžiui, Bozgalvis. Bet labiau tikėtina, kad Pema...

- Tai savižudybė, - šįkart tvirtai pareiškiau. - Kuri dar neįvyko. Aš sulaukiau perspėjimo.

Pakilęs nulingavau į miegamąjį. Pastaruoju metu ramentu naudodavausi vis rečiau, bet dabar nenorėjau jo paleisti iš rankų.

Mano mergytė lošėsi į pagalves, toje lovos pusėje, kuri priklausytų tikrai moteriai, jei tiktai būčiau ne vienas. Atsisėdau, pagriebiau ją ir įsispoksojau į didžiules mėlynas spanges, sklidinas nupieštos nuostabos: *U-i-i-i, tu, bjaurybe!* Manoji Reba, taip primenanti Liusę Rikardo.

- Aš kaip Skrudžas, kurį aplankė būsimų Kalėdų vaiduoklis, - tariau jai. - Regėjau tam tikrus dalykus, kurie tik gali nutikti.

Reba savo nuomonės neišsakė.

- Ką gi man daryti? Juk mačiau ne paveikslą! Tai *visai* nepanašu į paveikslus!

Bet aš klydau. Tiek piešiniai, tiek vizijos užgimsta žmogaus smegenyse, o manosiose kažkas pasikeitė. Spėjau, kad permainas nulėmė tinkama traumų kombinacija. Arba netinkama. Kontrasmūgis. Broka sritis. Ir Duma Ky. Sala buvo... kas?

- Ji atlieka stiprintuvo funkciją, - kreipiausi į Rebą, - ar ne?

Lėlė nutylėjo.

- Čia kažkas slypi. Ir savotiškai mane veikia. Gal net pasikvietė į salą?

Vien nuo tokios mintis oda nuėjo pagaugais. Apačioje, bangų pakeltos ir numestos, subrūžavo kriauklelės. Visai nesunku įsivaizduoti, kad jų vietą užėmė tūkstančiai kaukolių, kurios per mūšą griežia dantimis.

Ar tik ne Džekas minėjo, jog kažkur toliau, salos gilumoje, riogso griūvantis namas? Taip, regis, jis. Mudviem su Ilze važiuojant ta kryptimi, kelio būklė žaibiškai suprastėjo. Ilzei sustreikavo skrandis. Manęs šleikštulys nekankino, užtat šnerves rietė taką apspitusios augmenijos smarvė, o nesamą ranką įniko siaubingai niežėti. Vajermenas lyg ir sunerimo, kai išklojau apie mūsų kelionę. *Bastytis Dumos Ky keliu nepatarčiau, ir juo labiau tavo būklės žmogui*, pasakė jis. Tik įdomu, kokia gi toji mano būklė?

Reba užsispyrusi tylėjo.

- Aš nenoriu, kad taip atsitiktų, - murmtelėjau.

Lėlė viso labo į mane žiopsojo. *Jos* nuomone, aš buvau bjaurybė.

- Kokia iš tavęs nauda? - paklausiau ir nusviedžiau Rebą šalin. Ji nusileido veidu į pagalvę, paskuigaliu į viršų, praskėtusi rožines medvilnines kojas nelyginant kekšytė. *U-i-i-i, tu, bjaurybe!* O taip.

Nukoręs galvą įbedžiau akis sau tarp kelių, dėbtelėjau į kilimą, pasitryniau sprandą, kurio raumenys buvo įsitempę ir kieti kaip geležiniai strypai. Galvos man neskėlė jau kurį laiką, bet jei artimiausiu metu tie raumenys neatsipalaiduos, šį vakarą smegeninę užlies milžiniška skausmo banga. Iš pradžių, nutariau, derėtų kažko užkąsti. Kas padėtų aprimti. Pavyzdžiui, išsirinkti šaldytą, kalorijų pilną patiekalą - vieną iš tokių, nuo kurio suakmenėjusios mėsos ir padažo nulupi plėvelę, septynias minutes visu galingumu kaitini maistą mikrobangų krosnelėje, tada puoli jį čiaumoti kaip išbadėjęs sutrauka.

Bet nuo lovos aš nepakilau. Man ramybės nedavė aibė klausimų, o nuojauta tvirtino, esą savo jėgomis didžiumos išnarplioti nepavyks. Nieko nepadarysi. Po akistatos su kranu išmokau su daug kuo susitaikyti. Vis dėlto, kad ir koks išalkęs jaučiausi, pirmiausia nusprendžiau išsiaiškinti bent vieną atsakymą. Telefoną, padėtą ant naktinio staliuko, išnuomavo kartu su namu. Senamadiškas, "Princesės" modelis netgi turėjo sukamąjį diską. Jis kėpsojo ant abonentų knygos, sudarytos veik iš geltonųjų puslapių. Atsiverčiau plonyte baltą dalį įsitikinęs, jog Elizabeta Yslteik į sąrašus tikrai nebus įtraukta, bet apsirikau. Surinkau numerį. Vajermenas atsiliepė po antro signalo.

- Ystleikų rezidencija.

Tobulai sumoduliuotoje intonacijoje neišgirdau nė menkiausių užuominų į balsą, priklausantį žmogui, kuris leipdamas juoku sulaužė kėdę, ir aš staiga nutariau, jog prastesnė mintis man į galvą šauti negalėjo. Deja, sumąstyti kitos išeities neįstengiau.

- Vajermenai? Čia Edgaras Frimentlas. Man reikia pagalbos.

ŠEIMININKĖ

Rytojaus popietė mane vėl užklupo sėdintį prie staliuko, gale medinio tako, vedančio nuo *El Palacio de Asesinos*. Dryžuotas skėtis, nors ir perdrėkstas, savo funkciją atliko. Nuo vandens dvelkė vėjelis, pakankamai žvarbus, kad apsivilktume medvilninius nertinius. Kol šnekėjau, stalo paviršiumi strykčiojo šviesos randeliai. Liežuviu maliau beveik valandą, tik protarpiais sudrėkindavau gerklę, iš taurės, kurią Vajermenas vis pripildydavo, pasiurbčiodamas žalią arbatą. Galop nutilau, ir kelias akimirkas garsą teskleidė krantą skalaujančių bangelių ošimas.

Vakar Vajermeną, matyt, išgąsdino mano balsas, nes jis pasisiūlė tučtuojau atlėkti golfomobiliu ir mudu nuvežti atgal į *Palacio*. Su ponia

Ystleik susisieksiąs per raciją, taip man pareiškė. Atsakiau, jog skubėti neverta. Reikalas svarbus, pridūriau, tačiau nėra neatidėliotinas. Ne ta prasme, kad reikėtų skambinti pagalbos telefonu 911. Ir aš nemelavau. Jei Tomas ketino nusižudyti kruiziniame laive, užbėgti jam už akių vis tiek nesugebėsiu. Bet jutau, kad motinos ir brolio draugijoje senasis mano draugas sau gyvybės neatims.

Nesiruošiau Vajermenui dėstyti, kaip vogčiomis naršiau dukters rankinę. Vien prisiminus poelgį, mane užliedavo gėdos jausmas. Bet išsižiojęs, pradėjęs pasakoti nuo LINK-BELT, susičiaupti nebeįstengiau. Apsakiau mažne viską, užbaigiau Tomu Railiu, stovėjusiu laiptų viršuje, prie įėjimo į Mažąjį Rožinuką - išblyškusiu, negyvu, stokojančiu vienos akies. Dudenau apie savo potyrius iš dalies todėl, kad Vajermenas neturėjo teisinių įgaliojimų ir negalėjo manęs uždaryti artimiausiame beprotnamyje. Kita vertus, nors naujasis bičiulis žavėjo maloniomis ir ciniškai smagiomis manieromis, svarbiausia, kad jis buvo svetimas. Kartais - mano nuomone, gan dažnai - porinti istorijas, dėl kurių jautiesi nejaukiai ar net primeni psichinį ligonį, gerokai lengviau, jeigu jas kloji nepažįstamiems. Bet, iš esmės, kalbėti mane skatino palengvėjimo antplūdis: pasijutau lyg žmogus, iš žaizdelės, kurią paliko gyvatės įkandimas, sunkiantis nuodus.

Vajermenas pripildė savo taurę, bet jo ranka mažumėlę virpėjo. Šis faktas patraukė mano dėmesį ir sukėlė nerimą. Tuomet jis dirstelėjo į laikrodį, kurį nešiojo kaip ligoninės seselės, ciferblatą nusukęs į vidinę riešo pusę.

- Maždaug po pusvalandžio privalėsiu patikrinti, kaip ji laikosi, - tarė. - Esu tikras, kad puikiai, bet...

- O jei ne? - paklausiau. - Kas, jeigu ji nugriuvo ar kaip nors susižeidė?

Iš kišenės, prikimštos porcelianinėmis figūrėlėmis, jis išgriebė raciją.

- Pasirūpinau, kad ponia Ystleik visur nešiotųsi savąją. Name netrūksta greitojo iškvietimo mygtukų, bet... - Vajermenas nykščiu pabaksnojo sau į krūtinę. - Aš esu tikroji signalizacijos sistema. Vienintelė, kuria pasitikiu.

Pažvelgęs į vandenį atsiduso.

- Ji serga Alzheimerio liga. Padėtis dar nėra labai prasta, bet daktaras Hedlokas įspėjo, kad negalė sparčiai progresuos. Ne vėliau, kaip po metų... - jis niūrokai gūžtelėjo ir po sekundės prašviesėjo. - Kasdieną, lygiai ketvirtą mes geriame arbatą. Ir žiūrime “Opros laidą”. Gal norėtum susipažinti su namo šeimininke? Netgi pavaišinsiu gabalėliu vietinio citrinų pyrago.

- Sutarėm, - atsakiau. - Kaip manai, ar būtent ji man skambino ir paliko žinutę, kuria perspėjo, jog Dumos Ky sala nėra tinkamiausia vieta dukroms?

- Aišku, kad ji. Bet jei tikiesi išgirsti paaiškinimą - jei tikiesi, kad ponia Ystleik ką nors atsimins, - tau greičiausiai teks nusivilti. Galiu truputį padėti. Vakar minėjai brolius ir seseris, ir aš nespėjau tavęs pataisyti. Tiesą sakant, Ystleikų galva turėjo tiktai dukras. Vyriausioji, jei neklystu, užgimė 1908-aisiais. Elizabeta pasaulį išvydo 1923-aisiais. Praėjus dviem mėnesiams nuo jos gimimo, mirė motina. Dėl kažkokios infekcijos. O gal trombų... kas dabar pasakys? Anuomet šeima gyveno čia, Dumoje Ky.

- Ar tėvas vedė antrą kartą? - niekaip nepajėgiau atgaminti jo vardo.

Vajermenas ištiesė pagalbos ranką.

- Džonas? Ne.

- Tik nepasakok, kad saloje jis užaugino šešias mergaites. Vaizdas kaip iš gotikinio romano.

- Bent jau bandė, ir jam padėjo auklė. Tačiau vyriausioji pabėgo su savo vaikinu. Elizebeta patyrė traumą, kuri vos jos nepražudė. O dvynukės... - Vajermenas palingavo galva. - Jos buvo dviem metais vyresnės už jaunėlę. 1927-aisiais abi prapuolė. Manoma, kad išėjo paplaukioti ir nuskendo *caldo largo*, kai į atvirus vandenis jas nusitempė grįžtamoji banga.

Sekundę kitą tylėdami spoksojome įlankos pusėn - apgaulingai mielos vilnelės zujo paplūdimiu it šunyčiai. Galiausiai pasiteiravau, ar šitą istoriją jis išgirdo iš Elizabetos.

- Dalį, bet ne visą. Jos atmintis sujaukta. Kelias eilutes, aprašančias nelaimę, aptikau interneto tinklalapyje, pašvęstame Meksikos įlankos pakrantei ir jos istorijai. Elektroniniu paštu susirašiau su vyruku, dirbančiu Tampos bibliotekoje. - Vajermenas kilstelėjo rankas ir pirštais subarbeno per įsivaizduojamą klaviatūrą. - Tesė ir Lora Ystleik. Bibliotekininkas man atsiuntė Tampos laikraščio, 1927-ųjų balandžio 19 dienos egzemplioriaus, kopiją. Tituliniame puslapyje perskaičiau lakonišką, gąsdinančią, į akis iš karto krentančią antraštę. Iš viso, du žodžius. JOS PRAPUOLĖ.

- Jėzau, - išspaudžiau.

- Šešiametės mergytės. Elizabeta buvo ketverių, pakankamai didelė, kad suprastų, kas atsitiko. Ar net valiotų perskaityti tokią elementarią antraštę, kaip JOS PRAPUOLĖ. Dvynukės žuvo, o Adriana, vyriausioji, spruko į Atlantą drauge su kažkokiu fabriko vadybininku. Nieko nuostabaus, jog kuriam laikui Duma Ky stojo Džonui skersai gerklės. Kartu su likusiomis trejomis dukromis jis persikraustė į Majamį. Po daugybės metų grįžo čia numirti, o Elizabeta juo rūpinosi. - Vajermenas trūktelėjo pečiais. - Dabar pats panašiai ją globoju. Taigi... ar supratai, kodėl senajai poniai, susirgusiai Alzheimerio liga, gali atrodyti, jog Duma Ky dukterims neša nelaimes?

- Taip, bet kaip senoji ponia, susirgusi Alzheimerio liga, rado naujojo nuomininko numerį?

Jis ironiškai mane nužvelgė.

- Nuomininkas gal ir naujas, bet telefono numeris nepasikeitęs nuo senų laikų. Visi aparatai aname name... - Vajermenas bedė nykščiu sau per petį, - turi automatinio sujungimo funkciją. Dar klausimų bus?

Nejučia išsižiojau.

- Aš įtrauktas į automatiškai surenkamų numerių sąrašą?

- Ei, manęs nekaltink. Į sceną atkeliavau tik spektaklio pabaigoje. Spėju, kad nuomojamų būstų telefonus jos aparatuose užfiksavo nekilnojamo turto agentas. Arba vyrukas, atsakingas už komercinius ponios Ystleik reikalus. Kas šešias savaites jis atlekia iš Sent Pyto įsitikinti, kad Elizabeta neiškeliavo į dausas, o aš nebandau nudžiauti "Spoud" porceliano. Mielai jo paklausinėsiu, kai mudu susitiksime kitąsyk.

- Vadinasi, nuspaudusi vienui vieną mygtuką, ji gali užmegzti ryšį su bet kuriuo namu, stovinčiu šiauriniame salos gale?

- Na... taip. Juk jie visi *priklauso* Elizabetai. - Vajermenas paplekšnojo per mano plaštaką. - Bet žinai ką, *muchacho?* Man regis, šį vakarą taviškiam mygtukui gresia nervinis išsekimas.

- Ne, - instinktyviai paprieštaravau. - Nereikia.

- Ooo... - nutęsė Vajermenas lyg mane perkandęs. Galbūt išties suprato. - Vienaip ar kitaip, dabar aišku, kodėl tau skambino - nors turėčiau pridėti, jog Dumoje Ky paaiškinimai linkę skambėti keistai. Kaip įrodo tavo istorija.

- Ką nori tuo pasakyti? Tau irgi teko kažką... patirti?

Jis pažiūrėjo tiesiai man į akis, bet stambus, įdegęs veidas išliko neįskaitomas. Žvarbokas vėlyvo sausio vėjas ėmė gairinti stipriau, pūsdamas smėlį aplink mano kulkšnis, suplaikstydamas Vajermeno plaukus, vėl atidengdamas monetos formos randą, kuris įsispaudė dešiniajame smilkinyje. Galbūt jam rėžė butelio kakliuku, pavyzdžiui, per peštynes bare, dingtelėjo man, ir aš pamėginau įsivaizduoti žmogų, galintį supykti ant Vajermeno. Užduotis ne pati lengviausia.

- Taip, teko... *patirti.* - Po du kiekvienos rankos pirštus jis sulenkė į kabutes. - Po tokių išgyvenimų vaikai tampa... *suaugusiais.* O pirmaisiais metais koledže, per *literatūros paskaitas*, anglų kalbos dėstytojai turi, apie ką pliurpti. - Visus pabrėžiamus žodžius Vajermenas ėmė į tariamas kabutes.

Akivaizdu, kad kalbėti apie save naujasis bičiulis nenorėjo. Bent jau ne šiuo momentu. Todėl pasidomėjau, kokia mano istorijos dalimi jis patikėjo.

Vajermenas užvertė akis ir atsilošė krėsle.

- Nebandyk mano kantrybės, *vato*. Gal tu ir apsirinki dėl kelių dalykų, bet protas tau nepasimaišė. Aš prižiūriu šitų namų šeimininkę... mieliausią moterį pasaulyje, kurią nuoširdžiai myliu, bet kartais ji mane laiko savo tėčiu ir galvoja, kad grįžo į trisdešimt ketvirtaisiais egzistavusį Majamį. Retsykiais griebia vieną iš savo porcelianinių žmogeliukų, įkiša jį į "Svyt Oven" sausainių skardinę, o šią nusviedžia į karpių tvenkinį, kuris iškastas prie teniso aikštyno. Vėliau, kai Elizabeta užmiega, privalau tuos daiktus išžvejoti, antraip ji velniškai pasiunta. Nenutuokiu kodėl. Manau, dar prieš vasarą, jai reikės kiaurą parą nešioti sauskelnes.

- Ką turi omenyje?

- Ogi tai, kad aš pažįstu *loco**, pažįstu Dumą ir pradedu pažinti tave. Todėl kuo puikiausiai galiu patikėti, kad regėjai negyvo draugo viziją.

- Tu manęs nemaustai?

- Ne. Sakau gryną *verdad***. Man įdomu, ko ketini griebtis, nebent trokšti bičiulį pamatyti kape už tai, kad jis - atleisk už vulgarų posakį, - žaidė su tavo barškučiu.

- Nieko panašaus aš nenoriu. Trumpam jaučiausi taip.... na, nemokėsiu nupasakoti...

- Akimirkai užsigeidei jam nupjauti pimpalą ir šakute iškrapštyti akis? Ar *taip* pasijutai, *muchacho?*- Vajermenas statmenai iškėlė nykštį, o smilių tarsi pistoleto vamzdį nukreipė į mane. - Kartą buvau vedęs merginą iš Meksikos. Pavydo jausmas man nesvetimas. Jis visiškai normalus. Kaip nevalingas krūptelėjimas.

- Ar tavo žmona kada... - prikandau liežuvį ūmai atsiminęs, jog pašnekovo vardą išgirdau tiktai vakar. Šioji smulkmena lengvai iškrisdavo iš galvos. Vajermenas spinduliavo energiją, kuri priversdavo užmiršti, kad mudu susipažinome visai neseniai.

- Kiek žinau, *amigo*, ne. Užtat ji mirė ant mano rankų. - pridūrė nutaisęs bejausmę veido išraišką. - Į tą temą verčiau nesigilinkime.

- Gerai.

- Nepamiršk, kad pavydas atslenka ir pranyksta. Tarsi liūtys, plaunančios salą per piktąjį sezoną. Sakai, pavyduliavęs lioveisi. Ir teisingai, nes tu nebesi jos *campesino*. Dabar svarbiausia, kaip reaguosi į viziją. Kaip sutrukdysi vyrukui nusižudyti. Juk tu žinai, kas nutiks, kai užsibaigs laimingosios šeimynėlės kruizas?

Porą sekundžių sėdėjau netardamas nė žodžio. Mintyse bandžiau išsiversti paskutinį ispanišką žodelį. Tu nebesi jos kaimietukas? Berods, taip. Ką gi, Vajermenas su tiesa neprasilenkė.

- *Muchacho?* Koks kitas tavo ėjimas?

---

*Bepročius (isp.).

**Tiesą (isp.).

- Neįsivaizduoju, - prisipažinau. - Jis turi elektroninio pašto adresą, bet ką turėčiau rašyti? “Mielas Tomai, man neramu, kad planuoji savižudybę, atsakyk kuo greičiau”? Be to, labai abejoju, ar atostogaudamas jis tikrina pašto dėžutę. Tomas iki šiol moka alimentus dviejoms buvusioms žmonoms, bet nė su viena artimai nebendrauja. Turėjo vaiką, tačiau tas mirė kūdikystėje - jei neklystu, gimė su įskilusiu stuburu. Ir... ką? *Ką?*

Vajermenas nusisuko, pakumpo krėsle, įsispitrijo į pelikanus, nardančius į vandenį, virš įlankos surengusius savo arbatėlę. Jo kūno kalba bylojo apie pasibjaurėjimą.

- Užteks išsisukinėti, - atsigręžęs paskelbė. - Tu puikiai žinai, kas jį pažįsta. Ar bent manai žinąs.

- Pema? Kalbi apie Pemą?

Atsakymo nesulaukiau.

- Tu šnekėsi, Vajermenai, ar tiesiog sėdėsi?

- Man reikia patikrinti, kaip laikosi namų šeimininkė. Ji jau bus atsikėlusi ir norės pasigardžiuosi arbata, kurią visuomet geria ketvirtą valandą.

- Pema nuspręs, kad aš kuoktelėjau. Po velnių, ji *tebemano*, jog išprotėjau.

- Įtikink ją. - Šiek tiek atlyžęs Vajermenas pridėjo: - Klausyk, Edgarai, jeigu tuodu, kaip galvoji, išties palaikė artimus ryšius, ji bus pastebėjusi tam tikrus požymius. Tau tereikia pabandyti. *Entiendes?**

- Aš nesuprantu, ką reiškia tas žodis.

- Paskambink žmonai.

- Buvusiai.

- Ne-e. Kol nepakeisi nusistatymo, jūsų skyrybos galios tik teisine prasme. Todėl tau nenusispjaut, ką ji pagalvos apie psichinę tavo būseną. Bet jei savo draugui linki gera, susisiek su Pema, paaiškink turįs pagrindo manyti, kad jis planuoja nusidaigoti.

Vajermenas išsirangė iš krėslo, atkišo man delną.

- Užteks plepėti. Eime, supažindinsiu su šefe. Tu nepasigailėsi. Kaip darbdavė, ji labai miela.

Įsikibau į ištiestą ranką, leidau jam mane pakelti nuo šezlongo, kuris pakeitė sulaužytąjį. Jo gniaužtai pasirodė esą stiprūs. Štai, ko niekada neužmiršiu mąstydamas apie Džeromą Vajermeną - stiprių gniaužtų. Du vyrai negalėjo petys į petį išsitelkti ant siauro medinio takelio, vedančio link vartų užpakalinėje sienoje, todėl ryžtingai šlubčiodamas lingavau įkandin. Pasiekęs vartus - mažesnę paradinių versiją, kurstančią asociacijas su Ispanija, kaip žodeliai, kuriuos Vajermenas atsainiai pametėdavo, - jis atsisuko ir vyptelėjo.

- Antradieniais ir ketvirtadieniais Džozė valo namus, ir ji mielai pabudės per ponios Ystleik pogulį - vadinas, rytoj, maždaug antrą, galėčiau pas tave užsukti ir pasižiūrėti į paveikslus. Jei neprieštarauji.

*Supratai? (isp.)

- Kaip supratai, kad ketinau tave pakviesti? Aš vis dar kaupiau drąsą.

Vajermenas patraukė pečiais.

- Akivaizdu, jog tau knieti *kam nors* juos parodyti, prieš demonstruojant vyrukui iš meno galerijos. Aš nekalbu apie dukrą ir vaikį, vykdantį tavo pavedimus.

- Susitikimas numatytas penktadieniui. Man jis kelia siaubą.

Numojęs ranka Vajermenas išsišiepė.

- Nesijaudink. - Po pauzės perspėjo: - Jei manysiu, jog tavo darbai mėšlini, taip ir pasakysiu.

- Tinka.

Jis linktelėjo.

- Tik norėjau, kad neliktų jokių neaiškumų. - Sulig tuo žodžiu atidarė vartus ir įleido mane į kiemą, priklausant Garnio Lizdui, dar žinomam *Palacio de Asesinos* vardu.

Pirmą kartą kiemą išvydau tądien, kai pasinaudojau centriniu įėjimu, kad apsukčiau automobilį, bet anąsyk vos spėjau į jį žvilgtelėti. Visą dėmesį buvau sutelkęs į vairavimą, idant važiuodami atgal į Didįjį Rožinuką mudu su prakaituojančia, pablyškusia dukra nepakliūtume į avariją. Teniso aikštę ir mėlynas, vėsa atsiduodančias plyteles įžiūrėjau, bet karpių koi tvenkinio neužfiksavau. Švarus, rungtynėms paruoštos aikštelės asfaltas atrodė dviem atspalviais tamsesnis už likusį kiemo paviršių. Kartelį pasukus chrominę rankeną, tinklas kaipmat įsitempdavo. Ant plieninių rėmų riogsojo pintinė, kupina kamuoliukų, sužadinusių prisiminimus apie "Žaidimo pabaigą", eskizą, kurį Ilzė išsivežė į Providensą.

- Kada nors, *muchacho*... - Vajermenas dūrė pirštu į aikštę. Sulėtinęs žingsnį palaukė, kol jį prisivysiu. - Vienas prieš vieną. Labai tavęs nenukankinčiau - stengčiaus švelniai paduoti ir atmušti kamuoliuką, - bet rakete mielai pamojuočiau.

- Už paveikslų įvertinimą reikalausi atsilyginti partija?

Jis nusišypsojo.

- Savo kainą aš turiu, bet ji kitokia. Pasakysiu vėliau. Eime.

Vajermenas mane nusivedė pro užpakalines duris, palydėjo pro blausią virtuvę, tarp didžiulių, baltų servizų salelių ir milžiniškos "Vesitnghaus" viryklės, į šiugždesių sklidiną namo gilumą, kurioje akį traukė tamsi žvilganti mediena - ąžuolo, riešutmedžio, tikmedžio, raudonmedžio, kipariso. Taip, čia *Palacio*, senamadiškas, Floridos stiliaus dvaras. Viename, knygomis užversto kambario kampe pamačiau dunksančius tikrus riterio šarvus. Iš bibliotekos patekome į kabinetą, kur netrūko paveikslų, bet anaiptol ne nuobodulį keliančių portretų - ant sienų

kybojo abstrakcionistų darbai ir net keli, žvilgsnį prikaustantys optinio meno kūriniai.

Kai įžengėme į centrinį holą (pro tarpdurį nužygiavo *Vajermenas*; aš gi klibikščiavau), mudu užliejo šviesa, tarytum baltas lietus. Nors pastatas tryško didybe, šioji namo dalis prilygo savotiškam koridoriui, nudrikusiam į gerokai senesnę ir kuklesnę floridietišką buveinę. Architektūrinis pastarosios stilius, kurio pagrindu tapo medis (retsykiais ir nerūšinės medienos lentos), o ne akmuo, vadinosi Floridos skurdyne.

Saulės spinduliai į fojė plūdo pro pailgą stiklinį stogą, prie sienų rikiavosi dekoratyviniai vazonai. Tolimajame gale Vajermenas pasuko dešinėn. Aš nusekiau iš paskos ir atsidūriau neparastai erdvioje, vėsioje svetainėje. Pro eilę langų atsivėrė vaizdas į kiemelį, užtvindytą gėlėmis - mano dukros galėtų įvardinti bent pusę jų, žmona žinotų visų pavadinimus, man tepavyko atpažinti astras, komelinas, šeivamedžio žiedus, rusmenes. Tiesa, ir rododendrus, kurie vešėjo visur. Už jų tankumyno, mėlynomis plytelėmis grįstu, turbūt į pagrindinį kiemą vingiuojančiu taku stypino mąslus ir niūrus garnys. Atvirai kalbant, nutūpęs ant žemės kiekvienas iš jo padermės primindavo puritonų seniūną, svarstantį kokią kitą raganą sudeginti.

Viduryje kambario išvydau moterį, kurią mudu su Ilze regėjome tyrinėdami Dumos Ky kelią. Anuomet ji kiūtojo invalidų vežimėlyje, apsiavusi aukštakulkšnius sportinius batelius. Šiandieną stovėjo spausdama vaikštynės rankenas, į grindis įrėmusi basas, stambias ir labai blyškias pėdas. Kojas dengė palaidos, rusvai gelsvos, ties pilvu susegtos kelnės, nuo stebėtinai plačių pečių krito šilkinė, tamsiai ruda palaidinukė duksliomis rankovėmis. Apdaras man sužadino mintis apie Ketriną Hebern, matytą senuose filmuose, per "Ternerio Klasikinių Filmų" kanalą: "Adomo šonkaulyje" arba "Metų moteryje". Tik Ketrina Hebern, net ir pagyvenusi, niekada neatrodė tokia sena.

Nemažą dalį patalpos užėmė ilgas, žemas stalas, panašus į tą, ant kurio mano tėvas rūsyje vėžindavo elektrinius traukinukus. Bet ant šito paviršiaus - šviesiai medinio, lyg ir bambukinio - dirbtinė žolė nežėlė. Užtat jį nuklojo miniatiūriniai pastatai ir porcelianinės figūrėlės: vyrai, moterys, vaikai, gyvuliai, žvėrys, mitiniai sutvėrimai. Beje, tarp pastarųjų įžiūrėjau keletą juodaodžius vaizduojančių individų, kurie garantuotai papiktintų spalvotųjų organizacijas.

Į Vajermeną atsigręžusios Elizabetos Ystleik veide nušvito tokia žavinga džiaugsmo išraiška, kad aš mielai būčiau ją perteikęs popieriuje... bet vargu ar mano piešinys ką nors rimtai sudomintų. Meno kūriniuose mums pasitikėjimo nekelia netgi elementariausios emocijos, nors jas regime visur, kiekvieną dieną.

- Vajermenai! - sušuko moteris. - Aš atsibudau anksčiau ir nuostabiai praleidau laiką prie savo porcelianinių lėlyčių. - Dėl ryškios pietietiškos tarties, paskutinis žodis nuskambėjo gerokai iškraipytas: "LIEEElyčų". - Matai? Šeima grįžo namo!

Stalo gale stūksojo dvaro su kolonomis maketas. Prisiminkit "Vėjo nublokštus", ir jūs suprasit, ką turiu galvoje. Arba *galvuuoj*, jeigu šnekat, kaip Elizabeta. Aplink statinį, tarsi dalyvaujančios kažkokioje ceremonijoje, ratu stypsojo beveik tuzinas figūrų.

- Išties, - sutiko Vajermenas.

- O mokyklinis autobusas? Matai, kaip išlaipinau vaikus iš autobusiuko? Eikš, pažiūrėk!

- Būtinai pažiūrėsiu. Bet jūs žinote, kad man nepatinka, kai atsikeliate viena.

- Nenorėjau tavęs kviesti per raciją. Jaučiuosi puikiai. Ateik. Kartu su naujuoju draugu. O, aš žinau, kas jūs toks. - Ji nusišypsojo ir sulenkdama pirštą paragino mane žengti arčiau. - Vajermenas viską apie jus papasakojo. Neseniai apsigyvenote Lašišų Kyšulyje.

- Jis namą praminė Didžiuoju Rožinuku, - įsitepė Vajermenas.

Moteris prajuko. Kimus, dėl cigarečių gargždantis krizenimas užsibaigė kosčiojimais. Mano bičiulis šastelėjo prie namo šeimininkės norėdamas ją prilaikyti. Bet ponia Ystleik nepaisė nei krenkštimo, nei mėginimų jai pagelbėti.

- Man *patinka!* - išrėžė, kai pagaliau atgavo balsą. - O, taip, *puikus* pavadinimas! Eikšenkit. Pamatysite, kaip apstačiau mokyklą. Pone... esu tikra, kad jūsų pavardę girdėjau, bet ji man išrūko iš galvos, kaip ir nemažai kitų dalykų. Jūs ponas...?

- Frimentlas, - atsakiau. - Edgaras Frimentlas.

Man priartėjus prie žaidimų stalo, ji ištiesė ranką, ne raumeningą, bet nemenkų apimčių ir, šiuo atžvilgiu, panašią į pėdas. Subtilaus pasisveikinimo meno ponia Ystleik nepamiršo, todėl mano delną pasistengė spūstelėti kaip įmanydama tvirčiau. Bet to, tryško džiaugsmingu susidomėjimu. Prisipažindama, jog turi problemų dėl atminties, ji kaipmat pelnė mano simpatijas. Nors ir sirgo Alzheimerio liga, per visą pokalbį jos smegeninė ir liežuvis užsikirsdavo kur kas rečiau nei manieji.

- Edgarai, malonu su jumis susipažinti. Esu jus mačiusi anksčiau, tik nepamenu kada. Nieko tokio, vėliau prisiminsiu. Didysis Rožinukas! Skamba prašmatniai!

- Man patinka namas, mem.

- Gerai. Puiku, jeigu ten jaučiatės jaukiai. Žinot, jame, paprastai, apsistoja dailininkai. Edgarai, ar jūs dailininkas?

Moteris į mane įsmeigė atviraširdes, mėlynas akis.

- Taip, - pasirinkau lengviausią, greičiausią atsakymą. Ir turbūt teisingą. - Manau, taip.

- Na, žinoma. Aš iš karto supratau. Norėsiu gauti vieną iš jūsų paveikslų. Dėl kainos su jumis susitars Vajermenas. Jis minėjo, kad ne tik nuostabiai gamina valgyti, bet ir dirbo teisininku?

- Taip... ne... tai yra... - pasimečiau. Ponia Ystleik šokinėjo nuo vienos temos prie kitos, ir aš nespėjau visų susekti. Vajermenas, tas šmikis, vos tramdė juoką. Dirstelėjus į jį, man irgi pakuteno gerklę.

- Aš stengiuos įsigyti paveikslų iš kiekvieno dailininko, kuris viešėjo jūsų Didžiajame Rožinuke. Turiu čia nutapytą Haringo kūrinį. Ir Dali eskizą.

Noras kikenti išgaravo.

- Tikrai?

- Taip! Vėliau jums parodysiu. Jį pamatysite būtinų būtiniausiai, nes piešinys yra kambaryje, kuriame žiūrime "Opros laidą". Ar ne, Vajermenai?

- Teisingai. - Ponios Ystleik globėjas pašnairavo į laikrodžio ciferblatą, nusuktą į vidinę riešo pusę.

- Bet tučtuojau bėgti prie televizoriaus nereikia. Mes turime šaunu įtaisą, vadinamą... - moteris nutilo, susiraukė, į apvalaino smakro duobelę įspaudė pirštą. - "Vito"? Tai "Vito", Vajermenai?

Jis šyptelėjo.

- "TiVo", skaitmeninį vaizdo grotuvą, ponia Ystleik.

- "TiVo"! - nusikvatojo toji. - Argi ne smagus žodelis? Beje, argi ne juokinga, kokie mudu oficialūs. Aš į jį kreipiuosi pavarde, o pati Vajermenui esu ponia Ystleik - bet ne tada, kai jaučiuosi prislėgta arba pamirštu tam tikrus dalykus. Mes lyg pjesės veikėjai. Linksmos pjesės, kur kiekvienas žino, jog netrukus ims groti orkestras, ir visa kompanija uždainuos. - Elizabeta suprunkštė tuo parodydama, kad mintis jai pasirodė žavi, bet dabar balso intonacijoje išgirdau siautulio gaideles. Klausydamasis pietietiškos tarties, vietoj Margaretos Mičel, ūmai pagalvojau apie Tenesį Viljamsą.

Vajermenas labai švelniai ištarė:

- Gal mums derėtų keliauti į kitą kambarį ir įsijungti "Opros laidą"? Man regis, jums reikėtų prisėsti. Žiūrėdama televizorių galėsite sutraukti cigaretę. Jūs gi taip mėgstate rūkyti.

- Minutėlę, vieną minutėlę. Nepamiršk, kad mus aplankė svečias. - Atsigręžusi į mane paklausė: - Edgarai, koks jūs dailininkas? Ar tikite menu vardan meno?

- Be abejo, mem.

- Puiku. Tokie žmonės labiausiai patinka Lašišos Kyšuliui. Kaip jį vadinate?

- Ką? Savo stilių?
- Ne. Lašišos Kyšulį.
- Didžiuoju Rožinuku, mem.
- Didžiuoju Rožinuku ir pasiliks. O jums nuo šiol esu Elizabeta.
Nusišypsojau. Nesitvardžiau, nes ji kalbėjo nuoširdžiai ir nė nemėgino flirtuoti.
- Tebūnie Elizabeta.
- Puiku. Neilgai trukus keliausime prie televizoriaus, bet iš pradžių... - ponia Ystleik nukreipė žvilgsnį atgal į žaidimų stalą. - Na, Vajermenai? Na, Edgarai? Ar matot, kaip sustačiau vaikus?
Daugmaž tuzinas mažylių žvelgė į kairįjį autobuso šoną. Vietinė mokykla, berods, ne itin didelė.
- Ką jūs regite? - paklausė ji. - Vajermenai? Edvardai? Kas nors atsakys?
Ji truputį suklydo, bet tokių klaidelių pasitaikydavo ir man. Šį kartą banano žieve, ant kurios slystelėjo namų šeimininkė, tapo mano vardas
- Pertrauką? - spėjo Vajermenas patraukdamas pečiais.
- Žinoma, ne, - atšovė Elizabeta. - Per pertrauką vaikai *žaistų*, o ne spiestųsi į būrį ir kažkur žiopsotų.
- Kilo gaisras arba jie dalyvauja priešgaisrinėse pratybose, - prataraiau.
Moteris palinko virš vaikštynės (akylasis Vajermenas griebė namų šeimininkę už peties, kad ji neprarastų pusiausvyros) ir pakštelėjo man į skruostą. Velniškai nustebau, bet nepasibaisėjau.
- Šaunuolis, Edvardai! Vis dėlto kuris atsakymas teisingas?
Pamąstęs nusprendžiau, kad pasirinkti vieną iš variantų nesudėtinga, jei vertini klausimą rimtai.
- Pratybos.
- Taip! - mėlynos akys džiugiai tvykstelėjo. - Paaiškinkit Vajeringui kodėl.
- Jei pastatas išties degtų, jie išsibarstytų į visas puses, o dabar...
- ...laukia, kol galės sugrįžti. Taip. - Bet, jai atsigręžus į Vajermeną, išvydau kitokią moterį. Išsigandusią. - Aš vėl suklydau tardama tavo pavardę.
- Nieko baisaus, ponia Ystleik. - Augalotasis globėjas taip švelniai pabučiavo ją į smilkinį, kad prielankumas, kurį jam jutau, bemat sustiprėjo.
Elizabeta man nusišypsojo. Rodės, lyg pro debesų properšą nušvito saulė.
- Kol jis kreipiasi į mane pavarde, žinau... - mintys galvoje vėl susijaukė, ir šypsena ėmė blėsti. - Žinau...
- Metas “Oprai”, - tarė Vajermenas ir suėmė jos ranką. Abudu bendromis jėgomis pasuko vaikštynę, ir senoji moteris stebėtinai sparčiai

nuplumpsėjo link durų, į kitą patalpos galą. Palydovas budriai žingsniavo šalia.

Gretimame kambaryje į akis krito didelis, plokščiaekranis "Samsung" televizorius. Kitapus jo, į priešingą sieną rėmėsi brangios garso sistemos kolonėlės. Bet aparatūra manęs nedomino. Žvilgsnio neatplėšiau nuo įrėminto, virš kompaktinių diskų lentynos pakabinto eskizo. Kelioms sekundėms užmiršau kvėpuoti.

Elementarų piešinį pagyvino dvi purpurinės gijos, turbūt pridėtos raudonu šratinuku, kuriuo mokytojai rašo pažymius. Gana atsainūs brūkšniai, nutįsę palei horizonto liniją, vaizdavo saulėlydį. Tiesiog tobulai. Paprastume slypėjo genialumas. Buvau tikras, kad žiūriu į *savo* horizontą, regimą iš Didžiojo Rožinuko. Lygiai taip pat neabejojau, jog švarų popieriaus lapą pildydamas tuo, ką matė jo akys ir interpretavo sąmonė, dailininkas klausėsi, kaip po namu ritmiškai bruzdėjo kriauklelės. Tolumoje plaukė laivas, veikiausiai tanklaivis. Visai įmanoma, kad būtent jį pastebėjau pirmąjį vakarą, kai atsikrausčiau į Dumos Ky kelią Nr. 13. Stilius niekuo nepriminė manojo, užtat tema pasirinkta bemaž identiškai.

Lapo apačioje autorius kone lengvabūdiškai pakeverzojo: *Salv Dali.*

Ponia Ystleik - Elizabeta - traukė dūmą, kol Opra kamantinėjo Kirstę Eli, gilinosi į niekada aktualumo neprarandančius klausimus apie svorio metimą. Vajermenas pavaišino gardžiais sumuštiniais su kiaušinių salotomis. Mano akys vis krypo į eskizą, o galvoje be paliovos skambėjo... na, žinoma, *sveikutis, Dali.* Kai ekrane pasirodęs daktaras Filas ėmė plūsti porelę apkūnių žiūrovių - jos tikriausiai pasisiūlė iškoneveikiamos, - pasakiau namų šeimininkams, kad atėjo metas atsisveikinti

Elizabeta nuotoliniu pulteliu užčiaupė daktarą Filą ir atkišo knygą, nuo kurios nukėlė distancinio valdymo prietaisą. Pervėrė mane nuolankiu ir sykiu viltingu žvilgsniu.

- Vajermenas sakė, jog popietėmis retsykiais galėsite man paskaityti. Ar tiesa, Edmundai?

Tam tikrus sprendimus mums tenka priimti akimoju. Pakliuvęs į tokią padėtį, nutariau nežiūrėti į Vajermeną, sėdintį Elizabetai iš kairės. Proto šviesumas, rodytas prie žaidimų stalo, pritemo (net ir pats mačiau), bet galutinai neišblėso. Jei pažvairuočiau kairėn, ji sutriktų perpratusi, kad išgirdau naujieną. Nenorėjau moters gluminti - Elizabeta man patiko, be to, įtariau, jog per artimiausius porą metų jos gyvenime nesmagių momentų bus su kaupu. Laikui bėgant, ji pradės pamiršti ne vien vardus.

- Mudu aptarėme tokią galimybę, - patvirtinau.

- Neatsisakytumėte perskaityti eilėraščio šiandieną? Savo nuožiūra. Aš jų taip ilgiuosi. Be "Opros" kuo puikiausiai apsieičiau, gyvendama

be knygų jausčiau nuolatinį troškulį, o be poezijos... - ji nusijuokė tarytum išmušta iš vėžių, ir man suspaudė širdį, - ...gyventum kaip be paveikslų, ar ne?

Kambaryje įsivyravo tyla. Tolumoje tiksėjo laikrodis, bet daugiau nieko nebuvo girdėti. Pagalvojau, kad Vajermenui maga kažką pasakyti, tačiau jis neišsižiojo. Elizabeta laikinai iš savo globėjo atėmė žadą, kas prilygo neblogam triukui, žinant tą *hijo de madre.**

- Jums rinktis, - vėl prabilo ji. - Bet jeigu jūs, Edvardai, manote per ilgai čia užsibuvęs...

- Ne, - atsakiau. - Ne, viskas gerai, aš neskubu.

Knygą paprastu pavadinimu "Geros eilės" redagavo vyrukas, vardu Garisonas Keiloras, kuris manajame pasaulio krašte turbūt galėtų kandidatuoti į gubernatorius ir būtų juo išrinktas. Atsiverčiau pirmą pasitaikiusį puslapį, pastebėjau kažkokio Frenko O'Haros parašytą eilėraštį. Trumpą. Vien dėl šios savybės jį įtraukčiau į *savo* gerų eilių rinkinį.

Pradėjau skaityti:

- *Ar pamiršai jau tuos laikus*
kai pirmarūšiai buvome
ir kai diena išaušo su obuoliu burnoj

dėl Laiko jaudintis neverta
bet atsargoj turėjom mes keletą gudrybių
ir vieną kitą staigų posūkį pavyko mums įveikt

ganykloje mes maisto nestokojome
ir nereikėjo mums spidometrų
galėjom plakt kokteilius iš ledo ir vandens...

Man kažkas atsitiko. Balsas ėmė drebėti, raidės susidvejino, tarsi akis būtų sudrėkinęs žodis "vanduo". Pakėlęs galvą kimiai sumurmėjau:

- Atleiskit.

Vajermenas akivaizdžiai sunerimo, užtat Elizabeta supratingai šypsojosi.

- Nieko tokio, Edgarai. Poezija taip veikia ir mane. Nuoširdžių jausmų nereikia gėdintis. Žmogus nevaidina konvulsijų

- Ir mėšlungių nesimuliuoja, - pridūriau ir pats neatpažinau savo balso.

Ji dar plačiau išsišiepė.

- Vajermenai, mūsų svečias neblogai susipažinęs su Dikinson!

*Kalės vaikas (isp.).

- Rodos, - sutiko tas akylai į mane žvelgdamas.
- Ar užbaigsite, Edvardai?
- Taip, mem.

...greitesnis tapti nenorėčiau
Ar jaunesnis nei dabar jei tik sugrįžtum
O diena geriausia iš visų.

Užverčiau knygą.
- Pabaiga.
Elizabeta linktelėjo.
- Edgarai, kokios buvo jūsų geriausios dienos?
- Gal šitos, - atsakiau. - Bent taip tikiuosi.
Ji vėl palinksėjo.
- Aš taip pat. Žmogui reikia leisti išsaugoti viltį. Beje, Edgarai?
- Taip, mem?
- Kreipkitės į mane vardu. Dabartiniame gyvenimo etape nepakenčiu, kai mane vadina “mem”. Ar mes supratome vienas kitą?
Sukinksėjau galva.
- Taip, Elizabeta.
Ponia Ystleik nusišypsojo, ir ant jos skruostų nutekėjo ašaros. Veidas, kurį šios suvilgė, buvo senas, suraižytas raukšlelėmis, tačiau akyse atsispindėjo jaunystė. Jaunystė.

Po dešimties minučių mudu su Vajermenu vėl stovėjome gale medinio tako, nusidriekusio nuo *Palacio*. Namų šeimininkę jis paliko citrininio pyrago, arbatos taurės ir nuotolinio valdymo pultelio draugijoje. Aš savo ruožtu į maišelį įsidėjau porą sumuštinių su kiaušinių salotomis. Naujasis mano bičiulis pareiškė, jog duona sužiedės, jeigu jos nepasiimsiu. Na, manęs ilgai įtikinėti nereikėjo. Priedo paprašiau dviejų aspirino tablečių.
- Nepyk, kad taip pasielgiau, - prabilo jis. - Garbės žodis, iš pradžių ketinau tavęs paklausti.
- Atsipalaiduok.
Vajermenas linktelėjo, bet į mane nepažvelgė. Stypsojo nukreipęs akis į Meksikos įlanką.
- Žinok, aš nieko Elizabetai neprižadėjau. Bet dabar... ji tokia vaikiška. Ir daro prielaidas kaip įprasta vaikams, remdamasi ne faktais, o savo norais.
- Šiuo metu geidauja, kad jai skaitytų.
- Taip.
- Eilės iš kasečių arba kompaktinių diskų netinka?

- Ne-e. Pasak jos, įrašytas balsas skiriasi nuo gyvo, kaip konservuoti grybai - nuo šviežių. - Jis šyptelėjo, bet į mane vis tiek neatsisuko.

- Kodėl pats neskaitai?

Tebespoksodamas į vandenį Vajermenas atsakė:

- Nes nebegaliu.

- Nebe... kodėl?

Pamąstęs jis krestelėjo galvą.

- Ne šiandien. Vajermenas pavargęs, *muchacho*, o ji vakaros iki išnaktų. Būdraus, velsis į ginčus, apimta sielvarto ir sąmyšio, manys esanti Londone arba Sent Tropeze. Aš mačiau pablogėjimo ženklus.

- Kitą dieną paaiškinsi?

- Aha. - Jis išpūtė orą pro šnerves. - Jeigu jau atskleidei, kas slegia tave, man turbūt irgi derėtų tau atsiverti, nors žinau, kad jokio malonumo nepatirsiu. Ar tu išties pats pareisi?

- Be abejo, - patikinau, nors mano klubikaulis vibravo it stambus variklio blokas.

- Mielai tave pavėžėčiau golfomobiliu, bet kai Elizabetos būklė suprastėja - medicininiais Vajermeno terminais kalbant, kai galvota virsta kvailute, - ji gali užsimanyti plauti langus... nuo lentynų nuvalyti dulkes... arba pabindzinėti be vaikštynės. - Vien nuo tokios minties jis suvirpėjo. Iš pradžių, regis, drebėjo juokais, bet galiausiai kūną nukratė tikros baimės sužadintas šiurpulys.

- Kodėl visi bando mane įsodinti į golfomobilį?

- Žmonai paskambinsi?

- Nėra, iš ko rinktis, - prisipažinau.

Jis sulinksėjo.

- Šaunuolis. Papasakosi, kaip sekėsi, kai apžiūrinėsiu tavo paveikslus. Man tinka bet koks laikas. Jei tau labiau prie širdies rytas, išsikviesiu Aną Mariją Vistler, į namus ateinančią seselę.

- Gerai. Ačiū. Ir dėkui, kad mane išklausei.

- Dėkui, jog paskaitei mano šefei. *Buena suerte, amigo**.

Nulingavau paplūdimiu, bet, įveikus penkiasdešimt jardų, man į galvą šovė mintis. Atsisukau neabejodamas, kad Vajermenas jau bus dingęs, tačiau jis tebestovėjo rankas susikišęs į kišenes. Ilgus, žilstančius plaukus atgal šukavo nuo įlankos dvelkiantys, vis žvarbėjantys gūsiai.

- Vajermenai!

- Ką?

- Ar Elizabeta pati buvo dailininkė?

Kurį laiką jis tylėjo. Mano ausis pasiekė tiktai bangų ošimas, gerokai stipresnis nei paprastai, nes šiandien vandens paviršių taršė pakilęs vėjas.

- Įdomus klausimas, Edgarai, - pagaliau atsiliepė. - Jei pasiteirau-

tum Elizabetos - nors aš nesiūlyčiau to daryti, - ji atsakytų neigiamai. Bet, manau, kad sumeluotų.

- Kodėl?

- Verčiau žygiuok, *muchacho*, kol tavo klubas nenutirpo, - teištarė Vajermenas, pamojo ranka, apsigręžė, nudrožė mediniu taku vydamasis ilgėjantį savo šešėlį ir pranyko iš akių beveik anksčiau nei susiprotėjau, kad jis pasišalino.

Minutę kitą stovėjau nekrutėdamas, galiausiai nusisukau šiaurės pusėn, žvilgsniu susiradau Didįjį Rožinuką ir pajudėjau iš vietos. Kelionė užsitęsė, ir absurdiškai ilgas mano šešėlis pasimetė tarp jūravižių, nė nespėjus parsigauti namo. Kai prie rožinio statinio galų gale prisiartinau, bangos dar labiau išaugo, o kriauklelės, užuot ramiai murmėjusios, įniko tarpusavyje vaidytis.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (IV)

Pradėkit nuo to, ką gerai pažįstate, ir perkurkite įprastus vaizdus. Menas, be abejo, prilygsta magijai, tačiau jis, kad ir koks keistas būtų, užgimsta kuklioje kasdienybėje. Neverta stebėtis, jog eiliniame dirvožemyje sudygsta keistos gėlės. Elizabeta šią tiesą žinojo. Niekas jos specialiai nemokė; pati suprato.

Kuo dažniau ji piešdavo, tuo daugiau matydavo. Kuo daugiau matydavo, tuo labiau norėjo piešti. Elementaru. O kartu su vaizdinių srautu grįžo ir kalbos dovana: iš pradžių žodyną tesudarė keturi šimtai žodžių, kuriuos Elizabeta mokėjo, kai iškrito iš brikelės ir susitrenkė galvą. Bet vėliau jis gerokai išaugo.

Tėtį pribloškė sparčiai tobulėjanti jos piešimo technika. Kaip ir seseris - abi Bjaurias Dručkes bei dvynukes (bet ne Adę, nes vyresnėlė viešėjo Europoje kartu su trimis draugėmis ir dviems patikimomis globėjomis - Emeris Polsonas, jaunuolis, už kurio ji ištekės, scenoje dar nepasirodė). Pakerėta auklė/ūkvedė Elizabetą praminė la petite obéah fille.*

Namuose apsilankantis gydytojas perspėjo, kad mergytei derėtų apriboti fizinį lavinimąsi ir tramdyti jaudulį, antraip ji gali susirgti karštlige, tačiau 1926-ųjų sausį Elizabeta jau klajodavo po visą pietinę salos dalį, įsisupusi į dukslų, gelsvą švarkelį žaliomis sagutėmis, nešiodamasi savo sąsiuvinį ir piešdama, kas pakliūdavo į akiratį.

Būtent tą žiemą mergaitė sumojo, kad jos kūriniai šeimai pakyrėjo - pirmiausia Bjaurioms Dručkėms, Marijai ir Hanai, paskui Tesei ir

*Paklusniąja dukrele (pranc.).

Lo-Lo, tėčiui ir netgi auklei Meldai. Ar ji numanė, jog persisotinti įmanoma net genijų darbais, jeigu tie užgriūna kaip lavina? Gal ir taip, galbūt susiprotėti padėjo vaikiški instinktai.

Taigi artimųjų nuobodulys pakurstė troškimą, kad jie išvystų stebuklus, kuriuos regėjo Elizabeta. Štai, kodėl ji įniko perkurti vaizdus.

Prasidėjo siurrealizmo stadija: pilvais į viršų skraidantys paukščiai, vandeniu slankiojantys gyvūnai, ją išgarsinę besišypsantys arkliai. Bet vėliau šis tas pasikeitė. Į paveikslus įsigavo kažkas tamsaus, mažąja Libita pasinaudojęs kaip kanalu.

Kai mergaitė ėmė piešti savo lėlę, toji prakalbo.

Novyna.

Adriana jau buvo grįžusi iš spindinčio Paryžėlio, ir iš pradžių Novyna šnekėdavo aukštu, palaimingu, manieringai skambančiu Adės balsu, klausdavo, ar Elizabeta gali "truputį pačiulbėtį" arba liepdavo "užčiaupti kakarynę".Kartais mažąją Libitą liūliuodavo dainomis, ir mergytė užmigdavo tarp lėlės veido - stambaus, apvalaus ir rudo, neskaitant raudonų lūpų - piešinių, išbarstytų ant lovatiesės.

Novyna dainuoja: broli Žakai, broli Žakai, ar tu miegi, ar tu miegi? Frere Žak, Frere Žak, dormė vū, dormė vū?

Retsykiais lėlė pasakoja supainiotas, bet nuostabias istorijas, kuriose Pelenė avi raudonas kurpaites iš Ozo šalies, o Bobsių dvynukai pasiklysta stebuklingame miške ir aptinka iš saldumynų pastatytą namelį su mėtinių ledinukų stogu.

Galų gale Novynos balsas pakito, Adės tono nebepriminė, tapo visiškai nepažįstamas. Ir lėlė plepėdavo nepaisydama prašymų "užčiaupti kakarynę". Tiesa, jos kalbų buvo malonu klausytis. Ir smagu. Keista, bet smagu.

Tačiau po kurio laiko Elizabeta sulaukė permainų. Nes menas prilygsta magijai, kuri ne visada esti balta.

Netgi mažų mergaičių atžvilgiu.

MENAS VARDAN MENO

Svetainės baro spintelėje stovėjo viskio butelis. Ketinau išlenkti burnelę, bet susilaikiau. Norėjau luktelėti, suvalgyti vieną sumuštinį su kiaušinių salotomis, apmąstyti, ką jai sakysiu, bet šito plano irgi neįgyvendinau. Gyvenime pasitaiko akimirkų, kai veiksmų reikia griebtis nieko nedelsiant, kadangi kitos išeities paprasčiausiai nėra. Belaidį telefoną išsinešiau į Floridos prieangį. Odą palytėjo žvarba, nors slankiojančios stiklinės langinės buvo uždarytos. Tam tikra prasme, net apsidžiaugiau.

Vėsus oras, ko gero, padės išsaugoti budrumą ir aštrų protą. Tuo tarpu link horizonto slenkančios, vandenyje auksinį taką nuklojusios saulės vaizdas mane nuramins. Nes aš anaiptol nesijaučiau ramus. Krūtinėje pernelyg stipriai daužėsi širdis, skruostai kaito, klubikaulį badė bjaurūs diegliai. Staiga su siaubu suvokiau, kad iš smegeninės išdulkėjo žmonos vardas. Kiekvieną sykį, mėginant panaršyti sąmonę, jos gelmėse pavykdavo sužvejoti tiktai *peligro*, ispanišką žodelį, reiškiantį pavojų.

Nusprendžiau, jog prieš skambindamas į Minesotą, vieną darbelį vis dėlto *privalėjau* atlikti.

Palikau telefoną ant perdėm minkštos sofos, nuraišavau į miegamąjį (užvirtęs ant ramento, su kuriuo nesiruošiau skirtis iki to momento, kai griūsiu į lovą) ir pasiėmiau Rebą. Užteko pažiūrėti į mėlynas jos akis, kad atsiminčiau Pemos vardą, ir mano širdies ritmas sulėtėjo. Mažąją savo draugužę kadaruojančiomis rožinėmis kojomis suspaudžiau tarp šono bei strampo, grįžau į Floridos prieangį ir vėl prisėdau. Reba žnegtelėjo man ant kelių, aš ją nutrenkiau į šoną - dabar lėlė kiūtojo greta atsukusi veidą į vakarėjančią saulę.

- Jei per ilgai į ją spoksosi, tu tikrai apaksi, - pastebėjau. - Štai, kas smagiausia. Briusas Springstynas, maždaug 1973-ieji, *muchacha.*

Reba nutylėjo.

- Man derėtų sėdėti antrame aukšte ir tapyti saulėlydį, - pridūriau. - Užsiimti suknistu menu vardan suknisto meno.

Jokio atsakymo. Plačios Rebos akys visam pasauliui bylojo, kad ji įstrigo bjauriausio Amerikoje žmogaus draugijoje.

Kilstelėjau belaidį telefoną ir jį papurčiau priešais lėlės veidą.

- Aš pajėgsiu, - išdrožiau.

Reba neatiliepė, bet man pasirodė, kad jos žvilgsnis išdavė abejonę. Po grindimis kriauklelės tebetęsė vėjo sukurstytą ginčą: *čia tavo darbas, ne mano, o, taip, tavo.*

Užgniaužiau norą šituos reikalus aptarti su pykčio tramdymo lėle ir surinkau telefono numerį, priklausantį buvusiems mano namams. Prisiminiau jį be menkiausių problemų. Vyliausi, kad užmegsiu ryšį su autoatsakikliu, tačiau ragelį pakėlė pati šeimininkė.

- Ach, Džoana, ačiū Dievui, kad paskambinai, - pridususi tarė. - Aš vėluoju, bet, tikiuosi, jog penkiolika minučių po trijų būsiu vietoje...

- Tai ne Džoana, - nutraukiau Pemą. Negalvodamas, ką darau, stvėriau Rebą ir vėl pasisodinau ją ant kelių. - O Edgaras. Ten, kur ruošiesi prisistatyti po trijų penkiolika, nuvažiuot nespėsi, tad susitikimą verčiau atidėk. Mums reikia pašnekėti labai svarbiu klausimu.

- Kas atsitiko?

- Man? Nieko. Jaučiuosi puikiai.

- Edgarai, gal pakalbėkim vėliau. Privalau pasidaryti šukuoseną, bet vėluoju į kirpyklą. Grįšiu šeštą.

- Skambinu dėl Tomo Railio.

Kitame pasaulio krašte įsivyravo tyla, kuri truko kokias dešimt sekundžių. Per tą laiko tarpsnį auksinis takas, nudažęs vandenį, truputį patamsėjo. Elizabeta Ystleik neblogai susipažinusi su Emile Dikinson. Įdomu, paklausiau savęs, kokie jos santykiai su Nikolu Veičelu Lindsėjumi, "prerijų trubadūru"?

- Kodėl tau parūpo Tomas? - paklausė Pema. Balse išgirdau giliai užslėptą, atsargumo sužadintą įtampą. Galėjau kirsti lažybų, jog mintys apie kirpyklą iškrito jai iš galvos.

- Manau - ir nebe priežasties, - kad jis ruošiasi nusižudyti. - Ausimi prispaudžiau telefoną prie peties ir paglosčiau Rebos plaukus. - Ką nors apie tai žinai?

- Kuo čia... kuo *aš*... - Pema neįstengė atgauti amo. - Dėl Dievo meilės, kuo *aš* čia dėta... - jai pasisekė mažumėlę susitvardyti, įsikibus į pasipiktinimo šiaudą. Na, tokiomis aplinkybėmis, jis praverčia. - Nei iš šio, nei iš to man skambini ir tikiesi, kad papasakosiu apie Tomo Railio nuotaikas? Aš galvojau, jog tu sveiksti, bet, kaip matau, klydau...

- Tau turėjo kilti kokių įtarimų, kol su juo dulkinaisi, - suvariau nagus į netikrus oranžinius Rebos plaukus lyg panūdęs juos išplėšti su šaknimis. - O gal aš neteisus?

- Tu *beprotis!* - kone užriko ji. - Edgarai, tau reikalinga *pagalba!* Arba susisiek su Keimenu, arba pasiieškok Floridoje kito daktaro, tik *nedelsk!*

Pyktis kartu su jį lydinčiu įsitikinimu, kad netrukus imsiu painioti žodžius, ūmai išgaravo, ir aš atgniaužiau pirštus nuo Rebos kuodo.

- Raminkis, Pema. Skambinu ne dėl tavęs ar savęs. O dėl Tomo. Tu turėjai pastebėti depresijos požymius.

Tyla. Bet spragtelėjimo, liudijančio, kad ji nutraukė ryšį, nesulaukiau. Tegirdėjau alsavimą.

Galop Pema atsiliepė:

- Gerai, aišku. Aš žinau, kas tau pametėjo šitą mintį. Mažoji melodramos karalienė, ar ne? Ilzė tau paporino ir apie Maksą Stentoną iš Palm Dezerto? Susimildamas, Edgarai, juk tu ją *pažįsti!*

Pajutau, kad įniršis baudžiasi sugrįžti. Suspaudžiau Rebą už minkšto liemens. *Aš pajėgsiu*, sau tariau. *Dabar šnekame ne apie Ilzę. O Pema viso labo išsigandusi, nes nieko panašaus nesitikėjo. Išsigandusi ir įpykusi... vis dėlto man pavyks.* Privalo *pavykti.*

Na, ir kas, jog sekundę kitą troškau ją pribaigti. Gal net būčiau pabandęs, jei žmona būtų sėdėjusi šalia, verandoje.

- Ilzė nieko man nepasakojo.

- Užteks kvailysčių. Sudie...

- Neaišku tik viena: kuris iš tųdviejų tave įšnekino ant krūties išsitatuiruoti rožytę.

Ji spygtelėjo. Vieną sykį ir labai tyliai, bet man to užteko. Vėl pakibo tyla, kurios pulsavimas priminė juodą nakties tamsą.

- Kalė! - galiausiai pratrūko Pema. - Pamatė tatuiruotę ir išpliurpė tau! Tik taip galėjai apie ją sužinoti. Ką gi, tai *nieko* nereiškia! *Nieko* neįrodo!

- Mes ne teismo salėje, - pratariau.

Pema neatsiliepė, bet aš girdėjau, kaip ji kvėpuoja.

- Ilzė *šį tą* įtarė dėl Makso, bet apie tavo ir Tomo santykius neturi nė menkiausio supratimo. Jeigu dukrai viską išklosi, sudaužysi jos širdį. - Po pauzės pridėjau: - Ir manąją.

Žmona pravirko.

- Dėjau aš ant tavo širdies. Ir dėjau ant tavęs. Kaip gaila, jog nepakratei kojų! Sušiktas melagis, kaišiojantis nosį ne į savo reikalus! Ir kodėl tu nepadvėsei!

Dėkui Dievui, panašių jausmų jai nebepuoselėjau.

Takas vandenyje patamsėjo iki blizgančio varios spalvos. Dabar jį pamažėl nudažys oranžinė žara.

- Ką žinai apie psichinę Tomo būseną?

- Nieko. Ir, tavo žiniai, intymių santykių su juo nepalaikiau. Mudu *buvome* užmezgę romaną, bet šis truko ne ilgiau kaip tris savaites. Viskas baigta. Kai grįžau iš Palm Dezerto, taip jam ir pasakiau. Priežasčių yra įvairiausių, bet esmė ta, jog Tomas pernelyg... - Pema netikėtai nuklydo nuo temos. - Kas gi tau išplepėjo, jei ne Ilzė? Melinda nė už ką nepasakotų, net jeigu žinotų. - Su absurdiška pagieža išspjovė: - *Ji* supranta, ką, tave globojant, man teko išgyventi!

Pats nustebau suvokęs, kad nejaučiu jokio noro kivirčytis. Mane domino visai kas kita.

- Pernelyg koks?

- *Kas* koks? - suspigo ji. - Jėzau, liaukis mane kvotęs! Tai nepakenčiama!

Lyg aš pats kraustyčiaus iš proto dėl tokių užsiėmimų.

- Tomas. Pasak tavęs, “esmė ta, jog Tomas pernelyg...”

- Per daug nepastovios nuotaikos. Jis supasi ant emocinių švytuoklių. Vieną dieną skraido padebesiuose, kitą būna tarsi žemę pardavęs, o trečią jį užlieja ir džiaugsmas, ir sielvartas, ypač jeigu ne...

Pema prikando liežuvį.

- Jeigu neišgeria vaistų, - užbaigiau.

- Ei, aš nesu jo psichiatrė, - atrėžė ji. Šįkart balse išgirdau ne vien susierzinimą, bet ir šalto įtūžio gaideles. Viešpatie. Tam tikromis aplinkybė-

mis, buvusi žmona galėjo veikti ryžtingai, bet nirši, atlaidumo nepripažįstanti žvarba.... tai kažkas naujo. Matyt, po mano avarijos, permainų neišvengė ir Pema. Ji taip pat patyrė savotišką raišumą sukėlusią traumą.

- Edgarai, psichoanalitinio mėšlo man užteko ir tavo draugijoje. Nors sykį norėčiau susipažinti su vyru, kuris neprimintų tabletes ryjančio pranašyscių rutulio: "Paklausk manęs vėliau, nes dabar jaučiuosi labai prislėgtas."

Ji šniurkštelėjo man į ausį, ir aš įsitempiau laukdamas griausmingo pratęsimo. Ilgai lūkuriuoti nereikėjo. Pema užstaugė sau būdinga maniera; kai kas niekada nesikeičia.

- Kad tu nusprogtum, Edgarai; suknisai tokią gerą dieną.

- Man nerūpi, su kuo tu miegi, - tariau. - Mudu išsiskyrę. Tenoriu išgelbėti Tomo Railio gyvybę.

Pema taip suspiegė, kad nuo ausies turėjau atitraukti telefoną,

- *Aš nesu ATSAKINGA už jo gyvenimą! Mes nepalaikome JOKIŲ SANTYKIŲ! Pasiilgai barnių?* - Truputį tyliau (bet ne itin) pridūrė: - Jis netgi ne Sent Pole. Išplaukė į kruizą su motina ir savo žydriuku broliu.

Mane netikėtai užliejo apvaizda. Rodės, tarytum akiratyje būtų atsivėrusi aiški, iš aukštybių regima panorama. Gal todėl, jog pats mąsčiau apie savižudybę, ketinau griebtis visų priemonių, idant ji panėšėtų į nelaimingą atsitikimą. Ne dėl draudimo pinigų - nenorėjau, kad aplinkiniai žinotų tiesą, ir mano dukros visą gyvenimą vilktų gėdos naštą.

Štai, kur slypėjo atsakymas, ar ne?

- Perduok Tomui atskleidusi jo ketinimus. Kai grįš, pasakyk žinanti, kad jis planuoja nusižudyti.

- Kodėl jis turėtų manimi patikėti?

- Nes Tomas *išties* planuoja. Nes tu jį pažįsti. Nes bendras mūsų bičiulis psichiškai nesveikas ir turbūt galvoja ant nugaros nešiojąs ženklą su užrašu RUOŠIUOSI ŽUDYTIS. Pasakyk išsiaiškinusi, kad jis nebegeria antidepresantų. Juk dėl šito fakto tau abejonių nekyla?

- Ne. Bet anksčiau raginimai pratęsti gydymą niekuomet nepadėdavo.

- Ar kada grasinai, jog apie Tomo problemas visiems išplepėsi, jeigu jis kratysis vaistų? Paskleisi gandus?

- Ne, ir aš nesirengiu to daryti! - pasibaisėjo Pema. - Tavo nuomone, man norisi pranešti visam Sent Poliui, kad miegojau su Tomu Railiu? Kad mudu siejo artimi ryšiai?

- Verčiau įsivaizduok pranešanti Sent Poliui, jog tau rūpi jo likimas. Kas čia baisaus?

Ji nutilo.

- Aš tik noriu vieno dalyko: kai Tomas grįš, susitik su juo...

- *Tu* nori! Kur gi ne! Svarbiausia *tavo* norai, ir taip buvo visada!

Klausyk, Edi, netveri kailyje išgelbėti draugą? Tuomet pats su juo ir susitik! - vėl išgirdau atšiaurų įsiūtį, bet dabar jis slėpė baimę.

- Jei jūsų santykiai nutrūko tavo iniciatyva, spėju, kad jį iki šiol gali kontroliuoti. Ir net priversti išsaugoti gyvybę. Tau baisu, žinoma, bet kitos išeities nėra.

- Nesąmonės. Aš dedu ragelį.

- Jeigu jis sau atims gyvybę, vargu ar sąžinė tave grauš iki mirties... bet artimiausius metus, o gal ir dar kitus *jausies* klaikiai.

- Klysti. Miegosiu kaip kūdikėlis.

- Atleisk, Panda, bet aš tavimi netikiu.

Sena malonybine pravarde nesikreipiau į žmoną jau daugelį metų. Nepajutau, kaip vardas man išsprūdo, bet, jam nuskambėjus, Pema galutinai palūžo. Prapliupo ašaromis ir suriko, tačiau be jokio įtūžio.

- Kodėl tu elgiesi kaip paskutinis niekšas? Kodėl manęs nepalieki ramybėje?

Pokalbis man įkyrėjo iki gyvo kaulo. Nūnai tetroškau nugurgti porą tablečių nuskausminamųjų, išsitiesti ant lovos ir... ką aš žinau, galbūt man knietėjo pačiam išsižliumbti.

- Pasakyk Tomui, kad jo planą perpratai. Liepk pasimatyti su psichiatru ir vėl gerti antidepresantus. Ir svarbiausia - paaiškink, kad jeigu jis pasidarys galą, atskleisi tiesą visiems, pradedant motina ir broliu. Kiekvienas mieste sužinos, jog Tomas Railis nusižudė, ir jam nepavyks savo mirties pavaizduoti, kaip nelaimingo atsitikimo.

- Aš negaliu to padaryti! *Negaliu!* - beviltiškai sušuko Pema.

Akimirką pasvarstęs nutariau atsakomybę dėl Tomo Railio gyvybės perleisti jai - tarsi žodžius, perduodamus telefono laidu. Senasis Edgaras Frimentlas nė už ką taip nepasielgtų. Bet jis ir nešvaistytų laiko tapydamas saulėlydžius. Arba žaisdamas su lėle.

- Pati apsispręsk, Panda. Tu veikiausiai nieko nepeši, jeigu jam neberūpi...

- Dar ir kaip rūpiu, - visiškai praradusi viltį išspaudė ji.

- Tuomet priversk Tomą vėl gyventi, nori jis to ar ne.

- Senasis gerasis Edgaras... tau iki šiol maga viską valdyti, - blausiai sumurmėjo Pema. - Netgi iš savo salos-karalystės. Senasis gerasis Edgaras. Monstras Edgaras.

- Tavo žodžiai skaudina, - tariau.

- Puiku, - atsakė ji ir nutraukė ryšį. Kurį laiką sėdėjau ant sofos ir stebėjau ryškėjantį saulėlydį. Tuo tarpu oras verandoje nenumaldomai vėso. Žmonės, galvojantys, jog į Floridą niekada neatslenka žiema, labai apsirinka. 1977-aisiais Sarasotoje žemės paviršių apklojo sniego sluoksnis, kurio storis siekė colį. Manau, atšąla visur. Kertu lažybų, kad sninga net pragare, nors ten snaigės turėtų kaipmat ištirpti.

* * *

Rytojaus dieną, maždaug po dvylikos skambtelėjęs Vajermenas pasiteiravo, ar kvietimas apžiūrėti paveikslus tebegalioja. Atminus jo pažadą (arba grasinimą) išsakyti nepagražintą nuomonę, mane apėmė šiokie tokie nuogąstavimai, bet aš vis tiek pasiūliau užsukti į svečius.

Atrinkau šešioliką, mano nuomone, geriausių kūrinių... nors šaltoje giedros sausio dienos šviesoje man jie visi atrodė niekam tikę. Karsono Džounso eskizas vis dar gulėjo ant lentynos, miegamojo spintoje. Paėmiau jį, prisegiau prie medienos plokštės ir atrėmiau į sieną. Lyginant su aliejiniais dažais, pieštuko spalvos buvo blyškios ir neskoningos, o savo apimtimis paveikslėlis, žinoma, nusileido kitiems darbas. Bet aš vis tiek galvojau, kad jis turėjo kažką tokio, ko trūko likusiems.

Pasvarsčiau, ar ištraukti figūrą raudonu apsiaustu, ir nusprendžiau, jog neverta. Pats nežinau kodėl. Gal todėl, kad, į ją žiūrint, mane nukrėsdavo šiurpulys. Vietoj šito piešinio, kolekciją papildžiau "Labučiu" - tanklaivio eskizu.

Vajermenas atbirbė golfomobiliu, žydru ir su geltonais ruoželiais, kurie mašinėlei suteikė sportišką išvaizdą. Mygti durų skambučio jam nereikėjo. Bičiulį pasitikau prieangyje.

- *Muchacho*, tavo veidas ištįsęs, - pareiškė jis žengęs per slenkstį. - Atsipalaiduok. Aš ne gydytojas, o tu nesi daktaro kabinete.

- Nesugebėsiu. Jausčiaus kur kas ramesnis priimdamas pastatų inspektorių, kuris tikrintų naujo statinio kokybę, bet...

- Bet taip buvo kitame tavo gyvenime. - Vajermenas linktelėjo. - O naujajame žygio batų dar nepravaikščiojai.

- Esmė panaši.

- Tu velniškai teisus. Beje, jeigu jau prašnekome apie ankstesnę tavo egzistenciją, ar susisiekei su žmona? Ar su ja aptarei reikaliuką, dėl kurio mudu laužėme galvas?

- Taip. Pageidausi išgirsti visas smulkmenas?

- Ne-e. Tik norėčiau sužinoti, ar pokalbio baigtis tave tenkina?

- Kai atsipeikėjau ligoninėje, pasitenkinimo man nesuteikė nei vienas pokalbis su Pema. Bet esu tikras, kad su Tomu ji šnektelės.

- Ką gi, gerai, paršeli. "Mažylis", 1995-ieji, - sustojęs svetainėje jis smalsiai apsidairė. - Man patinka, kaip pertvarkei namus.

Nusikvatojau. Nuo televizoriaus netgi nenuėmiau ženklo su prašymu nerūkyti.

- Viso labo paprašiau Džeką į antrą aukštą užkelti bėgtakį. Kiek suprantu, lankeisi čia ne kartą?

Vajermenas paslaptingai vyptelėjo.

- Mes *visi* čia lankėmės, *amigo* - tai kur kas rimčiau negu profesionalus futbolas. Piteris Štraubas, maždaug 1985-ieji.

- Apie ką tu kalbi?

- Poniai Ystleik jau dirbu šešiolika mėnesių. Tik kartą trumpam persikėlėme į Sent Pytą. Nemalonią, priverstinę viešnagę nulėmė uraganas Frenkas, dėl kurio vietines salas evakavo. Paskutiniai žmonės, išsinuomavę Lašišos Kyšulį - atleisk, Didįjį Rožinuką, - vietoj aštuonių savaičių, Dumoje Ky gyveno vos dvi, o paskui nešė kudašių. Arba jiems nepatiko namas, arba šis pajuto antipatiją savo svečiams. - Vajermenas iškėlė rankas virš galvos ir vaizduodamas šmėklą nužirgliojo per šviesiai mėlyną svetainės kilimą. Įspūdį didžiąja dalimi sugadino marškinėliai, nusėti tropiniais paukščiais ir gėlėmis. - Kad ir kas slankiodavo po Didįjį Rožinuką, vėliau jie... *vaikštinėdavo vieni!*

- Širlė Džekson, - tarstelėjau. - Kažkelinti metai.

- Aha. Vajermanas aiškiau išdėstys savo mintį. Didysis Rožinukas *ANUOMET!* - jis sumostagavo rankomis, gestu aprėpdamas kambarį. - Apstatytas populiariu Floridos stiliumi, žinomo "Dvidešimt pirmame amžiuje nuomojamo namo" pavadinimu. Didysis Rožinukas *DABAR!* Apstatytas "Dvidešimt pirmame amžiuje nuomojamo namo" stiliumi, kurį papildo į antrą aukštą užvilktas "Saibeks" bėgtakis ir... - Vajermenas pašnairavo. - Ar tik ten ne lėlytė Liusė Rikardo, įsitaisiusi ant sofos, verandoje?

- Susipažink su Reba, pykčio tramdymo karaliene. Man ją padovanojo vienas draugas, psichologas Krameris. - Ne, aš suklydau. Nesamą ranką ėmė pasiutiškai niežtėti. Kokį dešimtatūkstantąjį kartą pamėginau ją pasikasyti, bet nagais gremžtelėjau tebegyjančius šonkaulius. - Minutėlę. - Nukreipiau akis į Rebą, spoksančią įlankos pusėn. *Aš pajėgsiu*, mintyse sau tariau. *Prisimink, kur reikia dėti pinigus, kai juos slepi nuo valdžios.*

Vajermenas kantriai lūkuriavo.

Niežulys sustiprėjo. Jis dilgino neegzistuojančią galūnę. Kuri protarpiais užsigeisdavo piešti. Dabar jai, pavyzdžiui, knietėjo nutapyti Vajermeną. Kartu su vaisių dubeniu. Ir ginklu.

Mesk iš galvos tas kvailystes, pagalvojau.

Aš pajėgsiu.

Nuo valdžios pinigus slapstai ofšoriniuose bankuose, atsiminiau. *Nasau. Bahamuose. Kaimanuose.* Tiesiai į dešimtuką.

- Keimenas, - pasitaisiau. - Štai kokia jo pavardė. Rebą man davė Ksanderis Keimenas.

- Problemėlė išspręsta. Metas pasigrožėti tavo menu.

- Jei tik mano darbai turi su juo ką nors bendra. - Užgriuvęs ramentą, pirmas nušlubavau į antrą aukštą. Pusiaukelėje galvą pervėrė viena mintis, ir aš sustojau.

- Vajermenai, iš kur sužinojai, kad įsigijau "Saibeks" bėgtakį? - neatsigręždamas paklausiau.

Kelias sekundes jis tylėjo. Pagaliau atsakė:

- Kitokių rūšių nežinau. Na, užkopsi į viršų savo jėgomis ar tau prireiks spyrio į sėdimąją?

Skamba neblogai, bet dirbtinai, pamaniau vėl nusvirduliavęs laipteliais. *Tu greičiausiai meluoji ir, man regis, žinai, jog tave permatau.*

Atrinktieji darbai rėmėsi į šiaurinę Mažojo Rožinuko sieną; tvieskiant popietės saulei, natūralaus apšvietimo užteko su kaupu. Vajermenas lėtai pėdino palei jų gretą, protarpiais stabtelėdavo, sykį net grįžo per porą žingsnių atgal, idant atidžiau apžiūrėtų kelias drobes, tačiau, kaip man pasirodė, paveikslus nužvelgė be deramo dėmesingumo. Ilzė ir Džekas juos išliaupsino, bet nereikėtų užmiršti, kad pagyras išsakė duktė ir įvairiems smulkiems darbeliams pasamdytas jaunuolis.

Nusigavęs iki galo, pasiekęs tanklaivio eskizą, Vajermenas pritūpė - rankomis prislėgė šlaunis, plaštakas nukorė tarp kojų - ir kokiai pusei minutės į jį įsispigino.

- Kas... - išsižiojau.

- Ša, - nutildė Vajermenas, ir aš turėjau iškęsti dar trisdešimt ramybės sekundžių. Pagaliau jis atsistojo. Trekštelėjo kelių girnelėmis. Atsigręžęs išplėstas akis įbedė į mane. Kairiąją lyg ir paveikė kažkoks uždegimas, nes pro vidinį jos kamputį varvėjo vandenėlis - ne ašaros. Iš užpakalinės džinsų kišenės bičiulis išsitraukė nosinaitę ir nusišluostė paakį. Gestą atliko automatiškai, kaip žmogus, kartojantis judesį ne mažiau tuzino sykių į dieną.

- Viešpatie švenčiausias, - pratarė žengdamas prie lango, grūsdamas nosinę atgal į kišenę.

- Kas yra? - paklausiau. - *Kas?*

Jis nukreipė žvilgsnį laukan.

- Tu nė neįsivaizduoji, kokie jie geri, ar ne? Neturi jokio supratimo.

- Tikrai geri? - neįstengiau prisiminti, kada dar gyvenime taip nepasitikėjau savimi. - Tu kalbi rimtai?

- Sustatei paveikslus chronologine tvarka? - jis tebežiopsojo į Meksikos įlanką. Pokštaujantis, besišaipantis, sąmojus žarstantis Vajermenas kažkur pradingo. Nujaučiau, jog dabar su manimi bendravo vyriškis, kurio balsą dažniausiai girdėdavo prisiekusieji... su sąlyga, kad jis specializavosi baudžiamojoje teisėje. - Neapsirikau, tiesa? Neskaitant paskutinių dviejų, žinoma. Jie nupiešti gerokai anksčiau.

Į dailę pasinėriau vos prie kelis mėnesius, tad kaip mano kūriniams galima taikyti apibūdinimą "nupiešti gerokai anksčiau"? Tačiau akimis

permetęs paveikslus sumojau, kad Vajermenas teisus. Sąmoningai neketinau jų išdėlioti chronologine eile, bet būtent taip ir pasielgiau.

- Taip, - patvirtinau. - Nuo seniausių iki naujausių.

Jis dūrė pirštu į paskutines keturias drobes, kurias mintyse pramiuniau "mišriais" saulėlydžiais. Pirmąją papildžiau moliusko kriaukle, antrojoje pavaizdavau kompaktinį diską su užrašu Memorex (pro skylę veržėsi raudoni saulės spinduliai). Prie trečio paveikslo pridėjau negyvą, paplūdimyje rastą žuvėdrą. Ketvirtajame nutapiau po Didžiuoju Rožinuku išplitusią kriauklelių paklotę. Kažkodėl pajutau poreikį joje prisodinti rožių. Aplink namą šios gėlės neaugo, bet jų nuotraukų apsčiai pateikė naujoji mano draugužė, "Google" paieškos sistema.

- Ar tą ketvertuką kas nors matė? Tavo dukra?

- Ne, - atsakiau. - Juos nutapiau, Ilzei išvykus.

- O vyrukas, kuris tau dirba?

- Irgi ne.

- Dukrai, aišku, nerodei jos vaikino eski...

- Dieve, ne! Gal juokauji?

- Akivaizdu, kad nerodei. Nuo šito, nors ir paskubomis papaišyto, sklinda keista energija. Kalbant apie likusius paveikslus... - jis nusijuokė. Ūmai sumečiau, jog Vajermenas netveria kailyje. Štai tada mane patį apėmė jaudulys. Tačiau atsargumo nepraradau. *Jis dirbo teisininku*, perspėjau save, *o ne meno kritiku*. - Kalbant apie likusius prakeiktus paveikslus... - pakartojo ir vėl spigiai prajuko. Apėjo kambarį ratu, pakeliui perlipo bėgtakį braukdamas per treniruoklį tokiu atsainiu, lengvu žingsniu, kad pajutau, kaip širdį nudegino pavydas. Pakėlė rankas ir viršun suglostė žilstančius plaukus - tarytum pamasažavo smegenis. Sugrįžęs stabtelėjo prieš pat mano nosį. - Klausyk, pastaraisiais metais likimas tavęs negailėjo, ir aš žinau, kad, mėginant išpūsti orą iš senojo įvaizdžio baliono, tas subliūkšta negreitai. Bet nesakyk, jog tu *nenujauti*, kokios geros tos drobės.

Mintyse atgaminau, kaip mudu gaivelėjomės po beprotiško juoko priepuolio, o saulė tuo metu plieskė pro sudriskusį skėtį, išmargindama stalą šviesos randeliais. *Aš suprantu, ką tu išgyveni*, pasakė Vajermenas. *Drįsčiau tuo suabejoti*, atrėžiau. Bet dabar abejonės išgaravo. Jis tikrai suprato. Prisiminimą palydėjo šaltas noras - ne troškimas, o niežulį keliantis knietulys - pavaizduoti Vajermeną popieriaus lape. Sukurti portreto bei natiurmorto derinį, "Teisininką su vaisiais ir ginklu".

Ji patapšnojo mano skruostą bukapirščiu delnu.

- Žemė kreipiasi į Edgarą. Atsiliepkite, Edgarai.

- Klausau, Hiūstone, - nejučia sumurmėjau. - Edgaras jus girdi.

- Na, ką pasakysi, *muchacho?* Mano spėlionės laužtos iš lubų ar ne? Juk tapydamas paveikslus jautei, jog tavo kūriniai neblogi?

- Aha, - patvirtinau, - jutau, kad jie galėtų kalti į klyną.

Vajermenas linktelėjo.

- Menininką beveik visada džiugina, jeigu jam sekasi kurti - tai elementarus faktas. O žiūrovui, *atsidavusiam* žiūrovui, kuris žvelgia plačiai atmerktomis akimis...

- Šneki apie save? - pasidomėjau. - Tu spoksojai į paveikslus ta-a-aip ilgai.

Jis nė nenusišypsojo.

- Jei kūrinys yra geras, jam atsivėręs žmogus sulaukia emocijų pliūpsnio. Aš sulaukiau, Edgarai.

- Puiku.

- Be abejo. Ir kai vyrukas iš "Skoto" pamatys tavo darbus, manau, jį taip pat užlies emocijų srautas. Tiesą sakant, netgi galėčiau dėl to lažintis.

- Niekuo jie neypatingi. Iš esmės, tėra blankios Dali kopijos.

Vajermenas apkabino mano pečius ir nusivedė prie laiptų.

- Aš neketinu tavęs kelti į padanges. Ir mes nesigilinsime į tą smulkmeną, kad nupiešti dukros vaikiną padėjo antgamtiška telepatija, susijusi su nesama ranka. *Mielai* apžiūrėčiau paveikslą su teniso kamuoliukais, bet jis dingo, ir nieko čia nepadarysi.

- Dėkui Dievui, - pridūriau.

- Edgarai, bet tu privalai išlikti atsargus. Duma Ky itin stipriai veikia... tam tikrus individus. Ji *sustiprina* žmonių savybes. Tokių, kaip tu.

- Ir tu? - pasitikslinau. Vajermenas nutylėjo, tad parodžiau jam į veidą. - Tavo akis vėl šlapiuoja.

Jis išsitraukė nosinaitę, nušluostė vandenėlį.

- Gal išklosi, kas pačiam nutiko? - paklausiau. - Kodėl negali skaityti? Kodėl neįstengi ilgiau apsistoti ties vienu paveikslu?

Ilgą laiką bičiulis nieko neatsakė. Ką pasakyti, turėjo kriauklelės, bruzdančios po Didžiuoju Rožinuku. Sulig viena banga jos iššnabždėjo žodį *vaisius*. Sulig kita - *ginklas*. Ir taip paeiliui: vaisius, ginklas, vaisius, ginklas.

- Ne, - pagaliau tarė jis. - Ne dabar. - Bet jei tau maga mane nutapyti, aš neprieštarauju.

- Kokią dalį mano minčių sugebi permatyti?

- Nedidelę. Tau nuskilo, *muchacho*.

- Ar tu išsaugotum telepatinius gebėjimus už Dumos Ky ribų? Pavyzdžiui, jei dabar būtume Tampos kavinėje?

- Galbūt lašelį. - Jis nusišypsojo. - Juk čia prakiurksojau metus, prisigėriau... na, žinai, spindulių.

- Ar eisi į "Skoto" galeriją kartu su manimi?

- *Amigo*, tokios progos nepraleisčiau net už visą Kinijos arbatą.

* * *

Tą naktį nuo atviros jūros tvoskė škvalas, ir dvi valandas pliaupė liūtis. Danguje tvyksčiojo žaibai, namo pastolius talžė bangos. Didysis Rožinukas dejavo, bet laikėsi tvirtai. Man paaiškėjo vienas įdomus dalykas: kai įlanka mažumėlę pasiusdavo ir imdavo rimčiau vilnyti, kriauklės užsičiaupdavo. Pakilusios aukštyn kartu su vandens lygiu jos nebesusišnekėdavo.

Įsismarkavus griausmams bei žybsniams, užsikoriau į antrą aukštą - truputį jaučiausi kaip daktaras Frankenšteinas, pasiruošęs atgaivinti savo monstrą - ir paprastu juodu "Veneros" pieštuku ėmiau braižyti Vajermeno kontūrus. Paskui čiupau raudoną ir oranžinį, kuriais dubenyje nuspalvinau vaisius. Fone pavaizdavau tarpdurį ir ten stovinčią, mano naująjį draugą stebinčią Rebą. Daktaras Keimenas, ko gero, būtų pareiškęs, neva pieštame pasaulyje lėlė atstovauja mane. Galbūt *si*, galbūt *no*. Pabaigai žydrąja "Veneros" spalva patepliojau kvailas jos akis. Štai taip gimė naujas Frimentlo šedevras.

Blėstant perkūno drioksėjimams, virš įlankos paskutinį kartą sublykčiojus žaibams, stebeilijausi į Vajermeną, sėdintį prie stalo... sėdintį, be abejo, kito savo gyvenimo pabaigoje. Ant stalo riogsojo vaisių dubuo ir gulėjo pistoletas, kurį jis laikė namuose kaip apsaugos priemonę arba todėl, kad mėgdavo pašaudyti į taikinius (anuomet, kai akys veikė be priekaištų), o gal dėl abiejų priežasčių. Ginklo kontūrus užpildžiau brūkšneliais, šiek tiek išterliodamas jo pavidalą, suteikdamas blogą lemiančią išvaizdą. Namas buvo tuščias. Kažkur jo gilumoje tiksėjo laikrodis ir zirzė šaldytuvas. Ore kybojo sodrus, šleikštus gėlių kvapas. Bet dar bjauriau nuteikė garsai. Laikrodžio caksėjimas. Nuolatinis šaldytuvo dūzgimas, skrodžiantis pasaulį, su kuriuo atsisveikino žmona ir vaikas. Netrukus vyriškis prie stalo užsimerks, išties ranką ir iš dubens paims vaisių. Jei kilstelės apelsiną, eis miegoti. Jeigu sugriebs obuolį, durs vamzdžiu į dešinįjį smilkinį, nuspaus gaiduką ir ištaškys nuo skausmo įkaitusias smegenis.

Jam kliuvo obuolys.

Kitą dieną Džekas atlėkė pasiskolintu furgonu, kabiną nukrovęs šūsnimi minkštos medžiagos, į kurią turėjome įsupti mano drobes. Pasakiau jaunuoliui, kad susidraugavau su vyruku, gyvenančiu didžiojoje hasiendoje, ir pridūriau, esą jis keliaus su mumis.

- Jokių problemų, - atsiliepė vaikinas lipdamas į Mažąjį Rožinuką, įkandin savęs vilkdamas vežimėlį. - Vietos užteks vi... oho! - jis suakmenėjo laiptų viršuje.

- Kas yra? - paklausiau.

- Čia nauji darbai? Anksčiau jų nemačiau.

- Aha, neseni. - Nanucis iš "Skoto" galerijos paprašė atvežti kokį pustuzinį paveikslų, ne daugiau, kaip dešimt, todėl nutariau apsistoti ties viduriuku ir atrinkau aštuonis. Įskaitant keturis, kurie vakar sužavėjo Vajermeną. - Ką manai?

- Biče, jie *fantastiški!*

Džeko nuoširdumu nesuabejojau; iki tol jis niekada manęs nevadino "biču". Pakilau aukščiau per porą laiptelių ir ramento galiuku bakstelėjau į mėlynais džinsais aptrauktą vaikino sėdimąją.

- Praleisk.

Jis pasitraukė į šoną nusitempdamas vežimaitį, aš savo ruožtu užsikoriau į Mažąjį Rožinuką. Jaunuolis neatplėšė akių nuo paveikslų.

- Džekai, tas tipas iš "Skoto"... jis tikrai neblogas specialistas?

- Mama sako, kad geras, ir aš ja tikiu. - Kitaip tariant, patikėti derėtų ir man. Ką gi, kitos išeities vis vien nebuvo. - Apie galerijos partnerius nieko nepasakojo - regis, jų yra dar du, - bet užtikrino, jog ponas Nanucis savo darbą išmano.

Dėl manęs Džekui teko prašyti paslaugos. Pasijutau sujaudintas.

- Jeigu Nanuciui nepatiks jūsų kūriniai, vadinas, jis trenktas, - užbaigė vaikinukas.

- Išties taip galvoji?

Jis linktelėjo.

Iš apačios atsklido linksmai nusiteikusio Vajermeno šūksnis:

- Tuk-tuk! Pasiruošęs iškylai! Mes važiuojame? Kas duos kortelę su mano vardu? Ar aš turėjau pasiimti užkandžių?

Mintyse regėjau pliką, sudžiūvusį, į profesorių panašų individą žibančiomis rudomis akimis - itališką Beną Kingslį, - bet Darijus Nanucis pasirodė besąs apkūnus, mandagus, daugmaž keturiasdešimties metų vyriškis tankia plaukų kupeta. Dėl akių, pro kurias niekas neprasprūsdavo, beveik nesuklydau. Pastebėjau, kaip jos suapvalėjo (nežymiai, bet akivaizdžiai), Vajermenui nutraukus apdangalą nuo paskutinio paveikslo, nuo "Rožių, augančių tarp kriauklių". Visi mano darbai rėmėsi į užpakalinę galerijos sieną - šiuo metu "Skotas" eksponavo Stefanijos Šečet nuotraukas ir aliejines Viljamo Bera drobes, kurių kokybės, kaip sau tvirtinau, nevaliočiau išgauti net ir per šimtmetį.

Vis dėlto jo akys mažumėlę *išsiplėtė.*

Nanucis apėjo visus, nuo pirmo iki paskutinio, tuomet grįžo atgal ir kiekvieną nužvelgė iš naujo. Neturėjau nė menkiausio supratimo, geras tai ženklas ar blogas. Nemalonu prisipažinti, bet į meno galeriją atklydau pirmą kartą. Atsisukau paklausti Vajermeno, ką jis galvoja. Tačiau tas stovėjo atokiau, tyliai šnekučiavosi su Džeku, ir jie abu spitrijosi į Nanucį, apžiūrintį mano paveikslus.

Bet ne vien tuodu, ūmai suvokiau. Sausiui artėjant į pabaigą, brangiose vakarinės Floridos pakrantės parduotuvėse netrūkdavo klientų. Gan erdvioje “Skoto” galerijoje slankiojo tuzinas žioplinėtojų (vėliau Nanucis juos apibūdino kur kas malonesniu “potencialių pirkėjų” vardu), spoksančių į Šečet jurginus, aliejines Viljamo Bera drobes su Europos vaizdais, kurie atrodė žavingai, bet priminė turistams skirtus atvirukus, ir kelias akį traukiančias, džiugiu karštligiškumu atsiduodančias Deivido Geršaino skulptūras - į pastarąsias neatkreipiau dėmesio, nes stengiaus išvynioti savo kūrinius ir niekaip negalėjau atsikratyti dirglaus nerimo.

Iš pradžių spėjau, kad atsitiktinių lankytojų žvilgsnius prikaustė skulptūros - džiazo muzikantai, beprotiški plaukikai, pulsuojančios miesto scenos. Kai kas išties į jas pašnairuodavo, bet dauguma nė nesiteikė dirstelėti. Jie stebeilijosi į mano paveikslus.

Vyriškis su Mičigano įdegiu, kaip pasakytų Floridos gyventojai - tai yra, bjauria mirtinai balta arba raudona kaip vėžys oda - laisvąja ranka patapšnojo man per petį. Kita buvo susivijęs su žmonos pirštais.

- Gal žinote, kas juos nutapė? - paklausė.

- Aš, - atsakiau jausdamas, kaip man kaista veidas. Rodės, išpažinau, kad visą savaitę iš internetinių svetainių siunčiausi Lindsės Lohan nuotraukas.

- Nuostabu! - šiltai pratarė antroji jo pusė. - Ar parodą rengsite?

- Nežinau, ar ją aprengsiu. Rengsiu. - Į skruostus plūstelėjo kraujas. Pajutau gėdą, dėl ko neapsidžiaugiau. Ir pyktį, kas buvo dar blogiau. Siutau ant savęs, bet žmonės to nesupras, jeigu įniršis išsilies.

Prasižiojau pasiruošęs pratrūkti žodžių srautu ir vėl užsičiaupiau.

Neskubėk, perspėjau save apgailestaudamas, kad man draugijos nepalaiko Reba. Vargu ar užklydusius į galeriją nustebintų menininkas, visur tampantis lėlę. Juk Endį Vorholą jie ištvėrė.

Lėčiau. Aš pajėgsiu.

- Norėjau pasakyti, jog pradėjau tapyti neseniai ir nežinau, kaip tokie reikalai tvarkomi.

Edgarai, liaukis sau muilinęs akis. Puikiai supranti, kas juos domina. Ne paveikslai, o tuščia tavo rankovė. Tu esi Dailius Vienarankis Dailininkas. Nustok pilstyti iš tuščio į kiaurą ir liepk jiems atsiknisti.

Absurdas, žinoma, bet...

Bet dabar, kad aš prasmegčiau skradžiai, visi galerijoje susispietė aplink mano darbus. Tuos, kurie grožėjosi panelės Šečet gėlėmis, atviliojo smalsumas. Panašias grupeles esu matęs ne sykį, šimtuose statybviečių, į kurias vėpsodavo būreliai žioplių, prilipusių prie skylučių tvorose.

- Aš jums paaiškinsiu, kaip tvarkomi reikalai, - prabilo kitas vyru-

kas Mičigano įdegiu, atsikišusiu pilvuku, kraujagyslėmis sužydėjusia nosimi ir iki kelių nutįsusiais tropinių spalvų marškinėliais. Balti jo bateliai derėjo prie tobulai sušukuotų žilų plaukų. - Procedūra elementari. Susideda iš dviejų etapų. Pirmas: jūs pasakote, kiek norite už šitą. - Jis parodė į “Saulėlydį su žuvėdra”. - Antras: aš išrašau čekį.

Pulkelis žmonių prajuko. Darijus Nanucis prie jų neprisijungė. Mostu manęs paprašė prieiti.

- Atleiskit, - kreipiausi į žilaplaukį.

- Pokerio statymai ką tik pakilo, bičiuli, - kažkas paskelbė, ir vėl nuskambėjo juokas. Raudonosis taip pat suprunkštė, bet patenkintas neatrodė.

Aplinkinių reakciją stebėjau tarsi sapnuodamas.

Nanucis nusišypsojo, atsisuko į galerijos lankytojus, tebežiūrinčius į mano paveikslus.

- Ponai ir ponios, šiandieną ponas Frimentlas neketina nieko parduoti, jis tenori išgirsti nuomonę apie savo darbus. Prašom gerbti jo privatumą ir suprasti mano, kaip konsultanto, padėtį. - Įdomu, kokia *iš tikrųjų* toji padėtis, suglumęs paklausiau savęs. - Siūlyčiau jums pasidairyti į kūrinius, tuo tarpu mudu kuriam laikui užsuksime į tarnybines patalpas. - Panelė Okoin, ponas Bruksas ir ponas Kastelanas mielai atsakys į jūsų klausimus.

- *Mano* nuomone, su šituo žmogumi jums reikėtų nedelsiant pasirašyti kontraktą, - išdrožė rūsti moteris, kurios žilstantys plaukai kūpsojo surišti į kuodą, o senyvame, raukšlėtame veide atsispindėjo jaunystės grožio likučiai. Jos žodžius netgi lydėjo padriki plojimai. Sapno pojūtis sustiprėjo.

Mūsų linkme grakščiai numygo nežemiškos išvaizdos vaikinas. Matyt, jį pasikvietė Nanucis, bet aš nenutuokiau kaip. Tuodu trumpai šnektelėjo, ir jaunuolis išsitraukė šūsnį lipdukų - kiekvienoje ovalo formoje žvilgėjo sidabrinė “N” raidė. Nanucis griebė vieną, pasilenkė prie pirmojo paveikslo, bet sudvejojo ir mane apdovanojo priekaištingu žvilgsniu.

- Jie niekaip neapsaugoti.

- Mm-hmm... ko gero, ne, - atsakiau vėl nurausdamas. - Aš nė... nė nežinau, ką tai reiškia.

- Darijau, tu susidūrei su tikru Amerikos primityvu, - tarė rūsčiaveidė moteris. - Jeigu jis tapo ilgiau nei trejus metus, pavaišinsiu tave pietumis “Zorijaus” restorane. Nepagailėsiu ir butelio vyno.

Ji į mane atsuko raukšlelių išraizgytą, bet vis tiek žavingą veidą.

- Mere, kai... arba jeigu atsiras, apie ką rašyti, aš būtinai jums paskambinsiu, - prižadėjo Nanucis.

- Labai tikiuosi. Aš net neklausiu, kuo jis vardu - matai, kokia esu

gerutė? - moteris man pamataravo keliais pirštais ir ėmė spraustis pro negausią minią.

- Kam išvis klausti? - pastebėjo Džekas, ir jis, žinoma, buvo teisus. Ant visų drobių, kairiajame apatiniame kamputyje, brūkštelėjau savo vardą ir pavardę, tvarkingai ir dailiai, kaip kitame savo gyvenime pasirašydamas važtaraščius, su darbu susijusias paraiškas arba kontraktus: *Edgaras Frimentlas*.

Nanucis apsiribojo tuo, jog "N" lipdukus švelniai priglaudė prie dešiniojo viršutinio kiekvieno paveikslo kraštelio - jie priminė etiketes, užklijuotas ant dokumentų segtuvų. Paskui mane su Vajermenu nusivedė į savo kabinetą. Pakvietė ir Džeką, bet tas nutarė likti greta paveikslų. Galerijos šeimininkas pasiūlė kavos, bet mes jos nepanorome, tuomet paklausė, ar pageidautume atsigerti vandens, ir mudu atsakėme teigiamai. Be to, pasivaišinau keliomis tailenolio kapsulėmis.

- Kas toji moteris? - pasidomėjo Vajermenas.

- Merė Ajer. Saulėtos pakrantės meno scenoje sukiojasi nuo neatmenamų laikų. Leidžia nemokamą kultūros laikraštį, pavadintą "Boulevard", kur pilna kandžių kritinių straipsnių. Jis pasirodo kartą į mėnesį, per turistinį sezoną išeina sykį į porą savaičių. Merė gyvena Tampoje - karste, pasak kai kurių aštrialiežuvių iš mūsų verslo. Dievina naujus vietinius menininkus.

- Atrodo velniškai dygi, - murmtelėjo Vajermenas.

Nanucis patraukė pečiais.

- Merė visai nebloga. Ji padėjo daugybei meno žmonių. Su šia sritimi gyvenimą susiejo prieš amžinybę. Ir mūsų mieste gerokai pagyvina prekybą su pašaliečiais.

- Supratau, - tarė Vajermenas. Apsidžiaugiau, jog bent vienam iš mūsų kažkas paaiškėjo. - Ją galima vadinti pagalbininke.

- Netgi savotiška gide, - pridūrė Nanucis. - Mes stengiamės - kiek leidžia jėgos, žinoma, - kad ji būtų patenkinta.

Vajermenas sulinksėjo.

- Vakarinėje Floridos pakrantėje gyvuoja žavinga menininkų-galerijų ekonomika. Merė Ajer, puikiai perpratusi visus niuansus, atitinkamai ją puoselėja. Ir jei kokia "Kerinčio meno" galerija nutars parduoti iš makaronų ir aksominio fono sukurptus Elvio portretus, už kiekvieną reikalaudama po dešimt tūkstančių dolerių, Merė...

- ...sumaišys verteivas su žemėmis. Priešingai negu galvoja snobai - juos atskirsite iš juodų drabužių ir miniatiūrinių mobiliųjų, - mes neparsidavinėjame.

- Akmenį nuo širdies jau nuridenote? - nežymiai nusišypsojęs pasiteiravo Vajermenas.

- Beveik, - atsiliepė Nanucis. - Aš tik sakau, jog Merė suvokia mūsų padėtį. Dauguma galerijų prekiauja gerais kūriniais, kartais net įstabiais. Ieškodami ir augindami naujus menininkus verčiamės per galvas, bet pasitaiko, kad kortas sumaišo perdėm pasiturintys klientai. Kalbu apie tokius žmones, kaip ponas Kostenca, salėje mostagavęs čekių knygele, arba ponios, kurios šunelius nudažo atitinkama, prie naujausių jų apdarų derančia spalvą. - Nanucis prašiepė dantis, ir aš galėjau guldyti galvą, jog panašų jo vypsnį teko regėti nebent vienetams iš turtuolių pirkėjų padermės.

Jaučiausi kaip užburtas. Atsidūriau visiškai kitame pasaulyje.

- Merė rašo atsiliepimus apie kiekvieną naują aplankytą parodą, tai yra, apie didžiumą, ir patikėkite manimi, ne visos apžvalgos pašvęstos liaupsėms.

- Tik dauguma... - nutęsė Vajermenas.

- Be abejo, nes parodos dažniausiai būna vertos dėmesio. Ji perdėm nesiplės pasakodama apie išskirtinius kūrinius, kadangi turistų srautams poveikį daro ne jie. Bet apie gerus? O taip. Tarkim, apie paveikslus, kuriuos bet kas galėtų pasikabinti ant sienos, rodyti svečiams ir girtis “Aš juos nusipirkau” nebijodamas pakliūti į nepatogią padėtį.

Mano požiūriu, Nanucis pateikė tobulą vidutinybės apibrėžimą - nupasakotas principas puikiai tiko ir šimtams matytų architektūrinių brėžinių, - bet aš vėl nutylėjau.

- Kaip ir mus, Merę domina nauji vardai meno sferoje. Kada nors, pone Frimentlai, jums praverstų su ja pakalbėti. Pavyzdžiui, prieš savo parodą.

- Ar tu sutiktum eksponuotis “Skoto” galerijoje? - manęs paklausė Vajermenas.

Pajutau, kaip išdžiūvo lūpos. Norėjau jas suvilgyti liežuviu, tačiau tas pasirodė besąs neką drėgnesnis. Todėl sriūbtelėjau vandens ir atsakiau:

- Mes baigiam ne nuo tos pradžios. - Patylėjau, leidau sau susiimti. Nurijau dar vieną gurkšnį. - Atleiskit. Pradedam ne nuo to galo. Sinjore Nanuci, aš viso labo atvažiavau išklausyti jūsų, kaip specialisto, nuomonės.

Jis atnėrė pirštus nuo krūtinės ir pasilenkė į priekį. Mano ausų būgnelius pervėrė kėdės girgždesys, ankštame kambarėlyje nuskambėjęs siaubingai garsiai . Bet vyriškio veide švytėjo maloni šypsena, kuri sušildė ir jo akis. Nenuostabu, jog “Skoto” galerijai taip puikiai sekėsi prekiauti paveikslais. Tiesa, tuo momentu buvau tikras, kad Nanucis pardavėjo kaukę nusimetęs. Jis persisvėrė virš stalo ir suėmė mane už rankos - vienintelės išlikusios.

- Pone Frimentlai, jaučiuosi pagerbtas, bet Nanucių šeimoje sinjoru vadinamas tiktai mano tėvas Augustinas. Aš asmeniškai labiau įpratęs

prie “pono”. Kalbant apie jūsų paveikslus, jie neblogi. Tiksliau, labai geri, atsižvelgus, kiek laiko dirbate. Gal net daugiau negu geri.

- Bet *kodėl?* - paklausiau. - Kuo jie ypatingi?

- Iš kiekvieno potėpio trykštančia tiesa.

- Didžiumą sudaro saulėlydžiai! Juos tiesiog papildžiau... - kilstelėjau ranką ir vėl ją nusvarinau... - įtaisėliais.

Nanucis nusijuokė.

- Kokių bjaurių žodžių jūs prisigaudėte! Iš kur? Iš “New York Times” kultūros puslapių? Klausydamasis Bilio O’Railio? Ir iš vieno, ir iš kito? - jis bedė pirštu į lubas. - Lemputė? Įtaisėlis! - patapšnojo sau į krūtinę. - Širdies stimuliatorius? Įtaisėlis! - švystelėjo rankas aukštyn. Laimės kūdikis galėjo mostaguoti abejomis. - Pone Frimentlai, meskite iš galvos atgrasius žodelius. Menas privalo žadinti viltį, o ne abejones. Jūsiškes kursto patirties stoka, tačiau jums nederėtų to gėdytis. Paklausykite manęs. Ar klausotės?

- Aišku, - patvirtinau. - Tam ir atėjau.

- Kalbėdamas apie tiesą turiu omenyje grožį.

- Džonas Kytsas, - įsiterpė Vajermenas. - “Odė graikiškai urnai”. Viskas, ką žinome ir ką mums reikia žinoti. Banalu, bet gražu.

Pasilenkęs virš stalo, į mane įsmeigęs akis, Nanucis praleido jo repliką pro ausis.

- Mano įsitikinimu, pone Frimentlai...

- Edgarai.

- Mano įsitikinimu, Edgarai, meną galima vertinti tik taip.

Jis šyptelėjo - lyg teisindamasis, dingtelėjo man.

- Suprantat, aš nenoriu racionaliai gilintis į meną. Nė kiek netrokštu jo kritikuoti, dalyvauti simpoziumuose, klausytis aptarimų arba šia tema diskutuoti kokteilių pobūviuose - nors dėl savo darbo specifikos kartais esu priverstas tuo užsiimti. Žvelgiant į meno kūrinius, man knieti stvertis už širdies ir pajusti, kaip iš po kojų slysta žemė.

Vajermenas prapliupo kvatoti ir sumostagavo abiem rankomis.

- *O, taip, Viešpatie!* - užgiedojo. - Nežinau, ar tas vyrukas salėje prarado pusiausvyrą ir stvėrės už širdies, bet mačiau kad jis buvo pasiruošęs griebtis už čekių knygelės.

- Manau, viduje tikrai prarado, - tarė Nanucis. - Susverdėjo jie visi.

- Pritariu. - Vajermenas nebesišypsojo.

“Skoto” savininkas mane tebevarstė įdėmiu žvilgsniu.

- Užteks šnekėti apie “įtaisėlius”. Man visiškai akivaizdu, ko jūs siekėte tapydamas daugumą paveikslų: perkurti populiariausią ir labiausiai nuvalkiotą temą Floridoje, tropinį saulėlydį. Ieškojote savito būdo, kaip išvengti klišės.

- Aha, teisingai. Mėgdžiojau Dali...

Nanucis mane nutraukė rankos mostu.

- Jūsų drobės niekuo neprimena Dali kūrinius. Edgarai, aš neketinu su jumis aptarinėti meno mokyklų arba puikuotis sąvokomis, kurios užsibaigia "izmais". Jūs nepriklausote jokiai meno mokyklai, nes *nė su viena* nesate susipažinęs.

- Užtat daug ką žinau apie pastatus.

- Kodėl gi *jų* netapote?

Papurčiau galvą. Galėjau prisipažinti, jog tokia mintis man niekada nešovė, bet dėl teisybės, derėjo pridurti, kad ji niekuomet neaplankė amputuotos rankos.

- Merė teisi. Jūs iš tikrųjų įkūnijate Amerikos primityvą. Ir nieko čia blogo. Prisijungėte prie tokių žmonių, kaip senelė Mozis arba Džeksonas Polokas. Paprasčiau kalbant, Edgarai, jūs talentingas.

Išsižiojau. Vėl susičiaupiau. Neišmaniau, ką atsakyti. Man padėjo Vajermenas.

- Edgarai, padėkok.

- Ačiū.

- Nėra už ką. Beje, jei vis dėlto *nuspręsite* rengti parodą, labai prašau pirmiausia kreiptis į "Skotą". Garantuosiu pelningiausią sandėrį ir visų, kokį jums pasiūlytų Palm aveniu galerijos.

- Juokaujate? Atlėksiu čia tiesiu taikymu.

- O aš patikrinsiu sutartį, - pridėjo Vajermenas išsišiepdamas kaip berniukas iš bažnyčios choro.

Nanucis atsakė tuo pačiu.

- Natūralu. Mes tiktai džiaugsimės. Nors nemanau, kad aptiksite kokių kliuvinių. Standartinis "Skoto" kontraktas, siūlomas naujiems menininkams, teužima pusantro puslapio.

- Pone Nanuci, nė nežinau, kaip jums dėkoti, - sulemenau.

- Neverta, - atsakė jis. - Aš stvėriaus už širdies - bent tos dalelės, kuri man liko - ir pajutau, kaip iš po kojų išsprūsta tvirtas pagrindas. Tiesa, kol dar neišėjote... - Nanucis ant stalo susirado bloknotą, kažką pabraižė, išplėšė lapelį ir jį padavė man kaip gydytojas, pacientui įteikiantis receptą. Žodis, užrašytas pakrypusiomis didžiosiomis raidėmis, netgi priminė vaistų pavadinimą: LIKVINAS.

- Kas yra "Likvinas"? - paklausiau.

- Apsaugos priemonė. Siūlyčiau ja sudrėkinti popierinį rankšluostį ir ant baigtų darbų užtepti ploną sluoksnį. Leiskite šiam nudžiūti ir po paros užklokite antrą. Tuomet jūsų saulėlydžiai išsaugos ryškumą per šimtmečius. - Nanucis rimtai į mane pažvelgė, ir aš pajutau, kaip skrandyje sukirbėjo nerimo kirminas. - Kol kas sunku pasakyti, ar tie paveikslai nusipelnė ilgaamžiškumo. Bet kas žino? Galbūt jie tikrai to verti.

* * *

Vakarieniavome Merės Ajer paminėtame "Zorijaus" restorane. Prieš valgį leidau Vajermenui man nupirkti burbono. Po avarijos stipriu, neskiestu alkoholiu vaišinausi pirmą kartą, ir jis mane gan keistai paveikė. Vaizdas aplinkui ėmė ryškėti, kol pasaulis nugrimzdo į šviesos bei spalvų jūrą. Įvairiausių objektų kampai - durų, langų, netgi sulenktų praeinančių padavėjų alkūnių - tapo tokie aštrūs, kad jie, rodės, skrodė orą, iš kurio plyšių tarsi sirupas sunkėsi tamsesnė, tirštesnė atmosfera. Užsakytas kardžuvės patiekalas tirpo burnoje, žali žirneliai traškėjo tarp dantų, o *creme brelée* buvo pernelyg soti, kad ją pavyktų sudoroti (ir pernelyg gardi, kad ją palikčiau). Mūsų trijulė linksmai plepėjo ir nuolat kvatojo. Bet aš nekantraudamas laukiau momento, kuomet pietūs užsibaigs. Galvą tebemaudė, nors tvinkčiojimas nuslydo į kaukolės gilumą (kaip metalinis rutuliukas, kėglių automate grįžtantis į savo vietą), dėmesį blaškė Centrinę gatvę užkimšę automobiliai. Vis pasigirstantys signalai skambėjo irzliai ir grėsmingai. Man knietėjo grįžti į Dumą. Geidžiau išsitiesti ant lovos, šalia į pagalvę atremti Rebą, pasimėgauti įlankos tamsa ir tykiais kriauklelių kuždesiais.

Kai padavėjas paklausė, ar mums dar įpilti kavos, Džekas jau šnekėjo praktiškai vienas. Paniręs į hiperjautrumo būseną užfiksavau, jog pakeisti vietą reikėtų ne vien man. Nors negalėjau tiksliai pasakyti, ar Vajermenas stipriai išbalęs - trukdė blausus restorano apšvietimas ir tamsiai rusvas mano draugužio įdegis, - spėjau, kad bičiulio veidas pablyško kaip reikiant. Negana to, vėl šlapiavo kairioji akis.

- Atneškit sąskaitą, - paprašė Vajermenas ir išspaudė šypsenėlę. - Deja, šventinę vakarienę turėsiu nutraukti. Privalau grįžti pas ponią Ystleik. Tikiuosi, vyručiai, labai neprieštarausite.

- Žinoma, ne, - atsiliepė Džekas. - Pavalgom dykai ir keliaujam namo žiūrėti "SportsCenter" kanalą. Argi ne taip sutarėme?

Jaunuoliui nulėkus į požeminę aikštelę, kur palikome išnuomotą furgoną, mudu su Vajermenu palaukėme jo lauke. Ryškesnėje, iš garažo plūstančioje šviesoje naujojo draugo veidą mačiau gerokai aiškiau, bet vaizdas man ūpo nepakėlė. Jo skruostai įgavo beveik geltoną atspalvį. Pasiteiravau, kaip jis laikosi.

- Jaučiuosi sveikas drūtas. Užtat poniai Ystleik iškliuvo kelios neramios, sumautos naktelės. Ji kvietėsi seseris, savo tėtuką, visus, išskyrus viešpatį su viešpačiukais. Sveikatos pablogėjimas kažkaip susijęs su prakeikta pilnatimi. Skamba beprotiškai, bet taip jau yra. Mėnulio signalai sklinda bangomis, prie kurių prisiderinti geba tik pakrikusi psichika. Dabar, kai prasidėjo delčia, ponia Ystleik vėl miegos. O tai reiškia, kad sumerkti akis galėsiu ir aš. Bent jau tikiuosi.

- Gerai.

- Edgarai, tavimi dėtas, sprendimus dėl galerijos atidėčiau porai dienų. Atsipūsk, bet nesiliauk tapęs. Pastaruoju metu sukaisi kaip vilkelis, bet aš abejoju, ar tau užteks paveikslų...

Už jo nugaros stūksojo plytelėmis apmūryta kolona. Vajermenas susvirduliavo ir į ją įsirėmė. Jei nebūčiau stovėjęs greta, esu tikras, kad jis būtų susmukęs. Burbono poveikis pamažu garavo, bet hipertikrovė, kurioje skendėjau, neišblėso tiek, kad nepastebėčiau, kas nutiko bičiulio akims, jam netekus pusiausvyros. Dešinioji smigo žemyn lyg panūdusi žvilgterėti į batus, o šlapiuojančios, krauju pasruvusios kairiosios obuolys įniko kilti viršun, kol iš rainelės beliko plonas puslankis. Spėjau pagalvoti, jog tai neįmanoma, nes akys negali krypti į priešingas puses. Su sąlyga, žinoma, kad jos priklauso sveikiems žmonėms. Staiga jis ėmė slysti.

Griebiau draugą už peties.

- Vajermenai? *Vajermenai!*

Jis papurtė galvą ir įsispitrijo į mane. Akys buvo savo vietoje, atrodė normalios. Tik kairioji truputį žvilgėjo ir raudonavo. Išsitraukęs nosinaitę Vajermenas nusišluostė skruostą ir prunkštelėjo.

- Man teko girdėti, kaip žmones užmigdo nuobodūs pliurpalai. Bet kad imčiau kirmyti klausydamasis savo tauškėjimo? Grynas absurdas.

- Tu nekirmijai, o... pats nežinau, kas tau nutiko.

- Nekvailiu-uok, šy-yrdel.

- Ne, rimtai, tavo akys tapo kažkokios keistos.

- Nes užsimaniau miego, *muchacho*. - Jis mane apdovanojo išskirtiniu Vajermeno žvilgsniu: galva pakreipta, antakiai pakelti, abipus lūpų įsispaudė duobelės, bylojančios kad jam maga nusivaipyti. Bet aš manau, bičiulis tiksliai žinojo, apie ką kalbėjau.

- Ketinau apsilankyti pas gydytoją, - pratariau. - Pasitikrinti magnetiniu rezonansu. Pažadėjau savo draugui Keimenui. Gal norėtum prie manęs prisijungti?

Vajermenas, vis dar atsišliejęs į koloną, ūmai išsitiesė.

- Ei, Džeko furgonas. Apsisuko mitriai. Pakrutink kojas, Edgarai - netrukus išvažiuos paskutinis autobusas į Dumą Ky.

Pakeliui namo jį vėl užpuolė savotiškas priepuolis, tik dar stipresnis nei pirmas. Džekas nieko nepastebėjo, nes dėmesingai vairavo furgoną Keisio Ky gatve, pats Vajermenas greičiausiai nė nesuvokė, kad jam kažkas atsitiko. Paklausiau jaunuolio, ar būtų galima nusispjaut į Tamiamio kelią, kuris vakarinėje Floridos pakrantėje atstojo neskoningą Centrinę gatvę ir pasukti į siauresnį, labiau vingiuotą taką.

- *Muchacho*, pamažėl tampi ekscentriku, kaip pridera menininkams, - pareiškė Vajermenas, susikėlęs kojas ant užpakalinės sėdynės.

Su saugos diržais, berods, pernelyg artimai nedraugavo. - Nespėsim apsidairyt, o tu jau nešiosi beretę. - Paskutinį žodį ištarė taip, kad jis rimavosi su "perpete".

- Užsikrušk, Vajermenai, - pasiūliau.

- Visi, kas netingi, dulkino mane, - užtraukė jis su sentimentalia nostalgijos gaidele, - bet geriausia jodytis su tavo mama. - Baigęs deklamuoti nuščiuvo.

Dešinėje pusėje juodą įlanką skrodė mėnulis. Vaizdas hipnotizavo. Įdomu, paklausiau savęs, ar sugebėčiau nutapyti panoramą, kaip ją regėjau pro furgono langą: negiliai po vandeniu plaukiančią sidabrinę kulką?

Gododamas šias mintis (ir galbūt grimzdamas į snaudulį), virš mėnulio, kuris skendėjo įlankoje, užfiksavau pamėkliškus judesius - Vajermeno atspindį. Akimirkai bemaž įtikėjau, kad bičiulis smaukosi, nes jo šlaunys prasiskirdavo ir vėl susiglausdavo, strėnos kilnojosi aukštyn žemyn. Vogčiomis pašnairavau į Džeką, tačiau vaikino dėmesį pasiglemžė vairavimas, kadangi Keisio Ky kelias įkūnijo vingių simfoniją. Be to, Vajermenas sėdėjo praktiškai už jaunuolio ir buvo nematomas net pro užpakalinio vaizdo veidrodėlį.

Pažvelgiau atgal per kairįjį petį. Vajermenas nesimasturbavo. Nemiegojo ir jokių košmarų nesapnavo. Ji apniko traukuliai. *Petit,* nestiprūs,bet garantuotai traukuliai. "Frimentlo" kompanijoje, pirmuosius dešimt jos egzistavimo metų, dirbo epilepsija sergantis braižytojas, todėl atpažinti priepuolio spazmus mokėjau. Vajermeno sėdimajai įsitempiant, liemuo šastelėdavo aukštyn per keturis, penkis colius. Kai raumenys atsipalaiduodavo, kūnas vėl suglebdavo. Ant pilvo nuleistos rankos nepaliaujamai virpčiojo. Lūpos čepsėjo, tarytum jis būtų skanavęs kažkokį gardėsį. Akių obuoliai vėl nuklydo į priešingas puses, kaip ir tuomet, kai mudu stovėjome šalia požeminės aikštelės. Žvaigždžių šviesos nutviekstas veidas bei akys (viena nukreipta apačion, kita - viršun) atrodė taip keistai ir šiurpiai, kad nerandu žodžių, kuriais galėčiau nupasakoti savo įspūdžius. Pro kairįjį burnos kraštelį nutįso seilių gija; iš kairiosios akies ant pasišiaušusios žandenos nuvarvėjo ašara.

Priepuolis tęsėsi daugmaž dvidešimt sekundžių, kol pagaliau užsibaigė. Jis sumirksėjo, ir akys grįžo ten, kur joms priklausė būti. Minutę dvi Vajermenas tylėjo. Pamatęs, kad į jį žiūriu, sumurmėjo:

- Mielai išlenkčiau dar vieną taurelę arba pasimėgaučiau šokoladiniu saldainiu su riešutų sviestu. Bet šį vakarą skanėstų teks atsisakyti, ar ne?

- Taip, jei naktį norėsi išgirsti, kaip ji tave kviečia, - pritariau su viltimi, kad mano balsas skambėjo nerūpestingai.

- Priešais pasirodė tiltas į Dumą Ky, - pranešė Džekas. - Beveik pasiekėme namus.

Vajermenas atsisėdo ir pasirąžė.

- Dienelė buvo velniškai šauni, bet aš, vyručiai, labai apsidžiaugsiu išvydęs savo lovą. Che, matyt, senstu.

Nors koja nutirpo, išlipau iš furgono ir palaukiau, kol jis atidarys greta vartų įmontuotą geležinę dėžutę, kurioje slypėjo moderni apsaugos sistemos klaviatūra.

- Vajermenai, ačiū, kad važiavai kartu su manimi.

- Nėra už ką. Bet jei padėkosi dar kartą, *muchacho*, užvošiu tau į marmūzę. Atleisk, bet nesusivaldysiu.

- Malonu, kad perspėjai.

Jis nusijuokė ir patapšnojo man per petį.

- Edgarai, tu neblogas vyrukas. Turi savo stilių, niekada nedejuoji ir puikiai subines bučiuoji.

- Žavinga. Tuojau paleisiu dūdas. Klausyk...

Nedaug trūko, jog būčiau išklojęs, ką regėjau automobilio salone. Galų gale nutariau palaikyti liežuvį už dantų. Neaišku, teisingai apsisprendžiau ar ne, žinojau tik tiek, kad jo laukė ilga naktis Elizabetos Ystleik kompanijoje. Negana to, mano smegeninės gelmes tebedilgino peršuliai. Taigi dar sykį paprašiau leisti surengti dvigubą pasimatymą su gydytoju.

- Aš pagalvosiu, - prižadėjo Vajermenas. - Ir savo sprendimą būtinai tau pranešiu.

- Per ilgai nelauk, nes...

Jis pakėlė ranką, mostu mane užčiaupdamas. Bent kartą nesišypsojo.

- Užteks, Edgarai. Vienam vakarui užteks, gerai?

- Kaip pasakysi. - Palydėjau bičiulį žvilgsniu ir grįžau į furgoną.

Džekas klausėsi radijo, kurtinančiai transliuojančio “Bėglį”. Vaikinas pasilenkė ketindamas pritildyti imtuvą, bet aš jam neleidau.

- Ne, nereikia. Verčiau pagarsink.

- Tikrai? - Jis susuko vairą, ir automobilis nuriedėjo keliu. - Šauni grupė. Esat ją girdėjęs anksčiau?

- Džekai, juk čia “Styx”. Denis DeJangas? Tomis Šo? Kur tu lindėjai visą gyvenimą? Urve?

Jaunuolis kaltai šyptelėjo.

- Man labiau prie širdies kantri muzika. Dar labiau patinka senosios populiarios dainos. “Žiurkių šutvė”.*

Žinia, kad vaikis svaigsta nuo Dyno ir Frenko, privertė mane spėlioti, ar visa tai vyksta iš tikrųjų. Ir kaip, paklausiau savęs, aš prisimenu, jog Denis DeJangas su Tomiu Šo priklausė “Styx” grupei - pas-

*Būrelis draugų, populiarių JAV pramogų pasaulio atstovų - Frenkas Sinatra, Dynas Martinas, Semis Deivis Jaunesnysis, Merlina Monro, Lorena Bekol, Hamfris Bogartas ir kiti.

tarasis netgi sukūrė dainą, šiuo metu griaudėjančią per furgono kolonėles, - bet kartais nepajėgdavau atgaminti buvusios žmonos vardo?

Svetainėje, prie telefono prijungtame autoatsakiklyje mirksėjo abi lemputės: viena informavo, jog man kažkas skambino, kita bylojo, kad juostelė užpildyta. Bet ĮRAŠYTŲ PRANEŠIMŲ ekranėlyje teišvydau skaičių "1". Svarsčiau, ką daryti, apimtas negeros nuojautos. Lyg to būtų maža, skausmingas, galvą slegiantis sunkumas pasislinko arčiau kaktos. Palikti tokias ilgas žinutes galėjo tik du žmonės, Pema arba Ilzė, bet aš numaniau, kad, abiem atvejais, juos įjungęs gerų naujienų nesulauksiu. Penkių minučių nereikia, idant pasakytum: *nieko baisaus, paskambinsi, kai galėsi.*

Pasidomėsi, kas skambino, rytoj, sau tariau, tačiau baugštus balselis (nė nežinojau, kad jis priklausė mano minčių choro repertuarui - turbūt atsirado visai neseniai) paragino tuo neapsiriboti ir pasiūlė ištrinti pranešimą jo neišklausius.

- O, taip, žinoma, - suburbėjau. - Vėliau, kai su manimi susisieks tas pats žmogus, galėsiu paaiškinti, jog autoatsakiklį suėdė šuo.

Nuspaudžiau mygtuką su užrašu ĮJUNGTI. Gyvenime pasitaiko momentų, kai esame kažkuo įsitikinę, bet tikrumo jausmą staiga išblaško netikėtumas. Taip nutiko ir man. Žinutę įrašė ne Pema ar Ilzė. Kimus, gargždokas balsas, sklindantis iš autosakiklio, priklausė Elizabetai Ystleik.

- Sveiki, Edgarai, - pasilabino ji. - Tikiuosi, popietė buvo vaisinga, ir judu su Vajermenu puikiai praleidote vakarą. Kaip aš pati su panele... užmiršau vardą, tačiau ji labai maloni. Beje, atkreipkite dėmesį, kad *jūsų* vardą *prisiminiau*. Kol kas mėgaujuos vienu iš prašviesėjimo laikotarpių. Aš juos nepaprastai branginu, bet tokiais momentais mane apima liūdesys. Jaučiuosi lyg sklandytuve, kurį gūsiai iškelia virš žemę apklojusios miglos. Viską aplinkui regi kuo aiškiausiai, bet žinai, kad vėjas nurims, ir lėktuvėlis vėl panirs į rūką. Suprantat, ką sakau?

Kuo puikiausiai. Mano padėtis vis gerėjo, bet aš neužmiršau pasaulio, kuriame atsigaivelėjau po avarijos, kuriame žodžiai skambėjo beprasmiškai, o prisiminimai atrodė išsibarstę kaip audros apversti lauko baldai, kuriame su žmonėmis mėginau bendrauti jiems smogdamas ir tejaučiau baimę bei įniršį. Iš tokios būsenos išsivaduoti gali, bet vėliau niekaip nepavyksta atsikratyti įsitikinimo, kad realybę dengia plėvelė, regis, nuausta iš voratinklio gijų. Ir kas slypi už jų raizginio? Chaosas. Beprotystė. Tikroji tiesa. *Raudona* tiesa.

- Pakaks šnekėti apie save. Skambinu, nes noriu paklausti. Edgarai, jūs užsiimate kūryba dėl pinigų ar tikite menu vardan meno? Beveik neabejoju, kad pateikiau šitą klausimą, kai mudu susitikome, tačiau nepa-

menu atsakymo. Jei neklystu, teisingas yra antras variantas - menas vardan meno, - antraip Duma jūsų nepasikviestų. Bet jeigu čia užsibūsite...

Jos toną atmiešė nerimas.

- Edgarai, esu tikra, kad mudu palaikysime šaunius kaimyniškus santykius, bet jums derėtų imtis atsargumo priemonių. Jūs turite dukrą, ir ji pas jus viešėjo, ar ne? Rodos, prisimenu, kaip man mojavo. Žavutė blondinė? Galbūt ją maišau su savo seserimi Hana - žinau, retsykiais taip atsitinka, - bet, šiuo atveju, veikiausiai neapsirinku. Jei ruošiatės ilgėliau gyventi saloje, nieku gyvu čia nebekvieskite dukters. Jokiomis aplinkybėmis. Dumoje Ky dukroms nesaugu.

Neatplėšiau akių nuo autoatsakiklio. Nesaugu. Anksčiau sakė, kad šita vieta dukroms nepalanki, bent *aš* taip prisiminiau. Ar tuodu perspėjimai reiškė vieną ir tą patį?

- Dar pora žodžių apie jūsų kūrinius. - Jaučiau, kad ji truputį pridususi. Ir šnekėjo atsiprašančiu tonu. - Menininkui niekas neaiškina, ką daryti; tiksliau *negalima* aiškinti, vis dėlto... o, varge... - pauzę užpildė duslus, karkiantis kosulys, būdingas visą gyvenimą rūkančiam žmogui. - Apie tokius dalykus sunku kalbėti tiesiai šviesiai... netgi nežinia, *kaip* juos išsakyti... bet, Edgarai, nesupyktumėt, jeigu jums duočiau patarimą? Kaip meno vertintoja - kūrėjui? Jūs nieko prieš?

Sustingęs lūkuriavau. Iš aparato nesklido jokie garsai. Man kilo įtarimas, kad užsibaigė juostelė. Po kojomis tyliai kuždėjosi kriauklelės, tarytum viena kitoms atskleisdamos paslaptis. *Ginklas, vaisius. Ginklas, vaisius*. Galop ji vėl prabilo:

- Jeigu "Skoto" arba "Avenidos" valdytojai pasisiūlytų surengti jūsų darbų parodą, primygtinai raginčiau sutikti. Pradžiugintumėte kitus, be abejo, bet svarbiausia, kad iš Dumos išvežtumėte kuo daugiau savo paveikslų. Ir kuo greičiau. - Elizabeta giliai įkvėpė, kaip moteris, ketinanti užsiimti varginančia, nuobodžia namų ruoša. Sprendžiant iš balso, tuo momentu jos protas buvo visiškai blaivus ir skaidrus. - *Neleiskite jiems susikaupti.* Štai, koks mano patarimas, geranoriškas ir neslepiantis, hmm... jokių asmeninių paskatų? Taip, būtent. Menininkas, Dumoje kaupiantis savo kūrinius, primena pernelyg įkrautą akumuliatorių, kuris bet kada gali sprogti.

Aš nežinojau, ar Elizabetos žodžiuose glūdėjo tiesa, tačiau supratau, ką ji turėjo omenyje.

- Kodėl taip derėtų elgtis, paaiškinti negalėčiau, bet į patarimą siūlyčiau įsiklausyti... - mano intuicija nelauktai sušnabždėjo, jog dabar ponia Ystleik pamelavo. - Jei išties tikite, kad menas privalo egzistuoti, vardan paties meno, vadinasi, jums reikšmingas yra pats tapymo procesas, teisingai? - nūnai jos intonacijoje buvo girdėti kažkas panašaus į

meilikavimo gaidas. - Net jeigu jums nereikia paveikslų parduoti, siekiant užsidirbti pragyvenimui... juk dailininkams knieti savo darbais pasidalinti... dovanoti juos pasauliui, tiesa?

Iš kur man žinoti, kas rūpi dailininkams? Tik šiandieną sužinojau, kaip užbaigtas drobes apsaugoti nuo aplinkos poveikio. Aš viso labo tesu... kaip ten sakė Nanucis ir Merė Ajer? Amerikos primityvas.

Įsivyravo tyla. Pagaliau:

- Ką gi, užteks. Ką norėjau, pasakiau. Edvardai, jei ketinate čia likti, prašau apmąstyti mano žodžius. Beje, nekantraudama laukiu, kada vėl man paskaitysite. Tikiuosi išgirsti daugybę eilėraščių. Bus labai malonu. Kol kas sudie. Dėkui, jog išklausėte senos moters. - Po pauzės pridūrė: - Stalas prateka. Ne kitaip. Man taip apmaudu.

Luktelėjau dvidešimt, trisdešimt sekundžių. Nusprendžiau, kad ji užmiršo padėti ragelį, ir ištiesiau ranką link STOP mygtuko, Elizabeta vėl prabilo. Tepasakė keturis žodžius, kurie skambėjo visai ne į temą, kaip ir frazė apie pratekantį stalą, vis dėlto pajutau, kaip rankų oda nuėjo pagaugais, ir ant sprando piestu pasistojo gyvaplaukiai.

- Mano tėvas buvo akvalangininkas, - pabrėžtinai aiškiai ištarė Elizabeta Ystleik. Sakinį lydėjo spragtelėjimas, kokį išgauna ant telefono aparato nuleidžiamas ragelis.

- Daugiau žinučių nėra, - pranešė automato balsas. - Juostelė užpildyta.

Akimirką kitą stovėjau spoksodamas į autoatsakiklį, mąsčiau, ar nereikėtų ištrinti įrašo, bet galiausiai nutariau jį išsaugoti ir leisti pasiklausyti Vajermenui. Nusirengiau, išsivaliau dantis ir atsiguliau. Tysojau tamsoje, galva švelniai tvinkčiojo, po namu kriauklelės murmėjo paskutinius Elizabetos žodžius: *Mano tėvas buvo akvalangininkas.*

ŠEIMOS PORTRETAS

Kuriam laikui įvykių eiga sulėtėjo. Kartais taip atsitinka. Arbatinukas užverda, bet, vandeniui nespėjus išsilieti, ugnį primažina kažkieno ranka - Dievo, likimo, atsitiktinio pašaliečio. Sykį apie tai užsiminiau Vajermenui, o šis paskelbė, esą gyvenimas primena penktadienį muilo operoje. Jis sužadina iliuziją, kad mūsų laukia laiminga pabaiga, deja, pirmadienis pametėja eilinę mėšlo porciją.

Maniau, mudu nukeliausime pas gydytoją ir išsiaiškinsime, kokios bėdos jį kankina. Galvojau, jog Vajermenas man atskleis, kodėl bandė nusišauti, ir kaip žmogus išgyvena po šūvio į galvą. Atsakymas, ko gero skambėtų: “Išgyvena, bet vėliau neišvengia traukulių ir problemų, skaitant smulkų šriftą”. Tikėjausi iš jo išgirsti paaiškinimą, kodėl Elizabetai

Ystleik taip knietėjo, kad Ilzė laikytųsi atokiau nuo salos. Ir svarbiausia: tikinau save, esą pats spręsiu, ką Edgaras Frimentlas, didysis Amerikos primityvas, turėtų veikti ateityje.

Nė vienas mano noras neišsipildė, bent jau artimiausiu metu. Gyvenime nestinga pokyčių, ir galutiniai jų rezultatai retsykiais prilygsta galingam driokstelėjimui, bet tiek muilo operose, tiek tikrovėje įkandin sprogmens dažniausiai driekiasi ilga padegamoji virvelė.

Vajermenas sutiko nuvažiuoti pas gydytoją ir "pasitikrinti makaulę", bet ne anksčiau kaip kovą. Nes vasarį nestokos veiklos. Kitą savaitgalį į visas ponios Ystleik buveines ims keltis žiemą atostogaujantys individai - tuos žmones bičiulis vadino "mėnesiniais", tarytum kalbėtų apie menstruacijų ciklą, o ne nuomininkus. Pirmosios kregždės jam patiko mažiausiai - Godfriai iš Rodailendo, dar žinomi, kaip Džo, ir Rita Piktieji Šunys. Toji porelė atskrisdavo kiekvieną žiemą ir dešimčiai savaičių apsistodavo name, iškilusiame arčiausiai Elizabetos Ystleik rezidencijos. Mudu su Ilze matėme ženklą, perspėjantį apie jų rotveilerius ir pitbulius. Džo Piktasis Šuo kitados tarnavo "žaliųjų berečių" gretose, pranešė man Vajermenas nutaisęs toną, kuriuo leido suprasti, jog nieko daugiau pridėti nereikia.

- Ponas Diriskas netgi nekiša nosies iš savo automobilio, kai jiems pristato siuntinius. - Bičiulis kalbėjo apie linksmą, apkūnų J.V. pašto tarnybos atstovą, dirbantį pietiniame Keisio Ky gale ir visoje Dumoje. Mes sėdėjome ant ožių malkoms pjauti, priešais Piktųjų Šunų būstą. Iki Godfrių atvykimo buvo likusios viena, dvi dienos. Nuo drėgmės žvilgėjo rožinis, sutraiškytom kriauklelėm nusėtas įvažiavimo takas. Vajermenas įjungė purkštuvus. - Paketą mesteli šalia pašto dėžutės stulpo, nuspaudžia signalą ir papusto ratus į *El Palacio*. Ar aš jį kaltinu? Anaiptol.

- Vajermenai, pašnekėkim apie gydytoją...

- Kovą, *muchacho*, ne vėliau, kaip prieš vidurį mėnesio. Pažadu.

- Tu paprasčiausiai bandai išsisukti.

- Nieko panašaus. Tiesiog darbų turėsiu iki kaklo. Būtent vasarį. Pernai jis mane truputį išmušė iš vėžių, bet tai nepasikartos. *Negali* pasikartoti, nes vargu ar šįmet ponia Ystleik sugebės ištiesti pagalbos ranką. Piktieji Šunys bent jau žinomi, priklauso nuolatiniams poilsiautojams. Kaip ir Bomgartenai. Toji šeimynėlė man simpatiška. Tėvai ir du vaikai.

- Mergaitės? - paklausiau atsiminęs, kaip Elizabeta baiminasi, kad į Dumą neatklystų dukros.

- Ne. Berniūkščiai, kuriems ant kaktų užrašyta: IŠKRĖTĖME JUMS GERĄ POKŠTĄ, BET PRAŠYTUME ANT MŪSŲ NEGRIEŽTI DANTIES. Likusiuose keturiuose namuose apsistos nauji žmonės. Viliuosi, kad kiekvieną dieną jie nerengs vakarėlių ir kasnakt nešėlios, bet kas žino, kaip ten bus?

- Taip, gali sulaukt ir pasiutėlių. Tikikėmis, “Slipknot” diskus jie paliks namuose.

- Ką “Slipknot” groja?

- Abejoju, ar tau norėsis sužinoti, ypač tuomet, kai plušėsi iki sąmonės netekimo.

- Nesijaudink, ištversiu. *Muchacho*, Vajermenas tik aiškina, koks Dumoje Ky būna vasaris. Man teks rūpintis viskuo, pradedant nelaimingais atvejais, pavyzdžiui, jei vieną iš Bomgartenų vaikių įgels medūza, baigiant tuo, kad Ritai iš piktųjų šunų padermės ieškosiu ventiliatoriaus, skirtą jos senolei, kurią tuodu savaitei vėl nugrūs į miegamąjį. Manai, sukriošusi ponia Ystleik? Aš esu regėjęs meksikietiškas, Mirusiųjų dieną Gvadalaharos gatvėmis tampomas mumijas, kurios atrodė geriau negu Piktųjų Šunų močiutė. Ji nekalba, o tardo - “Ar atnešei man sausainį?” - arba konstatuoja - “Rita, man reikia rankšluosčio, nes sulig paskutiniu pirstelėjimu kažką išstenėjau”.

Pratrūkau kvatoti.

Vajermenas sportinio batelio nosimi perbraukė kriaukles, taip nupiešdamas šypseną. Mudviejų šešėliai nudriko ant Dumos Ky kelio, asfaltuoto ir lygaus. Tik šioje vietoje, suprantama. Tolėliau į pietus padėtis buvo kitokia.

- Jei tave domina, ventiliatorių galima įsigyti “Deno ventiliatorių pasaulyje”. Argi ne nuostabus pavadinimas? Pasakysiu dar šį tą: man *patinka* spręsti problemas. Gesinti gaisrelius. Dumoje Ky žmonėms suteikiu gerokai daugiau džiaugsmo negu teismo salėse.

Bet nepraradai gebėjimo nukreipti pokalbį nuo tau nemalonios temos, pagalvojau.

- Vajermenai, pas gydytoją, kuris ištikrins tavo akis ir kaukolę, pateksime per pusvalandį...

- Klysti, *muchacho*, - kantriai atsakė jis. - Neduok Dieve, jei tave užklups prakeikta angina - šiuo metų laiku užtruksi mažiausiai porą valandų, kol prisikasi bent iki mobilaus medicinos punkto. Dar pridėk valandą kelionei, ar net daugiau, nes dabar į Floridą atplūsta šilumos išsiilgę poilsiautojai, ir nė vienas jų nenutuokia, kur važiuoja. Iš viso, trys valandos, kurių iššvaistyti neturiu teisės. Tik ne tuomet, kai 17-ajame manęs laukia susitikimas su kondicionierių meistru. Į 27-ąjį ateis vyrukas, privalantis užsirašyti skaitiklių parodymus. Šitame reikia prijungti kabelinę televiziją, su sąlyga, kad “prijungėjas” teiksis pasirodyti. - Vajermenas dūrė pirštu į gretimą namą, pažymėtą numeriu 39. - Iki kovo penkioliktos jame gyvens jaunikliai iš Toledo, ir jie moka papildomus septynis šimtus “žalių” už Wi-Fi, nors aš neįsivaizduoju, ką tai reiškia.

- Ateities bangą, štai ką. Man ją parūpino Džekas. Bangą ateities, kuomet visi prievartaus tėvus ir peiliais badys motinas.

- Gera eilutė. Arlas Gatris, "Alisos restoranas" 1967-ieji.
- Filmas, berods, pastatytas 1969-aisiais.
- Ką gi, *viva** ateičiai, kuri žada motinų niekinimą ir prancūzpalaikių išnaikinimą. Vienaip ar kitaip, aš būsiu labiau užsiėmęs nei vienakojis, dalyvaujantis subinių spardymo varžybose. Ir dar... Edgarai, tu *žinai*, kad mane ne vien žlibins senamadišku gydytojų žibintuvėliu. Nuo jo viskas tiktai prasidės.
- Bet jei tau būtina...
- Kurį laiką išgyvensiu.
- Aha, ir todėl kiekvieną popietę eiles tenka skaityti man.
- Sumautas kanibale, šiek tiek poezijos tau nepakenks.
- Neabejoju. Bet ir *tu* žinai, kad turėjau omenyje ką kitą. - Ne pirmą sykį pagalvojau, jog tokių kaip Vajermenas žmonių, nuolat atsikalbinėjančių, bet manęs nesupykdančių, per savo sąmoningą suaugusiojo gyvenimą esu sutikęs vos keletą. Tikras išsisukinėjimo genijus. Kartais visus nuopelnus priskirdavau jam; retsykiais spėdavau, kad mano nuolaidumą nulėmė avarija; bet pasitaikydavo momentų, kai manydavo, jog teisingi yra abu variantai.
- Tavo žiniai, aš *galiu* skaityti. Priešokiais. Etiketes ant vaistų buteliukų, telefono numerius, panašias smulkmenas. Man to užtenka. Apsilankyti pas daktarą *prižadu*, todėl apmalšink savo maniją spręsti visas pasaulio bėdas. Jėzau, tu veikiausiai išvarei žmoną iš proto. - Pažvairavęs į mane tarstelėjo: - Oi. Vajermenas užmynė ant nuospaudos?
- Pasirengęs iškloti, iš kur ant tavo smilkinio atsirado apvalus randelis? *Muchacho?*

Jis išsišiepė:
- Taškas tavo naudai. Labai atsiprašau.
- Kertas Kobeinas. 1993-ieji. Apytikriai.
- Nejaugi? - bičiulis sumirksėjo. - Aš maniau, jog 95-ieji. Deja, roko muzikos nebesuseku. Vajermenas sensta, tenka pripažinti liūdną tiesą. Kalbant apie traukulius... atleisk, Edgarai, man tuo sunku patikėti.

Bet jis tikėjo. Mačiau iš akių. Nespėjus man atsiliepti, Vajermenas nušoko nuo ožio ir mostelėjo šiaurės pusėn.
- Ei! Baltas furgonas! Regis, atvyksta kabelinės televizijos pajėgos!

Kai Vajermenas išklausė autoatsakiklio juostelę ir paskelbė nenutuokiąs, apie ką Elizabeta Ystleik šnekėjo, nusprendžiau, jog bičiulis nemeluoja. Kaip ir anksčiau, jis galvojo, kad nerimas dėl mano dukrų kažkaip susijęs su seniai mirusiomis jos seserimis. Be to, užtikrino neturįs nė menkiausio supratimo, kodėl *El Palacio* šeimininkė ragino nekaupti paveikslų saloje. Prisipažino, kad keistas prašymas glumina jį patį.

---

*Valio (isp.).

Netrukus atsikraustė Džo ir Rita Piktieji Šunys; ausų būgnelius ėmė erzinti nuolatinis, iš jų žvėryno sklindantis lojimas. Prisistatė ir Bomgartenai; nuo šiol dažnai praeidavau pro jų berniukus, paplūdimyje svaidančius lėkštę. Kaip Vajermenas sakė, tuodu tryško sveikata, atrodė patrauklūs ir mandagūs, vienas buvo vienuolikos metų, kitas - gal trylikos. Dėl išvaizdžių sudėjimų netolimoje ateityje abu sukels (arba jau kėlė) krizenimo priepuolį tarp merginų, priklausančių sportininkų palaikymo komandoms. Kai linguodavau pro šalį, jie visada pasiūlydavo kartelį kitą švystelėti lėkštę, o vyresnysis, Džefas, paprastai, mane drąsindavo šūksniais: "Oho, pone Frimentlai, šaunus metimas!"

Į namą, stūksančiame į pietus nuo Didžiojo Rožinuko, įsikėlė porelė, turinti sportinį automobilį, ir pavakariais, kai žmonės mėgaujasi kokteiliais, vėjas atnešdavo erzinantį Tobio Kyto miauksėjimą. Jau verčiau jie klausytųsi "Slipknot", neretai ateidavo mintis man į galvą. Ketvertukas jaunuolių iš Toledo paplūdimyje mėgo lenktyniauti golfomobiliais - kai nežaisdavo tinklinio ir neplaukdavo žvejoti.

Vajermenas užsivertė darbais. Laimei, atsirado pagalbininkų. Mudu su Džeku talkininkavome, kai teko pravalyti užsikimšusius Piktųjų Šunų purkštuvus. Dar po kelių dienų padėjau nuo kopos nustumti smėlyje užstrigusį golfomobilį, kurį baudėsi pasiglemžti potvynis - svečiai iš Toledo jį paliko, nes užsigeidė iš namų pasiimti alaus. Klubikaulis tebegijo, tačiau vienintelei mano rankai jėgų nestigo.

Nors koją vis dar maudė, Didžiųjų Pasivaikščiojimų paplūdimyje neatsisakydavau. Kai kuriomis dienomis iš senkančių savo atsargų turėdavau prigriebti kelias nuskausminamųjų tabletes - tuomet, kai vėlyvą popietę užslinkdavo rūkas, iš pradžių šalta drobule užklodamas įlanką ir galiausiai apmuturiuodamas namus. Bet dažniausiai vaistų neliesdavau. Vasarį Vajermenas retai kada įsitaisydavo šezlonge ir gurkšnodavo žalią arbatą, užtat Elizabetą Ystleik visuomet rasdavau *El Palacio* svetainėje, ir ji, paprastai, atsimindavo mano vardą. Kur nors netoliese gulėdavo poezijos tomelis. Nebūtinai Keiloro "Geros eilės", nors šitos jai patiko labiausiai. Man, beje, taip pat. Viljamas Mervinas, Anė Sekston, Robertas Frostas... žavu.

Vasarį ir kovą perskaičiau daugiau knygų nei per keletą metų - krimtau romanus, apsakymus, surijau tris publicistinius kūrinius, nagrinėjančius, kaip mums išpuolė galvos skausmas, vadinamas Iraku (apibendrinus, viskuo kaltas vienas individas, prieš kurio pavardę puikavosi inicialas "V", o pašonėje sukiojosi šmikis viceprezidentas, vardu Dikas). Bet daugiausiai laiko skyriau tapymui. Dirbau kiekvieną popietę ir vakarą, kol nebepakeldavau rankos. Tapiau paplūdimį, jūros peizažą, natiurmortus ir saulėlydžius, saulėlydžius, saulėlydžius...

Tačiau padegamoji virvelė tebesmilko. Karštis atlėgo, bet neišgaravo. Ledinuko Brauno byla gal ir netapo sprogimu, visgi ji akivaizdžiai pademonstravo, kas laukia ateityje. Be to, šie įvykiai prasidėjo tiktai Valentino dieną. Geriau pagalvojus, klaikiai ironiška.

Klaikiai.

Kas: jeitaipmergyt88
Kam: EFri19
10:19
Vasario 3

Tėveli, džiaugiuosi, jog tavo paveikslams parodė "liuks"! Valiooo! Jeigu galerija IŠTIES surengs tavo parodą, įsigysiu bilietą į artimiausią reisą ir išdygsiu prieš tave pasipuošusi "gundančia suknele" (patikėk, tokią turiu). Kol kas privalau likti vietoje ir mokytis iki nukritimo, nes tikiuosi - tai paslaptis - nustebinti Karsoną, kai balandį prasidės pavasario atostogos. "Kolibriai" dainuos Tenesyje ir Arkanzase (jis sako, kad gastrolės gali tapti puikios karjeros pradžia). Jei sėkmingai išlaikyčiau žiemos sesiją, galbūt Memfyje arba Litl Roke, galėčiau prie jo prisijungti. Ką pasakysi?
Ilzė

Mano nuogąstavimai, susiję su baptistu kolibriu, neišblėso, ir aš galėjau pasakyti, kad ji prašosi nemalonumų. Bet jeigu Ilzė sau į porą pasirinko ne tą žmogų, lai susipranta anksčiau negu vėliau. Taigi, melsdamas Dievo, jog *pats* nesuklysčiau, išsiunčiau dukrai elektroninę žinutę, atsakiau, esą mintis visai nebloga, jei tik ji nesusikirs rašydama kursinį darbą. (Pareikšti mylimai jaunėlei, kad savaitės trukmės išvyka su vaikinu - nors minėtąjį jaunuolį ir globojo užkietėję baptistai, - buvo *puikus* sumanymas, niekaip neprisiverčiau.) Motinai pasakoti apie savo planus gal ir nederėtų, pridūriau. Į perspėjimą ji sureagavo žaibiškai.

Kas: jeitaipmergyt88
Kam: EFri19
12:02
Vasario 3

Tėveli brangiausiasis: nejau galvoji, kad man atsisuko visi sumauti VARŽTELIAI?
Ilzė

Ne, aš taip negalvojau. Bet nusigavusi į Litl Roką ir pamačiusi, kad jos tenoriukas horizontalioje padėtyje džiazuoja su kuria nors iš altų, manoji Jeitaipmergyt labai nusimintų. Tokiu atveju, motinai atskleistų viską, išklotų apie sužieduotuves, papasakotų kitas smulkmenas; Pema, žinoma, iškalbingai įvertintų manąją psichikos būklę. Aš ir pats suabejojau, ar išsaugojau sveiką protą, bet galop nutariau savęs nebekamuoti. Auginant atžalas, kartais tenka priimti keisčiausius sprendimus. Ir tuomet belieka viltis, kad jie pasiteisins, o vaikams nieko baisaus nenutiks. Tėvystės menas yra sudėtingiausias iš visų, kurie neatsiejami nuo improvizacijos.

Vieną klausimą norėjau aptarti su Sende Smit, nekilnojamo turto agente. Autoatsakiklyje Elizabeta minėjo, kad veikiausiai tikiu menu vardan meno, antraip Duma manęs nepasikviestų. Iš Sendės man reikėjo išgirsti patvirtinimą, jog, vietoj kvietimo, gavau blizgančią brošiūrą, kuri dalinama potencialiems storakišeniams nuomotojams visose Jungtinėse Valstijose. Gal net visame pasaulyje.

Atsakymas mane nustebino, bet meluočiau teigdamas, esą pasijutau *pritrenktas*. Tais metais gera atmintimi pasigirti negalėjau. O kur dar troškimas įsivaizduojamą įvykių eigą laikyti tikrove; mes visi linkę permaišyti praeities kortų malką.

Kas: Smitagent9505
Kam: EFri19
14:17
Vasario 8

Mielas Edgarai, džiugu, kad jums patinka namas. Atsakau į jūsų klausimą: Lašišos Kyšulio lankstinukas nebuvo vienintelis, kurį jums siunčiau. Pridėjau dar aštuonis, supažindinančius su galimybėmis nuomotis būstus Floridoje ir Jamaikoje. Kiek pamenu, susidomėjote tiktai Lašišos Kyšuliu. Netgi atsimenu, kaip sakėte: “Dėl smulkmenų nesiderėkite, tiesiog išnuomokite namą.” Tikiuosi, jums padėjau.
Sendė

Perskaičiau žinutę du kartus ir murmtelėjau:

- Mėgaukis galimybe sudaryti sandėrį *muchacha*, ir žiūrėk, kad ji tavęs nenuviltų.

Kitų lankstinukų atgaminti neįstengiau, užtat gerai prisiminiau aprašantį Lašišos Kyšulį. Radau jį įkištą į rožinį aplanką - į *didįjį* rožinuką, - tačiau mano akis prikaustė ne pavadinimas *Lašišos Kyšulys,* o žemiau jo įspaustos aukso raidės: SLAPTAS JŪSŲ PRIEGLOBSTIS PRIE MEKSIKOS ĮLANKOS. Galbūt jis mane iš tiesų pakvietė.

Gal ir taip.

* * *

Kas: Keimendak
Kam: EFri19
13:46
Vasario 10

Edgarai: seniai matytas, seniai girdėtas, kaip aklas ir kurčias indėnas pasakė savo sūnui palaidūnui (atleisk, žinau tiktai prastus juokelius). Kaip sekasi meno reikalai? Dėl magnetinio rezonanso siūlau kreiptis į Neurologinių tyrimų centrą, esantį Sarasotos Memorialinėje ligoninėje. Telefono numeris: 941-555-5554.
Keimenas

Kas: EFri19
Kam: Keimendak
14:19
Vasario 10

Keimenai: dėkui už nuorodą. Neurologinių tyrimų centras - skamba velniškai rimtai! Dėl apžiūros susitarsiu artimiausiu metu.
Edgaras

Kas: Keimendak
Kam: EFri19
16:55
Vasario 10

Kuo greičiau, tuo geriau. Svarbiausia, jog tavęs neištiktų konvulsijos.
Keimenas.

Perspėjimą "svarbiausia, jog tavęs neištiktų konvulsijos" jis papildė vienu iš emocijų simbolių, kurie taip praverčia, rašant elektronines žinutes - apvaliu, plačiai išsišiepusiu, dantis rodančiu veiduku. Bet atminus, kaip Vajermenas šoko pasiutpolkę ant užpakalinės, šešėlyje skendėjusios išsinuomoto furgono sėdynės, ir jo akių obuoliai krypo į priešingas puses, juoktis man nesinorėjo. Žinojau, kad iki kovo penkioliktosios į ligoninę bičiulio nenusitempsiu, nebent sukaustyčiau grandinėmis, kurias prikabinčiau prie traktoriaus, arba jį užpultų *grand mal** priepuolis. Ksanderiui Keimenui, aišku, neturėtų skaudėti galvos dėl Vajermeno. Ir dėl manęs, tiesą sakant, todėl psichologo rūpestis sujaudino. Impulsyviai paspaudžiau ATSAKYTI mygtuką ir subarbenau per klavišus:

*Labai blogas (pranc.).

Kas: EFri19
Kam: Keimendak
17:05
Vasario 10

Keimenai: jokių konvulsijų. Savijauta puiki. Tapau audrą. Keletą paveikslų nuvežiau į Sarasotos galeriją, ir vienas iš jos savininkų įvertino mano kūrinius. Berods, pasiūlys surengti parodą. Jei taip atsitiks, ir jeigu aš ryšiuos eksponuoti darbus, ar tu sudalyvautum atidaryme? Būtų malonu išvysti pažįstamą veidą iš ledo ir sniego kraštų.
Edgaras

Jau ruošiausi leisti kompiuteriui pailsėti ir susitepti sumuštinį, bet mane sustabdė pyptelėjimas, pranešantis, kad gavau elektroninį laiškelį.

Kas: Keimendak
Kam: EFri19
17:09
Vasario 10

Parašyk datą, ir aš prisistatysiu.

Išjungdamas kompiuterį šypsojausi. Ir jaučiau, kad mano akys truputį sudrėko.

Rytojaus dieną kartu su Vajermenu išvažiavau į Nokomį, kur ketinome nupirkti naują kriauklės vamzdį (jo pareikalavo porelė, apsistojusi 17-uoju numerio pažymėtame name, turinti sportinį automobilį, mėgstanti klausytis vimdančios kantri muzikos), ir ūkinių prekių parduotuvėje prigriebti plastikinę užtvarą, reikalingą Piktiesiems Šunims. Vajermenui nereikėjo pagalbos ir juo labiau manęs, klibikščiuojančio įkandin Nokomio "Tikrosiose vertybėse", tačiau diena išaušo bjauriai darganota bei lietinga, ir aš panūdau ištrūkti iš salos. Papietavome "Ofelijos" užeigoje, pasiginčijome dėl rokenrolo, žodžiu, smagiai paiškylavome. Grįžęs namo pamačiau mirksinčią autoatsakiklio lemputę. Su manimi susisiekti bandė Pema.

- Paskambink man, - tarė ji ir padėjo ragelį.

Prašymą išpildžiau, bet iš pradžių - jaučiuosi, kaip per išpažintį, negana to, keliančią baimę - internete įsijungiau Mineapolio "StarTribune" puslapį, rodyklę nukreipiau prie NEKROLOGŲ ir spūstelėjau pelę. Skubiai peržvelgiau pavardes, Tomo Railio tarp jų neradau, bet žinojau, jog

tai nieko nereiškė; visai įmanoma, kad jis pasidarė galą vėlai vakare ir nespėjo atsidurti rytinio laikraščio puslapyje.

Kartais ji išjungdavo telefono garsą ir popiet nusnūsdavo; tokiu atveju, mane sujungs su autoatsakikliu, ir aš galėsiu lengviau atsipūsti. Šįkart sėkmė nusigręžė. Atsiliepė pati Pema.

- Alio, - ištarė tyliu, bet anaiptol ne švelniu balsu.

- Čia aš. Skambinu, kaip prašei.

- Kaitinaisi saulėje? Mūsų kraštuose sninga ir šalta kaip už poliarinio rato.

Šiek tiek atsipalaidavau. Tomas gyvas, antraip pokalbio ji nepradėtų bambėjimu.

- Tiesą pasakius, pas mus lyja ir žvarbu.

- Puiku. Tikiuosi, susirgsi bronchitu. Tomas Railis ryte išrūko iš mūsų namų bet prieš tai mane apšaukė įkyria nuokruša ir ant grindų nutrenkė vazą. Matyt, turėčiau džiaugtis, kad jos nesviedė į mane. - Pema apsiašarojo, griausmingai sušnirpštė ir prajuko, dėl ko labai nustebau. Juokėsi su kartėliu, bet nepiktai. - Įdomu, kada tu prarasi gebėjimą mane virkdyti?

- Dėstyk, kas nutiko, Panda.

- Užteks. Jei dar sykį mane taip pavadinsi, aš numesiu ragelį. Tada galėsi skambinti Tomui ir *jį* patardyti. Gal taip ir reikėtų padaryti. Tu nusipelnei atpildo.

Pakėliau ranką ir ėmiau masažuoti smilkinius: nykščiu bedžiau į kairįjį, smiliumi ir viduriniuoju patryniau dešinįjį. Stebėtina, kiek svajų bei skausmo valioja aprėpti vienas delnas. Jau nekalbant apie pagalbą eilinio arba įmantraus dulkinimosi srityje.

- Pasakok, Pema. Prašau. Aš klausysiuos ir neniršiu.

- Pykčio stadija jau praeityje? Sekundėlę. - Jai padėjus telefoną, greičiausiai ant virtuvės spintelės, pasigirdo dunkstelėjimas. Mano ausis pasiekė tolimas televizoriaus burbuliavimas, bet po kelių akimirkų jis nutyko. Grįžusi ji tarė: - Dabar bent girdžiu, ką galvoju. - Dar kartą skambiai išsišnypštė ir prabilo tvirtu balsu, iš kurio išgaravo visos ašaringos gaidelės.

- Aš paprašiau Miros, kad man praneštų, kai Tomas sugrįš iš kruizo - Mira Devorkian gyvena priešais jo namus, kitapus gatvės. Paaiškinau, jog nerimauju dėl jo savijautos. Nemačiau priežasties to slėpti.

- Natūralu.

- Ir... opa! Mira prisipažino, kad jai taip pat neramu - jai ir Benui. Nes Tomas per dažnai gerdavo, retsykiais išvažiuodavo į savo kontorą dešimtą valandą vakaro. Nors, pasak jos, prieš kelionę atrodė gan neblogai. Nuostabu, kiek daug kaimynai pastebi, net jeigu jie nėra artimi draugai. Benas ir Mira nieko nežinojo... apie mus, bet aiškiai matė, jog Tomas prislėgtas.

Tu galvoji, kad jie nieko nežinojo, pataisiau ją mintyse.

- Trumpai tariant, pasikviečiau Tomą į svečius. Žengęs per slenkstį jis taip į mane pažiūrėjo... nutaisė tokį žvilgsnį... rodės, vylėsi, kad man norisi... na, žinai...

- Vėl sueiti? - užbaigiau.

- Pasakoju aš ar tu?

- Atleisk.

- Na, tavo tiesa. Nors nieko čia keisto. Ketinau pasiūlyti Tomui užeiti į virtuvę ir išgerti kavos, bet toliau koridoriaus jis nenusigavo. Užsigeidė mane pabučiuoti, - jos balse pasigirdo savotiškas įžūlus pasididžiavimas. - Aš leidau... kartelį... bet iš karto atstūmiau, nes tapo akivaizdu, kad jam maga šio to daugiau. Pasakiau, jog mums reikia šnektelėti. Tomas atšovė iš mano akių supratęs, esą pokalbis jo nepradžiugins. Bet aš negalėčiau įskaudinti labiau, pridūrė, nei anuomet, kai pranešiau, kad privalome išsiskirti. Štai, tau ir vyrai - o jie dar tvirtina, neva *mes* mokame sukelti kaltės jausmą.

Vien todėl, jog mudu nepalaikome romantiškų santykių, pasakiau, dar nereiškia, kad jis man nerūpi. Keletas žmonių, pridūriau, man užsiminė apie neįprastą Tomo elgesį. Žinodama, kad jis nebegeria antidepresantų, sunerimau. Pagalvojau, ar tik neplanuoja nusižudyti.

Pema nutilo, tačiau po trumpos pauzės pratęsė:

- Prieš jam ateinant, nė nesiruošiau kalbėti šia tema. Bet keista... vos tik Tomas įėjo, dėl jo ketinimų pasijutau beveik tikra. O kai mane pabučiavo, visos abejonės išsisklaidė. Lūpos buvo šaltos ir sausos. Tarytum lavono.

- Kur gi ne, - sumurmėjau ir pabandžiau pasikasyti dešiniąją ranką.

- Jo veidas įsitempė, tiesiogine prasme. Išsilygino kiekviena raukšlelė, iš burnos beliko plonytė linija. Jis paklausė, kas man mestelėjo tokią mintį, ir nelaukdamas, kol atsiliepsiu, pridėjo, kad visa tai tėra šūdų krūva. Taip ir išrėžė. Nors panašių žodelių Tomas Railis nevartoja.

Pema neklydo. Tomas, kurį kadaise pažinojau, vengtų žodžio "šūdas" net ir burnodamas.

- Jokių vardų minėti nenorėjau. Nei taviškio, suprantama, nes jis nuspręstų, jog man pasimaišė protas, nei Ilzės - kas žino, ko jai prišnekėtų...

- Jau sakiau, kad Ilzė čia niekuo dėta...

- Patylėk. Aš beveik baigiau. Atsakiau, kad žmonės, pasakoję, kaip keistai Tomas elgėsi, nenutuokė apie tabletes, kurias jis pradėjo gerti po antrųjų skyrybų ir kurių gegužį atsisakė. Vaistus Tomas praminė apdujėlių piliulėmis. Pareiškiau, jog negalima numoti ranka į savo problemas, nes savaime jos neišsispręs. Pažadėjau apie savižudybę pranešti motinai ir broliui, jeigu jis ryšis iškrėsti tokią kvailystę. Čia tavo pa-

siūlymas, Edgarai, ir jis suveikė. Būtent tada Tomas sudaužė vazą ir mane apšaukė įkyria nuokruša. Išblyško kaip drobė. Kertu lažybų... - Pema nurijo seilės. Mudu skyrė daugybė mylių, tačiau gurgimą išgirdau kuo aiškiausiai. - Manau, jis tikrai rengėsi prieš save pakelti ranką ir viską suplanavo iki smulkmenų.

- Neabejoju. Kaip galvoji, ką darys dabar?

- Nežinau. Garbės žodis.

- Verčiau jam paskambinsiu.

- Verčiau nereikia. To betrūko, kad išsiaiškinęs apie mūsų pokalbį jis sukvailiotų. - Truputį pagiežingai pridūrė: - Tuomet *tu* nebepajėgtum užmigti.

Tokios tikimybės apsivarstęs nebuvau, tačiau supratau, ką Pema turėjo galvoje. Tomas ir Vajermenas tam tikra prasme vienas kitą priminė: abiem reikėjo pagalbos, bet jos primesti aš negalėjau. Mintyse išgirdau seną *bon mot**, galbūt vietoje, gal ne: kekšę išauklėti įmanoma, bet proto jai neįkrėsi. Nusprendžiau vėliau pasiteirauti Vajermeno, kas tai pasakė. Ir kada.

- Kaip sužinojai, kad jam knieti nusižudyti? - paklausė Pema. - Aš noriu išgirsti, ir, prisiekiu Dievu, nepadėsiu ragelio, kol man neatskleisi. Savo užduotį įvykdžiau, todėl atsakymo nusipelniau.

Štai klausimas, kurio žmona nepateikė anksčiau, nes ją užgraužė mintis, kaip demaskavau jųdviejų su Tomu santykius. Na, posakiais švaistydavosi ne vien Vajermenas; mano tėvas irgi turėjo kelis. Pavyzdžiui, kai melas nebepadeda, pasitenkink tiesa.

- Kaip žinai, po avarijos pradėjau tapyti, - pratariau.

- Ir...

Papasakojau apie jos, Makso iš Palm Dezerto bei Tomo Railio eskizą. Šiek tiek apie internetinius tyrimus, susijusius su iliuzinės galūnės fenomenu. Išklojau, kaip Tomas Railis pasirodė laiptų viršuje, prie mano studijos, vienomis pižaminėmis kelnėmis, be akies, kurios vietoje liko krešuliais apsitraukusi akiduobė.

Kai baigiau kalbėti, ilgam pakibo tyla. Pauzės nenutraukiau. Galiausiai ji atsiliepė keistai skambančiu, budrumą spinduliuojančiu balsu.

- Edgarai, nejau *išties* visu tuo tiki?

- Vajermenas, netoliese gyvenantis vyrukas... - prikandau liežuvį netikėtai įsiutęs. Ne todėl, jog neradau tinkamų žodžių. Tiksliau, ne vien dėl šios priežasties. Ką man jai pasakyti? Kad netoliese gyvenantis vyrukas pasižymėjo telepatinėmis savybėmis, *todėl* manimi tikėjo?

- Taip, Edgarai, aš klausau, - ramiai ir švelniai prašneko ji. Kalbėjo, kaip pirmąjį mėnesį po avarijos. Nutaisė toną, bylojantį, kad jai maga "atkalbėti Edgarą nuo labdaringų verslo planų".

---

*Taiklų posakį (pranc.).

- Tiek to, - suniurnėjau. - Nesvarbu.

- Privalai paskambinti daktarui Keimenui ir apsakyti tau į galvą atėjusias mintis, - paragino Pema. - Įsitikinimą, kad esi aiškiaregys. Nerašyk elektroninės žinutės, o *paskambink*. Prašau.

- Gerai. - Mane slėgė nuovargis. Jau nekalbant apie nusivylimą ir pyktį.

- Kas gerai?

- Aš tave girdėjau. Visiškai aiškiai. Nesusipratimų nebus. Užmiršk, ko tau pritauškiau. Man viso labo norėjosi išgelbėti Tomo Railio gyvybę.

Ji nesumąstė, ką atsakyti. Ir negalėjo racionaliai paaiškinti, kaip atskleidžiau Tomo kėslus. Todėl į šią temą nebesigilinome. Nuleidžiant ragelį, į mano sąmonę atklydo mintis: *už gera visuomet atmokama blogu.*

Nenustebčiau, jei Pema pagalvojo tą patį.

Tūžau, jaučiausi pasimetęs. Ūpo nepakėlė ir drėgnas, niūrus oras. Svetainėje susiradau piešimo sąsiuvinį ir pats nepastebėjau, kaip vėl įnikau keverzoti kringelius, kuriuos kitame savo gyvenime paišydavau šnekėdamas telefonu: juokingus burbulinius žmogeliukus didžiulėmis ausimis. Pasibjaurėjęs ketinau nutrenkti sąsiuvinį šalin, kai išgirdau skambutį. Manęs ieškojo Vajermenas.

- Šiandien ateisi? - paklausė jis.

- Žinoma.

- Pamaniau, gal dėl lietaus...

- Planavau atslinkti automobiliu. Po lauką tikrai netūpčiosiu.

- Tvarkelė. Bet poezijos valandėlę gali užmiršti. Ji praradusi nuovoką.

- Ar padėtis labai bloga?

- Kaip įprastai. Elizabeta atitrūko nuo realybės, jos galvoje viskas susimaišė. - Vajermenas giliai įkvėpė ir atsiduso. Iš ragelio tarsi padvelkė vėjo gūsis. - Klausyk, Edgarai, labai nenorėčiau prašyti, bet ar galėčiau ją trumpam palikti tavo globai? Ilgiausiai keturiasdešimt penkioms minutėms. Bomgartenams kilo bėdų dėl saunos - sustreikavo prakeikta krosnelė. Atvažiuos meistras, kuris parodys atjungimo mechanizmą ar kažką panašaus. Ir man, žinoma, teks pasirašyti užsakymo lape.

- Jokių problemų.

- Tu - mano gelbėtojas. Išbučiuočiau, bet nedrįstų liestis prie pūliuojančių tavo lūpų.

- Linkiu ir tau užsikrušti, Vajermenai.

- Aha, aš esu visų numylėtinis, toks mano prakeiksmas.

- Skambino Pema. Ji kalbėjosi su mano draugu Tomu Railiu. - Žinodamas, kas tuodu siejo, bet vis tiek pavadinęs Tomą draugu, pasijutau keistai. Et, velniop. - Regis, jai pavyko sužlugdyti savižudybės planą.

- Nuostabu. Bet kodėl šneki, lyg žemę pardavęs?
- Pemai parūpo išsiaiškinti, kaip aš sužinojau...
- Aišku, ne tai, kad ji išdykavo su tavo bičiuliu?
- Ne. Kaip, būdamas už pusantro tūkstančio mylių, diagnozavau depresiją, sužadinusią norą nusižudyti.
- O! Ir ką atsakei?
- Geras teisininkas man kompanijos nepalaikė, todėl apsiribojau tiesa.
- Ir ji nusprendė, jog tu *un poco loco?* *
- Ne, Vajermenai. Pagalvojo, kad *muy loco.*
- Koks skirtumas?
- Jokio. Bet ji gerai apmąstys mano žodžius - patikėk, Pema galėtų kandidatuoti į JAV olimpinę godojimo komandą, - ir aš bijau, kad geras mano darbas atsirūgs jaunėlei dukrai.
- Su sąlyga, jog buvusioji tavo žmona nutars ieškoti kaltų.
- Tokia prielaida labai tikėtina. Aš ją pažįstu.
- Nemalonu.
- Naujienos sudrebintų Ilzės pasaulį smarkiau negu jis nusipelno. Jai ir vyresnei seseriai Tomas visada buvo kaip dėdė.
- Tau belieka įtikinti žmoną, kad iš tikrųjų regėjai viziją, ir duktė čia niekuo dėta.
- *Kaip?*
- Tarkim, pametėk jai kokių nors smulkmenų, kurių niekaip negalėtum žinoti.
- Vajermenai, išprotėjai? Aš neįstengsiu jų išsiaiškinti, kada tik užsimanęs.
- Iš kur žinai? Ei, *amigo*, man metas bėgti. Sprendžiant iš garso, ant grindų ką tik nulėkė ponios Ystleik pietūs. Iki pasimatymo?
- Aha. - Išsižiojau pridurti "sudie", bet ryšys nutrūko. Nuleidau ragelį spėliodamas, kur padėjau Pemos pirštines su užrašu RANKAS ŠALIN. Jeigu jas rasčiau, galbūt Vajermeno idėja nebeatrodytų tokia idiotiška.

Išnaršiau visą namą, tačiau nieko nepešiau. Nutapęs "Draugus ir privalumus", turbūt jas išmečiau, nors to momento prisiminti nevaliojau. Nepajėgiu jo atgaminti ir dabar. Kad ir kaip ten būtų, sodininko pirštinių niekada nebemačiau.

Tą popietę kambarys, Vajermeno ir Elizabetos vadinamas Porceliano svetaine, skendėjo slegiančioje subtropinės žiemos šviesoje. Sustiprėjusio lietaus šuorai plovė namo mūrus ir barškino langus. Pakilęs vėjas taršė *El Palacio* supančių palmių lapus, kurių šešėliai įniko šokčioti ant sienų. Nuo tada, kai čia ėmiau lankytis, ant pailgo, porcelianinėmis

*Truputį išprotėjęs (isp.).

figūrėlėmis apstatyto stalo pirmą kartą neįžiūrėjau jokios tvarkos, neįžvelgiau *gyvojo paveikslo*, tiktai padrikus žmonių, gyvūnų ir pastatų spiečius. Greta apversto mokyklinio autobuso gulėjo vienaragis ir vienas iš juodai veidą nusitepliojusių vyrukų. Vaizdas ant sujaukto stalo priminė sceną iš katastrofinio filmo. Šalia dvaro iš "Vėjo nublokštų" riogsojo " Svyt Oven" sausainiukų skardinė. Vajermenas išaiškino, kokią procedūrą turėčiau atlikti, jei tik Elizabeta paprašytų.

Pati namų šeimininkė sėdėjo invalidų vežimėlyje, pakrypusi ant šono, bejausmiu žvilgsniu įsispiginusi į chaosą, tvyrantį ant žaidimų stalo, kuris, paprastai, būdavo idealiai tvarkingas. Vilkėjo žydrą suknelę, savo atspalviu beveik nesiskiriančią nuo milžiniškų, mėlynų "konversų". Dėl nusvirusio peties, apvali, negili apykaklė kreivai prasižiojo, ir iš po jos išniro liemenėlės petnešėlė, balzgana tarsi dramblio kaulas. Įdomu, nejučia pagalvojau, šįryt Elizabeta apsirengė pati, ar jai padėjo Vajermenas?

Iš pradžių ponia Ystleik kalbėjo nuovokiai, prisiminė mano vardą, pasiteiravo apie savijautą. Atsisveikino su Vajermenu, kai tas susiruošė keliauti pas Bomgartenus, paragino jį užsidėti kepurę ir pasiimti skėtį. Žodžiu, laikėsi neblogai. Permainas pastebėjau po penkiolikos minučių, iš virtuvės atnešęs užkandžius. Ji žiopsojo į kampą ir murmėjo: "Tese, grįžk, iš kur atėjai. Iš išvyk dičkį."

Tesė. Vardas pasirodė kažkur girdėtas. Pasinaudojęs sau įprastu asociacijų metodu, mintyse išvydau laikraščio antraštę: JOS PRAPUOLĖ. Tėsė buvo Elizabetos sesuo, viena iš dvynukių. Apie ją pasakojo Vajermenas. *Manoma, kad jos nuskendo*, atminiau jo žodžius, ir pajutau, kaip kūną pervėrė šaltis, tarytum į šoną smingantis peilis.

- Paduokite. - Ji pamojo į sausainių skardinę. Man išpildžius prašymą, Elizabeta iš kišenės iškrapštė į nosinaitę įvyniotą figūrėlę, atvožė dangtelį, nutaisė klastingą, sykiu sąmyšį išduodantį žvilgsnį, kuris privertė pasijusti nesmagiai, ir į skardinę dėžutę įmetė lėlytę. Toji tyliai bumbtelėjo į dugną. Elizabeta negrabiais judesiais uždarė dangtelį, bet atstūmė mano ranką, kai pabandžiau padėti. Galop savo turtą įbruko man į glėbį.

- Žinote, ką reikia daryti? - paklausė. - Ar... ar... - mačiau kaip senoji *El Palacio* šeimininkė kamavosi. Žodis sukosi ant liežuvio galo, bet išliko nepasiekiamas. Rodės, iš jos tyčiojosi. Galėjau jį pasakyti, bet prisiminiau, kaip pats niršdavau, jei žmonės mėgindavo man pagelbėti. Todėl tylėdamas lūkuriavau. - Ar *jis* minėjo, ką reikia daryti?

- Taip.

- Tai ko laukiat? *Ištrenkit* šitą kalę.

Žingsniuodamas palei teniso aikštę nusigavau iki tvenkinio. Vandenyje šmaižė žuvys, kurias lietus džiugino labiau negu mane. Prie suoliuko, kaip Vajermenas ir sakė, kūpsojo krūva akmenėlių. Vieną jų svie-

džiau į telkinį ("Nemanyk, jog Elizabeta neišgirs, - perspėjo bičiulis. - Jos klausa labai aštri."), stengiaus mesti taip, kad nenokautuočiau kurio nors iš karpių. Paskui skardinę su figūrėle nunešiau atgal į namą. Bet, užuot pėdinęs atgal į Porceliano svetainę, patraukiau į virtuvę. Kilstelėjau dangtelį ir ištraukiau į nosinę suvyniotą figūrą. Vajermenas, išdėstęs nenumatytiems atvejams skirtas instrukcijas, taip elgtis neliepė, bet mane paprasčiausiai apėmė smalsumas.

Rankoje laikiau porcelianinę moterį nuskaptuotu veidu. Šio vietoje temačiau gruoblėtą, skaidrų paviršių.

- *Kas ten?* - suspigo Elizabeta, ir aš krūptelėjau. Mažai trūko, kad šiurpioji lėlytė būtų nukritusi ant grindų plytelių ir sudužusi.

- Čia aš, - šūktelėjau padėdamas figūrą ant spintelės.

- Edmundai? Edgarai? Ar koks ten jūsų vardas?

- Taip, taip, aš. - Sugrįžau į svetainę.

- Ar atlikote mano pavedimą?

- Taip, mem.

- Aš jau valgiau?

- Taip.

- Gerai. - Ji atsiduso.

- Gal norėtumėte dar ko nors?

- Ne, ačiū, branguti. Esu tikra, jog traukinys netrukus atvažiuos, o jūs žinote, kaip aš nemėgstu keliauti pilnu skrandžiu. Man visuomet iškliūna įsitaisyti ant užpakalinių sėdynių. Nuo maisto, kuriuo prikimščiau pilvą, neabejotinai subloguočiau. Ar matėte mano skardinę? "Svyt Oven" skardinę?

- Berods, virtuvėje. Atnešti?

- Tik ne tokią drėgną dieną. Maniau, paprašysiu ją išmesti į tvenkinį... taip, į tvenkinį būtų gerai... bet persigalvojau. Neverta, kai lauke taip šlapia. Juk žinote, "malonė prievartos nepripažįsta, ji - kaip lietus..."

- "... nukritęs iš dangaus" *, - pridėjau.

- Taip, taip. - Ji mostelėjo ranka, lyg mano pastaba būtų kažkuo reikšminga.

- Kodėl jums gražiai nesudėliojus porcelianinių figūrų? Šiandieną jos išsibarsčiusios.

Elizabeta pašnairavo į stalą ir nukreipė akis į langą, kurį, atūžus itin stipriam vėjo gūsiui, perliejo liūtis.

- Šiknon jas, - atrėžė. - Mano galvoje - sumautas jovalas... - po akimirkos pridūrė su pagieža, kokios iš jos nesitikėjau: - Visi mirė, o man liko *štai kas*.

Vulgarūs žodžiai, kuriais ji pratrūko, man, aišku, pasibjaurėjimo

*Eilutės iš Viljamo Šekspyro "Venecijos pirklio" (vertė V. Bložė).

nesukėlė; pernelyg gerai Elizabetą supratau. Galbūt malonė tikrai nepripažįsta prievartos, milijonai iš mūsų gyvena ir miršta tuo tikėdami, bet... kartais aplinkybės susiklosto visiškai netikėtai. Taip, išties.

- Jam nederėjo įsigyti nelemto daikto, - pratarė senoji moteris. - Jis nežinojo, ką daro.

- Kokio daikto?

- Kokio daikto, - sutiko ji ir linktelėjo. - Noriu sėsti į traukinį. Noriu iš čia *išsinešdinti* anksčiau nei ateis dičkis.

Po paskutinės replikos mes abu nugrimzdome į tylą. Elizabeta, sėdinti invalidų vežimėlyje, užsimerkė, lyg ir ėmė snausti.

Neturėdamas, kuo užsiimti, pakilau nuo kėdės - šiai pritiktų stovėti netgi džentelmenų klube - ir priartėjau prie stalo. Čiupau porcelianinius berniuką bei mergaitę, nužvelgiau juos, padėjau į šoną. Išsiblaškęs pasikasiau neegzistuojančią ranką, apžiūrėjau priešais išplitusią netvarką. Ant blizgančio ąžuolinio paviršiaus mačiau ne mažiau kaip šimtą figūrėlių. Gal net du šimtus. Tarp jų pastebėjau porcelianinę moterį senamadiška, regis, pienininkės kepure. Mane atgrasė ne vien pastaroji, bet ir perdėm jaunas veidas. Žvilgsniu susiradau moteriškę dažyta šukuosena. Taip daug geriau, nusprendžiau. Plaukai truputį per ilgi ir tamsūs, bet...

Ne, nieko panašaus. Juk Pema lankėsi grožio salone, kuris dar žinomas "Jaunystė fontano, reikalingo patyrusiems vidurinio amžiaus krizę" vardu.

Gniaužiau porcelianinę figūrą delne geisdamas jai dovanoti namus ir knygą.

Statulėlę pamėginau permesti į dešiniąją ranką - noras buvo visiškai natūralus, nes dešiniąją galūnę aš jaučiau, - bet moteris su trenksmu nukrito ant stalo. Ji nesudužo, tačiau po taukštelėjimo Elizabeta praplėšė akių vokus

- Dikai? Pasirodė traukinys? Jis švilpė? Kliegė?

- Dar ne. Gal verčiau snūstelėkite?

- O, jį rasite antrame aukšte, laiptų aikštelėje, - atsakė Elizabeta, tarsi būčiau kažko paklausęs, ir vėl užsimerkė. - Pakvieskit mane, kai atvažiuos traukinys. Šita stotis man jau stovi skersai gerklės. Ir saugokitės dičkio, tas nuokruša gali būti bet kur.

- Saugosiuos, - užtikrinau. Dešiniąją mano ranką užpuolė siaubingas niežulys. Įgrūdau pirštus į užpakalinę kelnių kišenę su viltimi atrasti užrašų knygelę, bet nieko neradau. Palikau ją Didžiajame Rožinuke, ant virtuvės spintelės. Pagalvojus apie namus, mintys nukrypo į *El Palacio* virtuvę. Prisiminiau, kad skardinę padėjau šalia bloknoto, skirto įvairioms žinutėms. Išlėkęs iš kambario stvėriau užrašų knygelę, sukandau ją ir kone bėgte grįžau į Porceliano svetainę, pakeliui iš marškinių kiše-

nės traukdamas "Unibol" šratinuką. Įsitaisiau ant kėdės aukšta atkalte ir mitriais judesiais ėmiau braižyti porcelianinės lėlytės kontūrus. Tuo tarpu langus tebečaižė lietus; kitapus stalo, invalidų vežimėlyje, prasižiojusi snūduriavo Elizabeta, ant sienų tarytum šikšnosparniai blaškėsi vėjo plaikstomų palmių lapų šešėliai.

Ilgai neužtrukau, bet, kol darbavausi, suvokiau vieną dalyką: per šratinuko smaigalį ant popieriaus išsiliejo mano niežulys. Moteris piešinyje atrodė, kaip porcelianinė figūra, tačiau priminė ir Pemą - įkūnijo tiek vieną, tiek kitą. Nuo tų laikų, kai mudu matėmės paskutinį sykį, žmona pasiaugino plaukus, ir nūnai šie dengė pečius. Ji sėdėjo ant

(TETOS, DĖDĖS)

kėdės. Ne, supamajame krėsle. Kai gyvenome kartu, tokio baldo neturėjome, jis atsirado, mums išsiskyrus. Ant stalo kažkas gulėjo. Iš pradžių nesupratau, ką regįs, bet iš po šratinuko galiausiai išniro dėžutė su užrašu ant dangtelio."Svyt Oven"? Ten parašyta "Svyt Oven"? Ne, "Močiutės gardėsiai". Manasis "Unibol" prie dėžutės patėpliojo dėmelę. Avižinį sausainį. Mėgstamiausią Pemos skanėstą. Kol į jį spoksojau, žmonos rankose šratinukas nupiešė knygą. Pavadinimo neįžiūrėjau, nes viršelis buvo pakreiptas netinkamu kampu. Tarp lango ir jos kojų "Unibol" nubrėžė linijas. Per telefoną Pema užsiminė, esą lauke sninga, bet dabar dangus pragiedrėjo, ir į kambarį veržėsi saulės spinduliai, įgavę gijų pavidalą.

Jau maniau, kad piešinys užbaigtas, tačiau sumojau turįs pridėti dar porą smulkmenų. Kairiajame lapo krašte žaibiškai brūkštelėjau televizoriaus kontūrus. Naujo, plokščiaekranio, panašaus į stovintį Elizabetos kambaryje. O žemiau jo...

Galų gale šratinukas išslydo iš rankos. Niežulys išgaravo. Mano pirštai nutirpo. Kitoje pailgo stalo pusėje snūduriuojanti Elizabeta kietai įmigo. Kadaise ji veikiausiai spinduliavo jaunystę ir grožį. Koks nors jaunuolis turbūt joje matė savo svajonių merginą. Bet šiuo momentu namų šeimininkė knarkė atkraginusi galvą, į lubas nukreipusi praktiškai bedantę burną. Jei Dievas iš tiesų yra, Jam derėtų įdėti daugiau pastangų, užsiimant savo kūryba.

Telefono aparatai stovėjo ir virtuvėje, ir bibliotekoje, bet pastaroji buvo arčiau Porceliano svetainės. Nusprendžiau, jog dėl tarpmiestinio skambučio Vajermenas arba Elizabeta man nepriekaištautų. Pakėliau ragelį ir sustingau prispaudęs jį prie krūtinės. Ant sienos, greta šarvų, puikavosi senoviniai ginklai, kuriuos nutvieskė mažutės, lubose įmontuotos lemputės: šautuvas, užtaisomas per vamzdį, iš pirmo žvilgsnio, pagamintas Nepriklausomybės karo laikais, titnaginis pistoletas, "Derindžeris" - kišeninė šaudyklė, kurią azartinis lošėjas, mėgdavęs pa-

kortuoti upių laivuose, galėjo lengvai paslėpti bate, - karabinas “Vinčesteris”. Virš pastarojo išvydau įtaisą, kurį Elizabeta laikė ant kelių tą dieną, kai mudu su Ilze pirmą kartą ją pamatėme. Ginklą supo po du, apverstos “V” formos užtaisai. Šių pavadinti strėlėmis neapsivertė liežuvis, nes jie buvo per trumpi. Veikiau žeberklėliais. Blizgančiais, iš pažiūros, labai aštriais smaigaliais.

Tie žaisliukai galėtų pridaryti rimtos žalos, pagalvojau ir atsiminiau Elizabetos žodžius. *Mano tėvas buvo akvalangininkas.*

Iš galvos išvijęs mintis, surinkau numerį namų, kurie kitados priklausė ir man.

- Labas, Pema, čia vėl aš.

- Edgarai, nebenoriu su tavimi kalbėtis. Vienas kitam mes pasakėme viską.

- Man rodos, ne. Bet nesibaimink, kalbėsiu trumpai. Turiu prižiūrėti seną ponią. Dabar ji miega, bet, savo globotinės ilgam palikti vienos neketinu.

Nepaisant nieko, Pemą apėmė smalsumas.

- Kokią dar seną ponią?

- Elizabetą Ystleik. Kokių aštuoniasdešimt penkerių metų senutę, susirgusią Alzheimerio liga. Pagrindinis prižiūrėtojas sprendžia elektros problemas, iškilusias kaimynų saunai, o aš jam padedu.

- Ruošiesi įsiklijuoti auksinę žvaigždelę į savo darbo knygutę? Į “Pagalbos kitiems” puslapį?

- Ne, noriu tave įtikinti, kad esu sveiko proto. - Prie telefono atsinešiau piešinį. Ragelį spausdamas tarp ausies bei peties pakėliau popieriaus lapą.

- Koks tau skirtumas, ką galvoju?

- Tu garantuota, jog apie tave man pasakojo Ilzė. Bet tai netiesa.

- Dieve mano, tu neįtikėtinas! Jeigu dukrelė paskambintų iš Santa Fe ir praneštų sutraukusi batų raištelius, atlėktum pas ją ir nupirktum naujus!

- Ir aš nė kiek nesidžiaugiu tuo, kad mane laikai kuoktelėjusiu. Nes taip nėra. Na... ar klausaisi?

Kitame laido gale įsivyravo tyla, bet ji mane tenkino. Pema klausėsi.

- Prieš dešimt, penkiolika minučių tu maudeisi duše, sprendžiant iš plaukų, kurie užkritę ant chalato. Kaip matau, džiovintuvų iki šiol nepamėgai.

- Kaip...

- *Nežinau*, kaip. Kai paskambinau, tu sėdėjai supamajame krėsle. Ko gero, jį nusipirkai po mūsų skyrybų. Skaitei knygą ir kramsnojai sausainį. “Močiutės gardėsių” avižinį sausainį. Lauke giedra, ir pro lan-

gą plūsta saulės spinduliai. Įsigijai naują plokščiaekranį televizorių. - Po pauzės pridėjau: - Ir katiną. Jis miega po televizoriumi.

Ragelyje tvyrojo mirtina tyla. Tegirdėjau aplink *El Palacio* ošiantį vėją ir langus pliekiantį lietų. Jau ruošiausi paklausti, ar ji niekur neprapuolė, kai Pema vėl prabilo, tačiau ėmė šnekėti dusliu, sau visiškai nebūdingu tonu. Vyliausi, kad žmona nebeįstengs manęs skaudinti, bet pasirodo, klydau.

- Liaukis mane šnipinėjęs. Jei kada nors mane mylėjai, liaukis šnipinėjęs.

- Tuomet nustok *mane* kaltinti, - atšoviau gargždančiu, kone lūžtančiu balsu. Staiga prisiminiau Ilzę, pasirengusią grįžti į Brauno universitetą, stovėjusią skaisčioje tropikų saulės šviesoje, priešais "Delta" terminalą, žvelgiančią į mane ir sakančią: *Tu nusipelnei gyventi geriau. Kartais spėlioju, ar pats tuo tiki.* - Aš nekaltas dėl to, kas įvyko. Nei dėl avarijos, nei dėl permainų. Man jų nereikėjo.

Pema suspigo:

- *Galvoji, man reikėjo?*

Užsimerkiau mintyse melsdamasis, kad į pyktį neatsakyčiau įniršio proveržiu.

- Ne, žinoma, ne.

- *Tada palik mane ramybėje! Nebeskambink! NEBEGĄSDINK!*

Ji numetė ragelį. Savąjį tebespaudžiau prie ausies. Po pauzės pasigirdo griausmingas spragtelėjimas, kurį lydėjo Dumai Ky savitas šniokštimas. Šiandieną jis tarsi sklido iš vandens. Gal todėl, kad lijo. Padėjau ragelį ant aparato ir nukreipiau akis į šarvus.

- Ką gi, sere Lancelote, pokalbis nusisekė puikiai.

Jokio atsakymo. Kitokios reakcijos nė nenusipelniau.

Įveikęs koridorių, apstatytą augalų vazonais, sustojau prie tarpdurio ir pažvelgiau į Porceliano svetainę. Elizabeta tebemiegojo nusvarinusi galvą. Knarkimas, kuris, bylodamas apie jos senatvę, anksčiau kurstė graudulį, dabar savotiškai ramino; jei ne tas garsas, būčiau lengvai įsivaizdavęs, kad namų šeimininkė kiūto negyva, lūžusiu sprandu. Pasvarsčiau, gal derėtų ją prižadinti, bet nutariau, jog neverta. Paskui dirstelėjau dešinėn, į plačius laiptus, ir mintyse išgirdau Elizabetą sakant: *O, jį rasite antrame aukšte, laiptų aikštelėje.*

Ką rasiu?

Matyt, senoji ponia Ystleik eilinį sykį kažką svaičiojo, bet aš neturėjau, kuo užsiimti. Klausydamasis lietaus, kuris barbeno į stiklinį stogą, sparčiu žingsniu numygau koridoriumi - menkesnių apimčių pastate būtų atrodę, jog bėgau ristele, - ir užsikoriau laiptais. Kai iki viršaus liko penkios pakopos, sustingau, kelias akimirkas paspoksojau į priekį,

galop lėtai pajudėjau iš vietos. Šį tą vis dėlto aptikau: milžinišką nespalvotą nuotrauką siaurais, aukso spalvos rėmeliais. Vėliau paklausiau Vajermeno, kaip įmanoma išdidinti fotografiją iš trečiojo dešimtmečio - iki penkių pėdų aukščio ir keturių pėdų ilgio, - beveik neprarandant ryškumo. Jis atsakė, jog vaizdas greičiausiai nutrauktas "Haselbladu", puikiausiu kada nors pagamintu neskaitmeniniu fotoaparatu.

Meksikos įlankos fone, ant balto smėlio, stovėjo aštuoni žmonės. Aukštas, patrauklus, maždaug penktą dešimtį įpusėjęs vyriškis, vilkintis juodus marškinėlius su petnešėlėmis ir glaudes, panašias į aptemptas apatines, nūdien krepšininkų pamėgtas kelnaites. Jį supo penkios mergaitės - vyriausioji buvo prisirpusi paauglė, porelė jauniausiųjų, tapačių šviesiaplaukių, priminė Bobsių dvynukus (apie juos skaičiau ankstyvoje vaikystėje). Mažylės dėvėjo vienodus maudymosi kostiumėlius, kurių sijonukus puošė raukčiukai, ir laikėsi už rankų, o kitose, laisvose, gniaužė glebnakojes skudurines lėlytes su prijuostėmis, kaipmat sužadinusias asociacijas su Reba... tamsūs, virš beprasmiškai išsišiepusių lėlių veidų nupinti plaukai neabejotinai buvo *RAUDONI.* Ties sulenkta vyriškio - Džono Ystleiko, suprantama, - alkūne, prie jo krūtinės glaudėsi ką tik iš kūdikystės amžiaus išaugusi mergytė Nr 6, kuri galiausiai virs pirmame *El Palacio* aukšte knarkiančia iškaršėle. Už baltaodžių stypsojo juoda, kokių dvidešimt dvejų metų moteris, plaukus pasirišusi skarele. Jos rankose pastebėjau krepšį. Nemaži, įsitempę raumenys liudijo, kad našta ganėtinai sunki. Ant vieno dilbio kadarojo trys sidabrinės apyrankės.

Elizabeta šiepėsi ir tiesė putlias rankutes link žmogaus, paveiksluojančio šeimos portretą. Daugiau niekas nesišypsojo, nors vyriškio lūpų kampučiai gal ir buvo nežymiai pakilę aukštyn. Tiksliai sunku pasakyti, nes jo panosėje žėlė ūsai. Jaunos, juodosios auklės veide atsispindėjo akivaizdžiai niūri išraiška.

Rankoje, kuria neprilaukė jaunėlės dukrelės, Džonas Ystleikas spaudė du daiktus. Akvalangą ir žeberklinį pistoletą, matytą ant bibliotekos sienos, greta kitų ginklų. Nejučia paklausiau savęs, ar Elizabeta specialiai mane čia atsiuntė, trumpam išnirusi iš ūkanų, kurios apgaubė jos sąmonę?

Apmąstymus nutraukė apačioje atsivėrusios paradinės durys.

- Aš grįžau! - sušuko Vajermenas. - Misiją įvykdžiau! Kas nori išgerti?

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (V)

Nebijokite eksperimentuoti; susiraskite mūzą ir leiskite jai imtis vadovauti. Elizabetos talentui ryškėjant, jos įkvėpėja tapo Novyna, žavinga kalbanti lėlė. Bent taip galvojo mergytė. Savo klaidą suprato per

vėlai - kai Novynos balsas pasikeitė. Bet iš pradžių turbūt jautėsi nuostabiai. Sėkmingai užsibaigusios mūzos paieškos visuomet džiugina.

Pavyzdžiui, pyragėlis.

Priversk jį nukristi ant grindų, *sako Novyna.* Libita, lai jis nukrenta.

Elizabeta gali ir nori taip padaryti. Ji nupiešia auklės Meldos pyragaitį ant grindų. Ištiškusį! *Ir pasipiktinusią, rankas į šonus įrėmusią auklę.*

Ar mažoji Libita susigėdo, kai skanėstas iš tikrųjų nulėkė nuo stalo? Susigėdo ir truputį išsigando? Manau, taip.

Ne, aš žinau. *Nes vaikus bjaurios išdaigos pralinksmina tik tada, kai jos krečiamos vaizduotėje.*

Netrūko ir kitokių žaidimų. Kitokių eksperimentų. Kol pagaliau, 27-aisiais...

Sau neįprastu metu Floridos pakrantes užgriūnantys uraganai vadinami Alisomis. Taip juokauja čiabuviai. Bet audrai, tų metų kovo mėnesį atūžusiai iš Meksikos įlankos, derėjo suteikti Elizabetos vardą.

Lėlės kuždesys panėšėjo į vėjo, naktimis šlamenančio palmių lapus, ošimą. Arba krebždesį, kurį, slūgstant vandens lygiui, po Didžiuoju Rožinuku išgauna kriauklelės. Svyruodama ant miego slenksčio mažoji Libita klausėsi, kaip būtų malonu nupiešti štormą. Bet dar smagiau kas kita.

Novyna sako: Didelė audra išpustys paslėptus daiktus. Lobius, kuriuos atradęs tavo tėvelis apsidžiaugs.

Vilionė suveikė. Elizabeta nejautė didelio noro piešti audrą, bet pradžiuginti tėtį? Tokiam pasiūlymui atsispirti neįmanoma.

Nes tais metais tėvelis dažnai pyko. Siuto ant Adės, kuri net po kelionės į Europą nenorėjo grįžti į mokyklą. Adei nerūpėjo matytis su atitinkamais žmonėmis ir lankytis debiutantų pokyliuose. Ji svaigo nuo savojo Emerio... tėčio manymu, visiškai nepritinkančio vyriausiajai dukrai.

Tėvelis sako: Jis iš tų, kurie nešioja pigias celiulioidines apykakles. *Adė atšauna:* Man nesvarbu, ką jis nešioja. *Ir tėtukas netveria apmaudu.*

Tūžmingų ginčų anuomet nestigdavo. Tėtis rūstavo ant vyresnėlės, ir atvirkščiai. Hana su Marija širdo ant Adės už tai, kad šioji draugavo su išvaizdžiu vaikinu, kuris buvo vyresnis ir žemesnės kilmės. Dvynukes piktybės gąsdino. Taip pat ir Libitą. Auklė Melda nuolat aiškindavo, kad jei ne Tesė ir Lo-Lo, ji seniai būtų grįžusi pas saviškius, į Džeksonvilį.

Elizabeta visa tai nupiešė, todėl aš mačiau, kas įvyko.

Galų gale niršuliai taip įsismarkavo, kad Adė su Netinkamu Jaunuoliu pabėgo į Atlantą, kur Emeriui pažadėjo darbą konkurento kontoroje. Tėvelis pašėlo. Bjauriosios Dručkės, savaitgaliui iš Breideno mokyklos parvažiavusios namo, girdėjo, kaip tėtis savo kabinete kal-

bėjo telefonu, kažkam šaukė, esą jis parvilks Emerį Polsoną namo ir beveik mirtinai jį nuplaks. Prilups juos abu!

Paskui jis sako: Ne, dėl Dievo. Paliksiu ją ramybėje. Kaip pasiklojo, taip išsimiegos.

O vėliau atšniokštė audra. Alisa.

Libita jautė, kaip ji artėjo. Jautė, kaip iš paprastų, angliniu pieštukų nubrėžtų, lyg mirtis juodų linijų užgimė vėjas, kuris nepaliaujamai stiprėjo. Liūties pliūpsniai ir uraganinės vėtros staugimas, primenantis krovininio traukinio gausmą, įvarė mažylei siaubą, tarytum ji būtų švilptelėjusi šuneliui, bet pasikvietusi vilką.

Tačiau vėjas aprimo, danguje nušvito saulė, paaiškėjo, jog visi liko sveiki gyvi. Gyvenimas tapo šviesesnis, nes, Alisai nustojus siausti, aplinkiniai trumpam pamiršo Adę ir jos Netinkamą Jaunuolį. Drauge su ponu Šeningtonu valydamas apšnerkštą priešakinį kiemą, tėtis netgi kažką niūniavo panosėje. Ponas Šeningtonas nuplėštus palmių lapus ir šakas svaidė į nedidelę priekabą, dardančią įkandin raudono, tėvelio vairuojamo traktoriuko.

Lėlė vėl sušnibždėjo, mūza paporino savo istoriją.

Elizabeta ją išklausė ir tą pačią dieną nupiešė netoli Raganos uolos esančią slėptuvę, iš kurios, kaip pakuždomis tikino Novyna, audra išplovė lobį.

Libita meldžia tėčio jį surasti, vis meldžia ir meldžia. Bet tėvelis purto galvą, aiškina, kad tvarkydamas kiemą pernelyg nusiplūkė.

Auklė Melda sako: Pone Ystleikai, maudynės jums padėtų šiek tiek atsigauti.

Paskui priduria: Aš paruošiu užkandžius ir atsivesiu mergikes.

Ir dar: Juk žinote, kokia ji dabar. Jeigu tvirtina, jog ten kažkas yra, galbūt...

Taigi jie patraukė prie Raganos uolos - tėtis maudymosi kostiumėliu, kuris jam tapo per ankštas, Elizabeta, dvynukės ir auklė Melda. Hana ir Marija iškeliavusios atgal į mokyklą, o Adė... verčiau apie ją nešnekėti. Adė atsidūrusi NEMALONĖJE. Auklė neša raudoną iškylų pintinę, į kurią įdėjo priešpiečius, skrybėlaites nuo saulės, Elizabetos piešimo rinkinį, tėvelio žeberklinį pistoletą ir keletą strėlyčių.

Tėtis įsispiria į plaukmenis, iki kelių įbrenda į caldo *ir sušunka:* Šalta! Libita, tikiuosi ilgai plaukioti nereikės. Pasakok, kur glūdi pasakiški tavo lobiai.

Libita sako: Gerai, tik iš pradžių pažadėk, kad man atiduosi porcelianinę lėlytę.

Tėvelis patikina: Bet kuri lėlė atiteks tau - kaip sąžiningas atlygis.

Mūza ją išvydo, o mergaitė nupiešė. Ir tai nulėmė jų ateitį.

LEDINUKAS BRAUNAS

Po dviejų dienų pirmąsyk nutapiau laivą.

Paveikslui suteikiau "Mergaitės ir laivo" vardą, vėliau pervadinau į "Mergaitę ir laivą Nr.1", bet iš tiesų jį derėjo vadinti "Ilze ir laivu Nr.1". Atvirai kalbant, apsispręsti dėl savo kūrinių eksponavimo padėjo ne tiek įvykiai, susiję su Ledinuku Braunu, kiek "Laivo" serija. Jei Nanucis norės rengti parodą, mielai sutiksiu. Ne todėl, jog siekiau, anot Šekspyro, "tariamos šlovės" (posakį išgirdau iš Vajermeno). Aš supratau, kad Elizabeta teisi: man nederėjo savo darbų kaupti Dumos Ky saloje.

Drobės iš "Laivo" serijos atrodė labai neblogai. Gal net nuostabiai. Bent taip jaučiausi jas užbaigdamas. Negana to, šie paveikslai priminė kenksmingus, stipriai veikiančius vaistus. Palyginimas atėjo į galvą dar tuomet, kai kūriau pirmąjį. Po vidurnakčio, prieš išauštant Valentino dienai. Paskutiniąją naktį Tinos Garibaldi gyvenime.

Sapnas nekėlė siaubo kaip tikras košmaras, tačiau atrodė toks ryškus, kad vaizdo nė nevaliočiau nupasakoti žodžiais, nors dalį įspūdžių sugebėjau perteikti drobėje. Ne visus. Bet gal užtektinai. Saulė artėjo prie horizonto linijos. Tame sapne ir kituose, kurie jį lydėjo, visuomet regėdavau saulėlydį. Vakarus užtvindydavo žara - beribė, raudona, dangaus aukštybėse prigęstanti iki oranžinio atspalvio, galiausiai išblėstanti iki antgamtiško žalsvumo. Virš įlankos viešpatavo mažne mirtina ramybė, vandenyje tik retsykiais subanguodavo menkutės, vaiskios vilnelės, tarsi bylojančios, kad jūra alsuoja. Dėl spiginančios pašvaistės, ji virto gigantiška, krauju užlieta akiduobe.

Kruvinos šviesos fone įžiūrėjau apleisto tristiebio siluetą. Pro sutrešusių, glebiai kybančių burių skyles ir plyšius plieskė raudonos liepsnos. Iš pirmo žvilgsnio, tapo aišku, jog laive - nė gyvos dvasios. Jis atsidavė širdį stingdančia grėsme, lyg visą įgulą būtų išguldęs maras, kuris tepaliko pūvantį lavoną, medienos, lynų, ir burių palaikus. Pamenu, man dingtelėjo, kad jei virš to pūzdro praskristų žuvėdra arba pelikanas, paukštis bemat išleistų paskutinį kvapą ir nudribtų ant denio rūkstančiais sparnais.

Maždaug už keturiasdešimties jardų nuo laivo plūduriavo irklinė valtelė, kurioje, į mane atsukusi nugarą, sėdėjo mergytė. Raudonais, bet aiškiai netikrais plaukais - savo ševeliūros taip nešiauštų jokia mergaitė iš kūno ir kraujo. Jos tapatybę išdavė suknelė, nusėta rombais ir užrašais AŠ LAIMIU, TU LAIMI. Identišką suknutę Ilzė turėjo būdama ketverių ar penkerių... tokio paties amžiaus, kaip dvynukės iš šeimos portreto, matyto antrajame *El Palacio de Asesinos* aukšte.

Bandžiau surikti, perspėti, kad ji nesiartintų prie griuvenos, bet nepajėgiau. Jaučiausi bejėgis. Laimei, man nė nereikėjo stengtis. Rombuotą Ilzės suknytę dėvinti, į saulėlydį atsigręžusi mergytė viso labo sėdėjo savo žavingoje valtelėje, kuri sūpavosi tarp raudonų raibulių.

Iškritau iš lovos ir nusileidau ant tebegyjančio šono. Iš skausmo aiktelėjau, apsivertęs ant nugaros įsiklausiau į paplūdimį skalaujančias bangas ir po namu brazdančias kriauklelės. Jų kuždesiai padėjo susigaudyti, kur esu, bet nenuramino. *Aš laimiu,* šnabždėjo, *aš laimiu, tu laimi. Tu laimi, aš laimiu. Pistoletas, aš laimiu. Vaisius, tu laimi. Aš laimiu, tu laimi.*

Nesamą ranką, rodės, laižė ugnies liežuviai. Gaisrą privalėjau kažkaip užgesinti, antraip būčiau išsikraustęs iš proto. Žinojau niežulį galįs numalšinti vieninteliu būdu. Užlipau į antrą aukštą ir artimiausias tris valandas tapiau kaip pakvaišęs. Ant stalo nepadėjau jokio modelio, pro langą nieko neįžvelgiau. Bet dėl to galvos nesukau. Reginį mačiau mintyse. Ir plušėdamas pagaliau susigaudžiau, ką visad siekiau pavaizduoti savo drobėse. Nebūtinai mergaitę; spėjau, kad ji tiesiog įkūnijo patrauklų priedą, sąsają su tikrove. Ne, man nuo pat pradžių rūpėjo laivas. Kartu su saulėlydžiu. Mąstydamas apie praeitį suvokiu, kokia ironija slypėjo mano troškimuose - juk jie, praktiškai, išsipildė pačią pirmą dieną, kai įsikėliau į Didįjį Rožinuką ir pieštuku pabraižiau "Labučio" eskizą.

Griuvau į lovą gal puse keturių ir išmiegojau iki devynių. Atsibudau pailsėjęs, apsivalęs, lyg ką tik gimęs. Rytas išaušo pasakiškas: giedras ir šiltesnis nei bet kurią kitą savaitės dieną. Bomgartenai ruošėsi grįžti į šiaurę, bet prieš jiems išvykstant, paplūdimyje su berniukais pasvaidžiau lėkštę. Manojoje apetito skalėje rodyklė šovė aukštyn, skausmo matuoklyje ji nukrito į apatinius lygmenis. Buvo malonu bent trumpam pasijusti normaliu žmogumi.

Oras pagerėjo ir Elizabetos padangėje. Kol ji ant stalo tvarkingai dėliojo porcelianines figūrėles, balsu perskaičiau keletą eilėraščių. Prie mūsų bent kartą prisidėjo Vajermenas, kuris tryško puikia nuotaika. Tądien pasaulis spindėjo šviesiomis spalvomis. Tik vėliau man sukirbėjo mintis, jog Džordžas "Ledinukas" Braunas galbūt grobė dvylikametę Tiną Garibaldi tuo momentu, kai Elizabetai skaičiau Ričardo Vilbaro eiles "Meilė kviečia į pasaulį". Išsirinkau jas, laikraštyje pastebėjęs straipsnį, kurio autorius rašė, esą per Valentino dieną šitas eilėraštis skambėjo visur. Tinos pagrobimą užfiksavo vaizdo kamera. Pasak etiketės, užklijuotos ant juostelės, jis įvyko lygiai 15:16, maždaug tada, kai iš taurės siurbtelėjau žalios arbatos, ir išsivyniojau puslapį su eilėmis "Meilė kviečia į pasaulį", atsispausdintas iš internetinio puslapio.

Už "Kryžkelės" prekybos centro įmontuotos ir į vietinę sistemą

sujungtos kameros stebėjo prekių iškrovimo sektorių. Eilinė, vagišius atbaidanti saugumo priemonė. Bet šįsyk jos nufilmavo, kaip pasiglemžiama vaiko gyvybė. Akiratyje pasirodo liesutė mergaitė, užsitempusi džinsus, su kuprine ant pečių, iš dešinės pusės judanti kairėn. Prieš droždama namo turbūt norėjo paslankioti po parduotuves. Įraše, kurį įkyriai kartojo visos televizijos stotys, matyti, kaip jis išnyra ant pakilimo tako ir stveria Tiną už riešo. Ji atsisuka ir, regis, kažko paklausia. Linktelėjęs Braunas vedasi mergytę šalin. Toji iš pradžių nesipriešina, bet galų gale, jiems prieš užeinant už šiukšlių konteinerio, pabando išsivaduoti. Tačiau vyrukas tebegniaužia jos ranką, ir po akimirkos tuodu pradingsta iš kameros stebėjimo zonos. Anot apygardos medicinos eksperto, Braunas ją nužudė ne vėliau, kaip po šešių valandų, tačiau, sprendžiant iš siaubingai sužaloto kūno, mergaitei, kuri gyvenime nieko nebuvo įskaudinusi, tos valandos turėjo užsitęsti iki amžinybės.

Už atviro lango, ryto orą angelai užtvindo, rašo Ričardas Vilbaras eilėraštyje “Meilė kviečia į pasaulį”. Bet ne, Ričardai. Ne.

Ten tebuvo paklodės.

Bomgartenai išvažiavo. Godfrių šunys atsisveikindami jiems palojo. Į tuščią namą atkeliavusios “Linksmosios tarnaitės” kruopščiai jį iškuopė. Godfrių šunys amsėjimu tarė atvykėlėms “sveikos” (*ir* “sudie”). Tinos Garibaldi kūną aptiko griovyje, už Mažajai lygai priklausančio Vilko parko aikštelės, nuogą iki juosmens, išmestą kaip šiukšlių maišą. Jos motiną per 6 kanalą parodė klykiančią ir nagais akėjančią savo skruostus. Bomgartenus pakeitė Kintneriai. Jaunuoliai iš Toledo apleido #39-ąjį, ir jų vietą užėmė trys malonios, senos ponios iš Mičigano. Jos dažnai juokdavosi, o pamačiusios artėjantį Vajermeną arba mane netgi šūkčiodavo: “Ei-ei-ei!”. Nenutuokiau, ar tos pagyvenusios damos naudojosi #39-ajame neseniai įdiegta Wi-Fi sistema, bet, kai pirmą kartą su senutėmis žaidžiau žodžių loto, jos mane pavaišino priešpiečiais. Popiet trijulė traukdavo pasivaikščioti, ir Godfrių šunys skalydavo nesusičiaupdami. Vyrukas, dirbantis Sarasotos “E-Z Greitojoje plovykloje”, paskambino policijai ir pranešė, kad vaikinas iš įrašo apie Tiną Garibaldi, labai panašus į jo bendradarbį, automobilių plovėją, Džordžą Brauną, visiems geriau žinomą “Ledinuko” pravarde. Valentino dieną Ledinukas Braunas išėjo iš darbo 14:30 ir sugrįžo tiktai kitą rytą. Tvirtino prastai pasijutęs. “E-Z Greitąją plovyklą” nuo “Kryžkelės” prekybos centro teskyrė kvartalas. Praėjus dviem dienoms po įsimylėjėlių šventės, užsukau į *El Palacio* virtuvę ir aptikau Vajermeną sėdintį prie stalo, atvertusį galvą, drebantį visu kūnu. Kai traukuliai atlėgo, jis pareiškė, esą jaučiasi puikiai. Užsiminiau, jog, iš pažiūros, taip neatrodo, ir bičiulis sau neįprastu atžagariu tonu išrėžė, kad mano nuomonė jo nedomi-

na. Iškėliau tris pirštus ir paklausiau, kiek jų mato. Tris, atšovė Vajermenas. Tada parodžiau du ir vėl išgirdau teisingą atsakymą. Nors ir nuogąstaudamas, nutariau šitą reikalą palikti ramybėje. Galų gale savo draugo prižiūrėtoju nebuvau. Nutapiau “Mergaitę ir laivą Nr.2” bei “Nr.3”. Pirmajame valtele plaukiantis vaikas dėvėjo mėlyną, taškuotą Rebos suknelę, bet man vis tiek dingojosi, jog drobėje regiu Ilzę. Žvelgiant į “Nr.3”, abejonės galutinai išsisklaidydavo. Plaukai įgavo šilkinį, prinokusių kukurūzų atspalvį, kuriuo dukters sruogos buvo nusidažiusios anais laikais, kai ji dėvėjo jūreivio palaidinukę su raukčiukais išpuošta apykakle - rūbelį puikiai prisimenu, nes vieną sekmadienį mūsų užpakaliniame kieme jį vilkėdama Ilzė iškrito iš obels ir susilaužė ranką. Paveiksle “Nr.3” burlaivis šiek tiek pasisuko, ir pirmgalyje aš įžiūrėjau apsilaupusias pirmąsias pavadinimo raides: PER. Koks ten žodis, neturėjau nė menkiausio supratimo. Beje, į šitą kūrinį pirmą kartą įtraukiau Džono Ystleiko žeberklinį pistoletą. Užtaisytas ginklas gulėjo ant valtelės sėdynės. Vasario aštuntąją pasirodė Džeko draugas, kuris išnuomotuose būstuose padėjo atlikti smulkius remonto darbus. Godfrių šunys sutartinai jį aplojo, kviesdami vėl apsilankyti, jei tik vaikinas panūs, kad būtų sudraskyti apsmukę jo lenarai ir iškąstas sėdimosios luistas. Policija apklausė Ledinuko Brauno žmoną (savo vyrą ji irgi vadino Ledinuku, visi jį vadino Ledinuku; galbūt, prieš nukankindamas ir pribaigdamas Tiną Garibaldi, Braunas jai taip pat prisistatė Ledinuku), aiškinosi, kur sutuoktinis buvo Valentino dienos popietę. Gal ir jautėsi sunegalavęs, bet namuose nesėdėjo, atsakė ponia Braun. Grįžo tiktai aštuntą vakaro. Padovanojo šokoladinių saldainių dėžutę. Visuomet ją lepindavo panašiomis smulkmenomis. Vasario dvidešimt pirmąją, kantri muzikos gerbėjai susikrovė daiktus į sportinį automobilį ir išrūko į šiaurinius kraštus, iš kur atsibeldė. Jų būsto niekas neužėmė. Pasak Vajermeno, atėjo metas poilsiautojų atoslūgiui. Dumoje Ky jis, paprastai, prasidėdavo anksčiau, nes saloje nebuvo nė vieno restorano ir jokių turistų lankomų vietų (netgi sumautos aligatorių fermos!). Godfrių šunys be paliovos ambrijo lyg skelbdami, esą žieminukų atostogautojų srautas pasuko į priešingą pusę, nors iki to dar toli šaukė. Tądien, kai sportinių ratų savininkai pasišalino iš Dumos, Sarasotoje, mostaguodama kratos orderiu, policija įsiveržė į Ledinuko Brauno namus. Anot 6 kanalo, pareigūnai išsinešė kelis daiktus. Kitą dieną, trijulė senučių iš #39-ojo vėl mane pamaitino priešpiečiais - kimšau maistą, kol žaidėme žodžių loto. Man nė sykio nepavyko vienu ėjimu patrigubinti savo taškų sumos, užtat sužinojau, jog “pokailis” taip pat yra žodis. Grįžęs namo ir įsijungęs televizorių, išvydau KARŠČIAUSIŲ NAUJIENŲ užrašą, kuriuo pasipuošė 6 kanalas, rodantis transliacijas kiaurą parą, visoje Saulėtoje pakrantėje. Ledinukas Braunas suimtas. “Policijai artimi šaltiniai” tvirtino, neva

Braunų namuose detektyvai atrado apatinių rūbų, ir ant vieno iš jų pastebėtas kraujas. DNR tyrimas neišvengiamas, kaip ir tas faktas, jog naktį keičia diena. Bet Ledinukas Braunas jo nelaukė. Rytojaus dieną visi laikraščiai citavo nusikaltėlio žodžius, pasakytus policijai: "Aš apsinešiau ir prikrėčiau siaubingų dalykų". Štai, ką perskaičiau ryte gurkšnodamas sultis. Virš straipsnio puikavosi Nuotrauka, jau pažįstama iki skausmo, kaip ir vaizdelis, užfiksavęs momentą Dalase, kuomet nušovė Kenedį. Nuotraukoje matyti Ledinukas, įsikibęs į Tinos Garibaldi riešą, ir klausiamai pakreiptas jos veidas. Suzirzė telefonas. Pakėliau ragelį neatplėšdamas akių nuo laikraščio. Skambino Vajermenas. Jis pasiteiravo, ar galėčiau trumpam užsukti į *El Palacio*. Be abejo, užtikrinau ir jau ketinau atsisveikinti, bet staiga suvokiau, kad bičiulio balsą atmiešė jam nebūdingos, vos girdimos gaidelės. Paklausiau, kas atsitiko.

- Regis, *muchacho*, apakau kairiąja akimi.

Jis prunkštelėjo. Garsas pasirodė nenatūralus, bylojantis apie sąmyšį.

- Žinojau, ko tikėtis, bet mane vis tiek apėmė šokas. Tikriausiai taip jaučiasi visi, kuriuos užklum... - Vajermenas trūkumingai įtraukė orą. - Ar gali atvažiuoti? Bandžiau prisiskambinti Anai Marijai iš "Įlankos" privačios slaugos tarnybos, bet ji iškviesta kitur, ir... Edgarai, ar gali atvažiuoti? Prašau?

- Jau lekiu. Laikykis, Vajermenai, ir lik, kur esi.

Aš asmeniškai regėjimu nesiskundžiau daugelį savaičių. Po avarijos mano akiratis truputį susiaurėjo, dėl ko žiūrėdamas į objektus, kuriuos anksčiau matydavau tiesiai priešais save, turėdavau pasisukti dešinėn, bet visais kitais atžvilgiais, dėl akių problemų nekilo. Priartėjęs prie beveidžio, išsinuomoto "Malibu", paspėliojau, kaip jausčiaus, jeigu vaizdą vėl užlietų kruvinas raudonis... arba jei, vieną rytą atikėlus, pusė pasaulio virstų juodąja skyle. Keista, kaip Vajermenui išvis pavyko prajukti.

Vos tik sugriebiau durų rankenėlę, prisiminiau, jog Ana Marija, prižiūrinti Elizabetą, kai Vajermenui reikėdavo ilgam išvykti, nepasiekiama. Skubiai grįžau į Didįjį Rožinuką, surinkau Džeko mobiliojo numerį mintyse melsdamas, kad jis atsilieptų ir būtų laisvas. Abudu mano norai išsipildė. Mūsų komandoje atsirado dar vienas narys.

Tą rytą pirmą kartą važiavau iš salos sėdėdamas už vairo, ir savo skaistybę praradau anaiptol ne lengviausiu būdu, nes teko įsukti į Tamiamio kelią, kuris buvo aklinai užgrūstas šiaurės kryptimi slenkančiais automobiliais. Mes keliavome į Sarasotos Memorialinę ligoninę. Ją rekomendavo Elizabetos gydytojas - šiam paskambinau nepaisydamas silpnų Vajermeno protestų. Dabar bičiulis domėjosi, kaip *aš* laikausi. Ar išties pajėgsiu atlikti vairuotojo pareigas? Gal man derėjo savo vietą užleisti Džekui, o pačiam likti su Elizabeta?

- Dėl manęs nesijaudink, - atsakiau.

- Tu atrodai mirtinai išsigandęs. Tiek dar matau. - Dešiniąją akį jis nukreipė mano pusėn. Kairioji bandė sekti pavymui, tačiau nesėkmingai. Krauju pasruvusioje, ašarų nesulaikančioje akiduobėje vyzdys mažumėlę krypo aukštyn.

- Į kelnes nepridėsi, *muchacho?*

- Ne. Ir pameni, ką sakė Elizabeta? Jei nebūtum važiavęs savo noru, ji būtų pastvėrusi šluotą ir išvijusi tave pro duris.

Mano bičiulis nesiruošė "poniai Ystleik" atskleisti, kas jam nutiko, tačiau senoji namų šeimininkė, pasiremdama į vaikštynę, atsiūbavo virtuvėn ir išgirdo mūsų pokalbio pabaigą. Be to, ji turėjo lašelį Vajermeno gebėjimų. Mudu apie juos žinojome, nors ir stengėmės ignoruoti.

- Jei tave paguldys... - išsižiojau.

- O, medikai užsidegs noru mane priimti į ligoninę, negalės atsispirti prakeiktam savo refleksui, bet aš nė už ką nesutiksiu. Jų globai atsiduočiau nebent tuo atveju, jei mane pavyktų išgydyti. Ten važiuoju dėl vienintelės priežasties: tikiuosi, Hedlokas sugebės išsiaiškinti, ar sumauta mano akis neaptemo amžiams, galbūt pasakys, kad radaras tik laikinai išėjo iš rikiuotės. - Jis blausiai vyptelėjo.

- Vajermenai, kokia velniava tave užpuolė?

- Viskas savu metu, *muchacho.* Ką dabar tapai?

- Koks skirtumas?

- O, varge. Berods, klausimai atsibodo ne man vienam. Ar žinojai, jog žiemos mėnesiais į avariją pakliūna vienas iš keturiasdešimties vairuotojų, nuolat pasirenkančių Tamiamio kelią? Tai gryna tiesa. Beje, aną dieną klausiausi žinių ir išgirdau, kad labiau tikėtina asteroido, savo apimtimis prilygstančio Hiūstono "Astrodoum" stadionui, akistata su Žeme negu...

Ištiesiau ranka link radijo imtuvo.

- Gal pasiklausom muzikos?

- Gera mintis. Tik ne sušikto kantri.

Akimirką jo nesupratau, bet staiga prisiminiau poilsiautojus, išlėkusius namo sportiniu automobiliu. Susiradau garsiausią, idiotiškiausią roko stotį, kuri titulavosi "Kaulu". Per garsiakalbius "Nazareth" vokalistas užklykė "Šuns kailį".

- Ehe, šlykštukas rokenrolas! - apsidžiaugė Vajermenas. - Visai kita kalba, *mi hijo.**

Diena užsitęsė. Taip jau atsitinka, kai užvirsti ant šiuolaikinės medicinos konvejerio - ypač pagyvenusiais, dažniausiai ligotais poilsiautojais perpildytame mieste. Ligoninėje prakiurksojome iki šešių. Vajermeną iš tikrųjų ragino atsigulti tyrimams, bet jis atsisakė.

---

*Mano sūnau (isp.).

Daugiausiai laiko praleidau slegiančiuose laukiamuosiuose, kur pilna senų žurnalų, stovi kėdės, apdengtos plonytėmis pagalvėlėmis, o televizorius visuomet būna pritvirtintas palubės kampe. Lūkuriuodamas klausydavausi nerimastingų, su televizijos šurmuliu besivaržančių pašnekesių, protarpiais žygiuodavau ten, kur leidžiama naudotis mobiliaisiais, ir Vajermeno telefonu paskambindavau Džekui. Kaip jos savijauta, klausdavau. Puiki. Iš pradžių jie sėdėjo prie "Ludo" stalo žaidimo. Paskui perstatinėjo figūrėles Porceliano mieste. Kai su *El Palacio* susisiekiau trečią kartą, tuodu valgė sumuštinius ir žiūrėjo "Opros laidą". Per ketvirtą skambutį sužinojau, kad ji miega.

- Perduokit jam, - tarė Džekas, - jog ponia Ystleik visus mažuosius reikalus atliko tualete. Iki šiol.

Prašymą išpildžiau. Išgirdęs naujieną Vajermenas apsidžiaugė. O konvejeris lėtai stūmėsi pirmyn.

Iš viso, sėdėjau trijuose laukiamuosiuose. Prie pagrindinio priimamojo, kur Vajermenas nė nesiteikė užpildyti blanko - turbūt todėl, kad neįstengė perskaityti klausimų (pats surašiau reikalingą informaciją). Prie neurologijos skyriaus, kur susipažinau su Džynu Hedloku, Elizabetos gydytoju, ir blyškiu vyruku smailia barzdele, Herbertu Prinsipiu, geriausiu Sarasotos neurologu, kaip jį pristatė daktaras Hedlokas. Prinsipis tam neprieštaravo ir titulo išsiginti nemėgino Galop įsitaisiau paskutiniame laukiamajame, įrengtame antrame aukšte, "Įmantrios aparatūros" namuose. Keista, bet, užuot ištyrę Vajermeną magnetiniu rezonansu, paskyrę man gerai pažįstamą procedūrą, medikai jį palydėjo į kitą koridoriaus galą, nuvedė į rentgeno kabinetą, kuris šiuolaikinių technologijų epochoje, kaip įsivaizdavau, turėjo būti dulkėtas ir apleistas. Bičiulis man įbruko savo medalioną su Marijos atvaizdu ir paliko spėlioti, kodėl geriausias Sarasotos neurologas teikia pirmenybę senamadiškiems prietaisams. Niekas nesivargino manęs apšviesti.

Visuose trijuose laukiamuosiuose televizoriai rodė 6 kanalą, į akis vis kišusį Nuotrauką: Ledinuką Brauną, pirštais surakinusį Tinos Garibaldi riešą, į vyriškį pakeltą jos veidą, kuriame atsispindėjo šiurpą keliantis žvilgsnis, nes kiekvienas, užaugęs bent iš dalies padoriuose namuose, giliai širdyje žino, ką tokia išraiška reiškia. Savo atžaloms į galvas kalame neprarasti budrumo, būti *labai* atsargiais, vengti nepažįstamųjų, kadangi šie gali kelti rimtą grėsmę, o mažyliai, ko gero, mumis tiki, tačiau vaikai iš gerų šeimų neabejoja ir tuo, jog turi prigimtinę teisę į saugumą. Todėl Tinos akys bylojo: *Taip, pone, paaiškinkit, ką turėčiau daryti.* Jos akys bylojo: *Jūs suaugęs, o aš tesu vaikas, tad sakykit, ko norėjote.* Jos akys bylojo: *Mane išmokė gerbti vyresniuosius.* Bet į paširdžius skaudžiausiai kirto dar vienas dalykas, kurį išskaičiau mergaitės žvilgsnyje: *Manęs niekas nėra įskaudinęs.*

Nemanau, jog nepaliaujami reportažai ir beveik nuolatinė Nuotraukos transliacija atsakingi už visus tolimesnius įvykius, bet ar jie atliko tam tikrą vaidmenį? O, taip.

Žinoma.

Iš požeminio garažo mūsų automobilis išriedėjo jau sutemus. Pasukęs į pietus, Tamiamio keliu nuburzgė Dumos kryptimi. Apie Vajermeną beveik negalvojau. Visą savo dėmesį buvau sutelkęs į vairavimą, šįsyk galėjau kirsti lažybų, kad sėkmė nuo manęs nusigręš ir mes papulsime į avariją. Tačiau už posūkių į Siestą Ky eismas prasisklaidė, ir aš truputį atsipalaidavau. Kai nusigavome iki "Kryžkelės" prekybos centro. Vajermenas paprašė:

- Sustok.

- Užsimanei kažką nusipirkti "Gap" drabužių parduotuvėje? Šortus? Porą marškinėlių su kišenėmis?

- Liaukis malęs liežuviu. Tiesiog sustabdyk automobilį. Šalia žibinto stulpo.

Privažiavęs prie šviestuvo, išjungiau variklį. Nors automobiliai užpildė daugiau nei pusę aikštelės, mano kūnas nuėjo pagaugais. Žinojau, kad kitapus pastato, prekių iškrovimo zonoje, Ledinukas Braunas pagrobė Tiną Garibaldi.

- Pagalvojau, jog turėčiau iškloti savo istoriją, - tarė Vajermenas. - Tu nusipelnei jos išklausyti. Nes buvai man geras. Ir daug ką dėl manęs padarei.

- Kaip ir tu - dėl manęs, Vajermenai.

Rankas bičiulis laikė nuleistas ant pilko aplanko, kurį išsinešė iš ligoninės. Ant etiketės buvo užrašyta jo pavardė. Vajermenas pakėlė vieną pirštą mane nutildydamas, tačiau pats spoksojo pirmyn, į "Byls" universalinę parduotuvę, įkurtą šioje centro pusėje.

- Noriu viską papasakoti vienu ypu. Tau tinka?

- Aišku.

- Mano istorija panaši... - jis atsigręžė ūmai įsiaudrinęs. Kairioji ryškiai raudona akis šlapiavo, bet dabar ji bent žiūrėjo ta pačia linkme, kaip ir dešinioji. - *Muchacho*, ar kada esi per televiziją matęs vieną iš tų žaismingų reportažų apie vyruką, "Aukso puode" išlošusį du ar tris šimtus milijonų dolerių?

- O kas jų nematė?

- Taigi laimės kūdikį užvaro ant scenos, į rankas įgrūda didelį kartoninį čekį, o jis vapa kažką nerišlaus. Nenuostabu, jog tokiomis aplinkybėmis jam nesiseka išspausti aiškaus sakinio. Nes atspėti visus prakeiktus skaičius atrodė neįmanoma. Tikras absurdas, ar ne? Ką pats

sakytum jo vietoje? Geriausiu atveju suveblentum: "Aš keliausiu į sumautą "Disnėjaus pasaulį"!" Kol kas mano mintį seki?

- Aha.

Vajermenas vėl įniko žvilgsniu tyrinėti žmones, įeinančius ir išnyrančius iš "Byls" parduotuvės, už kurios Tinos Garibaldi pasitiko skausmas ir kančios.

- Aš irgi laimėjau *la loteria*. Tik ji nesuteikė džiaugsmo. Veikiau atvirkščiai - man pasisekė išlošti pačią bjauriausią pasaulyje loteriją. Kitame savo gyvenime dirbau teisininku Omahoje. Firmoje "Finehamas, Dūlingas ir Alenas". Šmaikštuoliai, kurių gretoms, kaip maniau, priklausiau, kartais ją vadindavo "Atraskhamu, Išdulkilingu ir Užmiršklenu". Bet, jei atvirai, toji kompanija buvo nuostabi, ten triūsė sąžiningi žmonės. Reikalai klojosi puikiai, aš savo ruožtu kilau karjeros laiptais. Sulaukęs trisdešimt septynerių vis dar viengungiavau, bet galvojau, jog tokia mano lemtis. Ir staiga, Edgarai, į miestą atkeliavo cirkas. Tiesiogine prasme. Tikras cirkas su stambiomis, plėšriomis katėmis ir akrobatais. Kaip įprastai, atlikėjų ratą sudarė įvairių tautybių žmonės. Oro akrobatų trupei priklausė meksikiečiai. Viena iš cirko finansininkių, Chulija Traveres, taip pat buvo kilusi iš Meksikos. Ji ne vien rūpinosi apskaitos knygomis, bet ir vertėjavo skrajūnams.

Moters vardą jis ištarė ispaniškai - *Hulia*.

- Į cirką nėjau. Vajermenas retsykiais nusibeldžia į roko koncertus, bet cirko numeriais nesidomi. Vėlgi tenka paminėti loteriją. Kas porą dienų tenykštis kanceliarijos skyrius, iš kepurės traukdamas popierėlius, spręsdavo, kas turėtų keliauti į parduotuvę ir visai kontorai nupirkti užkandžius: bulvių traškučius su padažu, kavą, limonadą. Vieną dieną Omahoje pažymėtą lapelį sugraibė Chulija. Jai išėjus iš prekybos centro ir nužygiavus prie savo furgono, į aikštelę dideliu greičiu atidūmė produktus pristatantis sunkvežimis, kuris atsitrenkė į parduotuvės vežimėlius - juk žinai, kaip jie sustatomi.

- Taip.

- Žodžiu, Bum! Per trisdešimt pėdų nutrenkti vežimėliai rėžės į Chuliją ir jai sulaužė koją. Atbildėjo iš užnugario, todėl ji nesureagavo. Netoliese budėjęs policininkas išgirdo klyksmą. Jis iškvietė greitąją pagalbą. Ir alkotesteriu patikrino, ar sunkvežimio vairuotojas blaivas. Tas pripūtė vieną ir septynias dešimtąsias promilės.

- Čia daug?

- Taip, *muchacho*. Nebraskoje viena ir septynios dešimtosios reiškia, jog dviejų šimtų dolerių bauda neatsipirksi, nes esi girtas. Paklausiusi gydytojo, kuris ja rūpinosi ligoninės priimamajame, patarimo, Chulija atėjo pas mus. "Atraskhame, Išdulkilinge ir Užmiršklene" anuomet dirbo trisdešimt penki teisininkai, ir jos sužalojimo byla galėjo ati-

tekti bet kuriam iš penkiolikos. Bet kliuvo man. Ar matai, kaip krenta rutuliukai su skaičiukais?

- Taip.

- Aš tapau ne vien jos atstovu, bet ir sutuoktiniu. Teisme Chulija iškovoja pergalę ir laimi pilną kapšą grynųjų. Cirkas, kaip jam ir priklauso, išvažiuoja iš miesto, tik be finansininkės. Ar reikia tau sakyti, jog mudu vienas kitą karštai pamilome?

- Ne, - atsakiau. - Girdžiu tuos žodžius kiekvieną sykį, kai ištari jos vardą.

- Dėkui, Edgarai. Dėkui. - Kelias akimirkas jis pasėdėjo nukoręs galvą, ant aplanko padėjęs rankas. Galiausiai užpakalinėje kišenėje sužvejojo aptriušusią, išsipūtusią piniginę. Nė neįsivaizdavau, kad įmanoma sėdėti ant tokio luito. Jis pervertė įmautes, skirtas fotografijoms ir svarbiems pažymėjimams, iš vienos ištraukė tamsiaplaukės moters, dėvinčios baltą, berankovę palaidinukę, nuotrauką. Vien į ją pažvelgus, apsaldavo širdis. - Mano Chulija.

Norėjau atiduoti nuotraukytę, tačiau jis papurtė galvą ir atrinko kitą. Bijojau į ją pažiūrėti, bet vis tiek paėmiau, kai Vajermenas ištiesė ranką.

Išvydau miniatiūrinę Chulijos kopiją. Tuos pačius juodus plaukus, blyškų, tobulų bruožų veidą, tamsias rimtas akis.

- Esmeralda, - tarė jis. - Kita mano širdies dalis.

- Esmeralda, - pakartojau mintydamas, jog šitos mergaitės ir Tinos, Nuotraukoje įsispiginusios į Ledinuką Brauną, žvilgsniai kone identiški. Bet gal visi vaikai į aplinkinius žiūri panašiai? Man panižo ranka. Toji, kurią sudegino ligoninės krematoriume. Mėgindamas ją pasikasyti suleidau nagus į šonkaulius. Nieko naujo.

Vajermenas atsiėmė nuotraukas, pabučiavo kiekvieną, trumpam užsiplieksdamas šalta, gąsdinančia aistra, ir jas įkišo atgal į perregimas įmautes. Šiek tiek užtruko, nes jo rankos drebėjo. Manau, problemų kilo ir dėl suprastėjusio regėjimo.

- Į tuos senus skaičiukus, *amigo*, nė nebūtina dairytis. Užsimerkęs išgirsi, kaip jie krenta į savo vietas: *spragt, spragt, spragt*. Kažkokį žmogelį ką tik aplankė sėkmė. *Olialia!* - jis čekštelėjo liežuviu į gomurį. Ankštajame sedane garsas nuskambėjo pribloškiančiai griausmingai.

- Kai Esmai sukako treji, Chulija pusei etato įsisuko į kontorą, pavadintą “Darbo birža, pagalba imigrantams”. Ji padėdavo įsidarbinti ispanakalbiams su žaliomis kortelėmis ir be jų. Gauti pilietybę norinčius nelegalus pasukdavo teisingu keliu. Nors niekam nekrintanti į akis, įsikūrusi vos keliose patalpose, įstaigėlė suteikdavo daugiau praktinės naudos nei visi protesto žygiai ir mostagavimas transparantais. Kuklia Vajermeno nuomone.

Jis prispaudė delnus prie akių, ir giliai, su virpuliu įkvėpė. Tuomet leido rankoms su trenksmu nukristi ant pilkojo aplanko.

- Kai įvyko nelaimė, darbo reikalais lankiausi Kanzas Sityje. Rytais, nuo pirmadienio iki ketvirtadienio Chulija triūsdavo "Darbo biržoje". Esma keliaudavo į vaikų priežiūros centrą. Gerą. Galėjau užtampyti savininkus po teismus, nuvaryti juos į bankrotą, auklėtojas paversti elgetomis, bet to nepadariau. Net ir sielvartaudamas supratau, jog taip galėjo atsitikti bet kokiam vaikui. Juk čia *La loteria, entiendes?* Kartą mūsų firma iškėlė ieškinį žaliuzių kompanijai - aš pats procese nedalyvavau, - nes lopšyje gulintis kūdikis sugebėjo įsikibti į virvutės bumbuliuką, jį nuplėšė, prarijo ir užspringo. Tėvai laimėjo bylą, gavo išmoką, bet jų mažylis iš mirusiųjų neprisikėlė. Į burną jis galėjo įsibrukti bet ką. Jei ne bumbulėlį, tai automobilio modeliuką, ženkliuką nuo šuns apykaklės, stiklo rutuliuką. - Vajermenas patraukė pečiai. - Esmai iškliuvo stiklo rutuliukas. Žaisdama jį įsikišo į gerklę ir uždusо.

- Viešpatie, Vajermenai! Užjaučiu!

- Į ligoninę ją atvežė dar gyvą. Moteris iš vaikų priežiūros centro paskambino į Chulijos ir mano kontoras. Vapėjo kaip išprotėjusi. Chulija išlėkė iš darbo, puolė į savo automobilį ir iki dugno nuspaudė akseleratorių. Likus trims kvartalams iki ligoninės, kaktomuša susidūrė su Omahos komunalininkų sunkvežimiu. Žuvo akimirksniu. Spėju, jog tuo momentu mūsų dukra jau buvo mirusi prieš dvidešimt minučių. Medalionas su Marijos atvaizdu, kurį tau daviau palaikyti... jis priklausė Chulijai.

Vajermenas nuščiuvo. Tyla užsitęsė, bet aš jos nenutraukiau. Kai klausaisi tokios istorijos, nėra, ką pridurti. Galop jis vėl prašneko:

- Eilinis "Aukso puodo" variantas. Penki rutuliukai su skaičiais ir pats svarbiausias, papildomas. Spragt, spragt, spragt, spragt, spragt. Ir priedo, *driokst.* Ar aš kada galvojau, jog man gali taip nutikti? Ne, *muchacho*, panašių dalykų nesapnavau net baisiausiuose košmaruose, o Dievas mus baudžia už tai, ko nepajėgiame įsivaizduoti. Motina su tėvu mane meldė susitikti su psichiatru. Kuriam laikui jiems paklusau - po laidotuvių praėjus aštuoniems mėnesiams. Išvargau plevendamas po pasaulį kaip balionas, kuris kybo virš trijų pėdų nuo mano galvos.

- Jausmas man pažįstamas, - įsiterpiau.

- Žinau. Mums abiem teko viešėti pragare, tiktai skirtingu metu. Laimei, iš ten išsinešdinome, bet mano kulnai tebesmilksta. Kaip taviškiai?

- Aha, ir manieji.

- Psichiatras... buvo malonus vyrukas, bet mudviem susišnekėti nepavyko. Jo draugijoje niekaip neįstengiau suregzti rišlaus sakinio, be paliovos šiepiausi iki ausų. Vis laukiau, kol į kabinetą atlinguos žavi paukštytė maudymosi kostiumėliu, kuri rankose laikys didelį kartoninį čekį. Žiūrovai ją pamatys ir ims ploti. Galų gale čekį *gavau.* Susituokę

mes pasirūpinome bendru gyvybės draudimu. Kai gimė Esma, apdraudėme ir ją. Taigi aš *tikrai* laimėjau *la loteria*. Ypač jei dar pridėtume kompensaciją, kurią Chulijai sumokėjo po nelaimingo įvykio šalia prekybos centro. Ir visa tai nulėmė dabartinę mano padėtį.

Jis kilstelėjo ploną, pilką aplanką.

- Man į galvą nuolat atklysdavo mintys apie savižudybę, vis dažniau ir dažniau. Galbūt, su viltimi mąsčiau, Chulija su Esmeralda kažkur anapus manęs lūkuriuoja... bet jos nelauks amžinai. Įprasta prasme, religingas nesu, tačiau galimybė, kad po mirties egzistuoja savotiškas gyvenimas, man atrodo *tikėtina*. Ir aš viliuosi, jog mes išliekame... na, žinai, savimi. Aišku... - jo lūpų kampučiai pakilo, bet šypsena atsidavė šalčiu, - ...mane paprasčiausiai slėgė depresija. Seife laikiau pistoletą. 22 kalibro. Gimus Esmeraldai, jį nusipirkau norėdamas apsaugoti namus. Vieną vakarą pasiėmiau ginklą ir valgomajame įsitaisiau už stalo... manau, *muchacho*, likusią istorijos dalį tu žinai.

Pašvytavau ranka lyg sakydamas “galbūt *si*, galbūt *no*”.

- Sėdėjau tuščiame name. Priešais mačiau vaisių dubenį, kurį pripildė moteris, iš parduotuvės man atveždavusi produktus. Nuleidau pistoletą ant stalo ir užsimerkiau. Pasukau dubenį du ar tris kartus. Jei ištrauksiu obuolį, sau tariau, prispausiu vamzdį prie smilkinio ir tokiu būdu užbaigsiu savo gyvenimą. Bet jeigu delne laikysiu apelsiną... tuomet susišluosiu loterijos laimėjimus ir keliausiu į “Disnėjaus pasaulį”.

- Tu girdėjai, kaip ūžia šaldytuvas, - pratariau.

- Teisingai, - nė kiek nenustebęs patvirtino jis. - Girdėjau, kaip zvimbia šaldytuvo varikliukas, kaip dunksi ledukų gamintojas. Ištiesiau ranką ir pakėliau obuolį.

- Sukčiavai?

Vajermenas šyptelėjo.

- Geras klausimas. Jei tave domina, ar vogčiomis žvilgčiojau, atsakau neigiamai. Jei turi omenyje, ar įsiminiau, kaip dubenyje išdėlioti vaisiai... - jis pagūžčiojo. - *Quién sabe?** Šiaip ar taip, pasirinkau obuolį: dėl Adomo nuopuolio, visi mes nusidėję. Vaisiaus nekandau ir neuosčiau; ką laikiau, suvokiau užčiuopęs odelę. Neatsimerkdamas, nesuteikdamas sau progos pagalvoti, griebiau pistoletą ir vamzdžiu dūriau į smilkinį. - Jis pamėgdžiojo judesius dešiniąja ranka, kurios aš nebeturėjau, nykštį iškėlė statmenai, smiliumi bedė į apvalų randelį, paprastai, pridengtą ilgais, žilstančiais plaukais. - Paskutinė mano mintis buvo: “Bent jau nebereikės klausytis šaldytuvo arba iš kameros traukti ir valgyti gurmaniško “Šepardo” apkepo.” Paties šūvio nepamenu. Bet pasaulis staiga aptemo, ir taip baigėsi kitas Vajermeno gyvenimas. Na... apie haliucinogeninį mėšlą paporinti?

- Taip, prašyčiau.

- Spėlioji, ar jis panašus į tavo potyrius?

- Taip. - Ant mano liežuvio galo ūmai ėmė suktis klausimas. Gana svarbus. - Vajermenai ar telepatiniai pliūpsniai... svetimų minčių proveržiai... kad ir kaip juos ten vadini... ar jie tave buvo aplankę *prieš* atkeliaujant į Dumą Ky? - mąsčiau apie Monikos Goldštain šunį, Gendalfą, atsiminiau, kaip man dingojos, kad jį pasmaugiau nesama ranka.

- Porą ar trejetą kartų. Edgarai, apie juos galbūt papasakosiu vėliau. Nenoriu Džeko per ilgai palikti *El Palacio*. Ponia Ystleik dėl manęs nerimaus. Ji tokia miela.

Galėjau pridurti, jog sunerims ir Džekas - taip pat mielas žmogus, - bet nutylėjau ir paprašiau pratęsti.

- Tu, *muchacho*, neretai atsiduodi raudoniu. Ne tavo aura, ne visai ji, ir ne mintys... neskaitant tų atvejų, kai jos išsakomos balsu. Tris ar keturis sykius tavyje įžiūrėjau ir spalvą, ir patį žodį. Taip, vienąkart už Dumos Ky ribų. Mums užsukus į "Skoto" galeriją.

- Kai užmiršau žodį, kurį norėjau pavartoti.

- Tikrai? Šito neatsimenu.

- Aš irgi, bet esu tikras, jog taip ir nutiko. "Raudona" atgaivina mano atmintį. Tapo savotišku jungikliu. Žodis, beje, paminėtas Rebos Makintajer dainoje. Aptikau jį beveik atsitiktinai. Dar vienas dalykas: ką nors pamiršęs, retsykiais... hmm... na, žinai...

- Mažumėlę įniršti?

Pagalvojau, kaip griebiau Pemą už gerklės. Kaip bandžiau ją pasmaugti.

- Aha, galima ir taip pasakyti.

- Ooo.

- Kitaip tariant, raudonis ištryško ir nutepliojo... mano sąmonės apdarą? Ar taip?

- Panašiai. Kiekvieną kartą, kai tą spalvą pastebiu šalia tavęs arba *tavyje*, prisimenu, kaip suvaręs kulką sau į smilkinį atsipeikėjau ir pamačiau, kad pasaulis nusidažė tamsiai raudonai. Nusprendžiau atsidūręs pragare, tariau sau: "Štai, kaip atrodo pragaras - purpurinė amžinybė". - Jis patylėjo. - Po kurio laiko suvokiau, jog žiūriu į obuolį, gulintį priešais mane, ant grindų, kaip ir aš pats.

- Tikra velniava.

- Ir *man* į galvą atėjo tokia mintis. Bet jokių nelabųjų nemačiau. Tik obuolį. "Dėl Adomo nuopuolio, visi mes nusidėję, - garsiai išdrožiau ir pridūriau: - Vaisių dubuo." Puikiai pamenu viską, kas įvyko ir buvo pasakyta per kitas keturias paras. Menkiausias smulkmenas. - Vajermenas nusijuokė. - Aišku, kai kurie dalykai, išlikę atmintyje, neturi nieko bendra su tikrove, bet aš juos vis tiek gerai prisimenu. Iki šiol manęs

į kampą neįspraustų jokia kryžminė apklausa, net ir tuo atveju, jei reikėtų kalbėti apie pūliais aptekusius tarakonus, kuriuos regėjau ropojančius iš senojo Džeko Finehano akių, burnos, šnervių.

- Man klaikiai skėlė galvą, bet kai supratau žvelgiąs į išdidintą obuolio vaizdą, sukrėtimas atslūgo, ir aš pasijutau daugmaž normaliai. Laikrodis rodė ketvirtą ryto. Be sąmonės pragulėjau šešias valandas. Tysojau baloje krešančio kraujo. Jis aplipo dešinįjį mano skruostą tarsi šaltiena. Atsisėdęs pareiškiau: "Aš esu dabita, pasipuošęs drebučiais". Tik niekaip neapsisprendžiau, ar jie saldūs kaip želė. "Vaisių dubenyje nėra jokios želė", pridėjau. Ir tuos žodžius, rodės, pasakė visiškai sveiko proto žmogus. Pradėjau abejoti, ar išties bandžiau nusišauti. Labiau tikėtina, mąsčiau, kad užmigau prie stalo, nuslydau nuo kėdės, galva vožiaus į grindis. Todėl ir apsipyliau krauju. Beveik neabejojau, jog taip ir atsitiko, nes aš galėjau judėti ir kalbėti. Liepiau sau pasakyti motinos vardą. Bet man viso labo išsprūdo: "Pinigų tuliu kap šieno, už nomą mokės šiandieną".

Išplėtęs akis sulinksėjau. Atsigaivelėjus po komos, panašius potyrius išgyvenau begalę kartų. Sėskis ant *tetos*, sėskis ant *dėdės*.

- Pykai?

- Ne, pajutau ramybę! Palengvėjimą! Dėl trinktelėjimo, po kurio iš dalies praradau orientaciją, nesijaudinau. Staiga ant grindų pastebėjau pistoletą. Kilstelėjau jį ir pauosčiau vamzdžio žiotis. Nuo ginklo sklido su niekuo nesupainiojamas, po šūvio užsilikęs kvapas - aitrus, tarytum nagais gremžiantis šnerves. Net ir tuomet save tikinau, kad užmigau-nugriuvau-susitrenkiau, tačiau užsukęs į vonios kambarį ir pažiūrėjęs į veidrodį, smilkinyje išvydau skylutę su apsvilusios odos vainiku. - Jis vėl nusijuokė, lyg žmogus, atsiminęs idiotišką klaidą, kurią padarė praeityje - pavyzdžiui, užmiršo pakelti garažo vartus ir į juos rėžėsi atbulomis vairuojamu automobiliu.

- Būtent tada, Edgarai, nugirdau, kaip iškrito paskutinis rutuliukas - "Aukso puodo" skaičius! Ir sumojau, jog manęs vis dėlto laukia ekskursija į "Disnėjaus pasaulį".

- Arba į pakenčiamą jo kopiją. - Sulinksėjau. - O Dieve, Vajermenai.

- Mėginau nusiplauti parako žymes, bet plaušine palietus žaizdą, mane perliejo skausmas. Įsivaizduok, kad prikandai gelianti dantį - jausmas panašus.

Pagaliau supratau, kodėl jį švietė rentgenu, užuot įgrūdę į magnetinio rezonanso aparatą. Kulka tebelindėjo galvoje.

- Vajermenai, galiu paklausti?

- Na?

- Ar regos nervai geba... hmm, pasistūmėti?

- O, taip.

- Štai, kodėl tau sukniso *kairiąją* akį. Kaip po... - akimirkai užmiršau žodį, bet suspaudęs kumščius jį atgaminau, - ...kontrasmūgio.

- Aha, tikriausiai. Pykštelėjau į dešiniąją kvailos savo smegeninės pusę, o iš rikiuotės išėjo kairioji akis. Skylę užsiklijavau pleistriuku. Ir išgėriau aspirino.

Nesusivaldęs nusikvatojau. Vajermenas nusišypsojo ir pakinksėjo galva.

- Išėjęs iš vonios griuvau į lovą ir pabandžiau nusnūsti. Lygiai taip pat sėkmingai galėjau stengtis užmigti per varinių pučiamųjų koncertą. Bluosto nesudėjau keturias dienas. Galvoje mintyse lakiojo kelių tūkstančių mylių į valandą greičiu. Palyginti su šūvio poveikiu, kokainas primintų paprastą ksanaksą. Nė nevaliojau ramiai pagulėti. Pradrybsojau dvidešimt minučių ir pašokęs įjungiau meksikietiškų melodijų įrašą. Nuo pusės šešių ryto trisdešimt minučių myniau dviračio-treniruoklio pedalus - pirmą kartą po Chulijos ir Esmos mirties, - paskui nusiprausiau po dušu ir išvažiavau į darbą.

- Kitas tris dienas skraidžiau kaip reaktyvinis lėktuvas, tapau superteisininku. Kolegos iš pradžių atrodė sunerimę, vėliau ėmė dėl manęs baimintis, galų gale persigando dėl savo saugumo - kuo toliau, tuo keisčiau elgiausi, neretai pratrūkdavau burbuliuoti maišyta ispanų ir darkyta prancūzų kalbomis, - bet niekas nebūtų paneigęs, jog per tas dienas susidorojau su kalnu dokumentų, ir iš jų visų į firmą sugrįžo tik menkutė dalis. Aš tikrinau. Partnerius iš gretimų kabinetų ir teisininkus iš priešų apkasų suvienijo įsitikinimas, kad mane kamuoja nervinis išsekimas. Tam tikra prasme, jie neklydo. Tik manoji nervų krizė buvo *organinės* prigimties. Kai kurie žmonės mėgino mane išginti namo, tačiau nesėkmingai. Dionas Naitlis, vienas iš gerų draugų, tiesiog meldė, kad leisčiaus nuvedamas pas gydytoją. Žinai, ką jam atšoviau?

Papurčiau galvą.

- "Javų lauką pamatysiu, sutartį pasirašysiu". Pamenu kuo aiškiausiai. Taip taręs pasišalinau. Tiksliau, nustraksėjau, nes Vajermenas nebepajėgė lėtai vaikščioti. Kontoroje praplušėjau dvi naktis iš eilės. Bet trečiąjį vakarą, nepaisydamas jokių protestų, apsauginis išprašė mane laukan. Paaiškinau tam vyrukui, kad jo pimpale yra milijonas kapiliarų ir nė lašelio gailesčio. Išvadinau dabita, pasipuošusiu drebučiais, ir pranešiau, jog tėvas jo nekenčia. - Vajermenas kelioms sekundėms mąsliai įsispitrijo į aplanką. - Replika apie tėvą skaudžiai užgavo apsauginį. Esu tuo tikras. - Jis pabaksnojo į randuotą smilkinį. - Mano radiola, *amigo*, gaudo paslaptingas bangas. Paslaptingas.

- Rytojaus dieną mane iškvietė pas Džeką Finehamą, mūsų karalystės radžą. Manęs paprašė pasiimti nemokamų atostogų. Tai yra, liepė.

Džeko nuomone, po “nemalonių pokyčių šeimoje”, aš per anksti sugrįžau į darbą. Atkirtau, esą jis pliauškia nesąmones, nes mano šeimoje niekas nepasikeitė. “Verčiau sakykit, kad mano žmonai ir vaikui kliukliuvo supuvę obuoliai. Taip ir paskelbkit, žilaplauki, vabalų pilnas mirtingasai”. Štai tada pamačiau tarakonus, lendančius iš jo akiduobių ir šnervių. Pora išsirabždino iš po liežuvio ir ropodami ant apatinės lūpos baltais pūliais apipylė smakrą.

- Paleidau gerklę. Puoliau Džeką, ir jei ne pavojaus mygtukas - nė nemaniau, jog senas, paranojiškas išvėpėlis įsirengė apsaugos sistemą, - būčiau jį nudobęs. Beje, šefas pasirodė besąs stebėtinai mitrus. Skuodė po kabinetą kaip sprinteris. Daugybė metų, paaukotų tenisui ir golfui, regis, niekais nenuėjo. - Vajermenas trumpam susimąstė. - Bet mano pusėje buvo pamišimas ir jaunystė. Vos spėjau jį pričiupti, ir į kabinetą įvirto gelbėtojų būrys. Atplėšti nuo Džeko mane įstengė tiktai šeši teisininkai, bet aš sugebėjau pusiau perdrėksti jo “Polo Stiuarto” švarką. Iki pat juosmens. - Bičiulis lėtai palingavo galva. - Kad būtum girdėjęs, kaip tas *hijo de puta* staugė. Kad būtum girdėjęs *mano* klyksmus. Blioviau kvailiausius dalykus, įskaitant ir kaltinimus - išrėktus iš visų plaučių - kad jis mėgsta nešioti moteriškas apatines kelnaites. Manau, šiuo atveju, neapsirikau, kaip ir dėl apsauginio tėvo. Juokinga, tiesa? Niekam neberūpėjo, kuoktelėjau aš ar ne, buvau patyręs ir vertingas teisės specialistas ar ne - mano karjera “Atraskhame, Išdulkilinge ir Užmiršklene” nutrūko.

- Užjaučiu.

- *De nada**, viskas tik į gera, - dalykiškai pastebėjo jis. - Kol bendradarbiai mane vilko iš kabineto, kuriame palikau jovalą, patyriau priepuolį. Bjauriausią iš visų *grand mal.* Jei ne vienas teisininko padėjėjas, šiek tiek mokęsis medicinos, būčiau nusibaigęs vietoje. Bet, jam atskubėjus į pagalbą, tiesiog atsijungiau trims dienos. Ei, juk man reikėjo miego. O dabar...

Jis atvertė aplanką, ištraukė ir padavė rentgeno nuotraukas. Jų kokybė neprilygo magnetinio rezonanso atvaizdams, bet dėl savo išgyvenimų, supratau (nors ir diletantiškai), ką regiu.

- Edgarai, tai, ką dabar matai, daugumos manymu, neegzistuoja. Kalbu apie teisininko smegenis. Pats panašių nuotraukų turi?

- Tarkim taip: jei norėčiau užpildyti albumą...

Vajermenas plačiai nusišypsojo.

- Tik kam magėtų grožėtis tokiais vaizdeliais. Kulką įžiūri?

- Taip. Iš visko sprendžiant, ginklą laikei... - pakėliau ranką ir kryptelėjau pirštą žemyn.

- Teisingai. Galima sakyti, nepataikiau tiktai iš dalies. Šūvis buvo

*Kas žino (isp.).

pakankamai stiprus, kad užtaisą suvarytų į kaukolę ir jį nukreiptų dar statesniu kampu. Kulka įstrigo smegenyse, ten ir pasiliko. Bet iš pradžių sukėlė savotiškas... nežinau...

- Išlenktas bangas?

Jo akys nušvito.

- Tiksliai! Tiesa, savo struktūra smegenų medžiaga labiau primena veršelio kepenis negu vandenį.

- Fui. Žavinga.

- Suprantama. Vajermenas pripažįsta - jis moka būti iškalbingas. Kulkos sužadinta išlenkta banga nulėmė edemos atsiradimą ir ėmė slėgti regos kryžmę. Ar tu sugebi įžiūrėti visą spalvų paletę? Paleidau šūvį sau į smilkinį, bet nežuvau. Maža to, dėl užtaiso sustreikavo šioje vietose įrengti mechanizmai. - Jis pabarbeno į savo kaukolę, virš dešiniosios ausies. - Problemų daugėja, nes kulka juda. Per dvejus metus ji pasislinko per ketvirtį colio. Gal net giliau. Man nebūtina šitos informacijos išgirsti iš Hedloko arba Prinsipio. Viską matau nuotraukose.

- Vajermenai, tegul tave išoperuoja, lai pašalina svetimkūnį. Mudu su Džeku pasirūpinsime Elizabeta, kol tu... - jis purtė galvą. - Ne? Kodėl ne?

- *Amigo*, kulką įsispraudė per giliai. Todėl ir nesutikau gultis į ligoninę. Nejau manai, kad man knieti užbaigti dienas, kaip vyrukui iš “Marlboro” reklamos? Na, jau ne. Tie laikai, kai *troškau* mirties, seniai praeityje. Žmonos ir dukters ilgiuosi iki šiol, bet dabar privalau rūpintis ponia Ystleik. Pamėgau gyvenimą Dumos Ky saloje. Ir dar tu, Edgarai. Man norėtųsi pamatyti, kaip susiklostys tavo reikalais. Ar aš gailiuosi dėl savo poelgio? Kartais *si*, kartais *no*. *Si* atveju, primenu sau, kad anuomet buvau visai kitas žmogus, kurio veiksmus derėtų vertinti atlaidžiau. Apimtas širdį draskančio sielvarto ir sąmyšio, jis nebesuvokė, ką daro. Tai kitas mano gyvenimas, ir aš stengiuosi žvelgti į jo problemas, kaip į... na... įgimtines ydas.

- Skamba keistokai.

- Tikrai? O kaip tavo padėtis?

Akimirkai susimąsčiau. Kadaise mėginau pasmaugti žmoną ir užmiršau, kaip ją puoliau. Dabar miegodavau šalia pasiguldęs lėlę. Nutariau savo nuomonę nutylėti.

- Daktarui Prinsipiui aš terūpiu, kaip įdomus atvejis.

- Iš kur tu žinai?

- *Žinau*, - atšovė Vajermenas tramdydamas aistros proveržį. - Po bandymo nusišauti man teko matytis mažiausiai su keturiais prinsipiais. Jie klaikiai panašūs: aštraus proto, bet atsiriboję nuo pacientų, nesugebantys įlįsti į svetimą kailį, ne daug kuo besiskiriantys nuo sociopatų, apie kuriuos rašydavo Džonas D. Makdonaldas. Prinsipis neįstengtų manęs išoperuoti - kaip ir bet kurio kito ligonio, toje pačioje smegenų vietoje turinčio piktybinį auglį. Pastarąjį bent jau įmanoma švitinti. Deja,

toks gydymo metodas niekaip nepaveiktų švininės kulkos. Prinsipis kuo puikiausiai viską supranta, bet jį masina galimybė ištirti mano smegeninę. Daktarėlis nevengia kurstyti netikrų vilčių, siekdamas mane paguldyti į ligoninę, kur galėtų klausinėti, ar man skauda, jam darant... *štai taip*. Vėliau, kai nusigaluočiau, turbūt parašytų mokslinį darbą. Ir nukeliavęs į Kankuną, paplūdimyje gurkšnotų vyno kokteilį.

- Griežtai pasakyta.

- Tie pastebėjimai nė iš tolo neprilygsta Prinsipio akims - jos ne vien griežtos, bet ir atšiaurios. Nuo daktaro žvilgsnio man norisi apsisukti ir dumti kuo toliau, kol dar galiu. Beje, taip ir pasielgiau.

Palingavau galva, bet nuo replikų susilaikiau.

- Kokios tavo perspektyvos?

- Verčiau judėk iš vietos. Nuo aikštelės mane ima krėsti šiurpas. Ką tik susiprotėjau, jog būtent čia prakeiktas išsigimėlis pagrobė mergaitę.

- Galėjau tau pasakyti, kai mes sustojome.

- Gerai, kad liežuvį laikei už dantų. - Jis nusižiovavo. - Dieve, koks aš išvargęs.

- Nuo įtampos. - Pasidairiau į abi puses ir automobilį išsukau į Tamiamio kelią. Man vis dar buvo sunku patikėti, kad vairuoju, bet pamažu pradėjau tuo mėgautis.

- Perspektyvos toli gražu ne rožinės. Doksepino ir zonegrano kiekiai, kuriuos aš suvartoju, pribaigtų arklį - kalbu apie vaistus, apsaugančius nuo traukulių, - ir jie iki šiol neblogai veikė, tačiau, mums vakarieniaujant "Zorijaus" restorane, suvokiau, jog man gresia rimtos bėdos. Bandžiau jas neigti, bet tu žinai, kaip sakoma: neigimas nuskandino faraoną ir padėjo Mozei išvaduoti Izraelio vaikus.

- Hmm... jei neklystu, Raudonojoje jūroje. Ar nėra kitokių vaistų? Stipresnių?

- Prinsipis, aišku, mostagavo receptų knygele man prieš nosį, bet jis siūlė išrašyti neurontiną, o aš taip rizikuoti nenorėjau.

- Dėl darbo.

- Teisingai.

- Vajermenai, jeigu visiškai apaksi, Elizabetai iš tavęs nebus jokios naudos.

Porą minučių jis tylėjo. Priešas driekėsi beveik tuščias, mano automobilio žibintų nutviekstas plentas.

- Netrukus dėl aklumo išgyvensiu mažiausiai, - pagaliau atsiliepė.

Leidau sau į bičiulį pašnairuoti.

- Kulka tave nuvarys į kapus?

- Taip. - Jo balsas skambėjo ramiai, be jokių dramatiškų gaidelių ir todėl labai įtikinamai. - Beje, Edgarai?

- Ką?

- Kol dar nepakračiau kojų ir tebematau viena akimi, norėčiau apžiūrėti daugiau tavo kūrinių. Poniai Ystleik irgi knieti išvysti paveikslus. Meldė manęs, kad paprašyčiau juos parodyti. Į *El Palacio* savo turtą galėtum atvežti - tau puikiai sekasi vairuoti.

Priešakyje pastebėjęs kelio atšaką, vedančią į Dumą Ky, įjungiau posūkio signalą.

- Kartais mąstau, - tarė jis, - kad fantastiškajai sėkmei metas nuo manęs nusigręžė ir papustyti padus. Logiškai paaiškinti, kodėl taip manau, nepajėgčiau. Tiesiog turiu kažką galvoti, supranti?

- Taip, - atsakiau. - Klausyk, Vajermenai.

- Aš niekur nedingau.

- Tu dievini Dumą Ky, tačiau saloje kažkas ne taip. Tik įdomu, kas?

- Neįsivaizduoju, bet sutinku. Tu irgi pajutai negerą atmosferą, ar ne?

- Be abejo. Juk žinai, kad pajutau. Riedant keliu, pietų kryptimi, mudu su Ilze apėmė šleikštulys. Ji sublogavo daug stipriau už mane.

- Ne vien tavo duktė, pasak istorijų, kurias esu girdėjęs.

- Istorijų?

- O, taip. Paplūdimyje viskas lyg ir normalu, bet salos gilumoje... - jis papurtė galvą. - Spėju, kad į gruntinį vandenį prasismelkė teršalai. Tie patys, dėl kurių flora želia kaip pakvaišusi, nors vietinio klimato zonoje drėkinimo sistemos reikia netgi prakeiktoms vejoms. Nežinau, kas ten vyksta, bet į Dumos Ky gilumą verčiau nekišti nosies. Ypač jaunoms panelėms, ateityje norinčioms turėti vaikelių. Be įgimtinių ydų.

Apie tokias bjaurastis nė nebuvau susimąstęs. Likusią kelionės dalį tylėjau.

Prisiminimai mano istorijoje atlieka svarbų vaidmenį, ir tą žiemą pasitaikė keli momentai, itin stipriai įsirėžę į galvą. Pavyzdžiui, vasario vakaras, kuomet grįžome į *El Palacio*. Geležiniai vartai stūksojo atviri. Tarp stulpų, invalido vežimėlyje, sėdėjo Elizabeta Ystleik - panašų vaizdelį regėjome mudu su Ilze, kai surengėme nesėkmingą iškylą į pietus. Žeberklinio pistoleto ji nelaikė, bet vilkėjo jau matytą treningą (šįkart ant pečių užsimetė aptrintą, iš pažiūros, vidurinėje mokykloje nešiojamą striukę); masyvūs sportiniai bateliai, kurie "Malibu" žibintų šviesoje atrodė ne mėlyni, o juodi, rėmėsi į chromines paminas. Greta jos stiebėsi vaikštynė, šalia pastarosios stypsojo Džekas Kantoris, delne gniaužiantis žibintuvėlį.

Išvydusi automobilį ji pabandė atsistoti. Džekas žengė arčiau ketindamas Elizabetą sulaikyti, bet pamatė, kad senoji *El Palacio* šeimininkė iš tikrųjų ruošiasi pakilti. Vaikinas nuleido žibintuvėlį ant grindinio ir jai padėjo. Vos tiktai sustojau prie tarpuvartės, Vajermenas atlapojo dure-

les. Priešakinės “Malibu” šviesos nutvieskė Džeką ir Elizabetą tarytum aktorius scenoje.

- Ne, ponia Ystleik! - sušuko mano bičiulis. - Nesikelkit! Aš nustumsiu jūsų vežimėlį.

Raginimų ji nepaisė. Džekas pagelbėjo senutei prieiti prie vaikštynės - arba leidosi nuvedamas. Įsikibusi į rankenas Elizabeta nudunksėjo automobilio pusėn. Tuo metu pats rangiausi iš vairuotojo sėdynės, kaip visada, saugodamas tebegyjantį klubikaulį. Sustingęs prie kapoto stebėjau, kaip ji nustūmė vaikštynę į šoną ir ištiesė rankas link Vajermeno. Virš alkūnių oda atrodė blyški, glebi ir suvytusi, tačiau *El Palacio* šeimininkė stovėjo plačiai praskėtusi kojas, visa savo povyza demonstruodama tvirtybę. Jos plaukus pakedeno naktinių kvapų kupinas vėjelis, ir aš nė kiek nenustebau ant dešiniojo smilkinio pamatęs labai seną randą.

Vajermenas kelioms sekundėms suakmenėjo greta keleivio durelių. Veikiausiai pamintijo, ar išsaugojo gebėjimą priimti paguodą. Galiausiai nušleivojo link jos it lokys, nukoręs galvą, leisdamas vėjui plaikstyti ilgus, ausis uždengusius plaukus. Elizabeta apkabino Vajermeną, jo kaktą priglaudė prie iškilios savo krūtinės. Tuodu susiūbavo, ir mane apėmė baimė, kad senajai moteriškei nepadės išsilaikyti netgi tvirta stovėsena. Laimei, po akimirkos ji išsitiesė - pastebėjau, kaip gembėti, artrito išklaipyti pirštai įniko trinti jo nugarą, kuri ėmė sunkiai kilnotis.

Šiek tiek neryžtingai pajudėjau jųdviejų pusėn, ir Elizabeta pasuko akis į mane. Sprendžiant iš žvilgsnio, jos proto ūkanos netemdė. Prieš save regėjau ne tą moterį, kuri teiravosi, ar traukinys atvažiavo, ir tvirtino, esą jos galvoje - sumautas jovalas. Dabar visos smegenų schemos veikė be priekaištų. Bent jau laikinai.

- Mums viskas bus gerai, - prabilo ji. - Važiuokite namo, Edgarai.

- Bet...

- Viskas bus gerai, - pakartojo brūžuodama jo nugarą gumbuotais pirštais. Su begaliniu švelnumu. - Vajermenas nustums mano vežimėlį. Netrukus. Ar ne, Vajermenai?

Jis linktelėjo be garso, galvos nepakėlė.

Apmąsčiau išgirstus žodžius ir nutariau jos paklausyti.

- Ką gi, labos nakties, Elizabeta. Labos nakties, Vajermenai. Eime, Džekai.

Vaikinas padėjo prožektorių ant vaikštynės lentynėlės, pažiūrėjo į Vajermeną, vis dar įsikniaubusį į senos moters krūtinę, ir žengė prie atidarytų mano automobilio durelių.

- Labanaktis, mem.

- Labanakt, jaunuoli. Žaisdamas “Ludo” tu per daug skubi, bet vilčių teiki. Edgarai? - į mane atsisuko ramus, virš Vajermeno viršugalvio

ir nugaros iškilęs jos veidas. - Vanduo alma sparčiau. Neilgai trukus jis plūstelės sraunia tėkme. Jaučiate?

- Taip. - atsakiau. Nesuvokiau, apie ką jį kalba. Ne, *žinojau*, ką Elizabeta turėjo omenyje.

- Pasilikite čia. Meldžiu, likite saloje, kad ir kas nutiktų. Mums jūsų reikia, *man* jūsų reikia, Dumai Ky jūsų reikia. Nepamirškit, ką sakiau, kai mano protas vėl apsiblaus.

- Gerai.

- Paieškokit auklės Meldos pintinės. Raudonos. Esu tikra, kad ji padėta mansardoje. Juos rasite viduje.

- Ką, Elizabeta?

Senoji moteris palinksėjo.

- Taip, labanakt, Edvardai.

Akivaizdu, kad į jos sąmonę vėl ėmė skverbtis sutemos. Nieko tokio, Vajermenas ją pristatys namo, suteiks reikalingą priežiūrą - kai tik atsigaus. Iki tol *El Palacio* šeimininkei teks pasirūpinti jais abiem. Palikau porelę stovinčią ant grindinio, po vartų arka, tarp vaikštynės ir invalidų vežimėlio: jį apglėbusią Elizabetą, ant jos krūtinės galvą nuleidusį Vajermeną. Tą vaizdą atsimenu puikiai.

Puikiai.

Mane išsekino vairavimo sukelta įtampa ir, žinoma, pulkai žmonių, su kuriais susidūriau po daugybės vienatvės dienų, bet apie lovą ir juo labiau miegą negalėjo būti ne kalbos. Patikrinau elektroninį paštą. Žinutes gavau nuo abiejų dukrų. Paryžiuje Melinda susirgo streptokokine angina ir į ligą reagavo sau įprasta maniera - kaip į asmeninį išpuolį. Ilzė persiuntė nuorodą į “Citizen Times” iš Ešvilio, Šiaurės Karolinos valstijos. Įsijungęs laikraščio svetainę, aptikau liaupsių sklidiną straipsnį apie “Kolibrius”, kurie pasirodė Pirmojoje baptistų bažnyčioje ir privertė parapijiečius šūkauti “aleliuja”. Pridėtoje nuotraukoje išvydau Karsoną Džounsą ir simpatišką blondinę; fotografas juos įamžino stovinčius priešais grupę, dainuojančius, įbedusius žvilgsnius vienas į kitą. Antraštė skelbė: Karsono Džounso ir Bridžitos Andreison duetas gieda “Koks didis Tu esi”. Hmm... Manoji Jeitaipmergyt brūkštelėjo: “Aš nė trupučio nepavydžiu”. Dvigubai ilgesnis hmmmm...

Susitepiau sumuštinį su Bolonės dešra bei sūriu (Dumoje Ky gyvenau jau tris mėnesius, o rūkytos dešros dar nepritrūkau) ir užlipau į antrą aukštą. Nužvelgiau “Mergaitės ir laivo” paveikslus, kurių seriją iš tiesų derėjo vadinti “Ilze ir laivu”. Prisiminiau, kaip Vajermenas domėjosi, ką dabar tapau. Mintyse atgaminau pranešimą, kurį Elizabeta įrašė į mano autoatsakiklį. Nerimą išduodantį balsą. Ji paragino imtis atsargumo priemonių.

Bematant apsisprendžiau ir kaip įmanoma sparčiau šlubčiodamas, bet saugodamasis, kad nenukrisčiau nuo laiptų, grįžau į pirmą aukštą.

Priešingai nuo Vajermeno, savo senosios, storosios "Bakston" piniginės nesinešioju. Pasitenkinu į krūtinės kišenę įsimesdamas kreditinę kortelę, vairuotojo pažymėjimą ir pluoštelį perlenktų kupiūrų. Piniginę laikau svetainėje, užrakintame rašomojo stalo stalčiuje. Nūnai ją išsitraukiau, perverčiau vizitines, susiradau reikiamą su užrašu "SKOTO" GALERIJA, atspausdintu reljefinėmis aukso raidėmis. Kaip ir tikėjausi, po darbo valandų mane sujungė su autoatsakikliu. Kai Darijus Nanucis baigdamas gražbyliauti pasiūlė palikti žinutę, sulaukiau pyptelėjimo ir prabilau:

- Sveiki, pone Nanuci, jums skambina Edgaras Frimentlas iš Dumos Ky. Aš esu... - paskutinę akimirką susilaikiau neištaręs "vyrukas", nes žinojau, kaip jis į mane žiūrėjo, - ...dailininkas, tapantis saulėlydžius su stambiomis kriauklėmis, augalais ir visokiais daiktais. Jūs kalbėjote apie galimybę surengti parodą. Jeigu nepraradote susidomėjimo, perskambinkite. - Pasakiau telefono numerį ir padėjau ragelį. Jaučiausi truputį geriau. Mažų mažiausiai lyg būčiau nuveikęs šį tą *naudingo*.

Iš šaldytuvo prigriebiau alaus, įsijungiau televizorių užsimanęs patikrinti, ar HBO kanalas rodo kokį filmą, kurį vertą pažiūrėti prieš miegą. Po namu maloniai, liūliuojančiai kuždėjosi kriauklelės. Šį vakarą tarpusavyje jos bendravo kultūringai ir tyliai.

Kriaukles nustelbė balsas žmogaus, stovinčio mikrofonų tankumyne. 6 kanalas rodė naujausią televizijos žvaigždę, teismo paskirtą Ledinuko Brauno gynėją. Jo spaudos konferenciją turbūt filmavo tuo metu, kai Vajermenui tyrė galvą. Ekrane pamačiau maždaug penkiasdešimtmetį vyriškį, kurio plaukai priminė baltą teisėjo peruką. Iš visko sprendžiant, į savo užduotį jis nesiruošė žvelgti pro pirštus. Atrodė ir kalbėjo taip, lyg būtų atsidavęs darbui visa širdimi. Žurnalistams paskelbė, kad jo klientas tvirtins esąs nepakaltinamas.

Poną Brauną advokatas apibūdino, kaip narkomaną, į pornografiją įjunkusį seksoholiką ir šizofreniką. Nė žodžiu neužsiminė apie maniją ledams arba senų populiarių dainų rinkiniams. Žinoma, šitą kortą išmes vėliau, kai bus atrinkti prisiekusieji. 6 kanalo mikrofoną supo NBC, CBS, ABC, FOX ir CNN emblemos. Tinai Garibaldi neskirtų tiek dėmesio, net jeigu ji laimėtų rašybos konkursą, geriausiai iš visų pasirodytų mokslo mugėje arba iš patvinusios upės išgelbėtų šeimos šunelį. Bet jei atsiduri prievartautojo-žmogžudžio rankose, apie tave ištrimituoja visos šalies mastu. Kad mane kur. Kiekvienas sužino, jog savo komodos stalčiuje žudikas slėpė apatines tavo kelnaites.

- Jis sąžiningai pripažįsta turįs žalingų įpročių, - dudeno advokatas. - Narkomanais buvo tiek motina, tiek patėvis. Pono Brauno vaikystė prilygo

tikram košmarui, jį nuolat mušdavo ir tvirkindavo. Mano ginamasis nemažai laiko praleido psichiatrinėse. Žmona, nors ir miela moteris, pati yra protiškai neįgali. Visų pirma jo nederėjo išleisti iš gydymo įstaigos.

Advokatas pažvelgė į kameras.

- Už nusikaltimą atsakinga Sarasota, o ne Džordžas Braunas. Man plyšta širdis dėl Garibaldžių, aš lieju ašaras dėl Garibaldžių... - į objektyvą jis nukreipė sausutėles akis tarytum siekdamas įrodyti, kad šneka nuoširdžiai. - Bet atimdami Brauno gyvybę, mažosios Tinos neprikelsime. Ir nepakeisime žalingos sistemos, kuri psichiškai ligotą žmogų be priežiūros išmetė į gatvę. Dėkui, kad išklausėte mano pareiškimą, o dabar atleiskite...

Jis atsitraukė nuo mikrofonų nepaisydamas klausiamų šūksnių, ir įvykiai būtų susiklostę normaliai - bent jau kitaip, - jeigu būčiau užčiaupęs televizorių arba perjungęs kanalą. Bet aš to nepadariau. Reportažo vaizdai užleido vietą studijai, kurioje žinių laidos vedėjas paskelbė:

- Rojalis Bonieras, teisininkas-kovotojas, laimėjęs pustuzinį tariamai beviltiškų bylų, pranešė, kad iš teismo proceso sieks pašalinti kadrus, kuriuos nufilmavo “Byls” universalinės parduotuvėje sumontuotos apsaugos kameros.

6 kanalas eilinį kartą parodė prakeiktą įrašą. Mergaitė, ant pečių užsimetusi kuprinę, iš dešinės pusės eina į kairę. Braunas, išdygęs pakrovimo vietoje, stveria ją už riešo. Vaikas pakelia akis ir, regis, kažko paklausia. Būtent tada ranką, kurios nebeturėjau, tarsi bičių spiečius užpuolė niežulys.

Surikęs - ir iš netikėtumo, ir iš skausmo - drėbiaus ant kilimo, sykiu nutrenkiau nuotolinio valdymo pultelį ir sumuštinio lėkštę, karštligiškai įnikau kasytis neegzistuojančią, nepasiekiamą galūnę. Išgirdau save staugianti: *užteks, meldžiu, užteks.* Bet numalšinti peršulį galėjau, be abejo, vieninteliu būdu. Atsiklaupiau ir nuropojau laiptų kryptimi, pakeliui žvilgsniu susiradau ramentą, podraug keliu sutraiškiau pultelį, kuris prieš nusibaigdamas įjungė kantri muzikos kanalą. Alanas Džeksonas dainavo apie žudynes Muzikos skersgatvyje. Kildamas laiptais porą kartų pamėginau įsikibti į turėklus, štai, kaip tikroviškai *jaučiau* dešiniąją ranką. Girdėjau netgi cypčiojimą, kurį prakaituotas delnas išgaudavo, kol pagaliau medį perverdavo kiaurai.

Kažkaip užsiropščiau į antrą aukštą ir nerangiai, klupčiodamas išsitiesiau. Dilbiu spūstelėjau visus šviesos jungiklius, kone bėgte nusverdėjau iki molberto, nuo kurio nustūmiau dalinai baigtą “Mergaitės ir laivo” paveikslą. Vietoj šio, prie medinio karkaso priplojau naują, tuščią drobę. Alsavau tankiai, karštligiškai lekuodamas. Plaukais sruvo prakaito upeliai. Griebiau šluostę ir ja sumostagavau virš savo peties - kai dukros buvo mažos, taip švytuodavau skudurėliu, kuriuo nuvalomos

kūdikių atrūgos. Vieną teptuką sukandau, kitą užsikišau už ausies, jau norėjau paimti trečią, bet persigalvojau ir čiupau pieštuką. Vos tiktai pradėjau braižyti eskizą, perštėjimas ėmė slopti. Prieš vidurnaktį, baigus darbą, niežulys galutinai atlėgo. Šįsyk sukūriau ne eilinį paveikslą, o nelemtą *Nuotrauką*. Pats sau turėjau pripažinti, kad jis velniškai geras. Aš tikrai talentingas kalės vaikas. Nutapiau Ledinuką Brauną, pirštais surakinusį Tinos Garibaldi riešą. Mergaitė į jį spoksojo tamsiomis, gąsdinančiai tyromis akimis. Užfiksavau žvilgsnį taip tobulai, jog išvydę užbaigtą produktą Tinos gimdytojai panūstų nusižudyti. Bet šito paveikslo jos tėvai niekuomet nepamatys.

Ne, tiktai ne šitą.

Man pavyko beveik tiksliai nukopijuoti nuotrauką, kurią nuo vasario penkioliktosios spausdino kiekvienas Floridos ir galbūt didžiuma Jungtinių Valstijų laikraščių. Pakeičiau tik vieną svarbią detalę. Esu tikras, jog Darijus Nanucis ją įvertintų, kaip skiriamąjį ženklą - Edgaras Frimentlas, Amerikos primityvas, ryžtingai siekia išvengti klišių, stengiasi perkurti Ledinuką ir Tiną, pragare sutuoktą porelę, - bet paveikslo niekada neišvys ir "Skoto" savininkas.

Sumečiau teptukus atgal į majonezo stiklainį. Dažais išsiterliojau ranką, iki pat alkūnės (ir visą kairiąją veido pusę), bet kol kas praustis nesiruošiau.

Jaučiausi pernelyg išalkęs.

Žinojau, kad šaldytuve atrasčiau mėsainį, tačiau jis buvo sušaldytas. Kaip ir kiaulienos kepsnys, kurį Džekas aną savaite nupirko "Mortone". O rūkytos dešros atsargas pabaigiau tuštinti per vakarienę. Todėl pasirinkau dėžutę "Kelogs" sausų pusryčių su vaisių ir jogurto skoniu. Dribsnius pradėjau pilti į dubenėlį, bet tas pasirodė mažytis kaip antpirštis - viskuo kalta išbadėjusio vilko būsena. Taip stipriai pastūmiau dubenį į šoną, kad jis atšoko nuo duoninės. Žengiau prie spintelės, pastvėriau maišyklės dubenį, į jį suverčiau visą dėžę dribsnių, šiuos užpyliau puse kvortos pieno, papildžiau patiekalą septyniais ar aštuoniais kupinais cukraus šaukšteliais ir puoliau šlamšti. Sustojau tik kartelį, idant įsipilčiau dar pieno. Įveikiau viską iki paskutinio lašo, tuomet kliuksėdamas nukėblinau lovos linkme, pakeliui išjungiau televizorių - užčiaupiau kažkokį dainuojantį miesto kaubojų. Išsitiesiau skersai lovatiesės ir akis į akį susidūriau su Reba. Išgirdau ne vien kriauklelių, kėpsančių po Didžiuoju Rožinuku, murmesį, bet ir lėlės balsą.

Ko tu prikrėtei, paklausė ji. *Ko prikrėtei šįsyk, bjaurybe?*

Nieko, norėjau atsakyti, bet užmigau anksčiau negu žodis išsprūdo man pro lūpas. Be to supratau, jog būčiau pamelavęs.

Mane prižadino telefono skambutis. Iš antro karto sugebėjau nuspausti teisingą mygtuką ir išveblenti kažką panašaus į "alio".

- Kelkis, *muchacho*, ir atlėk pusryčiauti! - sušuko Vajermenas. - Gardžiuosimės žlėgtainiu su kiaušiniene. Puiki proga šventei! - patylėjęs pridūrė: - Bent jau man, nes ponios Ystleik protas vėl apsidrumstė.

- Ką mes šven... - staiga susiprotėjau, apie kokią progą jis šneka - kitos būti *negalėjo*, - žaibiškai atsisėdau, tuo pačiu metu ant grindų nuverčiau Rebą. - Kaip tavo regėjimas?

- Padėtis ne ypatingai puiki, bet ir ne tragiška. Šiandieną švęs visa Sarasota. Ledinukas Braunas, *amigo*. Ryte skaičiuodami kalinius sargybiniai jį rado negyvą savo kameroje.

Akimirkai dešiniąją mano ranką vėl nutvilkė niežulys. Raudonas.

- Ką tu sakai? - išgirdau save klausiantį. - Jis nusižudė?

- Nežinau, bet koks skirtumas, pakėlė prieš save ranką ar nusigalavo dėl natūralių priežasčių. Svarbiausia, kad Floridos valstijai sutaupė daug pinigėlių, o tėvus apsaugojo nuo sielvarto, kurį pakurstytų teismo procesas. Keliauk į *El Palacio*, ir mudu galėsime pasismaginti mosuodami terkšlėmis. Kaip tau skamba mano pasiūlymas?

- Tik apsirengsiu. Ir nusiprausiu. - Pažiūrėjau į kairįjį, įvairiausiomis spalvomis nutepliotą dilbį. - Dirbau iki vėlumos.

- Tapei?

- Ne, barškinau Pamelą Anderson.

- Edgarai, tavo svajos baisiai skurdžios. Aš vakar dulkinausi su Milo Venera, ir ji turėjo abi rankas. Kokie *huevos** tau patinka?

- Suplakti. Atlėksiu po pusvalandžio.

- Puiku. Kaip matau, naujienos tavęs nepritrenkė.

- Dar iki galo nepabudau. Bet, jei atvirai, labai džiaugiuosi, kad jis nukeipo.

- Čiupk numeriuką ir stokis į eilę, - tarė Vajermenas ir padėjo ragelį.

Nuotolinio valdymo pultelį sulaužiau, todėl žydrąjį ekraną įjungiau senoviniu būdu, kurį, laimei, dar atsiminiau. Per 6 kanalą “Vien tik Tina, kiaurą parą” pakeitė naujas šou: “Vien tik Ledinukas, kiaurą parą”. Pagarsinau televizorių iki griausmo, draskančio ausų būgnelius. Žinių klausiausi, kol nuo rankos gremžiau dažus.

Džordžas “Ledinukas” Braunas, berods, išleido paskutinį kvapą miegodamas. Žurnalistų apklausiamas sargybinis pareiškė: “Taip knarkiančio žmogaus iki tol neteko girdėti - mes juokaudavome, kad už keliamą triukšmą Brauną nudobtų kiti kaliniai, jeigu jis būtų apgyvendintas bendrame bloke.” Daktaras spėjo, jog Ledinuką užklupo miego apnėja, kurios komplikacijos jį ir pražudė. Pridūrė, esą dėl tokių priežasčių suaugusieji miršta labai retai, bet panašių atvejų vis dėlto pasitaiko.

*Kiaušiniai (isp.).

Prielaida apie apnėją pasirodė gana tikėtina, bet aš nujaučiau, kad komplikacijos - mano rankų darbas. Nusitrynęs didžiumą dažų, užlipau į Mažąjį Rožinuką pažiūrėti į savąją, ryto šviesos nutviekstą Nuotraukos versiją. Žinant, kaip sparčiau paveikslą nutapiau, jis negalėjo būti labai geras, nors naktį, linguodamas į svetainę sučiaumoti visą dėžutę dribsnių, galvojau kitaip.

Paaiškėjo, jog vakar neapsirikau. Drobėje išvydau Tiną, apsirengusią džinsais ir švariais rožiniais marškinėliais, su kuprine ant pečių. Ir Ledinuką Brauną, taip pat užsitempusį džinsus, pirštais gniaužiantį vaiko riešą. Mergaitė stovėjo nukreipusi žvilgsnį į jai nepažįstamą žmogų, truputį prasižiojusi, tarsi klausdama: *Jums kažko reikėjo?* Mažąją Tiną jis varstė piktavališkus kėslus spinduliuojančiomis akimis, bet likusios veido dalies neturėjo. Ji tiesiog neegzistavo. Burnos ir nosies aš nenutapiau.

Manajame Ledinuko Brauno variante, žemiau akių buvo visiškai tuščia.

TARIAMA ŠLOVĖ

Į lėktuvą, kuris mane atskraidino Floridon, sėdau vilkėdamas sunkų, dukslų paltą. Į jį įsisupau ir tą rytą, kai iš Didžiojo Rožinuko nuraišavau į *El Palacio de Asesinos*. Kūną stingdė žvarbus vėjas, dvelkiantis nuo įlankos - po apsiblaususiu dangumi vandens paviršius priminė suraižytą plieną. Jei būčiau žinojęs, jog Dumoje Ky atšiaurių dienų nebesulauksiu, gal ir būčiau šita pasimėgavęs... nors vargu bau. Aš praradau gebėjimą lengvai iškęsti šaltį.

Šiaip ar taip, beveik nesuvokiau, kur esąs. Į priekį traukiau ant peties užsimetęs kapšelį, skirtą įvairiems radiniams, nes paprasčiausiai įpratau jį tampytis po paplūdimį, tačiau nuo smėlio nepakėliau nė vienos kriauklelės ar kitokios smulkmenos. Tik šlubčiojau pirmyn, siūbavau gyjančia koja, bet jos nejaučiau, klausiausi, kaip palei ausis ūžia vėjas, bet jo negirdėjau, stebeilijausi į cyplius, neriančius į bangų mūšą ir šaunančius atgal, bet jų nemačiau.

Galvoje krebždėjo vienintelė mintis: *Man pavyko jį nužudyti, kaip ir Monikos Goldštain šunį. Žinau, skamba beprotiškai, bet...*

Ne, beprotiškai *neskambėjo*. Nieko panašaus.

Aš jį uždusinau.

Pietinę *El Palacio* dalį papildė įstiklinta terasa. Iš vienos jos pusės žėlė susiraizgę tropiniai atvašynai, kitoje tyvuliavo metalo melsvumo įlanka. Elizabeta sėdėjo tarp stiklo sienų, invalidų vežimėlyje, su pusryčių pa-

dėklu, pritvirtintu prie rankų. Per visą mūsų pažinties laikotarpį pirmą kartą ją mačiau aptvarstytą dirželiais. Kiaušinienės gabaliukais ir skrebučių trupinėliais apšnerkštas dėklas panėšėjo į karo lauką, kurį palieka pavalgęs kelių metų mažylis. Jos sultis Vajermenas net supylė į čiulptuku aprūpintą butelį. Kampe veikė nedidukas televizorius. Per 6 kanalą teberodė "Vien tik Ledinuką, kiaurą parą". Mergaitės žudikas gavo galą, tačiau televizijos stotis iki šio spardė jo lavoną. Nieko geresnio Braunas nenusipelnė, bet nesibaigiančios transliacijos vis tiek kėlė šiurpą.

- Man regis, ji soti, - tarė Vajermenas. - Gal pasėdėtum šalia, kol tau suplakčiau porą kiaušinių ir paskrudinčiau duoną?

- Mielai, bet dėl manęs neverta vargintis. Aš dirbau iki išnaktų ir vėliau užkandau. - Užkandau. Na, žinoma. Prieš išeidamas iš namų, virtuvės kriauklėje pastebėjau tuščią maišyklės dubenį.

- Anoks čia rūpestis. Kaip šįryt jautiesi? Kaip koja?

- Neblogai. - Sakiau tiesą. - O tu, Brutai?

- Dėkui, gerai, - atsakė, nors aiškiai mačiau, kad jis nuvargęs. Kairioji akis vis dar sruvo krauju ir šlapiavo. - Užtruksiu ne ilgiau, kaip penkias minutes.

Elizabeta skraidžiojo kažkur padebesiuose. Kai pasiūliau butelį su čiulptuku, ji sriūbtelėjo gurkšnį ir į šoną pasuko galvą. Negailestingoje žiemos šviesoje *El Palacio* šeimininkė atrodė iškriošusi ir suglumusi. Kokia šauni mūsų trijulė, pagalvojau: karši moteriškė, buvęs teisininkas su kulka smegeninėje ir buvęs rangovas amputuota galūne. Maža to, dešiniuosius visų smilkinius puošė kovų randai. Per televizorių Ledinuko Brauno advokatas - manding, *buvęs* advokatas - pranešė reikalausiąs nuodugnaus tyrimo. Elizabeta pademonstravo, ką mananti šituo klausimu, užsimerkdama, ir tokiai nuomonei, spėjau, pritarė kiekvienas Sarasotos apygardos gyventojas. Ji pasviro, įsirėžė į dirželius, dėl ko stambi krūtinė iškilo dar aukščiau, ir užmigo.

Vajermenas iškepė tiek kiaušinienės, kad jos pakaktų mums abiem. Jam atnešus maistą, aš su stebėtinu pasigardžiavimu įnikau tuštinti lėkštę. Elizabeta ėmė knarkti. Na, jauna ji nemirs, net jei ir sirgo apnėja.

- Nepastebėjai vieno taško, *muchacho*. - Vajermenas šakute patapšnojo sau į ausį.

- Ką?

- Kalbu apie dažus. Ant tavo lezgelio.

- Aišku. Turėsiu juos grandyti dar mažiausiai porą dienų. Pritaškiau visą kambarį.

- Ką gi tu tapei vidurnaktį?

- Dabar nenorėčiau apie tai šnekėti.

Jis patraukė pečiais ir linktelėjo.

- Tavo lūpomis vis garsiau kalba menininko siela.

- O, tik nepradėk...

- Aš tau rodau pagarbą, o tu girdi sarkazmą. Liūdnas reikalas.

- Atleisk.

Bičiulis numojo ranka.

- Valgyk savo *huevos*. Užauk didelis ir stiprus, kaip Vajermenas.

Aš valgiau *huevos*. Elizabeta parpė. Iš televizoriaus sklido nenutrūkstamas burbuliavimas. Dabar elektroninių įrengimų apsuptyje stovėjo Tinos Garibaldi teta, už mano dukterį Melindą neką vyresnė mergina. Ji aiškino, neva Dievas nusprendė, kad Floridos valstijoje teismai užsitęs, todėl Pats nubaudė "pabaisą". *Gana tiksliai pastebėjai*, muchacha, *tik Dievas čia niekuo dėtas*, pamaniau.

- Išjunk tą suknistą karnavalą, - suurzgiau.

Nuspaudęs televizoriaus jungiklį, jis įdėmiai pažvelgė į mane.

- Na, dėl menininko sielos tu greičiausiai nesuklydai. Aš apsisprendžiau "Skote" surengti parodą, su sąlyga, kad Nanucis tebenorės eksponuoti mano paveikslus.

Vajermenas išsišiepė ir paplojo - delnais suplekšėjo tyliai, idant nepržadintų Elizabetos.

- Nuostabu! Edgaras siekia tariamos šlovės! Kodėl gi ne? Išties, po velnių, kodėl ne?

- Jokia tariama šlovė man nereikalinga, - atšoviau mintyse spėliodamas, ar neprasilenkiu su tiesa. - Bet jeigu man pasiūlys sudaryti sandėrį, ar tu galėtum trumpam prisiminti savo profesiją ir peržiūrėti kontraktą?

Jo šypsena išblėso.

- Gerai, jei tiktai sukiosiuos aplinkui. Neįsivaizduoju, kiek dar laiko pratempsiu. - Pamatęs, kokią išraišką nutaisiau, kilstelėjo ranką: - Ei, švilpauti laidotuvių maršo dar nesirengiu... bet paklausk savęs, *mi amigo*: ar aš tebetinku rūpintis ponia Ystleik? Juk žinai, kokia mano būklė.

Pokalbis nukrypo į bėdų liūną, kuriame nė kiek netroškau murkdytis - tik ne šįryt, - todėl paklausiau:

- Kaip išvis gavai jos globėjo darbą?

- Ar tai svarbu?

- Gal ir taip.

Prisiminiau, kaip apsistojau Dumoje Ky neabejodamas, jog pats nutariau atsikelti į salą, bet, laikui bėgant, įtikėjau, kad *ji* pasirinko mane. Neretai svarstydavau, dažniausiai gulėdamas lovoje ir klausydamasis kriauklelių šnabždesių, ar avarija, į kurią patekau, iš tikrųjų tebuvo nelaimingas atsitikimas. Aišku, nelaimingas... savaime suprantama... antra vertus, mano ir Chulijos Vajermen likimus siejo akivaizdūs panašumai. Man kliuvo kranas, jai išpuolė komunalininkų sunkvežimis. Vėl-

gi pasaulyje netrūksta žmonių - dauguma atžvilgiu, visiškai normalių, - kurie jums teigtų ant kukurūzų paplotėlio matę Kristaus veidą.

- Jei viliesi išgirsti dar vieną ilgą pasakojimą, - pratarė jis, - tavo lūkesčių aš nepateisinsiu. Istorijų dažniausiai nepristingu, bet kuriam laikui jų telkinys beveik išdžiūvo. - Vajermenas niūriai pažiūrėjo į Elizabetą. Ir, regis, su šiokiu tokiu pavydu. - Vakar prastai miegojau.

- Tuomet dėstyk trumpąją versiją.

Jis gūžtelėjo. Karštligiškai džiugi draugo nuotaika išgaravo kaip puta alaus bokale. Platūs pečiai sugležo ir palinko į priekį, todėl rodės, kad krūtinė įdubo.

- Kai Džekas Finehanas mane "išleido atostogų", nutariau, jog Tampa yra ganėtinai arti "Disnėjaus pasaulio". Deja, ten apsigyvenęs siaubingai nuobodžiavau.

- Nesistebiu.

- Be to, galvojau, kad man lyg ir derėtų išpirkti savo kvailiojimas. Aš nedegiau noru keliauti į Darfurą arba Naująjį Orleaną ir kokioje nors įstaigėlėje nemokamai teikti advokato paslaugas. Tokią galimybę apsvarsčiau, bet nuojauta tikino, jog rutuliukai su loterijos skaičiais kažkur tebestrykčioja, ir vienas jų netrukus iškris. Paskutinis numeris.

- Aha. - Mano sprandą palytėjo šaltukas. Labai švelniai. - Dar vienas numeris. Jausmas pažįstamas.

- *Si, senor.* Tu supranti, apie ką aš kalbu. Man knietėjo padaryti šį tą gero, suteikti atsvarą bjauriems poelgiams. Jaučiau, kad privalau. Vieną dieną Tampos "Tribune" atradau skelbimą: "Pagyvenusiai damai reikalingas kompanionas ir kelių, saloje nuomojamų, aukščiausios klasės būstų prižiūrėtojas. Darbas nelengvas, tačiau tinkamam kandidatui bus deramai atlyginta. Jis privalo būti apsidraudęs." Na, draudimą aš turėjau, o pasiūlymas mane sudomino. Per pokalbį su ponios Ystleik advokatu sužinojau, kad porelę, kuri anksčiau užėmė šitas pareigas, iškvietė į Naująją Angliją, nes kažkurio tėvas pakliuvo į tragiškai užsibaigusią avariją.

- Ir tu gavai darbą. O kaipgi... - mostelėjau link smilkinio.

- Apie praeitį nutylėjau. Jis ir taip į mane žvelgė su įtarimu - manau, svarstė, kodėl teismų vilkas iš Omahos užsigeidė metus praleisti guldydamas seną ponią į lovą ir barškindamas namų, kurie dažniausiai stovės tušti, spynas. Bet ponia Ystleik. - Vajermenas ištiesė ranką ir paglostė gembėtus jos pirštus. - Mudu sutarėme nuo pat pirmos akimirkos, ar ne, brangioji?

El Palacio šeimininkė viso labo knarktelėjo, tačiau regėdamas Vajermeno išraišką aš vėl pajutau, kaip mano sprandą perlieja žvarba. Šįsyk stipresnė. Dabar neabejojau: mūsų trijulė atsidūrė saloje, nes kažkas norėjo, jog čia apsigyventume. Suvokimas nesirėmė logiškais samprotavimais, kuriais naudodavausi augdamas ir kurdamas savo verslą,

bet nieko tokio. Dumoje tapau kitokiu žmogumi, ir šiuo metu pasitikėjimą man kėlė tik nervų galiukų sužadinta logika.

- Aš ja nepaprastai žaviuosi. - Vajermenas pakėlė nosinaitę, atsiduso tarytum nuo jos svorio slėgtų ranką ir nusišluostė akis. - Kai čia atvažiavau, pamišėliško ir karštabūdiško elgesio, apie kurį tau pasakojau, seniai buvau atsisakęs. Jaučiausi išsunktu, pilku žmogeliu, atsidūrusiu giedrame, saulėtame krašte, galinčiu skaityti laikraštį nebent priešokiais, antraip man velniškai įsiskausdavo galvą. Tuo metu sąmonėje sukosi vienintelė mintis: man reikia sumokėti skolą. Griebtis veiklos. Užsiimti kokiu darbu. Ir nusispjaut, kas įvyks vėliau. Ponia Ystleik manęs nenusamdė; ne, veikiau priėmė į savo namus. Kai mudu susitikome pirmą kartą, Edgarai, ji buvo visai kitas žmogus. Šviesaus proto, sąmojinga, reikli, nestokojo užgaidų, protarpiais pūsdavosi arba koketuodavo. Norėdama išblaškyti niūrią nuotaiką, galėdavo man duoti garo arba pasišaipyti. Taip dažnai ir elgdavosi.

- Žodžiu, pasvilindavo tau padus.

- *Dar ir kaip.* Kita moteris iš invalidų vežimėlio nebesikeltų. Bet ne ji. Įsikimba į vaikštynę, pakelia savo šimtą aštuoniasdešimties svarų masę, svyruoja po šitą kondicionuojamą muziejų arba po kiemelį... netgi šaudo į taikinius, kartais vienu iš senų tėvo pistoletu, bet, paprastai, žeberkliniu ginklu, nes jo atatranka silpnesnė. Ir garsas, anot jos, mielesnis. Rankose laikydama tą šaudyklę ponia Ystleik išties primena krikštatėvio nuotaką.

- Būtent toks įspūdis man susidarė, kai pirmąsyk ją išvydau.

- Ją pamėgau bematant. Ir galiausiai pamilau. Chulija mane vadindavo *mi companero.** Taigi ji tapo *mi compa?era, mi amiga.* Pakurstė šiltus jausmus, nors aš galvojau, kad mane jie apleido amžiams.

- Sakyčiau, tau pasisekė.

- Galbūt *si*, galbūt *no*. Žinai, man bus sunku ją palikti. Ką ponia Ystleik darys, kai pasirodys naujas globėjas, kuris nenutuoks, kad po rytinio pasivaikščiojimo mediniu taku jai patinka gerti kavą... ir nemokės apsimesti sviedžiąs prakeiktą skardinę į auksinių žuvelių tvenkinį... Dėl prieblandos, kuri visam laikui įsitvyrojo galvoje, ji nebeįstengs nieko paaiškinti.

Vajermeno akyse atsispindėjo nuovargis ir šiek tiek paklaikęs žvilgsnis.

- Aš užrašysiu kiekvieną smulkmeną - visą rutiną, nuo ryto iki vakaro. Ir tu pasirūpinsi, kad naujas prižiūrėtojas jos laikytųsi. Gerai, Edgarai? Tau ji irgi patinka, teisingai? Vargu ar norėtum matyti, kaip ji kankinasi. O kur dar Džekas! Jis taip pat galėtų padėti. Suprantu, jog man nederėtų prašyti, bet...

Staiga jam šovė dar viena mintis. Vajermenas pakilo, įsistebeilijo į

*Savo bičiuliu (isp.).

vandenį. Jis pastebimai sulyso. Oda taip aptempė skruostikaulius, jog net švytėjo. Sulipusios, virš ausų pakibusios plaukų sruogos meldė šampūno.

- Jeigu ar mirčiau - nenustebčiau, jeigu užgesčiau staiga, kaip *senor* Braunas, - tu persikelsi į *El Palacio*, kol jos patikėtinis suras naują globėją. Nesijaudink, darbas nesunkus, galėsi tapyti čia. Juk apšvietimas nuostabus, tiesa? Fantastiškas!

Vajermenas ėmė mane gąsdinti.

- Klausyk...

Bičiulis apsisuko ant kulno, nūnai jo akys tviskėjo - kairiosios žvilgesys net prasibrovė pro kraujagyslių raizginį

- Prižadėk, Edgarai! Mums reikia plano! Jei nieko nesumąstysime, ponią Ystleik išveš ir apgyvendins ten, kur ji pasimirs per mėnesį! Per savaitę! Aš žinau! Todėl prisiek!

Nusprendžiau, kad jis teisus. Ir sumojau turįs atvėsinti Vajermeną, antraip jį būtų užklupęs dar vienas priepuolis. Todėl daviau žodį. Ir pridėjau:

- Galimas daiktas, tu gyvensi ilgiau negu galvoji.

- Aha... bet dienotvarkę vis tiek surašysiu. Dėl visa ko.

Jis vėl pasisiūlė į Didįjį Rožinuką mane nuvežti golfomobiliu. Atsakiau mieliau grįšiąs pėstute, bet iš pradžių išgerčiau sulčių stiklinę.

Kaip ir kitiems, man patinka šviežiai spaustų apelsinų gėrimas, tačiau tą rytą, turiu pripažinti, puoselėjau tam tikras slaptas užmačias. Vajermenas mane paliko ankštame priimamajame, iš kurio atsivėrė vaizdas į paplūdimį. Kambarį pavertė savo kabinetu, nors man nesuvokiama, kaip žmogus, nevaliojantis skaityti ilgiau nei penkias minutes, gebėjo susidoroti su korespondencija. Spėjau - ir pasijutau sujaudintas, - kad jam daug pagelbėjo Elizabeta, kol nesuprastėjo jos būklė.

Pakeliui prie pusryčių stalo dirstelėjau į kambarį ir ant suskleisto nešiojamo kompiuterio, kurį Varejmenas, be abejo, pastaruoju metu retai kada įjungdavo, išvydau pilką aplanką. Praskleidžiau jį ir išsitraukiau vieną iš trijų rentgeno nuotraukų.

- Didelę stiklinę ar mažą? - iš virtuvės atsklidus bičiulio balsui, taip krūptelėjau, kad lakštas vos neišsprūdo iš pirštų.

- Vidutinę! - atsakiau. Rentgeno aparato įamžintą vaizdą įkišau į savo kapšelį ir vėl užverčiau aplanką. Po penkių minučių jau kėblinau paplūdimiu.

Būtinybė vogti iš draugo manęs nedžiugino, nors pasiglemžiau tik rentgeno nuotrauką. Jutau apmaudą ir dėl to, kad neišklojau, kaip pribaigiau Ledinuką Brauną. Galėjau jam papasakoti be jokių nuogąstavimų. Po įvykio su Tomu Railiu, Vajermenas manimi patikėtų. Net ir ne-

pasitelkęs telepatinių galių, kurių truputį turėjo. Čia ir visa bėda. Jis gi ne kvailas. Jeigu Ledinuką Brauną vien teptuko brūkštelėjimu išsiunčiau į Sarasotos apygardos lavoninę, gal buvusiam teisininkui sužalotomis smegenimis pavyktų suteikti pagalbą, kurios jis nesulaukė iš gydytojų? O jeigu ne? Verčiau nekurstyti vilčių... bent jau už savo širdies, kur jos užsiplieskė, ribų.

Kai parsigavau į Didįjį Rožinuką, skausmas klubikaulį raižyte raižė. Drabužinėje pakabinau paltą, išgėriau porą oksikontino tablečių ir pastebėjau, kad autoatsakiklyje mirksi gautų pranešimų lemputė.

Žinutę paliko Nanucis. Jis labai apsidžiaugė mano skambučiu. Jeigu kiti mano paveikslai niekuo nenusileidžia matytiems kūriniams, pareiškė, "Skoto" galerija didžiuosis galėdama surengti parodą. Kažkuriuo metu prieš Velykas, kuomet žiemą atostogaujantys žmonės susiruošia keliauti namo. Ar aš neprieštaraučiau, jeigu jis su vienu ar keliais partneriais, užsuktų į mano studiją ir apžiūrėtų užbaigtus darbus? Sykiu atvežtų ir kontrakto pavyzdį.

Naujienos visai neblogos, pamaniau, netgi puikios, tačiau jos, rodės, skambėjo visai kitoje planetoje ir buvo skirtos kažkokiam kitam Edgarui Frimentlui. Išsaugojau pranešimą ir patraukiau laiptais į antrą aukštą, rankoje spausdamas nudžiautą rentgeno nuotrauką. Pusiaukelėje sustojau. Ne, Mažasis Rožinukas tokiam užsiėmimui netinka, nes *šitą* darbą derėtų atlikti ne prie molberto. Ne ant drobės ir ne dažais.

Nušlubčiojau žemyn į svetainę. Ant žurnalinio staliuko gulėjo šūsnis "Artisan" piešimo sąsiuvinių bei kelios spalvotų pieštukų dėžutės, tačiau jų irgi neliečiau. Kai amputuotą ranką pakuteno miglotas niežulys, pirmą kartą pajutau, kad mano sumanymas iš tikrųjų gali išdegti... jei tik savo žinią pasiųsiu per tinkamą terpę.

Man dingtelėjo, jog savotišką terpę atstoja ir mediumas, fiksuojantis nurodymus iš Anapus. Nesusilaikęs prunkštelėjau. Tiesa, dirglokai.

Įžengiau į miegamąjį, nors, iš pradžių nenumaniau, ko turėčiau ieškoti. Susivokiau pažvelgęs į drabužinę. Prieš savaitę Džekas mane nuvežė apsipirkti - ne į "Kryžkelės" prekybos centrą, o į vieną iš vyriškų reikmenų parduotuvę, įsikūrusią prie Sent Armando rato, - ir aš įsigijau pustuzinį iš priekio susegamų marškinėlių, kuriuos Ilzė vaikystėje vadindavo "suaugusiųjų drapanomis". Juos iki šiol dengė celofano apvalkalai. Šiuos nedelsdamas nuplėšiau, ištraukiau smeigtukus, o marškinėlius bet kaip sumečiau atgal į drabužinę. Man jų nereikėjo. Aš tenorėjau kartoninių įdėklų.

Baltutėlių kartono stačiakampių.

Atsidariau nešiojamo kompiuterio lagaminėlį ir jo kišenėje sužvejojau "Šarpio" flomasterį. Senajame gyvenime nekenčiau "Šarpių" dėl rašalo kvapo ir polinkio tepti popierių. Bet šiame juos pamėgau už storas, ryškias linijas, kurios lyg išnirdavo iš savos, neabejotinai egzistuojan-

čios realybės. Įdėklus, flomasterį ir Vajermeno smegenų nuotrauką nusinešiau į Floridos prieangį, kur tvieskė ryški, pakiliai nuteikianti šviesa.

Po nesamą ranką išplito niežulys. Bet dabar jam puoselėjau kone draugiškus jausmus.

Aš neturėjau apšviesto stendo, prie kurio gydytojai tvirtina rentgeno arba magnetinio rezonanso atvaizdus, bet jį kuo puikiausiai pakeitė stiklinė verandos siena. Nė neprisireikė lipnios juostelės. Nuotrauką įkišau į plyšį, žiojintį tarp stiklo bei chrominio apvado. Atsitraukęs įbedžiau akis į tai, kas, daugumos manymu, neegzistavo: teisininko smegenis. Jos tarytum pleveno įlankos fone. Kurį laiką (pora minučių, keturias?) it pakerėtas žiopsojau į mėlyno vandens, tyvuliuojančio už smegenų vingių, vaizdą - pilkomis raukšlėmis užklota jūros dalis virto migla.

Juoda, truputį suskeldėjusi kulka panėšėjo į laivelį. Irklinę valtį, kurią sūpavo *caldo* vilnys.

Ėmiau piešti. Užuot viso labo pavaizdavęs sveikas smegenis, kaip iš pradžių ketinau, jas apsupau vandeniu, nes fono reikalavo paveikslas. Arba neegzistuojanti ranka. O gal tai vienas ir tas pats. Pabraižiau tik užuominas į jūrą, tačiau jų užteko, kad mano darbas gautųsi vykęs. Aš *tikrai* buvau talentingas kalės vaikas. Užtrukau vos dvidešimt minučių, ir, kai pagaliau atitraukiau flomasterį nuo kartoninio įdėklo, prieš save regėjau žmogaus smegenis, plūduriuojančias Meksikos įlankoje. Vaizdelis atrodė savotiškai žavingas.

Ir gąsdinantis. Taip apibūdinti savo darbo nesinorėtų, bet tiesos nepaneigsi. Rentgeno nuotrauką palyginęs su piešiniu - mokslas kulką rodė, menas jos atsisakė - suvokiau vieną dalyką, kurį derėjo perprasti gerokai anksčiau. Bent jau tada, kai įsibėgėjau tapyti “Mergaitės ir laivo” seriją. Mano kūriniai darė įspūdį ne todėl, kad kuteno nervų galiukus - žiūrovai pasąmoningai nujautė regintys vaizdus, kurių atsiradimą nulėmė ne vien talentas. Dumos paveikslai perteikė vos tramdomą siaubą. Stingdančią baimę dėl būsimų, kartu su išpuvusiomis burėmis artėjančių įvykių.

Vėl išalkau. Susitepiau sumuštinį ir įnikau jį kramsnoti įsitaisęs priešais kompiuterį. Tikrinau, kaip sekasi “Kolibriams” - toji grupė mane tiesiog apsėdo, - kai paskambino Vajermenas.

- Man nebeskauda galvos, - paskelbė jis.

- Ar tu visuomet taip sveikiniesi? - pasiteiravau. - Gal kitą kartą, su manimi susiekęs, visu pirma praneši, kad išsituštinai?

- Nemėgink šmaikštauti. Man maudžia galvą nuo to momento, kai paleidau šūvį į smilkinį ir atsigaivelėjau ant grindų. Kartais ji tiktai tvinkčioja, pasitaiko, jog smegeninėje griaudžia tarsi per Naujųjų Metų išvakares pragare. Bet skausmas niekada neišblėsta. Prieš pusvalandį paprasčiausiai *pranyko*. Į puodelį pyliausi kavos, kai bet kokie sopuliai

dingo. Negalėjau tuo patikėti. Netgi pamaniau, kad nusibaigiau. Vaikščiojau, kaip ant adatų, laukiau, kol skausmas man smogs lyg sidabrinis Maksvelo plaktukas, bet nieko neįvyko.

- Lenonas-Makartnis, - pastebėjau. - 1968-ieji. Tik neaiškink, jog suklydau dėl datos.

Jis gana ilgai nepratarė nė žodžio. Tačiau alsavimą aš girdėjau. Galop prabilo:

- Edgarai, tu kažką padarei? Pasakyk Vajermenui. Pasakyk tėtušiui.

Jau ketinau atšauti esąs niekuo dėtas, bet mintyse išvydau, kaip jis atverčia aplanką ir pamato, kad išgaravo viena rentgeno nuotrauka. Pagalvojau ir apie sumuštinį, perpus įveiktą, bet nenugalėtą.

- Kaip tavo regėjimas? Kas nors pasikeitė?

- Ne-e. Kairioji lempa iki šiol nešviečia. Pasak Prinsipio, ji perdegė. Amžiams.

Velniai rautų. Vis dėlto argi širdies gilumoje aš nežinojau, jog darbas dar neužbaigtas? Rytinis pasismaukymas su flomasteriu ir kartoniniu įdėklu nė iš tolo neprilygo vakarykščiam orgazmo sprogimui. Mane slėgė nuovargis. Šiandieną tenorėjau išsidrėbti krėsle ir spigintis į Meksikos įlanką. Stebėti, kaip į *caldo largo* leidžiasi saulė, ir nebandyti tos sutraukos nutapyti. Bet dabar kalbėjausi su Vajermenu. Su *Vajermenu*, po šimts.

- Ei, *muchacho*, nuo telefono nepabėgai?

- Ne. Ar galėtum kelioms valandoms išsikviesti Aną Mariją Vistler?

- Kodėl? Kurių galų?

- Turėsi papozuoti savo portretui, - atsakiau. - Jeigu regėjimas negrįžo, man prireiks tikro Vajermeno, iš kūno ir kraujo.

- Vadinas, *kažką* padarei? - jis prašneko labai tyliai. - Nupiešei mane iš atminties?

- Dirstelėk į aplanką, kur sudėtos rentgeno nuotraukos, - pasiūliau. - Atlėk ketvirtai valandai. Aš privalau nusnūsti. Ir atsinešk ko nors užkąsti. Paveikslų kūryba man sužadina alkį. - Vos susilaikiau nepridūręs "tam tikrų paveikslų". Nusprendžiau, kad pasakiau užtektinai.

Abejojau, ar pajėgsiu užmigti, bet akis visgi sumerkiau. Žadintuvas mane prikėlė trečią valandą. Užlipau į Mažąjį Rožinuką ir apžiūrėjau tuščias drobes. Didžiausia buvo penkių pėdų ilgio ir trijų aukščio, tad ją ir pasirinkau. Iki galo praskėčiau molberto statramsčius, užkėliau drobę ant medinio karkaso. Žvelgiant į baltą, karstą primenantį pavidalą, skrandį sutraukė jaudulys, dešiniąją ranką perliejo silpnas niežėjimas. Paspūsčiojau neegzistuojančius pirštus. Pastarųjų, žinoma, nemačiau, bet jutau, kaip jie lankstosi. Kaip į delną sminga nagai. Labai ilgi nagai. Juk po avarijos niekaip negalėjau jų nukirpti.

* * *

Skalavau teptukus, kai paplūdimiu, į šalis baidydamas cyplius, šleivodamas nelyginant lokys, atžirgliojo Vajermenas. Jis buvo užsitempęs džinsus ir tevilkėjo nertinį. Apsiausto nepasiėmė, nes oras pamažu įšilo.

Prie laukujų durų bičiulis šūksniu pasisveikino, aš savo ruožtu riktelėjau jam kopti į antrą aukštą. Beveik užsikoręs laiptais Vajermenas išvydo didžiąją, į molbertą įremtą drobę ir sustingo.

- Viešpatie, *amigo*, tau užsiminus apie portretą, aš nusprendžiau, kad šneki apie mano veidą.

- Jį ir planavau tapyti, - patvirtinau. - Deja, paveikslas nebus labai tikroviškas. Paruošiamuosius darbus jau atlikau. Pažiūrėk.

Nuo apatinės darbastalio lentynos griebiau nugvelbtą rentgeno nuotrauką bei flomasteriu nupieštą eskizą, įteikiau juos Vajermenui, pats atsisėdau priešais molbertą, ant kurio užkelta drobė jau nebuvo visiškai tuščia. Daugiau nei per porą pėdų nuo jos apačios, per tris ketvirčius aukščio, brūkštelėjau blyškius stačiakampio kontūrus - tiesiog prispaudžiau marškinių įdėklą prie balto paviršiaus ir jį apibrėžiau 2 numerio pieštuku.

Dvi minutes Vajermenas tylėjo šaudydamas žvilgsniu į nuotrauką ir piešinį. Galiausiai sulemeno vos girdimu balsu:

- *Muchacho*, apie ką mes kalbame? Ką rezgame?

- Kol kas nieko. Duokš marškinių įdėklą.

- Štai kas čia?

- Taip. Tik būk atsargus. Man jo reikia. *Mums* reikia. Rentgeno nuotrauka nebereikalinga.

Jis atidavė eskizą ištiesęs mažumėlę virpančią ranką.

- Dabar žygiuok prie sienos, kur sustatyti užbaigti mano darbai. Pažvelk į kairįjį. Įremtą į kampą.

Vajermenas pakluso, akimis susirado nurodytą paveikslą ir atšoko.

- Kad aš prasmegčiau! Kada jį nutapei?

- Vakar.

Jis pakėlė drobę, atsuko į saulės šviesą, plūstančią pro didįjį langą. Nužvelgė Tiną, kuri žiūrėjo į beburnį, benosį Ledinuką Brauną.

- Nei burnos, nei nosies, Braunas miršta, byla baigta, - sukuždėjo Vajermenas. - Jėzau Kristau, nenorėčiau būti *maricon de playa*,* kuris pažertų smėlio *tau* į veidą. - Nuleido paveikslą ant grindų, labai atsargiai, tarytum būgštaudamas, jog po stipresnio krestelėjimo jis gali sprogti. Lėtai žengė atatupstas. - Kas tave užvaldė? Kas tave *apsėdo?*

- Velniškai geras klausimas. Mažai trūko, kad būčiau jo neparodęs. Bet... atsižvelgiant į tai, ką mes sumąstėme...

- *Ką* sumąstėme?

* “Žydruolis” iš paplūdimio (isp.).

- Vajermenai, tu žinai.

Bičiulis susverdėjo lyg pats negaluodamas viena koja. Jo kūną išmušė prakaitas, nuo kurio sužvilgo visas veidas. Kairioji akis iki šiol sruvo krauju, bet, regis, *nebuvo* tokia raudona, kaip anksčiau. Kita vertus, mano pastebėjimas galėjo priklausyti geidžiamybių gretoms.

- Ar tu sugebėsi?

- Pabandysiu, - atsakiau. - Jei nori.

Jis sulinksėjo ir išsinėrė iš megztinio.

- Imkis darbo.

- Įsitaisyk prie lango, kad, saulei leidžiantis, spinduliai aiškiai nutviekstų tavo veidą. Iš virtuvės pasiimk taburetę. Kelioms valandoms išsikvietei Aną Mariją?

- Ji sakė galinti pabūti iki aštuonių. Ir poniai Ystleik duos vakarienę. Aš mums nupirkau lazaniją. Į tavo krosnelę maistą įkišiu puse šešių.

- Gerai. - Kai lazanija bus paruošta, natūralaus apšvietimo vis tiek nebeliks. Reikės nufotografuoti Vajermeną, nuotraukas prisisegti prie molberto ir tapyti, žiūrint į jas. Aš gebėjau darbuotis itin mitriai, bet nujaučiau, jog šįsyk procesas tęsis ilgiau nei įprastai - ne vieną dieną.

Grįžęs į antrą aukštą su taburete rankoje Vajermenas sustojo kaip įkaltas.

- Ką tu *darai?*

- O kaip tau atrodo?

- Kerpi skylę geroje drobėje.

- Drožk į klasės priekį. - Išpjautą stačiakampį padėjau į šoną, griebiau kartoninį stačiakampį, ant kurio plūduriavo nupieštos smegenys, ir žengiau kitapus molberto. - Padėk man priklijuoti šitą.

- Kada sugalvojai tokį pokštą, *vato?*

- Nieko aš nesugalvojau.

- Tikrai? - Jis smaksojo pro ertmę drobėje, kaip šimtai žioplių, kuriuos kitame savo gyvenime regėjau prilipusius prie tvorų plyšių ir akimis ryjančius statybvietes.

- Ne-e. Kažkas man tarsi pasako, ką turėčiau daryti. Eikš.

Vajermenui ištiesus pagalbos ranką, paruošiamuosius darbus užbaigėme per kelias minutes. Stačiakampę kiaurymę jis uždengė marškinių įdėklu. Iš krūtinės kišenės iškrapščiau “Elmerio” klijus ir jais sutepiau kartono kraštelius. Vėl apėjęs molbertą nutariau, kad vaizdas atrodo nepriekaištingai. Bent jau mano požiūriu.

Dūriau pirštu į bičiulio kaktą.

- Čia tavo smegenys, - pasakiau ir mostelėjau į molbertą. - Čia tavo smegenys drobėje.

Jo žvilgsnis išliko bereikšmis.

- Tai pokštas, Vajermenai.
- Aš jo nesuprantu.

Tą vakarą kirtome maistą kaip išbadėję futbolininkai. Paklausiau Vajermeno, ar jis mato geriau, bet jis apgailestaudamas papurtė galvą.

- Kairiąją pasaulio pusę tebegaubia neįžvelgiama tamsa. Mielai pamaloninčiau tave gera žinia, bet negaliu.

Leidau jam išklausyti Nanucio pranešimo. Vajermenas nusikvatojo ir kumščiu padaužė sau į delną. Jo pasitenkinimas, primenantis džiūgavimą, būtų sujaudinęs bet ką.

- *Muchacho*, tu žengi teisingu keliu - čia išties kitas gyvenimas. Nekantrauju tave pamatyti ant "Times" viršelio. - Ore jis nubraižė žurnalo kontūrus.

- Man kelią nerimą tik vienas dalykas, - pratariau... ir nesusilaikęs prajukau. Atvirai kalbant, mane labai daug kas neramino, įskaitant ir tai, kad aš nė neįsivaizdavau, kur įsipainiojau. - Į Dumą Ky užsigeis atkeliauti duktė. Toji, kuri jau viešėjo saloje

- Na, ir kas? Dauguma tėvų apsidžiaugtų, jei dukros galėtų savo akimis pamatyti, kaip jie tampa profesionalais. Tu valgysi šitą lazanijos luistą?

Mes jį pasidalinome. Man, kaip išalkusiam menininkui, atiteko didesnis gabalėlis.

- Mielai ją pasikviesčiau. Bet tavo šefė tvirtina, esą Duma Ky nėra tinkamiausia vieta dukroms, ir aš, hmm, tuo tikiu.

- Mano šefė serga Alzheimerio liga, kuri vis labiau progresuoja. Blogai, kad ji nieko nebenuraukia. Gerai, jog kasdien susitinka su naujais žmonėmis. Įskaitant mane.

- Apie dukras Elizabeta užsiminė porą sykių. Ir abu kartus jos protas neatrodė aptemęs.

- Galbūt ji teisi. O gal ponią Ystleik apsėdo įkyri mintis, nes saloje, kai jai buvo ketveri, žuvo pora seserų.

- Ilzė apvėmė mano automobilio kėbulą. Mums grįžus į Didįjį Rožinuką, ji jautėsi taip silpnai, kad vos pastovėjo ant kojų.

- Matyt, kažko užvalgė ir persikaitino saulėje. Klausyk, aš suprantu, jog tau nesinori rizikuoti. Štai, ką privalai padaryti: abi apgyvendink gerame viešbutyje, kuriame kambariai aptarnaujami kiaurą parą, o šveicorius čiulpia šauniau už "Orek" dulkių siurblį. Siūlyčiau rinktis "Ritz-Carlton".

- Abi? Melinda nė už ką negalės...

Jis nurijo paskutinį lazanijos kąsnį ir į šoną stumtelėjo lėkštę.

- *Muchacho*, tau nelabai sekasi aiškiai mąstyti. Bet Vajermenas, tas dėkingasis šmikis...

- Tu dar neturi, už ką dėkoti...

- ...viską išdėstys papunkčiui. Nes aš nepakęsiu, jog džiaugsmingas tavo perspektyvas drumstų kvaili rūpesčiai. Jėzutėliau, tau *derėtų* džiaugtis. Ar numanai, kiek žmonių iš vakarinės Floridos pakrantės atiduotų sielą už galimybę eksponuotis Palm aveniu?

- Vajermenai, tu pasakei *Jėzutėliau?*

- Nekeisk temos.

- Na, oficialiai, rengti parodos man dar nepasiūlė.

- Nesijaudink, pasiūlys. Galerijos savininkai nusiteikę rimtai, jeigu į užkampį vežasi kontrakto pavyzdį. Įdėmiai manęs paklausyk. Ar klausaisi?

- Žinoma.

- Kai susitarsi dėl parodos datos - o ji būtinai įvyks, - užsiimsi tuo, ko tikimasi iš visų naujai atrastų menininkų: reklamuosies. Bendrausi su žurnalistais, iš pradžių su Mere Ajer, vėliau su žmonėmis iš kitų laikraščių ir 6 kanalo. Jeigu jiems knietės sužaisti amputuotos rankos korta, ką gi... tuo geriau. - Jis vėl ore nubrėžė rėmelius. - "Saulėtoje pakrantėje Edgaras Frimentlas įsiveržia į meno sceną kaip Feniksas, pakilęs iš tebesmilkstančių tragedijos pelenų".

- Pasmilkink va šitą, *amigo*. - Stvėriaus už tarpušakio, bet nesusivaldžiau nenusišypsojęs.

Vulgaraus gesto bei raginimo Vajermenas, rodės, nepastebėjo. Jis buvo užsivedęs.

- Nupjauta tavo *brazo** taps aukso vertės.

- Vajermenai, ciniškas gyvuly!

Mano žodžius, kaip ir priderėjo, jis palaikė komplimentu. Linktelėjęs didžiadvasiškai numojo ranka.

- Aš suteiksiu teisininko paslaugas. Tu atrenki paveikslus, Nanucis konsultuoja. Nanucis organizuoja parodą, konsultuoji tu. Neblogai?

- Aha, tikriausiai. Bet kas žino, kaip iš tiesų tvarkomi tokie reikalai.

- Taip *bus*, ir baigta. Beje, Edgarai - paskutinis, bet ne mažiau svarbus dalykas - privalėsi paskambinti visiems, kurie tau brangūs, ir juos pakviesti į parodą.

- Bet...

- Būtent. - Jis palinksėjo. - Visiems. Savo psichiatrui, buvusiai žmonai, abejoms dukroms, Tomui Railiui, fizioterapeutei, tave pastačiusiai ant kojų...

- Ketei Gryn, - suglumęs išmurmėjau. - Vajermenai, Tomas neatvyks. Nieku gyvu. Kaip ir Pema. O Linda gyvena Prancūzijoje. Ir ji, dėl Dievo meilės, serga *streptokokine angina*.

Visus prieštaravimus bičiulis praleido pro ausis.

- Tu minėjai teisininką...

---

*Ranka (isp.).

- Viljamas Bozmanas trečiasis. Bozgalvis.

- Pakviesk ir jį. Aišku, neužmiršk ir savo motinos su tėvuku. Seserų, brolių.

- Mano tėvai mirę, o aš buvau vienturtis. Bozgalvis... - kinktelėjau galva. - Na, tas atskris. Bet nedrįsk į jį taip kreiptis.

- Vadinti kolegą Bozgalviu? Manai, esu kvailas? - pamintijęs Vajermenas pridūrė: - Aš paleidau kulką sau į galvą ir sugebėjau nenusišauti, tad į mano klausimą verčiau neatsakyk.

Į repliką dėmesio neatkreipiau, nes pats nugrimzdau į apmąstymus. Pirmą kartą įsisąmoninau, kad galėčiau surengti oficialų, kitam mano gyvenimui skirtą pobūvį... *ir žmonės greičiausiai į jį susirinktų.* Mintis kurstė jaudulį ir baimę.

- Nenustebčiau, jeigu prisistatytų *visi*, - tarė jis. - Žmona, po pasaulį besiblaškanti duktė, į savižudybę linkęs finansininkas. Tik pagalvok - gauja iš Mičigano!

- Iš Minesotos, - pataisiau.

Jis patraukė pečiais ir aukštyn atmetė rankas tuo parodydamas, kad vieno neskiria nuo kito. Kaip vyrukas iš Nebraskos, elgėsi gan snobiškai.

- Aš užsakyčiau privatų lėktuvą. Pavyzdžiui, “Galsfstrymą”. Ir visą “Ritz-Carlton” aukštą. Pakločiau krūvą pinigėlių. Kodėl gi ne, po velnių?

- Teisingai, - sukrizeno Vajermenas. - Atliktum skurdaus menininko vaidmenį.

- Aha. Ir prie lango pripločiau ženklą su užrašu DIRBSIU UŽ TRIUFELIUS.

Šįsyk pratrūkome juoktis abu.

Kai mūsų lėkštės ir stiklinės atsidūrė indaplovėje, nusivedžiau Vajermeną į antrą aukštą, bet tik tam, kad nufotografuočiau jo veidą - pustuzinį neišvaizdžių stambių planų. Per savo gyvenimą esu tapęs kelių gražių nuotraukų autoriumi, deja, visuomet atsitiktinai. Fotoaparatų nekenčiu, o šie, berods, mano antipatiją jaučia. Užbaigęs darbą paraginau jį keliauti namo ir išleisti Aną Mariją. Lauke sutemo, tad pasiūliau savąjį “Malibu”.

- Aš prasivaikščiosiu. Tyras oras - man į naudą. - Vajermenas mostelėjo į drobę. - Galiu pažiūrėti?

- Ne, jei tu nieko prieš.

Maniau, kad bičiulis užprotestuos, bet jis tik palinksėjo ir kone ristele nusileido laiptais. Vajermeno eisena atrodė energingesnė nei anksčiau - ir dėl tokio įspūdžio kalta tikrai ne mano vaizduotė. Prie durų jis tarė:

- Ryte paskambink Nanuciui. Nelauk, kol iš tavęs ims byrėti pelai.

- Gerai. O tu susisiek su manimi, jei bus kokių pokyčių... - dažais ištepliotu delnu pamojau į jo veidą.

Vajermenas plačiai nusišypsojo.

- Tau pranešiu pirmam. Kurį laiką pasitenkinsiu ir tuo, jog man nebemaudžia galvos. - Šypsena išblėso. - Tu įsitikinęs, kad skausmas nebegrįš?

- Nieko negaliu garantuoti.

- Suprantu. Kaip žmogiška, ar ne? Bet aš esu dėkingas už pastangas. - Nespėjus susigaudyti, ką Vajermenas ruošiasi daryti, jis stvėrė mano ranką ir pakštelėjo į plaštaką. Pabučiavo švelniai, nors ir buvo apžėlęs šeriais. Tuomet ištarė *adiós** ir pranyko tamsoje palikdamas mane klausytis dūsaujančios įlankos bei kriauklelių, šnabždančių po namu. Staiga ausis pasiekė dar vienas garsas. Telefono zirzimas.

Skambino Ilzė. Tiesiog užsimanė paplepėti. Taip, mokslai sekasi gerai, taip, jaučiasi neblogai - tiksliau, nuostabiai, - taip, motinai skambina kartą į savaitę ir elektroninėmis žinutėmis palaiko ryšį su Linda. Anot Ilzės, sesuo įsikalbėjo sau streptokokinę anginą, ne kitaip. Aš atsakiau, kad mane pritrenkė jos sielos jautrumas, ir duktė nusikvatojo. Kai užsiminiau apie galimybę surengti parodą Sarasotos galerijoje, ji taip garsiai suspigo, jog nuo ausies turėjau atitraukti ragelį.

- *Šaunu*, tėti. Kada? Ar galėsiu atvykti?

- Be abejo, jei norėsi. Ketinu pakviesti visus. - Supratau tvirtai apsisprendęs tik dabar, kai išgirdau save tariantį šiuos žodžius. - Maždaug balandžio viduryje.

- Velnias! Kaip tik tada planavau prisijungti prie "Kolibrių" gastrolių. - Ji trumpam susimąstė. - Nieko baisaus. Abi išvykas suderinsiu. Leisiuos į nuosavą turnė.

- Pavyks?

- Be problemų. Pasakyk datą, ir aš atlėksiu.

Mano akių vokus pakuteno ašaros. Nenutuokiu, kaip jaučiasi tėvai, turintys sūnus, bet kertu lažybų, jog dukros suteikia gerokai daugiau džiaugsmo.

- Ačiū, mieloji. Kaip manai... ar tavo sesuo sutiktų atskristi?

- Man regis, taip, - atsakė Ilzė. - Ji spirgės nekantraudama pamatyti, kuo tu užsiimti ir kodėl žmonės kraustosi iš proto dėl tavo darbų. Apie tave parašys?

- Taip tvirtina Vajermenas, mano draugas. Žurnalistus domina vienarankiai dailininkai ir panašūs dalykai.

- Tėti, bet tu išties talentingas!

Padėkojau ir nukreipiau pokalbį Karsono Džounso tema. Pasiteiravau, kokių naujienų iš jo sulaukė.

---

*Sudie (isp.)

- Jam viskas klojas puikiai.

- Tikrai?

- Aišku. Kodėl klausi?

- Nežinau... tavo balsas man pasirodė liūdnokas.

Ji nesmagiai nusijuokė.

- Tu mane permatai kiaurai. Kiek girdėjau, į "Kolibrių" koncertus išperka net stovimas vietas - gandas plinta sparčiai. Gastrolės būtų užsibaigusios gegužės penkioliktąją, nes keturi dainininkai turi kitų įsipareigojimų, bet agentas surado tris naujus, o Bridžitai Andreison, kuri tapo nemenka žvaigžde, pavyko atidėti kunigystės mokslus Arizonoje. Galima sakyti, pasisekė. - Pastarąjį sakinį ji ištarė šaltu balsu, priklausančiu man nepažįstamai suaugusiai moteriai. - Taigi, užuot baigę koncertuoti gegužės viduryje, jie gastroliuos iki birželio pabaigos. Išnaršys vidurio vakarus, ir galiausiai - paskutinis akordas, San Francisko "Karvių" arena. Jėgelė, ar ne? - ji pavartojo mano žodį, kurį visuomet mestelėdavau, kai vaikystėje Ilzė ir Linda garažą paversdavo, pasak jų, "superbaleto" scena, bet aš nepamenu, jog kada nors būčiau jį sakęs tokiu liūdnu ir net sarkastišku tonu.

- Tau neramu dėl savo vaikino ir Bridžitos?

- Ne! - kaipmat atšovė Ilzė ir nusijuokė. - Karsonas sako, kad poroninkės balsas žavingas, ir su ja dainuoti nuostabu - dabar jiedu atlieka ne vieną, o dvi dainas, - bet Bridžita lėkšta, pasipūtusi. Ir, prieš traukiant duetu... na, žinai, dalinantis vienu mikrofonu, jai nepakenktų sukramtyti mėtinių pastilių.

Tylėdamas lūkuriavau.

- Gerai, - galų gale pareiškė Ilzė.

- Kas gerai?

- Man išties neramu. - Po pauzės: - Truputį. Nes jie ištisas dienas praleidžia viename autobuse ir kiekvieną vakarą gieda ant scenos, o aš kiurksau namuose. - Stojo dar ilgesnė pauzė. Pagaliau: - Kai mes šnekamės telefonu, jo balsas skamba kitaip. Beveik taip pat... bet ne visai.

- Galbūt įsišėlo tavo vaizduotė?

- Gal ir taip. Vis dėlto jeigu juodu kažkas sieja - esu tikra, kad nieko, - jei kažkas tarp jų *užsimezgė*, geriau dabar, negu vėliau... supranti, po to, kai mes...

- Taip, - atsiliepiau. Ilzė šnekėjo kaip tikras suaugęs žmogus, dėl ko man suskaudo širdį. Prisiminiau, kaip radau nuotrauką, kurioje duktė su savo vaikinu stovėjo šalikelėje, kaip ją paliečiau neegzistuojančia ranka. Paskui nuskubėjau į Mažąjį Rožinuką spausdamas Rebą tarp strampo ir dešiniojo šono. Rodės, labai seniai. *Myliu tave, Pupa*, rašė "Šypsniukas", bet tądien "Veneros" spalvomis nupieštas paveikslėlis

(irgi sunkiai atmenamais laikais) tarsi pasišaipė iš amžinos meilės sąvokos: aš pavaizdavau mergaitę, dėvinčią tenisininkės suknutę, žvelgiančią į beribę įlanką. Aplink mažylę pabarstytus teniso kamuoliukus. Dar daugiau jų plūduriavo link kranto artėjančiose bangose.

Toji mergaičiukė buvo Reba. Ir Ilzė. Ir... kas dar? Elizabeta Ystleik? Nežinau, iš kur atklydo toji mintis, bet neabejojau, kad atsakymas teigiamas.

Vanduo alma sparčiau, minėjo Elizabeta. *Neilgai trukus jis plūstelės sraunia tėkme. Jaučiate?*

Taip, jaučiau.

- Tėti, aūū?

- Dar nepabėgau. Mieloji, žiūrėk savęs. Ir stenkis nedaryti skubotų išvadų. Vajermenas, mano bičiulis, tvirtina, kad mes galų gale nuvargstame nerimauti. Aš juo tikiu.

- Tu visada man pakeli nuotaiką. Todėl tau ir skambinu. Myliu tave, tėveli.

- Ir aš tave myliu.

- Kiek bučkių duosi?

Kada paskutinį kartą iš jos lūpų girdėjau šį klausimą? Prieš dvylika metų? Keturiolika? Koks skirtumas, atsakymą gerai prisiminiau.

- Milijoną, o vieną paslėpsiu po pagalve.

Tariau sudie, padėjau ragelį ir nusprendžiau, kad Karsoną Džounsą pakišiu po velėna, jeigu jis nuskriaus mano dukrą. Taip pagalvojęs šyptelėjau. Įdomu, kiek tėvų godojo panašias mintis ir įgyvendino duotą pažadą? Tiesa, nerūpestingą, dukterį skaudinantį mergintoją aš vienintelis galėjau nudobti keliais teptuko potėpiais.

Darijus Nanucis su vienu iš savo partnerių, Džimiu Jošida, atvažiavo rytojaus dieną. Jošida atrodė kaip Dorianas Grėjus (japonų-amerikiečių kilmės). Išniręs iš Nanucio "Jaguaro", vilkėdamas nutrintus, aptemptus džinsus ir dar labiau nublukusius marškinėlius su Rihanos dainos "Pakartok" pavadinimu, ilgais juodais, vėjelio plaikstomais plaukais, jis atrodė aštuoniolikos. Kai nusigavo iki tako galo, tapo dešimtmečiu vyresnis. Vyrukui priartėjus, paspaudus mano ranką, įžiūrėjau raukšleles, įsirėžusias aplink akis bei burną, ir susivokiau, kad jam beveik penkiasdešimt.

- Malonu su jumis susipažinti, - prabilo Džimis Jošida. - Po jūsų apsilankymo galerija iki šiol ūžia. Merė Ajer tris sykius teiravosi, kada jums įteiksime kontraktą.

- Užeikite, - pasiūliau. - Netoliese gyvenantis mano draugas, Vajermenas, jau du kartus skambino ir ragino be jo nieko nepasirašyti.

Nanucis vyptelėjo.
- Pone Frimentlai, menininkų mes neapgaudinėjame.
- Pamenate, prašiau jūsų į mane kreiptis vardu. Kavos išgersite?
- Iš pradžių apsidairysime, - tarė Džimis Jošida. - Kavos paskanausime vėliau.
Giliai įkvėpiau.
- Gerai. Lipam į antrą aukštą.

Vajermeno portretą uždengiau (šiaip ar taip, tebuvau nutapęs miglotą pavidalą, kurį papildžiau vandenyje plūduriuojančiomis smegenimis), o Tinos Garibaldi ir Ledinuko Brauno paveikslą nukišau į miegamojo drabužinę (kartu su "Draugais ir privalumais" bei figūra raudonu apsiaustu), likusius darbus išstačiau Mažajame Rožinuke. Sukūriau užtektinai, kad juos turėčiau atremti į dvi sienas ir dalį trečios. Iš viso, keturiasdešimt vieną drobę, įskaitant penkis "Mergaitės ir laivo" variantus.
Kai tyla nepakeliamai užsitęsė, aš ją nutraukiau.
- Dėkui už patarimą dėl "Likvino". Puikus dalykas. Kaip pasakytų dukros, tikra bombikė.
Nanucis tarsi manęs negirdėjo. Jis traukė viena kryptimi, Jošida judėjo kita. Nė vienas nepasidomėjo apie didžiąją, ant molberto uždengtą drobę. Matyt, demonstruodami nederamą smalsumą jie pažeistų savo pasaulio etiketą. Po namu murmėjo kriauklelės. Kažkur tolumoje kriokė vandens motociklas. Į dešiniąją ranką įsismelkė niežulys, bet silpnas ir labai gilus. Rodės, kuždėjo norįs tapyti, tačiau galįs lukteléti - žinojo, kad savo meto sulauks. Prieš nusileidžiant saulei. Aš stversiu teptuką, tik iš pradžių patyrinėsiu nuotraukas, pritvirtintas prie molberto, o paskui mane kažkas užvaldys, kriauklės įniks brazdėti garsiau, įlanka pakeis atspalvius, nusidažys persikų spalva, kuris pasodrės iki rožinės, oranžinės, galiausiai *RAUDONOS*, ir viskas bus gerai... gerai... labai gerai.
Nanucis su Jošida susidūrė prie laiptų, vedančių žemyn iš Mažojo Rožinuko. Minutę kitą pašnekėję jie žengė mano pusėn. Iš užpakalinės džinsų kišenės Jošida išsitraukė standartinio dydžio voką su dailiai atspausdintu užrašu KONTRAKTO PAVYZDYS/"SKOTO" GALERIJA.
- Štai, - tarė. - Perduokit ponui Vajermenui, kad mes norėtume eksponuoti jūsų darbus, todėl atitinkamai reaguosime į visus priimtinus pataisymus.
- Tikrai? - pasitikslinau. - Išties norite?
Jis nesišypsojo.
- Taip, Edgarai. Išties.
- Ačiū, - suniurnėjau. - Ačiū jums abiem. - Virš Jošidos peties pažvelgiau į Nanucį, kuris *šiepėsi*. - Aš nuoširdžiai dėkingas.

Darijus nukreipė akis į paveikslus, prunkštelėjo, pakėlė rankas ir vėl jas nukorė.

- Edgarai, dėkingumą turėtume išreikšti mes.

- Įspūdį daro jų aiškumas, - pastebėjo Jošida, - ir... na, nežinau, bet... *skaidrumas*. Tie vaizdai pagauna žiūrovą, bet jo neužgožia. Mane pribloškė ir tai, kaip sparčiai dirbate. Jūs išsprogstate.

- Nesuprantu.

- Apie naujokus, bet padoraus amžiaus menininkus kartais sakoma, kad jie išsprogsta, - paaiškino Nanucis. - Tarytum jie mėgintų atsigriebti už prarastą laiką.Vis dėlto keturiasdešimt paveikslų per kelis mėnesius... netgi *savaites...*

Jūs dar nematėte to, kuris nudaigojo vaikžudį, dingtelėjo man.

Darijus nelinksmai nusijuokė.

- Žiūrėkite, kad šis namas nesudegtų, gerai?

- Taip, būtų apmaudu. Jeigu mes sudarysime sandėrį, ar galėčiau kai kuriuos savo darbus iš karto perkelti į jūsų galeriją?

- Žinoma, - patvirtino Nanucis.

- Nuostabu. - Nusprendžiau pasirašyti kontraktą, kad ir kokią nuomonę Vajermenas apie jį išsakytų. Man knietėjo pašalinti kūrinius iš Dumos Ky... ir aš baiminausi ne dėl gaisro. Galbūt žmonės, atradę savyje menininko gyslelę vėlyvajame gyvenimo periode, iš tiesų neretai "išsprogsta", bet iš keturiasdešimt vieno paveikslo, reikėjo atsikratyti mažiausiai trimis tuzinais. Kambaryje jutau jų gyvastingumą, nelyginant elektrą, kibirkščiuojančią po laboratoriniu stikliniu gaubtu.

Aišku, jį užfiksavo ir Darijus su Džimiu. Štai viena iš priežasčių, kodėl prakeikti mano darbai tokie įspūdingi. Jie *įtrauklūs*.

Kitą rytą, medinio takelio, vedančio iš *El Palacio*, gale, drauge su Vajermenu ir Elizabeta vaišinausi kava. Pastaruoju metu prieš keliones geriausiu atveju išgerdavau aspirino, o Didieji Pasivaikščiojimai paplūdimiu, užuot reikalavę daug fizinių jėgų, teikdavo malonumą.

Elizabeta sėdėjo invalidų vežimėlyje, priešais pusryčių tešlainius, išbarstytus ant padėklo. Iš pažiūros, Vajermenui pavyko jai sugirdyti šiek tiek sulčių ir pusę puodelio kavos. Nūnai Meksikos įlanką ji varstė rūsčiu, nepritarimą spinduliuojančiu žvilgsniu ir šįryt labiau priminė kapitoną Blajų* iš laivo "Baunti" negu Mafijos dono dukrą.

- *Buenos dias, mi amigo*, - tarė Vajermenas, kai atėjau, ir kreipėsi į Elizabetą: - Ponia Ystleik, palošti kortomis atėjo Edgaras. Gal pasisveikinsite?

*Viljamas Blajus (1754-1817) britų karo laivyno viceadmirolas, prieš kurį maištą pakėlė laivo "Baunti" įgula.

- Apsišik, žiurkpalaike, - atrėžė ji. Bent man pasirodė, kad išgirdau tokius žodžius. Vienaip ar kitaip, jie buvo skirti įlankai - vis dar mieguistai, blizgančiai tamsia žydryne.

- Kaip matau, padėtis negerėja, - pastebėjau.

- Ne. Jai ir anksčiau aptemdavo protas, bet niekada taip ilgai.

- Parodyti paveikslo iki šiol neatnešiau.

- Kol kas nėra prasmės. - Jis man įteikė juodos kavos puodelį. - Netramdyk žalingo įpročio.

Įteikiau bičiuliui voką su kontraktu. Kol Vajermenas traukė sutartį, atsigręžiau į Elizabetą.

- Šiandieną norėsite pasiklausyti eilių? - pasiteiravau.

Jokio atsakymo. Ji vis dar spitrijosi į vandenį tūžmingai susiraukusi lyg kapitonas Blajus, tuojau įsakysiantis ką nors pririšti prie fokstiebio ir nuplakti iki kraujo.

Be jokios akivaizdžios priežasties paklausiau:

- Elizabeta, jūsų tėvas buvo akvalangininkas?

Ji nežymiai pakreipė galvą, senas akis įbedė į mane. It šuo prašiepė viršutinę lūpą. Vieną trumpą - bet užsitęsusią - akimirką atrodė, jog žiūriu į kitą žmogų. Arba visai ne į žmogų. Į esybę, kuri užsitempė karšų, papurtusį Elizabetos Ystleik kūną nelyginant kojinę. Dešiniąją ranką nejučia sugniaužiau į kumštį ir vėl pajutau, kaip nesami, perdėm ilgi nagai įsmigo į neegzistuojantį delną. Galų gale ji vėl nusisuko į įlanką, sykiu pirštais braukdama per padėklą, kol užčiuopė tešlainį. Mintyse apšaukiau save idiotu, kuriam derėtų sutramdyti nervinę įtampą. Dumoje Ky neabejotinai veikė keistos jėgos, bet ne kiekvienas šešėlis buvo vaiduokliu.

- Taip, taip, akvalangininkas, - išsiblaškęs, praskleisdamas kontraktą patvirtino Vajermenas. - Tikras Rikas Brauningas, vaidinęs pabaisą "Padare iš Juodosios Lagūnos", kurį rodė šeštajame dešimtmetyje.

- Vajermenai, tu esi neišsenkamas bevertės informacijos šaltinis.

- Aha, argi aš ne šaunuolis? Žinok, jos tėvukas žeberklinio pistoleto nenusipirko parduotuvėje. Anot ponios Ystleik, ginklą jam paskyrė. Tą šaudykle turbūt reikėtų eksponuoti muziejuje.

Džono Ystleiko žeberklas man nerūpėjo. Bent jau ne tuomet.

- Tu *skaitai* kontraktą?

Jis numetė sutartį ant padėklo ir suglumęs dirstelėjo į mane.

- Bandžiau.

- Kaip tavo kairioji akis?

- Niekaip. Ei, nenusimink. Juk daktaras *sakė*...

- Padaryk man paslaugą. Prisidenk kairiąją žlibę.

Vajermenas pakluso.

- Ką matai?

- Tave, Edgarai. *Hombre muy feo.**
- Aišku, aišku. Užsidenk dešiniąją.
Jis taip ir padarė.
- Dabar vien tamsa. Tik... - sekundę patylėjo. - Galbūt ne tokia *juoda*, kaip anksčiau. - Vėl nuleidęs ranką pridūrė: - Garantuoti negalėčiau. Pastaruoju metu neatskiriu tiesos nuo gražių svajonių. - Vajermenas taip papurtė galvą, kad išsiplaikstė plaukai, ir apatine delno dalimi vožė sau į kaktą.
- Ramiau.
- Lengva tau kalbėti. - Trumpam užsičiaupęs išgriebė tešlainį iš Elizabetos rankos ir pakėlė prie jos lūpų. Kai gardėsis pradingo burnoje, jis atsigręžė. - Prižiūrėtum ją, kol šį tą atneščiau?
- Mielai.
Bičiulis nurisnojo mediniu taku, ir aš likau su Elizabeta. Pamėginau sumaitinti vieną iš likusių tešlainių, ir ji krimstelėjo kąsnelį iš mano rankos tarytum triušis, kurį laikiau namuose būdamas aštuonerių ar devynerių. Vadinau jį ponu Hičensu, nors nebepamenu kodėl - atmintis mėgsta krėsti išdaigas, ar ne? Jos lūpos, slepiančios bedantę burną, atrodė minkštos, bet pasibjaurėjimo nekėlė. Paglosčiau Elizabetos galvą, ties žilų sruogų kuodu. Staiga man toptelėjo, kad Vajermenas privalo kasdien ją šukuoti ir surišti plaukus. Šįryt, be abejo, aprengė, prieš tai užmovęs sauskelnes, nes tokioje būklėje senoji *El Palacio* šeimininkė nesuturėdavo šlapimo. Įdomu, paklausiau savęs, ar jis mąstydavo apie Esmeraldą segdamas smeigtukus ir mazgydamas raištelius? Ar mąstydavo apie Chuliją rišdamas kuodą?
Pakėliau dar vieną tešlainį, o ji paklusniai išsižiojo... bet aš sudvejojau.
- Elizabeta, kas yra raudonojoje pintinėje? Kuri padėta mansardoje?
Regis, ponia Ystleik susimąstė. Rimtai. Ūmai išdrožė:
- Jei pamatysi varvantį vamzdelį... - pasvyravusi gūžtelėjo pečiais... bet kokį varvantį vamzdelį, kurio nori Adė, spausk gaiduką! - ji sukikeno. Į raganos krizenimą panašus garsas privertė mane krūptelėti. Likusius skanėstus jai sumaitinau nieko neklausinėdamas.

Vajermenas grįžo nešinąs diktofonu, kurį įteikė man.
- Nemalonu prašyti, bet kitos išeities neturiu - tau teks kontraktą įrašyti į juostelę. Laimei, toji velnio sutartis užima tik du puslapius. Jeigu įmanoma, grąžink diktofoną po pietų.
- Gerai. Beje, jei kuriuos nors paveikslus parduosiu, tavęs, mano drauge, laukia komisiniai. Penkiolika procentų. Atlygis už talento atradimą ir teisines paslaugas.
Jis sudribo ant kėdės iš juoko aimanuodamas.

---

*Labai bjaurų žmogų (isp.).

- *Por Dios!* * Jau galvojau, kad žemiau nusmukti nebegalėsiu, bet tapau sušiktu talentų agentu! Atleiskit už posakį, ponia Ystleik.

Nepaisydama replikos Elizabeta atšiauriai spiginosi į Meksikos įlanką, į tanklaivį, šmėžuojantį prie pat akiračio ribų, svajingai plaukiantį į šiaurę, Tampos pusėn. Jo vaizdas kaipmat mane pakerėjo. Leisdavausi užburiamas visų laivų, kuriuos išvysdavau įlankoje.

Pagaliau atsisukau į Vajermeną.

- Tu už viską atsakingas, todėl...

- *Skie-di!*

- ...būk pasiruošęs susitaikyti su likimu ir priimti savo dalį kaip tikras vyras.

- Sutinku dėl dešimties procentų. Netgi tiek veikiausiai per daug. Neprieštarauk, *muchacho*, antraip pradėsime derėtis dėl aštuonių.

- Tebūnie dešimt. - Atkišau delną, ir mudu paspaudėme kits kito rankas virš trupiniais nusėto Elizabetos padėklo. Diktofoną įsikišau į kišenę. - Ir tu praneši, jei kas pasikeis... - parodžiau pirštu į kairiąją jo akį, kurios raudonis, tiesą sakant, prarado savo ryškumą.

- Be abejo. - Vajermenas čiupo kontraktą, nuo jo nušlavė tešlainio trupinėlius ir popieriaus lapus atidavė man. Tada pasviro į priekį, delnus suspaudęs tarp kelių, žvelgdamas į manę virš iškilaus Elizabetos biusto. - Jei dabar nuvykčiau į ligoninę, ką rentgeno aparatas parodytų? Kad kulka sumažėjo? Visiškai pranyko?

- Nežinau.

- Mano portretą tebetapai?

- Taip.

- Nenutrauk darbo, *muchacho*. Meldžiu, nenutrauk.

- Ir neketinau. Bet nepuoselėk per didelių vilčių, gerai?

- Kaip pasakysi. - Jam šovė dar viena mintis, keistai primenanti Darijaus išsakytą susirūpinimą. - Klausyk, kas būtų, jeigu į Didįjį Rožinuką trenktų žaibas, ir namas supleškėtų su visais paveikslais? Kas, tavo manymų, nutiktų man?

Papurčiau galvą. Į šitą temą gilintis nė kiek netroškau. Jau žiojausi paklausti Vajermeno, ar galėčiau užlipti į *El Palacio* mansardą ir pasidairyti tam tikros pintinės (*RAUDONOS*), tačiau paskutiniu momentu nusprendžiau, jog neverta. Buvau tikras, kad ją rasiu pastogėje, bet nežinojau, ar man tikrai knieti, aiškintis, kas ten slypi. Dumoje Ky dėjos keisti dalykai, ir ne vien malonūs, kaip tvirtino nuojauta. Aš nesiruošiau kišti nosies, kur nereikia. Jei aplenksiu juos ratu, tikinau save, galbūt bėdų išvengsiu. Dėl šventos ramybės, didžiumą paveikslų išvešiu iš salos, parduosiu juos, jei tik atsiras pirkėjų. Atsisveikinsiu be jokios

*O, Dieve (isp.).

širdgėlos. Kūriau su aistra, tačiau užbaigti darbai man reiškė ne daugiau negu nuospaudų pusračiai, kuriuos nugremždavau, idant baigiantis karštai, statybvietėje praleistai rugpjūčio dienai, kojų nykščių netrintų darbiniai batai.

Tačiau "Mergaitę ir laivą" pasilaikysiu. Ne todėl, kad jai jutau išskirtinį prielankumą. Tiesiog nebuvau baigęs visos serijos, iki galo neįkvėpiau gyvybės. Vėliau galbūt paveikslus nutarsiu eksponuoti ir parduoti, bet kol kas jie liks Mažajame Rožinuke.

Kai parsigavau namo, bet kokie laivai nuo horizonto pranyko, trumpam išgaravo ir poreikis tapyti. Todėl įjungiau Vajermeno diktofoną ir į juostelę įrašiau kontraktą. Su teisinėmis struktūromis manęs niekas nesiejo, bet kitame savo gyvenime varčiau užtektinai oficialių dokumentų, ant kurių tekdavo suraityti autografus, ir šioji sutartis man pasirodė gana elementari.

Vakare kontraktą ir diktofoną nunešiau atgal į *El Palacio.* Vajermenas gamino valgyti. Elizabeta sėdėjo Porceliano svetainėje. Skvarbiaakis garnys - savotiškas naminis paukštelis - stovėjo lauke, ant tako, ir niauriu, nepatenkintu žvilgsniu varstė langą. Kambarį nutvieskė pamažu besileidžiančios saulės šviesa, bet slegiančios atmosferos ji neprasklaidė. Porceliano mieste viešpatavo chaosas. Žmonės ir gyvūnai gulėjo, kur papuolė, statiniai - nutrenkti į visus keturis bambukinio stalo kampus. Senoviškas dvaras su kolonomis riogsojo apverstas. Invalidų vežimėlyje kiūtanti, kapitono Blajaus išraišką nutaisiusi Elizabeta tarytum klausė, ar drįsiu viską sutvarkyti.

Krūptelėjau, kai už nugaros pasigirdo Vajermeno balsas.

- Jei bandau figūrėles gražiai sudėlioti, ponia Ystleik vėl jas išmėto. Keletą nušlavė ant grindų ir sudaužė.

- Jos vertingos?

- Kai kurios, bet ne čia esmė. Atsigavusi ji mintinai žino, kas kur stovi. Pažįsta savo žaisliukus ir juos mėgsta. Jeigu atsipeikės ir paklaus, kur piemenaitė... arba angliakasys... ir aš turėsiu atsakyti, jog tos figūros virto šukėmis, ji liūdės kiaurą dieną.

- Jei tiktai atsipeikės.

- Na, taip.

- Vajermenai, gal aš jau trauksiu namo.

- Tapysi?

- Taip, ketinau. - Pažvelgiau į sujauktą stalą. - Vajermenai?

- Aš čia, *vato.*

- Kodėl, paūmėjus ligai, ji taip sujaukia miestelį?

- Turbūt nepakenčia žvelgti į tvarką, kai jos pačios galvoje ne viskas... na, supranti...

Jau ruošiausi atsisukti, bet jis nuleido ranką man ant peties.

- Aš nenorėčiau, kad dabar į mane žiūrėtum, - prabilo virpančiu balsu. - Jaučiuosi kaip nesavas. Jei nori keliauti paplūdimiu, eik pro priekines duris ir per kiemelį. Gerai?

Paklusau. Grįžęs į Didįjį Rožinuką ėmiausi portreto. Mačiau, kad jis gausis neblogas. Kitaip tariant, visai geras. Jau įžvelgiau Vajermeno veidą, kuris pamažu niro iš drobės. Tą vakarą kažkaip ypatingai nesijaučiau, bet nieko tokio. Darbas visada sekasi geriausiai, kai jam neskiri perdėto dėmesio. Puikiai prisimenu, kad buvau laimingas. Apimtas ramybės. Kriauklelės murmėjo. Dešiniąją ranką žnaibė niežulys, bet labai silpnai ir giliai. Langas, už kurio atsivėrė vaizdas į įlanką, virto juodu stačiakampiu. Sykį nusileidau į svetainę ir suvalgiau sumuštinį. Įsijungiau radiją, atradau "Kaulo" stotį: "J. Geils Band" dainavo "Nepaliauk manęs mylėjusi". Nieko ypatingo, paprasčiausiai nuostabu - rokenrolo dievų dovana. Nesilioviau tapęs, ir Vajermeno veidas dar labiau išryškėjo. Įgavo vaiduokliška pavidalą. Tapo šmėkla, besivaidenančia drobėje. Bet nepikta ir nekenksminga. Atsisukęs neišvysčiau Vajermeno, stovinčio laiptų viršuje, kaip Tomas Railis. Šiuo metu *El Palacio de Asesinos* bičiulis prižiūrėjo Elizabetą, ir kairioji jo pasaulio pusė tebeskendėjo tamsoje. Dėl to neabejojau. Aš darbavausi. Iš radijo imtuvo sklido muzika, beveik nustelbusi kriauklelių šnabždesius.

Kažkuriuo momentu padėjau teptuką į šalį, išsimaudžiau duše ir griuvau į lovą. Jokių sapnų neregėjau.

Prisiminus gyvenimą Dumoje Ky, vasario ir kovo dienos, kai plušėjau prie Vajermeno portreto, atrodo pačios geriausios.

Vajermenas paskambino ryte, maždaug dešimtą valandą. Aš jau stovėjau prie molberto.

- Nesutrukdžiau?

- Ne. Pertraukėlė man praverstų, - sumelavau.

- Šįryt tavęs pasigedome. - Pauzė. - Tai yra, aš tavęs pasigedau. *Ji...*

- Aišku.

- Kontraktas be jokių kliaučių. Praktiškai, nėra prie ko prikibti. Čia parašyta, jog tu su galerija pelną pasidalinsite pusiau. Bet aš kai ką pakeisiu. Kol pardavimai nesieks ketvirčio milijono, tavo dalis sieks penkiasdešimt penkis procentus. Ir ji išaugs iki šešiasdešimties, kai šitą ribą viršysi.

- Ei, aš nė už ką neparduosiu paveikslų už ketvirtį milijono dolerių!

- Tikiuosi, *muchacho*, galerijos savininkai irgi taip galvoja, todėl siūlysiu, kad virš pusės milijono tau atitektų septyniasdešimt nuošimčių.

- Ir norėčiau, jog man pasmaukytų Mis Florida, - išlemenau. - Įtrauk ir šį punktą.

- Bus padaryta. Dar viena smulkmena. Kontraktas galios šimtą aštuoniasdešimt dienų, nors laiko tarpas turėtų būti dvigubai trumpesnis. Dėl to problemų nekils, bet sąlyga gan įdomi. Jiems baugu, kad apie tave sužinos ir pasiglemš kokia stambi Niujorko galerija.

- Papildomų niuansų, kuriuos man derėtų žinoti, bus?

- Ne-e. Jaučiu, tau maga grįžti prie paveikslo. Pokyčius asmeniškai aptarsiu su ponu Jošida.

- Kaip tavo regėjimas? Permainų yra?

- Ne, *amigo*. O, kad jų būtų! Bet tu dirbk.

Jau traukiau ragelį nuo ausies, kai jis pasiteiravo:

- Ryte žinių klauseisi?

- Ne. Neturėjau progos įsijungti televizorių. Kodėl klausi?

- Apygardos koronerio tvirtinimu, Ledinukas Braunas mirė dėl kongestinio širdies nepakankamumo. Pamaniau, jog tu norėtum žinoti.

Vėl ėmiausi darbo. Jis ėjos lėtai, bet nestrigo. Aplink langelį, vaizduojantį smegenis, kurios plūduriavo įlankos vilnyse, materializavosi Vajermenas. Gerokai jaunesnis nei nuotraukose, prisegtose prie molberto kraštų, bet dėl to galvos nesukau. Į skaitmeniniu aparatu užfiksuotus vaizdus žiūrėjau vis rečiau, o trečiąją dieną visai jų atsikračiau. Fotografijų man nebereikėjo. Vis dėlto tapiau sekdamas, mano nuomone, daugumos dailininkų pavyzdžiu - ramiai dirbau, užuot paniręs į beprotišką transą ir žaibiškai, spazmiškai išsikrovęs. Mažajame Rožinuke visuomet įsijungdavau “Kaulo” stotį.

Ketvirtą dieną Vajermenas atvežė pakoreguotą sutartį ir pranešė, kad galiu ją pasirašyti. Pridūrė, esą Nanucis nori nufotografuoti mano paveikslus ir pagaminti skaidres, nes viduryje kovo, likus mėnesiui iki parodos, Sarasotos Selbio bibliotekoje įvyks paskaita, kurios klausysis šešiasdešimt ar septyniasdešimt meno globėjų iš Tampos-Sarasotos regiono. Puiku, atsakiau, ir ant kontrakto suraičiau parašą.

Darijus prisistatė po pietų. Nekantraudamas laukiau, kol jis baigs spragsėti fotoaparatu ir iškeliaus, o aš vėl galėsiu stotis prie molberto. Pasidomėjau, kas Selbio bibliotekoje skaitys paskaitą, vien todėl, kad palaikyčiau pokalbį.

Jis atsigręžė ir kilstelėjo antakį, tarsi būčiau pajuokavęs.

- Pasaulyje yra tik vienas žmogus, susipažinęs su jūsų darbais, - atsakė. - Jūs pats.

Išsproginau akis.

- Aš negaliu dėstyti paskaitos! Juk apie dailę nieko nenutuokiu!

Nanucis ranka aprodė paveikslus, kuriuos Džekas ir du pagalbininkai, po pusę dienos dirbantys “Skote”, po savaitės ruošėsi išvežti į Sa-

rasotą. Kiek supratau, drobės išliks dėžės, nugrūstos į galerijos saugyklą, iki pat parodos.

- Jie sako ką kitą, mano drauge.

- Darijau, tie žmonės *išmano* meną! Lankė kursus! Po galais, spėju, jog didžiuma menotyrą studijavo koledžuose! Ko iš manęs norite? Kad prieš juos atsistočiau ir imčiau mekenti?

- Panašiai elgdavosi Džeksonas Polokas šnekėdamas apie savo darbus. Ir dažniausiai girtas. Kaip žinia, jis praturtėjo. - Priėjęs Darijus sugriebė strampą ir tuo man padarė įspūdį. Retai kas drįsdavo liesti rankos bigę, tarytum giliai širdyje dauguma būtų tikėję, jog amputacija užkrečiama. - Klausykit, mano drauge. Tie žmonės labai įtakingi. Ne vien dėl pinigų - juos domina nauji menininkai, ir kiekvienas turi mažiausiai po tris pažįstamus, kurių pomėgiai tapatūs. Po paskaitos - *jūsų* paskaitos - pasklis kalbos, paprastai, virstančios išskirtinėmis, "gandu" vadinamomis žiniomis.

Jis nutilo, šyptelėjo, patimpčiojo fotoaparato dirželį.

- Jums tereikia iškloti, nuo ko viskas prasidėjo, - pratęsė. - Kaip jūs užaugote...

- Darijau, aš *nežinau*, kaip užaugau!

- Taip ir paskelbkit. Sakykit bet ką! Jūs gi *menininkas*, dėl Dievo meilės!

Temos nebeplėtojome. Grėsmingoji paskaita buvo nutolusi į neapibrėžtą ateitį, o man magėjo, kad jis pasišalintų. Norėjau įsijungti "Kaulo" stotį, nuo molberto nutraukti apdangalą ir užsiimti portretu, kurį pavadinau "Vajermenas žiūri į vakarus". Rėžti bjaurią tiesą į akis? Tapydamas paveikslą nebegalvojau, kad jis padės atlikti kažkokį magišką fokusą. Dabar savotišką stebuklą įkūnijo pats kūrinys. Jis pasigrobė visą mano dėmesį, tuo tarpu vėlesni įvykiai - žadėtasis interviu su Mere Ajer, paskaita ir net paroda, - atrodė ne šiaip priešakyje, o kažkur aukštai virš manęs. Kaip įlankos paviršių varstantys, žuvų akimis regimi lietaus lašai.

Pirmąją kovo savaitę man labiausiai rūpėjo ne saulėlydis, o dienos šviesa. Kaip ji užliedavo Mažąjį Rožinuką, kurį tarsi pakylėdavo į orą. Be to, nepaliaujamai klausiausi radijo. "The Allman Brothers Band", "Molly Hatchet", "Foghat". Pamenu, kaip Dž. Dž. Keilas pradėdavo dainą "Mane vadina vėjeliu": "Štai dar vienas iš senųjų mėgiamų rokenrolų, pirmyn į Brodvėjų", ir kaip išjungęs radijo imtuvą, valydamas teptukus, klausydavausi kriauklelių, krebždančių po namu. Tą savaitę negalėjau atsiplėšti nuo pamėkliškos fizionomijos, priklausančios jaunesniam vyrui, kuriam dar teks pamatyti iš Dumos atsiveriančią panoramą. Vienoje dainoje, berods, Polo Saimono, yra tokia eilutė: *jei niekuomet nebūčiau mylėjęs, niekuomet ir ašarų nebūčiau liejęs*. Tie žodžiai puikiai tiko tapomam veidui. Kol kas netikram, vaiduokliškam - bet aš stengiaus jam suteikti gyvumo. Bruožai ryškėjo aplink smegenis, plūdu-

riuojančias įlankoje. Nuotraukų man nereikėjo, nes šitą veidą puikiai pažinojau. Jis išniro iš atsiminimų gilumos.

Kovo ketvirtąją karštis tvyrojo visą dieną, bet oro kondicionieriaus nejungiau. Tapiau išsirengęs iki sportinių šortukų; veidas ir šonai žliaugė prakaitu. Man porą sykių paskambino telefonu. Pakėlęs ragelį pirmą kartą, išgirdau Vajermeno balsą.

- Edgarai, paskutiniu metu retai kada apsilankai. Užsuktum vakarienei?

- Gal ne, Vajermenai, bet ačiū už pasiūlymą.

- Darbuojies, ar tau įkyrėjo draugija iš *El Palacio?* Galbūt ir viena, ir kita?

- Tiesiog dirbu. Beveik baigiau. Kas naujesnio regėjimo padangėse?

- Kairioji lemputė iki šiol neveikia, bet aš nusipirkau pirato tvarstį, kurį užsidėjęs dešiniąja akimi sugebu skaityti penkiolika minučių. Be pertraukų. Sakyčiau, milžiniškas šuolis į priekį, ir, manau, už jį turėčiau būti dėkingas tau.

- Dar neaišku, - atsakiau. - Portretą tapau kitaip negu Ledinuką Brauną su Tina Garibaldi. Arba žmoną su... su draugais. Šįkart nėra jokio *bum*. Ar supranti, ką reiškia *bum?*

- Taip, *muchacho*.

- Jei kas ir pasikeis, spėju, kad permainos įvyks artimiausiu metu. Jei ne, bent jau turėsi savo portretą. Pamatysi, kaip išrodei - *tikriausiai* išrodei - būdamas dvidešimt penkerių.

- Juokauji, *amigo?*

- Ne.

- Nė nežinau, ar išvis prisiminsiu, kaip atrodė dvidešimt penkiametis Vajermenas.

- Kaip Elizabetos savijauta? Pokyčių yra?

Jis atsiduso.

- Vakar ryte poniai Ystleik lyg ir pagerėjo, todėl ją pasodinau mažesniojoje svetainėje, - ten stovi stalas, kurį praminiau Porceliano priemiesčiu, - ir ji ant grindų nušveitė Valendorfo balerinas. Sudaužė visas aštuonias. Nepakeičiamas, žinoma.

- Apmaudu girdėti.

- Aną rudenį nė negalvojau, kad jai taip gali pablogėti. O Dievas mus visuomet baudžia už tai, ko nepajėgiame įsivaizduoti.

Antrojo skambučio sulaukiau po penkiolikos minučių. Pyktelėjęs sviedžiau teptuką ant darbastalio. Užmegzti ryšį bandė Džimis Jošida. Džiaugsmingas, bemaž triumfuojantis jo balsas veikiai numalšino mano susierzinimą. Džimis matė skaidres, kurios, anot jo, “visus išvers iš kojų”.

- Nuostabu, - burbtelėjau. - Per paskaitą ketinu pasakyti “Jau galite stotis”... ir išeiti.

Jis skambiai nusikvatojo, lyg nieko juokingesnio gyvenime nebūtų girdėjęs, ir tarė:

- Atvirai kalbant, skambinu norėdamas paklausti, kuriuos paveikslus pažymėti raide “N” - tai yra, kurie neparduodami.

Iš lauko atsklido dundesys, kokį išgautų per lentų tiltą važiuojantis, kaip reikiant apkrautas sunkvežimis. Nukreipiau žvilgsnį į Meksikos įlanką - kur mediniai tilteliai nesidriekė - ir supratau, jog toli vakaruose ką tik nugriaudėjo perkūnas.

- Edgarai, jūs mane girdite?

- Taip, taip. Jei atsiras pirkėjų, galite parduoti viską, išskyrus “Mergaitės ir laivo” seriją.

- O...

- Kažkas jus nuvylė?

- Vieną jų ruošiausi įsigyti galerijai. Buvau nusižiūrėjęs “Numerį 2”.

- Žinant, kokios sąlygos įtrauktos į sutartį, jis nusipirktų paveikslą su penkiasdešimties procentų nuolaida. *Neblogai, vyrut*, kaip pasakytų mano tėvas.

- Toji serija neužbaigta. Gal vėliau, kai nutapysiu likusius...

- Kiek jų dar bus?

Kol ant tranco pajėgsiu perskaityti sumauto vaiduoklių laivo pavadinimą.

Tuos žodžius gal ir būčiau ištaręs balsu, jei ne griaustinis, vėl nuskardėjęs vakaruose.

- Manau, pajusiu, kuomet ateis metas sustoti. O dabar, jei atleisite...

- Nepykit, kad sutrukdžiau. Grįžkit prie darbo.

Nuleidęs belaidžio telefono ragelį pasvarsčiau, ar aš tebenoriu tapyti. Bet... man liko tiek nedaug. Jei labai pasistengsiu, portretą užbaigsiu dar šį vakarą. Ir mane viliojo mintis padirbėti siaučiant audrai, kuri slinko nuo įlankos.

Padėk man Dieve, bet tokia galimybė man pasirodė romantiška.

Įsijungiau radiją, kurį užtildžiau šnekėdamas telefonu, ir iš garsiakalbio nuskambėjo Ekslo Rouzo balsas, vis šaižiau staugiantis “Sveiki atvykę į džiungles”. Čiupau teptuką, užsikišau jį už ausies, pakėliau kitą ir ėmiau tapyti.

Danguje kaupėsi audros debesys juodais pilvais, per vidurį suraižyti mėlynais ir purpuriniais potėpiais. Protarpiais tumuluose blykstelėdavo žaibas, ir tuomet jie primindavo smegenis, kupinas piktų kėslų. Įlanka išblanko ir apmirė. Saulėlydis, virtęs geltona juostele, vangiai sumir-

gėjo, trumpam nusidažė oranžine spalva ir užgeso. Mažąjį Rožinuką užtvindė prieblanda. Sulig kiekvienu žaibo tvyksniu, radijas užbliaudavo statiniais trikdžiais. Nutraukiau darbą tik tam, kad jį užčiaupčiau, bet šviestuvo neįjungiau.

Tiksliai nepamenu, kada portretą ėmėsi kurti kažkas kitas... iki šios dienos nesu tikras, ar *išties* tapiau ne aš; galbūt *si*, galbūt *no*. Težinau, jog kažkuriuo momentu, nudūriau akis žemyn ir sparčiai blėstančioje dienos šviesoje bei žaibo blyksniuose, kurie retsykiais perskrosdavo dausas, įžiūrėjau dešiniąją ranką. Po rudu strampu pamačiau mirtinai baltą dilbį, glebius, ištežusius raumenis. Jokio rando ar siūlės nepastebėjau, tiktai įdegio liniją - žemiau šios galūnę tarsi pridvisusios ugnies liepsnos degino niežulys. Danguje vėl sužybčiojo, ir ranka iš akiračio pranyko. Jos niekada ir nebuvo, bent jau Dumoje Ky, užtat nieždėjimas taip varė iš proto, kad panūdau į ką nors suleisti dantis.

Vos tiktai pažvelgiau į drobę, smilkuliai plūstelėjo jos kryptimi kaip vanduo, išsipylęs iš maišelio, ir aš tarsi pašėlau. Temstant salą užgriuvo audra, o mano galvoje sukirbėjo mintis apie cirko numerį, kur vyrukas užrištomis akimis svaido peilius į žavią merginą, praskėstomis rankomis ir kojomis kybančią ant medinio, sukamo stendo. Berods, nusijuokiau, nes irgi tapiau *aklai*. Beveik nieko nematydamas. Kartkartėmis kambario tamsą suraižydavo žaibas, ir į mane šastelėdavo Vajermenas, dvidešimt penkerių metų Vajermenas, prieš Chuliją, Esmeraldą, *la loteria* egzistavęs Vajermenas.

Aš laimiu, tu laimi.

Akinantis žaibas nušvietė langą purpuriniu-baltu atspalviu, kartu su elektros iškrova nuo įlankos atūžė vėtros gūsis. Liūties šuorai su tokia jėga perliejo stiklą, kad pagalvojau (toje sąmonės dalyje, kurioje mintys dar pajėgė susiformuoti) tuojau išgirsiąs, kaip jis išlaksto į šukes. Virš galvos driokstelėjo tuzinas patrankų. Kriauklelių murmesys virto lavonų balsais, šnabždančiais apie paslaptis. Kaip anksčiau to nepastebėjau? Mirusieji, taip! Čia atplaukė laivas supuvusiomis burėmis, numirėlių laivas, kuris atsikratė gyvais velioniais. Juos, tūnančius po namu, atgaivino audra. Mačiau, kaip tie padarai braunasi pro barškantį kriauklių apklotą, regėjau tižius išblyškėlius žaliais plaukais ir žuvėdrų akimis, ropojančius vieni per kitus ir šnekančius, šnekančius, šnekančius. Taip! Nes jiems reikėjo daug už ką atsigriebti, ir kas žino, kada kitąkart salą sudrebins gyvybę įkvėpiantis štormas?

Tapęs nesilioviau. Triūsiau tamsoje, užvaldytas baimės, mano ranka kursavo aukštyn žemyn, ir kurį laiką netgi rodės, kad aš *diriguoju* audrai. Sustoti negalėjau. Nė nepamenu kada "Vajermenas žiūri į vakarus" buvo baigtas. Atsipūsti man liepė dešinioji galūnė. Kairiajame apa-

tiniame kampe brūkštelėjau inicialus - EF - ir pusiau perlaužiau teptuką. Abejomis rankomis. Lūžgaliai nukrito ant grindų. Nuo molberto atsitraukiau sverdėdamas ir šaukdamas, esą jau užteks - kad ir kas čia vyksta, lai visa tai užsibaigia. Žinojau, jog taip ir atsitiks, nes portretą pagaliau užbaigiau.

Sustojęs prie laiptų pažiūrėjau apačion ir svetainėje išvydau dvi vandeniu aptekusias figūrėles. *Obuolys, apelsinas*, pamaniau. *Aš laimiu, tu laimi*. Trenkė žaibas, ir aš supratau regįs porą mergaičių, kokių šešių metų, neabejotinai dvynukes, paskendusias Elizabetos Ystleik seseris. Jų suknutės buvo prilipusios prie smulkių kūnelių, plaukų sruogos - prisiklijavusios prie skruostų. Blankūs veidai kurstė siaubą.

Gerai žinojau, iš kur jos atsibeldė. Išrėpliojo iš kriauklių sluoksnio.

Susiėmusios už rankų mergaitės spoksojo į mane. Danguje, ne arčiau, kaip už mylios, nubildėjo griaustinis. Bandžiau surikti, bet neįstengiau. *Aš jų nematau*, pagalvojau. *Ne, matau.*

- Aš pajėgsiu, - kriauklelių balsu sukuždėjo viena.

- Ji buvo raudona, - kriauklelių balsu sukuždėjo kita. Jos jau stypsojo viduryje laiptatakio. Iš abiejų galvų beliko kaukolės šlapiais, palei šonus nudrikusiais plaukais.

- Sėsk ant *tetos*, - sutartinai pasakė, tarytum mergytės, kurios skanduoja šokinėdamos per virvutę... bet šios kuždėjo kriauklelių balsu. - Sėsk ant *dėdės*.

Link manęs jos ištiesė balsvus, šiurpius pirštus.

Apalpau ten, kur stovėjau - laiptų viršuje.

Skambėjo telefonas. Tą žiemą juo prisišnekėjau apsčiai.

Prasimerkiau, pamėginau sugraibyti stalinę lempą, norėjau tučtuojau įjungti šviesą, nes ką tik sapnavau baisiausią gyvenime košmarą. Bet mano pirštai teužčiuopė sieną. Vos palietęs vertikalų paviršių suvokiau, kad galva perkreipta keistu, sopulius keliančiu kampu ir remiasi į tą pačią sieną. Sudundėjo griaustinis, bet tyliai ir niauriai, akivaizdžiai slopdamas. Garsas mane sugrąžino į gąsdinančią, skausmingą tikrovę. Aš gulėjau ne lovoje, o Mažajame Rožinuke. Apalpau, nes...

Išplėčiau akis. Mano sėdimoji įsispaudė į laiptų aikštelę, kojos nutįso pakopomis. Prisiminiau dvi paskenduoles - akimirkai mintyse pamačiau ryškų jų vaizdą, - ir pašokau ant kojų nepaisydamas nutirpusios, tebegyjančios galūnės. Visą dėmesį sutelkiau į tris jungiklius laiptų viršuje. Net ir juos užgriebęs, buvau tikras: *šviestuvai išliks aptemę, audra garantuotai nutraukė elektros tiekimą.*

Bet lemputės *užsidegė* prasklaidydamos tamsą Mažajame Rožinuke ir ant laiptų. Prie apatinės pakopos įžvelgęs smėlį ir balutes trumpam

suakmenėjau, tačiau sąstingis ištirpo, kai pastebėjau pradarytas laukujes duris.

Jas, žinoma, atlapojo vėjas.

Svetainėje telefonas nutyko, ir atgijo autoatsakiklis. Įrašytas mano balsas pasiūlė po signalo palikti žinutę. Skambino Vajermenas.

- Edgarai, kur tu? - jaučiausi pernelyg išmuštas iš vėžių, kad suprasčiau, ką atspindi jo balsas - džiūgavimą, nusivylimą ar siaubą. - Perskambink. Privalai *nedelsdamas* su manimi susisiekti! - ausis pasiekė spragtelėjimas.

Nusileidau apačion, judėjau atsargiais žingsneliais, kaip senukas, įkopęs į devintą dešimtmetį. Pirmiausia visur įjungiau šviestuvus: svetainėje, abejuose miegamuosiuose, verandoje. Lemputes uždegiau netgi vonios kambariuose, į tamsą kišau ranką įsitempęs, baimindamasis, kad ją palies šalta, drėgna, jūržolėmis apkarstyta galūnė. Nieko panašaus nenutiko. Kai Didysis Rožinukas nutvisko, atsipalaidavau ir staiga pajutau, kad vėl praalkau. Tiksliau, išbadėjau. Pabaigus Vajermeno portretą, mane pirmą kartą ėmė graužti alkio kirminas... bet tuo stebėtis nederėtų, nes šiek tiek anksčiau mano dėmesį buvo prikaustę visai kitokie, jaudinantys potyriai.

Pasilenkęs apžiūrėjau sąšlavas, suneštas pro atviras duris. Tik smėlis ir vanduo. Pastarasis jau sklaidėsi į lašelius, blizgančius ant vaško, kuriuo namų tvarkytoja blizgindavo kipariso grindis. Ant apatinių, kilimėliu pridengtų laiptelių, pamačiau drėgnas dėmeles, bet nieko daugiau.

Nenorėjau sau pripažinti žvelgiąs į pėdsakus.

Nudrožiau į virtuvę, pasidariau sumuštinį su vištiena ir jį prarijau stovėdamas prie spintelės. Iš šaldytuvo pasiėmiau alaus, kuriuo užsigėriau maistą. Paskui sukirtau vakarykštės dienos salotas, skendinčias "Niumen's Oun Frenč" padaže. Galop grįžau į svetainę, žengiau prie telefono ir surinkau *El Palacio* numerį. Vajermenas atsiliepė po pirmojo pyptelėjimo. Ketinau pameluoti, esą vaikštinėjau lauke, dairiausi, ar audra kaip nors apgadino namą, bet jam visiškai nerūpėjo, kur šlaisčiausi. Vajermenas šūkčiojo ir juokėsi pro ašaras.

- Aš matau! Kuo puikiausiai! Kairioje akyje visiškai prašviesėjo! Negaliu tuo patikėti, bet...

- Lėčiau. Tavo klegesį vos įmanoma suprasti.

Bet jis tebemalė liežuviu. Matyt, neįstengė aprimti.

- Audros įkarštyje aptemusią akį pervėrė skausmas... neįsivaizduoji, koks skausmas... lyg kas būtų dūręs įkaitinta viela... pamaniau, kad į namą smogė žaibas, ir, padėk man Dieve... nusiplėšiau tvarstį... ir suvokiau, jog matau! Ar girdi, ką sakau? *Aš matau!*

- Taip, girdžiu, - patvirtinau. - Nuostabu.

- Čia tavo darbas? Tavo, ar ne?

- Galbūt. Greičiausiai. Turiu tau dovanų. Pristatysiu portretą rytoj. - Padvejojęs pridėjau: - Saugok jį, *amigo*. Gal užbaigtiems paveikslams ir nebūtina ypatinga priežiūra, nemanau, jog sulauktume kažkokių pokyčių, jeigu jiems kas nutiktų, antra vertus, aš netikėjau ir tuo, kad Bušas įveiks Kerį.

Jis audringai nusikvatojo.

- O, *verdad*. Ar buvo sunku?

Nespėjus atsakyti, man dingtelėjo mintis.

- Kaip į štormą reagavo Elizabeta?

- Velniškai prastai. Smarkiai pabjuręs oras visuomet baugina ponią Ystleik, bet šįsyk ji kone paklaiko. Kažką klykė apie seseris. Tesę ir Lo-Lo, nuskendusias per trečiąjį dešimtmetį. Įvarė baimės netgi man... na, pagaliau viskas baigta. Kaip *tu* jautiesi? Ar *buvo* sunku?

Nukreipiau žvilgsnį į smilteles, pabarstytas tarp laukujų durų ir laiptų. Ne, ten tikrai ne pėdsakai. Kaltink įsišėlusią *menininko vaizduotę*, sau tariau.

- Nelengva. Bet pagaliau viskas baigta.

Bent aš taip vyliausi.

Mes pašnekėjome dar penkias minutes... tai yra, kalbėjo Vajermenas. Ne, veikiau burbuliavo. Prieš padėdamas ragelį prisipažino, kad bijo eiti miegoti. O jei, kai atsikels, vėl bus apakęs kairiąja akimi? Užtikrinau, jog dėl to nerimauti neverta, ir palinkėjau geros nakties. *Mane* gąsdino galimybė atsikelti vidurnaktį ir išvysti Tesę su Lora - arba Lo-Lo, kaip ją vadino Elizabeta, - iš abiejų pusių sėdinčias ant lovos kraštelių.

Viena iš jų ant savo drėgnų kelių, ko gero, laikytų Rebą.

Čiupau dar vieną butelį alaus ir grįžau į Mažąjį Rožinuką. Prie molberto prisiartinau nuleidęs galvą, dėbsodamas į grindis. Akis pakėliau žaibiškai, lyg norėdamas portretui padaryti netikėtumą. Dalis manęs, linkusi į logiškus paaiškinimus, tikėjosi jį pamatyti sudarkytą dažais, išvysti Vajermeno veidą, nutepliotą dėmėmis, kurių per audrą, kai kambarį tenutvieksdavo žaibo blyksniai, pridrabsčiau ant drobės. Tačiau kita mano dalis tvirtino, esą tokie lūkesčiai neišsipildys. Žinojo, kad vaizdą akiratyje nušvietė kažkoks kitas šaltinis (savitais, judesius kontroliuojančiais pojūčiais naudojasi ir cirkininkai, kurie užrištomis akimis svaido peilius). Toji dalis buvo tikra, jog “Vajermenas žiūri į vakarus” nusisekė, ir ji nesuklydo.

Tam tikra prasme, apsigyvenęs Dumoje Ky, sukūriau geriausią savo paveikslą, nes jį tapiau *racionaliai* - nepamirškit, beveik iki galo plušėjau prie dienos šviesos. Ir blaivaus proto. Vaiduoklis, ilgą laiką šmėžavęs drobėje, virto mielu veidu, trykštančiu jaunyste, ramybe ir

naivumu. Juodų plaukų žilos gijos nemargino. Lūpų kampučiai buvo truputį pakelti; šypsenėlė atsispindėjo ir žaliose akyse, tas savo ruožtu papildžiau tankiais, išvaizdžiais antakiais. Plati kakta priminė langą, atsivėrusį į Meksikos įlanką, kurios pusėn šis žmogus nukreipė mintis. Smegenyse nematyti jokios kulkos. Lygiai taip pat lengvai galėjau pašalinti aneurizmą arba piktybinį auglį. Darbo pabaiga man kainavo brangiai, bet pateiktą sąskaitą aš apmokėjau.

Audros šėlsmas nuslopo iki silpnų dundesių, protarpiais nuvilnijančių kažkur virš įlankos, netoli Floridos. Pamaniau, jog dabar galėčiau nusnūsti. Užsidegęs stalinę lemputę, jei tik norėčiau; Rebai šviesa nė motais. Gal net įsikiščiau ją tarp strampo ir šono. Ne kartą taip dariau anksčiau. Varjermenas atgavo regėjimą, bet džiaugsmą dėl pagerėjusios draugo sveikatos nustelbė supratimas, jog pagaliau nutapiau kažką išties didingo.

Ir paveikslas priklausė man.

Taip, gododamas tokias mintis, užmigčiau nesunkiai.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (IV)

Susitelkite. Geras piešinys labai skiriasi nuo eilinio, menkaverčio atvaizdo, kokių mūsų planetoje pilna.

Elizabeta Ystleik velniškai puikiai mokėjo susikaupti; iš esmės, į pasaulį ji grįžo todėl, kad piešė. Novynoje tūnančiam balseliui papasakojus apie lobius, mergaitė sutelkė dėmesį ir nupaišė juos, apklojusius įlankos dugną. Kai audra iš smėlio išrausė gėrybes, jos, ko gero, būtų sužibusios vidurdienio saulės spinduliuose, ir tie žiburėliai - prasismelkę iki paviršiaus, nuo kurio juos skyrė ne toks jau didelis atstumas.

Ji troško pradžiuginti tėvelį. Sau tenorėjo porcelianinės lėlytės.

Tėtis sako: Bet kokia lėlė atiteks tau, kaip sąžiningas atlygis. *Atleisk, Viešpatie, jis nežinojo, ką daro.*

Įbridusi į vandenį iki putlių keliukų, Elizabeta pamojo ranka. Lobis ana ten. Plauk, kol pasakysiu sustoti.

Jis patraukė giliau, ir, kai išsitiesė ant pilvo, visu kūnu panirdamas į caldo, *plaukmenys tapo panašūs į miniatiūrines irklines valteles. Būtent taip vėliau Libita juos nupieš. Tėvelis spjovė į akvalangą, praskalavo stiklą ir jį užsmaukė ant veido. Kvėpavimo vamzdelio kandiklį įsikišo tarp lūpų. Įniko puškenti salėtoje žydrynėje nugramzdinęs veidą į vandenį, susiliejęs su kibirkščiuojančiais atspindžiais, kurie auksu nudažė vaiskias vilnis.*

Apie tuos įvykius žinau. Dalį jų nupiešė Elizabeta, kai ką papildė mano ranka.

Aš laimiu, tu laimi.

Ji stirksojo vandenyje iki kelių, po pažastimi spausdama Novyną, kol auklė Melda, kuriai nerimą kėlė sūkuringos povandeninės stovės, pakvietė mergaitę atgal į krantą. Abi stovėjo Šešėlių paplūdimyje, kaip jį praminė Ystleikai, kol Elizabeta šūksniu pranešė, jog tėvelis rado reikiamą vietą. Džonui neriant į gelmę, aukštyn šastelėjo pelekai. Jis pratūnojo po vandeniu kokias keturiasdešimt sekundžių, kol pagaliau išniro taškydamasis purslais, išspjaudamas kvėpavimo vamzdelio kandiklį.

Jis sako: Kad mane kur skradžiai, ten iš tiesų kažkas yra!

Tėvelis išbrido iš įlankos, apkabino mažąją Libitą. Vis spaudė, spaudė, spaudė ją prie savęs.

Aš žinau. Pats nupiešiau tą vaizdą. Kartu su patiestu pledu, raudona iškylų pintine ir ant jos padėtu žeberkliniu pistoletu.

Džonas vėl niurktelėjo į vandenį ir šįsyk grįžo su pilnu glėbiu senovinių daiktų, laikė juos nepatogiai priglaudęs prie krūtinės. Vėliau ims naudotis krepšeliu, su kuriuo auklė Melda keliaudavo į turgų. Prigrūdęs jį papildomu svoriu, lengviau nusileisdavo į dugną. Dar vėliau laikraštyje pasirodys nuotrauka su didžiuma smulkmenų - "lobiu", - išdėliotų prieš besišypsantį Džoną Ystleiką ir jo talentingąją, neapsakomai susitelkusią dukterį. Bet porcelianinės lėlės nematyti.

Nes ji išskirtinė. Ir priklauso Libitai. Kaip sąžiningas atlygis.

Nejau Tesės ir Lo-Lo mirtis nulėmė toji lėlytė? Ar dičkį sukūrė ji? Kiek prie šitų įvykių prisidėjo pati Elizabeta? Kas iš jų įkūnijo dailininką, ir kas buvo tuščia drobė?

Į kai kuriuos klausimus taip ir neradau mane tenkinančių atsakymų, bet esu sukūręs savus piešinius ir žinau, jog, kalbant apie meną, galima perfrazuoti Nyčės posakį: jeigu išmoksite susitelkti, galų gale ateis metas, kai dėmesio koncentracija jūsų neapleis niekada. Net jeigu norėsite.

VAIZDAS IŠ DUMOS

Ankstyvą kitos dienos rytą mudu su Vajermenu pasitikome iki blauzdų įbridę į įlanką - šaltis taip gėlė kojas, kad momentais užimdavo kvapą. Jam nušlepsėjus į vandenį, žengiau pavymui nieko neklausdamas. Netardamas nė žodžio. Rankose gniaužėme kavos puodelius. Jis mūvėjo šortus, man teko stabtelėti ir iki kelių atsiraitoti kelnes. Už nugaros, gale medinio tako, invalidų vežimėlyje kūprinosi Elizabeta, niauriai dėbsanti į horizontą, apsiseilėjusi smakrą. Didžiosios dalies pusryčių nepalietė. Šiek tiek pakramsnojo, visą kitką išdrabstė. Palaidus jos plaukus kedeno silpnas pietys.

Aplink mus raibuliavo vanduo. Kuo toliau, tuo labiau man patiko švelnus it šilkas bangelių prisilietimas: iš pradžių jos mane pakylėdavo, ir aš jausdavausi tarsi stebuklingai atsikratęs dvylika svarų, netrukus atslūgdavo pasiglemždamos smilteles, kurios kutenančiais sūkurėliais slysdavo tarp kojų pirštų. Priešakyje, už septyniasdešimties ar aštuoniasdešimties jardų, rytines padanges skrodė du storapilviai pelikanai. Staiga jie suskleidė sparnus ir smigo apačion nelyginant akmenys. Pirmasis išniro iš vandens nieko nepešęs, antram pasisekė prigriebti pusryčius. Žuvelė pranyko snape, pelikanui tebekylant aukštyn. Baletas gal ir senoviškas, bet vis tiek malonus akiai. Pietuose, kur vešėjo žalios tankmės, nepaliaujamai klykavo kažkoks paukštis: "Ui-ui! Ui-ui!"

Vajermenas atsigręžė į mane. Dvidešimt penkerių metų neatrodė, bet per visą mūsų pažinties laikotarpį pirmąsyk mačiau jį taip atjaunėjusį. Iš kairiosios akies raudonis pranyko be pėdsakų, o vyzdys nebekrypo į šalis lyg sakydamas: "Žiūriu, kur noriu!" Nekilo jokių abejonių, kad jis mane mato. Kuo aiškiausiai.

- Kad ir ką galėčiau dėl tavęs nuveikti... - prabilo. - Bet ką. Bet kada. Tu pakvieti, aš prisistatau. Tu paprašai, aš padarau. Iš manęs gauni pasirašytą, bet neužpildytą čekį. Ar mes supratome vienas kitą?

- Taip, - patvirtinau. Įsisąmoninau dar kai ką: jei tau kas nors siūlo tuščią čekį, jo niekada nevalia išgryninti. Apie tokius dalykus nė nereikia galvoti. Kartais suvokimas aplenkia smegenis ir išsikeroja širdyje.

- Puiku. Tik tiek ir ketinau pasakyti.

Išgirdau knarkimą. Atsigręžęs pamačiau, kad Elizabeta sėdi nukorusi galvą, į krūtinę įrėmusi smakrą. Viename kumštyje ji spaudė skrudintos duonos riekelę. Viršugalvyje verpetais plaikstėsi plaukai.

- Ji atrodo sulysusi, - pastebėjau.

- Nuo Naujų Metų numetė dvidešimt svarų. Kasdien plaku maistinguosius kokteilius, bet ponia Ystleik jų negeria. O kaip tu? Išvaizdą pakeitei dėl darbo?

- Kaip pakeičiau?

- Primeni žmogų, kuriam kairįjį sėdimosios pusrutulį iškando Baskervilių šuo. Jeigu persidirbai, gal tau derėtų padaryti pertrauką ir atsipūsti. - Jis gūžtelėjo. - "Tokia yra mūsų nuomonė, mielai išklausysime jūsiškę", kaip sakoma per 6 kanalą.

Tebestovėjau nejudėdamas, jausdamas atplūstančias ir nuslūgstančias bangeles, svarsčiau, ką *galėčiau* atskleisti Vajermenui. Atsakymas badyte badė akis: viską arba nieko.

- Manau, turėčiau tau iškloti, kas vakar naktį įvyko. Tik prižadėk nekviesti vyrų baltais chalatais.

- Gerai.

Papasakojau, kaip, atslinkus sutemoms, baigiau portretą. Kaip mačiau dešinįjį dilbį ir plaštaką. Kaip laiptų apačioje išvydau dvi mergaites ir apalpau. Man bešnekant, mudu išbridome iš vandens ir priartėjome prie parpiančios Elizabetos. Vajermenas pamėgino nuvalyti padėklą, trupinius šluodamas į maišelį, kurį sužvejojo kapše, pakibusiame po vežimėlio ranktūriu.

- Viskas? - pasiteiravo.

- Tau maža?

- Aš tik paklausiau.

- Taip, viskas. Iki šešių ryto miegojau kaip užmuštas. Tuomet įkišau tave - tavo *portretą* - į automobilį ir atvežiau čia. Beje, kai jausies pasirengęs jį išvysti...

- Truputį vėliau. Sugalvok skaičių nuo vieno iki dešimties.

- Ką?

- Pamalonink mane, *muchacho.*

Skaičių sumąsčiau.

- Na... jau.

Jis akimirką patylėjo įbedęs žvilgsnį į Meksikos įlanką. Galiausiai tarė:

- Devyni?

- Ne-e. Septyni.

Vajermenas linktelėjo.

- Septyni. - Kelias sekundes pabarbeno pirštais į krūtinę ir juos nuleido ant kelių. - Vakar būčiau atspėjęs. Šiandieną nebegaliu. Telepatinis gebėjimas - sąmonėje žiburiuojanti liepsnelė - išnyko. Mainai daugiau nei sąžiningi. Vajermenas tapo žmogumi, kuriuo buvo anksčiau, ir Vajermenas taria *muchas grazias.*

- Ką nori pasakyti? Ar išvis turėjai kokią mintį?

- Taip. Nesijaudink, tu neišprotėjai. Dumoje Ky sužaloti žmonės lyg ir įgauną ypatingų galių. Pagiję savo išskirtinumą prarandą. Aš pasveikau, o tau iki šiol nepavyko išsilaižyti žaizdų.

- Nelabai suprantu, kur lenki.

- Nes į paprastus dalykus žiūri, kaip į sudėtingus. Pažvelk į priekį *muchacho.* Ką matai?

- Įlanką. Pasak tavęs, *caldo largo.*

- Ką tu dažniausiai tapai?

- Įlanką. Į vandenį besileidžiančią saulę.

- O kam prilygsta tapymas?

- Turbūt regėjimui.

- Jokio “turbūt”. Kuo Dumoje Ky virsta regėjimas?

Pasijutau vaiku, atsakančiu ne itin gerai išmoktą pamoką.

- *Ypatinga* galia?

- Taip. Na, kaip tau, Edgarai, atrodo? Išties vakar matei mirusias mergaites ar vis dėlto ne?

Mano nugara nuėjo pagaugais.

- Ko gero, mačiau.

- Ir aš taip galvoju. Spėju, jog tave aplankė jos seserų vaiduokliai.

- Mane jos išgąsdino, - tylutėliai prisipažinau.

- Edgarai... vargu ar šmėklos gali nuskriausti žmonės.

- Nebent neįprastus žmones neeilinėje vietoje.

Jis nenoriai palinksėjo.

- Tebūnie. Ką tu nori daryti?

- Žinau, ko *nenoriu*. Nė kiek netrokštu išvykti. Aš dar neužbaigiau savo darbų.

Turėjau omenyje ne vien parodą - ne vien tariamą šlovę, - bet dar kažką, tik kol kas nenutuokiau, ką būtent. Jei bandyčiau miglotas mintis perteikti žodžiais, man gautųsi kvailystė, kaip į sausainiuką įkišta pranašytė, kurioje būtų paminėtas "likimas".

- Gal apsistotum *El Palacio?* Persikeltum pas mus?

- Ne. - Neįsivaizduoju kodėl, bet nujaučiau, jog padėtis tiktai pablogėtų. Be to, Didžiajame Rožinuke jaučiausi kaip namuose. Aš jį įsimylėjau. - Vajermenai, ar galėtum paieškoti informacijos apie Ystleikų šeimą ir, konkrečiai, apie tas dvi mergaites? Jei atgavai gebėjimą skaityti, gal pasikapstytum internete...

Jis spūstelėjo mano ranką.

- Rausiu kaip paklaikęs. Tau irgi nepakenktų padirbėti šia linkme. Ketini duoti interviu Merei Ajer, tiesa?

- Taip. Praėjus savaitei po tariamos mano paskaitos.

- Paklausinėk jos apie Ystleikus. Galbūt tau pavyks aptikti aukso puodą. Anksčiau ponia Ystleik garsėjo kaip menų globėja.

- Aišku.

Vajermenas įsikibo į vežimėlio, kuriame miegojo sena moteris, rankenas, pasuko jį link oranžinio, namą užklojusio stogo.

- Keliaujame apžiūrėti mano portreto. Noriu pamatyti, kaip atrodžiau anuomet, kai tikėjau, jog Džeris Garsija iš "Grateful Dead" pajėgus išgelbėti pasaulį.

Automobilį pastačiau kieme, greta sidabrinio, Elizabetai Ystleik priklausančio, Vietnamo karo laikų "Mersedesu-Benzu". Ištraukiau paveikslą iš savojo, gerokai kuklesnio "Ševroleto", pakėliau priešais Vajermeną. Kol jis tylėdamas spitrijosi į portretą, man į galvą atėjo keista mintis: jaučiausi, kaip už veidrodžio stovintis siuvėjas iš vyrų drabužių parduotuvės. Netrukus klientas pareikš, kad mano padirbtas kostiumas jam tinka, arba apmaudžiai palinguos galvą ir apdaro atsisakys.

Toli pietuose, Dumos džiunglėse, kaip jas pavadinau, vėl perspėjančiai sukliegė paukštis: "Ui-ui!"

Pagaliau nebeištvėriau.

- Vajermenai, sakyk ką nors. Bet ką.

- Negaliu. Praradau žadą.

- Tu? Neįmanoma.

Tačiau, jam pakėlus akis, sumojau, kad bičiulis neperdeda. Vajermenas panėšėjo į žmogų, kuriam per viršugalvį užvožė plaktuku. Aš jau žinojau, kokį poveikį aplinkiniams daro mano kūriniai, bet nė vienas iš jų žvilgsnių neprilygo reakcijai, kokią tą rytą demonstravo Vajermenas.

Jo sąstingį išblaškę ausis veriantis tarkštelėjimas. Į padėklą subarbeno pakirdusi Elizabeta.

- Dūmą! - pareikalavo ji. - Dūmą! *Dūmą!*

Tam tikrų įpročių neužgoždavo netgi tirštas rūkas, kuris dėl Alzheimerio ligos pakibdavo sąmonėje. Nikotino geidžianti smegenų dalis, regis, nedūlėjo. Ji papsės iki mirties.

Šortų kišenėje Vajermenas sukrapštė "Ameriken Spirits" pakelį, išpurtė vieną cigaretę, įsikišo ją tarp lūpų, pridegė ir ištiesė Elizabetai.

- Jeigu leisiu rūkyti pačiai, ar prižadate savęs nepakurti?

- *Dūmą!*

- Mieloji, taip mano baimių neapmalšinsite.

Tačiau jis atidavė cigaretę, ir Elizabeta, nors pakirsta Alzheimerio ligos, įniko smilkyti kaip tikra profesionalė - giliai įtraukė dūmą, išpūtė jį pro šnerves. Paskui atsilošė vežimėlyje, ir jos panašumas į kapitoną Blajų, stūksantį laivagalio denyje, trumpam išblėso. Kelias akimirkas senoji *El Palacio* šeimininkė priminė paradą stebintį Frankliną Delaną Ruzveltą. Tik jai trūko sukąsto cigaretės laikiklio. Ir, žinoma, šiek tiek dantų.

Vajermenas vėl atsigręžė į savo atvaizdą.

- Tikiuosi, tu nesiruoši išties jo dovanoti? Taip elgtis negalima. Tavo paveikslas fantastiškas.

- Jis priklauso tau, - atsakiau. - Be jokių atsikalbinėjimų.

- Privalai portretą eksponuoti.

- Nemanau, jog šita mintis būtų labai gera...

- Pats minėjau, kad užbaigti tavo darbai subjektų nebeveikia...

- Aha, *tikriausiai.*

- "Tikriausiai" mane tenkina. Ir "Skoto" galerijoje saugiau negu šiuose namuose. Edgarai, jis nusipelno parodos. Po velnių, jį *reikia* eksponuoti.

- Čia tu, Vajermenai? - nuoširdžiai smalsaudamas paklausiau.

- Ir taip, ir ne. - Paspoksojęs į paveikslą jis atsisuko į mane. - Tokiu žmogumi aš *norėjau* tapti. Gal ir buvau... per kelias geriausias dienas savo gyvenime... geriausiais metais. - Lyg ir nenoromis pridūrė: - Idealistiškiausiais metais.

Kurį laiką mudu tylėjome neatplėšdami akių nuo portreto, o Elizabeta dūmijo tarytum garvežiukas. *Senas* garvežiukas.

Galų gale Vajermenas prabilo:

- Edgarai, man ramybės neduoda aibė dalykų. Nuo tada, kai atsikėliau į Dumą Ky, turiu daugiau klausimų nei keturmetis, kuriam laikas eit miegoti. Man visiškai aišku tik viena: kodėl tau maga likti čia. Jei pats įstengčiau sukurti kažką panašaus, iš salos nesikelčiau niekada.

- Pernai, tokiu pat metu, viso labo keverzodavau kringelius kalbėdamas telefonu.

- Taip, jau minėjai. Sakyk, *muchacho*, kai žiūri į savo darbą ir susimąstai apie visus kitus, anksčiau nutapytus... ar tu atsisakytum dabartinio gyvenimo, jei galėtum padaryti taip, kad avarija, kuri iš tavęs atėmė ranką, nebūtų įvykusi?

Pagalvojau, kaip triūsdavau Mažajame Rožinuke, įsijungęs sunkųjį roką transliuojančią "Kaulo" stotį. Kaip leisdavausi į Didžiuosius Pasivaikščiojimus paplūdimyje. Netgi atminiau vyresnįjį Bomgartenų vaikį, kuris, man šveitus skraidančią lėkštę, sušukdavo: "Oho, pone Frimentlai, šaunus metimas!" Paskui atgaivinau tuos momentus, kai atsipeikėjau ligoninės lovoje, siaubingą karštį, išblaškytas mintis, užmaršumo tarpsnius, per kuriuos nė nepajėgdavau prisiminti savo vardo. Pyktį. Suvokimą, jog dalį kūno praradau amžiams (įsisąmoninau žiūrėdamas "Džerio Springerio laidą" ir taip pratrūkau žliumbti, kad maniau nebevaliosiąs aprimti).

- Atsisakyčiau, - pareiškiau. - Be menkiausių dvejonių.

- O... - nutęsė jis. - Man tik buvo įdomu. - Nusigręžęs iš Elizabetos paėmė cigaretę.

El Palacio šeimininkė bemat ištiesė rankas tarsi kūdikis, iš kurio atėmė žaisliuką.

- Dūmą! *Dūmą! DŪMĄ!*

Vajermenas nuorūką sumaigė sandalo kulnu, ir po sekundės kitos ji nutyko. Apmalšinus nikotino poreikį, cigaretės iškrito iš galvos.

- Pabūsi su ja, kol nunešiu paveikslą į prieškambarį? - paprašė bičiulis.

- Be abejo, - patvirtinau. - Klausyk, aš tenorėjau pasakyti...

- Suprantu. Tavo ranka. Skausmas. Žmona. Mano klausimas kvailas. Akivaizdžiai. Aš tik padėsiu portretą į saugią vietą, gerai? Vėliau, kai susitiksi su Džeku, atsiųsk jį pas mane. Mes gražiai supakuosime paveikslą, ir vaikinukas jį nuveš į "Skoto" galeriją. Bet apdangalą išmarginsiu "N" raidelėmis. Tavo dovanos neatiduosiu *niekam*. Pasirūpinsiu, kad prie jos nagų nekištų jokie pirkėjai.

Džiunglėse, iš pietų pusės, vėl nerimastingai suklykavo paukštis: "Ui-ui! Ui-ui! Ui-ui!"

Išsižiojau lyg ketindamas dar kažką pridėti, kaip nors pasiaiškinti,

bet Vajermenas nuskubėjo šalin. Be to, mane išmušė iš vėžių jo klausimas. Kvailas klausimas.

Džekas Kantoris portretą nugabeno į "Skotą" rytojaus dieną, o Darijus su manimi susisiekė, vos tiktai išvadavo paveikslą iš kartono plokščių. Jis paskelbė nieko panašaus dar nematęs ir pasiteiravo, ar norėčiau, jog "Vajermenas žiūri į vakarus" bei "Mergaitės ir laivo" serija taptų centriniais parodos objektais. Jųdviejų su Džimiu nuomone, šie kūriniai pakurstys susidomėjimą vien tuo, kad yra neparduodami. Aš neprieštaravau. Jis pasidomėjo, ar ruošiuosi paskaitai. Užtikrinau, esą apie ją mąstau. Puiku, atsakė Darijus, nes renginys jau dabar žadino "neįtikėtiną smalsumą", dar prieš pasirodant reklaminiams prospektams.

- Žinutes su JPEG failais, aišku, išsiųsime visiems, kurie įtraukti į mūsų elektroninio pašto sąrašą, - pridėjo jis.

- Nuostabu, - pareiškiau, nors taip nesijaučiau. Per pirmąsias dešimt kovo dienų mane buvo užvaldžiusi keista apatija. Ji nepaveikė darbo - aš nutapiau dar vieną saulėlydį bei "Mergaitę ir laivą". Kas rytą vaikštinėdavau paplūdimiu ant peties užsimetęs kapšelį, dairydavausi kriauklių ir kitokių įdomių niekniekių, kuriuos išplaudavo bangos. Radau gausybę alaus ir limonado skardinių (dauguma buvo glotnios, baltos ir tuščios, kaip amnezijos kamuojama smegeninė), kelis prezervatyvus, vaikišką plastikinį lazerį ir apatinę bikinio dalį. Jokių teniso kamuoliukų. Po dryžuotu skėčiu drauge su Vajermenu gurkšnodavau žalią arbatą. Elizabetą įkalbinėdavau paragauti tunų ir makaronų salotų, gausiai pagardintų majonezu. Įkyriai ragindavau per šiaudelį atsigerti maistingųjų "kokteilių". Vieną dieną atsisėdau ant medinio tako, šalia invalidų vežimėlio, ir nuo senų, stambių pėdų nugremžiau slėpininguosius geltonų nuospaudų žiedelius.

Savo tariamai "paskaitai apie dailę" neruošiau jokių užrašų, ir kai paskambinęs Darijus pranešė, kad ji perkelta į viešosios bibliotekos salę, kurioje telpa porą šimtų žmonių, apsiribojau improvizuotu atsakymu, neišdavusiu, jog mano gyslose sustingo kraujas.

Du šimtai žiūrovų reiškė keturis šimtus akių. Įsmeigtų į mane.

Per tą laiko tarpą nesukurpiau nė vieno pakvietimo. Balandžio penkioliktajai ir šešioliktajai nerezervavau kambarių Sarasotos "Ritz-Carlton" viešbutyje, neužsakiau "Galfstrymo", kuris iš Minesotos atskraidintų šutvę mano draugų ir giminaičių.

Nejau kažkas išties galėtų užsigeisti pamatyti mano tepliones? Tikras absurdas!

O mintis, kad Edgaras Frimentlas, kuris vos prieš metus grūmėsi su Sent Polo planavimo komitetu dėl pamatinės uolienos tyrimų, skaitys *paskaitą apie dailę* govėdai tikrų *meno globėjų*, išvis atrodė beprotiška.

Kita vertus, paveikslai iš tikrųjų egzistavo, ir pats darbas... Dieve, kaip man patiko tapyti! Per saulėlydį stovėdamas Mažajame Rožinuke, priešais molbertą, išsirengęs iki sportinių šortų, klausydamas "Kaulo" radijo stoties, stebėdamas, kaip baltoje drobėje su šiurpinančiu greičiu materializuojasi "Mergaitė ir laivas Nr.7" (vaizdas tarytum niro iš tiršto rūko), jaučiausi visiškai budrus ir gyvas, kaip žmogus, tinkamoje vietoje atsidūręs tinkamu metu, kaip metalinis rutuliukas, jaukiai įsitaisęs guolyje. Vaiduoklių laivas dar truputį pakrypo, ir aš įžiūrėjau jo pavadinimą - berods "Perse" arba "Persė". Pagautas impulso, abu žodžius patikrinau "Google" paieškos programoje, bet man pasiūlė rekordiškai menką atsakymų skaičių. Vienui vieną. "Perse" titulavosi privati Anglijos mokykla, kurios auklėtinius vadino "senaisiais persais". Užuominų į mokyklos laivą neradau - nei į tristiebį, nei į jokį kitą.

Naujausioje serijos dalyje mergaitė iš valties vilkėjo žalią suknutę su dirželiais, kryžmai prigludusios prie apnuogintos nugaros, o aplink ją, niauriuose vandenyse, plūduriavo rožės. Paveikslas savotiškai baugino.

Slankiodamas po paplūdimį, drauge su Vajermenu arba vienas pats užkandžiaudamas ir sriūbčiodamas alų, jaučiausi laimingas. Ne šiaip pakiliai nusiteikęs. Kūryba suteikė pilnatvę ir galimybę elementariu būdu - apie jį nė nesusimąstydavau prieš atvykimą į Dumą Ky - save išreikšti. Tačiau pagalvojus apie "Skoto" galeriją ir papildomą veiklą, kuria derėjo užsiimti siekiant, kad paroda būtų sėkminga, mano smegenys užsiblokuodavo. Vien scenos baimės kaltinti negalėjau - mane užvaldydavo tikra panika.

Aš daug ką pamiršdavau. Iš galvos, tarkim, iškrisdavo patikrinti Darijaus, Džimio arba Alisos Okoin iš "Skoto" atsiųstas elektronines žinutes. Jei Džekas teiraudavosi, ar "spirgu" nekantraudamas apsilankyti Selbio bibliotekoje ir Geldbarto auditorijoje išdrožti kalbą, atsakydavau: "O, taip, žinoma", tuomet paprašydavau Ospryje pripilti degalų į "Ševį" ir užmiršdavau, ko jis klausė. Kai Vajermenas domėdavosi, ar su Alisa Okoin aptariau, kaip galerijoje iškabinsiu paveikslus, pasiūlydavau sulošti teniso partiją, nes Elizabetai, regis, patikdavo stebėti mus žaidžiančius.

Likus maždaug savaitei iki numatytos paskaitos, Vajermenas tarė norįs man parodyti savos kūrybos pavyzdėlį.

- Mielai išklausyčiau tavo, kaip menininko, nuomonę, - pridėjo.

Ant stalo, dryžuoto skėčio paunksnėje (plyšį Džekas užklijavo lipnia izoliacijos juostele) gulėjo juodas aplankas. Atverčiau jį ir ištraukiau lankstinuką, panašų į brošiūrą, atspausdintą ant blizgiojo popieriaus. Viršelyje pamačiau vieną iš ankstyvųjų savo darbų, "Saulėlydį su sofora", ir nustebau suvokęs, kaip profesionaliai paveikslas atgamintas. Po reprodukcija perskaičiau:

Brangioji Linda: štai, ką veikiu Floridoje.
Žinau, kad esi labai užsiėmusi...

Po "labai užsiėmusi" išvydau strėlytę. Pakeliau akis į Vajermeną, kuris man atsakė bejausmiu žvilgsniu. Už jo nugaros sėdinti Elizabeta žiopsojo į Meksikos įlanką. Nežinojau, kaip derėtų reaguoti į bičiulio įžūlumą: su pykčiu ar palengvėjimu. Tiesą sakant, pajutau ir vieną, ir kitą. Beje, neprisiminiau jam sakęs, kad vyresnėlę kartais vadinu Linda.

- Naudotis gali bet kokiu šriftu, - prabilo Vajermenas. - Šitas truputį mergaitiškas, bet mano bendrininkui jis patinka. Kiekvienoje kreipimosi formoje vardą, suprantama, pakeisime. Ir atitinkamai pritaikysime tekstą. Rašyti kvietimus kompiuteriu - tikras smagumėlis.

Nutylėjęs atsiverčiau kitą puslapį. Dalį jo užėmė "Saulėlydis su sora" bei "Mergaitė ir laivas Nr.1". Žemiau paveikslėlių aptikau laiško pratęsimą:

...bet tikiuosi tavęs sulaukti mano parodos atidaryme, kuris rengiamas "Skoto" galerijoje, Sarasatoje, balandžio 15-ąją, nuo 19h iki 22h. Tavo vardu rezervuotas pirmos klasės bilietas į "Air France" reisą 22. Iš Paryžiaus lėktuvas pakiltų balandžio 15-ąją, 08:25, Niujorke nusileistų 10:15. Iš Kenedžio oro uosto "Delta" reisu 496 išskristum tą pačią dieną, 13:20, ir Sarasotoje būtum 16:30. Prie oro uosto tave pasitiktų limuzinas, kuriuo nuvažiuotum į "Ritz-Carlton" viešbutį. Apartamentus tau užsakiau dviem dienoms, nuo balandžio 15-osios iki balandžio 17-osios. Linkiu malonios viešnagės.

Po tekstu juodavo dar viena strėlytė. Priblokštas dirstelėjau į Vajermeną. Tas tebesėdėjo nutaisęs pokerio lošėjo išraišką, tačiau dešinysis smilkinys pastebimai pulsavo. Vėliau jis prisipažino: "Žinojau ant kortos pastatęs mūsų draugystę, bet kažkam reikėjo griebtis veiksmų. Tuo metu man jau buvo aišku, jo tu nesiruoši pakrutinti nė piršto."

Atverčiau antrą lankstinuko puslapį. Įsistebeilijau į dvi žavingas kopijas: "Saulėlydį su kriaukle" ir iš dešinės prie jos prisišliejusį, pavadinimo neturintį pašto dėžutės eskizą. Vieną iš pirmųjų, viso labo papaišytą spalvotais "Veneros" pieštukais. Bet man patiko gėlė, auganti greta medinio stulpo - ryškiai geltonas ir juodas saulakis - o reprodukcijoje šauniai atrodė netgi škicas, tarytum jo autorius būtų gerai išmanęs savo darbą. Ar bent jau bepradedąs išmanyti.

Šįsyk po paveiksliukais teradau kelias eilutes:

Jei negalėsi atskristi, aš tave kuo puikiausiai suprasiu -
juk Paryžius ne arti, - bet viliuosi,
kad mudviem pavyks susitikti.

Supykau, bet kvailas nebuvau. Kažkam derėjo imtis veiklos. Matyt, Vajermenas nusprendė tam darbui tinkąs.

Ilzė, pagalvojau, *jam padėjo Ilzė, ne kitaip.*

Paskutiniame puslapyje tikėjausi pamatyti eilinę paveikslo reprodukciją, tačiau, išvydus vaizdelį, širdį perliejo nuostaba ir šiluma. Melinda visuomet pasižymėjo sunkiu charakteriu, įkūnijo mano atspindį, bet dėl to mažiau jos nemylėjau, ir dabar savo jausmus aiškiai įžvelgiau nuotraukoje - nespalvotoje, paglamžytoje ties viduriu, dviem užlankstytas kampučiais. Nieko keisto, kad ji atrodė apšiurusi, nes greta manęs prigludusiai Melindai negalėjo būti daugiau nei ketveri. Vadinasi, fotografuota prieš kokius aštuoniolika metų. Ji avėjo kaubojiškus batus, vilkėjo džinsus ir vesterniško stiliaus marškinėlius, viršugalvį papuošusi šiaudine skrybėle. Mes ką tik grįžome iš "Plezent Hil" fermos, kur duktė retsykiais jodinėdavo Šetlendo poniu, vardu Cukriukas? Berods. Mudu stovėjome pieš pirmąjį mūsų namelį, Bruklino parke. Aš buvau užsitraukęs nutrintus džinsus, su baltais marškinėliais trumpomis, paraitotomis rankovėmis, tarsi baikeris atgal susišukavęs plaukus. Rankoje spaudžiau "Grein Belt" alaus skardinę ir šiepiausi į objektyvą. Linda stypsojo įgrūdusi pirštus į mano džinsų kišenę ir atvertusi veidą, kuris spinduliavo tiek meilės, kad man suspaudė gerklę. Vyptelėjau kaip žmogus, netrukus pratrūksiantis ašaromis. Nuotrauką papildė užrašas:

Jei norėsi pranešti, kas prie tavęs prisijungs,
paskambink man, numeriu 941-555-6166,
Džeromui Vajermenui (941-555-8191)
arba savo mamai. Ji, beje, prisistatys kartu
su visais svečiais iš Minesotos
ir tave pasitiks viešbutyje.
Viliuosi, jog tu galėsi atvykti.
Šiaip ar taip, aš tave myliu, mažoji raitele.

Tėtis

Užverčiau laišką, podraug atstojantį brošiūrą bei kvietimą, ir kelias sekundes tylėdamas į jį vėpsojau. Nė nedrįsau išsižioti, nes baiminausi, kad nesutramdysiu emocijų.

- Čia tik juodraštis. - Vajermenas prabilo baugščiai, kitaip tariant, sau visiškai nebūdingu balsu. - Jei tau nepatiko, išmesiu jį į šiukšliadėžę ir pradėsiu kurpti iš naujo. Jokių problemų.

- Nuotrauką gavai ne iš Ilzės, - pastebėjau.

- Ne, *muchacho*. Pema ją aptiko viename iš senų fotoalbumų.

Staiga viskas stojo į savo vietas.

- Kiek sykių su ja šnekėjaisi, *Džeromai?*

Jis krūptelėjo.

- Tavo žodžiai skaudūs, bet veikiausiai pelnyti. Gal pustuzinį kartų. Visų pirma paaiškinau, kad atsidūrei keblioje padėtyje ir gali nuvilti daugybę žmonių...

- Kokio *velnio?* - lyg nudilgintas surikau.

- Žmonių, kurie tavimi labai pasikliauja, jau nekalbant apie investuotus jų pinigus...

- Aš be vargo apmokėčiau "Skoto" savininkų išlaidas...

- Užsičiaupk, - liepė Vajermenas. Per visą mūsų pažinties laikotarpį jo tonas ir žvilgsnis pirmąkart atsidavė lediniu šalčiu. - *Muchacho*, tu nesi avigalvis, todėl nemėgink juo apsimesti. O kaip atsilyginsi už išduotą pasitikėjimą? Kaip atsilyginsi už jų prestižą, kuris nukentės, jeigu naujasis, klientams prižadėtas atradimas nepasirodys nei per paskaitą nei parodoje?

- Vajermenai, dėl *parodos* man galvos neskauda, užtat prakeikta *paskaita...*

- *Jie* to nežino! - užstaugė jis velnioniškai griausmingu balsu - tikru advokato, neišlendančio iš teismo salės, maurojimu. Elizabeta neatkreipė dėmesio į riksmą, bet cypliai purptelėjo nuo kranto, pakilo rudu debesiu. - Jiems šovė keista mintis, jog balandžio penkioliktą iš tavo parodos galbūt gausis *šnipštas*, arba tu išvis atsiimsi paveikslus ir per turistų sezono įkarštį, kuomet "Skotas" užsidirba trečdalį metinių pajamų, galerijos sales paliksi tuščias.

- Taip galvoti nėra jokio pagrindo! - atšoviau jausdamas, kad iš pykčio mano veidas įkaito ir ėmė pulsuoti.

- Nejaugi? O kaip tu, *amigo*, būtum reagavęs į tokį elgesį kitame savo gyvenime? Kokias išvadas padarytum apie tiekėją, kuris pasirašytų kontraktą dėl cemento ir prapultų lyg į vandenį? Arba santechniką, nusamdytą pasirūpinti vandentiekio sistema naujame banke, bet nepasirodžiusį pirmąją darbo dieną? Ar tie vyrukai, hmm, nežinau, tau keltų pasitikėjimą? Ar jų pasiteisinimai tave įtikintų?

Nutylėjau.

- Darijus siunčia elektronines žinute, prašo priimti atitinkamus sprendimus, bet atsakymų nesulaukia. Tau skambinantys teišgirsta miglotus pareiškimus, kaip, pavyzdžiui: "Aš pagalvosiu." Jie susinervintų, net jeigu būtum Džeimis Vajetas arba Deilas Čihulis. Bet tu, galima sakyti, atėjai iš gatvės. Taigi "Skoto" savininkai bando susisiekti su manimi, ir aš kaip įmanydamas stengiuos tave išsukti - galų gale esu tavo suknistas agentas. Bet ne dailininkas. Jie irgi nepriklauso tikrų menininkų ratui. Mes tarytum taksistai, kuriems savo automobilyje tenka priimti naujagimį.

- Aišku, - sumurmėjau.

- Išties? - jis giliai atsiduso. - Sakai, tave kankina scenos baimė, todėl ir vengi ruoštis paskaitai, tačiau parodą būtinai surengsi. Spėju, kad giliai širdyje pats tuo tiki, bet, *amigo*, man regis, kita tavo dalis nė *neketina* balandžio penkioliktąją išdygti "Skoto" galerijoje.

- Vajermenai, tu...

- Nusišneku? Argi? Aš skambinu į "Ritz-Carlton" viešbutį, klausiu, ar ponas Frimentlas balandžio viduriui rezervavo nors vieną kambarį, ir išgirstų: "Ne, nieko panašaus". Giliai įkvėpiu ir susisiekiu su tavo buvusią-ja. Telefonų knygoje ji nebeužregistruota, bet taviškė nekilnojamojo turto agentė perduoda numerį, kai pasakau, esą skambinti poniai Frimentl mane verčia kritiškos aplinkybės. Ir ką aš sužinau? Ogi tai, kad Pema tau tebepuoselėja šiltus jausmus. Netgi norėtų su tavimi šnektelėti, atskleisti, ką jaučianti, bet bijo, kad ją pasiųsi velniop.

Išsproginau akis.

- Po visų įžangų mes pirmiausiai išsiaiškiname, jog Pema Frimentl nieko nenutuokia apie didžiąją buvusiojo jos vyro parodą, kurios atidarymas turėtų įvykti vos po penkių savaičių. Antra, kol Vajermenas lūkuriuoja prie ausies prispaudęs ragelį, mėgaujasi pagerėjusiu regėjimu spręsdamas kryžiažodį, ji kai kam paskambina ir sužino, kad buvęs vyrelis čarterinio reiso neužsakė. Bent jau toje kompanijoje, kurios paslaugomis visada naudodavosi. Mums natūraliai iškyla klausimas, ar tik Edgaras Frimentlas nenusprendė, atėjus laikui - kaip pasakyčiau tuščiai iššvaistytoje savo jaunystėje, - pasiųsti parodą šiknon ir paraityti kulnus.

- Ne, tu klysti, - paprieštaravau, bet žodžiai nuskambėjo apatiškai ir anaiptol neįtikinamai. - Mane iš proto varo organizaciniai reikalai, todėl juos... vis atidėdavau.

Vajermenas neatlyžo. Jei šiuo metu sėdėčiau liudytojo vietoje, iš manęs beliktų prakaito ir ašarų balutė. Teisėjas paskelbtų pertrauką, idant antstolis mane išvalytų arba liudininko pakylą nutrintų iki blizgesio.

- Anot Pemos, jeigu iš Sent Polo dangoraižių gretų pradingtų "Frimentlo" kompanijos suręsti pastatai, miestas atrodytų kaip De Moinas tūkstantis devyni šimtai septyniasdešimt antraisiais.

- Pema perdeda.

Jis nuleido repliką negirdomis.

- Ir aš turėčiau patikėti, kad žmogus, per savo gyvenimą organizavęs tokią gausybę darbų, neįstengia užsakyti keliolikos lėktuvo bilietų ir poros tuzinų viešbučio kambarių? Ypač, kai gali kreiptis į pagalbininkus, kurie, sulaukę jo žinutės, strykčiotų iš džiaugsmo?

- Jie ne... aš ne... jie tiesiog ne...

- Niršti?

- Ne, - pamelavau. Jaučiau, kaip atplūsta senas pyktis, troškau pa-

kelti balsą, sužviegti kaip Ekslas Rouzas per "Kaulo" radijo stotį. Prispaudžiau pirštus virš dešiniosios akies, kur įsismelkė sopulys. Šiandieną prie molberto nebestovėsiu, ir dėl to kaltas vien tik Vajermenas. Sekundei užsigeidžiau, kad jis apaktų - ne pusiau, o *visiškai*. Suvokus, kad galėčiau jį taip nutapyti, pyktis išgaravo.

Matydamas, kaip keliu ranką prie galvos, Vajermenas truputį atlėgo.

- Klausyk, dauguma žmonių, kuriuos ji neoficialiai pakvietė, jau sutiko atskristi. Entuziastingai. Buvęs tavo brigadininkas Eindželas Slobotnikas prižadėjo dovanų atvežti stiklainį marinuotų agurkų. Pema tikino, kad jį sužavėjo galimybė su tavimi pasimatyti.

- Ne agurkų, o kiaušinių, - pataisiau ir akimirkai prieš save išvydau platų, besišypsantį, rodės, ranka pasiekiamą Didžiojo Endžio veidą. Eindželo, su kuriuo petys į petį dirbau dvidešimt metų, kol jį iš rikiuotės išvedė širdies smūgis. Eindželo, kuris praktiškai į visus prašymus, kad ir kokius absurdiškus, atsakydavo: "Bus padaryta, šefe".

- Mudu su Pema užsakėme bilietus į lėktuvo reisus, - pratęsė Vajermenas. - Ne vien iš Mineapolio-Sent Polo, bet ir kitų vietų. - Jis patapšnojo į brošiūrą. - "Air France" ir "Delta" orlaiviai išties skrenda nurodytu metu. Tavo dukrai Melindai vietos iš tikrųjų rezervuotos. Ji žino, kas vyksta. Kaip ir Ilzė. Telaukia oficialaus kvietimo. Ilzė norėjo tau paskambinti, tačiau motina liepė jai luktelėti. Sako, jog šitą reikalą privalai įsukti pats. Nežinau, *muchacho*, kiek sykių Pema klydo per jūsų santuokos metus, bet dabar ji neapsirinka.

- Gerai, - pratariau. - Aš tave girdžiu.

- Puiku. Pakalbėkime apie paskaitą.

Iš mano lūpų išsprūdo dejonė.

- Jei rengiesi atkišti uodegą lekcijai, tau bus dvigubai sunkiau ateiti į parodos atidarymo vakarėlį.

Išpūčiau akis.

- Kas yra? - paklausė jis. - Nesutinki?

- Atkišti *uodegą?* Ką čia pliauški?

- Turėjau omenyje "nešti kailį", - tarsi teisindamasis paaiškino Vajermenas. - Tai britiškas posakis. Mestelk akį į Ivlino Vo "Karininkus ir džentelmenus". Išleista 1952-aisiais.

- Mestelk akį į mano subinę, - atšoviau. - Edgaras Frimentlas, nūdiena.

Jis iškėlė vidurinįjį pirštą, ir tarp mūsų vyravusi įtampa beveik atslūgo.

- Tu nusiuntei Pemai paveikslų nuotraukas, tiesa? JPEG failais.

- Taip.

- Kaip ji reagavo?

- Apstulbo, *muchacho*.

Patylėjau mėgindamas įsivaizduoti iš koto virstančią Pemą. Veidą,

kuriame atsispindėjo nuostaba, mintyse įžiūrėjau nesunkiai, bet jis priklausė jaunesnei moteriai. Jau daugelį metų nebeįstengiau jos kažkuo priblokšti.

Elizabeta snūduriavo, tačiau žili plaukai plekšėjo į skruostus, ir ji protarpiais pabandydavo nubraukti sruogas nelyginant įkyrius vabzdžius vaikantis žmogus. Atsistojau, iš krepšiuko, kybančio po vežimėlio ranktūriu, išėmiau vieną iš daugybės ryškiaspalvių gumelių ir jos plaukus surišau į uodegėlę. Prisiminus, jog taip šukuodavau Melindą bei Ilzę, saldžiai ir skausmingai nudiegė širdį.

- Ačiū, Edgarai. Dėkui, *mi amigo*.

- Na, kaip man patarsi elgtis? - delnus priglaudęs prie Elizabetos galvos, jaučiau, kokie glotnūs jos plaukai - kaip šampūnų ištrinktos dukrų ševeliūros. Kai sąmonėje įsiviešpatauja atsiminimai, kūnai tampa vaiduokliais, kurie mus persekioja atkartodami jaunystės gestus. - Kaip man kalbėti apie savo darbą? Apie dalinai antgamtišką procesą?

Štai ir pasakiau. Išklojau reikalo esmę.

Tačiau Vajermenas nesuglumo.

- Edgarai! - šūktelėjo.

- *Ką* Edgarai?

Tas kalės vaikas net nusijuokė.

- Jei taip paskelbsi prieš visą auditoriją... *klausytojai tavimi patikės*.

Išsižiojau ketindamas užprotestuoti. Bet pamąsčiau apie Dali paveikslus. Apie nuostabiąją Van Gogo “Žvaigždėtą naktį”. Apie tam tikrus Endriaus Vajeto kūrinius, ne “Kristinos pasaulį”, o interjerus: tuščius kambarius, kuriuose tvyro įprasta ir sykiu keista šviesa, tarytum vienu metu sklindanti iš priešingų pusių. Vėl užsičiaupiau.

- Ką derėtų kalbėti, aš tau nepasakysiu, - tarė Vajermenas. - Bet galėčiau pasiūlyti kažką panašaus į šitą juodraštį. - Ji pamojo brošiūra/kvietimu. - Tiksliau, tam tikrus apmatus.

- Aha, jie labai padėtų.

- Tikrai? Tuomet klausykis.

Įtempiau ausis.

- Alio?

Sėdėjau ant kušetės, Floridos prieangyje. Krūtinėje įnirtingai daužėsi širdis. Šis skambutis buvo vienas iš tų, per kuriuos tikiesi, jog su reikiamu žmogumi susisieksi iš pirmo karto, ir užbaigsi visus reikalus, bet podraug širdyje meldiesi, kad ragelio niekas nepakeltų, ir sunkų, veikiausiai skausmingą pokalbį pavyktų atidėti - visiems bent kelis kartus gyvenime teko atsidurti tokioje padėtyje.

Man kliuvo pirmasis variantas; Pema atsiliepė po pirmo pyptelėjimo. Tegalėjau viltis, kad pašnekėsime maloniau nei anąkart. Tiksliau, negu anuos porą sykių.

- Pema, čia Edgaras.

- Labas, Edgarai, - atsargiai pasisveikino ji. - Kaip laikaisi?

- Aš... neblogai. Gerai. Kalbėjau su savo draugu Vajermenu. Jis parodė kvietimą, kurį judu sukurpėte. - *Judu sukurpėte.* Skambėjo nedraugiškai. Netgi sąmokslininkiškai. Bet kaip kitaip galėjau pasakyti?

- Taip? - jos balso intonacija buvo neįskaitoma.

Įkvėpęs griebiau jautį už ragų. Dievas nekenčia bailių, taip sako Vajermenas. Be visų kitų dalykų.

- Norėjau tau padėkoti. Elgiausi kaip bato aulas. Tavo pagalba man labai pravertė.

Tyla taip užsitęsė, jog net spėjau savęs paklausti, ar ji kažkuriuo momentu nepadėjo ragelio. Galų gale Pema tarė:

- Nesijaudink, Edi, aš niekur nepabėgau. Tik išvirtau iš kojų ir dabar mėginu atsistoti. Nepamenu, kada paskutinį kartą manęs atsiprašinėjai.

Nejau *tikrai* atsiprašiau? Ech... koks skirtumas. Galbūt, iš dalies.

- Tuomet atleisk ir dėl to.

- Man irgi derėtų tavęs atsiprašyti, - prisipažino ji. - Ką gi, lygiosios.

- O tau už ką?

- Prieš dvi dienas man paskambino Tomas Railis. Jis vėl geria vaistus. Netgi ketina, cituoju, "su kai kuo pasimatyti" - matyt, turėjo omenyje psichoterapeutą. Padėkojo, kad išgelbėjau jam gyvybę. Ar tau yra kas skambinęs dėl tokios priežasties?

- Ne. - Tiesa, vienas žmogus neseniai man dėkojo už sugrąžintą regėjimą, todėl supratau, kaip ji jautėsi.

- Potyriai gana įdomūs. "Jei ne tu, jau gulėčiau kapuose." Štai Tomo žodžiai. O aš nė negalėjau atskleisti, jog reikėtų kreiptis į tave, nes jis būtų nusprendęs, kad kuoktelėjau.

Mane apėmė palengvėjimas, koks užplūstų, jei kas nors netikėtai nupjautų diržą, pernelyg suveržusi jūsų pilvą. Kartais viskas išeina į gerą. Taip išties retsykiais nutinka.

- Nieko tokio, Pema.

- Su Ilze kalbėjausi apie tavo parodą.

- Taip, aš...

- Na, šnekėjau su abiem dukrom, tačiau bendraudama su Ilze pakreipiau pokalbį Tomo tema, ir man bemat paaiškėjo, kad ji nenutuokė, kas mudu siejo. Dėl jos taip pat klydau. Ir pademonstravau labai nemalonią savo charakterio pusę.

Pajutau baimę suvokęs, kad ji verkia.

- Pema, klausykis...

- Nuo tada, kai mane palikai, parodžiau *keletą* nemalonių savo pusių, ir ne vienam žmogui.

Aš tavęs nepalikau, vos nesurikau. Mažai trūko. Ant kaktos net ištryško prakaitas. *Aš tavęs nepalikau, skyrybų pareikalavai tu, kinkavirpe kiaške!*

- Užteks, Pema, - viso labo tarstelėjau.

- Bet man buvo taip sunku patikėti, net ir po to, kai paskambinai ir išklojai, kuo užsiimu, paminėjai naują televizorių ir Pūkį.

Jau žiojausi klausti, apie kokį Pūkį ji šneka, bet prisiminiau katiną.

- Dabar mano reikalai klojasi geriau. Vėl pradėjau lankytis bažnyčioje. Įsivaizduoji? Kartą per savaitę matausi su psichologe. - Stojo trumpa pauzė, po kurios Pema išpylė: - Ji visai šauni. Sako, jog neįmanoma užtrenkti durų į praeitį, tegalima su ja susitaikyti ir gyventi toliau. Bėda ta, kad nežinojau, kaip susitaikyti su tavimi, Edi.

- Pema, tu man nieko neskolinga...

- Anot psichologės, svarbu, ką *aš* galvoju, o ne *tu*.

- Aišku. - Čia jau panašiau į senąją Pemą, tad ji, ko gero, susirado tinkamą specialistę.

- Vėliau man skambtelėjo tavo draugas Vajermenas, kuris pranešė, jog tau būtina pagalba... ir atsiuntė paveikslų nuotraukas. Nekantrauju pamatyti originalus. Žinojau, kad *šiokį tokį* talentą turi, nes pamenu, kaip sergančiai Lindai piešdavai knygutes...

- Tikrai? - puikiai prisiminiau nelemtus metus, kai Melinda niekaip neišsikapstydavo iš ligų. Viena infekcija lydėjo kitą, kol dukrą užpuolė stiprus viduriavimas - turbūt dėl antibiotikų pertekliaus, - ir ji savaitę praleido ligoninėje. Tą pavasarį numetė dešimt svarų. Jei ne vasaros atostogos ir protiniai gabumai, dėl kurių Linda gaudavo tiktai aukščiausius pažymius, jai būtų tekę pakartoti antros klasės kursą. Bet aš neįstengiau atgaminti, kaip piešdavau knygeles.

- Žuviukas Fredis? Krabė Karla? Drovusis elniukas Donaldas?

Drovusis elniukas Donaldas pasirodė girdėtas, bet...

- Iškrito iš galvos.

- Eindželo nuomone, tau derėjo pabandyti jas išleisti, nejau neatsimeni? Bet *šitie* paveikslai... Dieve mano! Ar tu žinojai, jog sugebi taip kurti?

- Ne. Pradėjau nujausti apsistojęs prie Feileno ežero, bet nė nenumaniau, kuo užsiimsiu Floridoje. - Mintyse iškilo "Vajermenas žiūri į vakarus", paskui beburnis, benosis Ledinukas Braunas, ir aš nusprendžiau, kad švelnesnio pasakymo nebūčiau sumąstęs net per šimtą metų.

- Edi, gal leistum man pasirūpinti likusiais kvietimais? Dailiai juos apipavidalinčiau, kaip ir pavyzdį. Pritaikyčiau konkrečiam žmogui.

- Pa... - vos neišsprūdo *Panda*. - Pema, man nederėtų to prašyti.

- Aš noriu.

- Na, tuomet gerai.

- Parašysiu juos ir elektroniniu paštu persiųsiu ponui Vajermenui. Tu peržiūrėsi kvietimus, ir tavo draugas vėliau juos atspausdins. Tas ponas Vajermenas - tikras deimančiukas.

- Taip, tu teisi, - patvirtinau. - Judu mane pričiupote.

- Įvarėme į kampą, ar ne? - nudžiugo ji. - Tau buvo reikalinga pagalba. Beje, prižadėk dėl manęs kai ką padaryti.

- Ką?

- Privalai paskambinti mergaitėms, nes jos *kraustosi iš proto*. Ypač Ilzė. Tvarka?

- Taip. Pema?

- Ką, branguti? - esu tikras, kad žmona ištarė kreipinį nesusimąstydama ir nesuprasdama, kaip jis skaudina. Tiek to... ji greičiausiai jautėsi panašiai, kai išgirdo savo malonybinį vardą, iš Floridos atskriejusį į šiaurę, sulig kiekviena mylia atsidavusį vis stipresniu šalčiu.

- Ačiū, - padėkojau.

- Nėra už ką.

Mums atsisveikinus, laikrodis terodė be penkiolikos vienuolika. Žiemą, kai vakarodavau Mažajame Rožinuke, laikas plūsdavo neapsakomai sraunia tėkme - stovint prie molberto mane visada apimdavo nuostaba, kodėl vakaruose taip sparčiai blėsta spalvos, - bet tą rytą, kuomet pasiryžau ilgai atidėliotiems skambučiams, jo srovė bemaž sustingo. Rinkau numerius vieną po kito tarytum rydamas vaistų piliules.

Pažvelgiau į belaidį telefoną, kurį nuleidau ant kelių.

- Kad tu nusprogtum, - palinkėjau ir vėl ėmiau spūsčioti mygtukus.

- “Skoto” galerija. Su jumis kalba Alisa.

Per pastarąsias dešimt dienų gyvą jos balsą buvau gerai įsidėmėjęs.

- Labas, Alisa, čia Edgaras Frimentlas.

- Taip, Edgarai? - džiugesys užleido vietą atsargumo gaidelėms. Ar šias teko girdėti anksčiau? O gal paprasčiausiai nekreipdavau į jas dėmesio?

- Jei išskirtumėt kelias laisvas minutes, norėčiau šnektelėti apie skaidres paskaitai.

- *Taip*, Edgarai, taip. - Jos palengvėjimas buvo akivaizdus. Pasijutau didvyriu. Ir kiaule, be abejo.

- Po ranka turit bloknotą?

- Suprantama!

- Gerai. Iš esmės, jas reikės rodyti chronologiškai...

- Bet aš *nežinau* kaip. Bandžiau jums praneš...

- Nesijaudinkit. Kaip išdėlioti skaidres paaiškinsiu dabar. Bet klausykit, Alisa: pirmoji neturės nieko bendra su chronologine tvarka. Pirmoji bus “Rožės, augančios tarp kriauklių”. Užsirašėt?

- "Rožės, augančios tarp kriauklių". Taip. - Nuo pat mūsų pažinties pradžios Alisa vos antrą kartą nuoširdžiai džiaugėsi galimybe su manimi bendrauti.

- Pakalbėkim apie eskizus, - pratęsiau.

Mudu šnekėjomės visą pusvalandį.

- *Oui, allo?**

Kelias sekundes tylėjau. Išgirdęs prancūzų kalbą truputį sutrikau. Dar labiau iš vėžių išmušė tai, kad atsiliepė jaunuolio balsas.

- *Allo, allo?* - vaikinas aiškiai nekantravo. - *Qui est a l'appareil?***

- Hmmm, turbūt surinkau ne tą numerį. - Pasijutau ne šiaip mulkiu, o vienakalbiu neišmanėliu amerikiečiu. - Mėginau susisiekti su Melinda Frimentl.

- *D'accord,* numeris tas. - Jis riktelėjo atšlijęs nuo telefono, sprendžiant iš balso: - Melinda! *C'est ton papa, je crois, chérie****.

Ragelis į kažką dunkstelėjo. Mane akimirkai aplankė labai ryškus ir politiškai itin nekorektiškas regėjimas - jį turbūt sužadino Pemos žodžiai apie paveikslėlių knygeles, kurias kitados piešiau sergančiai mergaitei. Mintyse išvydau augų, kalbantį, beretę užsimaukšlinusį skunsą, mesjė Pepe Le Pju iš animacinių filmukų, žirgliojantį po mano dukters *pension* (jei vieno kambario butelis Paryžiuje išties taip vadinasi), su baltais, ant nugaros nudrikusiais dryžiais, nuo kurių lyg dūmai vingiavo smarvės gijos.

Staiga man į ausį sušuko sau nebūdingai pasimetusi Melinda:

- Tėti? Tėveli? Viskas gerai?

- Kuo puikiausiai, - atsakiau. - Čia tavo kambariokas? - pajuokavau, tačiau užsitęsusi tylos pauzė bylojo, kad pataikiau tiesiai į dešimtuką. - Nieko tokio, Linda, aš tik...

- ...švelniai mane erzini. - Nesupratau, pralinksmėjo ji ar sudirgo. Ryšys buvo geras, bet anaiptol ne be priekaištų. - Taip, mes išties gyvename kartu. - Šįsyk potekste išgirdau be jokio vargo: *Kas nors nepatinka?*

Reikšti savo nepasitenkinimo tikrai nesiruošiau.

- Ką gi, džiaugiuosi, kad įsigijai draugą. Ar jis nešioja beretę?

Dideliam mano palengvėjimui duktė nusijuokė. Bendraujant su Linda, neįmanoma pasakyti, kokios reakcijos sulauksi į sąmojį, nes jos humoro jausmas buvo nepatikimas, kaip balandžio popietės oras. Ji šūktelėjo:

- *Ric! Mon papa...* - kažką pridūrė - tik aš nesupratau žodžių - ir užbaigė: - *...si tu portes un béret!*****

---

*Taip, alio (pranc.).

**Kas prie aparato? (pažodžiui, pranc.).

***Gerai. Manau, brangioji, čia tavo tėtis. (pranc.).

****Rikai, mano tėtis... ar nešioji beretę. (pranc.).

Iš tolumos atsklido prislopintas vyriškas prunkštimas. *O, Edgarai*, pagalvojau, *netgi būdamas už jūrų marių, sugebi juos pralinksminti. Ach, tu,* pere fou.*

- Tėti, tau *iš tiesų* nieko nenutiko?

- Ne, ne. Kaip angina?

- Gyju.

- Ką tik kalbėjau su tavo motina. Tu gausi oficialų kvietimą į mano parodą. Bet ji sakė, kad jau sutikai atvykti. Jaučiuosi labai sujaudintas.

- *Tu* sujaudintas? Mama atsiuntė kelias nuotraukas, ir dabar aš nekantrauju pamatyti tavo paveikslus. Kada išmokai taip *tapyti?*

- Kai apsistojau čia, - atsakiau į populiariausią valandos klausimą.

- Tavo kūriniai *nuostabūs*. Ar kiti irgi tokie geri?

- Atskrisk ir pamatysi savo akimis.

- Ar Rikas galėtų prie manęs prisijungti?

- Pasą turi?

- Taip...

- Jis pažadės nesiši-a-aipyt iš tavo senio.

- Su vyresniaisiais Rikas elgiasi labai pagarbiai.

- Na, jei bilietai į tavo reisus neišparduoti ir jeigu jūs sutiksite miegoti viename viešbučio kambaryje - spėju, jog dėl to problemų nekils, - tuomet mielai prašom.

Ji taip audringai sužvigo, kad man nudiegė ausį, bet ragelio į šalį nepatraukiau. Nuo tų laikų, kai darbais arba žodžiais priversdavau Lindą Frimentl cypti, nutekėjo daug vandens.

- Dėkui, tėti - puikumėlis!

- Man bus malonu susipažinti su Riku. Gal nudžiausiu jo beretę. Galų gale dabar esu menininkas.

- Būtinai jam perduosiu, ką sakei. - Melindos tonas pakito. - Ar jau skambinai Ilzei?

- Ne, kodėl klausi?

- Kai su ja šnekėsi, nepasakok, jog su manimi atvyks Rikas. Pati pranešiu.

- Nė neketinau jo minėti.

- Nes ji su Karsonu... Ilzė sakė, kad apie jį žinai...

- Taip.

- Na, man regis, jai kilo kažkokių sunkumų. Ilzė tvirtina, cituoju, "viską permąstanti". Rikas nenustebo. Anot jo, žmogumi, kuris meldžiasi viešai, pasikliauti negalima. Aišku tik tiek, kad mažoji mano sesutė kalba kaip tikra suaugusi.

Tą patį galėčiau pasakyti ir apie tave, Linda, dingtelėjo man. Vieną sekundės dalį mintyse pamačiau, kaip ji atrodė septynerių, kai mudu

*Pakvaišęs tėvelis.

su Pema beveik įtikėjome, jog ligos vyresnėlę nuvarys į kapus, nors savo baimių taip ir neįgarsinome. Anuomet iš Melindos tebuvo likusios didžiulės tamsios akys, išblyškę skruostai ir glotnūs plaukai. Prisimenu, kartą pagalvojau, kad ji panaši į kaukolę ant pagaliuko, ir už tokį palyginimą sau užsiplieskiau neapykanta. Giliausioje širdies kertelėje džiaugiausi - dėl ko dar labiau savęs neapkenčiau, - jog taip pasiligojo ne Ilzė. Visada sau tvirtinau, esą abi dukras myliu vienodai stipriai, tačiau tai netiesa. Galbūt kiti tėvai ir neišskiria kažkurio iš vaikų (man rodos, Pema numylėtinės neturėjo), bet aš jų gretoms nepriklausiau. Ar Melinda žinojo, ką jaučiu?

Neabejotinai.

- Ar tu save prisižiūri? - paklausiau.

- Taip, tėti. - Kone regėjau, kaip ji užverčia akis.

- Taip ir toliau elkis. Tikiuosi, pas mane atskrisi be jokių nuotykių.

- Tėti? - pauzė. - Aš tave myliu.

Nusišypsojau.

- Kiek bučkių duosi?

- Milijoną, o vieną paslėpsiu po pagalve, - atsakė Melinda tarytum prisigerindama vaikui. Na, ir gerai. Kelias minutes sėdėjau sustingęs, žvilgsniu varsčiau vandenį, protarpiais išsiblaškęs pasitrindavau akis, galop atsigręžiau į telefoną ir surinkau numerį. Tądien maniausi skambinąs paskutinį sykį.

Laikrodis rodė vidurdienį, ir aš nesitikėjau, kad man pavyks su ja susisiekti. Ilzė tikriausiai kur nors pietavo su draugais, tikinau save. Bet, kaip ir Pemos atveju, duktė atsiliepė po pirmo pyptelėjimo. Jos "alio" nuskambėjo keistai atsargiai, ir mane netikėtai nutvilkė nuojautos dūris: Ilzė manė išgirsianti Karsoną Džounsą, kuris mels jam suteikti dar vieną progą arba leisti pasiaiškinti. Eilinį kartą. Mano įtarimų niekas nepatvirtino, bet to ir nereikėjo. Kai kuriuos dalykus tiesiog žinai.

- Labas, Jeitaipmergyt, ką veikinėji?

Ji kaipmat prašneko džiugiau:

- Tėti!

- Kaip laikaisi, mieloji?

- Neblogai, tėveli, bet ne taip puikiai, kaip tu. Argi tau nesakiau, kad jie geri? Argi tau *nesakiau?*

- Taip, sakei. - Nejučia išsišiepiau. Galbūt Lindai ji ir išrodė vyresnė, bet po pirmojo nedrąsaus "alio", su manimi vėl bendravo mažoji Ilzė, burbuliuojanti nelyginant kokakola.

- Mama užsiminė, kad pernelyg ilgai tempi gumą, todėl ji nusprendė suvienyti jėgas su naujuoju tavo draugu ir čiupti tave už pakarpos. *Šaunuolė!* Kalbėjo kaip senais gerais laikais! - duktė nutilo, idant atgautų kvapą, ir prabilo šiek tiek rimčiau: - Na... gal ne visai taip, bet panašiai.

- Suprantu, ką turi galvoje, pumpurėli.
- Tėti tu nepakartojamas. Grįžti į sceną su fanfaromis.
- Tik neaišku, kiek tas džiaugsmas man kainuos.
- *Milijonus*, - nusikvatojo ji.
- Vis dar ketini prisijungti prie "Kolibrių" gastrolių? - dėjausi susidomėjęs bet ne per daug susirūpinęs dėl jaunėlės, kuriai netrukus sukaks dvidešimt, meilės romano.
- Jau nebe. - Duktė teištarė du žodžius, bet juose išgirdau visai kitokią, vyresnę Ilzę, kuri netolimoje ateityje patogiai jausis užsitempusi pėdkelnes, vilkėdama verslininkės kostiumėlį, avėdama vakarinius batelius su patogiais trijų ketvirčio colio kulnais, dienomis veikiausiai ties sprandu susiriš plaukus, ir oro uosto laukiamuosiuose nešiosis lagaminą, o ne krepšelį. Nebeturės nieko bendra su Jeitaipmergyt. Prie šito regėjimo nesiderino joks "jei". Taip pat ir "mergyt".
- Sumanymo atsisakei visiškai ar tik iš dalies?
- Dar pažiūrėsim.
- Neketinu tavęs tardyti, mieloji. Tiesiog Smalsuoliui Tėčiui...
- ...įdomu. Natūralu. Bet šįkart niekuo tau nepadėsiu. Aš tebemyliu Karsoną, bent taip manau, tačiau jis privalo apsispręsti, ką rinktis.

Pema būtų pasitikslinusi: *Tave ar merginą, su kuria dainuoja?* Aš gi pasidomėjau:
- Ar tu gerai maitinies?

Ji prapliupo žvingauti.
- Atsakyk į klausimą, Ilze.
- Kaip prakeikta kiaulė!
- Kodėl dabar nepietauji?
- Nes mano kompanija parke ruošiasi surengti pikniką, štai kodėl. Ten pat pastudijuosime antropologijos užrašus ir pamėtysime lėkštę. Aš turiu prigriebti sūrį ir prancūzišką batoną. Beje, jau vėluoju.
- Gerai. Svarbiausia, kad neprarastum apetito ir nedepresuotum pakampėje.
- Apetitu nesiskundžiu, nuliūstu tik retsykiais. - Jos intonacija vėl pakito į suaugusio žmogaus balsą. Ūmūs persijungimai į vieną ar kitą toną man kėlė nerimą. - Kartais guliu lovoje, bet nemiegu. Ir tada susimąstau apie tave. Ar tau būna, kad prigulęs kurį laiką negali sumerkti akių?
- Protarpiais. Bet pastaruoju metu nedažnai.
- Tėti, ar tu suklydai vesdamas mamą? O gal ji padarė klaidą sutikdama už tavęs tekėti? Galbūt jūsų santuoka tebuvo atsitiktinumas?
- Nieko panašaus. Ir nė vienas iš mūsų neklydo. Dvidešimt penki geri metai, dvi šaunios dukros, galutinai nenutrūkę ryšiai - juk mes iki šiol bendraujame. Ilze, aš to nepavadinčiau klaida.

- Ir nenorėtum nieko pakeisti?

Žmonės nuolat mane apiberdavo panašiais klausimais.

- Ne.

- Jei galėtum grįžti į praeitį... ar sutiktum?

Patylėjau, bet neilgai. Kartais svarstyti, koks atsakymas būtų tinkamiausias, nėra laiko. Kartais belieka sakyti tiesą.

- Ne, mieloji.

- Aišku. Bet aš tavęs pasiilgau, tėveli.

- Ir aš - tavęs.

- Retsykiais ilgiuosi ir senų laikų. Kai viskas nebuvo taip sudėtinga. - Ji padarė pauzė. Galėjau įsiterpti - netgi norėjau, - bet nutariau palaikyti liežuvį už dantų. Gyvenime pasitaiko momentų, kai tyla - geriausia byla. - Tėti, ar žmonės, paprastai, nusipelno dar vieno šanso?

Pagalvojau apie man iškliuvusią antrąją galimybę. Po avarijos, kuri turėjo mane pražudyti, likau gyvas. Ir šiuo metu anaiptol ne dykinėjau. Širdį perliejo dėkingumo banga.

- Visuomet.

- Ačiū, tėti. Nekantrauju su tavimi pasimatyti.

- Laukiu tavęs, nesulaukiu. Netrukus gausi oficialų kvietimą.

- Gerai. Man jau metas eiti. Myliu tave.

- Aš irgi tave myliu.

Nutrūkus ryšiui, akimirką tebespaudžiau ragelį prie ausies klausydamasis tylos. Galiausiai pasigirdo pypsėjimas, ir aš nusprendžiau vis dėlto turįs paskambinti dar kai kam.

Šįsyk Alisa Okoin atsiliepė kur kas energingiau ir jos balsas atsargumo nespinduliavo. Permainos nuteikė maloniai.

- Alisa, mes dar neapsisprendėme, kaip pavadinsime parodą, - tariau.

- Maniau, pagal pirmąją skaidrę. "Rožės, augančios tarp kriauklių". Labai gražu. Žadina vaizduotę.

- Sutinku. - Pro Floridos prieangį pažvelgiau į Meksikos įlanką. Melsvai balta vandens plokšmė tviskėjo taip akinančiai, jog teko prisimerkti. - Bet pavadinimas ne visai tinkamas.

- Kiek suprantu, pasiūlysite geresnį?

- Taip. Lai paroda vadinasi "Vaizdas iš Dumos". Kokia jūsų nuomonė?

Ji atsakė be dvejonių:

- Skamba.

Man irgi taip dingojos.

Nors Didžiajame Rožinuke oro kondicionierius veikė be priekaištų, mano marškinėlius su užrašu PRARASK NEKALTYBĘ MERGELIŲ

SALOSE kiaurai permerkė prakaitas, ir aš jaučiausi labiau nusiplūkęs negu po energingo žygio į *El Palacio* ir atgal. Prie ausies gan ilgai spaudžiau ragelį, todėl ji įkaito ir ėmė tvinkčioti. Dėl Ilzės man buvo neramu - spėju, kad visi tėvai panašiai jaudinasi dėl problemų, iškylančių atžaloms, kurios išaugo iš tų dienų, kai sutemus galėdavai vaikus pakviesti namo ir jiems pasiūlyti išsimaudyti karštoje vonioje, - tačiau mintis, jog atlikau pareigą, teikė pasitenkinimą, koks apimdavo po sunkios, bet geros darbo dienos statybvietėje.

Alkio kirminas skrandžio negraužė, visgi aš stvėriau salotos lapą, ant jo tekštelėjau kelis tuno mišrainės šaukštelius, ir visa tai nuploviau stikline pieno. Nenugriebtas pienas - blogai širdžiai, bet gerai kaulams. Ką gi, lygiosios, būtų pasakiusi Pema. Įsijungiau televizorių ir sužinojau, kad Ledinuko Brauno žmona dėl vyro mirties kelia ieškinį Sarasotos miestui, kurį kaltina aplaidumu. *Sėkmės, brangioji*, pagalvojau. Vietinis meteorologas pranešė, esą šįmet uraganų sezonas gali prasidėti anksčiau. O per parodomąsias rungtynes “Devil Reis” komandai pasturgalius išspardė “Red Soks” - sveiki atvykę į tikro beisbolo pasaulį, vyručiai.

Pasvarsčiau, ar sėsti prie deserto (turėjau “Džel-O” želė, dar vadinamą “Paskutiniu vienišo žmogaus prieglobsčiu”), bet galiausiai padėjau lėkštę į kriauklę ir nušlubčiojau į miegamąjį pasnausti. Jau tiesiau ranką prie žadintuvo, bet paskutiniu momentu persigalvojau; maniausi tik truputėlį nusnūsiąs. Net jeigu įmigčiau kiečiau, po valandos kitos, kai saulė persiristų į vakarinę namo pusę, mane pabudintų ryškūs, pro langą įsiveržę spinduliai.

Taip mąstydamas atsiguliau ir iškirmijau iki šešių vakaro.

Apie vakarienę nė negalvojau. *Tapyk, tapyk,* po namu šnabždėjo kriauklelės.

Užsikoriau į Mažąjį Rožinuką lyg sapnuodamas, vienomis apatinėmis kelnaitėmis. Radijo imtuve susiradau “Kaulo” stotį, “Mergaitę ir laivą Nr.7” atrėmiau į sieną ir ant molberto užkėliau naują drobę - ne tokią didelę, kurią užpildė “Vajermenas žiūri į vakarus”, bet ir nemažą. Į nesamą ranką įsismelkė niežulys, tačiau jis nebevargino kaip anksčiau; tiesą sakant, aš netgi laukdavau, kol man paniš iliuzinė galūnė.

Per radiją “Shark Puppy” grojo “Išsikast”. Puiki daina. Nuostabūs žodžiai. *Meilę, malonumus galim ir prarast.*

Labai aiškiai pamenu, kaip pasaulis sustingo tarsi laukdamas, kol pratęsiu - štai, kokią energija, spiegiant gitaroms ir brazdant kriauklėms, plūstelėjo mano gyslomis.

Man tik noris lobį išsikast.

Taip, lobis. Arba grobis.

Tapiau, kol nusileido saulė, o vandenį apklojo balta atšiaurios mėnesienos plutelė, kuri pagaliau irgi pranyko.

Triūsiau ir kitą vakarą.

Ir trečią.

Ir ketvirtą.

"Mergaitė ir laivas Nr. 8"

Knieti žaisti? Privalai mokėt.

Aš išsprogau.

Kostiumuoto, kaklaraištį pasirišusio, tankius nepaklusnius plaukus virš kaktos suglosčiusio Darijaus vaizdas mane baugino stipriau negu murmantys žiūrovai, užtvindę Geldbarto auditoriją perpus prigesintomis šviesomis... tiesa, vienas prožektorius visu pajėgumu plieskė pakylą, dunksančią ant scenos. Dar labiau gąsdino supratimas, jog Darijus pats įsitempęs - pakeliui link oratoriaus pulto iš jo rankų vos neišsprūdo užrašų kortelės.

- Labas vakaras, aš esu Darijus Nanucis, - prisistatė. - "Skoto" galerijos iš Palm aveniu direktorius ir pagrindinis jos klientas. Bet svarbiausia tai, kad jau trisdešimt metų priklausau Sarasotos meno bendruomenei, ir jūs, tikiuosi, atleisite man už trumpą nukrypimą, kaip pasakytų kai kurie iš jūsų, į "bobitiškumo" lankas, jei paskelbsiu, jog šaunesnės meno bendruomenės nerastumėte visoje Amerikoje.

Įžangą palydėjo entuziazmo sklidini plojimai, nors vargu ar Monė su Manė nepainiojantys žiūrovai - kaip vėliau pastebėjo Vajermenas, - žinojo, kuo Džordžas Bebitas skyrėsi nuo Džono Bobito*. Mindžikuodamas užkulisiuose, mėgindamas ištverti siaubą, kurį patiria pagrindiniai oratoriai, kol jų pristatytojai dudena kankinančiai lėtas prakalbas, į aplodismentus beveik neatkreipiau dėmesio.

Viršutinę kortelę Darijus perkėlė į apačią, antrą kartą vos neišmetė visos šūsnies, pasistengė susitvardyti ir vėl nužvelgė auditoriją.

- Nė nežinau, nuo ko pradėti, bet, laimei, daug šnekėti man nereikės, nes tikras talentas, suspindęs lyg iš niekur, kalba pats už save.

Tačiau jis pratęsė pristatymą dar dešimčiai minučių, tuo tarp aš lūkuriavau, vienintelėje likusioje rankoje glamžydamas sumautą užrašų lapelį. Pro šalį nelyginant parado platformos sklendė pavardės. Vienas, kaip Edvardo Hoperio ar Salvadoro Dali, žinojau. Kitas, pavyzdžiui, Yvo Tangi arba Kei Seidž, išgirdau pirmąsyk. Po kiekvieno, man negirdėto menininko paminėjimo vis labiau jaučiausi apsišaukėliu. Baimė ne vien išsikerojo sąmonėje - nuo dvokiančių jos gniaužtų susuko vidu-

*Džordžas Bebitas - veikėjas iš Sinklero Liuiso satyros apie Amerikos kultūrą. Džonas Bobitas - 1993 išgarsintas žiniasklaidos, kai žmona jam nupjovė lytinį organą.

rius. Man knietėjo išleisti dujas, bet aš bijojau pritrėsti į kelnes. Ir tai dar ne blogiausia. Iš smegeninės išgaravo kiekvienas mintinai kaltos kalbos žodis, neskaitant pirmosios eilutės, kuri, šiuo atveju, klaikiai derėjo: *Sveiki, aš esu Edgaras Frimentlas ir nė nenutuokiu, kaip čia atsidūriau.* Taip prisipažindamas vyliausi tarp klausytojų pakurstyti krizenimą. Nūnai neabejojau, jog niekas neprunkš. Na, bent jau sakysiu tiesą.

Kol Darijus monotoniškai postringavo - Huanas Miro padarė vieną, Bretono siurrealizmo manifestas nulėmė kitą, - iš siaubo stingstantis buvęs rangovas šaltame kumštyje spaudė apgailėtiną užrašų puslapėlį. Liežuvis virto švino luitu, kurį pakrutinęs galėjau sukrenkšti, bet tikrai ne rišliai šnekėti, tik ne prieš du šimtus meno žinovų, dauguma kurių buvo baigę universitetus, o keletas, velniai griebtų, netgi *dėstė* aukštosiose mokyklose. Bjauriausia, jog ištuštėjusios smegenys laukė, kol jas užtvindys beprasmiškas įniršis: žodžių greičiausiai neatgaminsiu, užtat pykčio antplūdį vargu ar sulaikysiu.

- Užteks! - džiugiai sušuko Darijus, dėl ko įnirtingai tvaksinčią mano širdį užliejo nauja panikos banga, ir žemutines kūno sritis vėl sutraukė mėšlungis. Viršuje vyravo siaubas, apačioje išsituštinti baudėsi žarnos. Kokia žavinga kombinacija. - Nuo tų laikų, kai perkrautą pavasario tvarkaraštį papildėme nauju vardu, praėjo penkiolika metų, bet mums niekada neteko pristatyti menininko, kuris žadintų tokį smalsumą. Manau, skaidrės, kurias pamatysite, ir kalba, kurią išgirsite, paaiškins mūsų susidomėjimą ir jaudulį.

Jis teatrališkai patylėjo. Pajutau, kaip ant mano kaktos ištryško nuodingas prakaito lašas, ir jį nušluosčiau. Keliant ranką rodės, kad ji apsunko keturiasdešimčia svarų.

- Ponios ir ponai, Edgaras Frimentlas, anksčiau gyvenęs Mineapolyje-Sent Pole, dabar įsikūręs Dumoje Ky.

Auditorijoje nugriaudėjo plojimai. Tarytum artilerijos papliūpa. Įsakiau sau sprukti. Liepiau apalpti. Neįvykdžiau nė vieno nurodymo. Žengdamas į sceną jaučiausi it sapne - maža to, nelabai maloniame. Įvykių eiga neapsakomai sulėtėjo. Priešais save mačiau visas kėdės, ant kurių *niekas* nesėdėjo, nes žiūrovai sukėlė ovacijas atsistoję. Aukštybėse, skliautuotas lubas puošė grakštūs, į žemiškus reikalus jokio dėmesio nekreipiantys angelai - ach, kaip troškau įsilieti į jų ratą! Šalia oratoriaus pulto iškilęs Darijus tiesė man ranką, bet ne tą, kurią reikėjo. Sudirgęs atkišo dešiniąją, todėl ją spūstelėjau kreivai šleivai. Užrašai tarp delnų susimaigė ir perplyšo. *Žiūrėk, ką pridirbai, subingalvi*, pagalvojau - vienai siaubingai akimirkai įtikėjau, jog žodžius ištariau į mikrofoną, ir mano replika nuskambėjo per visus garsiakalbius. Tik tuomet, kai Darijus paliko mane prie pakylos, įsisąmoninau, kaip skaisčiai aš nutviekstas.

Žvelgiau į mikrofoną ant lankstaus chrominio strypo ir mąsčiau, kad jis primena kobrą, išnyrančią iš gyvačių kerėtojo pintinės. Ant chromo, stiklinės apvado ir "Evian" vandens buteliuko regėjau ryškius šviesos taškelius. Girdėjau, kaip pamažu rimsta aplodismentai; kai kurie žmonės jau sėdosi. Netrukus plojimus pakeis laukimo kupina tyla. Jie lūkuriuos mano kalbos. Tik aš neturėjau, ką pasakyti. Iš galvos išdulkėjo net pirmoji užrašų eilutė. Galų gale pauzė užsitęs. Iš pradžių pasigirs nervingi kosčiojimai, vėliau per žiūrovus nuvilnys murmesys. Nes jie - paprasčiausi avigalviai. Gauja žioplių mulkių ištemptais kaklais. Jei ką nors ir įstengsiu išspausti, iš mano lūpų veikiausiai plūstelės tūžmingas prakeiksmų srautas; užstaugsiu kaip žmogus, sergantis Tureto sindromu.

Nutariau paprašyti įjungti pirmąją skaidrę. Galbūt tiek padaryti sugebėsiu, o vaizdai man padės nusikratyti sąstingio. Bent jau taip vyliausi. Deja, nudūręs akis į lapelį, pamačiau, kad jis suplyšo ties viduriu, ir prakaito lašai taip išterliojo raides, kad nebepajėgiau jų įskaityti. Arba dėl įtampos, tarp mano akių bei smegenų įvyko trumpas sujungimas. *Kokia* turėtų būti pirmoji skaidrė? Pašto dėžutės eskizas? "Saulėlydis su sofora"? Nuojauta man tvirtino, jog nei vienas iš dviejų variantų nėra teisingas.

Pagaliau ant kėdžių nusileido visi. Ovacijos baigėsi. Amerikos primityvui atėjo laikas prasižioti ir paūkauti. Už trijų eilių, greta praėjimo, kiurksojo toji smausi kiaškė Merė Ajer, ant kelių, regis, pasidėjusi atvirą biralinį sloknotą. Žvilgsniu paieškojau Vajermeno. Į šitą košę mane įvėlė jis, bet spardyti paskuigalio bičiuliui nesiruošiau. Tenorėjau akimis atsiprašyti dėl neišvengiamos įvykių eigos.

Aš įsitaisysiu pirmoje eilėje, prižadėjo jis. *Tiesiai per vidurį.*

Savo žodį tęsėjo. Vajermenui iš kairės sėdėjo Džekas, mano namų tvarkytoja Chuanita, Džimis Jošida ir Alisa Okoin. O iš dešinės, prie pat tarpueilio...

Ne, mane veikiausiai aplankė haliucinacijos. Sumirksėjau, bet tas žmogus niekur nedingo. Stambus, tamsus veidas spinduliavo ramybę. Ant aksomu aptrauktos auditorijos kėdės, taip įsispraudęs tarp ranktūrių, kad vėliau jį, ko gero, teks iškrapštyti laužtuvu, sėdėjo Ksanderis Keimenas, spoksantis į mane pro milžiniškus raginius akinius, labiau nei bet kada panašus į dievuko statulą. Ant išsipūtusio, sterblę užgožusio pilvo jis pasidėjo trijų pėdų ilgio, kaspinėliu padabintą dovanų dėžutę. Pastebėjęs, kad išpūčiau akis ir nustėrau, Keimenas parodė gestą: ne mostelėjo, o atidavė savotišką, maloniai nuteikusią pagarbą, pirštų galiukais paliesdamas masyvią kaktą, paskui lūpas, galop link manęs ištiesdamas ranką. Įžiūrėjau jo delną, blyškesnį nei kitos kūno dalys. Psichologas nusišypsojo, tarytum jo akivaizda Geldbarto auditorijoje - kur Keimenas prisėdo pirmoje eilėje, šalia mano draugo Vajermeno - būtų

pats natūraliausias dalykas pasaulyje. Įspūdingų apimčių lūpos sukrutėjo, nebyliai tardamos du žodžius: *Tu pajėgsi.*

Gal ir taip. Jei tik nukreipsiu mintis nuo gąsdinančio momento. Jei imsiu mąstyti asociacijomis.

Pagalvojau apie Vajermeną - tiksliau, apie paveikslą "Vajermenas žiūri į vakarus", - ir įžanginę eilutę kaipmat atsiminiau.

Linktelėjau Keimenui, tas atsakė tuo pačiu. Pažvelgiau į auditoriją ir supratau, kad ją tiesiog užpildė žmonės. Visi angelai kybojo aukštai virš galvų, ir nūnai jie sklandė tamsoje. Tuo tarpu demonai buvo susisukę gūžtas mūsų smegeninėse.

- Sveiki... - prabilau ir atšokau nuo mikrofono, per kurį nugriaudėjo mano balsas. Žiūrovai sukrizeno, bet garsas manęs nesupykdė - nors prieš minutę būčiau užsiutęs. Jie juokėsi geranoriškai.

Man pavyks.

- Sveiki, - pakartojau. - Esu Edgaras Frimentlas. Spėju, kad labai įdomiai aš nepašnekėsiu. Kitame savo gyvenime užsiėmiau statybų verslu. Žinojau, jog šią sritį puikiai išmaniau, nes darbų netrūko. Dabar tapau paveikslus. Bet niekas man neaiškino, kaip sakyti viešas kalbas.

Šįsyk žiūrovai prajuko laisviau ir nuoširdžiau.

- Iš pradžių ketinau prisipažinti, kad neturiu nė menkiausio supratimo, kaip čia atsidūriau. Tiesa ta, jog vis dėlto žinau. Na, ir puiku, nes tik tiek jums ir papasakosiu. Matot, apie meno istoriją arba teoriją aš nieko neišmanau. Ir nemoku teisingai vertinti meno kūrinių. Kai kurie iš jūsų turbūt pažįstate Merę Ajer.

Klausytojai suprunkštė lyg būčiau pasitikslinęs: *Kai kurie iš jūsų turbūt pažįstate Endį Vorholą?* Paminėtoji dama apsidairė mažumėlę pakėlusi nosį, išsitiesusi it styga.

- Kai pirmą kartą atvežiau savo kūrinius į "Skoto" galeriją, ponia Ajer juos pamatė ir mane praminė Amerikos primityvu. Mažumėlę pyktelėjau, nes kas rytą keičiu apatinius, o vakarais visada valausi dantis...

Vėl nuskambėjo juokas. Staiga suvokiau, jog mano kojų nebekausto betono luitai. Užsimanęs galėjau sprukti, kur akys vedė, tačiau bėgti nebenorėjau. Nejaučiau jokio poreikio. Visai įmanoma, kad paveikslai žiūrovams nė trupučio nepatiks, bet nieko tokio. Svarbiau kas kita: *man* antipatijos aplinkiniai nebekėlė. Tegul tie žmonės kikena, nepatenkinti švilpia, pasibaisėję aikčioja (arba žiovauja), jeigu jiems taip maga. Kai baigsis paskaita, grįšiu namo, atsistosiu prie molberto ir griebsiuos darbo.

O jei kūriniai juos sužavės? Koks skirtumas, elgsiuos lygiai taip pat.

- Bet jeigu ponia Ajer turėjo omenyje, kad užsiimu tuo, ko nesuprantu ir ko nevalioju išreikšti žodžiais, nes niekas manęs nepamokė atitinkamų sąvokų, tuomet ji teisi.

Keimenas linksėjo aiškiai patenkintas. Neįtikėtina, bet jo pavyzdžiu sekė ir Merė Ajer.

- Taigi man belieka iškloti istoriją, kaip čia patekau - koks tiltas sujungė kitą mano gyvenimą su dabartiniu.

Psichologas be garso paplekšnojo mėsingais delnais, ir man dar labiau pakilo ūpas. Džiaugiausi vien matydamas jį salėje. Sunku pasakyti, kaip būtų susiklostę įvykiai, jeigu Keimenas nebūtų prisistatęs į Geldbarto auditoriją, bet spėju, kad *mucho feo*, anot Vajermeno - labai bjauriai.

- Privalau kalbėti paprastai, nes mano draugas Vajermenas tvirtina, esą mes visi linkę permaišyti praeities kortų malką, ir aš juo tikiu. Per daug išsiplėtęs pradėsi, hmmm... nežinau... gražbyliauti apie *įsivaizduojamą* praeitį?

Nukreipęs akis žemyn pastebėjau, kad kinksėti galva ėmė ir Vajermenas.

- Taip, būtent įsivaizduojamą. Trumpai tariant, statybvietėje patekau į avariją. Labai rimtą. Ant pikapo, kuriame sėdėjau, užvirto kranas. Pritrėškė ir mane. Praradau dešiniąją ranką ir vos neatsisveikinau su gyvybe. Nutrūko mano santuoka. Nebenutuokiau, ką daryti. Dabar tai suprantu, bet anuomet težinojau, kad jaučiuosi itin prastai. Mano draugas, Ksanderis Keimenas, vieną dieną paklausė, ar man kas nors teikia džiaugsmą. Bet aš...

Užsičiaupiau. Keimenas, ant pilvo užsivertęs pailgą dovanų dėžę, iš pirmos eilės mane varstė įdėmiu žvilgsniu. Prisiminiau tą dieną, kai jis atvažiavo prie Feileno ežero - apdriskusį psichologo lagaminėlį, šaltos rudenio šviesos juostas, įstrižai nudrikusias per svetainės grindis. Atminiau, kaip mąsčiau apie savižudybę ir tūkstančius link jos vedančių kelių: autostradų, plentų, nelygių, Dievo pamirštų vieškeliukų.

Tyla užsitęsė, bet dėl to nebesijaudinau. Žiūrovai irgi nerodė nepasitenkinimo. Kas čia keisto, kad mano mintys nuklysdavo į lankas - juk aš *menininkas*.

- Apie tuos dalykus, kurie suteiktų džiaugsmą vien tik man, seniai nebuvau galvojęs, - tariau. - Mąsčiau apie šeimos išlaikymą ir pradėjęs verslą stengiaus nenuvilti bendradarbių. Troškau sėkmės, siekdamas jos negailėjau jėgų. Iš esmės, dėl žmonių, kurie vylėsi, kad sužlugsiu. Bet paskui įvyko avarija. Viskas pasikeitė. Aš suvokiau...

Mintyse paieškojau tinkamų žodžių, kone mėginau juos užčiuopti abejomis rankomis. Nors žiūrovai, aišku, tematė vieną. Ir galbūt pastebėjo, kaip susegtoje rankovėje krustelėjo bigė.

- ...kad neturiu jokių ypatingų pomėgių. Kalbant apie džiuginančius užsiėmimus... - patraukiau pečiais. - Savo draugui Keimenui atsakiau, kad piešdavau, ko nedariau labai seniai. Jis pasiūlė vėl pradėti. Paklau-

sęs kodėl, išgirdau paaiškinimą, jog man reikia užtvarų, kurios apsaugotų nuo nakties. Anuomet nesumojau, ką jis šneka, nes buvau pasimetęs, sutrikęs, ir mane kamavo skausmas. Dabar suprantu geriau. Žmonės sako, esą naktis "užslenka", bet čia ji "kyla". Pakyla nuo įlankos, kai nusileidžia saulė. Kai išvydau tą vaizdą, pasijutau priblokštas.

Beje, nuostabą kėlė ir mano paties iškalbingumas. Kol šnekėjau, dešiniosios rankos niežulys nežnaibė. Iš jos tebuvo likęs strampas, slypintis smeigtuku susegtoje rankovėje.

- Ar galėtumėte išjungti šviesą? Įskaitant ir prožektorių, nukreiptą į sceną?

Prietaisų skydelį valdė Alisa, o ji laiko negaišo. Mane nutvieskęs švytėjimas mažne užgeso. Auditorija paskendo prieblandoje.

- Įveikęs tiltą, skiriantį du mano gyvenimus, - pratęsiau, - pamačiau, kad grožis geba išsikeroti netikėčiausiose vietose. Mintis, be abejo, nėra labai originali. Veikiau banali, kaip... kaip saulėlydis Floridoje. Visgi tai tiesa, kuri verta dėmesio... *jei* tik atskleidžiama naujoviškai. Aš mėginau ją perteikti paveiksluose. Alisa, prašau parodyti pirmąją skaidrę.

Man iš dešinės, didžiuliame, devynių pėdų pločio ir septynių pėdų aukščio ekrane nušvito trys gigantiškos, tarp rausvų kriauklelių vešančios rožės. Jos skendėjo prietemoje, nes augo po namu ir tūnojo šešėlyje. Aplinkiniai giliai įkvėpė, ir mano ausis pasiekęs garsas priminė trumpą, bet griausmingai šniokščiančio vėjo gūsį. Tada ir perpratau, kad grožį įžvelgė ne vien Vajermenas bei žmonės iš "Skoto" galerijos. Auditorija aiktelėjo kaip žiūrovai, kuriuos apstulbino visiškai netikėtas vaizdas.

Staiga jie ėmė ploti. Aplodismentai tęsėsi ištisą minutę. Klausiausi ovacijų apsvaigęs, įsikibęs į kairįjį pakylos kraštą.

Likusi pristatymo dalis užtruko daugmaž dvidešimt penkias minutes, bet iš jos nedaug ką pamenu. Vadovavau skaidrių parodai lyg sapnuodamas. Vis laukiau, kol atsipeikėsiu ligoninės lovoje, sukaitęs ir užvaldytas skausmo, tariausi tuoj išgirsiąs morfijaus reikalaujantį savo riksmą.

Pojūtis, kad sapnuoju, neišblėso ir po paskaitos, "Skoto" galerijoje surengtame priėmime. Vos spėjau ištuštinti pirmąją šampano taurę (didesnę už antpirštį, bet ne per daug), kai man į delną įbruko antrą. Mano garbei tostus skelbė nepažįstami žmonės. Aplink skambėjo pritarimo šūksniai, ir net pasigirdo: "Maestro!" Akimis ieškojau naujųjų savo draugų, bet niekur jų nemačiau.

Jei atvirai, įdėmiai pasižvalgyti neturėjau progos. Sveikinimai liejosi kaip iš gausybės rago, gyrė ir mano kalbą, ir skaidres. Visa laimė, kad neteko klausyti nuodugnios tapymo technikos, kuria naudojausi, kritikos, nes visi paveikslai (kartu su keliais pieštais eskizais) glūdėjo

dviejose užrakintose galerijos salėse. Be to, kaip man paaiškėjo, jei esi vienarankis ir nenori būti sutraiškytas per savo priėmimą, vieninteliame delne privalai visuomet gniaužti kumpio suktinuką su krevečių įdaru.

Priėjusi Merė Ajer pasiteiravo, ar nepersigalvojau duoti interviu.

- Ne, žinoma, - atsakiau. - Tik neįsivaizduoju, ką dar galėčiau pridėti, Manau, viską išdėsčiau šį vakarą.

- O, mes ką nors sumąstysime, - užtikrino ji ir... kad mane kur skradžiai, jeigu nemirktelėjo iš už šešto dešimtmečio stiliaus, įkypų akinių, podraug atiduodama šampano taurelę vienam iš padavėjų, kurie šmaižė tarp svečių. - Susitiksim poryt. *A bientot, monsieur.**

- Būtinai. - užtikrinau ir vos susivaldžiau nepasiūlęs palaukti, kol užsimaukšlinsiu Manė beretę, jeigu jai knieti šnekėti prancūziškai. Merė nubraukė šalin, pakštelėjo Darijui į skruostą ir pranyko kvapnioje kovo naktyje.

Pastebėjau mano kryptimi žygiuojantį Džeką, kuris pakeliui prigriebė dvi šampano taures. Jam draugiją palaikė Chuanita, namų tvarkytoja, pasipuošusi dailiu ir elegantišku rožiniu kostiumėliu. Krevečių ji paragavo, bet šampano atsisakė, todėl Džekas ištiesė taurelę man. Čiupau ją nurijęs paskutinį užkandžio kąsnį, ir mudu susidaužėme stiklais.

- Sveikinu, šefe. Kaip reikiant juos sukrėtėte.

- Ačiū, Džekai. Tavo kritika bent jau suprantama. - Susiverčiau šampaną į gerklę (taurę ištuštinau vienu gurkšniu) ir atsigręžiau į Chuanitą. - Jūs atrodote pasakiškai.

- *Gracias*, pone Edgarai. - Ji apsidairė. - Tie paveikslai gražūs, bet jūsiškiai geresni.

- Dėkui.

Vaikinas jai įteikė dar vieną krevetę, pamautą ant smeigtuko.

- Mes trumpam pasitrauksime į šalį?

- Be abejo.

Džekas mane nusivedė prie spalvingos Geršteino skulptūros.

- Ponas Keimenas klausė Vajermeno, ar galėtų paskaityti žurnaliukus, kai visi išsiskirstys.

- Tikrai? - truputį sunerimau. - Kodėl?

- Na, jis skrido į Floridą didžiąją dalį dienos. Sakė nelabai sutariąs su lėktuvų vadais. - Džekas išsišiepė. - Vajermenui paaiškino, jog ilgą laiką kai kur nebuvo, todėl dabar norėtų atsikratyti našta.

Nusikvatojau. Ir pasijutau sujaudintas. Tokių apimčių žmogui, kaip Keimenas, nelengva keliauti viešuoju transportu... ir dabar, geriau pagalvojus, akivaizdu, kad įsitaisyti ankštoje, lėktuve įrengtoje tualeto kabinoje jam nebūtų jokių šansų. Stypsant nusičiurkšti? Galbūt. Vargais negalais. Bet atsisėsti? Jis paprasčiausiai ten netilptų.

---

*Iki greito, mesjė. (pranc.)

- Vajermenas pamanė, kad ponui Keimenui derėtų suteikti malonumą. Sakė, kad suprasite, ką jis turi omenyje.

- Suprantu, - atsakiau ir mostu pakviečiau Chuanitą, kuri, stovėdama kultūros maitvanagių sraute, apsirengusi savo gražiausiais (ko gero) drabužiais, atrodė labai vieniša. Aš ją apkabinau, ir moteris nusišypsojo. Kai pagaliau įtikinau paimti šampano taurę (matyt, žodį *pequeno*, reiškiantį "mažas" ištariau ne visai teisingai, nes ji sukikeno), akiratyje išdygo Vajermenas ir Keimenas, tebelaikantis dovanų dėžutę. Išvydęs mane pastarasis nušvito, ir jo išraiška pradžiugino labiau nei kelios aplodismentų salvės ar net stovint sukeltos ovacijos.

Nuo padėklo, kurį nešė pro šalį kulniuojantis padavėjas, stvėriau taurelę ir prasibrovęs pro minią įteikiau ją Keimenui. Tada viena ranka kaip įmanydamas pabandžiau jį apkabinti. Psichologas savo ruožtu apglėbė mane - su tokia jėga, kad protestuodami suspigo trapūs mano šonkauliai.

- Edgarai, atrodai nuostabiai. Aš taip džiaugiuosi. Dievas yra geras, bičiuli, Dievas yra geras.

- Tą patį galėčiau pasakyti apie tave, - tarstelėjau. - Kaip išvis atsidūrei Sarasotoje? Pakvietė Vajermenas? - atsisukau į *compadre*, * su kuriuo mėgaudavausi dryžuoto skėčio pavėsiu. - Čia tavo darbas, ar ne? Tu susisiekei su Keimenu ir jo paprašei tapti paslaptinguoju lekcijos svečiu.

Vajermenas įniko kratyti galvą.

- Aš paskambinau *Pemai*. Mane apėmė panika, *muchacho*, nes mačiau, jog dėl pristatymo kraustaisi iš proto. Ji užsiminė, esą po avarijos visada klausydavaisi daktaro Keimeno, net ir tuomet, kai nekreipdavai dėmesio, ką sako kiti. Taigi skambtelėjau ir jam. Tikrai nemaniau, kad, taip netikėtai pranešus apie paskaitą, jis sutiks atvykti. Vis dėlto... atvyko.

- Negana to, atvežiau dovaną nuo dukrų, - įsiterpė Keimenas ir atkišo dėžę. - Bet tau reikės pasitenkinti tuo, ką radau savo namuose, nes lakstyti po parduotuves nebuvo laiko. Bijau, kad nenusiviltum.

Ūmai susigaudžiau, ką aptiksiu pakuotėje, ir man perdžiūvo burna. Visgi įspraudžiau dėžutę tarp bigės ir šono, nutraukiau juostelę ir nuplėšiau popierių. Nė nepajutau, kaip Chuanita perėmė šiukšles. Kartotininė dėžė priminė vaiko karstą. Nieko stebėtino. Kas dar čia galėjo būti? Ant dangtelio puikavosi spausdintas užrašas: PAGAMINTA DOMINIKOS RESPUBLIKOJE.

- Šaunu, daktarėli, - tarė Vajermenas.

- Deja, man tikrai pritrūko laiko sumąstyti ką nors geresnio, - atsakė Keimenas.

Jų balsai tarytum sklido iš tolumos. Chuanita nukėlė dangtį. Berods, jį paėmė Džekas. Ir į mane pažvelgė Reba, šįkart ne mėlyna, o

*Draugą (isp.).

rožinė, bet taip pat taškuota suknele, juodais blizgančiais sandalais, negyvais raudonais plaukais ir žydromis akimis, kuriose atsispindėjo nuoskauda: *U-i-i-i, tu, bjaurybe! Aš tiek laiko čia pralindėjau!*

Pasigirdo Keimeno balsas, vis dar tolybėse.

- Lėlę pasiūlė padovanoti Ilzė. Ji man paskambino, kai telefonu šnektelėjo su seserimi.

Na, žinoma, Ilzė. Mano ausų būgnelius kuteno nenutrūkstantis murmesys, panašus į garsą, kurį po Didžiuoju Rožinuku išgauna kriauklelės. Veidą tebekaustė šypsena, sakanti "Vaje, kaip žavu", bet jei į mane kas būtų bedęs pirštu, veikiausiai būčiau surikęs: *Juk Ilzė lankėsi Dumoje Ky! Ir važiavo keliu, nusidriekusiu palei* El Palacio!

Nors Keimenas nestokojo išminties, vargu ar jis pajuto mano sąmyšį - antra vertus, psichologas keliavo visą dieną, ir jo pastabumą prislopino nuovargis. Užtat Vajermenas į mane stebeilijosi nežymiai pakreipęs galvą ir suraukęs antakius. Kertu lažybų, jog per visą mūsų pažinties laikotarpį mane perkando daug geriau negu daktaras Keimenas.

- Ji žinojo, kad vieną lėlę jau esi gavęs, - dudeno psichologas. - Nusprendė, jog pora primins abi dukteris, ir Melinda tam pritarė. Aišku aš teturiu Liuses...

- Liuses? - nustebo Vajermenas iš dėžės išgriebdamas lėlę rausvomis, skudurinėmis, nukarusiomis kojomis ir plokščiomis, nieko nereginčiomis akimis.

- Jos atrodo kaip Liusė Rikardo, tiesa? Duodu jas kai kuriems pacientams, kurie lėles pavadina savaip. Edgarai, koks taviškės vardas?

Kelioms sekundėms smegenis sustingdė žvarba, anksčiau neduodavusi man ramybės, ir aš pagalvojau: *Ronda, Robina, Reičelė, sėsk ant sūnėno, sėsk ant tetos, sėsk ant prakeikto DĖDĖS.* Staiga sąmonę pervėrė dar viena mintis: *Ji buvo RAUDONA.*

- Reba, - atsakiau. - Kaip kantri dainininkės.

- Tu ją išsaugojai? - pasiteiravo Keimenas. - Pasak Ilzės, turi iki šiol.

- O, taip, - patvirtinau ir atsiminiau Vajermeną, pasakojusį apie "Aukso puodo" loteriją, minėjusį, kaip užsimerkęs gali išgirsti rutuliukus su numeriais, krentančius į savo vietas: *spragt, spragt, spragt.* Regis, tą garsą užfiksavau dabar. Kai užbaigiau paveikslą "Vajermenas žiūri į vakarus", į namus užsuko viešnios, pora mažylių, ieškančių prieglobsčio, kuriame galėtų pasislėpti nuo audros. Nuskendusios Elizabetos seserys, Tesė ir Lora Ystleik. Didžiajame Rožinuke vėl teks matytis su dvynukėmis. Ir kodėl?

Nes kažkas pabandė ištiesti nagus į šiaurinius kraštus. Ir tuo pat metu pametėjo mintį mano dukrai. Štai dar vienas spragtelėjimas, bylojantis apie iškritusį kamuoliuką.

- Edgarai, *muchacho*, ar tu gerai jautiesi? - paklausė Vajermenas.

- Taip. - Nusišypsojęs grįžau į ryškiaspalvę tikrovę. Prisiverčiau paimti lėlę iš Chuanitos, kuri į ją žiopsojo suglumusi. Judesys pareikalavo nemažai jėgų, bet su juo susidorojau. - Ačiū, daktare Keimenai. Ksanderi.

Jis pagūžčiojo ir skėstelėjo rankomis.

- Dėkok dukroms, ypač Ilzei.

- Taip ir padarysiu. Na, šampanu vaišinsimės?

Gėrimo niekas neatsisakė. Nuleidau lėlę į dėžę ir sau prisiekiau du dalykus. Pirma, nė viena iš dukrų nesužinos, kaip stipriai nelemtas žaislas mane išgąsdino. Antra, abi seserys - *gyvosios* seserys - niekada nesilankys Dumoje Ky vienu metu. Jei tik įstengsiu tam sutrukdyti.

Šitą pažadą ištęsėjau.

KITOKIA FLORIDA

- Gerai, Edgarai, mes beveik baigėme.

Matyt, Merė kažką įžiūrėjo mano veide, nes nusijuokė.

- Nejau buvo taip baisu?

- Ne. - Sakiau tiesą, nors kai kurie jos klausimai apie tapymo techniką privertė pasijusti nejaukiai. Viskas labai paprasta: aš žvelgiu į objektą ir drobę užteplioju dažais. Štai mano metodas. O įtaka? Ką galiu pasakyti. Šviesa. Esmė slypėjo šviesoje - ir tų paveikslų, į kuriuos mėgau žiūrėti, ir tų, kuriuos patiko tapyti, atvejais. Mane žavėjo, kaip iš elementarių, bent išoriškai, dalykų stengiasi išsigauti kažkas gilaus. Tačiau tokie išvedžiojimai nė iš tolo nepriminė akademiškų aiškinimų. Man asmeniškai jie skambėjo paikai.

- Gerai, - tarė ji. - Paskutinis klausimus. Kiek iš viso yra jūsų darbų?

Mes sėdėjome mansardoje įrengtame Merės Ajer bute, Deiviso salose, prašmatniame Tampos anklave, kuris atrodė, kaip pasaulinė *art deko* stiliaus sostinė. Vienoje erdvios, beveik tuščios svetainės dalyje stovėjo kušetė, kitoje - dvi kėdės aukštomis atkaltėmis. Rytinę, aušros paprastai nutvieskiamą sieną puošė didžiulis Deivido Hoknio paveikslas. Mudu su Mere sėdėjome priešinguose sofutės galuose. Ant kelių ji laikė spiralinį bloknotą. Šalia, ant ranktūrio, kėpsojo peleninė. Tarp mūsų gulėjo masyvus, sidabrinis, juostinis “Volensak” magnetofonas. Nors pagamintas prieš penkiasdešimt metų, senukas iki šiol rites suko be garso. Vokiečių gamyba, ką čia bepridursi.

Šiandieną prie kosmetikos Merė nesilietė, tik blizgančiu kremu pasidažė lūpas. Atsainiai surišti plaukai baudėsi išsisklaidyti, dėl ko jie atrodė elegantiškai ir tuo pat metu nevalyvai. Ji dūmijo “Ingliš Ovals”

cigaretes, iš "Voterford" stikliuko gurkšnojo, iš pažiūros, neskiestą viskį (pasiūlė man išgerti ir, regis, nusivylė, kai pasirinkau vandens buteliuką). Vilkėjo medvilnines, laisvas, pagal užsakymą siūtas kelnes. Veidas buvo pagyvenęs, gyvenimo nepagailėtas, bet seksualus. Geriausi jos laikai liko tolimoje praeityje, septinto dešimtmečio pabaigoje, kai kino teatruose rodė "Bonę ir Klaidą", tačiau akys, nors ir raukšlėtais kampučiais, nepadažytais, rievėtais vokais, vis vien atimdavo žadą. Tokias akis turėjo Sofija Loren.

- Selbio bibliotekoje parodėte dvidešimt dvi skaidres. Jas sudarė devyni eskizai - labai įdomūs, bet nedidukai, - ir vienuolika paveikslų, nes tris skaidres skyrėte drobei "Vajermenas žiūri į vakarus". Du kartus fotografuota stambiu planu ir vieną sykį plačiakampiu objektyvu. Kiek dar turite kūrinių? Kiek jų eksponuosite "Skote" kitą mėnesį?

- Na, tiksliai nežinau, - atsakiau. - Juk tapau nesustodamas. Bet man rodos, šiuo metu suskaičiuočiau... dar dvidešimt.

- Dvidešimt, - tyliu, bejausmiu balsu pakartojo ji. - Dar dvidešimt.

Kažkodėl regėdamas jos išraišką jaučiausi nesmagiai. Pasimuisčiau, ir kušetė sugirgždėjo.

- Jei tiksliau, dvidešimt vieną. - Žinoma, tam tikrų paveikslų nepridėjau. Pavyzdžiui "Draugų ir privalumų". Arba kito, kurį retsykiais vadindavau "Ledinukas Braunas uždūsta". Ir pieštukų pabraižytos figūros raudonu apsiaustu.

- Taigi. Iš viso, virš trisdešimties.

Mintyse sudėjęs paveikslus vėl pasimuisčiau.

- Berods.

- Iš veido matau, kad neįsivaizduojate, kokią nuostabą kelia šitas skaičius. - Ji pakilo, į šiukšliadėžę išvertė peleninės turinį ir susikišusi rankas į brangių kelnių kišenes nukreipė žvilgsnį į Hoknio kūrinį, vaizduojantį kubo formos namą bei mėlyną plaukymo baseiną. Greta vandens stovėjo subrendusi krūtinga paauglė juodu vientisu maudymosi kostiumėliu, ilgomis įdegusiomis kojomis ir tamsiais plaukais. Akis ji slėpė po akiniais, kurių tamsiuose stikluose atsispindėjo po saulutę.

- Čia originalas? - pasiteiravau.

- O, taip, - neatsigręždama patvirtino ji. - Kaip ir mergina maudymosi kostiumėliu. Merė Ajer, maždaug 1962-ieji. Mažulė iš Tampos. - Pašnekovė mane apdovanojo ugningu žvilgsniu. - Išjunkite magnetofoną. Interviu baigtas.

Įvykdžiau prašymą.

- Paklausykite manęs, Edgarai.

- Mielai.

- Kai kurie menininkai ištisus mėnesius triūsia prie vieno paveikslo, kuris savo kokybe perpus nusileidžia jūsiškiams. Aišku, dauguma rytais

gaivelėjasi po vakarykščių išgertuvių. Bet *jūs*... jūs darbuojatės lyg prie konvejerio. Kaip žurnalų iliustratorius arba... na, nežinau... komiksų dailininkas!

- Na, man nuo vaikystės kalė, kad žmonės privalo dirbti iš peties, ir visiškai nesvarbu, kuo jie užsiima. Įkūręs savo bendrovę plušėdavau iki vėlumos, nes kiekvienas iš mūsų sau esame griežčiausias viršininkas.

Ji linktelėjo.

- Su tuo sutiktų ne visi, bet jūs sakote *gryną* tiesą.

- Šią, hmm, darbo etiką perkėliau į salą. Ir jaučiuosi neblogai. Po velnių, netgi puikiai. Įsijungiu radiją... tarsi panyru į transą... ir tapau... - sumykiau išrausdamas. - Aš nebandau sumušti greičio rekordo, nieko panašaus...

- *Žinau*, - atsiliepė Merė. - Įterpinius darote?

- Ką tokius? - įterpinių sąvoka man asocijavosi su rašymu, ir aš nenumaniau, ką ji reiškė dailės kontekste.

- Tiek to. "Vajermenas žiūri į vakarus" tiesiog pritrenkiantis - akis prikausto tos *smegenys*, - bet kaip jūs pavaizdavote bruožus?

- Porą kartų nufotografavau veidą.

- Suprantama, branguti, bet kaip atvaizdavote bruožus, kai pasiruošėte tapyti portretą?

- Aš... hmm, na...

- Naudojotės trečiosios akies taisykle?

- Kuo? Niekuomet apie ją negirdėjau.

Merė švelniai nusišypsojo.

- Siekdami teisingai išdėstyti subjekto akis, dailininkai dažnai mintyse regi trečiąją ar net įterpia tarp tikrų dviejų. O kaipgi burna? Ją centravote pagal ausis?

- Ne... aš nežinau, kaip tai daryti. - Dabar jaučiau, kad raudonis išmušė visą mano kūną.

- Atsipalaiduokite. Aš jūsų neraginu vadovautis sumautomis meno mokyklos taisyklėmis, kurias taip įspūdingai sulaužėte. Bet... - moteris palingavo galva. - Trisdešimt paveikslų nuo lapkričio? Ne, laiko sugaišote dar mažiau, nes tapyti pradėjote ne iš karto.

- Visų pirma turėjau apsirūpinti dailės reikmenimis, - paaiškinau. Merė pratrūko juoku, užsibaigusiu kosulio priepuoliu, kurį ji numalšino viskio gurkšniu.

- Po avarijos, per kurią jūsų vos mirtinai nesutraiškė, per tris mėnesius sukūrėte trisdešimt paveikslų, - tarstelėjo atgavusi žadą. - Gal man irgi reikėtų pasiieškoti krano?

- Patikėkit, jūs to nenorėtumėte, - Atsistojęs žengiau prie lango, nudūriau akis į Adalijos gatvę. - Turiu pripažinti, kad įsikūrėte šaunioje vietelėje.

Ji priartėjo prie manęs, ir mudu abu įsispiginome laukan. Kitapus kelio, lauko kavinę ir iš viršaus matomą septynių aukštų pastatą, rodės, atskraidino tiesiai iš Naujojo Orleano. Arba Paryžiaus. Šaligatviu žingsniavo moteris, kramsnojanti ilgo batono kampą; raudono jos sijono apvadus plaikstė vėjelis. Netoliese gitara kažkas brazgino dvylikos taktų bliuzą, ir mano ausis pasiekė kiekviena nata.

- Sakykit, Edgarai, į šitą vaizdą jūs žiūrite menininko ar statybininko akimis?

- Ir taip, ir anaip, - atsakiau.

Merė prajuko.

- Aišku. Deiviso salos visiškai nenatūralios - Deivo Deiviso, Floridos Didžiojo Getsbio, proto vaisius. Ką nors apie jį girdėjote?

Krestelėjau galva.

- Matot, kokia trumpalaikė yra šlovė. Per audringą trečią dešimtmetį Saulėtoje pakrantėje Deivisas prilygo dievui.

Ji pamojo ranka į gatvių pynę; ant kaulėto riešo sužvangėjo apyrankės. Netoliese antrą valandą išmušė bažnyčios varpas.

- Ties Hilsboro upės žiotimis jis nusausino pelkynus, Tampos valdytojus įkalbėjo čia perkelti ligoninę ir radijo stotį. Anais laikais, kai radijas visiems rūpėjo labiau negu sveikatos apsauga. Pastatė keistą ir nuostabų apartamentų kompleksą, nors anuomet "apartamentų komplekso" sąvoka nė neegzistavo. Jo pastangomis, aplinkui iškilo viešbučiai ir prašmatnūs naktiniai klubai. Deivisas švaistėsi pinigais, vedė gražuolių konkurso nugalėtoją, išsiskyrė, vėl su ja susituokė. Sukaupė milijonus tada, kai doleris buvo vertas nūdienos dvylikos. Vienas geriausių jo draugų gyveno Dumoje Ky. Džonas Ystleikas. Pavardė pažįstama?

- Taip. Esu bendravęs su jo dukra. Ją globoja mano draugas Vajermenas.

Merė prisidegė naują cigaretę.

- Tiek Deivas, tiek Džonas tapo turtingais lyg Krezas, - pirmajam šlamančius krovė spekuliacijos žemėmis ir pastatais, antrajam priklausė gamyklos, - bet Deivisas mėgo puikuotis kaip povas, o Ystleikas priminė pilką pelytę. Jo laimei... manau, jūs žinote, kas nutinka povams?

- Jų uodegas išpešioja?

Moteris įtraukė dūmą giliai į plaučius, išpūtė jį pro šnerves ir į mane dūrė pirštais, kuriais spaudė cigaretę.

- Teisingai, sere. 1925-aisiais Floridos žemės krizė užgriuvo valstiją tarytum plyta, nukritusi ant muilo burbulo. Deivas Deivisas investavo praktiškai į viską, ką regite pro langą. - Merė mostelėjo į vingiuotas gatveles bei rožinius statinius. - 1926-aisiais įvairios, kadaise sėkmingai verslą vysčiusios kompanijos jam buvo skolingos keturis milijonus, bet Deivisas atgavo apytikriai trisdešimt tūkstančių.

Man jau ilgą laiką neteko joti ant tigro sprando - taip tėvas kalbėdavo apie žmones, kurie įsiskolinę iki ausų turėdavo maustyti kreditorius ir kūrybiškai pakoreguoti finansines ataskaitas, - bet net ir sunkiaisiais, vargingiausiais laikais, kai "Frimentlo" bendrovė ką tik įsikūrė, aš niekada nesvyravau ant bedugnės krašto. Užjaučiau Deivą Deivisą, nors jis ir seniai gulėjo kapuose.

- Kelias savo skolas jis sugebėjo padengti? Ar išvis įstengė?

- Iš pradžių. Juk kiti šalies regionai klestėjo.

- Jūs daug apie tai žinote.

- Edgarai, Saulėtosios pakrantės menui aš jaučiu aistringą potraukį. Saulėtosios pakrantės istorija tiesiog domiuosi.

- Supratau. Vadinas, žemės krizę Deivisas ištvėrė.

- Kurį laiką. Pirmuosius praradimus, jei neklystu, jam pavyko kompensuoti, biržoje pardavus akcijas, kurių vertė tuo metu buvo dirbtinai keliama. Deivui padėjo draugas.

- Ystleikas?

- Taip, Džonas Ystleikas tapo tikru angelu-gelbėtoju, jau nemint to, jog Dumoje Ky, kaip spėju, retsykiais slėpdavo Deivui priklausančius kontrabandinius svaigalus.

- Iš tikrųjų?

- Aš sakiau "kaip spėju". Mes kalbame apie kitus laikus ir kitokią Floridą. Čia pagyvenus galima prisiklausyti spalvingiausių istorijų apie alkoholio kontrabandą prohibicijos epochoje. Iki 26-ųjų Velykų Deivisas būtų subankrutavęs - jam nebūtų padėjusi ir prekyba namine, - jei ne Džonas Ystleikas. Su plevėsomis pastarąjį niekas nesiejo, po naktinius klubus ir viešnamius, kaip Deivisas su bičiuliais, jis nesilankė. Bet nuo 23-ųjų našlavo, ir, aš manau, jog senasis Deivas kartkartėmis, kai draugas pasijusdavo vienišas, surasdavo jam kokią panelę. Bet iki 26-ųjų vasaros Deiviso skolos taip išsaugo, kad nuo jų išsisukti nepagelbėjo net senos pažintys.

- Ir vieną tamsią naktį jis pranyko.

- Aha, bet ne šviečiant mėnesienai. Tai ne Deiviso stilius. 1926-ųjų spalį, likus mažiau nei mėnesiui iki uragano Esteros, nusiaubusios viso jo gyvenimo darbą, Deivas išplaukė į Europą kartu su asmens sargybiniu ir nauja mergužėle, viena iš gražuolių, kurias savo komedijose mėgo filmuoti Markas Senetas. Kartu su apsauginiu ji nusigavo į margąjį Paryžių, bet Deivas Deivisas Prancūzijos nepasiekė. Jis be pėdsakų dingo jūroje.

- Jūs man pasakojate tikrą istoriją?

Ji pakėlė ranką atiduodama pagarbą kaip skautė - prie įvaizdžio šiek tiek nesiderino tarp pirštų smilkstanti cigaretę.

- Prisiekiu. 26-ųjų lapkritį surengė atminimo pamaldas, štai toje vie-

toje. - Ji mostelėjo ten, kur tarp dviejų ryškiai rožinių *art deko* stiliaus pastatų mirgėjo įlanka. - Apeigose dalyvavo mažiausiai keturi šimtai žmonių, ir, kiek suprantu, daugumą jų sudarė stručio plunksnas dievinančios, ne itin geros reputacijos mergikės. Žodį tarė ir Džonas Ystleikas. Į vandenį jis įmetė tropinių gėlių vainiką.

Ji atsiduso, savo kvapu pakutendama mano šnerves. Nekilo jokių abejonių, jog šioji dama puikiai toleruodavo alkoholį; lygiai taip pat buvo akivaizdu, kad šiandieną ji gerokai įkauš, o gal visiškai nusigers.

- Ysleikas, aišku, liūdėjo dėl draugo netekties, - pratęsė Merė, - bet, manau, džiaugėsi išgyvenęs uraganą Esterą. Kaip ir visi kiti. Jis nė neįsivaizdavo, kad beveik po pusmečio į jūrą vėl svaidys vainikus. Pradingo net dvi jo dukros. Arba trys, jei priskaičiuotume vyriausiąją. Toji paspruko į Atlantą. Kartu su brigadininku iš tėčio fabriko, jeigu manęs neapgauna atmintis. Nors vargu ar jos pabėgimą galima lyginti su poros mergaičių žūtimi įlankoje. Viešpatie, kaip siaubingai Ystleikas turėjo jaustis.

- "JOS PRAPUOLĖ", - tariau prisiminęs Vajermeno cituotą antraštę.

Ji mane pervėrė svarbiu žvilgsniu.

- Kaip matau, informacijos jūs ieškojote.

- Ne aš, o Vajermenas. Smalsavo, kokiam žmogui dirba. Nemanau, kad žino apie ryšius su tuo Deivu Deivisu.

Merės veide nušvito mąsli išraiška.

- Įdomu, kiek prisimena pati Elizabeta?

- Paskutiniu metu nė neatmena savo vardo, - pastebėjau.

Ji vėl dirstelėjo į mane, nusigręžė nuo lango, susirado peleninę ir užgesino cigaretę.

- Alzheimerio liga? Girdėjau gandus.

- Taip.

- Velniškai apmaudu. Šiurpiausias Deivo Deiviso istorijos smulkmenas sužinojau iš jos. Geresniais laikais. Užsukusi į Dumą Ky, su Elizabeta pasimatydavau visada. Ir ėmiau interviu iš daugumos menininkų, gyvenusių Lašišos Kyšulyje. Tik jūs namą praminėte kitaip, ar ne?

- Didžiuoju Rožinuku.

Ji nusišypsojo.

- Taip ir galvojau, kad pavadinimas skambės žavingai.

- Kiek gi menininkų čia buvo apsistoję?

- Gausybė. Jie atvykdavo skaityti paskaitų Sarasotoje arba Venecijoje, gal truputį patapyti - nors įsikūrę Lašišos Kyšulyje dirbdavo itin retai. Didžiuma Elizabetos svečių į viešnagę Dumoje Ky, paprastai, žiūrėjo kaip į nemokamas atostogas.

- Ji parūpindavo būstą veltui?

- O taip, - atsakė Merė ir gan ironiškai išsišiepė. - Sarasotos menų taryba sumokėdavo už paskaitas, o Elizabeta dažniausiai leisdavo dykai apsigyventi Didžiajame Rožinuke, anksčiau žinomam, kaip Lašišos Kyšulys. Bet jums toks sandėris neiškliuvo, tiesa? Na, gal pasiseks kitą kartą. Juolab kad jūs čia *darbuojatės*. Galėčiau išvardinti pustuzinį dailininkų, kurie mėgavosi jūsų buveinės patogumais ir nė nesudrėkino teptuko. - Merė nužygiavo prie kušetės, pakėlė stikliuką ir iš jo sriūbtelėjo. Ne, veikiau nurijo didelį gurkšnį.

- Elizabeta turi eskizą, kurį Didžiajame Rožinuke nupiešė Dali, - tariau. - Pats jį mačiau.

Jos akys sužvilgo.

- O, taip, Dali. Jam *nepaprastai* patiko gyventi Dumoje Ky, bet net ir Dali ten ilgai neužsibuvo... nors prieš išvažiuodamas tas kalės vaikas bandė man pažnaibyti sėdimąją. Ar žinote, ką Elizabeta pasakė, kai jis su mumis atsisveikino?

Papurčiau galvą. Nežinojau, suprantama, bet norėjau išgirsti.

- Anot jos, Dali pareiškė, esą jam čia "pernelyg prabangu". Ar jūs, Edgarai, tam pritartumėte?

Nusišypsojau.

- Kaip manote, kodėl Didįjį Rožinuką Elizabeta pavertė menininkų prieglobsčiu? Ar ji visada globojo menus?

Merė akivaizdžiai nustebo.

- Jūsų draugas nieko nepasakojo? Na, gal to nežino... Pasak vietinės legendos, kitados Elizabeta pati garsėjo, kaip dailininkė.

- Ką reiškia "pasak vietinės legendos"?

- Sklando gandai - mano nuomone, grynas mitas, - kad ji buvo vunderkindė. Ankstyvoje vaikystėje nuostabiai piešė, bet vėliau liovėsi.

- Ar šia tema su ja kalbėjotės?

- Be abejo, kvailuti. Toks mano darbas - kalbėtis su žmonėmis. - Nūnai Merė mažumėlę svyravo, Sofijos Loren akys pasruvo krauju.

- Ir ką Elizabeta sakė?

- Neva istorija laužta iš piršto. Ir pridūrė: "Tapo žmonės, kurie sugeba. Negalintys to daryti, kaip mudvi, Mere, juos *remia*."

- Skamba įtikinamai.

- Taip, ir man. - Ji dar sykį gurkštelėjo iš stikliuko. - Bėda ta, kad Elizabetos žodžiais aš nepatikėjau.

- Kodėl?

- Pati nenumanau. Nuojauta tvirtino ką kitą. Kartą istoriją išklojau senai draugei Egei Vinterborn, Tampos "Tribune" rašiusiai "Patarimų beviltiškai įsimylėjusiems" skiltyje. Maždaug tuo metu, kai Saulėtąją pakrantę savo pasirodymu malonėjo pradžiuginti Salvadoras Dali. Gal-

būt 1980-aisiais. Sėdėjome kažkokiame bare - anais laikais iš jų praktiškai neišlįsdavome, - ir pokalbis nukrypo į legendų sukūrimą. Kaip pavyzdį, paminėjau Elizabetą, kuri kūdikystėje atseit turėjo Rembranto talentą, bet Egė - seniai amžinatilsį, tesiilsi jos siela ramybėje, - man paprieštaravo. Užtikrino, kad šitoje "legendoje" slypi tiesa, bent jau iš dalies, nes istoriją ji skaitė kažkokiame laikraštyje.

- Ar jos žodžius patikrinote?

- Suprantama. Aš aprašau ne viską, ką žinau... - Merė man mirktelėjo, - bet mėgstu *žinoti* viską.

- Ką išsiaiškinote?

- Nieko. Jokios informacijos neradau nei "Tribune", nei Sarasotos ar Venecijos laikraščiuose. Gal tie gandai *išties* tebuvo legenda. Po velnių, nenustebčiau jei žmonės pribūrė ir apie Deivo Deiviso viskį, kurį jos tėvas saugojo Dumoje Ky. Bet... dėl Egės Vinterborn atminties man abejonių nekyla. O Elizabeta, kai jos pakamantinėjau, nutaisė išraišką...

- Kokią?

- Sakančią "aš tau nieko neatskleisiu". Bet nuo tų laikų nutekėjo daug svaigalų. Ir vargu ar dabar Elizabetą prašnekintumėte. Jeigu jos būklė tikrai tokia prasta, kaip minėjote.

- Visai įmanoma, kad ji dar atsigaus. Pasak Vajermeno, taip jau buvo nutikę anksčiau.

- Tikėkimės. Ją galima vadinti tikra retenybe. Floridoje apstu senų žmonių - mūsų valstiją ne veltui praminė Dievo laukiamuoju, - bet retas iš jų čia gyvena nuo gimimo. Saulėtoji pakrantė, kurią Elizabeta atmena - tiksliau, *prisimindavo*, - nė kiek nepanaši į nūdienos Floridą. Šiais laikais visi kažkur beprasmiškai skuba, aplinkui netrūksta stadionų su kupolo formos stogais, ir pilna greitkelių. Aš taip pat užaugau kitokioje Floridoje - Džono D. Makdonaldo Floridoje. Anuomet Sarasotos senbuviai gerai pažinojo savo kaimynus, Tamiamo keliu vadinosi prastas vieškelis, ir grįžę iš bažnyčios žmonės kartais atrasdavo aligatorius, įsibrovusius į jų baseinus, arba šiukšles knaisančias lūšis.

Sumojau, kad Merė kaip reikiant apkvaišusi... bet man vis tiek buvo įdomu jos klausytis.

- Elizabeta ir jos seserys praleido vaikystę Floridoje, egzistavusioje po to, kai iš jos išnyko indėnai, bet anksčiau negu senasis ponas Baltaodis įsitvirtino savo valdose. Anų laikų Dumos Ky salelės neatpažintumėte. Esu mačiusi nuotraukas. Palmių, auksuotųjų fikusų, baltųjų burserų ir rantytųjų pušų kraštas. Keliose drėgnesnėse vietose vešėjo virgininiai ąžuolai ir mangrovės. Palei žemę nestigo smailialapių raudūnių ir gelsvųjų cestrų, bet mėšlinų džiunglių, kaip dabar, nebuvo nė kvapo. Tokie patys išliko tiktai paplūdimiai ir, be abejo, jūravižės... kaip sijono

padurkas. Šiaurinį galą su kita sala jau jungė pakeliamas tiltas, bet pačioje Dumoje Ky testovėjo vienas namas.

- Ar numanote, dėl ko ji taip apžėlė? - paklausiau. - Atvašynai okupavo tris ketvirtadalius salos.

Merė, ko gero, manęs nenugirdo.

- Vienas namas, - pakartojo. - Iškilęs pietuose, ant kalvelės, panašus į statinius, kuriuos pamatytumėte Čarlstone arba Mobaile, per "Prabangių būstų" ekskursiją. Kolonos ir smulkiu žvyru nusėtas įvažiavimo takelis. Vakaruose atsiverdavo įspūdinga įlankos panorama, rytuose akis džiugindavo ne mažiau didingas Floridos pakrantės vaizdas. Nors toje pusėje pavykdavo įžiūrėti nebent Veneciją. Venecijos kaimą. Mieguistą kaimiūkštį. - Išgirdusi, kaip skamba jos balsas, Merė susitvardė. - Atleiskite, Edgarai. Aš ne kasdien taip prisivaišinu. Garbės žodis. Mano... susijaudinimą laikykite, hmm, komplimentu.

- Dėkoju.

- Prieš dvidešimt metų būčiau neprisigėrusi, o pabandžiusi jus nusitempti į lovą. Gal net prieš dešimt. Dabar belieka tikėtis, kad jūsų pernelyg neišgąsdinau.

- Nė per nago juodymą.

Ji nusijuokė - kimus kranksėjimas išdavė nuovargį ir džiaugsmą.

- Tuomet viliuosi, jog mes netrukus pasimatysime. Paruošiu raudonąjį kreolišką troškinį. Kol kas... - Merė mane apkabino ir palydėjo iki durų. Po drabužių klostėmis jos kūnas pasirodė besąs liesas, įkaitęs ir tvirtas kaip akmuo. Tačiau žingsniuodama moteris mažumėlę krypo nuo tiesios linijos. - Kol kas jums metas keliauti, o man atėjo laikas pasimėgauti siesta. Deja, be poilsio neišsiversiu.

Koridoriuje į ją atsisukau.

- Mere, ar Elizabeta kada nors kalbėjo apie dvynukių seserų mirtis? Jai turėjo būti kokie ketveri ar penkeri metai. Pakankamai daug, kad sugebėtų atsiminti tragiškus įvykius.

- Ne. Niekada.

Siauroje, bet jaukioje pavėsio juostoje, už vestibiulio durų, dunksojo maždaug tuzinas kėdžių. Dabar, penkiolika minučių po dviejų, ant jų ilsėjosi pustuzinis senolių, stebinčių eismą Adalijos gatvėje. Greta pagyvenusių žiūrovų sėdėjo ir Džekas, bet jis nesidairė į automobilius, žvilgsniu neglostė praeinančių merginų. Atsirėmęs į aukštą atkaltę skaitė "Laidojimo meną "žaliems". Pasižymėjo puslapį ir atsistojo, vos tiktai mane išvydo.

- Šioje valstijoje darbą susirastum be vargo, - pratariau smakru kryptelėjęs į knygą, kurios viršelį puošė akiniuotą moksliuką vaizduojantis prekybos ženklas.

- Kažkada vis vien teks rinktis karjerą, - pastebėjo jis. - Jūs taip sparčiai taisotės, kad netolimoje ateityje turėsiu pasiieškoti naujo darbo.

- Neskubink manęs. - Kišenėje apčiuopomis paieškojau aspirino buteliuką. Laimei, radau.

- Atvirai kalbant, kaip tik ruošiausi paraginti jus judėti mitriau.

- Tau reikia kažkur važiuoti? - paklausiau šlubčiodamas betoniniu takeliu, drauge su juo išnirdamas į saulėkaitą. Kūną bemat perliejo karštis. Į Floridą pavasaris atklysta, bet jis teužtrunka kavos puodeliui, o paskui iškeliauja į šiaurę, kur užsiima varginančiais darbais.

- Ne, bet ketvirtą valandą Sarasotoje jūsų laukia susitikimas su daktaru Hedloku. Jei nepapulsim į rimtą kamštį, gal ir įstengsime ten nusigauti laiku.

Sustabdžiau jį griebdamas už peties.

- Su Elizabetos gydytoju? Kurių galų?

- Jums paskirta medicininė apžiūra. Sklinda kalbos, šefe, kad ilgai ją atidėliojote.

- Čia Vajermenas prikišo nagus, - sumurmėjau ir pirštais perbraukiau savo plaukus. - Vajermenas, kuris nepakenčia daktarų. Tegul nesitiki išgirsti patikrinimo rezultatų. Džekai, tu - mano liudininkas. Aš *neatskleisiu*, kaip...

- Ne-e, jūsų draugas irgi galvojo, kad apkaltinsite jį. - Džekas patrūkčiojo mane už rankovės. - Judinkimės, antraip įstrigsime spūstyje.

- Tuomet kas, jei ne Vajermenas?

- Kitas jūsų bičiulis. Juodas žaliūkas. Kietas tipas - man jis velniškai patiko.

Mes pasiekėme “Malibu” ir Džekas atidarė keleivio dureles, bet kelias sekundes stypsojau nekrutėdamas. Pritrenktas išsproginau akis.

- *Keimenas?*

- Aha. Jiedu su daktaru Hedloku pasišnekučiavo per priėmimą, ir daktaras Keimenas užsiminė sunerimęs, kad jūs taip ilgai nesitikrinote sveikatą, nors žadėjote apsilankyti pas gydytoją. Hedlokas pasisiūlė įvertinti jūsų būklę.

- Pasisiūlė... - nutęsiau.

Džekas, stovintis ryškioje Floridos atokaitoje, nusišiepė ir palinksėjo galva. Po pažastimi pasikišęs “Laidojimo meną “žaliems” skaisčiai geltonais viršeliais jis atrodė neįtikėtinai jaunas.

- Kaip Hedlokas pareiškė Keimenui, negalima leisti, jog tokiam svarbiam, naujai atrastam talentui kas nutiktų. Jei norite žinoti mano nuomonę, aš jam pritariu.

- Netrėsk miltais, Džekai.

Vaikinas nusijuokė.

- Edgarai, jūs priėdęs velnių.

- Kitaip tariant, irgi "kietas"?
- Aha, kaip aptalžytas švino luitas. Sėskitės, ir keliaujam atgal per tiltą, kol dar galim.

Į daktaro Hedloko kabinetą, įrengtą Benevos kelyje, prisistatėme pačiu laiku. Pagal Frimentlo "Laukiamojo" teoremą, prie numatyto susitikimo laiko visuomet reikia pridėti pusvalandį, bet šįsyk buvau maloniai nustebintas. Registratorė mane pakvietė, praėjus vos dešimčiai minučių po keturių, ir nuvedė į žavingą tyrimų kambarį, kuriame sau iš kairės pamačiau plakatą su širdimi, skendinčia riebaluose, o dešinėje pusėje išvydau pajuodusių, tarytum ant žarijų apskrudusių plaučių vaizdą. Ūpą kilstelėjo tik akių patikrinimo lentelė, nors žemiau šeštosios linijos nieką teįžiūrėjau.

Į kabinetą įėjusi seselė po mano liežuviu pakišo termometrą, ant riešo užčiuopė pulsą, ranką apvyniojo kraujo spaudimo juosta, šią pripūtė ir užfiksavo parodymus. Kai paklausiau, kokia mano būklė, ji tiktai šyptelėjo ir atsakė:

- Patenkinama. - Kai mergina paėmė kraujo mėginį, stvėriau plastikinį puodelį, nupėdinau į tualetą ir atsisegiau užtrauktuką mintyse Keimenui linkėdamas blogiausios kloties. Vienarankis žmogus *geba* tyrimams parūpinti šlapimo, tačiau tikimybė, kad jis prašaus pro šalį, neapsakomai didelė.

Grįžęs į kambarį seselės neberadau. Ji paliko aplanką su mano pavarde, atspausdinta ant viršelio. Šalia jo gulėjo raudonas šratinukas. Mano bigė sudilgsėjo. Nė nesuvokdamas, ką darau, čiupau rašiklį, įsikišau į kelnių kišenę ir jo vietoje padėjau mėlyną tušinuką, kurį buvau prisisegęs prie marškinių kišenėles.

Ir ką tu pasakysi, kai mergina grįš, paklausiau savęs. *Kad juos sumainyti panūdo šratinukų fėja?*

Nespėjus sumąstyti atsakymo - arba susivokti, kodėl išvis nugvelbiau raudonąjį rašiklį, - pro duris įžengė Džynas Hedlokas. Daktaras ištiesė ranką. Kairiąją... mano atveju, tą, kurią reikia. Nusprendžiau, kad be Prinsipio, neurologo smailia barzdele, jis atrodo simpatiškesnis. Maždaug šešiasdešimtmetis, apkūnokas, žilais ūsiukais, panašiais į dantų šepetuko šerius, ir maloniomis gydytojo manieromis. Padėjęs nusirengti iki šortų apžiūrėjo dešiniąją mano koją ir, iš dalies, šoną. Keliose vietoje bakstelėjo stipriau, pasiteiravo, ar skauda. Paklausė, ar vartoju nuskausminamuosius ir, regis, nustebo, kai atsakiau apsiribojąs aspirinu.

- Nieko tokio, jei patikrinsiu jūsų strampą?
- Prašom, tik atsargiai.
- Pasistengsiu.

Nuleidau sveikąją ranką ant kairiosios šlaunies ir įbedžiau žvilgsnį į

akių diagramą, tuo tarpu jis čiupo man už peties ir kitu delnu suėmė bigę. Septintoje eilutėje įskaičiau DIEVSAK. Ką gi Dievas sako, mintyse paspėliojau.

Kažkur tolumoje užfiksavau silpną spaudimą.

- Skauda?

- Ne.

- Gerai. Nesidairykite, žiūrėkite tiesiai į priekį. Mano pirštus jaučiate?

- Aha. Lyg ir pajutau, kaip man spūstelėjote. - Bet jokio dilgsėjimo. Kas čia keisto? Amputuotoji galūnė užsigeidė šratinuko, gavo jį ir vėl aprimo.

- O dabar, Edgarai? Galiu jus vadinti vardu?

- Jei tik nevadinsit pietų. Jaučiu tą patį. Spaudimą. Silpną.

- Atsisukit.

Paklusau. Vieną daktaro ranka tebeslėgė mano petį, užtat kitą jis laikė nuleidęs. Per pusmetrį nuo strampo.

- Oi.

- Nieko tokio. Iliuziniai amputuotos galūnės jutimai yra visiškai normalus reiškinys. Mane stulbina, kaip sparčiai jūs gyjate. Ir stebina, kad nepajutote skausmo. Pirmą kartą sužnybiau stiprokai. Labai gerai. - Rieškučiu apglėbė strampą ir stumtelėjo jį aukštyn. - Suskaudo?

Truputį... bet dilgsnis priminė vos žėruojančią kibirkštį.

- Šiek tiek.

- Jeigu išvis nieko nejaustumėte, aš sunerimčiau. - Jis patraukė ranką. - Vėl pažvelkit į akių tikrinimo lentelę.

Įvykdęs prašymą nusprendžiau, jog mane sudominusioje septintojoje eilutėje vis dėlto užrašyta DIFVSAK, ir toks raidžių išsidėstymas atrodė logiškesnis, nes skambėjo beprasmiškai.

- Edgarai, keliais pirštais jus liečiu?

- Nežinau. - Jokio prisilietimo nejutau.

- Dabar?

- Nežinau.

- O dabar?

- Trimis. - Jis beveik siekė raktikaulį. Mane užvaldė įsitikinimas - beprotiškas, bet stiprus, - kad jo pirštus, žnaibančius bigę, užfiksuočiau be jokio vargo, jeigu šiuo momentu karštligiškai tapyčiau. Tiksliau, jausčiau pirštus, graibančius orą žemiau strampo. O Hedlokas turbūt užčiuoptų *nesamą* ranką... dėl ko, aišku, gerasis daktarėlis mautų iš kabineto paleidęs gerklę.

Gydytojas pratęsė patikrinimą. Apžiūrėjo koją, tada galvą, paklausė širdies, trumpam įsispitrijo į mano akis, atliko galybę kitokių daktariškų veiksmų. Kai šių atsargos galutinai išseko, Hedlokas liepė man apsirengti ir žygiuoti į koridoriaus galą, kuriame, kaip netrukus paaiškėjo, jis įsi-

kūrė mielą, nediduką kabinetą. Užsukęs į daktaro valdas radau jį sėdintį krėsle, už rašomojo stalo. Ant sienos kybojo nuotraukos. Daugumoje, spėjau, įamžinta gydytojo šeima. Bet išvydau ir fotografijų, kuriose jis spaudė ranką Džordžui Bušui Pirmajam ir Moriui Povičiui (intelekto prasme, vienas kitam lygiaverčiams, bent jau mano nuomone). Pamačiau ir stebėtinai energingos bei žavios Eliabetos Ystleik atvaizdą. Jiedu stovėjo laikydami raketes, šalia teniso aikštelės. Pastarąją bemat atpažinau. Ji plytėjo *El Palacio* kieme.

- Manau, jums norėtųsi grįžti į Dumą Ky ir prigulti, - prabilo Hedlokas. - Tokiu paros metu klubikaulį jau turėtų diegti. Guldau galvą, kad, pabjurus orui, skausmas jus užpuola kaip trys raganos iš "Makbeto". Jeigu prisireiktų recepto perkosetui arba vikodinui...

- Dėkui, bet man užteks aspirino, - atsakiau. Aš gerokai privargau, kol pavyko atsikratyti vaistų priklausomybės, ir grįžti į pradinį tašką nenorėjau. Netgi tada, kai mausdavo koją.

- Jūs sveikstate neįtikėtinu greičiu, - tarė daktaras. - Man turbūt nereikia aiškinti, kaip jums pasisekė, jog nelikote prikaustytas invalido vežimėlyje, kurį, labiausiai tikėtina, vairuotumėte pūsdamas į vamzdelį.

- Man pasisekė, kad išgyvenau, - pataisiau. - Kiek suprantu, nieko rimto neaptikote?

- Dar nepatikrinome kraujo ir šlapimo, bet, iš visko sprendžiant, jūsų sveikata nebloga. Rentgeno aparatu mielai ištirčiau dešiniąją, traumuotą galvos pusę, jei tik jums ramybės neduoda kokie nors simptomai...

- Ne, viskas gerai, - užtikrinau. O taip, dėl tam tikrų simptomų nerimą jutau, bet abejojau, kad rentgenas būtų atskleidęs juos nulėmusią priežastį. Arba priežastis.

Jis linktelėjo.

- Bigę tikrinau kruopščiai, nes jūs nenešiojate protezo. Pamaniau, galbūt dėl jautrios odos. Mėginau įžvelgti infekcijos požymius, bet nieko neaptikau.

- Matyt, dar nesu pasirengęs dirbtinei galūnei.

- Nieko baisaus. Žinant, kuo užsiimate, sakyčiau, šiuo atveju, tinka priežodis: "Jei nesulūžo, netaisyk." Jūsų paveikslai... nepaprasti. Laukiu nesulaukiu, kada juos pamatysiu "Skoto" galerijoje. Atsivesiu ir žmoną. Ji taip pat nekantrauja susipažinti su jūsų kūryba.

- Ačiū, jūs labai malonus, - išlemenau. Bent man taip atrodė. Iki šiol nemokėjau reaguoti į panašius komplimentus.

- Liūdna ir ironiška, kad jums, apsistojusiam Lašišos Kyšulyje, tenka mokėti nuompinigius. Namas, kaip tikriausiai žinote, daugelį metų buvo menininkų prieglobsčiu. Pasiligojusi Elizabeta leido jį išnuomoti, tačiau pareikalavo, jog svečiai pasirašytų nuomos sutartį ne trumpesniam

kaip trijų mėnesių laikotarpiui. Stengėsi atbaidyti jaunimą, per pavasario atostogos rengiantį triukšmingus vakarėlius. Prie būsto, kuriame ilsėjosi tokios legendos, kaip Salvadoras Dali ar Džeimsas Bama, neketino prileisti plevėsų.

- Aš jos nekaltinu. Toji vieta ypatinga.

- Taip, tik retas kuris iš ten viešėjusių garsių dailininkų sukūrė ką nors ypatinga. Bet štai antrą kartą atvyksta "nuolatinis" nuomininkas - po avarijos sveikstantis statybų rangovas, - ir... Elizabeta turbūt labai nudžiugo.

- Jūs man aiškiai pataikaujate, daktare Hedlokai. Kaip pasakytų žmonės iš statybų verslo, ant mūro padauginote skiedinio.

- Vadinkite mane Džynu, - paprašė jis. - Žmonės, dalyvavę paskaitoje, taip negalvojo. Jūs nepakartojamas. Gaila, kad atvažiuoti negalėjo Elizabeta. Kaip ji būtų *didžiavusis.*

- Galbūt atidaryme pasirodys.

Džynas Hedlokas labai lėtai papurtė galvą.

- Abejoju. Ji grūmėsi prieš Alzheimerį nagais ir dantimis, bet ateina metas, kai negalė pasiekia pergalę. Ne todėl, kad pacientai esti silpni. Juk mes kalbame apie fizinę ligą, kaip išsėtinė sklerozė. Arba vėžys. Kai pasireiškia pirmieji simptomai, paprastai, trumpalaikės atminties praradimais, įsijungia laikrodis. Spėju, jog Elizabetai skirtas laikas baigėsi, ir dėl to labai gaila. Tiek man, tiek kitiems, kurie klausėsi paskaitos, akivaizdu, kad kilęs šurmulys jus verčia jaustis nesmagiai...

- Ir nesakykit...

- ...bet Geldbarto auditorijoje ji būtų triumfavusi *už* jus. Pažinojau Elizabetą didžiąją savo gyvenimo dalį, ir, žinot, ji būtų pasirūpinusi viskuo - prižiūrėjusi netgi kiekvieno jūsų paveikslo iškabinimą.

- Apmaudu, kad jos nepažinojau anksčiau, - tariau.

- Nuostabi moteris. Kai jai buvo keturiasdešimt penkeri, o man - viso labo dvidešimt, Longbout Ky saloje, Kolonijos paplūdimyje, laimėjome mišrių porų teniso turnyrą. Per pavasario atostogas viešėjau namuose. Aš tebeturiu taurę. Manau, savąją ji irgi kažkur išsaugojo.

Išklausius gydytoją, galvoje nuskambėjo žodžiai - *esu tikra, kad ji padėta mansardoje,* - bet įdėmiau patyrinėti atsiminimų nespėjau, nes į sąmonę atklydo dar vieną mintis, susijusi su visai nesenu pokalbiu.

- Daktare Hedlokai... Džynai, ar Elizabeta pati kada tapė? O gal piešė?

- Elizabeta? Niekada. - Jis nusišypsojo.

- Jūs įsitikinęs?

- Šimtu procentu. Kartą jos teiravausi, ir tą atvejį labai gerai pamenu. Nes mieste paskaitą turėjo skaityti Normanas Rokvelas. Jūsų name jis neapsistojo. Įsikūrė "Ritz" viešbutyje. Pats Normanas Rokvelas kar-

tu su savo pypke. - Džynas Hedlokas lingavo galva plačiau išsišiepęs. - O, dievai, kokias diskusijas sukurstė jo pasirodymas, kaip visi *pašėlo*, kai menų taryba pranešė, esą mus aplankys Ponas "Saturday Evening Post". Jį pakviesti sumąstė Elizabeta, kuriai patiko kilęs šurmulys. Ji netgi spėjo, kad žiūrovai užpildytų visą Beno Gilo Grifino stadioną... - pamatęs, kad sumišau, daktaras pridūrė: - Floridos universitetas. Pelkė, iš kurios gyvi išsikapsto tiktai "Aligatoriai".

- Jeigu kalbate apie futbolą, mane domina nebent "Vikings" arba "Pekers" komandos.

- Per Rokvelo sužadintą klegesį - į lekciją išties pavyko parduoti visus bilietus, tik ją surengė ne Geldbarto auditorijoje, o "Miesto Centro" salėje, - paklausiau, gal ji pati turi dailininkės talentą. Elizabeta nusijuokė ir atsakė nemokanti nubraižyti net primityviausios žmogaus figūrėlės. Netgi pavartojo sporto metaforą, štai kodėl prisiminiau "Aligatorius". Pridėjo, kad elgiasi kaip turtingas, seniai mokslus užbaigęs koledžo auklėtinis, tik ją domina ne futbolas, o menas. "Jei negali būti atletu, branguti, - pasakė Elizabeta, - tapk atletų rėmėju. Jei negali būti menininku, globok juos, rūpinkis, kad jie turėtų, kur pasislėpti nuo lietaus." Bet ar ji pati turėjo dailininkės talentą? Nė kruopelės.

Jau žiojausi papasakoti apie Merės Ajer draugę Egę Vinterborn, bet paliečiau raudoną, kišenėje slypintį šratinuką ir nutylėjau. Užsigeidžiau grįžti į Dumą Ky ir griebtis darbo. Imtis "Mergaitės ir laivo Nr. 8", kurį buvau bebaigiąs, įspūdingiausio paveikslo iš visos serijos, be to, didžiausio ir sudėtingiausio.

Atsistojęs ištiesiau ranką.

- Ačiū už viską.

- Nėra už ką. Jei pakeisite nuomonę ir užsinorėsite stipresnių nuskausminamųjų...

Po pakeltu Dumos Ky tiltu lingavo prašmatni, įlankos kryptimi traukianti turtuolio jachta. Įsitaisęs už "Malibu" vairo Džekas gėrėjosi mergina žaliu bikiniu, besideginančia priekiniame denyje. Radijas transliavo "Kaulo" stotį. Kai užsibaigė motociklų salono reklama (per "Kaulą" nuolat reklamuodavosi motociklais prekiaujančios bendrovės ir hipotekos paslaugas siūlančios firmos), "The Who" užgrojo "Stebuklingąjį autobusą". Mano strampas sudilgčiojo ir panižo. Niežulys lėtai išplito į nesamos rankos gelmes. Skverbėsi tingiai, nusėdo labai giliai. Truputį pagarsinau radijo imtuvą ir iš kišenės išgriebiau nudžiautą šratinuką. Ne mėlyną ar juodą, o *raudoną*. Akimirką pasigrožėjau rašikliu, kurį nutvieskė vėlyvos saulės spinduliai. Galop atlapojau dėklę ir ją panaršiau.

- Šefe, reikia padėti ką nors surasti?

- Ne-e. Grožėkis vaizdu, mielasis. Aš apsisuksiu savo jėgomis.

Ištraukiau kuponą nemokamam "NASCAR" mėsainiui "Čekers" užkandinėje - "Privalote paragauti", skelbė kuponas, - atsiverčiau švariąją jo pusę ir nė negalvodamas, ką darau, ėmiau piešti. Nuo lapelio ranką atitraukiau anksčiau nei baigėsi daina. Po paveikslėliu užrašiau penkias raides. Nieko įsidėmėtino nenupaišiau - tik kažką panašaus į kringelius, kuriuos braižydavau kitame savo gyvenime kalbėdamas telefonu (paprastai, su kokiu mulkiu). *PERSE*, štai ką brūkštelėjau. Slėpiningojo laivo pavadinimą. Visgi jaučiau, kad jis turėtų skambėti ne taip. Galėjau "E" papildyti taškeliu, bet tuomet žodį reikėtų tarti, kaip "Persė", o šitas variantas man irgi atrodė netinkamas.

- Kas čia? - atsigręžęs pasiteiravo Džekas ir pats atsakė į klausimą. - Raudona iškylų pintinėlė. Žavi. Ką reiškia "Persė"?

- Veikiau "Perse".

- Kaip pasakysite. - Priešais mus pakilo užkarda, ir Džekas nuvairavo automobilį per tiltą.

Nudūriau akis į raudoną pintą dėžę su dangčiu, kurią nupiešiau, ir nejučia įnikau spėlioti, kodėl ji tokia matyta. Staiga suvokiau apie šį daiktą *girdėjęs*. Tą vakarą, kai Vajermeną atvežiau iš Sarasotos Memorialinės ligoninės, Elizabeta pareiškė: *Paieškokit auklės* [koks ten jos vardas] *pintinės*. Tą vakarą, kai paskutinį kartą ją mačiau *compos mentis*.* Pridūrė: *Raudonos. Esu tikra, kad ji padėta mansardoje*. Ir: *Juos rasite viduje*. Bet kai pasitikslinau ką būtent, Elizabeta neatsakė. Nes jos sąmonę vėl apgaubė sutemos.

Raudonos. Esu tikra, kad ji padėta mansardoje.

Raudonos.

- Nenuostabu, - sumurmėjau. - Šitą spalvą sutinku visur.

- Ką, Edgarai?

- Nieko, - atsiliepiau neatplėšdamas akių nuo pavogto šratinuko. - Tiesiog mąsčiau balsu.

"Mergaitę ir laivą Nr.8" - beveik neabejojau, jog paskutinį serijos paveikslą, - galų gale *užbaigiau*, tačiau, nusimetęs marškinėlius, klausydamasis "Kaulo" stoties, per kurią griausmingai skambėjo "Variagalvio kelias", dar porą minučių stovėjau vakarėjančios saulės šviesoje ir drobę varsčiau mąsliu žvilgsniu. "Nr.8" tapiau gerokai ilgiau nei kitus - pamažu įsisąmoninau, jog šitas kūrinys apibendrina likusius, - ir, turiu pripažinti, jis man kėlė nerimą. Todėl kiekvieną vakarą, kai pagaliau mesdavau teptuką šalin, molbertą uždengdavau. Dabar, žiūrėdamas į drobę, kaip vyliausi, bešališkai, sumojau, kad žodis "nerimas" čia netinka. Tas mažulis velniškai *gąsdino*. Jo vaizdas man asocijavosi su iškreiptu protu.

*Sveiko proto (lot.).

Kas žino, gal man nė nelemta *visiškai* išbaigti "Mergaitės ir laivo Nr.8". Vietos raudonai pintinei užteko. Galėjau ją pakabinti virš "Persės" bušprito. Po šimts, kodėl gi ne? Prakeiktą paveikslą užtvindžiau įvairiausiomis smulkmenomis, todėl dar viena jai nepamaišytų.

Pasirengęs įgyvendinti sumanymą stvėriau teptuką, nutepliotą it kraujas raudonais dažais, bet staiga suskambėjo telefonas. Ketinau į jį numoti ranka - apimtas transo, per kurį tapydavau, taip ir būčiau padaręs, - visgi paskutiniu momentu persigalvojau. Pintinė tik įkūnytų papildomą papuošalą, o šių paveiksle nestigo. Nuleidau teptuką ir kilstelėjau ragelį. Ausį pervėrė įaudrintas Vajermeno balsas.

- Edgarai, popiet jai trumpam prašviesėjo protas! Galbūt tai nieko nereiškia - stengiuos nepuoselėti per daug vilčių, - bet man yra tekę pagerėjimus matyti anksčiau. Pirmą giedresnės sąmonės intervalą lydi antras, paskui trečias, ketvirtas, galiausiai jie susilieja, ir ponia Ystleik vėl tampa savimi, bent jau kuriam laikui.

- Ji žino, kas esanti? Arba kur?

- Šiuo metu ne. Bet pusvalandžiui, maždaug nuo pusės šešių, buvo atsigavusi. Netgi atpažino mane. Klausyk, *muchacho*, ji pati prisidegė suknistą cigaretę!

- Naujieną būtinai pranešiu vyriausiajam gydytojui, - atsakiau. *Pusė šešių*, pagalvojau. Tuo metu mudu su Džeku lūkuriavome prie pakeliamo tilto. O mane užvaldė noras piešti.

- Ar ji dar ko prašė, neskaitant cigaretės?

- Maisto. Bet iš pradžių panūdo nužygiuoti prie savo Porceliano miestelio. Užsigeidė pamatyti figūrėles, Edgarai! Ar žinai, kiek laiko jomis nesidomėjo?

Tiesą sakant, žinojau. Ir man buvo malonu girdėti, kaip Vajermenas dėl jos džiaugėsi.

- Jos protas ėmė blaustis, kai nusigavome prie stalo. Ponia Ystleik apsidairė ir paklausė, kur Persė. Paskelbė norinti Persės, nes jai laikas keliauti į sausainių skardinę.

Nukreipiau akis į paveikslą. Į savo laivą. O taip, dabar jis - mano. Mano "Persė". Lyžtelėjau lūpas, kurios ūmai įgavo suvytusios odos prieskonį. Kaip anuomet, kai pirmąsyk atsipeikėjau po avarijos. Kai nepajėgiau atgaminti, kas esu. Prisiminus užmaršumą, apima labai keistas jausmas. Lyg žvelgtum į veidrodžių pilną koridorių.

- Kuri iš jų yra Persė?

- Neturiu nė menkiausio supratimo. Užsimaniusi, kad į tvenkinį išmesčiau skardinę, ponia Ystleik visuomet liepia į ją įkišti merginos figūrėlę. Paprastai, piemenaitės nugremžtu veidu.

- Dar ką nors sakė?

- Kaip minėjau, paprašė valgyti. Pomidorų sriubos. Ir persikų. Į Porceliano miestą jau nebežiūrėjo. Atrodė, kad jos galvoje vėl viskas ėmė maišytis.

Gal todėl, kad ant stalo nerado “Persės”? Arba “Perse”? Galbūt. Bet jei Elizabeta ir turėjo porcelianinį laivelį, man asmeniškai niekuomet neteko jo regėti. Ne pirmą kartą sugavau save mąstantį, jog žodis “Perse” skamba keistai. Nepatikimai. Jis nuolat kisdavo.

- Kažkuriuo momentu pasakė, kad prateka stalas, - pridėjo Vajermenas.

- Kada tiksliai?

Stojo pauzė.

- *Mi amigo*, nutarei truputėlį pasišaipyti iš Vajermeno? - nutraukęs tylą pasiteiravo bičiulis, bet ne itin linksmai.

- Ne. Man tik įdomu. Ką tiksliai ji ištarė?

- Ką ir sakiau. “Stalas prateka”. Bet porcelianinės lėlytės, kaip pats gerai žinai, sudėliotos visiškai sausoje vietoje, kur vandens nėra nė lašo.

- Nurimk. Mąstyk apie gerus dalykus.

- Stengiuos, bet man susidarė įspūdis, jog tu, Edsteri, šiek tiek nuklydai į lankas.

- Nevadink manęs Edsteriu. Skamba taip, lyg kalbėtum apie antikvarinį “Fordą”. Taigi atnešei sriubos, o ji... vėl nugrimzdo į miglą?

- Aha, panašiai. Ant grindų nušveitė ir sudaužė kelias figūrėles - žirgą su mergina iš rodeo. - Vajermenas atsiduso.

- Ji ištarė “stalas prateka” prieš ar po to, kai pristatei sriubą?

- Prieš, po to... koks skirtumas?

- Neįsivaizduoju, - atsakiau. - Na, tai kaip?

- Regis, prieš. Taip, tikrai prieš. Nes vėliau jos nebedomino niekas. Netgi užmiršo n-tąjį kartą nurodyti, kad “Svyt Oven” skardinę nutrenkčiau į tvenkinį. Sriubą supyliau į mėgiamą jos dubenėlį, bet ponia Ystleik taip stipriai jį pastūmė, jog aptaškė vargšę seną savo ranką. Iš pažiūros, nieko nepajuto. Edgarai, kodėl to klausinėji? Ką žinai?

- Nieko. Tamsoje apčiuopomis ieškau kelio, dėl Dievo meilės.

- Iš tiesų? Kuria ranka grabinėji?

Sekundę kitą patylėjau, tačiau mudu pernelyg gerai pažinome vienas kitą, per daug tarpusavyje atsivėrėme, kad jam meluočiau. Net ir tuo atveju, kai tiesa atrodė beprotiška.

- Dešiniąja.

- Supratau, - tarė Vajermenas. - Supratau, Edgarai. Man tik maga išsiaiškinti, kas čia darosi. Nes *kažkas* tikrai vyksta.

- *Galbūt*. Kaip ji laikosi dabar?

- Miega. O aš sutrukdžiau tau dirbti.

- Ne, - atsakiau ir pastūmiau teptuką į šoną. - Paveikslą jau baigiau. Beje, man laikas pailsėti ilgiau. Iki parodos ketinu tiktai vaikštinėti ir rinkti kriaukleles.

- Išsikėlei didžius tikslus, bet vargu ar juos pasiseks įgyvendinti. Tik ne tokiam darboholikui, kaip tau.

- Klysti.

- Gerai, klystu. Bus ne pirmas kartas. Rytoj mus aplankysi? Norėčiau, kad pasimatytum su ponia Ystleik, jeigu jai pragiedrėtų protas.

- Ateisiu. Prižadu. Gal net sulošime teniso partiją.

- Neprieštaraučiau.

- Vajermenai, dar vienas dalykas. Ar Elizabeta kada tapė?

Jis nusijuokė.

- Velniai žino. Kartą paklausiau, o ji teatsakė, kad nesugeba nubraižyti net primityviausios žmogaus figūros ir domisi menu, kaip praturtėjęs koledžo auklėtinis, kuris globoja futbolininkus arba krepšininkus. Netgi pajuokavo...

- Jei negali būti atletu, tapk atletų rėmėju.

- Tiksliai. Iš kur sužinojai?

- Posakį girdėjau anksčiau, - tarstelėjau - Iki rytojaus.

Nuleidau ragelį ir sustingau įbedęs žvilgsnį į vakaro žaros juostą, plytinčią įlankoje, į ugninį saulėlydį, kurio atvaizduoti drobėje nejutau jokio poreikio. Lygiai taip pat ji rentė ir Džynui Hedlokui. Man nekilo nė menkiausių abejonių, kad paklausinėjęs kitų išgirsčiau šitą anekdotą porą, trejetą ar tuziną sykių: *Ji sakė nemokanti nubraižyti net primityviausios žmogaus figūrėlės, pridūrė, esą, jei negali būti atletu, tapk atletų rėmėju.* Bet kodėl? Nes sąžininga moteris kartais painioja tiesą, o gera melagė nuo savo istorijos niekada nenukrypsta.

Spoksojau į “Mergaitę ir laivą Nr.8”, paveikslui jausdamas savotišką antipatiją. Galiausiai drobę uždengiau. Ant bušprito taip ir nepakabinau raudonosios pintinės su dangčiu. Šito kūrinio nepapildžiau nė vienu potėpiu - šviežiausią pirmojo eskizo, pramintu “Labučiu”, įpėdinį, galėjau drąsiai vadinti geriausiu savo darbu, bet jis, kad ir kaip keista, kone iškrito man iš galvos. Iki parodos. Vėliau jo užmiršti nebevaliojau.

Pintinė iškyloms.

Prakeikta raudonoji pintinė, pilna jos piešinių.

Manęs nepaliauja graužę prisiminimai.

Netgi dabar, po ketverių metų, nejučia įsitraukiu į žaidimą “kas, jeigu...” Klausiu savęs, ar kas būtų pasikeitę, jei būčiau nusispjovęs į kitus reikalus ir puolęs jos ieškoti. Pintinę *pavyko* rasti - Džeko Kantorio pastangomis, - deja, per vėlai.

Nesu tikras, bet, manau, įvykiai nebūtų pakrypę kita vaga, nes Dumoje Ky ir Edgaro Frimentlo viduje šaknis suleido kažkokia jėga. Ar drįsčiau tvirtinti, kad būtent ji mane atvedė į salą? Ne. Ar galėčiau garantuoti, jog toji jėga čia niekuo dėta? Irgi ne. Vis dėlto, kai kovas užleido vietą balandžiui, ji įgavo stiprybės ir vogčiomis išplito.

Pintinė.

Nelemta Elizabetos pintinė.

Ji buvo *raudona*.

Vajermeno viltys, kad Elizabeta atsigaus, pasirodė nepagrįstos. Kaip ir anksčiau, ji kūpsodavo susmegusi invalidų vežimėlyje, kažką murmėdavo panosėje, kartkartėmis šaižiu senstančios papūgos balsu pareikalaudavo cigaretės. Keturioms dienoms per savaitę bičiulis samdėsi Aną Mariją Vistler iš "Įlankos" privačios slaugos tarnybos. Darbo naštą pagalba palengvino, bet jo neguodė. Vajermenui sopėjo širdį.

Tačiau, įsibėgėjus saulėtam ir vis labiau kaitinančiam balandžiui, jų gyvenimą tegalėjau stebėti akies krašteliu. Nes, šnekant apie kaitrą... na, aš pats tapau karščiausia naujiena.

Kai Merė Ajer atspausdino interviu, įsiliejau į vietinių garsenybių gretas. Kodėl gi ne? Žmones domino menininkai, ypač Sarasotos apylinkėse. Dar didesnį jų dėmesį traukė menininkas, kuris kadaise statė bankus, bet pagaliau nustojo garbinti aukso veršį. O vienarankis, stulbinančiai talentingas menininkas stačiai priversdavo juos varvinti seilę. Darijus ir Džimis sutarė dėl kitų pokalbių su žurnalistais, įskaitant ir 6 kanalo reporterius. Kai išėjau iš televizijos studijos, įkurtos Sarasotoje, man siaubingai skėlė galvą, o rankoje aš laikiau dovanėlę, prie buferio klijuojamą lipduką su užrašu 6 KANALAS, SAULĖTOSIOS PAKRANTĖS ORŲ STEBĖTOJAS, kurį prilipdžiau prie vienos iš PIKTŲ ŠUNŲ užtvarų. Tik neklauskit kodėl.

Man teko pačiam rūpintis svečių kelionėmis į Floridą ir nakvynėmis, nes Vajermenas visas jėgas skyrė tam, kad priverstų Elizabetą ryti ne vien cigaretės dūmą. Nė nepajutau, kaip su Pema pradėjau bendrauti kas dvi, tris dienas - mudu turėjome sudaryti sąrašą žmonių iš Minesotos ir organizuoti atvykimus iš kitų kraštų. Du sykius man skambino Ilzė. Tariausi, kad ji tik stengiasi šnekėti džiugiai, nors galėjau ir klysti. Bet kokius mėginimus iškamantinėti, kaip klojasi meilės reikalai, duktė švelniai, bet ryžtingai nutraukdavo. Sykį skambtelėjo ir Melinda - be visų kitų dalykų pasidomėjo, koks mano kepurės dydis. Kai pasiteiravau, kodėl klausia, ji neatsakė. Tačiau praėjus penkiolikai minučių po mūsų pokalbio susigaudžiau, kad jiedu su prancūzu *ami** išties ruošiasi man nupirkti sumautą beretę, ir pratrūkau kvatoti.

*Draugas (pranc.).

Iš Tampos į Sarasotą atvažiavo "Associated Press" agentūros korespondentas - bandė įsiprašyti į Dumą Ky, bet manęs nežavėjo mintis, jog kažkoks žurnalistas trypčios po Didįjį Rožinuką ir klausysis kriaukelių, į kurias ėmiau žiūrėti savininkiškomis akimis. Todėl susitikome "Skoto" galerijoje. Kol šnekučiavomės, fotografas įamžino tris kruopščiai atrinktus paveikslus: "Rožes, augančias tarp kriauklių", "Saulėlydį su sofora" ir "Dumos kelią". Aš vilkėjau trumparankovius marškinėlius su jūros gėrybių restorano (iš Keisio Ky) emblema, ir mano nuotrauka - beisbolo kepuraite nusukta snapeliu į pakaušį, iš vienos rankovės tekyšo strampas, - apskriejo visą šalį. Nuo tada telefono nebepaleidau iš rankos. Su manimi susisiekė Eindželas Slobotnikas, ir mudu pramalėme liežuviais dvidešimt minučių. Kažkuriuo momentu jis paskelbė visada žinojęs, kad buvau ypatingas. "Kuo", pasitikslinau ir sulaukiau atsakymo: "Gebat trėsti taip, šefe, kad maža nepasirodytų". Abu prapliupome isteriškai juoktis. Vėliau man susuko Ketė Gryn; išgirdau naujienas apie naują jos vaikiną (nieko gero) ir saviugdos programą, kurią ji neseniai parengė (nuostabu). Savo ruožtu papasakojau, kaip Keimenas pasirodė Geldbarto auditorijoje ir išgelbėjo mano kailį. Prieš atsisveikindama Ketė apsiverkė ir pasakė iki šiol niekuomet nedirbusi su tokiu valingu, užsispyrusiu pacientu. Tuomet pridėjo, kad mane pamačiusi lieps padaryti penkiasdešimt pritūpimų. Tai jau panašiau į senąją Ketę. Galiausiai Todas Džemisonas, gydytojas, ko gero, mane išgelbėjęs nuo žmogaus-daržovės likimo, atsiuntė šampano butelį ir kortelę, kurioje suraitė: *Nekantrauju išvysti jūsų darbus*.

Jeigu Vajermenas būtų susilažinęs, kad man viskas nusibos, ir aš griebsiuos teptuko dar prieš parodą, lažybas jis būtų pralaimėjęs. Tuo metu, kai nesiruošdavau svarbiajam įvykiui, tiesiog vaikštinėdavau, skaitydavau arba miegodavau. Paminėjau jam, ką veikiu, vieną iš retų popiečių, kuomet mudu sėdėjome gale medinio *El Palacio* tako ir po dryžuotu skėčiu gėrėme žalią arbatą. Maždaug likus savaitei iki parodos.

- Džiugu, - paprastai tarė bičiulis. - Tau reikėjo pailsėti.

- O kaipgi tu, Vajermenai? Kaip pats laikaisi?

- Neįspūdingai, bet išgyvensiu - Glorija Geinor, 1978-ieji. Dažniausiai mane kamuoja liūdesys. - Jis atsiduso. - Man lemta netekti ponios Ystleik. Vis save apgaudinėjau, kad ji dar atsigaus... bet to nebus. Nesijaučiu taip tragiškai, kaip praradęs Chuliją ir Esmeraldą, ačiū Dievui, tačiau man vis tiek graužia širdį.

- Užjaučiau. - Suėmiau jo ranką. - Ir ją, *ir* tave.

- Dėkui. - Vajermenas pažiūrėjo į bangas. - Kartais man rodos, kad ji nemirs niekada.

- Niekada?

- Taip. Jos ateis jūrų vėplys su dailide, kurie nusives ponią Ystleik paplūdimiu kaip patikliąsias austres. Ar atsimeni, ką sakė vėplys?

Papurčiau galvą.

- "Man gėda, - graužėsi vėplys, - kad taip dabar darau. Po to, kai išviliojom jas, kai ėjom vis vikriau." * - Jis atžagaria ranka nusišluostė veidą. - Tik pažvelk į mane, *muchacho*, žliumbiu lyg vėplys. Tikras kvaiša.

- Ne, - paprieštaravau.

- Man kelia siaubą mintis, kad šįsyk su realybe ji atsisveikino visiems laikams - nužygiavo paplūdimiu kartu su vėpliu ir dailide, palikusi seną riebalų kalną, kuris dar neužmiršo, kaip kvėpuoti.

Nutylėjau. Vajermenas dilbiu pasitrynė akis ir giliai, virpančiu balsu įkvėpęs puratarė:

- Aš pasidomėjau Džonu Ystleiku, perskaičiau, kaip nuskendo jo dukros, ir kas nutiko vėliau - ar tu pameni, kad manęs prašei paieškoti informacijos?

Taip, prisiminiau, bet apie šituos dalykus mudu, rodės, kalbėjomės labai seniai, ir dabar neteikiau jiems reikšmės. Nūnai galvoju, jog kažkas man *įkvėpė* apatiją.

- Pradėjęs naršyti internetą aptikau nemažai straipsnių iš vietinės spaudos ir keletą memuarų, kuriuos galima parsisiųsti į kompiuterį. Vienas jų - aš tau neskiedžiu, *muchacho*, - vadinasi "Pasiplaukiojimai valtele ir vaškas, mergaitiški metai Nokomyje". Parašė Stefanija Vaider Greivel-Miler.

- Turėtų būti nebloga kelionė atsiminimų keliu.

- Aha, nebloga. Ji užsimena apie "laimingus juodukus, renkančius apelsinus ir maloniais, saldžiais balsais dainuojančius nesudėtingas giesmes".

- Spėju, jog tie laikai egzistavo prie Džei-Z.

- Kaip pirštu į akį. Negana to, šnekėjausi su Krisu Šeningtonu iš Keisio Ky - guldau galvą, kad esi jį matęs. Spalvingą, iškaršusi pavėpėlį, visur tampantį erškėčio lazdą, augumo kone su juo pačiu, ir visada užsimaukšlinusį didžiulę šiaudinę skrybėlę. Jo tėvas Elis Šeningtonas prižiūrėjo Džono Ystleiko sodą. Anot Kriso, būtent Elis nuvežė Mariją ir Haną, dvi vyresniąsias Elizabetos seseris atgal į Breidentono mokyklą, praėjus dešimčiai dienų nuo tada, kai paskendo dvynukės. Jis sakė: "Tos pleputės labai sielojosi dėl mažylių mirties."

Vajermenas šiurpiai tiksliai pamėgdžiojo pietietišką seno žmogaus tartį, ir aš kažkodėl vėl pagalvojau apie jūrų vėplį bei dailidę, paplūdimiu vedančius austres. Iš eilėraščio aiškiai atminiau tik tą dalį, kurioje dailidė dudeno, kad joms iškliuvo maloni kelionė, bet austrės, žinoma, atsakyti negalėjo, nes jau buvo suvalgytos - visos iki vienos.

- Norėsi mane išklausyti dabar? - pasiteiravo Vajermenas.

- Ar turėsi laiko papasakoti?

*Ištrauka iš "Alisos Veidrodžio karalystėje" (vertė J. Lapienytė).

- Be abejo. Anai Marijai priklauso budėti iki septynių, nors, dėl praktinių sumetimų, paprastai, darbus mes dalijamės. Gal pasivaikštom iki namų? Norėčiau tau parodyti aplanką. Daug duomenų ten nerasi, bet vieną nuotrauką tikrai verta pamatyti. Krisas Šeningtonas laikė ją dėžutėje drauge su kitais tėvo daiktais. Mudu užsukome į Keisio Ky viešąją biblioteką, kur fotografiją aš nusikopijavau. - Vajermenas pridūrė po pauzės: - Joje pavaizduotas Garnio Lizdas.

- Kaip jis atrodė anksčiau?

Mes jau pėdinome mediniu taku, bet Vajermenas netikėtai sustojo.

- Ne, *amigo*, tu nesupratai. Aš kalbu apie autentiškąjį Garnio Lizdą. *El Palacio* yra antrasis, suręstas beveik po dvidešimt penkerių metų nuo mergaičių žūties. Per tą laiką dešimt ar dvidešimt Džono Ystleiko milijonų išaugo daugmaž iki šimto penkiasdešimties. “Karas - geras verslas; investuok savo vaikus”.

- Judėjimas prieš Vietnamo karą, 1969-ieji, - pastebėjau. - Šiam, paprastai, draugiją palaikydavo moterys, kurioms “vyras reikalingas, kaip šuniui - penkta koja”.

- Šaunuolis, *amigo*. - Jis pamojo į pietus, kur nevaldomai vešėjo atžalynai. - Pirmasis Garnio Lizdas stovėjo kažkur ten, anuomet, kai pasaulis buvo jaunas, o mergikės čiulbėdavo lyg Betė Būp: “Pu-pi-dup”.

Prisiminiau, kaip Merė Ajer, ne šiaip įgėrusi ar kauštelėjusi, bet stipriai nusitašiusi, pasakė: *Vienas namas, iškilęs pietuose, ant kalvelės, panašus į statinius, kuriuose pamatytumėte Čarlstone arba Mobaile, per “Prabangių būstų” ekskursiją.*

- Kas jam nutiko? - paklausiau.

- Neatsilaikė prieš griaunamąją laiko galią, - atsakė Vajermenas. - Praradęs viltį atrasti dvynukių kūnus, Džonas Ystleikas tarė sudie Dumai Ky. Atsiskaitė su pagalbininkais, susikrovė mantą, drauge su likusiomis trejomis dukromis sėdo į “Rols-Roisą” - beje, tikrai jį turėjo, - ir išrūko. Tie įvykiai tarsi perkelti iš romano, kurio F. Skotas Ficdžeraldas taip ir neparašė, štai, ką man pasakė Krisas Šeningtonas. Ir pridūrė, esą Džonas Ystleikas atgavo sielos ramybę tik tuomet, kai Elizabeta vėl jį čia atvežė.

- Kaip manai, Šeningtonas atpasakojo, ką išties žino, ar tik pasekė istoriją, kurios įprato klausytis iš savo lūpų?

- *Quién sabe?* - Vajermenas patraukė pečiais, vėl sustingo ir mostelėjo į pietinę Dumos Ky dalį. - Anais laikais augmenija nebuvo taip apžėlusi. Autentiškąjį namą galėjai įžiūrėti iš žemyno, ir atvirkščiai. Kiek žinau, *amigo*, namas tebestovi. Tiksliau, ten riogso dūlantys jo griuvėsiai. - Bičiulis ištiesė ranką link virtuvės durų, atsisuko ir mane nudelbė rimtu žvilgsniu. - Būtų šaunu *jį* nutapyti, ar ne? Vaiduoklių laivą sausumoje.

- Gal, - sutikau. - Gal ir būtų.

Vajermenas mane nusivedė į biblioteką, kurios kampe stūksojo šarvai, o sieną puošė muziejiniai ginklai. Ant stalo, greta telefono, gulėjo aplankas su užrašu DŽONAS YSTLEIKAS/GARNIO LIZDAS. Atvertęs jį išvydau nuotrauką ir šioje įamžintą namą, neabejotinai primenantį *El Palacio* - tuodu atrodė panašūs, kaip, pavyzdžiui, pusbroliai. Vis dėlto statiniai skyrėsi vienu esminiu aspektu, o panašumai - tokia pati išorė, ryškiai oranžinių ispaniškų čerpių stogai - jį tiktai pabrėžė.

Dabartinis *El Palacio* nuo aplinkinių atsitvėrė aukšta mūrine siena, į kurią įsiterpė tiktai vieni vartai - nebuvo įrengtas netgi praėjimas prekybininkams. Išskyrus mane, Vajermeną, neturtingą moterį Aną Mariją ir sodininką, prisistatantį porą kartų į savaitę, vidinio žavaus kiemo, praktiškai, niekam matyti neteko. Lyg nuostabaus moters kūno išlinkių, paslėptų po beformiais drabužiais.

Pirmasis Garnio Lizdas atrodė visiškai kitoks. Kaip ir dvaras Porceliano mieste, jis turėjo pustuzinį kolonų ir erdvią, svetingą verandą. Link pastato driekėsi platus takas, perpus dalijęs kokius du akrus vejos. Nuklotas ne žvyru, kaip minėjo Merė Ajer, o rožiniais kriauklelių lukštais. Originalas kvietė pasaulį į svečius. Įpėdinis, *El Palacio*, siūlė pasauliui nešdintis po velnių. Būtent toks įspūdis susidarė Ilzei, kaip beje, ir man, bet tądien į pastatą mudu žvelgėme važiuodami keliu. Nuo tų laikų mano požiūris pasikeitė, ir nebe priežasties: aš įpratau jį matyti iš paplūdimio. Artėti prie namo iš neapsaugoto šono.

Garnio Lizdo originalas rodėsi augesnis už kopiją. Iš fasado pusės jis stiebėsi per tris aukštus, užpakalinę namo dalį sudarė keturi aukštai, taigi - jeigu namas iš tikrųjų dunksojo ant kalvelės, kaip tvirtino Merė, - iš mansardos, trijų šimtų šešiasdešimties laipsnių kampu, atsiverdavo kvapą gniaužianti įlankos, žemyno, Keisio Ky ir Don Pedro salų panorama. Neblogai. Tačiau veja buvo netvarkinga, išsitaršiusi. O dekoratyvinių palmių, supančių pastatą it havajietės šokėjos, gretoje žiojėjo spragos. Atidžiau įsižiūrėjęs pamačiau, jog kai kurie viršutiniai langai apkalti lentomis. Stogo kontūrams keistai stigo pusiausvyros. Tik po sekundės sumečiau kodėl. Rytinėje pusėje kyšojo kaminas. Kitaip nei vakarinėje, kur, mano nuomone, turėjo būti dar vienas.

- Vaizdas nutrauktas po to, kai šeima išvyko?

Jis krestelėjo galvą.

- Pasak Šeningtono, fotografuota 1927-ųjų kovą, prieš nuskęstant mergaitėms, kai visi tebesidžiaugė gyvenimu. Namas nenutriušęs - jį aptalžė audra. Alisa.

- Labai stipri?

- Uraganų sezonas čia oficialiai prasideda birželio penkioliktąją ir tęsiasi penkis mėnesius. Sau nebūdingu laiku atklystančias audras su

smarkiomis liūtimis ir vėtromis... na, senbuviai jas vadina Alisomis. Pagal uraganą Alisą. Taip jie savotiškai juokauja.

- Tu viską išgalvoji.

- Ne-e. 26-aisiais Estera - itin nuožmi, - aplenkė Dumą, bet 27-ųjų kovą Alisa užgriuvo salą visa jėga. Galų gale nuūžė į žemyną ir aprimo Evergleidse. Jos padarytą žalą matai nuotraukoje. Tiesą sakant, nieko ypatingo: nulaužė kelias palmes, išdaužė porą langų, truputį pašiaušė veją. Bet kitu atžvilgiu, audros poveikis jaučiamas iki šiol. Akivaizdu, jog dėl Alisos vėliau paskendo Tesė ir Lora, o jų žūtys nulėmė tolimesnius įvykius, įskaitant tavo ir mano pasirodymą saloje.

- Gal malonėtum paaiškinti išsamiau?

- Pameni šitą?

Iš aplanko jis išgriebė kitą nuotrauką, kurią išties gerai atsiminiau. Didįjį jos variantą mačiau pagrindinių laiptų aikštelėje, antrame *El Palacio* aukšte. Nūnai žvelgiau į mažesnę, ryškesnę kopiją. Į Džoną Ystleiką, užsitempusį juodus maudymosi marškinėlius, panašų į holivudinių, B klasės filmų aktorių, turbūt dažniausiai vaidinantį detektyvuose ir nuotykinėse epopėjose, kurių veiksmas rutuliojasi džiunglių fone. Jis prie krūtinės spaudė Elizabetą. Vienu delnu buvo suėmęs už jos putlios sėdimosios, kitame gniaužė akvalangą su pritvirtintu kvėpavimo vamzdeliu.

- Sprendžiant vien iš Elizabetos, spėju, kad fotografui šeima pozavo kokiais 1925-aisiais, - tarė Vajermenas. - Jai ne daugiau kaip pora metų, eina treti. Užtat Adrianai... - jis pabaksnojo pirštu į vyriausiąją dukterį, - ...duočiau nuo septyniolikos iki trisdešimt keturių. Kaip manai?

Mintyse pritariau bičiuliui. Net ir su maudymosi kostiumėliu, dengiančiu bemaž visą kūną, septyniolikmetė traukė akį kaip prisirpusi mergina.

- Jos akyse atsispindi niūrus, atžagarus žvilgsnis, sakantis: "noriu atsidurti kitur", - pastebėjo Vajermenas. - Įdomu, ar vyresnėlė labai pribloškė tėvą pakėlusi sparnus ir sprukusi kartu su vienu iš jo fabrikų vadybininku? O gal giliausioje širdies kertėje jis džiaugėsi, kad Adriana paliko namus? - tęsiama Kriso Šeningtono maniera pridėjo: - Pabė-ė-ėgo į Atlantą su bernio-o-ku, kurs ryši kaklaraištį ir nešio-oja kepurės snapelį. - Vajermenas trumpam nutilo. Matyt, žuvusių mergyčių tema jį tebegraudino, nors dvynukės ir paskendo prieš aštuoniasdešimt metų. - Su vyreliu ji vis dėlto grįžo namo, bet tik tada, kai reikėjo ieškoti kūnų.

Smiliumi dūriau į juodaodę, apniukusią auklę.

- Kas ji tokia?

- Melda ar Tilda, o gal, apsaugok Viešpatie, Hekuba, anot Kriso Šeningtono. Senukas nebepamena vardo, tą žinojo jo tėvas.

- Gražios apyrankės.

Vajermenas nužvelgė papuošalus be didelio susidomėjimo.

- Kaip pasakysi.

- Galbūt Džonas Ystleikas su aukle miegojo? - spėjau. - Ir šias apyrankes jai padovanojo?

- *Quién sabe?* Turtingas našlys, jauna moteris... taip nutikdavo ir anksčiau.

Bakstelėjau į pintinę, kurią juodaodė mergina laikė glėbyje. Įsitempę rankų raumenys liudijo, kad nešulys sunkus. Neabejojau, jog po dangčiu slypėjo daugiau nei keletas sumuštinių... auklė turbūt atsinešė visą keptą vištą ir, tarkim, porą butelių alaus senajam šeimininkui, idant prisinardęs jis turėtų, ką atsigerti.

- Kokios spalvos, tavo nuomone, šita pintinė? Tamsiai ruda? Raudona?

Vajermenas keistai į mane pašnairavo.

- Sunku pasakyti, kai ją matai nespalvotoje nuotraukoje.

- Papasakok, kaip audra nulėmė mergaičių mirtis.

Jis vėl atvertė aplanką ir man įteikė seną, nuotrauka papildytą laikraščio straipsnį.

- Spausdinta Venecijos "Gondolier" 1927-ųjų kovo 28-ąją. Iš pradžių informaciją susiradau internete. Džekas Kantoris susisiekė su laikraščio redakcija, paprašė originalo kopijos ir šią atsiuntė faksu. Norėčiau pridurti, jog Džekas - šaunus vaikinas.

- Nesiginčysiu, - atsakiau įsmeigęs akis į fotografiją. - Kas tos mergaitės? Ne, nesakyk. Kairėje - Marija, iš dešinės jai draugiją palaiko Hana.

- Tavo įžvalgumą vertinu aukščiausiu balu. Hana - krūtiningoji. 27-aisiais jai buvo keturiolika.

Akimirką kitą mudu tylėdami tyrinėjome popieriaus lapą. Gaila, kad straipsnio nepersiuntė elektroniniu paštu. Faksogramą bjaurojo tamsios, statmenos linijos, dėl kurių išskydo dalis raidžių, bet antraštę įskaitėme kuo puikiausiai: PO AUDROS MĖGĖJAS NARDYTOJAS RADO LOBĮ. Nuotraukai irgi užteko ryškumo. Ystleiko kakta šiek tiek prapliko, tačiau plaukų išretėjimą atsvėrė pailgėję, siauri orkestro vadovo ūseliai, dėl ko jis priminė vėplį. Nors buvo užsitraukęs tuos pačius, juodus maudymosi marškinėlius, audinys atrodė įsitempęs... po viena pažastimi netgi įtrūkęs, bent jau man taip dingojosi. Garantuoti nedrįsčiau, nes fotografija visgi nepasižymėjo įspūdinga kokybe. Regis, nuo 1925-ųjų iki 1927-ųjų tėtušis Ystleikas truputį papilnėjo - B kategorijos filmų aktorius vargiai sulauktų vaidmenų, jei tučtuojau neatsisakytų desertų ir nepradėtų mankštintis treniruoklių salėje. Jį supančios mergaitės nespinduliavo dygaus žvilgsnio ir seksualumo, kaip vyresnioji sesuo - pažiūrėjus į Adrianą, į galvą bemat atklysdavo mintys apie karštas popietes ant šieno kupetos; dirstelėjęs į porelę nejučia klausdavai savęs, ar jos paruošė namų darbus, - tačiau abidvi buvo žavios, kaip pamažu

bręstančios paauglės, ir, berods, spirgėjo iš susijaudinimo. Na, nieko nuostabaus.

Juk ant smėlio, priešais jas, gulėjo išbarstytas lobis.

- Man sunkiai sekasi įžvelgti, kas ten padėta, o prakeiktas užrašas susiliejęs, - pasiskundžiau.

- Ant stalo guli didinamasis stiklas, bet leisk tave apsaugoti nuo galvos skausmo. - Vajermenas šratinuku dūrė į popierių. - Čia vaistų buteliukas, ana ten matai muškietos užtaisą - taip straipsnyje tikina Ystleikas. Marija nuleidusi ranką ant bato... arba jo liekanų. Šalia...

- Akiniai, - susigaudžiau. - Ir... grandinėlė?

- Vėrinys, kaip teigia istorijos autorius. Nežinau, gal ir klysta. Aišku tik tiek, jog daiktas primena dumbliną metalinį žiedą. Užtat vyresnioji mergaitė akivaizdžiai laiko auskarą.

Akimis permečiau aprašymą. Neskaitant nuotraukoje matomų radinių, Ystleikas aptiko įvairių virtuvės rakandų... keturis puodelius, jo tvirtinimu, lyg ir itališkus... trikojį padėklą... dėžę reikmenų (kad ir ką tai reikštų)... ir begalę vinių. Be to, iš įlankos dugno išgriebė pusę porcelianinio žmogeliuko. Ne šiaip porceliano luisto, o dekoratyvinio žmogaus. Fotografas jo neįamžino, arba aš to daikto paprasčiausiai neįžiūrėjau. Džonas Ystleikas penkiolika metų nardė tarp sudūlėjusių rifų, į vakarus nuo Dumos Ky, kartais žvejodavo, bet dažniausiai plaukiodavo savo malonumui. Straipsnyje Elizabetos tėvas sakė rasdavęs įvairiausių šiukšlių, bet jomis nesidomėdavęs. Pridūrė, esą Alisa (taip pavadino audrą) sukėlė neįtikėtinai aukštas bangas, kurios ant dugno išplakė smėlį ir atidengė, kaip jis pareiškė, “sąvartyną”.

- Laivo nuolaužų nemini, - tarstelėjau.

- Nes jų niekur nematė, - atsakė Vajermenas. - Jokių duženų nerado nei Ystleikas, nei tuzinas kitų žmonių, padėjusių ieškoti mergaičių kūnus. Tik visokį šlamštą. Jeigu čia būtų nuskendęs laivas, jį tikrai būtų pastebėję. Į pietvakarius nuo salos, iki pat Kito rifo liekanų, vandens gylis siekia vos dvidešimt penkias pėdas, ir jis netgi dabar ganėtinai skaidrus. Anais laikais priminė turkio melsvumo stiklą.

- Gal turi kokių teorijų, kaip visa tai atsirado prie Dumos Ky kranto?

- Žinoma. Labiausiai tikėtina, jog prieš du, tris šimtus metų pro šalį plaukė virš vandens vos besilaikantis laivas, kurio įgula nusikratė atmatomis arba tiesiog svaidė daiktus į jūrą, kad nenugrimztų į gelmes. Kai audra baigėsi, jūreiviai užlopė skyles ir patraukė savo keliu. Gal todėl Ystleikas užtiko visą ruožą menkaverčių smulkmenų. Tikras lobis būtų likęs triume.

- Hmm, nejau aštuonioliktame ar septynioliktame amžiuje rifas nebūtų nuplėšęs čia atklydusio burlaivio kilio?

Vajermenas gūžtelėjo.

- Krisas Šeningtonas aiškina, neva niekas nenutuokia, kaip prieš pusantro šimto metų buvo išsidėstęs Kito rifas.

Nukreipiau žvilgsnį į laimikius, išmėtytus ant smėlio. Į besišypsančias vidurines dukras. Į išsišiepusį tėvelį, kuriam netrukus teks pirkti naują maudymosi kostiumėlį. Staiga nutariau, kad su aukle viena lova jis nesidalino. Ne. Net ir meilužė įspėtų Ystleiką, jog nederėtų fotografuotis, vilkint tą senieną. Elgtųsi taktiškai, sugalvotų kokią neutralią priežastį, nors tikrąją regėjo netgi per daugelį metų susilpnėjusios mano žlibės, iš kurių dešiniajai papildomai pakenkė avarija. Jis pernelyg išstorėjo. Pats to nesuvokė; dukros irgi nekreipė dėmesio į tėvo apvalumus. Mylinčios akys nieko nematė.

Per storas. Čia kažkas slypėjo. Užuomina Nr.1, neišvengiamai vedanti prie Nr. 2.

- Stebėtina, kad jis išvis kalbėjo apie radinius, - pratariau. - Jei tokius dalykėlius aptiktum šiais laikais ir viską išpliurptum 6 kanalui, savo motorlaiviais į salą atpukšėtų pusė Floridos. Neatsigintum nuo žmonių, metalo detektoriais ieškančių dublonų arba piastrų.

- Ei, čia aprašyta kitokia Florida, - atsakė Vajermenas, ir aš prisiminiau tokią pačią frazę girdėjęs iš Merės Ajer lūpų. - Džonas Ystleikas priklausė turtuolių klanui, Dumą Ky jis pavertė asmeniniu draustiniu. Vienaip ar kitaip, jokių dublonų ir piastrų neiškapstė - tik gana įdomius niekniekius, kuriuos atrausė keista audra. Ištisas savaites nardė įlankoje ir tyrinėjo lūženų ruožą. Visai netoli kranto - pasak Šeningtono, per atoslūgį iki jų galėjai nubristi. Be abejo, jis dairėsi ir brangenybių. Šlamančiųjų Ystleikui netrūko, bet vargu ar pinigai žmogų paskiepija nuo lobių bacilos.

- Tavo tiesa, - sutikau.

- Į tas ekspedicijas jį, žinoma, lydėdavo auklė. Kartu su trimis, namuose tebegyvenusiomis mergaitėmis: dvynukėmis ir Elizabeta. Marija bei Hana grįžo į Breidentono internatinę mokyklą, o vyriausioji sesutė paraitė kulnus į Atlantą. Ystleikas su mažylėmis čia veikiausiai rengdavo piknikus.

- Ar dažnai? - pradėjau suvokti, kur Vajermenas lenkia.

- Aha. Gal net kasdien, kol į krantą iškėlė įdomiausias smulkmenas. Nuo namo iki Šešėlių paplūdimio, kaip šį vadino Ystleikai, jie pramynė taką.

- Kuriuo vienui vienos galėjo nulėkti dvi drąsios mergytės.

- Sykį taip ir padarė. Visų širdgėlai. - Jis įkišo nuotraukas atgal į aplanką. - Čia glūdi istorija, *muchacho*. Manau, nežymiai įdomesnė už tą, kurioje pasakojama apie stiklo rutuliuką prarijusią mergaitę. Svarbiausia, kad abidvi užsibaigė tragiškai, o iš esmės, tragedijos yra kvailos. Jei man leistų rinktis, kiekvieną kartą spjaučiau į "Hamletą" ir apsistočiau ties "Vasarvidžio nakties sapnu". Bet kuris idiotas tvirtomis,

nevirpančiomis rankomis ir sveikais plaučiais gali suręsti kortų namelį ir jį nupūsti, tačiau prajuokinti žmones geba tiktai genijus.

Jis šiek tiek pamąstė.

- Man rodos, nutiko štai kas: vieną 27-ųjų balandžio dieną Tesė ir Lora, užuot gulėjusios pokaičio, kaip joms derėjo, atsikėlė ir takeliu slapta nubėgo į Šešėlių paplūdimį, kur ketino paieškoti lobių. Turbūt ruošėsi įbristi tiktai iki kelių, nes lįsti į gilumą niekas joms neleisdavo - vienas straipsnis cituoja taip sakiusį Džoną Ystleiką, o Adriana jam pritarė.

- Ištekėjusi dukra, kuri parlėkė namo.

- Teisingai. Kartu su vyru ji grįžo likus porai dienų iki to momento, kai oficialiai atšaukė skenduolių paiešką. Pasak Šeningtono, be abejo. Taigi viena iš mergaičių veikiausiai pastebėjo tolėliau kažką žibant, nupuškeno į priekį ir netrukus ėmė vandenyje kepurnėtis. Paskui...

- Sesuo bandė ją išgelbėti. - Mintyse tą vaizdą regėjau kuo aiškiausiai. Tik mačiau Lindą su Ilze, kai jos dar buvo visai mažytės. Ne dvynukės, tačiau trejus ar ketverius auksinius metus beveik neišskiriamos.

Vajermenas sulinksėjo.

- Ir jas abi pasiglemžė bangų grūstis. Ne kitaip, *amigo*. Todėl niekas kūnų ir nerado. Mergaites nuplukdė tolyn į *caldo largo*.

Jau žiojausi paklausti, apie kokią grūstį jis šneka, bet ūmai prisiminiau romantišką, tačiau energijos kupiną Vinslou Homerio paveikslą “Grįžtamoji banga”.

Mes abu sutartinai krūptelėjome, nes sucypė ant sienos pritvirtintas vidaus ryšio garsiakalbis.

- Pone Vajermenai! - nuskambėjo Anos Marijos Vistler balsas. - Pone Vajermenai, ar jūs ten?

- Taip, aš čia.

- Pone Vajermenai, - regis, moteris nenustygo vietoje. Po akimirkos pridūrė lyg sau: - Jėzau, *kur* gi jūs?

- Prakeiktas mygtuko šmotas, - sumurmėjo bičiulis ir beveik lėkte pripuolęs prie aparato nuspaudė mygtuką. - Aš čia. Kas nors negerai? Kas atsitiko? Ji nukrito?

- Ne! - sušuko Ana Marija. - Atsipeikėjo! Šiuo metu yra *sąmoningos* būklės! Prašė pakviesti jus. Galite ateiti?

- Jau bėgu. - Jis atsisuko į mane plačiai išsišiepęs. - Girdėjai, Edgarai? Keliaujam! - Vajermenas stabtelėjo. - Į ką ten žiopsai?

- Į jas. - Pakėliau dvi nuotraukas su Ystleiku, dėvinčiu maudymosi kostiumėlį: vienoje jį supo visos dukros, kitoje, po dvejų metų, jam iš šonų stovėjo tiktai Marija ir Hana.

- Mesk tai iš galvos... nejau negirdėjai? Ponia Ystleik *atsigavo!* - jis movė link durų. Mečiau aplanką ant bibliotekos stalo ir nusekiau įkan-

din. Įžvelgti sąsajas man pavyko - bet tik todėl, kad pastaruosius kelis mėnesius ugdžiau gebėjimą žiūrėti. Lavinau regėjimą itin uoliai.

- Vajermenai! - sušukau. Bičiulis kurnėjo ristele ir jau buvo įveikęs pusę laiptatakio. Aš šlubčiojau kaip įmanydamas sparčiau, bet vis vien nenumaldomai tolau. Jis palaukė manęs, bet nekantraudamas. - Kas jam papasakojo apie šiukšlių ruožą?

- Ystleikui? Turbūt pats aptiko nardydamas.

- Abejoju. Elizabetos tėvas jau ilgą laiką nebuvo užsitempęs to maudymosi kostiumėlio. Galbūt trečiojo dešimtojo pradžioje jam ir patiko plaukioti su akvalangu, bet maždaug 25-aisiais, esu tikras, pagrindine Ystleiko pramoga tapo pietavimas. Taigi kas jam nurodė, kur reikėtų dairytis?

Gale koridoriaus pro duris išniro Ana Marija. Jos veidą nugiedrino kvailoka, nepatiklumą spinduliuojanti šypsena, dėl kurios keturiasdešimtmetė moteris tarytum perpus atjaunėjo.

- Užeikit, - paragino slaugė. - Tai neįtikėtina.

- Ar ji...

- Taip, taip, atsigaivelėjo, - pasigirdo kimus, su niekuo nesupainiojamas Elizabetos tonas. - Ateik, Vajermenai. Parodyk savo veidą, kol jį dar atpažįstu...

Lūkuriavau už durų drauge su Ana Marija nežinodamas, kuo užsiimti, nužvelgdamas dailės mažmožius ir didžiulį seną, priešingame koridoriaus gale kabantį Frederiko Remingtono paveikslą - ant ponių jojančius indėnus. Galiausiai Vajermenas mane pakvietė. Nekantriu, nuo ašarų raižiu balsu.

Kambaryje tvyrojo prieblanda. Visos naktinės užuolaidos buvo užtrauktos. Kažkur viršuje, ventiliacijos angoje, šiugždėjo oro kondicionierius. Greta lovos stūksojo staliukas, ant kurio švietė lemputė. Užuolaidos blizgėjo it žalias stiklas. Dalis gulto, tarsi atgabento tiesiai iš ligoninės, stirksojo sulenkta, todėl ji bemaž sėdėjo. Blausioje šviesoje įžiūrėjau rožinę Elizabetos pižamą ir palaidus, pečius uždengusius plaukus. Vajermenas sėdėjo šalia ir laikė ponios Ystleik rankas. Virš lovos kabėjo paveikslas, vienintelis kambaryje, nuostabi Edvardo Hoperio reprodukcija “Vienuolikta ryto”, archetipas vienatvės, prie lango kantriai lūkuriuojančios kokių nors permainų.

Kažkur tiksėjo laikrodis.

Ji pažvelgė į mane ir nusišypsojo. Iš veido išskaičiau trys dalykus, užgriuvusius mane nelyginant akmenys - ir kiekvienas iš jų buvo sunkesnis už kitą. Pirma, Elizabeta labai sulyso. Antra, atrodė siaubingai nuvargusi. Trečia, gyventi jai liko nedaug.

- Edvardai, - prabilo senoji *El Palacio* šeimininkė.

- Ne... - pradėjau, bet, jai pakėlus ranką (virš alkūnės kybanti oda panėšėjo į baltą it sniegas kapšelį), bemat užsičiaupiau. Nes išvydau ketvirtą dalyką, pritrenkusį mane stipriausiai iš visų - kaip akmeninis riedulys. Aš regėjau save. Štai, ką žmonės matydavo, kai po avarijos atsitokėjau ligoninėje, kai mėginau į krūvelę sušluoti atsiminimų nuotrupas - lobį, kuris, bjauriai išdrabstytas į šalis, priminė šiukšles. Pagalvojau, kaip užmiršdavau lėlės vardą, ir suvokiau, ko dabar derėtų tikėtis.

- Aš pajėgsiu, - pratarė ji.

- Žinau, - atsakiau.

- Jūs atvežėte Vajermeną iš ligoninės.

- Taip, - patvirtinau.

- Labai bijojau, kad jį ten užlaikys. Ir aš liksiu viena.

Nutylėjau.

- Jūs Edmundas? - droviai paklausė.

- Ponia Ystleik, neverta taip vargintis, - švelniai įsiterpė Vajermenas. - Čia...

- Ša, Vajermenai, - nutraukiau bičiulį. - Ji pajėgs.

- Jūs tapote, - tarė Elizabeta.

- Taip.

- Ar jau nutapėte laivą?

Mano paširdžiai patyrė keistą metamorfozę. Rodės, kad jie visiškai išgaravo, tarp širdies ir vidurių palikdami tuštumą. Keliai baudėsi sulinkti. Įkaito plieno strypas, sutvirtinęs klubikaulį. Sprandą nutvilkė šaltis. Nesamą ranką perliejo šiltos, žnaibančios liepsnelės.

- Taip. Ne vieną kartą.

- Jūs Edgaras.

- Taip. Aš Edgaras. Puiku, brangioji.

Ji šyptelėjo. Matyt, jau ilgą laiką niekas į ją taip nesikreipė.

- Mano protas lyg staltiesė, kurioje pradeginta didžiulė skylė. - Elizabeta atsigręžė į Vajermeną. - *Muy divertido, si?**

- Jums reikia pailsėti, - paragino jis. - Tiksliau, *dormir como un tronco*.

- Taip, miegoti kaip užmuštai, - Elizabetos lūpų kampučiai nežymiai pakilo viršun. - Manau, atsibudusi jausiuos, kaip dabar. Bent jau kurį laiką. - Pabučiavo jo delnus, kuriuos priglaudė prie savo veido. - Aš tave myliu, Vajermenai.

- Ir aš jus myliu, ponia Ystleik.

Tuo geriau jam, pervėrė mintis mano sąmonę.

- Edgarai?.. Čia Edgaras?

- Kaip pati galvojate, Elizabeta?

---

*Labai juokinga, taip? (isp.)

- Taip, žinoma, jūs. Kiek pamenu, rengiate parodą. Tai yra, ketinote, prieš man... - ji nuleido akių vokus, pavaizdavo save miegančią.

- Teisingai, "Skoto" galerijoje. Jums tikrai derėtų pailsėti.

- Kada įvyks atidarymas? Greitai?

- Anksčiau nei po savaitės.

- Jūsų paveikslai... laivų paveikslai... ar jie žemyne? Galerijoje?

Mudu su Vajermenu susižvalgėme. Jis patraukė pečiais.

- Taip, - atsakiau.

- Gerai. - Elizabeta nusišypsojo. - Ką gi, atsipūsiu. Visa kita palauks... iki kol užsibaigs paroda. Kol pasimėgausite šlove. Ar juos parduosite? Laivo paveikslus?

Kartu su Vajermenu vėl apsimainėme žvilgsniais. Jo akyse pastebėjau perspėjimą: *Neskaudink jai širdies.*

- Jie pažymėti "N" raide. Tai reiškia...

- Aš žinau, ką reiškia "N". Juk ne vakar gimusi. - Tarp gilių raukšlių, įspraustų veide, kuris bylojo apie atsėlinančią mirtį, tvykstelėjo akys. - Parduokit paveikslus. *Parduokit,* kad ir kiek jų sukūrėte, kad ir kaip būtų sunku skirtis su savo darbais. Išsklaidykite, išsiųskite į visas keturias puses. Ar jūs mane supratote?

- Taip.

- Ar padarysite, ką prašau?

Tiksliai nežinojau, bet atpažinau stiprėjantį dirglumą, kuriuo ne taip seniai trykšdavau pats.

- Taip. - Šiuo momentu būčiau prisiekęs, jog apsiausiu septynmylius batus ir nužygiuosiu į mėnulį, jei tik mano pažadas galėtų ją apraminti.

- Net ir tuomet jų turbūt nepavyks apsaugot, - suniurnėjo Elizabeta mąsliu, baugulį išduodančiu balsu.

- Liaukitės. - Patapšnojau jos ranką. - Užteks apie tai galvoti.

- Gerai. Pašnekėsime po parodos. Mes trise. Aš jausiuos stipresnė... būsiu aiškesnio proto... o jūs, Edgarai, galėsite pokalbiui skirti visą dėmesį. Jūs turite dukterų? Lyg ir taip, jei manęs neapgauna atmintis.

- Taip. Bet jos kartu su motina apsistos žemyne. "Ritz" viešbutyje. Apartamentai jau užsakyti.

Elizabeta vyptelėjo, bet lūpų krašteliai kaipmat nusviro žemyn. Man net pasivaideno, kad jos burna ėmė tirpti.

- Vajermenai, nuleisk gultą. Jaučiuosi tarsi klaidžiojau po pelkes keturiasdešimt dienų ir naktų... mane apleido jėgos.

Jis pakluso. Į kambarį įžengė Ana Marija, nešina padėklu su stikline. Bet Elizabetai gėrimas buvo nė motais, ji jau gulėjo atsijungusi. Viršum lovos, ant kėdės sėdėjo vienišiausia pasaulyje mergina, visiškai nuoga, neskaitant batelių, amžiams įsispiginusi pro langą, veidą paslėpusi po ilgomis plaukų sruogomis.

* * *

Tą naktį ilgai negalėjau sumerkti akių. Užmigau tik po vidurnakčio. Potvynio bangos atslūgo, ir šiušėjimas po namu nutyko. Priešingai nuo kuždesių, kurie varstė galvą.

Kitokia Florida, šnabždėjo Merė Ajer. *Mes kalbame apie kitokią Floridą.*

Parduokit paveikslus. Parduokit, kad ir kiek jų sukūrėte. Elizabeta, be abejo.

Senoji Elizabeta. Išgirdau ir kitokį jos tembro variantą. Pastarąjį teko pramanyti, todėl balsas priklausė Ilzei, kuomet ji dar buvo vaikas.

Tėti, jei užsidėsi akvalangą su vamzdeliu, rasi lobį, tarė balsas. *Galiu tau parodyti, kur jo ieškoti.*

Aš nupiešiau piešinį.

Pabudau sulig aušra. Nusprendžiau, kad galėčiau dar pamiegoti, bet iš pradžių privalėjau nuryti vieną iš kelių oksikontino tablečių, kurias dėl visa ko pasilikau, ir kai kam paskambinti. Išgėręs nuskausminamuosius surinkau "Skoto" numerį, palaukiau, kol į skambutį atsilieps autoatsakiklis. Tokiu paros metu galerijoje nebuvo nė gyvos dvasios. Menui prijaučiantys žmonės - ne vyturiai.

Numygau du vienetukus, kad mane sujungtų su Nanucio kabinetu, ir po pyptelėjimo tariau:

- Darijau, čia Edgaras. Aš persigalvojau dėl "Mergaitės ir laivo" serijos. Vis dėlto ją parduočiau. Bet su viena sąlyga. Jei įmanoma, tegu drobes įsigyja skirtingi pirkėjai. Dėkui.

Padėjęs ragelį grįžau į lovą. Penkiolika minučių gulėjau dėbsodamas į ventiliatoriaus mentes, kurios tingiai sukosi palubėje, klausydamasis po namu brazdančių kriauklelių. Skausmas atlėgo, bet miego nesinorėjo. Ir aš žinojau kodėl.

Tiksliai žinojau.

Vėl atsikėliau, perskambinau į "Skotą" , išklausiau savo pranešimo, ir dar sykį suspaudžiau papildomą, Darijaus, numerį. Jo balsas pasiūlė po pyptelėjimo palikti žinutę.

- Išskyrus "Nr.8", - pridėjau. - "N" ženkliuko nuo jo nenuimkite.

Bet *kodėl?*

Ne todėl, kad paveikslas prilygo šedevrui (nors aš taip maniau); ne todėl, kad į jį žvelgdamas jaučiausi, tarytum klausyčiaus tamsiausios mano širdies kertelės porinamos istorijos. Priežastis kita: nuojauta tvirtino, esą kažkas leido man išgyventi, idant nutapyčiau šitą kūrinį, ir jį pardavęs aš spjaučiau į savo gyvenimą bei skausmą, kurį turėjau išverti, kol galutinai atsistojau ant kojų.

Taip, būtent.
- Tas priklauso man, Darijau, - užbaigiau.
Griuvau į lovą ir šįsyk užmigau.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (VII)

Nepamirškit, jog sakydami "nepatikėsiu, kol nepamatysiu" pradedate ne nuo to galo. Menas įkūnija lūkesčių artefaktą, perteikia pasaulį, kuris, visais kitais atžvilgiais, teprimintų betikslės sąmonės šydą, nudrikusį virš paslapties bedugnės. Beje, jeigu pats netikėsite tuo, ką regite, kas patikės jūsų kūryba?

*Nelaimę, lydėjusią lobio paieškas, nulėmė tikėjimas. Elizabeta pasižymėjo nepaprastu talentu, tačiau ji tebuvo vaikas, kuriam tikėjimas - savaime suprantamas dalykas. Viena iš gyvenimo normų. Antra vertus, mažyliai, netgi talentingi (*ypač *talentingi) nėra visiškai įvaldę savo gebėjimų. Jų sąmoningumas tebesnaudžia, o tai pagimdo monstrus.*

Štai paveikslas, kurio niekada nenutapiau:

Identiškos dvynės tapačiomis palaidinėmis, tik viena jų yra raudonos spalvos, su raide L *ant krūtinės, kita - mėlyna, su raide* T. *Susiėmusios už rankų mergaitės bėga takeliu, vedančiu į Šešėlių paplūdimį, kurį taip praminė, nes greta Raganos uolos paunksnė išlieka didžiąją dalį dienos. Ant blyškių, apvalainų veidukų matyti ašarų žymės, bet jos tuojau pranyks, nes dabar dvynukės pernelyg išsigandusios, kad verktų.*

Jeigu galite tuo patikėti, be vargo išvysite ir visa kitą.

Praskleidusi sparnus, pilvu į viršų, pro šalį lėtai skrenda milžiniška varna, kuri į jas kreipiasi tėčio balsu.

Lo-Lo parkrenta ir į kriaukleles nusibrozdina kelius. Tesė trūktelėjimu pakelia sesę ant kojų. Jos vėl leidžiasi tekinos. Siaubą mergytėms kursto ne kalbantis, aukštyn kojomis plasnojantis paukštis, ne žydras dangus, protarpiais nusidažantis saulėlydžio raudoniu ir vėl atgaunantis įprastą mėlyną spalvą, o sutvėrimas, kuris seka pavymui.

Dičkis.

Nors ir su iltimis, jis vis tiek truputį panašus į vieną iš keistų, juokingų, Libitos pieštų varlyčių, bet šioji neapsakomai didesnė ir atrodo tikra - nuo padaro krenta šešėlis, trenkia dvokas, ir sulig kiekvienu jo šuoliu sudreba žemė. Nuo tada, kai tėtis rado lobį, dvynes šiurpino įvairios baidyklės; Libita tikina, kad naktimis jos neišeina iš savo kambario ir netgi nežiūri pro langą. Tačiau dabar - diena, o pabaisa, liuoksinti už nugaros, per daug tikroviška, kad ja būtų galima netikėti. Ir atstumas, skiriantis dičkį nuo mergaičių, nenumaldomai mažėja.

Kitąkart parpuola Tesė, ir jai atsistoti padeda Lo-Lo, podraug su siaubu dirstelėdama į jas persekiojantį baisūną. Aplink jį strykčioja vabalėliai, kuriuos sutvėrimas retsykiais pačiumpa liežuviu. Vienoje išsprogusioje, bukoje akyje Lo-Lo įžiūri Tesę, kitoje pastebi save.

Mergaitės įsiveržia į paplūdimį švokšdamos, sunkiai gaudydamos kvapą, ir suvokia, jog bėgti nebėra kur, išskyrus, vandenį. O gal ir yra, nes priešakyje vėl pasirodo laivas, kurį per paskutines kelias savaites jos mato vis dažniau. Libita sako, kad jis netikras, bet šiuo metu baltas svajonių laivelis žada saugumą, be to, dvynukės neturi kitos išeities. Dičkis jau lipa ant kulnų.

Jis išniro iš baseino, kai Dūkynėje, ant vejos suręstame vaikų namelyje, seserys baigė žaisti Adės vestuves (šiandieną Adę vaidino Lo-Lo). Kartais Libita pragaišina baidykles subraižiusi jas ant popieriaus, tačiau dabar jaunėlė sesutė miega, nes pastaruoju metu naktimis ją vargina baisūs sapnai.

Dičkiui nuo tako dryktelėjus į paplūdimį, į šalis pasipila smėlis. Išversti veizolai smakso į priekį. Baltas, gležnas, šlykščiomis žarnomis užkimštas pilvas išsipučia. Gerklė pulsuoja.

Abi mergaitės, tarpusavyje sunėrusios rankas, stovi tekančiuose pursluose, kuriuos tėtis vadina vilnimis. Dvynukės susižvalgo ir įbeda akis į laivą, nuleidusį blizgančias bures, linguojantį visai netoliese. Regis, jis netgi priplaukė arčiau, kad jas išgelbėtų.

Lo-Lo sako: Mes turime jį pasiekti.

Tesė atšauna: Bet aš nemoku PLAUKTI!

Moki! Šuniuku!

Dičkis atsispiria nuo žemės. Kai nusileidžia, pliurpteli jo viduriai. Tarytum drėgnos šiukšlės vandens statinėje. Dangaus žydrynė išblėsta ir užleidžia vietą kruvinam raudoniui. Pamažu vėl atgauna įprastą spalvą. Štai tokia diena. Ir seserys numanė, jog kažkada jos sulauks. Regėjo ją nerimo kupinose Libitos akyse. Ko tikėtis žinojo tiek auklė Melda, tiek tėtis, nors jis ne visą laiką būna namuose. Šiandieną lankosi Tampoje, tačiau tas miestas dvynėms, kurioms į nugaras alsuoja žalsvai baltas monstras, atrodo toli, kaip kita mėnulio pusė. Jos tegali pasikliauti savo jėgomis.

Tesė šaltais pirštais suspaudžia Lo-Lo petį. O kaipgi grūstis?

Bet sesuo papurto galvą. Grūstis mums padės! Nuneš iki laivo!

Laiko kalbėtis nebelieka. Varlė-pabaisa vėl ruošiasi šokti. Mergaitės supranta, kad monstras, nors ir negali būti realus, vis dėlto yra tikras. Ir jas nužudys, jei tik pasieks. Verčiau surizikuoti ir nerti į vandenį. Dvynukės apsisuka, tebegniauždamos viena kitos rankas, ir puola į caldo. *Akių neatplėšia nuo liaunos baltos kregždės, kuri nuleidusi*

inkarą sūpuojasi netoliese. Jas neabejotinai įtrauks į laivą, kas nors valtele nuplauks į krantą ir prisistatys į Garnio Lizdą. "Sugavome porą undinėlių, - pasakys. - Gal žinote, kam jų reikia?"

Negailestinga grįžtamoji banga išskiria jųdviejų pirštus, ir Lo-Lo ima skęsti pirmoji, nes už gyvybę grumiasi energingiau. Tesė išgirsta ją šaukiant du kartus. Iš pradžių pagalbos. Vėliau, nuleidus rankas, sesers vardą.

Tuo tarpu įnoringa povandeninė priešsrovė neša Tesę tiesiai link laivo ir sykiu padeda išsilaikyti virš vandens. Kelias stebuklingas akimirkas mergaitė slysta vilnimis tarsi ant banglentės, o vangūs mėginimai plaukti šuniuku stumia ją pirmyn nelyginant valtį, kurios gale burzgia varikliukas. Staiga, sekundę anksčiau nei Tesės kulkšnį apsiveja šaltesnė srovė, ji mato, kaip laivas pasikeičia į...

Štai paveikslas, kurį nutapiau, ir ne vieną kartą:

Balta korpuso spalva ne šiaip išnyksta; ji įsiurbiama vidun it kraujas, sprunkantis iš pašiurpusio žmogaus skruostų. Lynai sudyla. Ryškus atspalviai apniunka. Laivagalio kabinos langeliai sprogsta laukan. Ant denio, per visą laivo ilgį, materializuojasi šiukšlių krūvos. Tiesą sakant, pastarosios čia riogsojo visą laiką. Tesė tiesiog jų nematė. Užtat dabar įžiūri kuo puikiausiai.

Ir tiki savo akimis.

Iš triumų išlenda kažkokia būtybė. Ji nuropoja iki turėklų ir įsispitrija į mergytę. Susikūprinęs padaras vilki raudoną apsiaustą su gobtuvu. Aplink ištirpusį veidą kadaruoja šlapių plaukų (o gal ir ne plaukų) sruogos. Geltonos rankos spaudžia sueižėjusį, išpuvusį medį. Galop viena lėtai pakyla aukštyn.

Baidyklė pamoja mergaitei, kuri netrukus PRAPULS.

Paragina: Eikš pas mane, vaike.

Grimzdama į gelmes Tesė Ystleik spėja pagalvoti: Tai MOTERIS!

Ji skęsta. Ar jaučia vis dar šiltas rankas, priklausančias ką tik žuvusiai sesei, kuri įsistveria į jos kulkšnis ir tempia žemyn?

Taip, žinoma.

Nes tikėjimas neatsiejamas ir nuo pojūčių.

Kiekvienas menininkas jums taip pasakytų.

PARODA

Kada nors, jei gyvensite užtektinai ilgai ir smegeninėje išsaugosite pakankamai varžtelių, kad iš rikiuotės neišeitų mąstymo mechanizmas, neretai pagalvosite apie paskutinius geriausius, jūsų patirtus nutikimus. Mano lūpomis kalba ne pesimizmas, o logiškas protas. Viliuosi, ateitis

dar mestelės šaunių dalykų - jei tuo netikėčiau, nebūtų prasmės gyventi, - tačiau pertrauka, turiu pripažinti, kaip reikiant užsitęsė. Paskutinį nuostabų savo gyvenimo epizodą atmenu visiškai aiškiai. Jis įvyko prieš ketverius metus, netgi truputį seniau, balandžio penkioliktosios vakarą, "Skoto" galerijoje. Tarp septintos valandos keturiasdešimt penkių minučių ir aštuntos, kuomet Palm aveniu šešėliai pamažu įgavo blyškai melsvus atspalvius. Laiką prisimenu, nes nuolat žvilgčiojau į laikrodį. "Skote" knibždėte knibždėjo žmonių, gal net daugiau nei jų oficialiai tilpo salėse, bet savo šeimos dar nemačiau. Su Pema ir Ilze susitikau dieną, o Vajermenas užtikrino, kad Melindos lėktuvas atskrido laiku, bet jos iki šiol nepasirodė. Ir nepaskambino.

Man iš kairės, nišoje, į kurią minią masino baras ir aštuoni paveikslai iš serijos "Saulėlydis su...", trijulė vietinės konservatorijos studentų griežė gedulingą "Mano mielo Valentino" versiją. Merė Ajer (laikanti šampano taurę, bet kol kas blaiva) dėmesingų klausytojų būreliui kažką aiškino apie dailės niuansus. Dešinėje, didesnėje patalpoje, stovėjo švediškas stalas. Ant vienos sienos kabėjo "Rožės, augančios tarp kriauklių" ir paveikslas, kurį praminiau "Aš matau mėnulį"; kitą puošė trys Dumos kelio vaizdai. Pastebėjau, kaip mobiliaisiais juos nutraukė keletas lankytojų, nors prie įėjimo, ant trikojo užkeltas ženklas skelbė, jog fotografuoti *verboten.**

Užsiminiau, ką išvydau, praeinančiam Džimiui Jošidai, ir jis linktelėjo, bet neatrodė suirzęs ar įpykęs. Veikiau suglumęs.

- Čia atklydo galybė žmonių, kurie nesusiję su meno pasauliu, arba aš jų išvis nepažįstu, - tarė. - Galerijoje pirmą kartą matau tokią gausią minią.

- Tai blogai?

- Viešpatie, ne! Mes daugelį metų stengėmės nepriburbuliuoti verslo vandenyse, todėl dabar, visu ūgiu išniręs į paviršių, jaučiuosi keistai.

Centrinėje "Skoto" salėje, laimei, erdvės netrūko. Nors mažesni kambariai viliojo maistu, gėrimais ir muzika, didžiuma svečių galų gale susispietė pagrindinėje galerijoje, kurios viduryje, po mažne nematomomis virvelėmis kybojo "Mergaitės ir laivo" serijos paveikslai. "Vajermenas žiūri į vakarus" buvo prigludęs prie tolimosios sienos. Lipduką su "N" raide priklijavau tiktai ant jo bei "Mergaitės ir laivo Nr. 8" - "Vajermenas" priklausė gyvajam originalui, o "Nr.8" paprasčiausiai negalėjau parduoti.

- Neleidžiam jums kirmyti, šefe? - iš kairės pasiteiravo Eindželas Slobotnikas, kaip visada, nepaisantis žmonos alkūnės, kuri niuksėjo jam į šoną.

- Nieko panašaus, - atsakiau. - Dar niekada gyvenime nesijaučiau toks žvalus. Tiesiog...

---

*Draudžiama (vok.).

Man ranką atkišo vyriškis, pasidabinęs kostiumu, kuris turėjo kainuoti ne mažiau kaip porą tūkstantukų.

- Pone Frimentlai, aš esu Henris Vestikas, iš Pirmojo Sarasotos banko, privačių sąskaitų skyriaus. Jūsų darbai įspūdingi. Jie *pribloškiantys, stulbinantys*.

- Ačiū, - padėkojau mintydamas, kad jis pamiršo pridėti: JOKIU BŪDU NESUSTOKITE. - Jūs labai malonus.

Tarp jo pirštų atsirado vizitinė kortelė. Mane apėmė pojūtis, tarytum žiūrėčiau į gatvės artistą, ką tik parodžiusį fokusą. Bet, žinoma, gatvės artistai "Armani" kostiumų nevilkėjo.

- Jeigu galėčiau jums kuo padėti... savo telefonus užrašiau kitoje pusėje - namų, mobiliojo, darbo.

- Jūs labai malonus, - pakartojau, nes nieko kito sumąstyti neįstengiau. Ką, pono Vestiko nuomone, aš turėčiau daryti? Skambtelėti jam į namus ir vėl padėkoti? Paprašyti paskolos, už kurią įkeisčiau paveikslą?

- Ar galėčiau vėliau jums pristatyti žmoną? - paklausė bankininkas, ir mano dėmesį prikaustė jo žvilgsnis. Ne visai toks, kokį mačiau Vajermeno akyse, kai bičiulis perprato, jog numarinau Ledinuką Brauną, bet panašus. Susidarė įspūdis, kad ponas Vestikas manęs prisibijojo.

- Be abejo, - atsakiau, ir jis pasišalino.

- Tokiems vyrukams jūs statydavote bankų filialus ir su tais tipais grumdavotės, kai jie nenorėdavo mokėti už papildomus įrengimus, - pratarė Eindželas. Mėlynas, drabužių parduotuvėje įsigytas jo švarkas, rodės, tuojau sutrūks per visas siūles, kaip žaliojo milžino Halko rūbai. - Anais laikais šis bankininkas manytų, kad siekiate jam sumauti dieną. O dabar meilinasi tarsi galėtumėt tręsti auksiniais kiaušiniais.

- Liaukis malęs liežuviu! - sušuko Helena Slobotnik, vienu metu vyrą pašventino alkūne ir pamėgino iš jo rankos išgriebti šampano taurę. Spinduliuodamas ramybę Eindželas patraukė gėrimą toliau nuo jos pirštų.

- Šefe, pasakykit jai, kad aš teisus!

- Aha, savotiškai.

Į mane taip žiūrėjo ne vien bankininkas. Moterys... Jėėėzau. Kai mūsų žvilgsniai susikirsdavo, viešnių veidai keistai sušvelnėdavo, o akyse blykstelėdavo smalsumo žiburiukai, lyg visos iki vienos būtų spėliojusios, kaip viena ranka sugebėčiau jas apglėbti. Skamba beprotiškai, bet...

Iš užnugario į mane kažkas įsistvėrė ir vos nepargriovė ant grindų. Šampano taurė, kurią laikiau rankoje, būtų išsiliejusi, bet Eindželas mitriai ją pagriebė. Atsisukau ir išvydau besišypsančią Ketę Gryn. Nusikračiusi reabilitacijos gestapininkės uniforma, bent jau šiam vakarui, ji vilkėjo trumpą žalią suknelę - tviskančią ir prigludusią prie tobulai ištreniruoto kūno. Avėdama aukštakulnius ūgtelėjo kone iki mano kaktos.

Greta, iškilęs virš moters, stūksojo Keimenas, už kurio raginių akinių slypėjo mielos, gigantiškos akys.

- Jėzau, Kete! - surikau. - Aš vos nenudribau! Ką tuomet būtum dariusi?

- Privertusi padaryti penkiasdešimt pritūpimų, - atsakė ji dar plačiau išsišiepdama. Akyse suživilgo ašaros. - Kaip prižadėjau telefonu. Ach, kaip tu įdegei, gražuoli. - Ašaros išsiliejo ant skruostų.

Stipriai ją apkabinau, paskui ištiesiau ranką Keimenui. Mano pirštai pranyko jo delne.

- Tavo lėktuvas pritaikytas mano apimties žmonėms, - prabilo psichologas, ir kai kurie svečiai į mus atsigręžė. Savo sodriu balsu jis priminė aktorių Džeimsą Erlą Džounsą - taip dudenant netgi prekybos centro reklama skambėtų nelyginant ištrauka iš Izaijo knygos. - Mėgavausi skrydžiu, kaip niekad gyvenime.

- Na, lėktuvas man nepriklauso, bet vis tiek ačiū, - atsakiau. - Ar judu...

- Pone Frimentlai?

Į mane kreipėsi simpatiška raudonplaukė didelėmis, žaliomis akimis ir strazdanomis nusėtomis krūtimis, kurioms knietėjo išsiveržti pro atvirą rausvos, besvorės suknelės dalį. Maždaug Melindos amžiaus. Nespėjus atsiliepti, ji švelniai suspaudė mano pirštus.

- Aš tik norėjau paliesti ranką, nutapiusią šiuos paveikslus, - tarė. - Nuostabius, *bauginančius* paveikslus. Dieve, jūs *nepakartojamas*. - Mergina kilstelėjo mano delną ir jį pabučiavo. Tuomet priglaudė prie savo krūties. Po plonyčiu šifonu pajutau sustandėjusį, kaip akmenukas kietą spenelį. Po sekundės ji atšlijo ir įsimaišė į minią.

- Ar taip dažnai nutinka? - prabilo Keimenas kartu su Kete, pasidomėjusia:

- Kaip klostosi gyvenimas po skyrybų?

Jie susižvalgė ir prapliupo kvatoti.

Puikiai supratau, iš ko tuodu juokiasi - iš Edgarui kliuvusios Elvio šlovės, - bet pats jaučiausi šiurpiai keistai. Man ėmė dingotis, jog "Skoto" salės primena povandeninio groto olas. Netgi pagalvojau, kad galėčiau juos taip nutapyti: po vandeniu nugrimzdusius kambarius su paveikslais, į kuriuos, kabančius ant sienų, žiūri guotai žuviažmogių, o tiems draugiją palaiko "Neptūno" trijulė, burbuliuojanti "Aštuonkojo sodo" melodiją.

Siaubingai keista. Man norėjosi susitiki su Vajermenu ir Džeku - nei vienas iš jų dar neatvyko, - bet dar labiau troškau pasimatyti su saviškiais. Ypač su Ilze. Jeigu jie ateitų, galbūt man pavyktų atgauti tikrovės pojūtį. Pašnairavau į duris.

- Jei dairaisi Pemos su mergaitėmis, manau, jos netrukus prisista-

tys, - pareiškė Keimenas. - Melindai kažkuo nepatiko suknelė, ir paskutiniu momentu ji nusprendė persirengti.

Melinda. Suprantama, kas gi dar, jei ne Mel...

Būtent tada jas ir išvydau. Trijulė skverbėsi pro minią žiūrovų, dėl savo blyškaus gymio atrodė kaip tikros šiaurietės ir, šiuo atžvilgiu, gerokai skyrėsi iš aplinkinių. Pavymui žingsniavo Tomas Railis ir Viljamas Bozmanas III - nemirtingasis Bozgalvis, - įsisupę į tamsius švarkus. Stabtelėję netoli durų jie nužvelgė tris ankstyvuosius eskizus, kuriems Darijus suteikė triptiko formą. Pirmoji mane pamatė Ilzė. Ji suriko: "*TĖTI!*" ir įniko brautis pro spūstį nelyginant torpedinis kateris. Nuo sesers neatsiliko Melinda, įkandin tempiantį aukštą jaunuolį. Pema pamojavo ir taip pat nudrožė link manęs.

Nedelsdamas atsitraukiau nuo Keimeno, Ketės ir Slobotnikų - Eindželas tebelaikė mano gėrimą. Kažkas išsižiojo: "Atleiskit, pone Frimentlai, ar galėčiau paklausti...", bet į svečius nebekreipiau dėmesio, nes šį prikaustė švytintis Ilzės veidas ir džiugiai spindinčios akys.

Mes susitikome priešais ženklą su užrašu: "SKOTO" GALERIJA PRISTATO "VAIZDĄ IŠ DUMOS", EDGARO FRIMENTLO PAVEIKSLUS IR ESKIZUS. Pastebėjau, kad ji dėvi melsvą, man nematytą suknelę; dėl aukštyn sukeltų, ilgą gulbės kaklą atidengusių plaukų, atrodė neįtikėtinai suaugusi. Pajutau kvapą atimančią, širdį perpildžiusią meilę ir dėkingumą, nes iš Ilzės akių supratau, jog duktė man puoselėja tokius pačius jausmus. Kitą akimirką jau spaudžiau ją savo glėbyje.

Dar po kelių sekundžių greta išdygo Melinda su jaunuoliu, likusiu stovėti jai už nugaros (ir ūgiu gerokai Lindą pranokstančiu - jis buvo tikras ištypėlis). Stokodamas rankos negalėjau apkabinti abiejų seserų, tačiau ji mane apglėbė pati ir pabučiavo.

- *Bonsoir**, tėti, sveikinu!

Galų gale prieš save pamačiau Pemą, moterį kurią ne taip seniai vadinau "kinkadrebe kiaške". Ji vilkėjo tamsiai mėlynas kostiumines kelnes, melsvą, šilkinę palaidinukę. Pasipuošė perlų vėriniu. Įsisegė patogius auskarus. Apsiavė praktiškus, bet išvaizdžius žemakulnius. Žmogus iš Minesotos - geriau jos apibūdinti negalėčiau. Sprendžiant iš akių, Pemą mirtinai gąsdino svečių gausa ir keista aplinka, tačiau jos veidą giedrino viltinga šypsena. Per mūsų santuokos metus man teko pažinti įvairias žmonos puses, bet niekada nebuvau matęs, kad ji prarastų viltį.

- Edgarai? - sulemeno Pema. - Mes likome draugais?

- Savaime suprantama. - Pasisveikindamas viso labo jai pakštelėjau į skruostą, užtat apkabinau su tokia jėga, kiek šios turėjo vienarankis vyras. Ilzė įsikibo į vieną mano šoną, Melinda prilipo prie kito, ir jos abi taip mane suspaudė, kad šonkaulius pervėrė skausmas, bet dėl to gal-

*Labas vakaras (pranc.).

vos nesukau. Lyg iš tolumos atsklido salėje spontaniškai nugriaudėję aplodismentai.

- Atrodai puikiai, - sukuždėjo man į ausį Pema. - Ne, fantastiškai. Nė nesu tikra, ar gatvėje tave atpažinčiau.

Atšlijęs nužvelgiau žmoną.

- Tu irgi trauki akį.

Ji nusijuokė ir išraudo - nepažįstamoji, su kuria kadaise leisdavau naktis.

- Kosmetika geba maskuoti daugybę nuodėmių.

- Tėti, čia Rikas Diusoltas, - savo vaikiną pristatė Melinda.

- *Bonsoir* ir sveikinu, *Monsieur* Frimentlai. - Rikas man ištiesė baltą dėžutę. - Nuo Lindos ir manęs. *Un cadeau.* Dovana?

Aš, be abejo, žinojau, ką reiškia *un cadeau*; tikruoju atradimu tapo egzotiškas akcentas, kuriuo jis ištarė sutrumpintą dukters vardą. Būtent tai padėjo įsisąmoninti, jog dabar vyresnėlė labiau priklauso jam negu man.

Rodės, kad pasižiūrėti, kaip atidarysiu dovanos dėželę, susibūrė didžiuma galerijoje pasirodžiusių svečių. Tomas Railis beveik nusigavo iki Pemos peties. Šalia jo sustingo Bozmanas. Iš už jų nugarų Margareta Bozman man pasiuntė oro bučinį, kuris nuslydo jos delnu. Greta Bozgalvio žmonos stovėjo Todas Džemisonas, gydytojas, išgelbėjęs man gyvybę... tetos ir dėdės... Rudis Radnikas, senasis mano sekretorius... Keimenas, žinoma; jo nepastebėti neįmanoma... ir Ketė, prigludusi prie psichologo šono. Atėjo visi, išskyrus Vajermeną su Džeku, ir aš netgi ėmiau spėlioti, ar tik jų neužlaikė kokie nenumatyti įvykiai. Vis dėlto šiuo metu nerimą užgožė kitos mintys. Prisiminiau, kaip atsipeikėjau ligoninės lovoje, apimtas sąmyšio, atskirtas nuo sau įprasto pasaulio, tejausdamas neslopstantį skausmą, nūnai apsižvalgiau užvaldytas nuostabos, jog padėtis galėjo taip drastiškai pasikeisti. Vienam vakarui visi tie žmonės grįžo į mano gyvenimą. Verkti nenorėjau, tačiau buvau tikras, kad ašarų nesulaikysiu; jaučiausi tirpstąs, kaip popierinė, netikėtos liūties užlieta nosinaitė.

- Atidaryk, tėti! - paragino Ilzė. Šnerves pakuteno saldūs, gaivūs jos kvepalai.

- Atidaryk! Atidarykit! - nuo ratu susispietusių žiūrovų atvilnijo geranoriški balsai.

Aš paklusau. Nutraukiau baltą įpakavimo popierių ir atidengiau tai, ką tikėjausi pamatyti... tiesa, galvojau, jog dovanėlė bus žaisminga, bet Melinda su Riku, kaip paaiškėjo, krėsti juokų nesiruošė. Beretė, kurią jie atvežė iš Prancūzijos, buvo tamsiai raudono aksomo ir glotni it šilkas. Kainavo nepigiai.

- Ji pernelyg žavi, - sumurmėjau.

- Ne, tėveli, - paprieštaravo Linda. - Nepakankamai. Mes tik viliamės, jog tau tiks.

Ištraukiau beretę iš dėžės ir pakėliau aukštyn. Publika su pasigerėjimu aiktelėjo. Rikas ir Melinda patenkinti susižvalgė, o Pema - kurios manymu, vyresnėlei dukrai rodžiau per mažai švelnumo bei prielankumo (ir ji, ko gero, neklydo) - mane apdovanojo neabejotinai spindulingu žvilgsniu. Užsimaukšlinau beretę. Ji man pritiko, kaip nulieta. Melinda truputį pataisė kepurėlę, atsigręžė į žiūrovus, skėstelėdama delnus ištiesė rankas mano pusėn ir paskelbė: "*Voisi mon pere, ce magnifique artiste!*" * Visi vėl pratrūko plojimais bei šūksniais: "Bravo!" Ilzė mane pabučiavo. Ji juokėsi pro ašaras. Iki šiol mintyse regiu baltą, trapų jaunėlės kaklą ir jaučiu lūpas, virš žandikaulio palytėjusias mano veidą.

Aš tapau puotos pažiba. Pagaliau stovėjau šeimos apsuptyje. Aplinkui nestigo šviesų, šampano bei muzikos. Visa tai nutiko prieš keturis metus, balandžio penkioliktosios vakarą, tarp septintos valandos keturiasdešimt penkių minučių ir aštuntos, kuomet Palm aveniu šešėliai pamažu įgavo blyškai melsvus atspalvius. Šiuos atsiminimus išsaugosiu iki gyvenimo pabaigos.

Kurį laiką vedžiojau saviškius po "Skotą", įkandin mus sekiojo Tomas, Bozgalvis ir likusi šutvė iš Minesotos. Didžiuma pastarųjų meno galerijoje turbūt lankėsi pirmą kartą, bet jie buvo pakankamai mandagūs, kad mums suteiktų erdvės.

Melinda visą minutę prastypsojo priešais "Saulėlydį su sofora", galop atsisuko į mane ir bemaž kaltinančiu tonu paklausė:

- Tėti, jei tu visada taip gebėjai tapyti, dėl Dievo meilės, kodėl iššvaistei trisdešimt metų, pastatais plėsdamas apygardos ribas?

- Melinda Džyna! - į dukters priekaištus sureagavo Pema, bet gana atsainokai. Ji nenuleido akių nuo centrinio kambario, kur kybojo "Mergaitės ir laivo" paveikslai.

- Nežinau, brangioji.

- Kaip tu gali savyje turėti tiek talento ir to nežinoti? - neatlyžo Melinda.

Nenutuokiau, ką atsakyti, bet, laimei, mane išgelbėjo Alisa Okoin.

- Edgarai, Darijus klausė, ar galėtumėte trumpam užsukti į Džimio kabinetą. Jūsų šeimą mielai palydėsiu į pagrindinę salę, kur vėliau prie jų prisijungsite.

- Gerai... ko jie nori?

- Nesijaudinkit, visi šypsosi. - Ji ir pati šiepėsi.

- Eik, Edgarai, - paragino Pema ir kreipėsi į Alisą. - Aš įpratusi, kad jį kur nors iškviečia. Kai mudu gyvenome kartu, taip atsitikdavo nuolat.

- Tėti, ką reiškia raudonas apskritimas rėmelių viršuje? - paklausė Ilzė.

- Reiškia, jog paveikslas parduotas, širdele, - paaiškino Alisa.

*Štai mano tėvas, nuostabus menininkas! (pranc.)

Prieš nueidamas stabtelėjau prie “Saulėlydžio su sofora” ir... tikrai, viršutiniame dešiniajame rėmų kampe pastebėjau raudoną skrituliuką. Vaizdas nuteikė maloniai - gera žinoti, kad minią sudarė ne vien žiūrovai, kuriuos atviliojo šviežiena, vienarankis dailininkas, - bet man vis tiek suspaudė širdį, ir aš net ėmiau spėlioti, ar taip jaustis yra normalu. Sunku pasakyti. Jokių kitų menininkų, kuriuos galėčiau iškamantinėti, nepažinojau.

Kabinete radau ir Darijų, ir Džimį Jošidą. Kartu su nematytu vyriškiu. Darijus jį pristatė, kaip Džeikobą Rozenblatą, buhalterį, tvarkantį “Skoto” sąskaitas. Mažumėlę įsitempiau spausdamas jo delną, perkreipdamas savąjį, nes Džeikobas, kaip ir dauguma žmonių, ištiesė ne tą ranką. Et, pasaulis priklauso dešiniarankiams.

- Kilo kažkokių nesklandumų? - pasiteiravau.

Ant rašomojo Džimio stalo Darijus nuleido sidabrinį šampano kibirėlį. Iš ledokšnių krūvos kyšojo “Perier-Žue” butelis. Gėrimas, kuriuo vaišino galerijos salėse, buvo neblogo skonio, bet savo kokybe nė iš tolo neprilygo šitam. Kamštelį, kaip mačiau, kažkas ištraukė visai neseniai, nes iš žalio kakliuko tebesklido silpnas aromatas.

- Ar tai panašu į nesklandumus? - atšovė jis. - Alisos būčiau paprašęs, kad pakviestų ir jūsų šeimą, deja, kabinetas pernelyg ankštas. Bet mums *turėtų* palaikyti draugiją dar du žmonės. Vajermenas ir Džekas Kantoris. Kur, po galais, jie prapuolė? Maniau, jog atvyks drauge.

- Aš irgi taip galvojau. Ar bandėte skambinti į Elizabetos Ystleik namus? Į Garnio Lizdą?

- Žinoma. Bet mus sujungė su autoatsakikliu.

- Nepavyko susisiekti net su Elizabetos slauge? Ana Marija?

Darijus papurtė galva.

- Tiktai su autoatsakikiliu.

Man prieš akis ėmė vaidentis Sarasotos Memorialinė ligoninė.

- Naujienos nedžiuginančios.

- Galbūt jie trise jau važiuoja? - spėjo Rozenblatas.

- Mažai tikėtina. Ji per daug nusilpusi ir vos prakvėpuoja. Nebepajėgia judėti net pasiremdama į vaikštynę.

- Esu tikras, kad viskas bus gerai, - įsiterpė Džimis. - O dabar mums derėtų pakelti taures.

- *Privalome* pakelti taures, Edgarai, - pridūrė Darijus.

- Dėkui, jūs labai malonūs, ir aš mielai su jumis išgerčiau, bet, jei neprieštarausite, norėčiau savo šeimai aprodyti likusius paveikslus.

- Natūralus noras, bet... - išsižiojo Džimis.

Darijus tyliu balsu nutraukė kolega:

- Edgarai, paroda išpirkta.

- Nesupratau? - į jį dirstelėjęs suklusau.
- Mes taip ir manėme, jog neturėsite progos pamatyti visus raudonus taškelius. - Džimis šypsojosi. Nuo gėrimo jo veidas taip įkaito, kad rodėsi, tarytum "Skoto" bendrasavininkis būtų dėl kažko susigėdęs ir išraudęs. - Parduotas *kiekvienas* eskizas ir paveikslas, išskyrus pažymėtus "N" raide.
Džeikobas Rozenblatas papildė:
- Trisdešimt drobių ir keturiolika eskizų. Negirdėtas dalykas!
- Bet... - man nutirpo lūpos. Darijus nusisuko ir šįsyk nuo lentynos prigriebė padėklą su taurėmis, išdailintomis tokiais pat gėlių raštais, kaip ir "Perier-Žue" butelis. - Bet už "Mergaitę ir laivą" jūs prašėte keturiasdešimties tūkstančių dolerių!
Savo juodo švarko kišenėje Rozenblatas sužvejojo ritinėlį popieriaus, nuplėštą nuo jo skaičiuotuvo.
- Už paveikslus atseikėti keturi šimtai aštuoniasdešimt septyni tūkstančiai dolerių, už eskizus - dar devyniolika tūkstančių. Iš viso, daugiau nei pusė milijono. Per vieno dailininko parodą "Skoto" galerijai neteko gauti didesnės sumos. Tiesiog neįtikėtina. Sveikinu.
- *Visi* darbai? - išveblenau taip tylai, kad vos save girdėjau. Įbedžiau akis į Darijų, man į delną kišantį šampano taurę.
"Skoto" savininkas sulinksėjo.
- Jei apsispręstumėte parduoti "Mergaitę ir laivą Nr.8", kertu lažybų, kad vien už jį paklotų šimtą tūkstančių dolerių.
- Dvigubai tiek, - pataisė Džimis.
- Už Edgarą Frimentlą ir nuostabią jo karjeros pradžią! - Rozenblatas kilstelėjo taurę. Mes pasekėme jo pavyzdžiu ir išgėrėme šampaną nė neįsivaizduodami, jog nuostabioji mano karjera, praktiškai, užsibaigė.
Ką gi, mums nuskilo, *muchacho*.

Skrosdamas minią, šypsodamasis ir iš anksto sugalvotais atsakymais mėgindamas išvengti ilgesnių pokalbių, traukiau link savo šeimos, kai prie manęs prisijungė Tomas Railis.
- Šefe, tavo kūriniai nepakartojami, - išdrožė jis. - Tik mažumėlę baugoki.
- Priimsiu tavo žodžius, kaip komplimentą. - Man šiurpą kėlė pašnekesys su Tomu - juk buvau atskleidęs tam tikras jo paslaptis.
- Aišku, kaip komplimentą. Matau, keliavai link šeimos. Susitiksime vėliau. - Bičiulis jau ruošėsi atšlyti, bet aš sugriebiau jį už alkūnės.
- Verčiau nesitrauk nuo manęs. Drauge mudu nugriausime visas užtvaras. Savo jėgomis Pemą ir mergaites pasiekčiau ne anksčiau kaip devintą valandą.

Jis nusijuokė. Senasis Tomis atrodė gerai. Nuo tos dienos, kai mudu matėmės prie Feileno ežero, pasunkėjo keliais svarai, bet aš skaičiau, kad antidepresantus vartojantys žmonės, ypač vyrai, kartais svorio priauga. Jam papildoma masė nepakenkė. Bent jau išlygino įdubusius paakius.

- Kaip laikaisi, Tomai?

- Na... jei atvirai... prislėgtas. - Jis pakėlė ranką lyg norėdamas mostu nuginti užuojautos žodžius, kurių dar neištariau. - Bėdos kyla dėl cheminės pusiausvyros sutrikimo. Grynas vargas, kol įpranti prie tų tablečių. Iš pradžių jos sujaukia tavo protą, bent jau taip paveikė manąjį. Kuriam laikui spjoviau į vaistus, bet dabar vėl juos geriu, ir gyvenimas prašviesėjo. Tik nežinau, kam už tai turėčiau dėkoti: endorfinų pakaitalams ar pavasariui, kuris atėjo į Milijardo Ežerų kraštą.

- O kaip "Frimentlo" kompanija?

- Banko sąskaitoje pinigų netrūksta, tačiau be tavęs viskas kitaip. Atvykau čia su viltimi, kad įkalbėsiu tave grįžti. Bet pamatęs, kuo užsiimi, suvokiau, jog su statybų verslu, matyt, atsisveikinai amžiams.

- Aha, ir aš taip manau.

Jis pamojo į drobes, iškabintas centrinėje salėje.

- Kas tai? Aš klausiu rimtai. Nedaug kam tai pripažinčiau, bet... paveikslai man primena vaizdus, kuriuos regėdavau galvoje, kai negerdavau vaistų.

- Čia tik fantazijos, - atsakiau. - Šešėliai.

- Aš nemažai išmanau apie šešėlius. Žiūrėk, kad jie neužsiaugintų nagų. Nes taip nutikti gali. Kartais, kai bandai uždegti šviesą ir juos išvyti, paaiškėja, kad nėra elektros.

- Bet dabar tau geriau.

- Taip. Man labai padėjo Pema. Galėčiau apie ją pasakyti šį tą, ką veikiausiai pats žinai?

- Skelk, - atsiliepiau vildamasis, jog neišgirsiu, esą palaimos būsenoje žmona retsykiais leipsta gerkliniu juoku.

- Ji nepaprastai įžvalgi, bet stokoja geranoriškumo. Derinys, sakyčiau, keistai žiaurus.

Nutylėjau... bet ne todėl, kad jam nepritariau.

- Visai neseniai Pema išdrožė man kalbą ragindama pasirūpinti savimi. Ir jos žodžiai suveikė.

- Tikrai?

- Taip. Sprendžiant iš jos išraiškos, tavęs, Edgarai, taip pat laukia rimtas pašnekesys. Gal aš susirasiu tavo draugą Keimeną ir su juo truputį paplepėsiu. Atleisk.

Rikas ir mano dukros žvaliai tauškė neatplėšdami žvilgsnių nuo pa-

veikslo “Vajermenas žiūri į vakarus”. Užtat Pema stovėjo prie vidurinės drobės iš “Mergaitės ir laivo” serijos, iškabintos nelyginant filmo plakatai, ir jos veide atsispindėjo nerimas. Ne piktumas, veikiau sąmyšis. Žmona mane pakvietė ir, kai priėjau, netempdama gumos paklausė:

- Toji mergytė iš paveikslų yra Ilzė? - ji dūrė pirštu į “Nr.1”. - Iš pradžių galvojau, jog raudonplaukė įkūniją lėlę, kurią daktaras Keimenas tau dovanojo po avarijos, bet Ilzė vaikystėje turėjo tokią pat suknutę su kryžiukais. Pati ją pirkau “Rompers” parduotuvėje. O *šita*... - Pema mostelėjo į “Nr.3” - Prisiekiu, kad šia suknele rengdavosi pirmoje klasėje - vilkėjo ją, kai susilaužė ranką. Tą vakarą, po NASCAR lenktynių.

Man dingojos, kad Ilzės ranka lūžo, kai grįžome iš bažnyčios, tačiau per didįjį atminties šokį pasitaikydavo suklysti ir rimčiau. Be to, dabar man rūpėjo svarbesni dalykai. Pavyzdžiui, tai, jog Pema turėjo unikalią galimybę įžvelgti kiaurai dūmus bei veidrodžius, kuriuos kritikai įvardina menu - bent jau mano kūryboje. Šia prasme, ir, ko gero, daugybe kitų, ji išliko mano žmona. Regis, galutinį tašką skyrybose - bet vargu ar ryškų, - padės tiktai laikas.

Atsukau ją į save. Mudu stebėjo gausybė žmonių, ir jie greičiausiai galvojo, kad mes apsikabinome. Na, galbūt, iš dalies. Pastebėjęs, kaip blykstelėjo iš nuostabos suapvalėjusios Pemos akys, išmurmėjau jai į ausį:

- Taip, mergaitė valtelėje yra Ilzė. Neketinau jos vaizduoti, nes *pats* nežinojau, ką tais paveikslais noriu pasakyti. Nė nenutuokiau, kad juos nutapysiu, kol nepagriebiau teptuko. Mergaitė atgręžusi nugarą, todėl niekas kitas jos neatpažins, nebent tu kam nors atskleistum. Aš asmeniškai tylėsiu. Bet... - atšlijau. Pema į mane tebežiūrėjo išplėstomis akimis, praskyrusi lūpas, tarytum lauktų bučinio. - Kaip reagavo *Ilzė?*

- Štai, kas keisčiausia. - Ji stvėrė mane už rankovės ir nusitempė prie “Nr.7” ir “Nr.8”. Abejuose mergaitė iš valties vilkėjo žalią suknytę su petnešėlėmis, susikryžiavusiomis virš plikos nugaros. - Paklausė, ar tik tu neskaitai jos minčių, nes tokią suknelę Ilzė pavasarį užsisakė “Newport News” kataloge.

Pema vėl nužvelgė drobes. Lūkuriavau tylėdamas.

- Edgarai, tie paveikslai man nepatinka. Jie ne tokie, kaip kiti... atrodo atstumiantys.

Mintyse išgirdau Tomą Railį, sakantį: *Ji nepaprastai įžvalgi, bet stokoja geranoriškumo.*

- Gal apie Ilzę kažką sužinojai? - tykesniu balsu paklausė Pema. - Panašiai, kaip išsiaiškinai apie...

- Ne, - atsakiau, bet dabar “Mergaitės ir laivo” serija man kėlė didesnį nerimą nei kada nors anksčiau. Dalinai todėl, kad visos drobės

kybojo vienoje gretoje; jų sankaupa pakurstė šiurpulingą įspūdį, kuris galėjo nokautuoti kaip smūgis į paširdžius.

Parduokit paveikslus, akstino Elizabeta. *Parduokit, kad ir kiek jų sukūrėte.*

Puikiai supratau, kodėl *El Palacio* šeimininkė taip kalbėjo. Nė kiek nesidžiaugiau matydamas savo dukrą - nors Ilzė seniai išaugo iš vaikystės laikų - taip arti supuvusio, griozdiško laivo korpuso. Beje, aš nustebau, kad Pema viso labo suglumo ir pajuto nerimą. Kita vertus, paveikslai neturėjo laiko jos atitinkamai paveikti.

Ir jie pagaliau išvežti iš Dumos Ky.

Prie mūsų prisijungė jaunuoliai, Rikas ir Melinda, apsikabinę vienas kitą.

- Tėti, tu tikras genijus, - pareiškė Linda. - Rikas irgi taip galvoja, ar ne?

- Tiesą sakant, taip - atsiliepė vaikinas. - Skridau čia pasiruošęs... elgtis mandagiai. Bet dabar nerandu žodžių, kuriais nupasakočiau, koks priblokštas esu.

- Malonu girdėti, *merci*, - padėkojau.

- Aš taip tavimi didžiuojuos, tėveli. - Ilzė puolė man ant kaklo.

Pema užvertė akis, ir tuo momentu mielai būčiau jai užvožęs. Vis dėlto susivaldžiau, apglėbiau jaunėlę ir pabučiavau ją į kaktą. Tuo pat metu, kažkur iš priekio atsklido nuo cigarečių pakimęs, nuostaba trykštantis Merės Ajer balsas.

- *Libė Ystleik! Po velnių, netikiu savo akimis!*

Aš gi nepatikėjau savo ausimis, bet kai prie durų, kur susirinko šnektelėti ir grynu oru pakvėpuoti tikrieji meno entuziastai, nuskambėjo spontaniška plojimų papliūpa, galiausiai supratau, kodėl Vajermenas ir Džekas vėlavo.

- Kas yra? - paklausė Pema. - Kas atsitiko? - traukiant link durų, ji su Ilze mane supo iš šonų. Linda bei Rikas siūbavo įkandin. Aplodismentai sustiprėjo. Žmonės ėmė suktis tarpdurio pusėn, perkreipė kaklus mėgindami įžiūrėti atvykėlę. - Kas ten, Edgarai?

- Geriausi draugai saloje, - paaiškinau ir kreipiausi į Ilzę: - Vieną jų matėme važiuodami Dumos keliu, atsimeni? Ji pasirodė besanti ne krikštatėvio nuotaka, o duktė. Elizabeta Ystleik. Mieliausia moteris.

Dukters akys sužibo.

- Senutė didžiuliais mėlynais sportbačiais!

Kai minia priešais mus prasiskyrė - dauguma tebeplojo, - trijulę pamačiau priimamajame, kur stovėjo du stalai, ir ant kiekvieno iš jų dunksojo po punšo dubenį. Man ėmė graužti akis, sutraukė gerklę. Džekas

vilkėjo pilkai melsvą kostiumą. Sutramdęs paprastai maištingų bangletininko plaukų kupetą, jis priminė "Amerikos" banko administratoriaus padėjėją arba itin aukštą septintos klasės moksleivį, dalyvaujantį karjeros dienų renginiuose. Elizabetos vežimėlį stumiantis Vajermenas buvo užsitempęs išblukusius džinsus, į kuriuos nė neįvėrė diržo, ir užsimetęs baltus lininius jo įdegį paryškinusius marškinėlius. Atgal sušukuotais plaukais atrodė patraukliai, kaip penkiasdešimtmetis Harisonas Fordas.

Bet dėmesio centre, žinoma atsidūrė Elizabeta, kuriai plojimų negailėjo netgi svečiai, neturintys nė menkiausio supratimo, kas ji tokia. Ponia Ystleik pasipuošė juodu, šiurkščios medvilnės kostiumėliu su laisvomis, bet elegantiškomis kelnėmis. Aukštyn sukeltus plaukus dengė perregimas tinklelis, po galerijos šviestuvais blyksintis nelyginant deimantai. Ant kaklo kabojo auksinė grandinėlė su karuliu, raižytu iš dramblio kaulo. Kojos slypėjo ne masyviuose, frankenšteiniškuose sportbačiuose, o tamsiai raudonuose, dailiuose vakariniuose bateliuose. Tarp antrojo ir trečiojo gembėtų kairiosios rankos pirštų, iš laikiklio aukso aptaisais, kyšojo nepridegta cigaretė.

Ji žvalgėsi į šonus šypsodamasi. Kai prie vežimėlio priartėjo Merė Ajer, Vajermenas trumpam liovėsi jį stūmęs - per tą laiko tarpą žurnalistė spėjo pabučiuoti Elizabetai į skruostą ir sušnabždėti kelis žodžius į ausį. *El Palacio* šeimininkė pasiklausė, sulinksėjo ir taip pat šnipštelėjo. Gargždančiu balsu nusijuokusi Merė paglostė Elizabetos ranką.

Kažkas pro mane įniko spraustis. Atsisukęs išvydau Džeikobą Rozenblatą paraudusia nosimi ir sudrėkusiomis akimis. Jam iš paskos nuskubėjo Darijus su Džimiu. Buhalteriui atsiklaupiant greta vežimėlio, jo keliai sutreškėjo, griausmingai it starterio šūvis.

- Ponia Ystleik! Ach, ponia Ystleik, kaip senai jus matėme, o dabar... ach, koks malonus netikėtumas!

- Aš irgi džiaugiuosi, Džeikai, su tavimi susitikusi, - atsakė ji ir prie savo krūtinės priglaudė pliką Rozenblato galvą, kuri nūnai panėšėjo į neapsakomai didelį kiaušinį. - Likai žavus kaip Bogartas. - Elizabeta pastebėjo mane... ir mirktelėjo. Atsakiau tuo pačiu, nors man sunkiai sekėsi išsaugoti palaimingą veido išraišką. Ji šypsojosi, bet atrodė siaubingai pailsusi.

Nukreipiau žvilgsnį į Vajermeną, ir tas nežymiai patraukė pečiais tarsi sakydamas: *ji primygtinai reikalavo.* Pažiūrėjau į Džeką, iš kurio sulaukiau identiškos reakcijos.

Tuo tarpo Rozenblatas įniko naršyti savo kišenes. Pagaliau iškrapštė degtukų dėžutę, tokią nudrengtą, kad ji galėjo priklausyti kokiam nelegaliam imigrantui, per Eliso salą prasmukusiam į Jungtines Valstijas. Buhalteris atidarė dėželę ir sugraibė vieną degtuką.

- Aš maniau, kad visuomeninėse įstaigose draudžiama rūkyti, - tarė Elizabeta.

Akimirką kitą Rozenblatas grūmėsi su savimi. Raudoniu nusidažė visas sprandas. Kone tikėjausi pamatyti, kaip sprogs jo galva.

- *Šiknon* taisykles, ponia Ystleik! - galop išrėžė.

- *BRAVISSIMO!* - sušuko Merė nusikvatodama ir aukštyn atmesdama rankas. Jai paantrino aplodismentų pliūpsnis. Papildoma, dar skardesnė salvė užliejo galeriją, kai Rozenblatas įžiebė seną degtuką ir jį prikišo prie Elizabetos, kuri sukando cigarečių laikiklį.

- Kas šioji senutė, tėti? - tyliai pasiteiravo Ilzė. - Kuo užsiima, neskaitant to, kad gyvena saloje?

- Eina kalbos, jog kitados ponia Ystleik *įkūnijo* Sarasatos meno sceną.

- Bet tai nesuteikia jai teisės *mūsų* plaučius nuodyti cigaretės dūmais, - iškošė Linda. Jos kaktoje vėl įsirėžė statmena raukšlelė.

Rikas šyptelėjo.

- O, *chérie**, argi mes nesėdėdavome baruose...

- *Ten*, o ne *čia*, - atkirto ji, ir vertikali raukšlė tarpuakyje pagilėjo. *Rikai, gal tu ir esi prancūzas*, pamaniau, *bet apie šitą amerikietę tau dar teks daug ką sužinoti.*

Alisa Okoin sumurmėjo Darijui, pastarasis kišenėje sužvejojo "Altoids". Mėtinukus išbėrė sau į delną, skardinę įteikė Alisai, kuri savo ruožtu ją perdavė Elizabetai. Šioji padėkojo ir į metalinę dėžutę nukratė pelenus.

Pema, stebėjusi visą procesą lyg pakerėta, atsisuko į mane.

- Ką *ji* galvoja apie tavo paveikslus?

- Neįsivaizduoju, - atsakiau. - Iki šiol jų nematė.

Elizabeta mostu mane pakvietė.

- Edgarai, gal supažindintumėte su savo šeima?

Pristatymą pradėjau nuo Pemos, užbaigiau Riku. Žmonai bei mergaitėms rankas paspaudė ir Džekas su Vajermenu.

- Po visų mūsų pokalbių telefonu labai džiaugiuosi galėdamas jus pamatyti gyvai, - tarė Vajermenas.

- Jausmas abipusis. - Pema jį įvertino žvilgsniu. Akivaizdu, kad žmonai patiko, ką išvydo, nes mano bičiulį ji apdovanojo šypsena - tikra, nušvietusia visą veidą. - Ir mums pavyko, ar ne? Gyvenimo jis mums nepalengvino, bet savo vis tiek pasiekėme.

- Mene nieko nėra lengvo, panele, - įsiterpė Elizabeta.

Pema pažiūrėjo į ponią Ystleik tebespinduliuodama nuoširdų šypsulį, dėl kurio ją įsimylėjau.

---

*Brangioji (pranc.).

- Ar žinote, kiek daug metų praėjo nuo tų laikų, kai mane vadino panele?

- Ach, jūs man atrodote labai jauna ir žavi, - pastebėjo Elizabeta... nejau čia ta pati moteris, kuri vos prieš savaitę riogsojo invalidų vežimėlyje it sūrio kepersis ir kažką nerišliai panosėje vapėjo? Šį vakarą tuo buvo sunku... ne, neįmanoma patikėti, nors ji ir išrodė nuvargusi. - Bet jūsų dukros, aišku, dar jaunesnės ir žavesnės. Mergaitės, jūsų tėvas, be jokių abejonių, nepaprastai talentingas vyrukas.

- Mes labai juo didžiuojamės, - atsiliepė Melinda čiuptelėjusi už savo vėrinio.

Elizabeta jai nusišypsojo ir atsigręžė į mane.

- Norėčiau savo akimis pamatyti jūsų darbus ir juos įvertinti. Na, Edgarai, ar man suteiksit tokį malonumą?

- Su džiaugsmu, - patikinau iš visos širdies, nors jaučiausi velniškai sudirgęs. Dalis manęs bijojo išklausyti jos nuomonės. Baiminosi, kad Elizabeta papurtys galvą ir išklos savo verdiktą demonstruodama atvirumą, kokiam turėjo teisę jos amžiaus žmogus: *Potėpiai lengvi... spalvingi... nuo jų sklinda energija... bet gal ne tiek daug, kaip tikėjausi.*

Vajermenas jau siekė vežimėlio rankenų, bet ji krestelėjo smakru.

- Ne, Vajermenai, tegul mane stumia Edgaras. Lai aprodo paveikslus savo nuožiūra. - Iš laikiklio ji ištraukė perpus sudūmytą cigaretę - tie gumbuoti pirštai atliko darbą stebėtinai mitriai - ir nuorūką sumaigė į skardinęs dugną. - Panelė teisi. *Šito* dvoko mes prisiuostėme su kaupu.

Melindai užteko padorumo nurausti. Elizabeta metalinę dėžutę atidavė Rozenblatui, kuris ją stvėrė pakėlęs lūpų kampučius ir linksėdamas. Vėliau neretai savęs klausdavau - skamba baisiai, bet taip, aš spėliodavau, - ar ji būtų sutraukiusi cigaretę iki galo, jeigu būtų žinojusi, kad rūko paskutinį kartą?

Net ir nepažįstantys vienintelės išlikusios Džono Ystleiko dukters, kuri gyveno, nuo pasaulio atsitvėrusi aukšta siena, suprato, jog mus aplankė įžymi asmenybė. Ir potvynio banga, po džiugaus Merės Ajer šūksnio nuvilnijusi link priimamojo, pasuko priešinga kryptimi - įkandin manęs, stumiančio vežimėlį į nišą, kur kybojo didžiumą paveikslų iš serijos "Saulėlydis su..." Vajermenas ir Pema žingsniavo man iš kairės; dešinėje pusėje pėdino Džekas su Ilze, ir pastaroji momentais paplekšnodavo į rankeną, kad vežimėlis nenukryptų nuo tiesaus kurso. Mūsų užnugaryje ėjo Melinda bei Rikas, pavymui jų traukė Keimenas, Tomas Railis, Bozgalvis. Paskui šią trijulę sekė, regis, visi galerijos svečiai.

Nė nebuvau tikras, ar tarp laikinojo baro ir sienos užteks erdvės invalidų vežimėliui, bet tarpas, laimei, pasirodė ganėtinai platus. Apsi-

džiaugęs, jog svita liks už nugaros, drauge su Elizabeta pajudėjau į priekį. Staiga ji šūktelėjo:

- *Stokit!*

Sustingau kaip įkaltas.

- Elizabeta, ar gerai jaučiatės?

- Minutėle, brangusis... ša.

Kurį laiką mudu sėdėjome ir žvalgėmės į paveikslus. Galų gale atsidūsėjusi ji paklausė:

- Vajermenai, ar pasiėmėt "Klyneks" pakelį?

Bičiulis išvyniojo popierinę nosinaitę, padavė ją Elizabetai.

- Eikšenkit, Edgarai, - pakvietė mane senoji *El Palacio* šeimininkė. - Ateikit čia, kur jus galėčiau matyti.

Vargais negalais prasmukau tarp vežimėlio ir baro, tiesa, barmenui teko įsisverti į stalą, kad šis neapvirstų.

- Ar sugebėtumėte priklupti? Noriu žiūrėti tiesiai jums į akis.

Išpildžiau prašymą be jokio vargo. Didieji Pasivaikščiojimai paplūdimiu atsipirko. Vienoje rankoje Elizabeta spaudė cigarečių laikiklį - atrodė kvailokai, bet sykiu savotiškai didingai, - kitoje gniaužė Vajermeno nosinę. Jos akyse žvilgėjo ašaros.

- Jūs man skaitėte eiles, nes Vajermenas negalėjo. Ar pamenate?

- Taip, mem. - Tų nuostabių epizodų tikrai neužmiršau.

- Jei ištarčiau "Atmintie, kalbėk", jūs pagalvotumėte apie žmogų - neprisimenu jo pavardės, - kuris parašė "Lolitą", tiesa?

Nenutuokiau, apie ką ji šneka, bet sulinksėjau.

- Bet tokiais žodžiais prasideda ir vienas eilėraštis, nors aš neatmenu, kas jį sukūrė: "Atmintie, kalbėk, idant nepamirščiau rožių skonio, nei pelenų šiugždėjimo, kai juos nešioja vėjas. Žaliu puodeliu jūros gardžiuotis aš galėčiau". Ar eilės jus sujaudino? Taip, matau, kad į širdį pataikė.

Elizabeta atlenkė pirštus, spaudusius cigaretės laikiklį, ištiesė ranką ir paglostė mano plaukus. Į galvą dingtelėjo mintis (nuo tos dienos ji dažnai sukirbėdavo sąmonėje), kad už visas pastangas išgyventi ir atgauti savastį man nereikėjo jokio kito atlygio, išskyrus šios senos moters palytėjimą švelniu it šilkas, daugybės metų nugludintu delnu ir sulenktais, tvirtais pirštais.

- Menas tolygus atminčiai, Edgarai. Paprasčiau pasakyti neįmanoma. Kuo aiškesnė atmintis, tuo geresni yra meno kūriniai. Tuo tyresni. Jūsų paveikslai... man drasko širdį ir vėl ją sulipdo. Kaip aš džiaugiuosi, kad jie nutapyti Lašišos Kyšulyje. Niekas kitas man nerūpi. - Elizabeta kilstelėjo ranką, kuria glostė mano plaukus. - Kaip pavadinote šitą?

- "Saulėlydis su sofora".

- O čia... kas? "Saulėlydis su kriaukle"? Nuo "Nr.1" iki "Nr.4"?

Nusišypsojau.

- Na, iš viso, jų yra šešiolika, pradedant nuo spalvotų eskizų. Kai kurie eksponuojami arčiau priimamojo. Čia atrinktos geriausios, mano nuomone, drobės. Žinau, jos siurrealistiškos, bet...

- Nieko panašaus. Bet kuris kvailys susigaudytų, kad jos klasikinės. Į paveikslus įtraukti visi pagrindiniai elementai: žemė... oras... vanduo... ugnis.

Vajermenas be garso sužiopčiojo: *Nenukamuok jos.*

- Gal apžiūrėkime likusius, ir aš jus pavaišinsiu šaltu gėrimu? - pasiūliau Elizabetai, o Vajermenas pritardamas pakinksėjo galva ir smilių bei nykštį sujungė į skritulėlį. - Čia karšta, nors galerijoje ir veikia oro kondicionierius.

- Gerai. Aš *tikrai* truputį pavargusi. Edgarai?

- Taip?

- Drobes su laivu palikite pabaigai. Po jų man *reikės* išgerti. Galbūt biure. Tiktai vieną stiklą, bet šio to stipriau nei "kolos".

- Jokių problemų, - atsakiau ir pamažu nuslinkau iki vežimėlio rankenų.

- Dešimt minučių, - man į ausį sušnabždėjo Vajermenas. - Ne daugiau. Noriu ją išgabenti anksčiau nei pasirodys Džynas Hedlokas. Pamatęs ponią Ystleiks jis apsitrės. Pats supranti, ką savo mėšlu apmėtys.

- Tvarka, dešimt minučių. - Nustūmiau Elizabetą atgal į bufeto salę, kad ji apžiūrėtų ten kabančius paveikslus. Minia, kaip ir anksčiau, nuo mūsų neatsiliko. Merė Ajer ėmė rašytis pastabas. Ilzė įsikabino man į parankę ir nusišypsojo. Aš irgi šyptelėjau, bet dabar vėl pasijutau kaip sapne, kuris bet kada galėjo virsti košmaru.

Elizabeta sušūkčiojo išvydusi "Aš matau mėnulį" ir "Dumos kelio" seriją, tačiau per mano kūną nuėjo šiurpas, kai ji pamatė drobę "Rožės, augančios tarp kriauklių" ir ištiesė ranką lyg užsigeidusi paveikslą apglėbti. Galop per petį dirstelėjo į mane.

- Čia visa Dumos esmė, - pratarė. - Štai, kodėl žmonės, pragyvenę saloje nemažai laiko, negali su ja atsisveikinti. Net jeigu jų galvos priverčia kūnus persikelti į kitą vietą, širdys pasilieka Dumoje. - Ji vėl nužvelgė drobę ir palinkčiojo. - "Rožės, augančios tarp kriauklių". Taip, teisingai.

- Ačiū, Elizabeta.

- Ne, Edgarai, ačiū *jums.*

Atsigręžiau ir akimis pagavau Vajermeną, kalbantį su teisininku iš kito mano gyvenimo. Širdyje vyliausi, jog bičiulis nulaikys liežuvį už dantų ir jo nepavadins Bozgalviu. Pagaliau atsisukau į Elizabetą. Ji tebespoksojo į paveikslą ir šluostėsi paakius.

- Man jis labai patinka, - užtikrino, - bet mums jau derėtų judėti.

Nužiūrėjusi visas drobes bei eskizus bufeto salėje, senoji *El Palacio* šeimininkė tarė, tik, regis, sau:

- O, taip, aš žinojau, jog kažkas atvyks. Bet niekada nemaniau, kad pasirodys žmogus, kurio darbai bus tokie išraiškingi ir mieli.

Man per petį patapšnojęs Džekas pasilenkė ir sumurmėjo:

- Į pastatą įžengė daktaras Hedlokas. Vajermenas prašo paskubėti.

Iš centrinės galerijos, kur kabėjo "Mergaitės ir laivo" serija, kelias vedė tiesiai į biurą, iš kurio Elizabeta, pasivaišinusi gėrimu, galės pasišalinti pro tarnybines, krovinių pristatymui skirtas duris. Tiesą sakant, vežimėlį bus netgi patogiau pro jas išvežti. Jei labai norės, Hedlokas ją lydės. Tačiau mane apimdavo siaubas vien pagalvojus, jog reikės Elizabetą stumti palei "Laivo" seriją, ir nūnai nerimą kėlė anaiptol ne galimai neigiama nuomonė.

- Eime, - paragino ji, ametisto žiedu pastuksendama į ranktūrį. - Aprodykite juos. Negaiškite laiko.

- Kaip jautiesi, Edi? - tyliai pasiteiravo Pema.

- Gerai.

- Meluoji. Kas nutiko?

Užuot atsakęs, viso labo palingavau galva. Mes atsidūrėme pagrindiniame kambaryje - tuščiame, neskaitant šešių pėdų aukštyje kybančių drobių. Sienas dengė ruda, gruoblėta medžiaga, panaši į maišinį audeklą, ir vienintelis paveikslas: "Vajermenas žiūri į vakarus". Lėtai stūmiau Elizabetos vežimėlį pirmyn. Ratukų išgaunamus garsus sugėrė blyškiai melsvas kilimas. Užnugaryje likusių svečių murmesys nutyko, arba mano ausys jų paprasčiausiai nebegirdėjo. Man atrodė, jog savo kūrinius matau pirmą kartą, ir jie keistai priminė nuoseklius, iš filmo iškirptus kadrus. Kiekvienas vaizdelis buvo vis aiškesnis, ryškesnis, bet, iš esmės, jie nedaug kuo skyrėsi vieni nuo kitų. Kiekviename nutapiau laivą, pirmąsyk regėtą sapne, ir saulėlydį - jo švytėjimas, užliejęs vakarus, visuomet priminė gigantišką priekalą, nuo kurio tiško kraujas, srūvantis į vandenį ir išterliojantis dangų. Tristiebio laivo korpusas panėšėjo į lavoną, atklydusį iš maro apkrėstų, mirtimi alsuojančių kraštų. Burės virto draiskanomis. Denis buvo apleistas. Kampuoti kontūrai kažkuo kėlė siaubą, ir nors sunku įvardinti tikslią priežastį, dėl valtelėje sėdinčios mergytės, kuri iš pradžių pasirodė su kryžiukais išmarginta suknele - dėl mergaitės, plaukiančios vyno tamsumo įlankoje, - širdį perverdavo baimė.

Pirmojoje serijos dalyje, mirties laivas plūduriavo taip pakrypęs, kad įžvelgti jo pavadinimą nesisekė. Antrojoje kampas mažumėlę pasikeitė, bet vaizdą užstojo mergytė (vis dar netikrais raudonais plaukais

ir dabar dėvinti taškuotą Rebos suknelę), išskyrus raidę “P”. Trečiojoje “P” tapo “PER”, o Reba, nors ir pavaizduota iš nugaros, neabejotinai virto Ilze. Valtyje gulėjo Džono Ystleiko žeberklinis pistoletas.

Jei Elizabeta ir atpažino ginklą, ji niekuo neišsidavė. Mes prisiartinome prie “Nr.4” ir “Nr.5”, kuriuose laivas gerokai išaugo, juodi jo stiebai styrojo it pirštai, o burės kabėjo tarytum padvėsusios žuvys. Pro audinio skyles skverbėsi šviesa, kuria tryško kaip žaizdras raudonas dangus. “PER” pailgėjo iki “PERSE”. Ant tranco užteko vietos ilgesniam pavadinimui, bet jei pratęsimas ir egzistavo, jis slypėjo šešėliuose. “Mergaitėje ir laive Nr.6” (burlaivis grėsmingai iškilo virš valties), mažylė, rodės, vilkėjo mėlynus marškinėlius su geltonu, apykakle juosiančiu antsiuvu. Plaukai įgavo oranžinį atspalvį. Tik šiame paveiksle dėl jos tapatybės man kilo abejonių. Gal vis dėlto nutapiau Ilzę, kaip ir kituose... tačiau tikras nebuvau. Šeštoje serijos dalyje vandenyje pasirodė pirmieji rožių žiedlapiai (ir vienas gelsvai žalias teniso kamuoliukas su raidėmis DUNL, matomomis jo paviršiuje) kartu su keistais, denį nuklojusiais mažmožiais: pailgu veidrodžiu (jame atsispindinti vakaro žara asocijavosi su krauju), vaikišku supamuoju arkliuku, lagaminu-skrynia, krūva batų. Tuos pačius objektus įtraukiau į “Nr.7” ir “Nr.8”, kur juos papildė moteriškas, į fokstiebį atremtas dviratis, laivagalyje sukrautos padangos ir milžiniškas, vidurinėje laivo dalyje stūksantis smėlio laikrodis. Pastarasis irgi tviskėjo saulėlydžio šviesoje, todėl susidarė įspūdis, kad jį užpildė ne smėlis, o kraujas. “Mergaitėje ir laive Nr.8” rožių žiedlapių, plūduriuojančių tarp valties ir “Persės”, padaugėjo, teniso kamuoliukų skaičius išaugo mažiausiai iki pustuzinio. Ant arkliuko-sūpuoklių kaklo kadarojo pūvantis gėlių vainikas. Kone užuodžiau jo smarvę, pakibusią vėjo nedrumsčiamame ore.

- *Viešpatie*, - sušnabždėjo Elizabeta, - kokia stipri ji tapo. - Žvelgiant į mirtinai išbalusį veidą, man dingojos, jog prieš save matau ne aštuoniasdešimt penkių metų senutę - dabar *El Palacio* šeimininkė atrodė kaip dviejų šimtų metų iškaršėlė.

Kas, mėginau paklausti, bet neįstengiau apversti liežuvio.

- Mem... ponia Ystleik... nepersitempkite, - įspėjo Pema.

Atsikrenkščiau.

- Ar galėtum paduoti stiklinę vandens?

- Aš atnešiu, tėti, - pasisiūlė Ilzė.

Elizabeta neatplėšė akių nuo “Mergaitės ir laivo Nr.8”

- Kiek iš tų... iš tų *suvenyrų*... jūs atpažįstate? - pagaliau išsižiojo.

- Tai ne... mano vaizduotė... - nuščiuvau. Mergaitė valtyje iš “Nr.8” neturėjo nieko bendra su suvenyrais, tačiau ji *buvo* Ilzė. Žalioji suknelė virš plikos nugaros susikryžiuojančiomis petnešėlėmis mergy-

tei atrodė per seksuali, bet aš žinojau kodėl: Ilzė ją nusipirko iš katalogo, o duktė jau išaugusi iš vaikystės amžiaus. Teniso kamuoliukai man išliko mįsle, veidrodis nieko nereiškė, kaip ir padangų krūsnis. Garantuoti, jog į fokstiebį rėmėsi Tinos Garibaldi dviratis, negalėjau... bet giliai širdyje su baime jaučiau, kad jis tikrai priklausė Ledinuko Brauno aukai.

Mano riešą suėmė siaubingai šalti Elizabetos pirštai.

- Paskutinės drobės rėmas nepažymėtas.

- Nesuprantu, apie ką jūs...

Ji tvirčiau spūstelėjo mano ranką.

- *Suprantat.* Ir *tiksliai* žinote, ką turiu omenyje. Edgarai, visi paveikslai parduoti, nejau manote, kad aš akla? Raudonu skrituliu antspauduoti visi rėmai, įskaitant ir "Nr.6" - kur valtyje sėdi mano sesuo Adė, - išskyrus šitą!

Nukreipiau akis į "Nr.6", į mergytę oranžiniais plaukais.

- Ten jūsų *sesuo?*

Ji neatsakė. Vargu ar išvis girdėjo klausimą. Nes visą dėmesį buvo sutelkusi į "Mergaitę ir laivą Nr.8".

- Ką jūs ketinate daryti? Parsivežti jį? *Sugrąžinti į Dumą?* - tylioje galerijoje aiškiai nuskambėjo Elizabetos balsas.

- Mem... ponia Ystleik... - išlemeno Pema, - jums negalima taip jaudintis.

Raukšlėtame, nukarusiame senutės veide tūžmingai sužybsėjo akys. Nagai įsikirto į mano riešą.

- Ir kas toliau? Padėsite jį greta kito, kurį jau pradėjote?

- Naujo dar nepradėjau... - o gal? Mano atmintis vėl sustreikavo, kaip neretai nutikdavo įtampos akimirkomis. Jei tuo momentu kas nors būtų paklausęs, kuo vardu vyresnėlės dukters vaikinas, būčiau atsakęs, kad Renė. Kaip Renė Magritas. Ką gi, sapnas sėkmingai virto košmaru.

- *Greta to, kuriame valtis tuščia?*

Nespėjus man atsiliepti, pro minią prasiskverbė Džynas Hedlokas. Daktarą lydėjo Vajermenas ir Ilzė, nešina stiklinę vandens.

- Elizabeta, mums metas keliauti. - Hedlokas pabandė sugriebti ponios Ystleik riešą, bet ji nutrenkė jo ranką šalin. Podraug užkliudė Ilzės atkištą stiklinę - toji nuskriejo iki plikos sienos ir sudužo į šipulius. Kažkas išgąstingai riktelėjo o senoji moteris nusijuokė, kad ir kaip neįtikėtinai tai skambėtų.

- Edgarai, pažiūrėkit į supamąjį arkliuką. - Stipriai drebančiu pirštu ji dūrė į paveikslą. Nagai, kuriuos veikiausiai nudažė Ana Marija, žvilgėjo rausva koralų spalva. - Jis priklausė mano seserims Tesei ir Lorai. Žaislą abidvi dievino, visur tampė. Kai dvynukės nuskendo, sūpuoklės liko stovėti prie Dūkynės - vaikų žaidimų namelio. Tėvas nebegalėjo į

jas žiūrėti. Per atminus išmetė į vandenį. Drauge su vainiku, žinoma. Kuris kabo ant arklio kaklo.

Galerijoje įsivyravusią tylą trikdė tiktai gargždus, gerklę draskantis mano alsavimas. Merė Ajer stovėjo išsproginusi akis, užmiršusi rašytis pastabas, kurias kaip apsėsta brūkščiojo, laikydama bloknotą prie šono nuleistoje rankoje. Kitas delnas prilipo prie jos burnos. Galiausiai Vajermenas mostelėjo į duris, vykusiai pridengtas rudu, šiurkščiu audiniu. Hedlokas sukinksėjo galva. Ūmai akiratyje išdygo Džekas, perėmęs vadovavimą į savo rankas.

- Ponia Ystleik, mes jus bemat išvešime. Nesijaudinkit. - Jis įsikibo į vežimėlio rankenas.

- *Pažiūrėkit į laivo kilvaterį!* - suriko Elizabeta, jau stumiama iš viešo renginio, kuriame ji dalyvavo paskutinį kartą. - *Dėl Dievo meilės, nejau nematote, ką pats nutapėte?*

Įsmeigiau akis į drobę. Mano pavyzdžiu pasekė ir šeima.

- Ten nieko nėra, - savo nuomone išsakė Melinda ir įtariai dėbtelėjo į biuro duris, užsidarančias įkandin Džeko bei Elizabetos.

Ilzė pasistiebė ir ištiesė kaklą, kad atidžiau įsižiūrėtų.

- Tėti, - dvejodama prabilo, - ten veidai? Vandenyje?

- Ne, - atsakiau stebėdamasis, koks ramus mano balsas. - Tu kažką įžvelgi, nes *ji* taip sakė. Atleiskite, bet man reikėtų trumpam pasišalinti.

- Be abejo, - linktelėjo Pema.

- Ar galėčiau kuo padėti, Edgarai? - griausmingu bosu pasiteiravo Keimenas.

Nusišypsojau. Vėlgi, tiesiog nuostabu, kaip lengvai. Sukrėtimas, berods, turi savų privalumų.

- Dėkui, bet ne. Poniai Ystleik draugiją palaiko jos gydytojas.

Nuskubėjau link durų užgniaužęs norą atsigręžti. Melinda nepamatė nieko, priešingai nuo Ilzės. Spėjau, kad jų nepastebtų dauguma žmonių, net jei parodyčiau, kur reikėtų įbesti žvilgsnį... netgi tuomet didžiuma juos palaikytų sutapimu arba savotiška dailininko išdaiga.

Tuos veidus.

Saulėlydžio nutviekstame laivo kilvateryje klykiančius skenduolių veidus.

Ne vien Tesės su Lora, bet ir kitų, šmėžuojančių gilumoje, kur raudona išblėso iki žalsvo atspalvio, o tas savo ruožtu pajuodavo.

Vienas jų galėjo priklausyti merginai rusvais plaukais, senamadišku, mėlynais marškinėliais papildytu maudymosi kostiumėliu: vyriausiajai Elizabetos seseriai, Adrianai.

Stiklinę, veikiausiai pripildytą "Perier" vandeniu, Vajermenas laikė prie jos lūpų, o Elizabeta po truputį sriubčiojo skystį. Rozenblatas min-

džikavo prie vežimėlio grąžydamas rankas. Žmonių užgrūstame kabinete buvo tvankiau nei galerijoje, ir oras vis labiau kaito.

- Noriu, kad visi išsinešdintų! - pareikalavo Hedlokas. - Išskyrus Vajermeną! Lauk, tučtuojau!

Elizabeta atžagaria ranka nustūmė stiklą.

- Edgaras... - kimiai išspaudė, - Edgaras lieka.

- Ne, išeina, - paprieštaravo daktaras. - Jūs užtektinai įsiaudrinu...

Ji įsistvėrė į Hedloko pirštus, matyt, ganėtinai stipriai, nes jo akys suapvalėjo.

- Lieka, - valdingai sukuždėjo.

Žmonės ėmė skirstytis. Išgirdau Darijų, už durų tikinantį svečius, esą viskas tvarkoje, nėra ko nerimauti, ponia Ystleik pasijuto silpnokai, bet gydytojas padeda jai atsigauti. Džekas jau traukė link tarpdurio, kai Elizabeta sušuko:

- Jaunuoli!

Jis atsigręžė.

- Nepamiršk.

Vaikinas vyptelėjo ir atidavė pagarbą.

- Jokiu būdu, mem.

- Man iš pat pradžių reikėjo į jį kreiptis, - tarė *El Palacio* šeimininkė, kai Džekas pasišalino. Tylesniu balsu, turbūt bylojančiu apie senkančias jėgas, pridūrė: - Jis - geras berniokas.

- Dėl ko kreiptis? - paklausė Vajermenas.

- Paprašyti, kad mansardoje surastų tam tikrą pintinę, - paaiškino Elizabeta. - Nuotraukoje, pakabintoje laiptų aikštelėje, ją laiko auklė Melda, - pridėjo priekaištingai mane nužvelgdama.

- Atleiskit, - sumurmėjau. - Pamenu, kaip man sakėt, bet... sutelkiau dėmesį į tapymą ir...

- Aš jūsų nekaltinu. - Senutės akys tarytum nugrimzdo į akiduobių gilumą. - Man derėjo susiprotėti. Ji pasitelkė savo galią, kuria naudojosi, kad jus čia atviliotų. Ir jus, Vajermenai.

- Užteks, - nukirto Hedlokas. - Važiuojame į ligoninę, ten atliksime vieną kitą tyrimą. Tuo pačiu jums suleisime fiziologinių skysčių. Pailsėsite ir...

- Netrukus galėsiu ilsėtis, kiek tiktai širdis geis, - atšovė Elizabeta ir nusišypsojo atidengdama masyvius, gan šiurpokus dantų protezus. Vėl nukreipė akis į mane: - Eni, beni, diki, daki. Mūsų sielvartas jai tėra žaidimas. Ir ji vėl pabudusi. - Sena, labai šalta ranka įsikibo į mano dilbį. - Edgarai, *ji pabudo!*

- Kas? Elizabeta, kas? Persė?

Ponia Yslteik sudrebėjo visu kūnu lyg nukratyta elektra ir atbula

tvojos į vežimėlio atkaltę. Mano ranką spaudžiantys pirštai įsitempė. Rožiniai nagai perrėžė odą palikdami keturis raudonus puslankius. Lūpos prasiskyrė, bet šįsyk ji veikiau išsiviepė negu nusišypsojo. Galva šastelėjo atgal, ir aš išgirdau, kaip sutraškėjo sprandas.

- *Stverkis į krėslą, kol jis neapvirto!* - užriaumojo Vajermenas, bet aš negalėjau - juk teturėjau vieną ranką, kurią gniaužė... tiksliau, įkalino Elizabeta.

Hedlokas čiupo už rankenų, o vežimėlis, užuot nukritęs, slystelėjo šonu ir atsitrenkė į rašomąjį Džimio Jošidos stalą. Elizabeta galutinai persijungė į konvulsijų režimą, įniko kratytis kaip purtoma lėlė. Nuo plaukų atsisegė tinklelis, kuris dabar mataravosi žybčiodamas fluorescencinių lempų šviesoje. Nuo mėšlungiškai trūkčiojančių kojų nulėkė purpuriniai bateliai. *Angelai nori avėti mano raudonus batus*, atėjo man į galvą, ir kitą akimirką, tarsi sureagavęs į Elvio Kostelo žodžius, iš jos burnos bei šnervių pliūptelėjo kraujas.

- *Laikykit ją!* - sustūgo Hedlokas. Vajermenas pripuolė prie vežimėlio ranktūrių.

Čia jos darbas, šaltai pagalvojau. *Persės. Kad ir kas ji būtų.*

- Laikau! - užriko Vajermenas. - Daktare, dėl Dievo meilės, skambinkite 911.

Gydytojas apibėgo stalą, griebė ragelį, surinko numerį, pasiklausė.

- Šūdas! Užimta!

Pakeičiau jį prie telefono.

- Norint susisiekti su užmiesčiu, reikia spausti papildomą devintuką. - Taip ir padariau įspraudęs ragelį tarp ausies bei peties. Kai kitame laido gale ramus moters balsas pasiteiravo, kas atsitiko, be jokio vargo išaiškinau, kodėl mums reikalinga pagalba. Tik nepajėgiau atsiminti adreso. Užmiršau netgi galerijos pavadinimą.

Perleidau telefoną Hedlokui ir aplėkęs stalą prišokau prie bičiulio.

- Jėzau Kristau, - suaimanavo tas. - Aš *žinojau*, kad jos negalima čia vežti... *žinojau*... bet ji, velniai tautų, taip *primygtinai* reikalavo.

- Prarado sąmonę? - nužvelgiau senutę, susmukusią vežimėlyje. Akys buvo pramerktos, bet jos bukai smaksojo į tolimąjį kambario kampą. - Elizabeta? - jokios reakcijos.

- Tai insultas? - paklausė Vajermenas. - Nė nemaniau, kad jie būna tokie *nuožmūs*.

- Ne insultas. Kažkas ją užčiaupė. Keliauk į ligoninę...

- Savaime suprantama, aš...

- ...ir jeigu ji ką nors pasakys, klausykis ištempęs ausis.

Prie mūsų prisijungė Hedlokas.

- Ponios Ystleik jau laukia ligoninėje. Greitoji pagalba tuojau atvyks.

- Daktaras nudelbė Vajermeną atšiauriu žvilgsniu, bet po sekundės šis suminkštėjo. - Tiek jau to.

- Ką reiškia "tiek jau to"? - suurzgė mano bičiulis.

- Na, jei taip turėjo nutikti, kur, jūsų nuomone, ji būtų norėjusi pasitikti savo lemtį? Namuose, lovoje, ar vienoje iš meno galerijų, kur praleido tiek daug džiaugsmingų dienų ir vakarų?

Vajermenas giliai, trūkumingai įkvėpė, atsiduso, linktelėjęs priklupo šalia vežimėlio ir ėmė glostyti Elizabetos plaukus. Jos veidas papurto, odą išmėtė raudonomis dėmelėmis tarsi dėl itin stiprios alerginės reakcijos.

Hedlokas palenkė senutės galvą į priekį, kad ji taip siaubingai nešvokštų. Neilgai trukus pasigirdo artėjančios greitosios pagalbos sirena.

Priėmimas tęsėsi, ir aš jį ištvėriau iki galo, dalinai dėl Darijaus, Džimio ir Alisos, į parodos atidarymą įdėjusių tiek pastangų, bet, svarbiausia, dėl Elizabetos, kuri, manau, būtų norėjusi, jog pasimėgaučiau, kaip ji sakė, šlove.

Vis dėlto šventinėje vakarienėje dalyvauti atsisakiau. Išsiunčiau Pemą su mergaitėmis, Keimeną, Ketę, kelis kitus svečius iš Mineapolio ir stebėdamas, kaip jie nutolsta nuo galerijos, suvokiau, kad neišsiaiškinau, kas galėtų mane nuvežti į ligoninę. Kol stypsojau priešais "Skotą" ir svarsčiau, ar Alisa Okoin dar neišėjo, greta manęs stabtelėjo senas, nudrengtas "Mersedesas".

- Sėskitės, - pro nuleistą keleivio langelį paragino Merė Ajer. - Jei susiruošėte į Sarasotos Memorialinę ligoninę, mums pakeliui. - Pastebėjusi, jog dvejoju, ji kreivai vyptelėjo. - Garbės žodis, šį vakarą Merė gėrė labai mažai, be to, po dešimtos vakaro Sarasotos gatvės beveik ištuštėja - senoliai išmaukia savo viskio arba prozako porcijas ir įsitaiso žiūrėti įrašytų Bilio O'Railio laidų.

Smukau į saloną. Durelės žvangėdamos užsitrenkė, ir vienai siaubingai sekundei įtikėjau, kad mano paskuigalis smegs į sėdynę, kol prilips prie Palm aveniu asfalto. Bet smukęs žemyn gana greitai lioviausi.

- Klausykit, Edgarai? - prabilo ji ir po pauzė pasitikslino: - Ar dar galiu jus vadinti Edgaru?

- Žinoma.

Merė kinktelėjo galva.

- Puiku. Tiksliai neatmenu, kokius santykius buvome užmezgę, kai paskutinį sykį išsiskyrėme. Kartais per daug išgėrusi... - ji pagūžčiojo kaulėtais pečiais.

- Atsisveikinome draugiškai, - priminiau.

- Labai gerai. Kalbant apie Elizabetą... jos būklė nekokia, ar ne?

Papurčiau galvą bijodamas prasižioti. Kaip ji ir žadėjo, gatve pralėkdavo vos vienas kitas automobilis. Užtat ant šaligatvių - nė gyvos dvasios.

- Jiedu su Džeikobu Rozenblatu kurį laiką palaikė artimus, netgi rimtus ryšius.

- Kas nutiko?

Merė vėl patraukė pečiais.

- Tiksliai nežinau. Jei paprašytumėte spėti, sakyčiau, kad ji pernelyg įprato nuo nieko nepriklausyti. Na, nebent retsykiais. Nutrūkus santykiams, Džeikas taip ir neatsigavo.

Prisiminiau, kaip Rozenblatas sušuko: *Šiknon taisykles, ponia Ystleik*, ir paklausiau savęs, kaip ją vadindavo lovoje. Tikrai ne ponia Ystleik. Bet tokios spėlionės tiktai kurstė liūdesį, ir iš jų nebuvo jokios naudos.

- Galbūt viskas tik į gera, - tarė Merė. - Ji blėso akyse. Edgarai, jei būtumėte pažinojęs Libę pačiame jėgų žydėjime, suprastumėte, kad ji ne iš tų moterų, kurios norėtų taip užgesti.

- Gaila, jog nepažinojau.

- Ar galėčiau kuo nors pagelbėti jūsų šeimai?

- Ne. Jie vakarieniauja su Darijumi, Džimiu ir visa Minesotos valstija. Jeigu pavyks, vėliau prie saviškių prisijungsiu - pavyzdžiui, desertui. Užsakiau jiems apartamentus "Ritz" viešbutyje. Jei kas, pasimatysime ryte.

- Šaunu. *Jie* atrodo šaunūs. Ir supratingi.

Tiesą sakant, iš Pemos sulaukiau daugiau užuojautos nei prieš skyrybas. Žinoma, dabar aš tapau, užuot ant jos staugęs. Arba mėginęs subadyti plastikiniu peiliuku.

- Edgarai, prižadu iškelti jūsų parodą į padanges. Šiuo metu, aišku, jums rūpi kas kita, bet gal vėliau... Jūsų paveikslai ypatingi.

- Ačiū.

Tamsoje sumirgėjo ligoninės šviesos. Visai netoliese stovėjo "Vofelhaus" užkandinė. Matyt, širdies skyriaus darbuotojams šitas verslas duodavo neblogų pajamų.

- Ar perduosite Libei mano linkėjimus, jei tik ji bus pakankamai sąmoninga, kad atkreiptų dėmesį į tokius dalykus?

- Be abejo.

- Aš jums kai ką turiu. Dėklėje rasite voką. Ketinau juo išprašyti antro interviu, bet... velniop.

Man sunkiai sekėsi sugraibyti dėtuvės mygtuką, bet galų gale durelės atsilapojo tarsi lavono burna. Viduje įžiūrėjau aibę įvairiausių da-

lykų - iš paimtų pavyzdžių geologas nustatytų, jog kai kurie objektai, ko gero, ten atsirado dar 1965-aisiais, - bet vokas gulėjo priešakyje, ir ant jo puikavosi mano pavardė.

Sustabdžiusi automobilį prie ligoninės, šalia ženklo su užrašu LEIDŽIAMA SUSTOTI 5 MINUTĖMS, Merė tarstelėjo:

- Pasiruoškite nustebti. Aš asmeniškai apstulbau. Informaciją atrado sena mano draugė, korektorė - vyresnė net už Libę, bet išsaugojusi žvitrų protą.

Atlenkiau voko sąsagas ir leidau laukan išslysti dviems lapams, kuriuose pamačiau nukopijuotą seną laikraščio straipsnį.

- Iš Port Šarlotės "Weekly Echo", 1925-ųjų birželio leidinio. Spėju, kad Egė minėjo būtent šią istoriją. Aš jos neaptikau, nes taip toli į pietus, iki pat Port Šarlotės, neprisikasiau. Be to, "Weekly Echo" išleido paskutinę dvasią 1931-aisiais.

Gatvės žibintas, po kuriuo dunksojo "Mersedesas", švietė pernelyg blankiai, kad įskaityčiau smulkų šriftą, bet antraštę ir nuotrauką mačiau aiškiai. Žvelgiau į jas gan ilgai.

- Tas radinys jums kažką reiškia? - pasiteiravo Merė.

- Taip. Tik dar nežinau ką.

- Jeigu išsiaiškinsite, ar man atskleisite?

- Gerai, - atsakiau. - Gal net manimi patikėsite. Bet Mere... šios istorijos jūs niekada neatspausdinsite. Ačiū, kad pavežėte. Ir dėkui, kad atėjote į mano parodą.

- Abiem atvejais, nėra už ką. Nepamirškit Libei perduoti mano linkėjimų.

- Būtinai.

Bet pažado neįvykdžiau.

Su Elizabeta Ystleik paskutinį kartą mačiausi galerijoje.

Budinti seselė iš intensyvios terapijos skyriaus pranešė, esą Elizabeta nugabenta į operacinę. Kai pasidomėjau kodėl, ji atsakė nežinanti. Pasižvalgiau po laukiamąjį.

- Jeigu dairotės pono Vajermeno, jis išėjęs į kavinę, - pasakė seselė. - Ją rasite ketvirtame aukšte.

- Ačiū. - Įveikęs porą žingsnių atsisukau. - Ar daktaras Hedlokas prisijungė prie chirurgų?

- Ne. Bet jis stebi kolegas.

Vėl padėkojau ir nudrožiau ieškoti Vajermeno. Aptikau jį tolimajame kavinės kampe, sėdintį priešais plastikinį puodelį, dydžio sulig minosvaidžio užtaisu, išlikusiu nuo II-ojo pasaulinio karo laikų. Išskyrus mus, patalpoje tebuvo kelios seselės, pora sanitarų ir įsitempusi, prie kampi-

nio staliuko įsitaisiusi šeima. Virš daugumos stalų stirksojo ant jų užkeltų kėdžių kojelės. Nusikamavusios išvaizdos, raudono dirbtinio šilko palaidinukę dėvinti moteris plaušine šluota valė grindis. Prie jos tarpkrūčio glaudėsi "iPod" grotuvas.

- *Hola, mi vato*, - pasisveikino Vajermenas ir blausiai šyptelėjo. Plaukai, kurie buvo dailiai sušukuoti atgal, kuomet jis pasirodė galerijoje kartu su Elizabeta ir Džeku, sruogomis užkrito virš ausų; aplink akis juodavo ratilai.

- Pasičiupk kavos. Skonis kaip gamyklinio mėšlo, bet vokų sumerkti neleidžia.

- Ne, dėkui. Tik paragausiu lašą iš tavo puodelio. - Iš kišenės išsitraukiau tris aspirino tabletes, kurias įsimečiau prieš parodą, ir jas nurijau užsigerdamas Vajermeno kava.

Jis suraukė nosį.

- Mainais prileidai savo mikrobų? Fui, kaip bjauru.

- Mano imunitetas labai stiprus. Kaip ji laikosi?

- Nekaip. - Bičiulio akyse atsispindėjo niaurus žvilgsnis.

- Pakeliui į ligoninę atsigavo? Ką nors sakė?

- Taip.

- Ką?

Lininių marškinių kišenėje Vajermenas sugraibė kvietimą į parodą. Ant vieno lapelio pusės juodavo pavadinimas VAIZDAS IŠ DUMOS, kitoje jis užrašė tris sakinius. Žodžiai kreivojo aukštyn žemyn - greitosios pagalbos automobilyje, reikia manyti, gerokai kratė, - bet aš juos įskaičiau.

Stalas prateka.

Tu norėsi, bet to daryti negalima.

Nuskandink ją, kad užmigtų.

Visos pastabos skambėjo nemaloniai keistai, bet nuo paskutinės rankas įniko žnaibyti peršulys.

- Tik tiek? - pasidomėjau atiduodamas kvietimą.

- Porą sykių ištarė mano vardą. Atpažino mane. Paminėjo ir tave, Edgarai.

- Pažvelk. - Stumtelėjau voką kitapus stalo.

Vajermenas pasiteiravo, iš kur visa tai gavau, ir aš atsakiau. Ar ne per daug patogiai sutapo aplinkybės, paklausė jis. Užuot atsiliepęs, trūktelėjau pečiais. Prisiminiau Elizabetos žodžius: *Vanduo alma sparčiau. Neilgai trukus jis plūstelės sraunia tėkme.* Ką gi, jau plūsta. Nujaučiau, kad nuo šiol baltų purslų tik daugės.

Mano klubikaulį varstęs skausmas priblėso, ir vėlyvo nakties raudojimas prislopo iki šniurkščiojimų. Populiaru manyti, atseit geriausias

žmogaus draugas yra šuo, bet aš balsuočiau už aspiriną. Prisitraukiau kėdę prie Vajermeno, kad galėčiau perskaityti antraštę: PO TRAUMOS MERGAITĖ IŠ DUMOS KY SAVYJE ATRANDA TALENTĄ - AR JI VUNDERKINDĖ? Nuotraukoje fotografas užfiksavo vyrą, gerai pažįstamu maudymosi kostiumėliu: jaunesnę Džono Ystleiko versiją. Jis šypsojosi ir glėbyje laikė Elizabetą, maždaug tokio paties amžiaus, kaip ir "Tėčio bei dukrelių" šeimos portrete. Mergytė link fotoaparato tiesė paveikslėlį, o jos galvą dengė marlės tvarstis. Greta tėtuko stovėjo gerokai vyresnė mergaitė - didžioji sesė Adriana, kuri, o taip, galėjo turėti rusvus plaukus su oranžiniu atspalviu, - bet iš pradžių mudu su Vajermenų nekreipėme dėmesio nei į ją, nei į Džoną Ystleiką ar net mažylę aptvarstyta galva.

- Oho-ho... - nutęsė Vajermenas.

Piešinyje išvydome žirgą, žvelgiantį virš tvorelės ir keistai (nearkliškai) išsišiepusį. Fone pavaizduota mergaitė su galybe auksinių garbanėlių gyvuliui prie snukio kišo morką, didumo sulig šratiniu šautuvu. Iš abiejų poros pusių, įrėminusios juos tarsi teatro užuolaidos, vešėjo palmės. Viršuje plaukė balti, putlūs debesėliai ir tvieskė įspūdingos apimties saulė, nuo kurios žemyn smigo šilti spinduliai.

Paveikslėlį, be abejo, nupiešė vaikas, bet akivaizdžiai talentingas. Žirgas tryško *joie de vivre*,* dėl kurio šypsena priminė juokingiausią anekdoto vietą. Susodinkite kambaryje tuziną studentų iš meno koledžo, liepkite jiems nutapyti laimingą arklį, ir aš galėčiau kirsti lažybų, kad nė vieno darbas neprilygtų šitam piešiniui. Netgi per didelę morką, rodės, mergytė pavaizdavo specialiai, kaip papildomą užuominą į pokštą, savotišką meno steroidą.

- Čia *ne* pokštas, - sumurmėjau pasilenkdamas arčiau... nors iš to nebuvo jokios naudos. Paveikslą temdė keturi erzinantys sluoksniai: nuotraukos, jos reprodukcijos, laikraščio straipsnio kopijos... ir paties laiko. Jei neklydau, fotografuota prieš aštuoniasdešimt su viršum metų.

- Apie kokį pokštą kalbi? - nesuprato Vajermenas.

- Apie išpūstas arklio, morkos, netgi spindulių apimtis. Vaikas taip išreiškė savo džiugesį!

- Guldau galvą, kad žurnalistą apmovė. Tuo metu jai tebuvo *dveji!* Tokio amžiaus mažylė iš brūkšnelių nė nenubraižytų mamos ir tėčio figūrėlių.

- Įvykiai, susiję su Ledinuku Braunu, tau irgi panašūs į apgavystę? O kaipgi kulka, kadaise lindėjusi tavo smegenyse? Bet dabar pradingusi?

Jis nutylėjo.

Pabarbenau pirštu į žodį VUNDERKINDĖ.

---

*Gyvenimo džiaugsmu (pranc.).

- Žiūrėk, autorius netgi atrado teisingą, įmantrų terminą. Žinai, jeigu mergaitė būtų juodukė ir vargšė, reporteriai ją pramintų NENORMALIA NEGRIUKE ir nukištų kur nors į paskutinius puslapius.

- Skurdi juodaodė išvis nebūtų pakliuvusi laikraščius. Arba iškritusi iš brikelės, kurią tempė ponis.

- Štai, kaip ji susižei...? - užsičiaupiau, nes mano žvilgsnį vėl prikaustė neryški nuotrauka. Nūnai spoksojau į vyriausiąją sesę. Į Adrianą.

- Kas? - pasiteiravo Vajermenas nutaisęs toną, klausiantį: *Kas dabar?*

- Maudymosi kostiumėlis. Ar jis tau matytas?

- Įžiūriu tik viršutinę dalį. Likusią dengia Elizabetos piešinys.

- Ką tu regi?

Bičiulis ilgą laiką stebeilijosi į fotografiją.

- Gaila, neturiu didinamojo stiklo.

- Vargu ar lupa tau kuo padėtų.

- Gerai jau, gerai, *muchacho*, jis atrodo *kažkur* matytas. Bet gal todėl, jog *tu* taip sakai.

- Iš visų "Mergaitės ir laivo" paveikslų, abejonių man kilo tiktai dėl vienos, valtelėje plaukiančios mažylės, kurią nutapiau šeštojoje serijos dalyje. Oranžinio atspalvio plaukais ir mėlynais marškinėliais su geltonu apykaklės antsiuvu. - Pabaksnojau smiliumi į blankų Adrianos atvaizdą Merės Ajer duotoje fotokopijoje. - Čia toji mergaitė. Ir tas pats maudymosi kostiumėlis. Esu tikras. Kaip buvo ir Elizabeta.

- Ką nori tuo pasakyti? - Vajermenas paskubomis perskaitė tekstą, sykiu trindamas smilkinius. Paklausiau, ar jam skauda akis.

- Ne, man tik... kokia velniava... - bičiulis pažvelgė į mane išplėtęs vyzdžius, vis dar masažuodamas smilkinius. - Ji iškrito iš brikelės, kurią traukė ponis, ir galva trenkėsi į akmenį. Taip parašyta straipsnyje. Atsipeikėjo gydytojo kabinete tuo metu, kai ją jau ruošėsi pervežti į Sent Pyto ligoninę. Vėliau mergaitę ėmė kankinti konvulsijos. Autorius rašo: "Mažoji Elizabeta iki šiol mėšlungiškai pakrūpčioja, bet traukuliai nėra stiprūs ir jos sveikatai nekenkia." Ir ji pradėjo piešti!

- Manau, nelaimė nutiko iš karto po to, kai Ystleikai nusifotografavo šeimos portretui, nes Elizabeta abejose nuotraukose atrodo vienodai, o tokio amžiaus vaikai keičiasi itin sparčiai.

Vajermenas sumurmėjo lyg manęs nenugirdęs.

- Mes visi sėdim toje pačioje valtyje.

Jau žiojausi pasidomėti, ką jis turi omeny, bet staiga susivokiau.

- *Si, senor*, - patvirtinau.

- Ji nukrito ant galvos, aš šoviausi į galvą, tau galvą suknežino buldozeris.

- Kranas.

Jis atsainiai numojo ranka ir ūmai įsistvėrė į mano riešą. Šaltais pirštais.

- Man iškilo klausimų, *muchacho*. Kodėl ji liovėsi piešusi? Ir kodėl *aš* nepradėjau?

- Sunku pasakyti, kodėl Elizabeta metė savo užsiėmimą. Galbūt užmiršo pomėgį - kažkaip jį ištrynė iš atminties - o gal specialiai melavo ir neigė rankoje laikiusi pieštuką. Kalbant apie tave... na, tu esi talentingas empatijos srityje. O Dumoje Ky ji peraugo į telepatiją.

- Nesąmo... - Vajermenas prikando lūpą.

Lūkuriavau netardamas nė žodžio.

- Ne, tu teisus. Bet mano gebėjimas beveik pranyko. Nori kai ką išgirsti, *amigo?*

- Rėžk.

Jis dūrė nykščiu į įsitempusią, priešingoje kambario pusėje sėdinčią šeimynėlę. Tie žmonės įniko tarpusavyje ginčytis. Tėtis pirštu grūmojo mamai. O gal sesei.

- Prieš porą mėnesių būčiau tau papasakojęs, ko jie ten šurmuliuoja. Dabar tegaliu logiškai spėti.

- Turbūt neapsiriktum nei vienu, nei kitu atveju. Klausyk, ar sutiktum atsisakyti gero regėjimo, jei mainais galėtum kartkartėmis perskaityti svetimas mintis?

- Viešpatie, ne! - atšovė jis ir su ironiška, sielvartinga šypsena apsidairė po kavinę. - Negaliu patikėti, kad mūsų pokalbis realus. Man rodos, jog netikėtai atsibusiu, ir viskas grįš į senas vėžes - eilini Vajermenai, drožk atgal į savo postą!

Pažiūrėjau jam į akis.

- To nebus.

Anot "Weekly Echo", mažoji Elizabeta (kaip ją vadino straipsnyje) pasinėrė į dailės pasaulį, vos tiktai parkeliavo iš ligoninės, pačią pirmą dieną namuose. Tobulėjo žaibiškai, "stulbindama tėvą sulig kiekviena valanda gerėjančiais įgūdžiais". Pradėjo nuo spalvotų pieštukų ("Kažkur girdėta, ar ne", paklausė Vajermenas), galiausiai perėjo prie akvarelinių dažų, kuriuos pritrenktas Džonas Ystleikas nupirko Venecijoje.

Po nelaimės, per kitus tris mėnesius, didžiąją laiko dalį praleidusi lovoje, ji nutapė šimtus akvarelių - kūrė paveikslus gąsdinančiu greičiu (bent jau Džono Ystleiko ir seserų požiūriu, nes "auklės Meldos" nuomonės žurnalistas neklausė). Paklusdamas gydytojo nurodymui, tėvas bandė pristabdyti jaunėlę, bet jo pastangos davė priešingus rezultatus. Draudimai jai sukėlė irzlumą, nemigą ir karštinės protrūkius. Mažoji Elizabeta skundėsi, kad nepiešiant ar netapant ją kamuodavo "galvos

skausmas". Ystleiko tvirtinimu, pasidarbavusi teptuku duktė "pripuldavo prie maisto, kaip vienas iš arklių, kuriuos jai taip patiko vaizduoti"). Pastebėjimas, regis, sužavėjo straipsnio autorių, kažkokį M. Riketą. Tuo tarpu aš prisiminiau savuosius alkio priepuolius.

Smulkiu šriftu spausdintas eilutes skaičiau trečią kartą, drauge su Vajermenu, sėdinčiu ten, kur turėjo kaboti dešinioji mano ranka, kai atsidarė durys, ir į kavinę įžengė Džynas Hedlokas, vis dar ryškiai rožiniais, parodoje vilkėtais marškiniais ir juodu kaklaraiščiu, nors pastarojo mazgą buvo ištampęs, o apykaklę - prasisegęs. Žemiau liemens kybojo žalsvos, laisvos chirurgo kelnės, batai slypėjo žaliose įmautėse. Jis ėjo nukoręs galvą. Kai šią kilstelėjo, prieš save išvydau nutįsusią, it skaliko snukį liūdną fizionomiją.

- Dvidešimt trys valandos devyniolika minučių, - pratarė daktaras. - Šiaip ar taip, neturėjome jokios galimybės ją išgelbėti.

Vajermenas delnais užsidengė veidą.

Į "Ritz" viešbutį atvažiavau be penkiolikos pirmą, iš nuovargio šlubčiodamas, nejausdamas jokio noro čia likti. Man magėjo grįžti į Didįjį Rožinuką, atsigulti viduryje lovos, keistą naują lėlę nustumti ant grindų, kaip dekoratyvines pagalvėles, ir apsikabinti Rebą. Išsitiesus įbesti akis į besisukančias ventiliatoriaus mentes. Bet labiausiai geidžiau prieš miegą pasiklausyti po namu kuždančių kriauklelių.

Deja, dabar turėjau pasitenkinti vestibiuliu, perdėm puošniu, užtvindytu žmonėmis bei muzika (kokteilių pobūvio svečiai klausėsi pianisto ir nesiruošė skirstytis netgi po vidurnakčio), ir, svarbiausia, per daug ryškiu. Bet viešbutyje apsistojo mano šeima. Šventinę vakarienę praleidau. Tad bent sudalyvausiu šventiniuose pusryčiuose.

Administratoriaus paprašiau rakto. Gavau jį drauge su šūsnimi žinučių. Perskaičiau jas iš eilės. Didžiumą sudarė sveikinimai, užtat Ilzė parašė: *Kaip jautiesi? Jei nepasirodysi prieš aštuonias ryto, aš tave susirasiu. Įspėju iš anksto.*

Apatinis raštelis priklausė Pemai, kuri brūkštelėjo vos kelis žodžius: *Aš žinau, kad ji mirė.* Visą kitą išsakė voko priedas. Jos kambario raktas.

Po penkių minučių jau stovėjau priešai 847-ąjį numerį. Ištiesiau ranką link rakto plyšio, persigalvojęs kilstelėjau pirštą prie skambučio, galop atsisukau į liftus. Mindžikavau vietoje dar keletą minučių, pernelyg išsekęs, kad apsispręsčiau. Gal būčiau dvejojęs ilgiau, jei ne atsiveriančių lifto durų ūžesys, kurį lydėjo šelmiškas įkaušusio žmogaus krizenimas. Pabūgau, jog atsigręžęs išvysiu pažįstamus - Tomą su Bozgalviu, Didįjį Endžį su žmona, ar net Lindą su Riku. Viso aukšto rezervuoti neprisireikė, bet mano svečiai užėmė daugumą kambarių.

Įstūmiau raktą į elektroninę spyną, sulaukiau, kol užsižiebs žalia lemputė ir, artėjant juoko garsams, smukau pro tarpdurį.

Žmonai užsakiau apartamentus, kaip paaiškėjo, su erdvia svetaine. Prieš parodą maniškiai, matyt, šiek tiek paūžė, nes kambaryje radau kelis aptarnaujančio personalo staliukus ir galybę lėkščių su sumuštinukų likučiais. Pastebėjau ir du... ne, tris šampano kibirėlius. Pora butelių kyšojo dugnais į viršų - mūšyje žuvę kareiviai. Trečiasis, nors ir neišleidęs paskutinio kvapo, buvo prijungtas prie gyvybės palaikymo sistemos.

Asociacijos pakurstė prisiminimus apie Elizabetą. Mintyse ją išvydau sėdinčią greta Porceliano miesto, atrodančią lyg Ketrina Hebern iš "Metų moters", šūkčiojančią: *Matai, kaip išlaipinau vaikus iš autobusiuko? Eikš, pažiūrėk.*

Skausmas įkūnija galingiausią meilės jėgą. Taip sako Vajermenas.

Nukėblinau aplink kėdes, ant kurių sėdėdami man artimiausi, brangiausi žmonės šnekučiavosi, juokėsi, kėlė tostus už sunkų mano darbą, suprantama, ir linkėjo sėkmės. Iš sutirpusio ledo klanelio išgriebiau paskutinį šampano butelį, iškėliau jį priešais panoraminį, Sarasotos įlanką demonstruojantį langą ir pratariau:

- Už jus, Elizabeta. *Hasta la vista, mi amada.**

- Ką reiškia *amada?*

Atsigręžiau. Ant miegamojo slenksčio stovėjo Pema, užsitempusi mėlynus apatinius, kuriuos lyg ir mačiau pirmą kartą, pasileidusi plaukus. Šie siekė pečius. Paskutinį sykį juos taip atsiaugino, kai Ilzė lankė pradinę mokyklą.

- Reiškia "brangioji", - atsakiau. - Išmokau iš Vajermeno. Jis buvo vedęs meksikietę.

- Buvo?

- Ji mirė. Iš ko išgirdai apie Elizabetą?

- Iš tau dirbančio jaunuolio. Paprašiau jo paskambinti, jei sužinos ką nors naujo. Užjaučiu.

Šyptelėjau. Pamėginau nuleisti šampaną atgal į vietą, bet nepataikiau į kibirėlį. Po velnių, net prašoviau pro stalą. Butelis atsitrenkė į kilimą ir nusirideno. Kitados Krikštatėvio Duktė buvo maža mergaitė, besišypsančio žirgo piešinį rodžiusi prieš fotoaparatą, kuriuo ją veikiausiai nutraukė koks dabita šiaudine skrybėle, marškinių rankoves pasirišęs gumelėmis. Paskui tapo sena moterimi, prieš mirtį konvulsiškai krūpčiojusi invalidų vežimėlyje, taip drebėjusi, kad nuo plaukų beveik atsisegė tinklelis, kuris blyksėjo po fluorescencinėmis, meno galerijos biure kabančiomis lempomis. O kas skyrė tuodu momentus? Nekas daugiau nei linktelėjimas arba į giedrą žydrą dangų pakeltos rankos mostas. Galų gale mums visiems lemta tėkštis į grindis.

*Sudie, mano brangioji (isp.).

Pema ištiesė rankas. Už milžiniško lango švytėjo pilnatis, ir mėnesienoje nesunkiai įžiūrėjau ant krūties pakilimo ištatuiruotą rožę. Kažkas naujo ir neįprasto... bet krūtinė pažįstama. Puikiai.

- Eikš, - pakvietė ji.

Žengiau į priekį, gyjančiu klubikauliu užkliudžiau aptarnaujančio personalo staliuką, nusikeikiau panosėje, klupčiodamas įveikiau paskutinius du žingsnius ir griuvau į žmonos glėbį. Neblogas susitikimas, pagalvojau - mes abu drėbsimės ant kilimo, aš ją užvirsiu visu kūnu, gal net sulaužysiu keletą šonkaulių. Tokia tikimybė visai įmanoma; Dumoje Ky priaugau dvidešimt svarų.

Buvau pamiršęs, kokia Pema stipri. Ji atlaikė mano svorį, įsiremdama į durų staktą ir vėl išsitiesdama. Apkabinau žmoną vienintele ranka, nuleidau skruostą ant peties, į šnerves įtraukiau jos kvapą.

Vajermenai! Aš atsibudau anksčiau ir nuostabiai praleidau laiką prie savo porcelianinių lėlyčių!

- Eime, Edi, tu pavargęs. Eime į lovą.

Pema mane nusivedė į miegamąjį. Mėnesiena apšvietė kambarį blausiau, nes vidun smelkėsi pro mažesnį langą negu svetainėje, bet jis buvo atidarytas, ir aš girdėjau nenutrūkstamus vandens atodūsius.

- Ar tu tikrai...

- Ša.

Esu tikra, kad jūsų pavardę girdėjau, bet ji man išrūko iš galvos, kaip ir nemažai kitų dalykų.

- Aš nenorėjau tavęs skaudinti. Atleisk...

Prie mano lūpų ji priglaudė du pirštus.

- Man nereikia tavo atsiprašymo.

Mes atsisėdome ant lovos, nugrimzdami į šešėlius.

- *Ko* tau reikia?

Pema atsakė bučiniu. Šiltu ir atsiduodančiu šampanu. Trumpam užmiršau Elizabetą, Vajermeną, pintines iškyloms, Dumos Ky salą. Trumpam likome tik mudu, kaip senais gerais laikais. Kai dar turėjau abi rankas. Vėliau šiek tiek nusnūdau - kol į miegamąjį atslinko pirmieji aušros spinduliai. Atminties praradimas ne visada kelia problemų. Retsykiais, gal net dažnai, padeda jas išspręsti.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (VIII)

Elkitės narsiai. Nebijokite piešti slaptų dalykų. Niekas nesakė, kad menas visuomet primins švelnų šiltą vėjelį; protarpiais jis įsišėlsta it uraganas. Net ir tuo' atveju nevalia dvejoti ar keisti krypties. Nes

pūsdamas sau į akis tirštą prasto meno miglą - manydamas, jog laikote vadžias savo rankose, - prarasite progą išsakyti tiesą. Šioji ne visada esti maloni. Kartais tiesą įkūnija dičkis.

Mažylės sako: Tai Libitos varlė. Ji turi dantyš.

Pasitaiko momentų, kai įvykiai pakrypsta dar šiurpesne vaga. Ir atsiranda kažkas panašaus į Čarlį ryškiai mėlynais bridžais.

Arba JĄ.

Štai paveikslėlis, kurioje mažoji Libita spaudžia pirštą prie lūpų ir sako: Šššš. *Sako:* Jei kalbėsi, ji išgirs, todėl ša. *Sako:* Saugokis pavojų. Paukščiai, kurie skraido pilvu į viršų, tėra pirmosios uogelės ir dar ne pačios bjauriausios. Jei mėginsi bėgti, iš kiparisų ir burserų tankmės išlįs siaubūnai ir tave sugaus. Prie Šešėlių paplūdimio slepiasi dar kraupesnės baidyklės - kraupesnės net už dičkį ar Čarlį, kuris taip sparčiai juda. Jos tūno vandenyje ir laukia, kol galės tave paskandinti. Bet baisiausia ne prigerti, nes tai dar ne pabaiga. Todėl ša.

Tačiau tikras menininkas nuo tiesos nenusigręš. Libita Yslteik sugeba nutildyti savo burną, bet ne pieštukus ir dažus.

Ji drįsta kalbėtis tik su vienu žmogumi. Ir vienintelėje Garnio Lizdo vietoje, kurioje JI, rodos, praranda savo galią. Libita ten pasikviečia auklę Meldą. Bando paaiškinti, kaip viskas susiklostė, kaip talentas pareikalavo atskleisti tiesą, o toji išslydo iš gniaužtų. Bando paaiškinti, kaip piešiniai užvaldė jos gyvenimą ir kaip ji ėmė nekęsti porcelianinės lėlytės, kurią tėtis rado kartu su kitu lobiu - stiklinės moters, tapusios Libitos atlygiu. *Bando paaiškinti, ko labiausiai bijanti: jeigu jos nieko nesigriebs, gyvybes praras ne vien dvynukės. Dumoje Ky mirčių daugės.*

Sutelkusi drąsą (kaip vaikas, ką tik išaugęs iš kūdikystės amžiaus, jos turėjo su kaupu), iškloja visą tiesą, nors ši ir skamba beprotiškai. Iš pradžių papasakoja sukėlusi uraganą, bet priduria, jog taip elgtis sugalvojo ne pati - mintį pametėjo JI.

Man rodos, auklė Melda patiki. Nes matė dičkį? Čarlį?

Turbūt abu.

Tiesa atskleista - štai meno esmė. Bet tai nereiškia, kad pasauliui reikia su ja susipažinti.

Auklė Melda klausia: Kur tavo lėlytė? Porcelianinė?

Libita atsako: Mano brangenybių dėžutėje. Širdies formos dėžutėje.

Auklė Melda klausia: Kuo ji vardu?

Libita atsako: Perse.

Auklė Melda klausia: Turėjai galvoje "Persė"?

Libita atsako: Ne. Jos vardas yra Perse. *Prideda:* Perse turi laivą. Gražų, bet negerą. Labai blogą. Ką mums daryti?

Auklė Melda mąsto, kol jos stovi saugioje vietoje. Ir, manau, žino

kokių veiksmų derėtų imtis. Gal ji ne meno kritikė, kaip Merė Ajer, tačiau žino. Drąsa išreiškiama veikiant, *o ne* rodant. *Tiesą įmanoma vėl nuslėpti, jei pasauliui ji per baisi. Taip ir įvyksta. Esu tikras, jog taip nutinka nuolat.*

Spėju, kad raudoną pintinę turi kiekvienas, bent šio to vertas menininkas.

RAUDONOJI PINTINĖ

- Nieko prieš, jei pamirksiu jūsų baseine, ponuli?

Prie manęs prisiartino Ilzė žaliais šortukais ir tokios pat spalvos viršutine maudymosi kostiumėlio dalim. Atėjo basa, be makiažo, po miego patinusiu veidu, plaukus susirišusi į uodegėlę, kaip vaikystėje. Jei ne iškili krūtinė, būtų panaši į vienuolikmetę.

- Mielai prašom, - atsakiau.

Ji įsitaisė greta, ant plytelėmis nukloto maudyklos krašto. Mudu sėdėjome per vidurį baseino, jos strėngalis prigludo prie užrašo PĖDOS, manasis uždengė skaičių 5.

- Anksti atsikėlei, - pratariau, bet nesistebėjau. Ilzė visada nenustygdavo vietoje.

- Nerimavau dėl tavęs. Ypač, kai ponas Vajermenas paskambino Džekui ir pranešė, jog toji miela senutė mirė. Mums naujieną perdavė Džekas. Kai vakarieniavome.

- Žinau.

- Labai gaila, kad taip atsitiko. - Duktė nuleido galvą man ant peties. - Ir dar per tavo ypatingąjį vakarą.

Apkabinau ją.

- Žodžiu, numigau kelias valandas; atsikėliau, kai prašvito. Ir ką, tavo manymu, pamačiau pro langą, jei ne savo tėvą, vienui vieną prie baseino?

- Ilgiau miegoti negalėjau. Tikiuosi, neprižadinau tavo moti... - prikandau lūpą išvydęs suapvalėjusias Ilzės akis. - Tik neįsikalk galvon keistų minčių. Ji mane viso labo paguodė.

Na, Pema man pasiūlė ne vien paguodą, bet kol kas nesiruošiau aiškinti, ko dar sulaukiau - nei dukrai, nei, tiesą sakant, sau.

Ji mažumėlę nukorė pečius, po sekundės išsitiesė ir nužvelgė mane pakreipusi galvą, kilstelėjusi lūpų kampučius.

- Tavo reikalas jei puoselėji viltis, bet patarčiau jų atsisakyti, - perspėjau. - Man ji rūpės visada, tačiau kartais žmonės per daug nutolsta, kad grįžtų atgal... Būtent taip mums ir nutiko.

Ilzė nukreipė akis į vandens paviršių, ir jos lūpų krašteliai nusviro

žemyn. Nė kiek nesidžiaugiau matydamas pranykstančią šypsenėlę, bet gal taip bus geriau.

- Kaip pasakysi.

Suvokiau, kad man atrištos rankos peršokti prie kitų temų. Didelio noro nejaučiau, bet aš tebuvau Ilzės tėvas, o ji, dauguma atžvilgiu, išliko mano vaikas. Todėl, kad ir kaip šįryt gedėjau Elizabetos Ystleik, kad ir kokį sąmyšį kėlė mano paties padėtis, aš vis vien turėjau pareigų, kurias derėjo atlikti.

- Ilze, man reikėtų kai ko paklausti.

- Taip?

- Tu nenešioji žiedo, nes žinai, kad jį pamačiusi motina išsprogtų kaip atominė bomba... ir tai visiškai suprantama... ar todėl, kad judu su Karsonu...

- Aš jį grąžinau, - atsakė duktė šaltu, bejausmiu balsu. Staiga sukikeno, ir man nuo širdies nusirito akmuo. - Bet išsiunčiau žiedą per "UPS" bendrovę, prieš tai jį apdraudžiau.

- Taigi... viskas baigta?

- Na... niekada nesakyk niekada. - Ji lėtai sumataravo kojomis, nuleistomis į vandenį. - Karsonas tvirtina *nenorįs* skirtis. Aš irgi nesu tikra, ar man maga jam ištart sudie. Bent jau būtų gerai pasimatyti akis į akį. Telefonu arba elektroniniu paštu tokių dalykų neišsiaiškinsi. Bet to, įdomu pažiūrėti, ar jis mane tebetraukia. Ir jei taip, ar stipriai. - Ilzė dirgliai pašnairavo. - Nepašiurpai?

- Ne, mieloji.

- Nieko prieš, jei paklausiu?

- Ne.

- Kiek antrų progų esi suteikęs mamai?

Nusišypsojau.

- Per visą santuokos laikotarpį? Sakyčiau, maždaug porą šimtų.

- O kiek ji suteikė tau?

- Tiek pat.

- Ar tu kada... - ji užsičiaupė. - Ne, aš negaliu to klausti.

Pažiūrėjau į baseiną jausdamas, kaip mano skruostus nudažo raudonis, būdingas viduriniosios klasės atstovui.

- Kadangi mes šnekamės šeštą ryto, ir čia nėra netgi baseino prižiūrėtojo, o aš, regis, suprantu, kokios problemos kilo dėl Karsono Džounso, klausti tu gali. Atsakymas būtų "ne". Nė sykio. Bet jeigu jau kalbėti visiškai nuoširdžiai, taip susiklosčiusias aplinkybes veikiau nulėmė sėkmė negu kietakaktiškas dorovingumas. Pasitaikydavo momentų, kai iki lemtingo žingsnio trūkdavo labai mažai, kartą man sukliudė atsitiktinumas, o gal likimas arba Dievo apvaizda. Vargu ar dėl... hmm, to-

kios nelaimės mes būtume išsiskyrę. Prieš gyvenimo partnerį įmanoma nusidėti ir baisiau, bet neištikimybė irgi ne juokai. Vieną slystelėjimą galima priskirti žmogaus polinkiui klysti. Dvi klaidos atspindi žmogišką trapumą. Bet daugiau... - patraukiau pečiais.

- Jis tikina buvęs neištikimas tik vieną kartą, - sušnabždėjo Ilzė. Jos pėdos svajingai sūpavosi po vandeniu. - Sakė, kad nuo jos nepajėgė atsiginti. Ir galiausiai... na, pats žinai.

Be abejo. Taip atsitinka nuolat. Mažų mažiausiai knygose arba filmuose. Galbūt ir tikrame gyvenime. Vien todėl, kad paaiškinimas skambėjo kaip savanaudiškas melas, dar nereiškė, jog Ilzės vaikinas skiedė.

- Kalbi apie merginą, su kuria jis dainuoja?

Duktė linktelėjo.

- Bridžetą Andreison.

- Toji su nemaloniu kvapu.

Ilzė sureagavo blausia šypsenėle.

- Pamenu, ne taip seniai minėjai, kad jam teks apsispręsti.

Stojo ilga tylos pauzė. Galop:

- Viskas labai sudėtinga.

Kaip įprastai. Bare tą patį jums pasakytų kiekvienas girtuoklis, kurį žmona išmetė iš namų. Nutylėjau.

- Karsonas pareiškė Bridžetai, kad nebenori jos matyti. Net atsisakė duetų. Žinau, nes internete pasiskaičiau keletą naujausių atsiliepimų. - Ilzė mažumėlę nuraudo, nors aš neketinau dukters kaltinti už tai, kad ji pasitikslino. Jos vietoje, būčiau pasielgęs taip pat. - Kai ponas Frederikas - gastrolių vadovas - pagrasino jį išsiųsti namo, Karsonas atsakė, mielai prašom, bet su ta blondine šventuole kale jis nebedainuos.

- Taip ir išrėžė?

Jos veidą nušvietė plati šypsena.

- Tėti, jis gi *baptistas.* Aš tik perfrazuoju. Taigi ponas Frederikas atlyžo, nes Karsonas nenusileido. Pliusas jo naudai, mano požiūriu.

Taip, pamaniau, *bet jis vis vien liks neištikimu apgaviku, kuris save vadina Šypsniuku.*

Suėmiau dukters ranką.

- Ką ruošiesi daryti?

Ji atsiduso. Dėl uodegėlės, į kurią susirišo plaukus, atrodė kaip vienuolikmetė; dėl atodūsio panėšėjo į keturiasdešimtmetę.

- Nežinau. Jaučiuosi suglumusi.

- Tuomet leisk man tau padėti. Sutinki?

- Gerai.

- Kurį laiką venk jo, - patariau suvokdamas, jog to trokštu visa širdimi. Bet dar labiau man rūpėjo kas kita. Kai mintyse išvydau “Mergai-

tės ir laivo" paveikslus - ypač mažylę valtelėje, - panūdau ją perspėti, kad nesišnekėtų su nepažįstamaisiais, plaukų džiovintuvą laikytų atokiau nuo vonios, bėgiotų tiktai koledžo teritorijos takeliais. *Niekada* per Rodžerio Viljamso parką, tik ne sutemus.

Ilzė mane pervėrė ironišku žvilgsniu. Susitvardęs prisiverčiau pratęsti:

- Grįžk į universitetą...

- Norėjau su tavimi apie tai pašnekėti...

Palinksėjau, bet spūstelėjau jos delną tokiu būdu parodydamas, jog dar nebaigiau.

- Užbaik semestrą. Gauk gerus pažymius. Sulauk, kol Karsonas grįš iš gastrolių. Objektyviai įvertink padėtį ir tik *tuomet* su juo pasimatyk... supranti, ką sakau?

- Taip. - Ilzė esmę užčiuopė, bet mano žodžiai, rodės, jos neįtikino.

- Susitikite neutralioje vietoje. Nenoriu tavęs trikdyti, bet mudu čia sėdime dviese, todėl pasakysiu: lova nėra neutrali vieta.

Ji nudelbė akis į savo kojas vandenyje. Ištiesiau ranką ir dukters veidą atsukau į save.

- Neišsklaidžius nesutarimų, lova prilygsta mūšio laukui. Aš netgi nepietaučiau su tuo vyruku, kol galutinai neišsiaiškinčiau santykių. Susitikit... na, nežinau... Bostone. Prisėskit ant parko suoliuko ir nuoširdžiai pasišnekėkite. Apsispręsk dėl ateities, žiūrėk, kad sprendimą priimtų ir jis. *Tada* galite apsilankyti kokioje užeigoje. Nueiti į "Red Soks" varžybas. Arba keliauti į lovą, jei manysi, jog taip derėtų elgtis. Manęs nedžiugina būtinybė galvoti apie lytinį tavo gyvenimą, bet aš suprantu, kad jį turėti privalai.

Ilzei nusikvatojo, ir man gerokai palengvėjo. Juoko garsai į lauką atgynė apsnūdusį padavėją, kuris pasiteiravo, ar norėtume kavos. Taip, patvirtinome mes. Kai vyrukas pranyko, duktė tarė:

- Gerai, tėti. Tavo mintis aiški. Šiaip ar taip, ketinau tau pranešti, kad išskrendu šiandien popiet. Savaitės pabaigoje manęs laukia antropologijos kontrolinis, o aš, paprastai, mokausi su grupele draugų. Mes pasivadinome "Išgyvenusiųjų" klubu. - Jos akyse šmėkštelėjo nerimastingas žvilgsnis. - Tu nieko prieš? Žinau, užsakei kambarius kelioms dienoms, bet dabar, kai tavo draugai...

- Ne, mieloji, viskas gerai. - Pabučiavau dukrą į nosies galiuką mąstydamas, jog iš taip arti ji nepastebės, koks aš patenkintas - kaip džiaugiuosi, kad Ilzė apsilankė parodoje, kaip džiaugiuosi, kad ankstyvo ryto valandas mudu praleidome drauge, bet labiausiai džiaugiuosi, kad prieš saulėlydį, nuo Dumos Ky ją skirs tūkstantis mylių. Aišku, jei pavyks gauti bilietus į lėktuvą. - O kaipgi Karsonas?

Minutę duktė pasėdėjo tylėdama, basomis kojomis pliuškendama

vandenį. Galų gale atsistojo, stvėrė mane už rankos ir pagelbėjo atplėšti sėdimąją nuo baseino krašto.

- Manau, tu teisus. Jeigu Karsonui tikrai rūpi mūsų santykiai, jam teks palūkėti iki liepos ketvirtosios.

Dabar, kai Ilzė apsisprendė, jos akys vėl nušvito.

- Iki tol užbaigsiu semestrą ir mėnesį paatostogausiu. Su juo susisieksiu per paskutinį koncertą "Karvių" arenoje. Tiek laiko užteks, kad jam galutinai paaiškėtų, ar su blondine iš tikrųjų viskas baigta. Toks variantas tau tinka, tėveli brangiausiasis?

- Neabejotinai.

- O, štai ir kava. Tik man įdomu, ar dar ilgai reikės laukti pusryčių?

Per šventinius pusryčius Vajermenas nepasirodė, bet dvejoms valandoms, nuo aštuntos iki dešimtos, jis užsakė svetainę, iš kurios atsiverdavo puiki panorama. Man teko vadovauti dviems tuzinams draugų ir šeimos narių, dauguma kurių atvyko iš Minesotos. Tokius renginius žmonės gerai atmena ir apie juos šneka ištisus dešimtmečius, dalinai dėl galimybės egzotiškoje aplinkoje pamatyti tiek daug pažįstamų veidų, iš dalies dėl permainingos emocinės atmosferos.

Viena vertus, nuo visų sklido aiškiai juntamas įsitikinimas, kad "savam berniokui nusišypsojo sėkmė". Tikrumo jausmas svečius aplankė dar per parodą, ir jų nuomonę patvirtino rytiniai laikraščiai. Sarasotos "Herald Tribune" bei Venecijos "Gondolier" atspausdino puikias, bet trumpas apžvalgas. Užtat Tampos "Tribune" straipsnis, kurį parašė Merė Ajer, užėmė beveik visą puslapį ir buvo lyriškas. Matyt, didžiumą ji sukurpė iš anksto. Pavadino mane "įspūdingu naujuoju Amerikos talentu". Mano motina, mėgusi paniurnėti, išdrožtų: *Pasidžiaugsi, gausi dolerį ir juo galėsi nusišluostyti savo dūlę*. Žinoma, ji taip būtų sakiusi prieš keturiasdešimt metų, kai už dolerį galėjai nusipirkti gerokai daugiau nei dabar.

Antra vertus, iš galvos niekaip neiškrito Elizabeta. Jai skirtų nekrologų neradome, tačiau Tampos laikraščio puslapyje, kuriame išspausdino Merės Ajer atsiliepimą, perskaičiau žinutę, pavadintą PER FRIMENTLO PARODĄ GARSIĄ MENO GLOBĖJĄ IŠTIKO PRIEPUOLIS. Dvejose pastraipose pranešama, esą "Skoto" galerijoje ilgametę Dumos Ky gyventoją, neatsiejamą nuo vietinės meno scenos, tikriausiai ištiko širdies smūgis, ir greitoji pagalba ją išvežė į Sarasotos Memorialinę ligoninę. Tuo metu, kai buvo spausdinamas laikraštis, žurnalistai dar nežinojo, kokia jos būklė.

Artimieji iš Minesotos išgirdo naujieną mano triumfo vakarą - mirė gera draugė. Prie pusryčių stalo retsykiais pasigirsdavo juokas ir geraširdiškos pašaipos, bet jų autoriai po akimirkos dirstelėdavo į mane būgštauda-

mi, kad galiu supykti. Prieš pusę dešimtos suvalgyta kiaušinienė prislėgė skrandį lyg švino luitas, beveik po mėnesio pirmąsyk ėmė skelti galvą.

Atsiprašęs pakilau ir nukėblinau laiptais į viršų. Savo kambaryje, kuriame nemiegojau, buvau pasidėjęs krepšelį. Skutimosi reikmenų dėžutėje sugraibiau zomigo, vaistų nuo migrenos, paketus. Penktos kategorijos viesulo jie nesustabdytų, bet skausmą apmalšindavo, jei pakankamai anksti išgerdavau dozę. Nurijau vieną užsigėręs kokakola, ištraukta iš baro-šaldytuvo, jau sukausi link durų, tačiau ant telefono aparato pastebėjau blyksinčią lemputę. Numojau į ją ranką, bet prie slenksčio sumečiau, jog pranešimą galėjo palikti Vajermenas.

Paaiškėjau, kad autoatsakiklyje įrašytos šešios žinutės. Pirmąsias keturias sudarė sveikinimai, kurie bilsnojo geliančią mano galvą tarytum kruša, barbenanti į skardinį stogą. Išgirdęs Džimį, ketvirtąjį eilėje, nuspaudžiau 6 mygtuką, įjungusi kitą pranešimą.

Penktasis išties priklausė Džeromui Vajermenui. Jis kalbėjo nuvargusio, pastėrusio žmogaus balsu:

- Edgarai, žinau, jog kelias artimiausias dienas ketinai skirti šeimai ir draugams, todėl man velniškai nemalonu tavęs prašyti, bet ar galėtume drauge užsukti į tavo namus? Reikia pasišnekėti. Rimtai. Džekas su manimi nakvojo *El Palacio,* nenorėjo, kad likčiau vienas - šaunus gi tas vaikis, - mes anksti atsikėlėme, patraukėme ieškoti raudonosios pintinės ir... ją aptikome. Geriau vėliau negu niekada, tiesa? Ponia Ystleik rengėsi ją atiduoti tau, tad mūsų radinį Džekas nuvežė į Didįjį Rožinuką. Durys buvo atrakintos ir, paklausyk, Edgarai... kažkas viduje lankėsi.

Kitame laido gale įsivyravo tyla. Tegirdėjau, kaip bičiulis alsuoja. Pagaliau jis tarė:

- Džekas klaikiai persigandęs, o tau, *muchacho* derėtų pasiruošti sukrėtimui. Nors spėju, kad numanai...

Po pyptelėjimo aparatas įjungė šeštą žinutę. Vėl prakalbo Vajermenas, sprendžiant iš balso, perpykęs, dėl ko labiau priminė senąjį save.

- Kodėl tos sušiktos juostelės tokios trumpos! *Chinche pedorra! Ay!** Edgarai, mudu su Džeku keliausime į "Ebotą-Vekslerį"... - vėl stojo pauzė. Galiausiai jis pratęsė: - ...laidotuvių biurą, kurio ji pageidavo. Grįšiu iki pirmos. Be mūsų į Didįjį Rožinuką neik. Jis nenusiaubtas, nieko panašaus, bet aš noriu būti su tavimi, kai atidarysi pintinę ir pamatysi, kas liko iš tavo studijos. Gaila, jog esu priverstas šnekėti taip paslaptingai, bet šito mėšlo Vajermenas neįrašys į autoatskakiklį, kurio bet kas gali pasiklausyti. Dar vienas dalykas. Sulaukiau skambučio iš jos teisininko. Tiksliau, radau jo žinutę, kai su Džekui nusileidome iš prakeiktos mansardos. Sužinojau, kad esu vienintelis jos turto paveldėtojas. - Pauzė. - *La loteria.* - Pauzė. - Man atiteko viskas. - Pauzė. - Kad aš *nusprogčiau.*

*Bjauri nuobodybė! (isp.).

* * *

Spūstelėjęs susisiekiau su viešbučio operatore. Minutėlę palaukiau, kol ji rado "Eboto-Vekslerio" laidojimo namų numerį. Šį surinkus, atsiliepė automatinis balsas, išpylęs stebėtiną į mirtį orientuotų paslaugų gausą ("Jei norite daugiau sužinoti apie karsto modelius, spauskite 5"). Kol lūkuriavau - šiais laikais galimybę šnektelėti su gyvu žmogumi visuomet siūlo paskutinę, kaip mulkiams skirtą paguodos prizą - mąsčiau apie Vajermeno žodžius. Namas atrakintas? Tikrai? Po avarijos mano atmintis nelabai patikima, bet įpročiai niekur nedingo. Didysis Rožinukas man nepriklausė, o aš nuo ankstyvos vaikystės buvau mokomas itin atidžiai saugoti kitų žmonių turtą. Nė neabejojau, jog spynoje raktelį pasukau. Jei vis dėlto kažkas įsibrovė vidun, kodėl durys neišlaužtos?

Sekundei pagalvojau apie dvi mergytes šlapiomis suknelėmis - dvynukes supuvusiais veidais, kurios kalbėjo gargždžiais kriauklelių balsais, - ir sudrebėjęs vaizdą išvijau iš galvos. Jos viso labo buvo mano vaizduotės vaisius, tikinau save, pervargusioje sąmonėje išsikerojęs regėjimas. Net jeigu, šiuo atžvilgiu, ir klydau... juk vaiduokliai nerakina durų, ar ne? Jie sklendžia kiaurai užtvaras arba iškyla pro grindis.

- ...spauskite 0, jeigu jums reikia pagalbos.

Viešpatie, vos nepražiopsojau raginimo. Įmygau nulį, ir po kelių taktų muzikėlės, miglotai primenančios Henrio Laito "Paklusk kartu su manimi", profesionaliai malonus balsas pasiteiravo, kuo man padėti. Užgniaužiau nelogišką, bet labai stiprų norą sušukti: "Skambinu dėl savo rankos! Iki šiol jai taip ir nesuruošiau deramos laidotuvių ceremonijos!" ir numesti ragelį. Laikydamas telefoną už svirtelės ir sykiu trindamas kaktą, virš dešiniojo antakio, tiesiog paklausiau, ar biure yra Džeromas Vajermenas.

- Prašom pasakyti, kokiam velioniui jis atstovauja.

Mintyse blykstelėjo košmariškas vaizdinys: tyli, mirusiųjų pilna teismo salė ir Vajermenas, šaukiantis "Prieštarauju, gerbiamas teisėjau!"

- Elizabetą Ystleik.

- O, taip. - Balsas sušvelnėjo, trumpam įgavo žmogiškų gaidelių. - Jis su jaunuoju savo draugu išėjo - jei neapsirinku, jie ketina paruošti ponios Ystleik nekrologą. Paliko jums žinutę. Luktelėsite?

Atsakiau teigiamai. Vėl nuskambėjo "Paklusk kartu su manimi". Po kurio laiko melodiją nutraukė prie telefono grįžęs Graborius.

- Ponas Vajermenas klausia, ar galėtumėte prie jo ir... hmm... pono Kendorio prisijungti antrą valandą dienos? Dumoje Ky, prie jūsų namų. Čia parašyta "Jeigu atvyksi pirmas, palauk už durų."

- Aišku. Nežinote, ar jis sugrįš?

- Ne, man nieko nesakė.

Padėkojęs nuleidau ragelį. Jei Vajermenas ir turėjo mobilųjį, bičiulio rankoje jo niekuomet nemačiau. Vienaip ar kitaip, numerio vis vien nežinojau. Užtat atsiminiau, kad su mobiliu telefonu nesiskyrė Džekas. Iš kišenės iškrapščiau kortelę su numeriu ir jį surinkau. Po pirmo pyptelėjimo mane nukreipė į balso paštą. Vaikinas turbūt užmiršo įkrauti aparatą arba neapmokėjo sąskaitos. Abu variantai tikėtini.

Džekas klaikiai persigandęs, o tau derėtų pasiruošti sukrėtimui. Noriu būti su tavimi, kai atidarysi pintinę.

Bet aš nujaučiau, ką pintinėje pamatysiu, ir abejojau, ar radiniai Vajermeną labai nustebino.

Vargu bau.

Mafija iš Minesotos tylėdama sėdėjo aplink ilgąjį stalą, pusryčių svetainėje. Dar prieš atsistojant Pemai, suvokiau, kad jie ne vien šnekėjo apie mane. Ne, artimieji ir draugai surengė pasitarimą.

- Mes trauksime namo, - pranešė Pema. - Tai yra, dauguma. Slobotnikai planavo apsilankyti "Disnėjaus pasaulyje", Džemisonai keliauja į Majamį...

- O mes palaikysime jiems draugiją, - įsiterpė Melinda spausdama Riko ranką. - Iš ten į Orli skristi pigiau negu tuo maršrutu, kurį buvai mums užsakęs.

- Esu tikras, kad išlaidos mūsų nenuskurdintų, - pastebėjau, bet nusišypsojau. Mane apėmė keistas palengvėjimo, nusivylimo ir baimės mišinys. Podraug jutau, kaip pančiai, pradėję veržti galvą, atlėgo. Smegeninę badęs skausmas išgaravo lyg dūmas. Galbūt padėjo zomigas, bet šie vaistai taip sparčiai nesuveikdavo, netgi juos nuplovus gėrimu su kofeinu.

- Iš savo draugo Vajermeno šįryt sulaukei kokių žinių? - sududeno Keimenas.

- Taip, - atsakiau. - Pranešimo autoatsakiklyje.

- Kaip jis laikosi?

Na... ilga istorija, ar ne?

- Neblogai, tvarko reikalus laidotuvių biure... kartu su Džeku... bet jaučiasi mažumėlę apkvaitęs.

- Važiuok jam padėti, - paragino Tomas Railis. - Štai, kuo turėtum šiandieną užsiimti.

- Teisingai, - palinksėjo Bozgalvis. - Edgarai, jūs ir pats gedite. Visai nebūtina vaizduoti svetingo šeimininko.

- Aš paskambinau į oro uostą, - pridėjo Pema tarsi būčiau užprotestavęs, nors aš nepratariau nė žodžio. - "Galfstrymas" skrydžiui pasiruošęs. Šveicorius pasirūpins kitomis kelionės smulkmenomis. Kol kas mums liko laisvas rytas. Tik ką mes galėtume per jį nuveikti?

Viskas baigėsi tuo, kad surengėme mano planuotą išvyką: aplankėme Džono ir Meiblės Ringlingų meno muziejų.

Aš net užsimaukšlinau beretę.

Po vidurdienio jau stovėjau "Dolphin Aviation" terminale, atsisveikindamas su draugais bei giminaičiais bučiavau juos į skruostus, spaudžiau rankas, kai kuriuos apglėbdavau... arba atlikdavau visus tris veiksmus paeiliui. Melinda, Rikas ir Džemisonai jau buvo išskridę.

Ketė Gryn, reabilitacijos karalienė, pakštelėjo man į skruostą. Kaip visada, aistringai.

- Žiūrėk savęs, Edgarai, - įspėjo. - Man labai patiko tavo paveikslai, bet kur kas labiau didžiuojuosi, kaip dabar vaikštai. Tavo pažanga stulbinanti. Kaip norėčiau, kad pražygiuotum pro paskutinę mano verksniukų kartą.

- Kete, tu esi tikra kietuolė.

- Ne tokia aš jau kieta, - atšovė ji ir nusišluostė akis. - O dabar visai suskystėjau.

Netrukus priešais mane iškilo Keimenas.

- Jei prisireiks pagalbos, susisiek nedelsdamas.

- Aha. Rašyt "Keimendak" adresu?

Psichologas išsišiepė. Rodės, lyg mane šypsena būtų apdovanojęs pats Dievas.

- Edgarai, aš nemanau, jog tu iki galo atsitiesei. Tegaliu *tikėtis*, kad viskas bus gerai. Niekas labiau už tave nenusipelno sėkmės.

Apkabinau jį. Tik viena ranka. Užtat Keimenas mane apglemžė abejomis.

Palydėjau Pemą iki lėktuvo. Kol kiti lipo vidun, mudu pastovėjome laiptelių apačioje. Ji spaudė mano delną, žiūrėjo tiesiai į akis.

- Edgarai, pabučiuosiu tave į skruostą. Mus stebi Ilzė, ir aš nenorėčiau, kad ji sumąstytų nebūtų dalykų.

Taip ir padarė.

- Klausyk, Edgarai, - vėl prabilo, - man dėl tavęs neramu. Baugoka matyti tavo paklaikusį žvilgsnį.

- Elizabeta...

Pema nežymiai krestelėjo galva.

- Taip atrodei ir vakar, prieš jai pasirodant. Netgi tada, kai turėjai trykšti džiaugsmu, žvilgsnis vis tiek buvo paklaikęs. Geriau apibūdinti nesugebėsiu. Esu jį regėjusi tiktai kartą, 1992-aisiais. Anuomet galvojai, kad neįstengsi sumokėti išaugusių paskolos procentų ir prarasi verslą.

Suūžė reaktyvinio lėktuvo varikliai, ir jos plaukus virš veido suplaikstė karšto vėjo gūsis, grožio salone kruopščiai susuktas garbanėles ištaršydamas į sruogas, dėl ko Pema, iš pažiūros, tapo jaunesnė ir natūralesnė.

- Edgarai, ar galiu tavęs šio to paklausti?
- Žinoma.
- Tu sugebėtum tapyti bet kur? Ar tiktai čia?
- Manau, bet kur. Bet paveikslai būtų kitokie.

Ji nuo manęs neatplėšė akių. Galop mažne maldingai sumurmėjo:

- Pokyčių tau vis tiek reikėtų, kad atsikratytum paklaikusio žvilgsnio. Į Minesotą grįžti neprivalai, keliauk... bet kur. Ar apmąstysi, ką pasakiau?
- Taip. - Bet iš pradžių išsiaiškinsiu, kas glūdi raudonojoje iškylų pintinėje. Ir mažiausiai kartą nusigausiu į Dumos Ky pietus. Taip, įgyvendinti šitą tikslą galėčiau. Juk sunegalavo *Ilzė*, o ne aš. Mane tiesiog aplankė raudoniu nusidažę prisiminimai apie avariją. Ir ėmė niežtėti nesamą ranką.
- Saugok save, Edgarai. Nežinau, ką tau žada ateitis, bet iš to žmogaus, kurį mylėjau, tavyje išliko užtektinai. - Ji pasistiebė ant baltų sandalų - kuriuos, žinoma, specialiai nusipirko šitai kelionei - ir dar sykį švelniai pabučiavo į šeriuotą mano skruostą.
- Ačiū, - pratariau. - Ačiū už vakarykštę naktį.
- Nereikia dėkoti. Buvo labai miela.

Pema paspaudė mano delną, apsisuko ir užlipusi laipteliais pranyko lėktuvo salone.

Ir vėl stovėjau “Delta” išvykimo salėje. Šįkart be Džeko.

- Likome tik mudu, panelyt, - pasakiau. - Iš baro išeisime paskutiniai.

Pamačiau, kad Ilzė verkia ir ją apkabinau.

- Tėti, gaila kad nepavyks ilgiau su tavimi pabūti.
- Grįžk namo, mieloji. Pasimokyk prieš kontrolinį ir puikiai jį parašyk. Netrukus susitiksime.

Duktė atšlijo, pervėrė mane nerimastingu žvilgsniu.

- Nepražūsi.?
- Ne. O tu?
- Dėl manęs nesijaudink.

Vėl ją apglėbiau.

- Eik. Prisiregistruok. Nusipirk žurnalų. Pažiūrėk CNN. Maloniai paskraidyk.
- Gerai, tėti. Viešnagė buvo nuostabi.
- *Tu* nuostabi.

Ji apdovanojo mane nuoširdžiu bučkiu, tiesiai į lūpas - turbūt atsilygino už motiną, kuriai pritrūko ryžto - ir smuko pro slankiąsias duris. Kartelį atsisuko ir pamojavo, už poliarizuoto stiklo virtusi miglota merginos figūrėle. Kaip aš gailiuosi, kad negalėjau geriau Ilzės įžvelgti, nes tąsyk ją mačiau paskutinį kartą.

* * *

Paskambinęs iš Ringlingų meno muziejaus, Vajermenui palikau dvi žinutes - vieną laidotuvių biure, kitą *El Palacio* autoatsakiklyje, - pranešiau grįšiąs namo daugmaž trečią ir paklausiau, ar galėsime ten susitikti. Be to, paprašiau perduoti Džekui, esą, jeigu tas pakankamai suaugęs, kad balsuotų ir linksmintųsi su Floridos universiteto seserijos merginomis, tuomet jam derėtų pasirūpinti ir savo prakeiktu mobiliuoju.

Kai parsigavau į Dumą Ky, laikrodis jau rodė beveik pusę keturių; Džeko automobilis ir senovinis, sidabrinis Elizabetos "Mersedesas" stovėjo sueižėjusioje aikštelėje, priparkuoti į dešinę nuo Didžiojo Rožinuku, o tuodu sėdėjo užpakaliniame namo prieangyje ir gėrė šaltą arbatą. Džekas pilko švarko nenusimetė, bet po šiuo vilkėjo "Devil Reis" marškinėlius, ir jo plaukai atrodė įprastai pasišiaušę. Vajermenas buvo užsitempęs juodus džinsus, įsisupęs į baltus, ties apykakle atsegtus marškinius; viršugalvį slėpė po Nebraskos "Kornšakers" kepurėle į pakaušį nukreiptu snapeliu.

Sustabdžiau "Malibu", išsirangiau laukan, pasirąžiau laukdamas, kol iš gyjančio klubikaulio atlėgs tirpulys. Jiedu pakilo ir prie manęs priartėjo. Nė vienas nesišypsojo.

- Visi išvažiavo, *amigo?* - pasiteiravo Vajermenas.

- Išskyrus tetą Džyną ir dėdę Beną. Tie veteranai veltėdžiai nemokamas gėrybes išspaudžia iki paskutinio lašo.

Džekas nelinksmai nusišypsojo.

- Kiekvienoje šeimoje tokių pasitaiko.

- Kaip pats laikaisi? - paklausiau Vajermeno.

- Kalbant apie Elizabetą, su tuo jau susitaikiau. Anot Hedloko, gerai, jog viskas taip baigėsi, ir jis, ko gero, teisus. Bet žinant, kad ji man paliko šimtą šešiasdešimt milijonų grynųjų, vertybinių popierių ir nekilnojamo turto pavidalu... - bičiulis palingavo galva. - Čia visai kas kita. Galbūt vieną dieną leisiu sau prabangą įsisąmoninti, kas atsitiko, bet dabar...

- Dabar kažkas vyksta.

- *Si, senor.* Velniškai keisti dalykai.

- Ką Džekas žino?

Vajermenas truputį sutriko.

- Hmm, *amigo*... pradėjęs neįstengiau sumąstyti, ties kuria vieta turėčiau sustoti.

- Jis man išklojo viską, - įsiterpė Džekas. - Bent taip tvirtina. Įskaitant ir tai, ką, Vajermeno nuomone, padarėte dėl jo regėjimo, ir kaip, jūsų manymu, pribaigėte Ledinuką Brauną. - Patylėjęs pridūrė: - Ir apie dvi mergaites, kurias matėte.

- Dėl Brauno nesijauti nejaukiai? - paklausiai.

- Jei galėčiau, mielai jums įteikčiau medalį. O Sarasotos gyventojai

per Atminimo dienos paradą jums veikiausiai paskirtų nuosavą platformą. - Džekas susikišo rankas į kišenes. - Bet aną rudenį išgirdęs, jog taip nutinka ne vien M. Naito Šajamalano filmuose, būčiau nusijuokęs.

- O aną savaitę?

Vaikinas susimąstė. Kitapus Didžiojo Rožinuko krantą pamažu apsėmė bangelės. Svetainėje arba miegamajame girdėčiau, kaip šnabždasi kriauklelės.

- Ne, - pagaliau atsiliepė. - Prieš savaitę nebesijuokčiau. Edgarai, jau nuo pat pradžių pajutau, kad savyje kažką turit. Atvažiavote čia, ir... - jis sunėrė abiejų rankų pirštus. Visiškai teisingai. Taip ir įvyko. Lyg susivijus pirštams. Ir nesvarbu, kad buvau vienarankis.

Tik ne čia.

- Ką nori tuo pasakyti, *hermano?** - pasitikslino Vajermenas.

Džekas patraukė pečiais.

- Edgaras ir Duma. Duma ir Edgaras. Jie tarsi skirti vienas kitam. - Vyrukas atrodė sumišęs, bet šnekėjo užtikrintai.

Dūriau nykščiu į namą.

- Užeikime vidun.

- Pirmiausia papasakok, kaip radai pintinę, - Džeką paragino Vajermenas.

Jaunuolis vėl gūžtelėjo.

- Nieko ypatingo; neužtrukau nė dvidešimties minučių. Aptikau ją mansardos gale, ant senos komodos. Pintinę nutvieskė šviesa, kuri smelkėsi pro ventiliacijos angą, tarytum ji *troško* būti atrasta. - Jis pažvairavo į Vajeremema, ir tas pridardamas sulinksėjo. - Taigi nunešiau radinį į virtuvę ir pažiūrėjau, kas slypi viduje. Tas daiktas velnioniškai sunkus.

Po Džeko pastabos prisiminiau, kaip šeimos portrete pintinę laikė auklė Melda: įtempusi rankas. Regis, ji nemažai svėrė ir anuomet.

- Vajermenas liepė ją atvežti čia ir palikti jums, nes turėjau raktą... tik rakto man nereikėjo. Durys buvo atrakintos.

- Ir atidarytos?

- Ne-e. Visų pirma pasukau raktelį ir jas užrakinau. Klaikiai nustebau.

- Eime, - pamojo Vajermenas žygiuodamas į priekį. - Metas pasakoti *ir* rodyti.

Prieškambaryje, kietmedžio grindis baudėsi pasiglemžti Meksikos įlankos pakrantė: smėlis, kriauklytės, kelios soforos žievės ir šiek tiek sudžiūvusių jūržolių. Pastebėjau ir pėdsakus. Sportukų žymės priklausė Džekui. Užtat nuo kitų vaizdo mano oda nuėjo pagaugais. Link laiptatakio traukė trys žmonės, vienas didelis ir du maži - akivaizdžiai vaikai. Visi buvo basi.

*Brolau (isp.).

- Ar matot, kaip ant laiptų jie išblėsta? - paklausė Džekas.
- Taip, - sulemenau. Atrodė, kad mano balsas sklinda iš tolybių.
- Pėdsakus apėjau, nes nenorėjau jų išmindyti. Jei būčiau žinojęs, ką vėliau paporino Vajermenas, išvis nebūčiau artinęsis prie durų.
- Aš tavęs nekaltinu, - tarstelėjau.
- Bet viduje nieko neradau, - pratęsė Džekas. - Tik... na, jūs pamatysite. Žiūrėkite - Jis mane nusivedė prie laiptų šono. Savo akių lygyje, ant devintosios pakopos įžiūrėjau labai blyškius priešinga kryptimi pasukusių pėdučių kontūrus. - Vaikai užlipo iki jūsų studijos, ir po kurio laiko nusileido. Suaugęs pastovėjo prie laukųjų durų, kaip sargybinis... bet jeigu tie trys čia atsibeldė vidurnaktį, vargu ar jiem reikėjo ko nors saugotis. Ar jūs įjungiate signalizaciją?
- Ne, - atsakiau vengdamas jam pažvelgti į akis. - Neprisimenu skaičių. Užsirašiau juos ant popierėlio, kurį įsidėjau į piniginę, bet kiekvieną kartą, kai atveriu duris ir privalau lenktyniauti su laiku, kad ant sienos išjungčiau suknistą pyplį...
- Viskas gerai. - Vajermenas spūstelėjo mano petį. - Šitie įsilaužėliai, užuot paėmę, kai ką paliko.
- Juk jūs netikite, kad į namą vėl užsuko mirusios ponios Yslteik seserys? - paklausė Džekas.
- Tiesą sakant, tikiu. - Maniau, jog balandžio popietę, aplinkui viešpataujant ryškiai ir nuo įlankos atsispindinčiai saulės šviesai, tokie žodžiai skambės kvailai. Bet neskambėjo.
- "Skubio Du" filmuke paaiškėtų, kad pamėklę vaizduoja išprotėjęs bibliotekininkas, - pastebėjo jaunuolis. - Kuris bando jus išvyti iš salos, nes geidžia ja mėgautis vienas pats.
- O, kad taip būtų, - sumurmėjau.
- Tarkim, smulkesnius pėdsakus *tikrai* paliko Tesė ir Lora Ystleik, - prabilo Vajermenas. - Tuomet kam priklauso didesni?
Nė vienas iš mūsų neatsiliepė.
- Keliaujam viršun, - galiausiai paraginau. - Noriu pažiūrėti į pintinę.
Mes užkopėme laiptais (ant pėdsakų nelipome, bet ne todėl kad siekėme žymes išsaugoti - tiesiog niekas nenorėjo į jas įminti) į Mažąjį Rožinuką. Pintinė iškyloms, niekuo nesiskirianti nuo tos, kurią nupiešiau raudonu šratinuku, nudžiautu iš medicininės apžiūros kabineto, dunksojo ant kilimo, tačiau mano akys nukrypo į molbertą.
- Patikėkit, pamatęs *šitai*, nėriau laukan, - prisipažino Džekas.
Žinojau, kad jis sako tiesą, bet pats nejutau jokio noro sprukti. Netgi priešingai. Mane traukė pirmyn, lyg magnetas - geležinį varžtą. Kažkas ant molberto užkėlė naują drobę ir nakties gūdumoje - galbūt tada, kai Elizabeta merdėjo, o gal tuomet, kai paskutinį sykį mylėjausi su Pema arba miegojau šalia jos - į mano dažus panardino pirštą. Kas? Neži-

nau. Į kokios spalvos dažus? Aišku, kad į raudonus. Kreivos, svirduliuojančios, apvarvėjusios raidės plieskė *raudoniu*. Pats užrašas atsidavė kaltinančiu, kone rėksmingu tonu.

KUR MŪSŲ SESUO

- Popmenas, - išspaudžiau gargždančiu, sau svetimu balsu.

- Tai? - Vajermenas pamojo ranka.

- Aha. - Raidės, į kurias žvelgiau, rodės, suvirpėjo, ir aš pasitryniau akis. - Grafitas. "Skote" jį dievina.

- Galbūt, bet šis mėšlas mane gąsdina, - pareiškė Džekas. - Bjauru į jį žiūrėti.

Jaučiausi panašiai. Ir, po velnių, studija buvo *mano*. Aš pasirašiau nuomos sutartį. Nuo molberto pakėliau drobę įsitikinęs, kad nusideginsiu pirštus, bet taip nenutiko - galų gale pats ją įtempiau ant rėmo. Apsukau ir atšliejau į sieną.

- Geriau?

- Taip, - atsakė Džekas, o Vajermenas linktelėjo. - Edgarai, jei čia išties lankėsi mergaitės... nejau vaiduokliai gali rašyti ant drobės?

- Jei sugeba pakrutinti Vidža spiritizmo lenteles arba braukyti raides ant apšarmojusio lango, manau, gali rašyti ir ant drobės, - atsiliepiau. Ir nenoriai pridūriau: - Tik neįsivaizduoju, kaip šmėkloms pavyko atrakinti *paradines duris arba ant molberto užkelti savo "paveikslą".*

- Molbertas stovėjo tuščias?

- Beveik esu tuo tikras. - Tuščios drobės surikiuotos kampe.

- Apie kokią seserį jos klausia? - pasidomėjo Džekas.

Gūžtelėjau.

- Turbūt apie Elizabetą. Iš seserų liko tiktai ji.

- Nesąmonės, - atšovė Vajermenas. - Jei iš ano pasaulio tikrai atsibeldė Tesė su Lora, jos be vargo galėjo aptikti Elizabetą, nes toji čia gyveno penkiasdešimt penkis metus, o *dvynukės* išvis nebuvo iškėlusios kojos iš salos.

- Kaipgi kitos?

- Hana ir Marija jau seniai palaidotos. Pirmoji mirė aštuntame dešimtmetyje, Niujorko valstijoje - jei neklystu, Osininge, - antroji savo dienas užbaigė devinto dešimtmečio pradžioje, kažkur vakaruose. Abidvi turėjo vyrus. Marija netgi ne vieną. Apie jas papasakojo Krisas Šeningtonas, ne ponia Ystleik. Kartais ji kalbėdavo apie tėvą, bet seserų praktiškai neminėdavo. Atsiskyrė nuo šeimos, kai 1951-aisiais su Džonu grįžo į Dumą.

kur mūsų sesuo

- O Adriana?

Jis patraukė pečiais.

- *Quién sabe?* Pranyko istorijos tėkmėje. Šeningtono manymu, po nesėkmingos mažylių paieškos ji drauge su naujuoju vyru iškeliavo atgal į Atlantą. Netgi nedalyvavo atminuose.

- Dėl nelaimės turbūt kaltino tėvą, - spėjo Džekas.

Vajermenas pakinksėjo galvą.

- Arba jautė nebegalinti čia likti.

Mintyse išvydau šeimos portretą bei rūškaną Adrianos miną, sakančią: "Noriu atsidurti kur nors kitur" ir nusprendžiau, jog bičiulis tikriausiai su tiesa neprasilenkė.

- Bet dabar ji irgi guli po velėna, - pratęsė Vajermenas. - Mažai tikėtina, kad išgyveno beveik šimtą metų, kiek jai dabar būtų.

kur mūsų sesuo

Vajermenas griebė mane už rankos ir atsuko į save. Jo veidas atrodė ištįsęs ir senas.

- *Muchacho*, jei ponią Ystleik, siekdami ją užčiaupti, nužudė antgamtiški padarai, gal mums derėtų įsiklausyti į užuominą ir nešdintis iš Dumos Ky?

- Manau, tam jau per vėlu, - atsiliepiau.

- Kodėl?

- Nes ji vėl pabudo. Taip prieš mirtį sakė Elizabeta.

- Kas?

- Persė... arba Perse.

- Kas ji?

- Neįsivaizduoju, - prisipažinau. - Bet mes turėtume ją užmigdyti nuskandindami.

Kai buvo nauja, pintinė iškyloms žvilgėjo purpurine spalva ir per daugybę savo egzistavimo metų išbluko labai nestipriai. Galbūt todėl, kad didžiąją dalį laiko praleido mansardoje. Trūktelėjau už vienos rankenos. Sumautas daiktas iš tikrųjų pasirodė besąs sunkus. Svėrė ne mažiau dvidešimties svarų. Nors ir stangriai supintas, dugnas šiek tiek nusėdo. Nuleidau ją atgal ant kilimo, iš abiejų pusių atlaužiau plonytes, medines rankenėles ir atlapojau vyriais sucypusį dangtį.

Prieš save išvydau spalvotus, beveik iki galo sudrožtus pieštukus. Ir piešinius, priklausančius prieš aštuoniasdešimt metų gyvavusios vunderkindės rankai. Mergaitei, kuri būdama dvejų iškrito iš brikelės ir susitrenkė galvą. Atsipeikėjusią mažylę ėmė kamuoti traukulių priepuoliai, bet tuo pat metu ji įgavo nepaprastą dalininkės talentą. Dėl to man ne-

kilo jokių abejonių, nors ant pirmojo puslapio juoduojantis brūkšnys neturėjo nieko bendra su piešiniais:

Kitoje lapelio pusėje pamačiau:

Pirmuosius bandymus lydėjo *tikri* piešiniai, neįtikėtinai sparčiai gražėjantys ir tobulėjantys. Neįtikėtinai visiems, aišku, išskyrus Edgarą Frimentlą, kuris prieš nelaimę statybvietėje, atėmusią jam ranką, įtrėškusią kaukolę ir vos nepražudžiusią, viso labo keverzodavo kringelius.

Ji piešė laukus. Palmes. Paplūdimį. Gigantišką, juodą, lyg krepšinio kamuolys apvalų veidą su raudonomis besišypsančiomis lūpomis (turbūt namų tvarkytoją Meldą, nors šioji priminė peraugusį, iš labai arti regimą vaiką). Gyvūnus - meškėnus, vėžlį, elnią, lūšį, - natūralaus dydžio, bet skraidančius arba vaikštinėjančius įlankos paviršiumi. Aptikau žavingai smulkmeniškai nupieštą garnį, stypsantį ant balkono, kuris kyšojo iš jos gimtojo namo, turėklo. Po juo pamačiau tą patį akvarele tapytą paukštį, tik jis aukštyn kojomis pleveno virš tvenkinio. Skvarbios akys žvilgėjo vandens atspalviu.

Ji elgėsi, kaip aš, pagalvojau, ir mano kūną vėl nukratė šiurpas. *Mėgino perkurti įprastus dalykus, suteikti jiems šviežumo paversdama sapnais.*

Ar Darijus, Džimis ir Alisa, išvydę šiuos darbus, iš laimės pridarytų į kelnes? Neabejotinai.

Štai dvi mergytės - Tesė ir Lora, žinoma - plačiais, specialiai veiduose netelpančiais vypsniais.

Štai tėtis, augesnis už namą - aiškiai pirmąjį Garnio Lizdą, - greta kurio jis stovėjo, rūkantis cigarą, dydžio sulig raketa. Viršuje, mėnulį ratu apsupo dūmų žiedas.

Štai dvi mergaitės tamsiai žaliomis palaidinėmis, žygiuojančios šunkeliu, ant viršugalvių užsidėjusios knygas, kaip afrikietės - puodus. Marija ir Hana, suprantama. Joms įkandin rikiavosi varlės, bet šios, ignoruodamos perspektyvos dėsnius, ne mažėjo, o stiebėsi aukštyn.

Paskui prasidėjo "Besišypsančių arklių" stadija. Elizabeta jų pripiešė ne mažiau kaip tuziną. Perverčiau lapus, stabtelėjau prie vieno ir pastuksenau pirštu.

- Jis parodytas laikraščio nuotraukoje.

- Rauskis giliau,- tarė Vajermenas. - Tu dar nieko nematei.

Ir vėl arkliai... vėl šeimos nariai, perteikti pieštukais, anglimi arba ryškiomis akvarelinėmis spalvomis. Artimieji visuomet stovėdavo sunėrę rankas nelyginant popierinės lėlytės. Išvydau ir audrą, tvenkinyje suplaktą vandenį, vėjo gūsių plaikstomus palmių lapus, kurie priminė apdriskusias vėliavas.

Iš viso pintinėje glūdėjo šimtas su viršum jos darbų. Elizabeta tebuvo vaikas, bet ji išsprogo. Radau dar du uragano piešinius... galbūt Alisos, nuplovusios smėlį nuo lobio, kurį Ystleikas atras... gal eilinės stiprios audros... sunku pasakyti. Išvydau įlanką... vėl įlanką, tik šįsyk su skraidančiomis, delfinų apimties žuvimis... įlanką su pelikanais, savo snapuose laikančiais, regis, vaivorykštes... įlanką, atėjus saulėlydžio metui... ir...

Sustingau ūmai praradęs žadą.

Palyginti su kitais peržiūrėtais kūriniais, šitas atrodė elementarus - tiktai laivo siluetas blėstančioje vakaro žaroje, įsispraudęs tarp dienos ir tamsos, - tačiau paprastumas jam suteikė galios. Bent pats taip galvojau, pirmąjį vakarą, kurį praleidau Didžiajame Rožinuke, piešdamas identišką sceną. Kaip ir manajame kūrinyje, įtemptas lynas jungė pirmagalį su tuo, kas Elizabetos laikais galėjo vadintis Markonio arba paprasčiausiai radijo bokštu, o trikampyje tviskėjo skaisčiai oranžinė spalva. Kaip ir manajame kūrinyje, kylant aukštyn oranžiniai atspalviai blyško iki melsvų. Kaip ir manajame kūrinyje, korpusą dengė paskubomis, bet anaiptol ne atsainiai pabraukyti brūkšneliai - tik jų buvo mažiau, - dėl ko laivas panėšėjo į vaiduoklį, pamažu traukantį šiaurės pusėn.

- Aš jį buvau nupiešęs, - sulemenau.

- Taip, - atsiliepė Vajermenas. - Esu matęs tavo paveikslėlį. Pavadinai jį “Labučiu”.

Mitriai perverčiau šūsnis akvarelių ir eskizų žinodamas, ką galiausiai aptiksiu. Ir beveik prie dugno pamačiau pirmąją “Persę”. Tiesa, Elizabeta ją pavaizdavo kaip naują, tristiebę gražuolę nuleistomis burėmis, iškilusią virš žalsvai melsvo įlankos vandens, besišildančią po firmine Libitos Ystleik saule, kuri džiaugsmingai šaudė spinduliais. Nuostabus paveikslas kone meldė, kad jį papildytų ekspromtu sukurtu garso takeliu.

Bet, priešingai nuo kitų kūrinių, piešinys atsidavė klastote.

- Pirmyn, *muchacho*.

Laivas... laivas... šeima... tiksliau, ketvertukas, susivijęs rankomis it popierinės lėlytės, plačiomis, Elizabetos pamėgtomis šypsenomis... laivas... namas ir, berods, juodaodžio žokėjaus statula, stovinti ant galvos... laivas, toji didinga, balta, žvilgsnį prikaustanti kregždė... Džonas Ystleikas...

Klykiantis Džonas Ystleikas... iš jo nosies ir akies veržiasi kraujas...

Įsispiginau į paveikslėlį kaip pakerėtas. Viso labo vaikišką akvarelę,

bet nutapytą velniškai talentingai. Vaizduojančią iš siaubo ir sielvarto paklaikusį vyrą.

- *Viešpatie*, - išspaudžiau.

- Liko dar vienas, *muchacho*, - paragino Vajermenas. - Dar vienas.

Kilstelėjau rėkiančio žmogaus portretą. Seni, išdžiūvę akvarelės dažai sutreškėjo tarsi kaulai. Po staugiančiu tėvu radau laivą, bet šįsyk *savo* "Persę". Elizabeta jį nutapė, apgaubtą nakties sutemų, ir ne teptuku - mintyse regėjau, kaip pilkus ir juodus užraitus susuko į dažus pamirkyti vaiko pirštai. Atrodė, kad ji pagaliau permatė apgaulingą "Persės" išorę. Korpusą dengė suskeldėjusios lentos, ant stiebų kadarojo skylėtos burės. Aplinkui, švytint mėnuliui, nuo kurio nesklido džiaugsmo sklidini spinduliai, mėlynavo šimtai skeletų rankų, stirksančių iš įlankos, aptekusių vandeniu, tarytum atiduodančių pagarbą. O pirmgalyje stovėjo blyškus padaras lyg ir moteriškais kontūrais, dėvintis dukslų, išpuvusį apdarą, galbūt mantiją, vėjo plaikstomas įkapes... arba apsiaustą. Taip, *manąjį* raudoną apsiaustą, tiktai matomą iš priekio. Būtybės galvoje žiojėjo trys tuščios akiduobės; su prašieptomis, veide neištelkiančiomis lūpomis susiliejo dantys. Akvarelė šiurpino labiau negu "Mergaitės ir laivo" serija, nes jos autorė ėjo tiesiai prie reikalo esmės. *Aš įkūniju gryną siaubą*, skelbė paveikslas. *Viską, ko bijojai, kas tavęs tykojo tamsoje. Matai, kaip mėnesienoje šiepiasi toji baidyklė, kaip jos vypsnis netelpa veide, kaip paskenduoliai ją sveikina?*

- Jėzau... - pakėliau akis į Vajermeną. - Ką pasakysi? Po to, kai jos seserys...

- Greičiausiai. Nemanai, jog tokiu būdu stengėsi užgniaužti skausmą?

- Nežinau. - Viena mano dalis norėjo pagalvoti apie Ilzę su Melinda, kita nuo tokių minčių atkalbinėjo. - Neįsivaizduoju, kaip vaikas... bet koks vaikas galėtų sukurpti kažką panašaus.

- Kolektyvinė atmintis, - tarstelėjo Vajermenas. - Taip tvirtintų Jungo pasekėjai.

- Bet kaip man pavyko nutapyti tą patį prakeiktą laivą? Galbūt pavaizdavau ir šitą sutvėrimą, tik iš nugaros? Ar šiuo atžvilgiu, Jungo šalininkai turėtų kokių nors teorijų?

- Elizabetos paveikslėlyje neparašyta "Persė", - pastebėjo Džekas.

- Tuo metu ji buvo kokių keturių. Vargu ar pavadinimas jai galėjo padaryti įspūdį. - Susimąsčiau apie ankstesnius piešinius, kuriuose laivas dangstėsi gražia balto melo skraiste. - Ypač tada, kai paaiškėjo, kas išties juo plaukia.

- Kalbi taip, lyg laivas būtų tikras, - sumurmėjo Vajermenas.

Mano burna perdžiūvo. Užsukau į vonios kambarį, į stiklinę prisipyliau vandens ir ją ištuštinau.

- Pats nenumanau, kuo tikėti, - prisipažinau grįžęs, - bet gyvenime vadovaujuos paprasta taisykle. Jei kažką išvysta vienas žmogus, jį tikriausiai aplankė haliucinacijos. Jei tuos pačius dalykus akimis pagauna du žmonės, atitinkamai išauga ir tikrovės galimybė. "Persę" mačiau ir aš, ir Elizabeta.

- Savo *vaizduotėse*, - atšovė Vajermenas. - Matėte savo *vaizduotėse.*

Bedžiau pirštu link jo veido.

- Juk pameni, ką geba mano vaizduotė.

Užuot atsiliepęs, bičiulis linktelėjo. Jo veidas perbalo.

- Sakėt, "kai paaiškėjo, kas išties juo plaukia", - įsiterpė Džekas. - Kas gi, jeigu laivas iš paveikslo egzistuoja?

- Manau, tu žinai, - atsakė Vajermenas. - Mes visi žinome. Po velnių, suprasti, kas vyksta, nesudėtinga. Tik baisu ištarti. Nagi, Džekai, pirmyn. Dievas nekenčia bailių.

- Gerai, tai mirusiųjų laivas, - skaisčiai apšviestoje, švarioje mano studijoje nuskambėjo bejausmis jo balsas. Džekas pakėlė rankas ir pirštais lėtai perbraukė savo plaukus, dar stipriau juos sušiaušdamas. - Bet norėčiau kai ką pasakyti: jeigu man lemta ten patekti, gailiuosi, kad išvis gimiau.

Storą šūsnį akvarelių ir piešinių nuleidau ant kilimo, paskutinius du iš akių pašalinau su džiaugsmu. Tuomet nukreipiau žvilgsnį į pintinę norėdamas išsiaiškinti, kas ją slegia.

Žeberklinio pistoleto amunicija. Ištraukiau vieną drūtą žeberkliuką. Maždaug penkiolikos colių ilgio ir gana sunkų. Ne aliuminio, o plieno kotu - spėjau, jog trečiajame dešimtmetyje aliuminis dar nebuvo naudojamas. Antgalį sudarė trys dulsvi, bet, iš pažiūros, aštrūs ašmenys. Piršto galu paliečiau smaigalį, ir odą kaipmat nudažė kraujo lašas.

- Jums derėtų dezinfekuoti žaizdelę, - įspėjo Džekas.

- Tavo tiesa, - atsakiau. Pavarčiau užtaisą priešais saulės šviesą, ir sienas išmargino atspindžiai. Trumpakotis žeberklas atrodė pasibjaurėtinai žavus - šis paradoksas veikiausiai būdingas tik tam tikriems, atitinkamos galios ginklams.

- Vandenyje jis didelio atstumo neįveiktų, - tarstelėjau. - Dėl savo svorio.

- Tavęs lauktų netikėtumas, - atsakė Vajermenas. - Žeberklą paleidžia spyruoklė ir CO_2 patronas. Pistoletas nugriaudžia kaip reikiant. Senais laikais užteko ir mažo šūvio nuotolio. Įlankoje knibždėjo žuvų, netgi prie kranto. Užsimanęs pašaudyti Ystleikas galėjo pliekti tiesiu taikymu, iš labai arti.

- Nesuprantu, kam reikalingas toks antgalis, - pratariau.

- Man irgi neaišku. Ji turėjo mažiausiai tuziną įvairių žeberklų, įskaitant keturis, pakabintus ant bibliotekos sienos, bet nė vienas nepriminė šitų.

Džekas nėrė į vonios kambarį ir grįžo nešinąs vandenilio peroksidu. Paėmęs žeberkliuką apžiūrėjo triašmenę smailę.

- Kas čia? Sidabras?

Bičiulis iškėlė nykštį ir į jaunuolį pasuko smilių, tarytum pistoleto vamzdį.

- Dar nemesk savo kozirių, bet... Vajermeno nuomone, tu pataikei į dešimtuką.

- Kas jums *neaišku?*

Mudu su Vajermenu susižvalgėme ir vėl atsigrįžome į Džeką.

- Jūs žiūrėjote ne tuos filmus, - pastebėjo tas. - Sidabrinėmis kulkomis žudomi vilkolakiai. Nežinau, ar sidabras veikia vampyrus, bet akivaizdu, jog *kažkas* taip galvojo. Ar bent tikėjosi.

- Jei, tavo manymu, Tesė ir Lora tapo vampyrėmis, nuo 1927-ųjų jos turėjo velniškai ištrokšti. - Vajermenas atsisuko į mane tarsi laukdamas, kol jį paremsiu.

- Man regis, Džekas šį tą užčiuopė. - Stvėriau peroksidą, į skystį įmerkiau krauju nusidažiusį pirštą ir porą sykių supurčiau buteliuką.

- Paklūstat vyrų taisyklėms? - vaikino veidą perkreipė grimasa.

- Svarbiausiai, kad nereikėtų jo gerti, - atkirtau, ir po pauzės mudu su Džeku prapliupome kvatoti.

- Ko juokiatės? - nesuprato Vajermenas.

- Tiek to, - vis dar išsišiepęs numojo ranka jaunuolis. Po akimirkos surimtėjo. - Edgarai, vampyrai neegzistuoja. Gal vaiduoklių ir yra - guldau galvą, kad beveik visi tiki šmėklomis, - bet tiktai ne vampyrai. - Džekui šovė mintis, ir jis nušvito. - Be to, juos pagimdo vampyro įkandimas. O dvynukės Ystleik *nuskendo.*

Vėl prigriebiau trumpąjį žeberklą, pavarčiau jį delne, dėl ko ant sienos sumirgėjo raibuliai, atsispindintys nuo dulsvo antgalio.

- Bet ginklas atstoja užuominą.

- Taip, - sutiko Džekas.

- Kaip ir durys, kurias radai neužrakintas, kai atnešei pintinę, - pridėjau. - Kartu su pėdsakais. Ir drobe, užkelta ant molberto.

- Pasak tavęs, *amigo*, vis dėlto čia nagus prikišo išprotėjęs bibliotekininkas?

- Ne. Tiesiog... - mano balsas užlūžo. Teko gurkštelėti vandens, kad iškločiau, kas sukosi ant liežuvio galo. - Galbūt iš numirusiųjų prisikelia ne vien vampyrai.

- Ką turite omenyje? - paklausė Džekas. - Zombius?

Mintyse išvydau “Persę” ir išpuvusias bures.

- Tarkim, pabėgėlius.

* * *

- Edgarai, ar tu tikrai nori čia nakvoti vienas pats? - pasitikslino Vajermenas. - Nes tavo mintis man ne prieš širdies. Ir juo labiau, kai tau draugiją palaiko krūva senų piešinių. - Jis atsiduso. - Tavo pastangomis, Vajermenui gresia tapti kinkadrebių čempionu.

Įsitaisę Floridos prieangyje stebėjome, kaip horizonto pusėn pamažu slinko saulė. Pavaišinau juos sūriu ir traškučiais.

- Kitaip nieko neišdegs, - atsakiau. - Įsivaizduok, kad esu kaubojus-šaulys iš meno pasaulio. Aš tapau vienas, partneri.

Džekas, prie lūpų prispaudęs šaltos arbatos stiklą, dėbtelėjo į mane.

- Jūs ruošiatės *tapyti?*

- Veikiau piešti. Būtent tai moku geriausiai. - Atsiminęs sodo pirštines - su žodžiu RANKAS, užrašytu ant vienos, ir ŠALIN, juoduojančiu ant kitos, - pamaniau, kad užteks ir eskizo, ypač jeigu jį kurpsiu spalvotais, sudrožtais Elizabetos Ystleik pieštukais.

Pažiūrėjau į Vajermeną.

- Šį vakarą užsuksi į laidotuvių namus, teisingai?

Bičiulis pašnairavo į laikrodį ir sunkiai atsiduso.

- Taip. Lankymo valandos - nuo šeštos iki aštuntos, ir rytoj, nuo vidurdienio iki dviejų. Iš visų kraštų suvažiuos giminaičiai, nekantraujantys įsikibti į gerklę vyrukui, užgrobusiam svetimą turtą. Tai yra, man. Poryt mūsų laukia paskutinis spektaklio veiksmas. Lygiai dešimta Ospryje, Suvienytoje universalistų bažnyčioje bus surengtos laidotuvių pamaldos, kurias lydės kremavimas, “Ebote-Dreksleryje”. Spirgam, spirgam, a-ja-jai, kaip karšta.

Džekas susiraukė

- Skamba šlykščiai.

- *Mirtis* yra šlykšti, sūneli. Pameni, kaip vaikystėje traukdavome “Katafalko dainą”? “Kirminas prasigraužia vidun, išropoja laukan, o iš skylės teka pūliai tarsi putos.”

- Puikumėlis, - pratariau.

- Aha, - sutiko Vajermenas, čiupo dar vieną traškutį, pažvelgė į jį, tūžmingai sviedė atgal ant padėklo. Atšokęs sausainis nuskriejo ant žemės. - Tikra beprotystė. Visa tai, kas vyksta.

Džekas kilstelėjo traškutį, jau lyg ir ketino įsimesti jį į burną, bet persigalvojo ir padėjo į šoną. Matyt, nusprendė, kad valgydamas nuo grindų pakeltą maistą pažeistų eilinę vyrų taisyklę. Gal ir taip. Jų tiek daug.

- Šį vakarą, kai grįši iš laidotuvių biuro, užsuk pas mane, - paprašiau Vajermeno.

- Gerai.

- Jei pasakysiu, kad viskas gerai, keliauk namo.

- Netrukdyti tau bendrauti su savo mūza? Arba dvasiomis?

Palinksėjau galva, nes jis buvo netoli tiesos. Atsisukau į Džeką.

- O tu lieki *El Palacio*, kol Vajermenas sėdės laidojimo namuose, ar ne?

- Žinoma, jeigu jūs taip norite. - *Pasiūlymas jaunuolio nesužavėjo,* ir aš jo nekaltinau. Erdviajame name Elizebeta išgyveno daug metų, ir apie ją ten priminė kiekvienas daiktas. Aš irgi jausčiaus nejaukiai, jei nebūčiau įsitikinęs, jog Dumoje Ky pamėkles viliojo kita vieta.

- Jei pakviesiu, atlėk nieko nedelsdamas.

- Būtinai. Skambinkit namų telefono arba mano mobiliojo numeriais.

- Tavo mobilusis tikrai veikia?

- Nusėdo elementas, - susigėdęs suniurnėjo jis. - Pakroviau jį automobilyje.

Vajermenas pareiškė:

- Gaila, Edgarai, nesuprantu, kodėl tau knieti taip kvailioti.

- Nes dar niekas neužsibaigė. Daugelį metų čia tvyrojo ramybės. Iš pradžių Elizabeta gyveno saloje su tėvu, vėliau viena. Užsiiminėjo labdaringa veikla, žaidė tenisą ir bridžą - kaip minėjo Merė Ajer, - bet svarbiausia, kad galėjo mėgautis Sarasotos meno scena. Tylus, malonus gyvenimas pritiko pagyvenusiai moteriai, kuri turėjo daug pinigų ir labai mažai žalingų įpročių, neskaitant cigarečių. Galiausiai padėtis ėmė keistis. *La loteria.* Pats taip sakei, Vajermenai.

- Išties manai, jog tuos įvykius *kažkas* nulėmė? - paklausė jis, bet ne skeptiškai. Bičiulio tonas išdavė baimę.

- Juk *tu* tuo tiki, - atsakiau.

- Kartais. Bet visai *nenoriu* tikėti. Nejau mes kalbame apie esybę, kurios galia taip toli plinta... o regėjimas toks aštrus, kad ji įžvelgė tave... mane... ir dar, Dievai žino, ką...

- Aš irgi tuo nesidžiaugiu. - Jei atvirai, pasakyta *perdėm* švelniai. Taip susiklosčiusios aplinkybės kėlė siaubą. - Mane baido mintis, jog kažkas, siekdamas Elizabetą užčiaupti, ją nužudė arba mirtinai išgąsdino.

- Galvoji, tie piešiniai tau pakuždės, kas vyksta?

- Taip, kai kurie. Kiek sužinosiu, paaiškės vėliau, kai juos peržvelgsiu.

- O kas paskui?

- Sunku pasakyti. Beveik esu tikras, jog teks važiuoti į pietinį salos galą. Ten laukia neužbaigti reikalai.

Džekas nuleido arbatos stiklą.

- Kokie dar reikalai?

Papurčiau galvą.

- Neįsivaizduoju. Gal atskleis jos piešiniai.

- Tik nedrįsk pakvaišti ir lįsti į vandenį, iš kur gali negrįžti, - įspėjo Vajermenas. - Taip atsitiko dvynukėms.

- Žinau, - atsakiau.
Džekas bedė pirštu į mane.
- Žiūrėkit savęs. To reikalauja vyrų taisyklės.
Linktelėjęs taip pat į jį dūriau smiliumi.
- Vyrų taisyklės.

ĮSIBROVĖLIS

Po dvidešimties minučių jau sėdėjau Mažajame Rožinuke, ant kelių pasidėjęs piešimo sąsiuvinį, greta prisistūmęs raudonąją iškylų pintinę. Priešakyje, užtvindydama vakarų pusėje įstiklintą langą, tyvuliavo Meksikos įlanka. Toli apačioje murmėjo kriauklelės. Molbertą patraukiau į šoną, dažais nutaškytą darbastalį apklojau rankšluosčiu, ant kurio išbėriau spalvotus, ką tik nudrožtus pieštukus. Iš tų storų, senoviškos išvaizdos pagaliukų nekas beliko, tačiau man dingojosi, kad jų užteks. Aš buvau pasiruošęs.

- Skiedalai, - garsiai paskelbiau. Tokiems dalykams niekuomet nesijausiu pasiruošęs, ir dalis manęs vylėsi, jog nieko neįvyks. Užtat širdis tvirtino ką kitą. Štai, kodėl Elizabeta norėjo, kad surasčiau jos darbus, mąsčiau. Bet kuriuos iš piešinių, tūnojusių raudonojoje pintinėje, ji atsiminė? Spėjau, jog ponia Ystleik pamiršo, kas nutiko vaikystėje, gerokai anksčiau nei padėtį komplikavo Alzheimerio liga. Nes ne visada užmirštama nesąmoningai. Kartai žmogus to *trokšta.*

Kam magėtų atminti siaubą, tavo tėvą privertusį taip klykti, kad jis pasruvo krauju? Verčiau išvis liautis piešus. Atsisakyti šitų narkotikų. Aiškinti aplinkiniams, esą nė nevalioji brūkšneliais pavaizduoti žmonių figūrėlių, o meno pasaulyje elgiesi, kaip turtingas koledžo auklėtinis, globojantis sporto komandas iš aukštosios mokyklos, kurią jis baigė: jei negali būti atletu, tapk atletų rėmėju. Mintis apie dailę reikėtų išmesti iš galvos, o bet kokius prisiminimus galutinai numarins senatvė.

Žinoma, tam tikri gebėjimai išlieka, lyg smegenų randelis, bylojantis apie seną traumą (gautą, pavyzdžiui, išvirtus iš brikelės, kurią traukė ponis), gal net sumąstote būdus, kaip juos išreikšti, retsykiais leidžiate jiems išsisunkti tarytum pūliams - iš niekaip neužgyjančios, užkrėstos žaizdos. Taigi susidomite kitų žmonių tapyba. Tiksliau, tampate menų *globėju.* Negana? Na, tuomet pradedate kolekcionuoti porcelianines figūrėles ir statinius. Renčiate Porceliano miestą. Niekam nešautų į galvą meno kūriniu pavadinti *gyvąjį paveikslą.* Bet jis reikalauja vaizduotės, kurią nuolat mankštinant, ypač vizualumo aspektus, įmanoma nuslopinti...

Ką nuslopinti?

Niežulį, suprantama.

Prakeiktą niežulį.

Pasikasiau dešiniąją ranką, dešimtątūkstantąjį kartą pervėriau ją kiaurai ir įnikau gremžti šonkaulius. Atverčiau sąsiuvinio viršelį.

Pradėk nuo švaraus paviršiaus.

Jis mane masino, kaip, esu tikras, kitados viliojo ir ją.

Užpildyk mane. Nes tai, kas balta, įkūnija atminties trūkumą, negebėjimo prisiminti spalvą. Piešk. Kurk. Rodyk. Ir kai užbaigsi darbą, niežulys pranyks. Kuriam laikui sąmyšis atlėgs.

Meldžiu, likite saloje, sakė ji. *Kad ir kas nutiktų. Mums jūsų reikia.*

Elizabeta, ko gero, neklydo.

Popieriaus lape paskubomis drykstelėjau keletą brūkšnių. Kažką panašaus į vežimo kontūrus. Arba vežimėlio, kuris laukė, kol jį nutemps ponis.

- Jie čia gyveno gana laimingai, - ištariau tuščiai studijai. - Tėvas su dukromis. Paskui Elizabeta susitrenkė galvą ir ėmė piešti. Nesezoninis uraganas į paviršių iškėlė šiukšlių lauką, ir nuskendo mergaitės. Vėliau, kai visi išlėkė į Majamį, nelaimės liovėsi juos persekiojusios. Grįžę beveik po dvidešimt penkių metų, vėl...

Po vežimėliu didžiosiomis raidėmis užrašiau PUIKIAI. Pamąsčiau sekundę kitą ir iš priekio pridėjau: JAUTĖSI. Jie JAUTĖSI PUIKIAI.

Puikiai, toli apačioje šnabždėjo kriauklelės. *Jautėsi puikiai.*

Taip, Džono ir Elizabetos rimtos problemos nebekamavo. Po tėvo mirties jos gyvenimas ir toliau klostėsi neblogai. Ponia Ystleik dalyvaudavo meno parodose, rinko porcelianines figūrėles. Galų gale įvykių vaga eilinį kartą ėmė krypti iš tiesaus kelio. Nežinau, ar Vajermeno žmonos bei dukters žūtys buvo dalis tų permainų, tačiau tokios tikimybės neatmesčiau. O dėl mudviejų atvykimo į Dumą Ky, manau, nė nekilo jokių klausimų. Logiškais argumentais savo įsitikinimo nepagrįsčiau, bet instinktyviai jutau, kad esu teisus.

Dumoje Ky padėtis buvo rami... vėliau tapo keista... ilgam vėl aprimo. O dabar...

Ji pabudo.

Stalas prateka.

Jeigu aš noriu žinoti, kas vyksta dabar, man reikia išsiaiškinti, kas nutiko anuomet. Pavojinga ar ne, bet tai padaryti *privalėjau.*

Pakėliau pirmąjį piešinį, tai yra, kreivą liniją, neryžtingai nubrėžtą viduryje puslapio. Čiupau jį kairiąja ranka, užsimerkiau ir apsimečiau, jog popierių liečiu dešiniąja - lygiai taip pat elgiausi ir laikydamas Pemos pirštines su užrašu RANKAS ŠALIN. Pabandžiau išvysti dešiniuosius

pirštus, braukančius vingiuotą giją. Man lyg ir pavyko, bet sykiu aš pajutau neviltį. Nejau šią procedūrą teks atlikti su visais paveikslėliais? Kukliausiais apskaičiavimais, jų gerokai daugiau nei šimtas. Ir, tiesą sakant, informacijos gausa, kuri užplūsta aiškiaregius, manęs neperliejo.

Ramiau. Romą pastatė ne per valandą.

Nusprendžiau, kad šiek tiek "Kaulo" muzikėlės man nepakenks, gal net padės. Atsistojau senąjį piešinį laikydamas dešiniąja ranka, ir lapas, suprantama, nupleveno ant grindų, nes dešiniosios galūnės *neturėjau*. Pritūpiau jį pakelti mąstydamas, kad posakis skamba kitaip - *Romą pastatė ne per* dieną.

Bet Melda sako "valandą".

Sustingau spausdamas popieriaus kraštelį kairiąja ranka, kurios kranas nepajėgė sumaitoti. Nejau iš paveikslėlio kažkaip atsklido tikri atsiminimai? Galbūt aš paprasčiausiai viską išsigalvoju? Gal mano sąmonė stengėsi padaryti savotišką paslaugą?

- Čia ne piešinys, - pareiškiau įsmeigęs akis į vingiuojančią liniją.

Ne, bet juo bandė tapti.

Mano sėdimoji su trenksmu nusileido ant kėdės. Atsisėdau ne savo noru, man tiesiog pakirto pakinklius. Pažiūrėjau į giją, nukreipiau žvilgsnį pro langą. Dirstelėjau į liniją ir vėl įsispitrijau į Meksikos įlanką. Nuo linijos į įlanką.

Pačioje pradžioje ji mėgino nupiešti horizontą.

Taip.

Pastvėriau sąsiuvinį ir ištiesiau ranką link vieno iš jos piešimo reikmenų. Man nerūpėjo spalva; svarbiausia, kad jie priklausė Elizabetai. Drūtas pieštukas tarytum prilipo prie mano pirštų. Įnikau piešti.

Dumoje Ky šitą užsiėmimą išmaniau geriausiai.

Nupiešiau vaiką, sėdintį ant kėdutės-puoduko. Aptvarstyta galva. Vienoje rankoje ji spaudė vandens stiklinę, kita buvo apsivijusi tėvo kaklą. Džonas Ystleikas vilkėjo apatinius, diržu surišamus marškinius, ant jo skruostų bolavo skutimosi kremas. Fone tarsi šešėlis juodavo namų tvarkytoja. Eskize apyrankių nepavaizdavau, nes ji ne visuomet nešiojo papuošalus. Viršugalvį dengė skarelė su mazgu priekyje. Auklė Melda, į motiną panašiausias žmogus, kurį Libita pažinojo.

Libita?

Būtent taip į ją kreipėsi artimieji. Ir būtent taip ji vadino save. Libita, mažoji Libita.

- Mažiausia iš visų, - sumurmėjau atversdamas kitą pirmojo lapo pusę. Pieštukas - pernelyg trumpas ir storas, nenaudotas tris ketvirčius amžiaus, - tapo tobulu įrankiu, tobulu *tarpininku*. Jis vėl ėmė judėti.

Nupaišiau mergytę kambaryje. Veikiau kabinete, kurio sieną dengė knygos. Tėčio kabinete. Ant jos galvos bolavo tvarstis. Prie rašomojo stalo įsitaisiusi mažylė, regis, dėvėjo chalatėlį. Rankoje laikė

(Beš-tuką)

pieštuką. Vieną iš spalvotojų? Turbūt ne - dar ne tuomet, - bet tai nesvarbu. Ji rado, į ką sutelkti dėmesį, atskleidė savo *pašaukimą*. Ir kokia ištroškusi pasijuto! Kokia išbadėjusi!

Ji mintija: Duokit man dar popieriaus.

Ji mintija: Aš esu ELIZABETA.

- Piešiniai praktiškai sugrąžino ją į pasaulį, - pratariau, ir mano kūnas, nuo galvos iki kojų pirštų, nuėjo pagaugais - nes argi lygiai taip pat nenutiko ir man? Čia, Dumos Ky saloje?

Darbo netrūko. Žinojau, kad vakaras bus ilgas ir varginantis, bet jutau, jog manęs laukia kvapą užimantys atradimai. Tuo momentu baimės nejaučiau, tiktai šiurpulingą jaudulį.

Pasilenkiau ir nuo grindų prigriebiau trečią Elizabetos piešinį. Ketvirtą. Penktą. Šeštą. Glemžiau juos iš eilės, vis greičiau ir greičiau. Kartais sustodavau ir kai ką brūkštelėdavau sąsiuvinyje. Bet dažniausiai paišyti nė neprisireikė. Nūnai vaizdiniai nušvisdavo mano galvoje; jų perteikti popieriuje nereikėjo, nes šį darbą Elizabeta atliko už mane, labai seniai, sveikdama po nelaimingo įvykio, kuris vos jos nepražudė.

Anais laimingais laikais, kai Novyna dar nepradėjo šnekėti.

Per interviu Merė Ajer pastebėjo, jog vidutinio amžiaus žmogus, kuris savyje netikėtai atranda dailininko talentą, turbūt jaučiausi lyg gavęs raktelius nuo "raumeningo" automobilio forsuotu varikliu - "Plimuto Roudranerio" arba " Pontiako GTO". Taip, patvirtinau, jūsų tiesa. Kažkuriuo momentu naujus mano gebėjimus Merė sulygino su netikėtai gautu, pilnai apstatytu namu ar net tikru dvaru. Pritardamas sulinksėjau. Jeigu ji būtų pridėjusi, esą aš tarytum paveldėjau milijoną "Microsoft" akcijų arba sostą kokiame nors nafta pertekusiame (bet taikingame) Vidurinių Rytų emirate, būčiau atsakęs: o taip, žinoma. Pabandęs jai įsiteikti, nes tie klausimai rūpėjo pačiai *Merei*. Įgarsinant palyginimus, jos žvilgsnis išdavė ilgesį. Akys priklausė vaikui, žinančiam, kad svajonei tapti akrobatu ir lakioti po cirko kupolu išsipildyti nelemta, o prie trapecijų jis prisiartintų nebent tada, kai šeštadienį įsigytų bilietą į pigias vietas, iš kurių galėtų stebėti rytinį spektaklį. Ji priklausė ratui kritikų, dauguma kurių, negalėdami užsiimti tuo, apie ką rašė, nusivildavo savimi ir tapdavo pavydūs, pikti, smulkmeniškai priekabūs. Merė taip nesielgė. Ji vis vien dievino meną. Maukė viskį iš vandens stiklinės ir geidė išgirsti, kaip jautiesi, kai lyg iš niekur išdygusi tau per petį patapšnoja fėja

Dindilin, o tu, nors įkopęs į šeštą dešimtmetį ir nusėtas raukšlelėmis, savyje atrandi gebėjimą skrajoti palei mėnulio paviršių. Tokia dovana neturėjo nieko bendra su greitaeigiais automobiliais arba pilnai apstatytu namu, bet į jos klausimus aš vis tiek atsakiau teigiamai. Nes nupasakoti tikrų savo pojūčių *neįmanoma.* Galima tik plakti liežuviu, kol visi nuvargs ir užsimanys miegoti.

Tačiau Eliabeta žinojo, ką reiškė įgyti talentą.

Jos suvokimas atsispindėjo piešiniuose, vėliau ir akvarelėse.

Įsivaizduokit, kad esate nebylys, tačiau atgaunate gebėjimą kalbėti. Jausmas panašus. Bet dar geresnis. Jums tarsi sugrąžinama atmintis, kuri, tiesą pasakius, įkūnija pačią asmens tapatybę. *Jus.* Jau nuo pirmosios linijos - neapsakomais *narsios* pirmosios linijos, rodančios, kur dangus liečiasi prie įlankos, - Elizabeta suprato, kad prisiminimus galima įamžinti vaizdais, ir sąmoningai ėmė sveikti.

Gijimo procese Persė nedalyvavo. Bent jau pirmosiose stadijose.

Nė kiek tuo neabejojau.

Kitoms dviem valandoms nugrimzdau į Libitos pasaulį, iš kurio išnirdavau tiktai retsykiais. Skendėjau nuostabioje, gąsdinančioje vietoje. Kartais užrašydavau žodžius: *talentas yra nepasotinamas, pradėk nuo to, ką žinai*, bet dažniausiai neatplėšdavau akių nuo paveikslėlių, nes kaip tik jie tapo tikra, mus vienijusia kalba.

Puikiai supratau, kodėl artimiesiems veikiai pakyrėjo piešiniai, nors iš pradžių tie kėlė nuostabą. Iš dalies todėl, jog mergaitė juos kūrė labai produktyviai, gal ir todėl, kad ji buvo viena iš *šeimos*, mažoji Libita, o giminaičiai visuomet jaučia, kad iš Nazareto nieko gero nesulauksi, ar ne? Tačiau juos užvaldęs nuobodulys tik pakurstė Elizabetos alkį. Ji įniko ieškoti naujų būdų, kaip pritrenkti saviškius, bandė sumąstyti kitokius saviraiškos metodus.

Ir jai pavyko. Padėk Dieve.

Aš nupiešiau paukščius, skraidančius aukštyn kojomis, ir gyvūnus, vaikštinėjančius vandens paviršiumi. Arklį su plačia, snukyje netelpančia šypsena. Štai tada, kaip spėjau, jos kūriniuose pasirodė Persė. Bet...

- Bet Libita *nežinojo*, kad prie jos prikibo Persė, - ištariau. - Galvojo...

Perverčiau atgal piešinius, kone iki pirmųjų. Iki apvalaus, juodo, besišypsančio veido. Anksčiau galvojau, kad Elizabeta nupaišė auklės Meldos portretą. Iš kaip aš nesusiprotėjau, jog veidelis priklausė ne moteriai, o vaikui. *Lėlei.* Ant to paties lapo mano ranka staiga ėmė brūkšniuoti žodį NOVYNA, taip energingai, kad sulig "A" raide senas, gelsvas pieštukas sulūžo. Nušveičiau jį ant grindų ir stvėriau kitą.

Persė prakalbo per Novyną, kad neišgąsdintų mažylės vunderkin-

dės. Juk juoda, išsišiepusi, su raudona skarele, kaip auklė Melda, lėlytė neatrodė nė trupučio grėsminga.

Ar Elizabeta pašiurpo ir nustėro, kai lėlė ėmė šnekėti? Vargu bau. Mergaitės talentas liejosi per kraštus, bet ji tebuvo trimetis vaikas.

Novyna aiškino, ką reikėtų piešti, o Elizabeta...

Vėl čiupau savo sąsiuvinį. Pavaizdavau pyragą, nukritusį ant grindų. *Išsitėškusį.* Mažoji Libita manė, kad pokštą sugalvojo Novyna, bet iš tiesų idėją pametėjo Persė, siekdama patikrinti mergytės galias. Eksperimentavo panašiai, kaip aš pats, mėgino išsiaiškinti naujojo instrumento pajėgumus.

Paskui salą užgriuvo Alisa.

Nes lėlė pašnibždėjo, kad audra suplaks įlankos dugną ir atkas lobį.

Ne, Dumoje Ky šėliojo ne Alisa. Ir ne Elizabeta, nes anuomet niekas mergaitės taip nevadino. Netgi ji pati. Didžiajam 27-ųjų uraganui derėjo suteikti Libitos vardą,

Nes tėtis apsidžiaugtų radęs lobį. Nes jam reikėjo nukreipti mintis nuo...

- Čia jos gyvenimas. Kaip pasiklojo... - sugargiau raižiu balsu, nė iš tolo nepanašiu į manąjį, - ...taip ir išsimiegos.

...nuo pabėgusių Adės ir Emerio, tos celiulioidinės apykaklės, ant kurių jis taip niršo.

Taip. Štai, kaip 27-aisiais aplinkybės klostėsi pietiniame Dumos Ky gale.

Nupiešiau Džoną Ystleiką - ne jį patį, tiktai plaukmenis dangaus fone, kvėpavimo vamzdelį ir žemiau jo juoduojantį šešėlį. Džoną Ystleiką, po vandeniu ieškantį lobio. Nardantį, kad jaunėlei dukrelei surastų naują lėlę, nors jis greičiausiai netikėjo ją aptiksiantis.

Greta vieno plaukmens užrašiau: SĄŽININGAS ATLYGIS.

Į mano sąmonę smelkėsi vaizdai, vis ryškesni ir aiškesni, tarytum jie daugelį metų laukė, kol bus išvaduoti. Nejučia savęs paklausiau, ar kūrybos proceso ir paties autoriaus atsiminimai užfiksuoti potėpiuose lyg DNR grandinėje ir slypi visuose paveiksluose (ir piešimo ar tapymo reikmenyse), pradedant nuo sienų centrinės Azijos olose ir baigiant "Mona Liza"?

Plauk, kol pasakysiu sustoti.

"Nardančio tėvelio" paveikslėlį papildžiau Elizabeta, iki putnių keliukų įbridusią į vandenį, po pažastimi pasikišusią Novyną. Libita niekuo nesiskyrė nuo lėlės-mergaitės, nupieštos eskize, kurio pareikalavo Ilzė - kurį pavadinau "Žaidimo pabaiga".

Pamatęs visus tuos dalykus, tėvelis mane apkabino.

Paskubomis nupaišiau Džoną Ystleiką, apglėbusį jaunėlę, akvalangą

pasikėlusį ant viršugalvio. Pintinė iškyloms riogsojo ant pledo, dangtį slėgė žeberklinis ginklas.

Mane vis spaudė, spaudė, spaudė prie savęs.

Nupiešk ją, pakuždėjo balsas. *Nupiešk sąžiningą Elizabetos atlygį. Nupiešk Persę.*

Bet aš neprisiverčiau. Bijojau to, ką pamatysiu. Ir šiurpau vien pagalvojęs, kaip toji esybė galėtų man pakenkti.

O kaipgi tėtukas? Kaip Džonas? Ką *jis* žinojo?

Perverčiau šūsnį, susiradau popieriaus lapą, kuriame Džonas Ystleikas klykė, iš šnervių ir vienos akies srūdamas krauju. O taip, jis žinojo užtektinai. Tik išsiaiškino per vėlai.

Kas vis dėlto *nutiko* Tesei ir Lorai?

Ir kaip pavyko tokiam ilgam laiko tarpui užčiaupti Persę?

Beje, kas ji tokia? Ne lėlė, suprantama - dėl to abejonių nekilo.

Galėjau tęsti ir sukurpti paveikslą, kuriame Tesė ir Lora bėga takeliu besilaikydamos už rankų - manęs jau kažkas prašė jas perteikti popieriuje, - bet aš pamažu nirau iš transo ir jaučiausi mirtinai išsigandęs. Be to, nusprendžiau, kad informacijos gavau su kaupu. Likusią jos dalį padės atskleisti Vajermenas. Užverčiau savo sąsiuvinį. Ant stalo padėjau rudą, seniai pradingusios mergaitės pieštuką, iš kurio beliko galiukas, ir netikėtai pasijutau išalkęs. Veikiau išbadėjęs. Na, nieko naujo, juolab kad šaldytuve maisto nestigo.

Lėtai nutipenau į pirmą aukštą, mano galva svaigo nuo vaizdinių - garnio mėlynomis skvarbiomis akimis, skraidančio aukštyn kojomis, išsišiepusių arklių, tėčio pelekų, kurie savo dydžiu nenusileido valtelėms. Svetainėje šviesos nejungiau, nes jų man neprisireikė. Dumoje Ky gyvenau pakankamai ilgai, kad nuo laiptų apačios iki virtuvės nusigaučiau aklinoje tamsoje. Nuošalus būstas su prieangiu, kyšančiu virš vandens, tapo tikrais mano namais, ir aš neįsivaizdavau, kaip galėčiau juos palikti, nors čia dėjosi keisti dalykai. Sustojęs kambario viduryje, pro Floridos prieangį pažvelgiau į įlanką.

Vos už šimto jardo nuo paplūdimio, kuo aiškiausiai išvydau “Persę”, kurią nutvieskė delčios ir milijono žvaigždžių šviesa. Burės kabėjo suskleistos, tačiau lynų raizginiai kadarojo ant senovinių stiebų nelyginant voratinkliai. *Įkapės*, dingtelėjo man. *Ten įkapės*. Inkarą nuleidęs laivas sūpavosi vandenyje tarsi išpuvęs vaikiškas žaisliukas. Denyje neįžiūrėjau nei gyvybės pėdsakų, nei suvenyrų... bet kas žino, kokie padarai ar daiktai tūnojo triumuose.

Pajutau, jog tuojau apalpsiu. Ir netgi suvokiau kodėl: lioviausi alsavęs. Liepiau sau į plaučius įtraukti oro, bet vieną siaubingą sekundę

nieko neįvyko. Mano krūtinė liko suplota kaip puslapis užverstoje knygoje. Kai ji pagaliau išsiplėtė, ausis pasiekė šniokštimas. Garsas sklido iš manęs - tokiu būdu mėginau pratęsti savo egzistenciją sąmoningoje būsenoje. Išpūčiau orą ir vėl įkvėpiau, tik šįkart ne taip triukšmingai. Prieblandoje, man prieš akis sumirgėjo juodi taškeliai, bet jie po akimirkos pranyko. Vyliausi, kad lygiai taip pat prapuls ir "Persė" - juk čia viso labo haliucinacija, - bet laivas niekur nedingo. Jo ilgis siekė kokius šimtą dvidešimt pėdų, plačiausiose vietoje bortus skyrė truputį mažiau nei pusė tiek. Medinis korpusas suposi ant bangų ir nežymiai svyravo į šonus. Bušpritas vizgėjo it priekaištingai kraipomas pirštas: *U-i-i-i, tu, bjaurybe, pats prisiprašš...*

Plojau sau per veidą, taip stipriai, kad iš kairiosios akies ištryško ašaros, bet laivas niekur neprapuolė. Sumečiau, kad jis *iš tiesų* plūduriuoja vandenyje; nuo medinio *El Palacio* takelio tristiebį pamatytų ir Džekas. Kitapus svetainės dunksojo telefonas, bet iki aparato, padėto ant virtuvės spintelės, man buvo arčiau. Be to, žinojau, kad greta jo rasiu jungiklius. Man knietėjo įjungti šviesas, ypač virtuvėje, kur plieskė maloniai skaisčios, fluorescencinės lempos. Iš svetainės pasitraukiau atbulas, žvilgsnio nenukreipdamas nuo laivo, atžagaria ranka tvojau per visus tris jungiklius. Užsižiebus akinančiai ryškiems šviestuvams, "Persė" išgaravo - kaip ir visa kita, kas plytėjo už verandos. Jau siekiau telefono, bet suakmenėjau taip ir nepakėlęs ragelio.

Prie šaldytuvo stovėjo žmogus. Jo kūną dengė permirkę skarmalai, kurie kitados veikiausiai galėjo vadintis mėlynais džinsais ir marškinėliais aukšta apykakle. Ant gerklės, skruostų, kaktos ir dilbių, iš pažiūros, žėlė kerpės. Dešiniąją kaukolės pusę kažkas įtrėškė. Pro tamsių, glotnių plaukų sruogas kyšojo lyg žiedlapiai atvipę kaulagaliai. Vietoj dešiniosios akies, temačiau korėtą akiduobę. Kairioji tviskėjo gąsdinančiu sidabriniu, žmogui nebūdingu žvilgesiu. Basos kojos buvo papurtusios, purpurinės, ties kulkšnimis pradraskytos iki kaulų.

Jis nusišiepė praplėšdamas lūpas, pademonstruodamas dvi gretas geltonų dantų, įspraustų į juodas dantenas. Pakėlė dešiniąją ranką, ant kurios išvydau antrankius, matyt, eilinį "Persės" reliktą. Vienas senas surūdijęs žiedas įkalino padaro riešą. Kitas kabojo atviras lyg prasižioję nasrai. Buvo skirtas man, be abejo.

Neprašytas svečias sušnypštė - patrūnijusios balso stygos turbūt neįstengė išgauti garsų, - ir akis rėžiančioje fluorescencinių lempų šviesoje pajudėjo mano pusėn. Ant kietmedžio grindų liko pėdsakai. Nuo jo krito šešėlis. Išgirdau tykų girgždesį ir pastebėjau, jog baidyklė segi išmirkusį, puvėsiais atsiduodantį, bet dar nesutrūkusį diržą.

Mano kūną sustingdė keistas paralyžius, dėl kurio suglebo raumenys. Sąmonės nepraradau, tačiau bėgti nevaliojau, nors gerai supratau,

ką reiškė pražiotas metalinis žiedas, ir kokia to padaro užduotis. Jam primygtinai reikalaujant, užsisegsiu antrankį ir leisiuos nuvedamas į fregatą, škuną, barkentiną ar... kad ir kaip, po velnių, tas laivas vadinosi. Man lemta įsilieti į įgulą. Galbūt jungų "Persėje" ir nesutiksiu, užtat dvi *junges* tikrai atrasiu - Tesę su Lora.

Privalai sprukti. Bent jau užvožk jam telefonu, dėl Dievo meilės!

Bet aš negalėjau. Jaučiausi kaip paukštis, kurį užhipnotizavo gyvatė. Ant nutirpusių kojų tepajėgiau žengti žingsnį atgal... paskui antrą... ir trečią. Vėl nugrimzdau į šešėlius. Jis stūksojo iškilęs virtuvės tarpduryje, šlapią, išpuvusį veidą nutvieskė baltą fluorescencinė šviesa, ant svetainės kilimo nusidriekė sutvėrimo šešėlis. Fizionomiją tebedarkė platus vypsnis. Troškau užsimerkti, pasimelsti, kad jis pranyktų, bet žinojau nieko nepešiąs. Padarą *užuodžiau* lyg šiukšlių konteinerį, kėpsantį už jūros gėrybių restorano. Ir...

- Metas keliauti, Edgarai.

...jis vis dėlto kalbėjo. Žodžius košė, bet aš juos supratau.

Baidyklė per žingsnį pasislinko nuo tarpdurio. Savo ruožtu atsitraukiau atgal vos pakrutindamas sumedėjusias kojas, širdyje žinodamas, jog mano pastangos bergždžios, ir mudu skiriančio atstumo išlaikyti nepavyks. Kai padarui atsibos žaisti, jis paprasčiausiai šastelės pirmyn, geležiniais pančiais surakins mano riešą ir klykiantį nusitemps į *caldo largo*. Prieš vandeniui užliejant ausis, gyvųjų pasaulis mane palydės po namu suverstų kriauklelių šnibždesiais.

Visgi judėjęs nesilioviau, nors nė nenutuokiau, ar slenku durų pusėn - tegalėjau viltis, kad krutu teisinga kryptimi. Dar vienas žingsnis... ir ant mano peties nusileido ranka.

Suspigau.

- Koks čia *šūdgalvis?* - man į ausį sukuždėjo Vajermenas.

- Neįsivaizduoju, - atsakiau. Iš baimės kūkčiojau. - Ne, žinau. Pažiūrėk į įlanką.

- Negaliu. Nedrįstu nuo jo nuleisti akių.

Virtuvės tarpduryje stypsantis sutvėrimas jau pastebėjo Vajermeną - mano bičiulį, įsmukusį pro atviras duris, kaip ir nekviestas svečias, atidundėjusį it kavalerija iš Džono Veino vesternų, - ir per tris žingsnius pasistūmėjo į svetainės gilumą, nežymiai nukoręs galvą, ištiesęs ranką, po kuria siūbavo antrankiai.

- Jėzau, - išlemeno Vajermenas. - Tas laivas! Iš tavo paveikslų!

- Eik iš čia, - paragino jį baidyklė. - Mums tu nereikalingas. Pranyk, ir galbūt leisime tau gyventi.

- Jis meluoja, - perspėjau bičiulį.

- Papasakok, ko nežinau, - suurzgė Vajermenas ir iš visų plaučių užstaugė. Jis stovėjo už nugaros, todėl nuo riksmo vos neišsprogo mano ausų būgneliai. - *Nešdinkis! Tu atsidūrei svetimose valdose!*

Nuskendęs jaunuolis neatsiliepė, bet, kaip ir baiminausi, pasirodė besąs velniškai mitrus. Vieną akimirką stovėjo už trijų žingsnių nuo virtuvės, kitą jau šiepėsi priešais mane. Jam įveikiant atstumą, kuris mudu skyrė, viso labo įžiūrėjau miglotą šmėkštelėjimą. Šnervės užliejo pūzdrų, jūržolių, saulėje kaistančių žuvų dvėselienų tvaikas. Į dilbį įsikibo stingdančiai žvarbūs pirštais, ir iš siaubo bei sukrėtimo aš paleidau gerklę. Išgąsdino ne tiek šaltis, kiek jų *glebnumas*. Vienintelė sidabrinė akis žiopsojo į mane, lyg užsigeidusi pragręžti smegenis. Kelioms sekundėms apėmė jausmas, kad manyje išsikeroja neįžvelgiama tamsa. Riešą surakino griausmingai žvangtelėjęs antrankių žiedas.

- *Vajermenai!* - sustūgau, bet bičiulis savo vietoje neliko. Jis dūmė per kambarį, kiek leido jėgos.

Skenduolis už grandinės nutempė mane link durų.

Vajermenas grįžo anksčiau nei numirėlis spėjo mane išvilkti per slenkstį. Rankoje gniaužė kažkokį daiktą, panašų į atšipusį durklą. Akimirkai įtikėjau, kad jis susirado sidabrinį žeberkliuką, bet ūmai suvokiau, jog tokie lūkesčiai niekuo nepagrįsti, nes užtaisus su raudonąja pintine buvau nunešęs į Mažąjį Rožinuką.

- Ei! - riktelėjo bičiulis. - Ei, tu! Taip, aš kreipiuosi į tave! *Cojudo de puta madre!* *

Paskenduolis atsuko galvą žaibiškai tarytum pulti pasirengusi gyvatė. Bet Vajermenas vikrumu jam beveik nenusileido. Bukąjį, abejomis rankomis spaudžiamą objektą suvarė padarui į veidą, tiesiai virš dešiniosios akiduobės. Negyvėlio kvyksmas perskrodė mano galvą nelyginant stiklo šukės. Bičiulis krūptelėjo ir pasvirduliavo atbulas; ant smėlėtų prieangio grindų dunkstelėjo iš suglebusių pirštų išslydęs ginklas - nors Vajermenas ir stengėsi jį išlaikyti. Laimei, antrąsyk smogti neprisireikė. Žmogus-padaras, atrodęs toks materialus, išgaravo. Kartu su drabužiais. Pranyko ir apyrankės žiedas, kuris kaustė mano riešą. Sekundę kitą dar jį mačiau, bet galų gale metaliniai pančiai virto vandeniu, nuvarvėjusiu ant sportbačių ir kilimo. Ten, kur stovėjo jūreivis iš pragaro, juodavo didesnė drėgmės dėmė.

Ant savo veido pajutau šiltą srovelę, ir nuo šnervių bei viršutinės lūpos nusišluosčiau kraują. Vajermenas sėdėjo sudribęs ant pagalvėlės. Pagelbėjau jam atsistoti. Bičiulio nosis taip pat sruvo krauju. Nutįsęs nuo kairiosios ausies, sprandu vingiavo kruvinas dryžis, kuris pulsavo sulig kiekvienu širdies tvinksniu.

---

*Prakeiktas močkrušy (isp.).

- Jėzau, na, ir *klyksmas*, - sumurmėjo jis. - Mano akys pažliugo ašaromis, o ausyse klaikiai spengia. Edgarai, tu mane girdi?

- Taip, - atsakiau. - Kaip jautiesi?

- Turbūt neblogai, jei neminėtume to, kad, man rodos, sugebėjau pragaišinti negyvą nuokrušą. - Vajermenas pasilenkė, nuo grindų kilstelėjo buką cilindrą ir jį pabučiavo. - Šlovė Viešpačiui už margaspalvius dalykus, - burbtelėjo ir netikėtai nusikvatojo. - Net jeigu jie ir nėra margi.

Rankoje jis laikė žvakidę. Smailesnis galas, ant kurio derėjo pamauti žvakę, atrodė tamsesnis, tarytum jį būtų palytėjęs ne drėgnas šaltis, o ugnies liepsnos.

- Žvakių atrastume visuose ponios Ystleik nuomuojamuose būstuose, nes saloje nuolat nutrūksta elektros tiekimas, - paaiškino Vajermenas. - Vieną didelį laikiklį turime *El Palacio*, bet tiktai ten. Kitaip nei mažesniuose namuose, šiame *yra* žvakidžių, kurios, beje, sidabrinės.

- Ir tu prisiminei?.. - nusistebėjau.

Jis patraukė pečiais, įsistebeilijo įlankos pusėn. Pasekiau draugo pavyzdžiui. Teišvydau vandenį, kurį nutvieskė mėnesiena ir žvaigždžių šviesa. Kol kas.

Vajermenas griebė man už rankos. Pirštais spūstelėjo riešą, kurį ką tik pančiojo antrankių žiedas. Mano krūtinėje suspurdėjo širdis.

- Kas yra? - paklausiau. Baimė, atsispindinti jo veide, man nė trupučio nepatiko.

- Džekas... *El Palacio* jis likęs vienas.

Sėdome į Vajermeno automobilį. Užvaldytas siaubo, nė neatkreipiau dėmesio į priekinių žibintų švytėjimą ir negirdėjau, kaip jis sustojo greta manojo.

Džeką radome sveiką gyvą. Jam teko atsiliepti į kelis senų Elizabetos draugų skambučius, bet paskutinį kartą telefonu kalbėjo be penkiolikos devintą, likus valandai su puse iki to momento, kai išsikruvinę, suapvalėjusiomis akimis įpuolėme pro paradines duris - Vajermenas tebemojavo žvakide. *El Palacio* įsibrovėliai neaplankė, ir Džekas nematė laivo, trumpam nuleidusio inkarą netoli Didžiojo Rožinuko. Krimto mikrobangų krosnelėje pačirškintus spragėsius, įsijungęs seną "Beverli Hilzo policininko" vaizdajuostę.

Mūsų istorijos jis klausėsi su stiprėjančia nuostaba, bet neatrodė nusiteikęs skeptiškai; teko sau priminti, jog šitas jaunuolis užaugo žiūrėdamas "X failus" ir "Dingusius". O pasakojimas derėjo prie to, ką buvome jam išklojęs anksčiau. Kai nutilome, vaikinas iš Vajermeno paėmė žvakidę nužvelgė galiuką, kuris priminė pajuodusį perdegusios lemputės siūlelį.

- Kodėl jis neatėjo manęs? - paklausė Džekas. - Juk aš buvau vienas ir visiškai nepasiruošęs.

- Nenorėčiau užgauti tavo savigarbos, - atsiliepiau, - bet vadovaujantis paradui pirmenybę teikia ne tau.

Vyrukas nukreipė akis į žymę, raudonuojančią ant mano riešo.

- Edgarai, ar čia...

Linktelėjau.

- Šūdas... - nutęsė Džekas.

- Ar jau susigaudei, kas vyksta? - pasiteiravo Vajermenas. - Jeigu ji atsiuntė nelemtą skenduolį, matyt, galvoja, kad beveik išsiaiškinai tiesą.

- Abejoju, ar kas nors sugebės ją iki galo atskleisti, - atsakiau. - Bet aš žinau, kas buvo prisistatęs į Didįjį Rožinuką.

- Kas? - Džekas į mane spoksojo išplėstomis akimis. Visi trys stovėjome virtuvėje, ir jis tebelaikė žvakidę. Nūnai šią padėjo ant spintelės.

- Emeris Polsonas. Adrianos Ystleik vyras. Jie grįžo iš Atlantos, kad padėtų ieškoti prapuolusių Tesės ir Loros, bet iš Dumos Ky taip ir neišvyko. Tuo pasirūpino Persė.

Mes patraukėme atgal į svetainę, kurioje susipažinau su Elizabeta Ystleik. Pailgas, žemas stalas tebedunksojo, bet dabar jis buvo tuščias. Man dingojosi, jog blizgantis paviršius tiesiog tobulai išsityčiojo iš paties gyvenimo.

- Kur jos? - paklausiau Vajermeno. - Kur porcelianinės figūrėlės? Kur miestas?

- Viską sukroviau į dėžes ir pernešiau į virtuvės priestatą. - Jis atsainiai pamojo ranka. - Be jokios rimtos priežasties... paprasčiausiai negalėjau... *muchacho*, norėtum žalios arbatos? Arba alaus?

Paprašiau atnešti vandens. Džekas pasakė, kad išgertų alaus, jei mes neprieštaraujame. Vajermenas pasuko virtuvės kryptimi. Tačiau nusigavęs iki koridoriaus pravirko. Raudojo gokčiodamas, niekaip neįstengdamas susivaldyti.

Mudu su Džeku susižvalgėme ir nusukome akis į šonus. Nė vienas iš mūsų nepratarė nė žodžio.

Vajermenas užtruko daugiau laiko nei jo reikia, kad atneštum porą skardinių alaus ir stiklinę vandens, bet grįžo susitvardęs.

- Atleiskite, - atsiprašė. - Man, paprastai, netenka per vieną savaitę prarasti mylimo žmogaus ir žvakide badyti vampyro veidą. Dažniausiai nutinka arba viena, arba kita. - Jis pabandė lengvabūdiškai gūžtelėti. Nors Vajermenui nepasisekė, mintyse pagyriau bičiulį už pastangas.

- Tai ne vampyrai, - pastebėjau.

- O kas? Gal malonėtum paaiškinti išsamiau?

- Galiu pasakyti tik tiek, ką sužinojau iš paveikslų. Nepamiršk, kad ji, nors ir labai talentinga, tebuvo vaikas. - Sudvejojau ir po sekundės

palingavau galvą. - Tiksliau sakant, beveik kūdikis. Persė tapo.. na, savotiška dvasine jos vadove.

Vajermenas atidarė skardinę, nurijo gurkšnį ir pasviro į priekį.

- Ar ji ir *tavo* dvasinė vadovė? Persė suteikė galios ir tavo darbams?

- Suprantama. Tikrino mano gebėjimų ribas ir jas praplėtė - kertu lažybų, jog tokiu būdu numarino Ledinuką Brauną. Be to, stengėsi prasismelkti į mano kūrinius. Kaip "Mergaitės ir laivo" atveju.

- O kaip kiti paveikslai? - pasiteiravo Džekas.

- Dauguma priklauso man. Bet kai kurie... - prikandau lūpą, nes į galvą atėjo gąsdinanti mintis. - O, Jėzau...

- Kas? - sukluso Vajermenas. - Dėl Dievo meilės, kas yra?

- Atsinešk savo raudonąją knygelę, kurioje užsirašai telefono numerius. Tučtuojau.

Jis pašoko ir atnešė knygutę kartu su belaidžiu telefonu. Kurį laiką kiurksojau pasidėjęs ragelį ant kelių, nežinodamas, kam skambinti pirmam. Staiga susiprotėjau. Bet šiuolaikiniame gyvenime egzistuoja dėsnis, kuris pasitvirtina dažniau negu taisyklė, teigianti, jog aplinkui policijos nebus nė kvapo, jeigu jos netikėtai prisireiks: kai jums būtina su kažkuo susisiekti, į skambutį visada atsilieps autoatsakiklis.

Į aparatą įrašyti balsai pranešė, kad namuose nėra nei Darijaus Nanucio, nei Džimio Jošidos su Alisa Okoin.

- *Mėšlas!* - surikau ir nykščiu dūriau į išjungimo mygtuką nutraukdamas Alisą sakančią: "Atleiskit, dabar atsiliepti negaliu, bet..."

- Jie turbūt tebešvenčia, - spėjo Vajermenas. - Palūkėk *amigo*, kol viskas aprims.

- Aš neturiu *laiko!* - atšoviau. - Mėšlas! Velnias! *Šūdas!*

Bičiulis nuleido delną ant mano plaštakos ir švelniai pasiteiravo:

- Kas yra, Edgarai? Kas atsitiko?

- Paveikslai pavojingi! Gal ne visi, bet kai kurie!

Jis trumpam susimąstė, galiausiai palinksėjo.

- Aišku. Pasvarstykim. Didžiausią grėsmę veikiausiai kelia "Mergaitės ir laivo" serija, teisingai?

- Taip. Neabejotinai.

- Esu tikras, kad jie tebėra galerijoje, laukia, kol bus įrėminti ir išgabenti laivu.

Išgabenti. Viešpatie, *išgabenti laivu.* Siaubą kurstė vien tuodu žodžiai.

- Negaliu, leisti, jog taip įvyktų.

- *Muchacho*, visų pirma neleisk, kad nukreiptų tavo dėmesį.

Jis nesuprato klystąs. Užsigeidusi Persė be vargo suorganizuotų galingą vėtrą.

Bet jai reikėtų pagalbos.

Susiradau “Skoto” numerį ir paskubomis nuspaudžiau mygtukus. Maniau, po triukšmingo susibūrimo gal vis dėlto ką nors užtiksiu galerijoje, netgi be penkiolika puse dvylikos nakties. Bet geležinis dėsnis išimties pagailėjo ir šįsyk - į mano skambutį viso labo sureagavo autoatsakikilis. Nekantriai palūkuriavau ir numygau skaičių 9, skirtą bendroms žinutėms.

- Sveiki, bičiuliai, - prabilau. - Skambina Edgaras. Kol neleisiu, jokiu būdu neišsiųskite paveikslų arba piešinių. Kelias dienas juos palaikykite saugykloje. Sugalvokite bet kokią dingstį, bet padarykite, ko prašau. Tai labai svarbu.

Nutraukęs ryšį atsisukau į Vajermeną.

- Ar jie sutiks?

- Žinant, kiek tu uždirbai galerijai? Suprantama. Ir tu ką tik išvengei nemalonaus, užsitęsusio pokalbio. Ar galime grįžti prie...

- Dar ne. - Pažeidžiamiausi taps šeima ir draugai, ir manęs neguodė tai, jog artimieji patraukė skirtingais keliais. Persė jau pademonstravo, kad jos rankos ilgos. O aš ėmiau kištis, kur nederėjo. Galbūt ji užsiplieskė pykčiu? Arba baime? Gal ir vienu, ir kitu?

Instinktai ragino paskambinti Pemai, bet man iš galvos niekaip neiškrito Vajermeno žodžiai apie nemalonų, užsitęsusį pokalbį. Užuot griebęs užrašų knygelę, panaršiau nepatikimą savo atmintį... ir bent kartą ji pasidavė spaudimui.

Bet kitame laido gale atsilieps autoatsakiklis, mąsčiau. Taip ir atsitiko, tik iš pradžių to nesupratau.

- Sveikas, Edgarai, - ištarė Tomo Railio balsas. Visiškai svetimas ir bejausmis. *Dėl vaistų,* pamaniau... nors “Skote” nepastebėjau, kad jis būtų abejingai nusiteikęs.

- Tomai, klausykis ir nieko nesak...

Tačiau šaltas, negyvas balsas nenutilo:

- Pats žinai, kad ji tave pribaigs. Tave ir visus tavo draugus. Kaip sudorojo mane. Tik aš dar esu gyvas.

Susverdėjau.

- *Edgarai!* - riktelėjo Vajermenas. - Kas nutiko?

- Užsičiaupk. Man reikia paklausyti.

Įrašyta žinutė, regis, užsibaigė, bet aš girdėjau jo alsavimą - neskubrų, negilų, sklindantį iš Minesotos. Pagaliau Tomas vėl prabilo:

- Jau verčiau mirti. Dabar važiuosiu nužudyti Pemą.

- Tomai! - užstaugiau įrašytam balsui. - Tomai, *atsipeikėk!*

- Pasimirę mes susituoksime. Ceremonija įvyks laive. *Ji* taip žadėjo.

- *Tomai!* - Vajermenas su Džekui pripuolė prie manęs, čiupo už rankos bei strampo, tačiau aš jų beveik nepastebėjau.

Galop:

- Palikite žinutę po signalo.

Ausis pervėrė pyptelėjimas, ir ragelyje įsivyravo tyla.

Telefono į šoną nepadėjau. Jis man išsprūdo iš pirštų. Atsigręžiau į Vajermeną.

- Tomas Railis ruošiasi nudobti mano žmoną, - išspaudžiau ir pridūriau, nors žodžius, rodės, tarė ne mano lūpos. - Gal *jau* nužudė.

Vajermenas neprašė paaiškinti, tiesiog liepė jai paskambinti. Prispaudžiau ragelį prie ausies, bet nevaliojau atgaminti numerio. Bičiulis jį perskaitė, tačiau man nepavyko suspausti skaičiukų. Pirmą kartą po daugelio savaičių akiratį užliejo raudonis.

Numerį surinko Džekas.

Stovėjau klausydamasis signalo, liudijančio, kad Mendotos Aukštumose skamba telefonas, laukiau, kol įsijungs autoatsakiklis, ir nuskambės energingas, oficialus Pemos balsas, kuris praneš, kad ji išskridusi į Floridą, bet netrukus sugrįš. Tuo metu ji turbūt tysos negyva ant virtuvės grindų, o greta gulės Tomas Railis, taip pat virtęs atšalusiu lavonu. Vizija buvo tokia ryški, kad regėjau kraują, aptaškiusį spinteles ir nudažiusį peilį, kurį gniaužė sustingusi Tomo ranka.

Vienas skambutis... du... trys... po kito atgis autoatsakiklis.

- Alio? - uždususi atsiliepė Pema.

- Pema! - užrėkiau. - Jėzau Kristau, čia tikrai tu? Atsakyk!

- Edgarai, kas tau pranešė? - pritrenkta paklausė Pema. Vis dar sunkiai šnopavo lyg neatgaudama kvapo. O gal ir ne. Žmonos intonacijos man buvo pažįstamos: ji taip vograudavo persišaldžiusi arba kai...

- Pema, tu verki? - pavėluotai nusprendžiau pasitikslinti: - Ką man pranešė?

- Apie Tomą Railį. Juk tu jam kaip brolis. Arba - o, Dieve, ne - kaip motina.

- Kas Tomui atsitiko?

- Skrisdamas atgal jis jautėsi puikiai. Kvatojo, visiems rodė įsigytą eskizą, kartu su Keimenu ir kitais lėktuve lošė kortomis. - Ji *išties* pravirko, ašaringais kriokavimais tarsi statiniais trikdžiais pertraukdama savo sakinius. Garsas skambėjo bjauriai, tačiau glostė širdį kaip balzamas. Nes priklausė gyvam žmogui. - Jautėsi *puikiai.* O šį vakarą nusižudė. Žurnalistai spės, jog kaltas nelaimingas atsitikimas, bet tiesa ta, kad jis atėmė sau gyvybę. Taip sako Bozgalvis. Naujienas sužinojo iš savo draugo faro ir jas pranešė man. Tomas taranavo apsaugos sienelę lėkdamas septyniasdešimties mylių per valandą greičiu. Stabdymo žymės neaptiktos. Jis važiavo 23-uoju keliu, vadinas, greičiausiai traukė pas mane.

Bemat susigaudžiau, kas įvyko, ir man nereikėjo, kad padėtį išaiš-

kintų iliuzinė ranka. Persė šio to užsigeidė, nes ant manęs supyko. Supyko? *Įniršo*. Tačiau Tomui trumpam prašviesėjo protas, ir jam užteko narsos pasukti automobilį link artimiausios betono sienos.

Vajermenas mostagavo rankomis man prie veidą, beprotiškais gestais klausdamas, kas nutiko. Nusigręžiau į šoną.

- Panda, jis tau išgelbėjo gyvybę.

- *Ką?*

- Patikėk manim, - atsakiau. - Eskizas, kurį rodė lėktuve... jis buvo mano?

- Aha... Tomas taip didžiavosi... Edgarai, *ką tu...*

- Ar žinai, koks to piešinio pavadinimas?

- Berods, "Labutis". Jis vis kartojo "Į Minesotą nepanašu, brang-ū-ū-ūt"... vogravo idiotiška švediška tartimi... - stojo pauzė, bet aš jos nenutraukiau, nes mano galvoje įnirtingai sūkuriavo mintys. Galų gale Pema paklausė: - Suveikė tavo aiškiaregystė, ar ne?

"Labutis", mąsčiau. Na, žinoma. Pirmasis Didžiajame Rožinuke nupieštas eskizas buvo vienas iš galingiausių. Ir Tomas jį nusipirko.

Prakeiktas "Labutis".

Vajermenas švelniai, tačiau ryžtingai iš manęs perėmė ragelį.

- Pema? Čia Vajermenas. Ar Tomas Railis... - jis pasiklausė, sulinksėjo. Prabilo raminančiu balsu, kokiu bendraudavo su Elizabeta. - Aišku... taip... taip... Edgarui viskas gerai. Mums taip pat. Užjaučiu dėl pono Railio. Bet jums reikės dėl mūsų kai ką padaryti. Atlikti labai svarbią užduotį. Sekundėlę, tuojau įjungsiu garsiakalbį. - Bičiulis nuspaudė mygtuką, kurio anksčiau nė nebuvau pastebėjęs. - Girdit mane?

- Taip... - tyliai, bet aiškiai atsiliepė jis. Sprendžiant iš tono, šiek tiek susitvardė.

- Kiek žmonių iš Edgaro šeimos ir draugų nusipirko jo darbų?

Pema pasvarstė.

- *Drobių* niekas iš giminaičių tikrai neįsigijo.

Su palengvėjimu atsidusau.

- Manau, jie vylėsi... veikiau tikėjosi... kada nors... per gimtadienį arba Kalėdas...

- Supratau. Taigi išvažiavo tuščiomis rankomis.

- Aš taip nesakiau. Melindos vaikinas nusipirko vieną iš eskizų... kas yra? *Kuo blogi tie paveikslai?*

Rikas. Mano krūtinėje kaip pašėlusi ėmė spurdėti širdis.

- Pema, čia Edgaras. Ar Melinda su Riku išsivežė eskizą?

- Jiems reikės ne kartą persėsti ir skristi per Atlantą. Ne, Rikas paprašė piešinį įrėminti ir atsiųsti laivu. Vargu ar Linda apie jį žino. Kalbu apie spalvotų gėlių eskizą.

- Žodžiu, jis liko "Skote".
- Taip.
- Ir tu įsitikinusi, kad artimieji paveikslų neįsigijo?
Pema svarstė dešimt agoniškai ilgų sekundžių.
- Taip, įsitikinusi. - *Jau verčiau neklystum, Panda*, pagalvojau. - Bet vieną nusipirko Eindželas ir Helena Slobotnikai. Jei neapsirinku, "Pašto dėžutę su gėlėmis".
Žinojau, ką ji turėjo omenyje. "Pašto dėžutę su saulakiais." Nujaučiau, kad šis kūrinys nekenksmingas, nes priklausė man, vis dėlto...
- Jo nepasiėmė?
- Ne. Prieš grįždami namo, ketino nukeliauti Orlandą. Slobotnikai taip pat paprašė paveikslą įrėminti ir atgabenti laivu. - Jokių klausimų, vieni atsakymai. Iš balso, atrodė jaunesnė - kaip Pema, kurią vedžiau ir kuri prieš Tomo epochą tvarkė finansines mano knygas. - Tavo chirurgas... nepamenu jo pavardės...
- Todas Džemisonas, - automatiškai atsiliepiau. Jei būčiau sau leidęs pagalvoti, nieku gyvu nebūčiau prisiminęs.
- Taip, jis irgi įsigijo paveikslą. Pasirūpino, kad pirkinį atsiųstų. Norėjo vieno iš šiurpiosios "Mergaitės ir laivo" serijos, bet tie jau buvo užsakyti. Todėl apsiribojo kriaukle, plūduriuojančia vandenyje.
Ir, ko gero, galinčią prikrėsti bėdų. Kaip ir visi siurrealistiniai kūriniai.
- Du eskizus nusipirko Bozgalvis, vieną - daktaras Keimenas. Ketei Gryn taip pat knietėjo nusigriebti kokį paveikslėlį, tačiau ji pasakė negalinti tavo kūrinių įpirkti. - Patylėjusi žmona pridūrė. - Man susidarė įspūdis, kad jos vyras - iš priekvailių giminės.
Ketei tereikėjo paprašyti, ir aš būčiau jai paveikslą padovanojęs, sukirbėjo mintis mano galvoje.
Vėl prabilo Vajermenas:
- Paklausykit, Pema. Jums teks imtis darbo.
- Gerai. - Momentais žmonos tone buvo girdėti vangios gaidelės, bet ji kalbėjo ryžtingai ir, regis, pagaliau susivaldė.
- Paskambinkit Bozmanui ir Keimenui. Tučtuojau.
- Supratau.
- Liepkite jiems sudeginti eskizus.
Po pauzės ji pakartojo.
- Sudeginti eskizus.
- Vos tiktai baigsime kalbėti, - įsiterpiau.
Pema irzlokai atšovė:
- Edi, juk sakiau, kad supratau.
- Perduok jiems, jog išlaidas padengsiu, sumokėsiu dvigubai arba duosiu kitus piešinius. Ko tik jie panorės. Bet tie eskizai *kelia grėsmę*. Ar aišku?

- Aha. Susisieksiu su jais nedelsdama. - Pema nesusilaikė nepateikusi klausimo, kurio lūkuriavau. - Ar Tomą pražudė “Labutis”?
- Taip. Kuo greičiau man perskambink.
Padiktavau numerį. Galvojau, jog žmona vėl pravirks, bet ji pakartojo, ką užsirašiusi, tvirtu balsu.
- Ačiū, Pema, - padėkojo Vajermenas.
- Aha, ačiū, ponia Frimentl, - pridėjo Džekas.
Laukiau, kol ji pasidomės, kas čia kalba, bet mano lūkesčiai neišsipildė.
- Edgarai, ar tu pažadi, kad mergaitėms nieko nenutiks?
- Taip, jei tik jos neįsigijo paveikslų.
- O taip, tavo prakeikti kūriniai... aš tau perskambinsiu.
Pema nutraukė ryšį neatsisveikinusi.
- Jautiesi geriau? - pasiteiravo Vajermenas, kai nuleidau ragelį.
- Nežinau. Meldžiu Dievo, kad nieko baisaus nebeįvyktų. - Prispaudžiau delną prie kairiosios akies, paskui prie dešiniosios. - Bet *geriau* nesijaučiu. Aš įsitikinęs, jog su problemomis iki galo nesusidorojome.

Minutę patylėjome. Pirmasis prakalbo Vajermenas:
- Kaip manai, ar Elizabeta iš brikelės iškrito tikrai atsitiktinai?
Pasistengiau iš galvos praginti nereikalingas mintis. Šitas klausimas irgi buvo svarbus.
- Spėju, kad taip. Atsigaivelėjus ją kamavo amnezija, afazija ir dar dievai žino kokie smegenų traumos padariniai, kurių 1925-aisiais gydytojai nepajėgė diagnozuoti. Tapymas ne šiaip atstojo terapiją. Elizabetą iš tiesų galima vadinti vunderkinde, ir ji tapo pirmuoju didžiu savo meno kūriniu. Pribloškė netgi namų tvarkytoją, auklę Meldą. Istoriją atspausdino laikraštyje, ir straipsnis, ko gero, sukėlė nuostabą visiems, kurie jį skaitė prie pusryčių stalo... bet žinai, kokie tie žmonės...
- Tai, kas stulbina per pusryčius, užmirštama, atėjus pietų metui, - pritarė Vajermenas.
- Jėzau, - iššižiojo Džekas. - Jei pasenęs tapsiu tokiu pat ciniku, kaip judu, verčiau nusišausiu.
- Reikia sakyt *Jėzutėliau*, sūneli. - Nors ir atrodė suglumęs, bičiulis netgi sugebėjo nusijuokti.
- Susidomėjimas pradėjo blėsti, - pratęsiau. - Piešti veikiausiai įkyrėjo ir pačiai Elizabetai. Juk trimečius taip greitai apima nuobodulys.
- Nepamiršk šunyčių ir papūgų, - priminė Vajermenas.
- Perdegė būdama trejų? - sutriko Džekas. - Velniškai keista girdėti.
- Taigi ji pradėjo... ėmė... - užsikirtau ir akimirką neįstengiau pratęsti.
- Edgarai, viskas gerai? - tyliai paklausė Vajermenas.

Norėjau atsakyti neigiamai, bet žinojau turįs susiimti į nagą, antraip Tomo mirtis tebus pradžia.

- Galerijoje jis atrodė taip šauniai. *Šauniai*, supranti? Lyg būtų atsigavęs. Jeigu ne *ji*...

- Žinau, - nutraukė mane bičiulis. - Išgerk vandens, *muchacho*.

Paklusau ir prisiverčiau sutelkti dėmesį į einamuosius reikalus.

- Elizabeta ėmė eksperimentuoti. Pieštukų atsisakė vos po kelių *savaičių* ir įniko tapyti į dažus pamirkytais pirštais, galiausiai griebėsi teptuko ir akvarelės. Be to, pintinėje radau keletą paveikslėlių, nupieštų plunksnakočiu. Pasitaikė ir vaizdų, sukurtų sienų dažais, kuriuos ir pats ketinau išbandyti, nes išdžiūvę jie atrodo, kaip...

- *Muchacho*, taip postringauti galėsi per meno paskaitą, - dar sykį įsiterpė Vajermenas.

- Taip, taip. - Vėl gurkštelėjau vandens. Pamažėl grįžau į vėžes. - Ji eksperimentavo su kitomis terpėmis, jei galima taip pasakyti. Kreida braižė plytas. Paplūdimyje paišydavo ant smėlio. Kartą ant virtuvės spintelės, ištirpusio ledo balutėje pavaizdavo Tesės veidą.

Džekas pasviro į priekį susiraukęs, abi savo rankas spausdamas tarp raumeningų šlaunų.

- Edgarai... jūs nelaužiate iš piršto? *Išties* visa tai matėte?

- Tam tikra prasme. Retsykiais *matydavau*. O kartais iš jos darbų ir pieštukų tarsi... atplūsdavo banga.

- Bet jūs įsitikinęs, jog taip iš tikrųjų įvyko?

- Aš žinau.

- Jai nerūpėjo, išliks paveikslėliai ar ne? - pasidomėjo Vajermenas.

- Ne. Svarbiausia pats procesas. Elizabeta eksperimentavo su įvairiomis terpėmis, pagaliau atliko bandymą su tikrove. Pakeitė ją. Štai *tada*, manau, mergaitę išgirdo Persė, kuri vėliau nutarė pati prikišti nagus prie realybės. Išgirdo ir atsibudo. Pakirdo ir ėmė ją kviesti.

- Persė glūdėjo įlankos dugne kartu su kitomis Ystleiko rastomis šiukšlėmis? - paklausė Vajermenas.

- Elizabeta galvojo, kad į ją kreipėsi lėlė. Geriausia pasaulyje lėlė. Prieš jųdviejų susijungimą jai reikėjo įgauti užtektinai galios.

- Apie kurią "ją" kalbate? - pasitikslino Džekas. - Persę ar mergaitę?

- Turbūt abidvi. Elizabeta tebuvo vaikas. O Persė... na, Persė ilgą laiką miegojo. Kirmijo po smėliu, penkių sieksnių gelmėje.

- Kaip poetiška, - tarstelėjo Džekas, - bet aš vis vien nesusigaudau, apie ką jūs šnekate.

- Man irgi nelabai aišku, - prisipažinau. - Nes *jos* nematau. Jei Elizabeta ir piešė Persę, vėliau savo paveikslėlius mergaitė sunaikino. Peno apmąstymams duoda noras rinkti porcelianines figūrėles, kuris ją

apėmė senatvėje, bet gal dėl to kaltas sutapimas. Vieną žinau tiksliai: su *mažyle Persė užmezgė ryšį per piešinius, vėliau jį palaikė per Novyną,* mylimą Elizabetos lėlę. Netgi sudarė, hmm... savotišką pratybų programą. Neįsivaizduoju, kaip kitaip pasakyti. Įšnekėjo mergaitę piešti atitinkamus dalykus, kurie nutikdavo tikrovėje.

- Lygiai taip pat žaidė ir su jumis, - pastebėjo Džekas. - Ledinukas Braunas...

- Ir mano akis, - pridūrė Vajermenas. - Nepamiršk, kaip pagydei akį.

- Labai norėčiau tikėti, jog tai buvo mano darbas... - *bet ar išties*, pagalvojau. - Kai kuriais mano kūriniais ji visgi naudojosi... kaip krištoliniu rutuliu. Dažniausiai užsiimdavo smulkmenomis... - trumpam užsičiaupiau. Nė kiek netroškau gilintis į šią temą, nes ji nukreipė mintis į Tomą. Kuris, teoriškai, turėjo būti susitvarkęs savo gyvenimą.

- Pasakok, ką dar išsiaiškinai iš jos piešinių, - paprašė Vajermenas.

- Gerai. Pradėkim nuo nesezoninio uragano. Jį sukėlė Elizabeta, greičiausiai padedant Persei.

- *Juokaujat?* - sušuko Džekas.

- Persė pakuždėjo Elizabetai, kur ieškoti šiukšlių lauko, o mergaitė išklojo savo tėvui. Tarp atliekų jis rado... tarkim, gražią, porcelianinę, maždaug pėdos aukščio moterį. - Taip, tą figūrą mintyse mačiau kuo aiškiausiai. Ir tuščias, bevyzdes akis, atrodančias kaip perlai. - Ji tapo Elizabetos prizu, sąžiningu atlygiu. Pagaliau išnirusi iš vandens, *rimtai* griebėsi darbo.

Džekas tyliai paklausė:

- Edgarai, bet iš kur toks daiktas galėjo atsirasti?

Man panižo liežuvį išdrožti: *Anais laikais gyvavo vyresnieji dievai, ir buvo jie karaliai bei karalienės*. Nenutuokiau, iš kur traukiau šią frazę, bet žinojau, kad ją sumąsčiau ne pats. Prikandau lūpą. Nejaučiau jokio noro išgirsti tų žodžių, netgi skaisčiai apšviestame kambaryje. Tiesiog palingavau galva.

- Neįsivaizduoju. Ir nenumanau, kokiai valstybei priklausė laivas, kuris atplaukė į vietinius kraštus, galbūt prakiurdė korpusą į Kito rifą ir atsikratė dalimi krovinio. Nesu tikras dėl nieko... bet man rodos, Persė turėjo nuosavą burlaivį, kurį pasikvietė išsikapsčiusi iš vandens ir galutinai užvaldžiusi talentingos mergaitės sąmonę.

- Mirusiųjų laivą, - pratarė Vajermenas. Dėl baimės ir nuostabos išraiškos, jo veidas įgavo vaikiškų bruožų. Kieme tankią lapiją sudrebino vėjas; rododendrai įniko linkčioti galvelėmis, ir mūsų ausis pasiekė mieguistas, krantą plaunančių bangų šniokštimas. Nuo tada, kai atvykau į Dumą Ky, mūšos garsus dievinau visuomet. Jie patiko ir dabar... bet sykiu gąsdino. - Laivą, kuris vadinasi... kaip? “Persefonė”?

- Galbūt. Man, be abejo, buvo atėję į galvą, jog žodžiu "Perse" arba "Persė" Elizabeta sutrumpino ilgesnį vardą. Tačiau dabar svarbiau kas kita. Mes kalbam ne apie graikų mitologiją, o apie gerokai senesnę, siaubingesnę esybę. Ir išbadėjusią. Šiuo atžvilgiu, panašią į vampyrus. Tik ji geidžia sielų, ne kraujo. Bent aš taip manau. Naująją "lėlę" Elizabeta turėjo ne ilgiau negu mėnesį, ir vienas Dievas žino, kaip per tą laiką Garnio Lizde klostėsi gyvenimas. Bet vargu ar labai smagiai.

- Ar būtent tada Ystleikas nusikalė sidabrinius žeberkliukų antgalius? - paklausė Vajermenas.

- Šito nepasakysiu. Aš dar daug ko nežinau - juk visą informaciją perėmiau iš mergaitės, vos išaugusios iš kūdikystės amžiaus. Apie kitą *jos* gyvenimą nieko nenutuokiu, nes Elizabeta liovėsi piešusi. Jei vėliau ir atsiminė senus laikus...

- ...pasistengė vėl juos pamiršti, - užbaigė Džekas.

Vajermenas niūriai pridėjo:

- Prieš mirtį buvo beužmirštanti praktiškai viską.

- Pameni piešinius, kuriuose visi plačiai šiepiasi tarsi apspangę narkomanai? Elizabeta jais bandė atkurti prisiminimuose išlikusį pasaulį. Prieš Persę egzistavusį, laimingesnį pasaulį. Iki to momento, kai nuskendo seserys, ji siaubingai bijojo kam nors atskleisti, kas darosi, nes dėl visų įvykių jautėsi kalta.

- Kokių įvykių? - šįsyk paklausė Džekas.

- Tiksliai nežinau, bet viename paveikslėlyje mačiau senamadišką, ant galvos pastatytą juodaodžio žokėjaus statulėlę. Jos simbolis akivaizdus. Anais laikais Elizabetai *viskas* atrodė apvirtę aukštyn kojomis. - Apie mergaitės sąmyšį, suprantama, bylojo iš kitos užuominas, bet kol kas man nesisekė jų įžvelgti, ir aš galvojau, jog nūnai mintis derėtų nukreipti kitur. - Man rodos, prieš paskęstant Tesei ir Lorai, šeima praktiškai kalėjo Garnio Lizde.

- Ir tiktai Elizabeta numanė kodėl? - pasitikslino Vajermenas.

- Sunku pasakyti. - Patraukiau pečiais. - Gal kažką nujautė auklė Melda. *Greičiausiai* kažką žinojo.

- *Kas gyveno name po lobio atradimo, bet prieš pradingstant dvynukėms?* - pasiteiravo Džekas.

Susimąsčiau.

- Na, porai savaitgalių iš mokyklos, ko gero, buvo grįžusios Marija ir Hana, o dalį kovo ir balandžio Džonas Ystleikas turbūt keliavo darbo reikalais. *Nuolat* ten gyveno auklė Melda, Tesė su Lora ir Elizabeta. Pastaroji mėgino piešiniais numarinti savo naująją "draugę". - Aplaižiau perdžiūvusias lūpas. - Paišė spalvotais pieštukais, kuriuos radome pintinėje. Gal net dieną prieš prigeriant dvynukėms. Nes Persė ją nubaudė

paskandindama seseris. Kaip norėjo nubausti *mane* priversdama Tomą Railį užmušti Pemą. Turiu omenyje, už tai, kad kišu nosį, kur nereikia.

- Viešpatie švenčiausias, - sukuždėjo Džekas. Vajermenas mirtinai išbalo.

- Iki tol, spėju, Elizabeta nieką tesuprato. - Pagalvojęs gūžtelėjau. - Po velnių, aš nė nepamenu, ką *pats* suvokdavau būdamas ketverių. Tačiau prieš Persės atsiradimą baisių dalykų jai išgyventi neteko - neskaitant traumos, kurią patyrė iškritusi iš brikelės ir kurios, guldau galva, neprisiminė. Blogiausiu atveju, pasitaikydavo, jog tėtis užsiversdavo jaunėlę ant kelio ir pliaukštelėdavo per užpakaliuką, arba jai užtvodavo per delną, jeigu Elizabeta mėgindavo pasičiupti neatvėsusius auklės Meldos pyragaičius su uogiene. Ką mažylė galėjo žinoti apie blogio prigimtį? Paprasčiausiai sumetė, kad iš geros lėlės Persė tapo bjauria ir nevaldoma - kuo toliau tuo labiau, - todėl ją reikėjo pašalinti. Taigi Libita atsisėdo, pasiėmė pieštukus, keletą popieriaus lapų ir sau tarė: “Man pavyks. Jei paišysiu lėtai ir kaip galėdama geriau, man pavyks”. - Porai sekundžių nutilau, atžagaria ranka perbraukiau akis. - Man regis, aš esu teisus, bet garantuoti nedrįsčiau. Nenustebčiau, jei daug ką supainiojau su savo atsiminimais. Mano sąmonė vėl krečia pokštus. Idiotiškas, sušiktas išdaigas.

- Ramiau, *muchacho*, - tarė Vajermenas. - Neskubėk. Kaipgi Elizabeta ruošėsi sunaikinti Persę?

- Nupiešti ir ištrinti.

- Persė neleido?

- Ji nieko nežinojo, beveik esu tuo tikras. Nes Libita bandė nuslėpti savo užmačias. Tik neklausk kaip, nes nepasakysiu. Jei tau įdomu, ar keturmetė mergaitė pati sumąstė tokį būdą...

- Labai tikėtina, - įsiterpė bičiulis. - Manau, panašiai sugalvotų bet kuris keturmetis.

- Niekaip nesuprantu, kaip ji galėjo veikti, Persei nežinant, - tarė Džekas. - Mažas vaikas?

- Aš irgi nežinau, - atsakiau.

- Šiaip ar taip, Elizabetai nepasisekė, - priminė Vajermenas.

- Teisingai. Manau, ji kai ką nupiešė ir užbaigusi darbą visą paveikslėlį ištrynė. Žmogų tikrai būtų nudobusi, kaip aš pribaigiau Ledinuką Brauną. Bet Persė - ne žmogus. Ji perpyko ir atsimokėjo Elizabetai pasiimdama dvynukes, kurias mažylė dievino. Tesė ir Lora nepatraukė į Šešėlių paplūdimį ieškoti lobio. Jas ten nuvarė. Abidvi atsidūrė vandenyje ir... prapuolė.

- Bet ne visiems laikas, - pastebėjo Vajermenas, iš aš sumečiau, kad jis galvoja apie tam tikras pėdutes. Jau nekalbant apie padarą, apsilankiusį mano virtuvėje.

Vėjo gūsiai taip sustiprėjo, kad įlankos pusėje kažką pakėlė ir nutrenkė į namo sieną. Mes visi pašokome.

- Kaip ji pričiupo Emerį Polsoną? - paklausė Džekas.

- Nežinau.

- Ir Adrianą, - pridūrė Vajermenas. - Į Persės gniaužtus pateko ir ji?

- Nežinau, - pakartojau. - Galbūt. - Nenoriai pridėjau: - Greičiausiai.

- Adrianos mes nematėme, - tarė bičiulis.

- Kol kas.

- Bet dvynukės nuskendo, - murmtelėjo Džekas lyg mėgindamas kažką įsisąmoninti. - Toji baidyklė Persė įviliojo jas į vandenį. Ar panašiai.

- Taip, - patvirtinau. - Ar panašiai.

- Tuomet prasidėjo paieškos. Į salą privažiavo pašaliečių.

- Neabejotinai, Džekai, - sutiko Vajermenas. - Juk žmonės girdėjo, kad jos prapuolė. Pavyzdžiui, Šeningtonas.

- Tą ir sakau. Vadinas, Elizabeta, tėtukas, namų šeimininkė paprasčiausiai tylėjo ir niekam nė žodžiu neprasitarė, kas ten vyko.

- Neturėjo, iš ko rinktis, - pasakiau. - Ką Džonas Ystleikas galėjo paskelbti keturioms ar penkioms dešimtims savanorių? "Mano dukras pagrobė baubas, dairykitės baubo"? Nenustebčiau, jeigu jis pats nenutuokė, kas nutiko. Bet kažkuriuo momentu, žinoma, išsiaiškino. - Mintyse iškilo klykiančio Ystleiko portretas. Klykiančio ir kraujuojančio.

- Akivaizdu, kad "neturėjo, iš ko rinktis", - pritarė Vajermenas. - Man tik įdomu, kad atsitiko, kai paieškos baigėsi. Prieš pat mirtį ponia Ystleik užsiminė, esą ją reikia užmigdyti nuskandinant. Kalbėjo apie Persę? Jei taip, kaip tokį prašymą išpildyti?

Papurčiau galvą.

- Nenumanau.

- *Kodėl?*

- Todėl, kad likusius atsakymus rasime pietiniame salos gale. Autentiškojo Garnio Lizdo griuvėsiuose. Ten veikiausiai slepiasi ir Persė.

- Ką gi, - linktelėjo bičiulis, - jeigu jau nesiruošiame pustyti padų iš Dumos, galime keliauti ten, kur siūlai.

- Atsižvelgiant į Tomo lemtį, kitos išeities nėra. Aš pardaviau daugybę paveikslų, o "Skoto" šeimininkai neužlaikys jų amžiams.

- Išpirkite savo darbus, - paragino Džekas. Nors tokią galimybę jau buvau apsvarstęs.

Vajermenas palingavo galvą.

- Didžiuma savininkų jo kūrinių neatsisakys. Net už dvigubą kainą. Ir šita istorija jų neįtikins.

Trumpam nutilome.

Galiausiai prabilau:

- Bet dieną ji silpnesnė. Iškylą pradėsime devintą ryto.

- Tvarkelė. - Džekas atsistojo. - Būsiu čia penkiolika minučių po pusės devynių. O dabar važiuosiu per tiltą ir grįšiu į Sarasotą. - *Tiltas*, pagalvojau, ir mano smegeninėje sukirbėjo idėja.

- Mielai prašom likti čia, - pasiūlė Vajermenas.

- Po mūsų *pokalbio?* - vienas jaunuolio antakis šovė viršun. - Su visa pagarba, bet... nieku gyvu, biče. Pasimatysim rytoj.

- Neužmiršk ilgų kelnių ir tvirtų batų. Pietinė salos dalis kaip reikiant apžėlusi, ir ten gali veistis gyvačių. - Vajermenas pirštais pagremžė savo skruostą. - Berods, rytoj į "Ebotą-Vekslerį" man prisistatyti neteks. Ponios Ystleik giminaičiai galės šiepti dantis vieni kitiems. Apmaudu... ei, Džekai!

Link durų judėjęs vaikinas sustojo ir atsisuko.

- Tu kartais neįsigijai kokių nors Edgaro kūrinukų?

- Aš... hmm... na...

- Pasakok. Išpažintis apvalo sielą, *companero.*

- Vieną eskizą. - Džekas pamindžikavo vietoje, ir man susidarė įspūdis, kad jis nuraudo. - Nupieštą rašalu. Ant voko nugarėlės. Palmė. Aš... eee... vieną dieną jį išžvejojau iš šiukšliadėžės. Atleiskit, Edgarai. Kaltas.

- Nieko baisaus, bet piešinį sudegink. Gal padovanosiu tau kitą, kai visa tai užsibaigs. - *Jei išvis kada nors baigsis*, pagalvojau bet nepridūriau.

Jaunuolis palinksėjo.

- Gerai. Parvežti jus į Didįjį Rožinuką?

- Liksiu čia, su Vajermenu, - atsakiau, - bet iš pradžių *privalau* užsukti namo.

- O taip, - tarė Džekas. - Pižama ir dantų šepetukas.

- Ne. Pintinė ir tie sidabriniai žeber...

Atgijo telefono aparatas, ir mes susižvalgėme. Nuojauta tvirtino, kad manęs laukia blogos naujienos. Širdis nusirito į kulnus, o skrandis šovė aukštyn vėl virtęs liftu. Po antro skambučio nukreipiau akis į Vajermeną. Tas pažiūrėjo į mane. Jis irgi žinojo, jog nieko gero neišgirsime. Pakėliau ragelį.

- Čia aš, - prislėgtu balsu pratarė Pema. - Laikykis, Edgarai.

Jei kažkas taip pasako, mintyse jūs visuomet prisisegate savotišką saugos diržą, bet šis retai kada padeda. Dauguma žmonių jo nė neturi.

- Rėžk.

- Bozgalvį radau namuose, perdaviau tavo žodžius. Jis, suprantama, ėmė klausinėti, bet aš atsakiau, kad skubu ir pati nedaug ką žinau. Žodžiu, kalbant trumpai, Bozgalvis sutiko išpildyti, ką prašei. "Vardan senų gerų laikų", pareiškė.

Maudulys krūtinės srityje išplito.

- Tada pamėginau susisiekti su Ilze. Beveik buvau tikra, kad įsi-

jungs autoatsakiklis, tačiau atsiliepė ji. Iš balso, atrodė pailsusi, bet užtikrino, kad jaučiasi normaliai. Rytoj paskambinsiu Lindai...

- *Pema...*

- Tuojau, tuojau. Kai baigiau šnekėti su Ilze, surinkau Keimeno numerį. Po antro ar trečio skambučio kažkas pakėlė ragelį, ir aš pradėjau gražbyliauti, nes galvojau, jog kalbu su tavo psichologu. - Žmona šiek tiek patylėjo. - Kaip paaiškėjo, šnekėjausi su jo broliu, kuris pranešė, kad grįždamas iš oro uosto Keimenas užsuko į "Starbaks" nusipirkti kavos. Bestovint eilėje, jį ištiko širdies smūgis. Greitoji pagalba nuvežė Keimeną į ligoninę, bet šios paslaugų neprisireikė. Anot brolio, jis mirė vietoje. Pasidomėjo, ko man reikėjo, bet aš atsakiau, jog dabar tai nesvarbu. Ar teisingai pasielgiau?

- Taip. - Mano nuomone, Keimeno nusipirktas eskizas negalėjo paveikti psichologo brolio ar ko nors kito. Savo darbą jis atliko. - Dėkui.

- Nežinau, ar tave paguosiu, bet galbūt jis pasimirė *atsitiktinai* - Keimenas buvo velniškai mielas žmogus, tik, iš pažiūros, jam derėjo atsikratyti daugybe papildomų svarų.

- Taip, gal ir tavo tiesa, - sumurmėjau neabejodamas, kad ji klysta. - Pasikalbėsime vėliau.

- Gerai. - Pema padvejojo. - Edi, saugokis.

- Tu irgi. Užsirakink duris, įsijunk signalizaciją.

- Aš visuomet taip darau.

Ji nutraukė ryšį. Kitapus namo su naktimi ginčijosi bangų mūša. Dešiniąją mano ranką nutvilkė niežulys. Pagalvojau: *Garbės žodis, aš tave vėl nupjaučiau, jei tiktai galėčiau prigriebti. Iš dalies todėl, kad neprikrėstum tiek bėdų. Bet svarbiausia - man labai norisi tave užčiaupti.*

Tiesą sakant, problemas kėlė ne amputuota ir ne išlikusi ranka, o moters pavidalo, į raudoną apsiaustą įsisupęs padaras, kuris manimi naudojosi, kaip suknista spiritistine Vidža lentele.

- Kas yra? - paklausė Vajermenas. - *Muchacho*, nelaikyk mūsų nežinioje.

- Keimenas, - išspaudžiau. - Širdies smūgis. Jis negyvas.

Pamąsčiau apie savo kūrinius, saugomus "Skoto" galerijoje, apie visus parduotus paveikslus. Kurį laiką juos ten palaikys, bet galų gale... pinigai nuverčia kalnus. Šitas šūkis - netgi ne vyrų taisyklė, o sumauta amerikietiško gyvenimo būdo aksioma.

- Eime, Edgarai, - paragino Džekas. - Nuvešiu jus namo, vėliau grįšime čia.

Nesakyčiau, kad į Mažąjį Rožinuką lipome ramiai (iš rankos nė akimirkai nepaleidau sidabrinės žvakidės, kurią laikiau atstatęs prieš save), tačiau jokių nuotykių mes nepatyrėme. Vieninteles dvasias, plevenan-

čias name, atstojo jaudrūs kriauklelių šnabždesiai. Sudėjau piešinius atgal į raudonąją pintinę. Džekas čiupo ją už rankenų ir nunešė žemyn. Pridengiau jį iš užnugario, kol išėjome laukan. Tuomet užrakinau Didžiojo Rožinuko duris, nors neaišku, kokia iš to *nauda*.

Keliaujant atgal į *El Palacio*, mano galvą pervėrė mintis... dingtelėjo pakartotinai. Skaitmeninį "Nikon" fotoaparatą palikau namie ir ten sugrįžti netroškau, bet...

- Džekai, ar tu turi "Polaroidą"?

- Žinoma, - atsiliepė jis. - Pasak mano tėvo, "seną, bet praktišką žaisliuką". Prisireikė momentinių nuotraukų?

- Kai rytoj važiuosi pas mus, sustok prie pakeliamo tilto iš Keisio Ky pusės. Nutrauk paukštelius ir valteles.

- Gerai...

- Porą sykių vogčiomis nufotografuok ir patį tiltą. Jei konkrečiau, keltuvo mechanizmą.

- Kodėl? Kurių galų?

- Ketinu nupiešti tiltą be pakėlimo įrangos, - paaiškinau. - Tada, kai išgirsiu sireną, kuri praneša, kad po juo ruošiasi plaukti laivas. Vargu ar variklis su hidraulinėmis sistemomis išties pranyks, bet, jei pasiseks, išvesiu juos iš rikiuotės ir nieko neprileisiu prie Dumos Ky. Bent jau automobilių.

- Rimtai? Tikrai galvojate, kad sugebėsite pakenkti tiltui?

- Užduotis bus nesudėtinga žinant, kaip dažnai jis pats genda. - Įbedžiau akis į tamsų vandenį ir vėl pagalvojau apie Tomą Railį, kuriam turėjau sugrąžinti norą gyventi. Kurį, velniai rautų *buvau* pastatęs ant kojų - Tik gaila, jog negaliu sau nupiešti saldaus miego.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (IX)

Pasistenkite įžiūrėti, ką rodo paveikslas. Tai nelengva, bet įmanoma. Jeigu nepasiseks, jums prieš akis daug kas prasprūs. Žinau geriau nei bet kuris kitas, kadangi spoksodamas į Karsono Džounso ir dukters - Šypsniuko bei Pupos - nuotrauką tariausi suvokiąs, ko dairausi, tačiau tiesos įžvelgti nepajėgiau. Nes juo nepasiklioviau? Taip, bet... na, gal skambės juokingai, bet aš nebūčiau pasitikėjęs jokiu *vyru, kuris drįstų gvieštis mano brangiosios, mylimosios dukters, mano Ilzės.*

Susiradau jo vieno nuotrauką, aptikau ir jų abiejų fotografiją. Pareiškiau sau, esą pirmoji man nereikalinga, nes ji niekuo nepadės - jei noriu išsiaiškinti, kokius planus jis puoselėjo mano dukros atžvilgiu, savo stebuklingąja ranka privalėjau palytėti juos abu, kaip porą.

Matot, kaip klydau?

Jeigu būčiau palietęs pirmąją nuotrauką, nuoširdžiai patyrinėjęs Karsoną Džounsą, vilkintį "Tvins" marškinėlius, ko gero... ne, neabejotinai būčiau susigaudęs, kad, iš esmės, vaikinas nekenksmingas. Bet į ją dėmesio nekreipiau. Ir niekuomet savęs neklausiau kodėl, jeigu vyrukas išties kėlė grėsmę Ilzei. Paskui nupiešiau ją vienui vieną, *įsmeigusią žvilgsnį į teniso kamuoliukus, kurie plūduriavo vandenyje.*

Nes mergytė tenisininkės suknute, žinoma, įkūnijo mano dukrą. Kaip beveik visos mergaitės, pieštos ir tapytos Dumoje Ky. Netgi tos, kurias vaizdavau panašias į Rebą, Libitą ar - vienu atveju - į Adrianą.

Vienintele išimtimi tapo moters pavidalas, įsigaubęs į raudoną apsiaustą.

Ji.

Liesdamas Ilzės ir jos vaikino atvaizdą pajutau mirtį, nors anuomet ir nenorėjau sau to pripažinti. Iliuzinės mano rankos pirštai užčiuopė pražūtį, pakibusią tarytum debesys, iš kurių netrukus pliūptelės liūtis.

Spėjau, kad jai pavojų kelia Karsonas Džounsas, štai, kodėl norėjau, jog duktė nuo jo laikytųsi atokiau. Tačiau su gresiančia nelaime jaunuolis neturėjo nieko bendra. Persei magėjo mane sustabdyti - ji pasiryžo žūtbūt mane pričiupti, kai aptikau senus Libitos piešinius ir pieštukus, - bet savo ginklu pasirinko ne Karsoną Džounsą. Ir netgi vargšeliu Tomu naudojosi tiktai kaip laikina priemone.

Palietęs nuotrauką padariau klaidingą prielaidą ir nepastebėjau akivaizdaus dalyko: mirtis sklido ne nuo vaikino, ji kybojo virš Ilzės.

Širdies gilumoje, ko gero, suvokiau apsirikęs.

Antraip kodėl nupiešiau tuos prakeiktus teniso kamuoliukus?

ŽAIDIMO PABAIGA

Vajermenas paragino išgerti migdomųjų, kad lengviau sumerkčiau akis. Atsisakiau, nors pasiūlymas ir labai viliojo. Užtat pasiėmiau sidabrinį žeberkliuką. Bičiulis irgi vieną pastvėrė. Dėl savo plaukuoto pilvo, truputį iškilusio virš mėlynų, palaidų glaudžių, ir Džonui Ystleikui, nardytojui, priklausančio ginklo, kurį gniaužė dešine ranka, priminė juokingą suvyriškėjusį Kupidoną. Vėjas dar labiau pakilo - nūnai jis riaumojo palei namo sienas ir švilpė įveikdamas kampus.

- Miegamųjų durys lieka atviros? - paklausė Vajermenas.
- Žinoma.
- Jei naktį kas nors nutiks, žviek kaip skerdžiamas.
- Klausau, Hiūstone. Tau siūlau elgtis panašiai.

- Edgarai, Džekas nenukentės?
- Ne, jei tik sudegins eskizą.
- Kaip jautiesi žinodamas, kas nutiko tavo draugams?

Keimenui, išmokiusiam mąstyti asociacijomis. Tomui, įtikinėjusiam neprarasti namų aikštelės pranašumo. Kaip jaučiausi sužinojęs, kokia lemtis jiems išpuolė?

Stengiausi tvardytis, be abejo. Aš nustėrau, ir mane apėmė sielvartas, bet meluočiau, jei sakyčiau, kad nepajutau niekingo palengvėjimo. Kai kuriais atžvilgiais, žmonės būna tikri mėšliai. Nes Keimenas su Tomu, nors ir neblogi draugai, nepriklausė ratui artimųjų, kurių likimas iš tikrųjų man rūpėjo. Prisiartinti prie *pastarųjų* Persė nevaliojo. Ir jeigu mes negaišime laiko, Keimenas su Tomu taps vienintelėmis aukomis.

- *Muchacho?*
- Pusė velnio, - pratariau tyliu, lyg iš tolumos atvilnijusiu balsu. - Pašauk, jei tau manęs prireiks, ir nedvejok. Vargu ar man pavyks bent nusnūsti.

Gulėjau ir žiopsojau į lubas, greta, ant spintelės, pasidėjęs sidabrinį žeberklą. Klausiausi nenurimstančių vėjo šuorų ir nuolatinio mūšos gausmo. Pamenu, mąsčiau: *Manęs laukia ilga naktis*. Bet galų gale užmigau.

Sapnavau Libitos seseris. Ne Bjaurias Dručkes, o dvynukes.

Mergaitės bėgo.

Jas persekiojo dičkis.

Kuris turėjo *DANTYŠ*.

Pabudau nušliuožęs ant grindų beveik visu kūnu, neskaitant kairiosios kojos, kietai kirmijančios lovoje. Lauke tebeošė vėjas ir bangos. Krūtinėje širdis talžėsi neką silpniau negu į krantą dūžtantys volai. Mintyse iki šiol regėjau siaubingą, ryškų vaizdą - kaip skendo Tesė, į kurios kulkšnis įsikibo glebios, bet nepermaldaujamos rankos.

Tačiau širdį privertė daužytis ne dvynukių, sprunkančių nuo varlės-baidyklės, sapnas; ne dėl jo atsipeikėjau ant grindų jausdamas, kaip burnoje nusėdo vario prieskonis, ir įniko spirgėti visų mano nervų galiukai. Tokia būsena užvaldo, kai susapnuojate košmarą ir pakirdęs prisimenate, jog užmiršote kažką svarbaus: tarkim, išjungti viryklę, dėl ko namą užtvindė dujų tvaikas.

Nuo lovos nutempiau koją, ir ji, atsitrenkusi į grindis, ėmė skausmingai dilgsėti. Susiraukęs patryniau pėdą. Iš pradžių man dingojos, kad brūžuoju medinę trinką, bet tirpulys, galiausiai atlėgo. Užtat pojūtis, jog pamiršau kažką gyvybiškai reikšmingo, neišblėso.

Bet ką? Manyje žioravo viltis, kad ekspedicija į pietinį salos galą padės užbaigti nelemtus, tarsi pūliuojanti žaizda kamuojančius reikalus.

Didžiausiu kliuviniu, aišku, taps tikėjimas, jog susidursime su neįprastais dalykais, bet šitą užtvarą mes įveiksime, jei tik rytoj, tvieskiant skaisčiai Floridos saulei, nepasiduosime baimei. Nenustebčiau, jeigu pamatytume paukščius, skraidančius aukštyn kojomis, arba priešakyje išdygtų sapnuota pabaisa varlė; vis dėlto nuojauta tvirtino, kad šios esybės tebuvo šmėklos, puikiai tinkančios gąsdinti šešiametes mergaites, bet negalinčios paveikti suaugusių vyrų ir juo labiau tų, kurie apsiginklavo žeberklais su sidabriniais antgaliais.

Be to, į kelionę, žinoma, pasiimsiu pieštukus bei sąsiuvinį.

Spėjau, jog Persė pabūgo manęs ir neseniai įgauto mano talento. Būdamas vienas, vis dar neatsigavęs po mažne mirtinos traumos (ir neatsikratęs noro nusižudyti), galėjau jai pagelbėti. Nes, kad ir ką dabar pliurpčiau, anas Edgaras Frimentlas neturėjo kito gyvenimo - anas Edgaras Frimentlas, vegetavęs invalido egzistencijoje, tiesiog pakeitė pušų foną į palmes. Bet kai įsigijau naujų draugų... kai supratau, kas aplinkui darosi ir nusprendžiau pakeisti įvykių eigą...

Tuomet tapau pavojingas. Tiksliai nežinojau, ką Persė sumąstė - neskaitant to, jog siekė vėl užimti savo vietą pasaulyje, - bet, matyt, galvojo, kad vienarankis talentingas dailininkas didžiai prisidėtų prie jos piktadarybių. Viešpatie, apnuodytus paveikslus galėjau išsiuntinėti po visą planetą! Bet dabar aš pasipriešinau, kaip ir Libita. Todėl mane pirmiausiai reikėjo sustabdyti, o paskui nurašyti.

- Mažumėlę pavėlavai, kale, - sukuždėjau.

Bet kodėl iki šiol užuodžiau dujas?

Paveikslai, ypač grėsmingiausi, iš “Mergaitės ir laivo” serijos, saugiai užrakinti, išgabenti iš salos, kaip prašė Elizabeta. Pemos tikinimu, iš šeimos ir draugų rato eskizus įsigijo tiktai Bozgalvis, Tomas ir Ksanderis Keimenas. Paskutiniams dviem jau niekuo nebepadėsiu, kad ir kaip norėčiau, o Bozgalvis prižadėjo savąjį sudeginti, taigi, šiuo atžvilgiu, viskas *gerai*. Prisipažinęs dėl smulkios vagystės, nuo pavojų apsisaugojo netgi Džekas. Iš Vajermeno pusės buvo sumanu jį pakamantinėti, tik keista, kodėl bičiulis nepaklausė manęs, ar aš pats vaikinui ko nors nedovano...

Oras gerklėje sustingo į ledą. *Pagaliau* atsiminiau, ką užmiršau. Nakties gūdumoje, už lango maurojant vėjui. Taip susitelkiau į prakeiktą parodą, kad iš galvos visiškai iškrito, kas iš manęs gavo dovanų *prieš* jos atidarymą.

Ar galiu jį pasiimti?

Mano atmintis, vis dar linkusi spyriotis, kartais nustebindavo ryškiais spalvoto filmo kadrais. Kaip, pavyzdžiui, dabar. Mintyse išvydau basą Ilzę, stovinčią Mažajame Rožinuke, vienais šortais ir viršutine maudymosi kostiumėlio dalimi, sustingusią priešais molbertą. Paprašiau dukros žengtelėti į šoną, kad įžiūrėčiau piešinį, kuris ją taip užbūrė. Paveikslą, kurio nė neprisiminiau tapęs.

Ar galiu jį pasiimti?

Kai duktė pasitraukė į šalį, pamačiau mergytę tenisininkės suknute. Sprendžiant iš raudonų plaukų, žvelgiau į Rebą, į mylimąją iš kito savo pasaulio. Tačiau ji įkūnijo ir Ilzę - "Mergaitės ir laivo" serijoje sėdinčią valtelėje - bei vyresniąją Elizabetos seserį, Adrianą, nes suknelė su mėlynomis apvadų kilputėmis priklausė Adei. (Šito žinoti negalėjau, bet neabejojau esąs teisus; naujienas pašnibždėjo Elizabetos kūriniai, sukurpti anais laikais, kai ją visi tebevadino Libita.)

Ar galiu jį pasiimti? Aš noriu šito.

O gal kažkas *siekė*, jog Ilzė jo užsigeistų.

Pamėginau susisiekti su Ilze, sakė Pema. *Beveik buvau tikra, kad įsijungs autoatsakiklis, tačiau atsiliepė ji.*

Aplink lėlės-mergaitės kojas kėpsojo teniso kamuoliukai. Kiti ant vilnelių plaukė kranto pusėn.

Iš balso, atrodė pailsusi, bet užtikrino, kad jaučiasi normaliai.

Ar tikrai? Ar išties normaliai? Aš jai dovanojau prakeiktą paveikslą. Savo panelytei, kuriai nieko neįstengdavau atsakyti. Ilzei paprašius, suteikiau jam vardą, nes duktė paskelbė, neva visi dailininkai privalo kūrinius kaip nors pavadinti. "Žaidimo pabaiga", pasiūliau anuomet, ir nūnai tuodu žodžiai nuskambėjo mano galvoje nelyginant varpo dūžiai.

Svečių kambaryje telefono nebuvo, todėl nuslinkau į koridorių, rankoje sugniaužęs sidabrinį žeberkliuką. Kad ir kaip troškau kuo skubiau paskambinti Ilzei, akimirką sudelsiau ir pro atvirą tarpdurį dirstelėjau į gretimą kambarį. Vajermenas ramiai knarkė riogsodamas ant lovos tarytum į krantą išmestas banginis. Jo žeberklas su sidabriniu antgaliu gulėjo šalia, prie vandens stiklinės.

Praėjau pro šeimos portretą ir nusileidęs laiptais smukau į virtuvę. Čia vėjo gausmas ir bangų ošimas buvo girdėti gerokai aiškiau negu kitur. Prie ausies priglaudžiau ragelį... bet šiame viešpatavo tyla.

Na, žinoma, nejau manei, kad Persė užmirš telefonus?

Bet nukreipęs akis į aparatą, pastebėjau dvi ryšio linijas žyminčius mygtukus. Virtuvėje neužtekdavo vien tik pakelti ragelio. Panosėje sumurmėjau maldelę, spūstelėjau "1 LINIJĄ" ir už savo pastangas sulaukiau atpildo. Signalo. Jau ruošiausi nykščiu durti į pirmą skaitmenį, kai suvokiau, jog nepamenu Ilzės numerio. Adresų knygelę palikau Didžiajame Rožinuke, ir jos telefono numeris visiškai išgaravo man iš galvos.

Kuo toliau, tuo labiau pypsėjimas priminė sirenas. Nors tylios - ragelį padėjau ant spintelės, - tamsioje virtuvėje jos skambėjo griausmingai ir kurstė mintis apie nelaimes. Apie policijos automobilius, reaguojančius į smurtinius nusikaltimus. Greitąją pagalbą, skubančią į avarijos vietą.

Pirštą bedžiau į mygtuką ir signalą užčiaupiau. Kaktą įrėmiau į žvarbų didžiojo *El Palacio* šaldytuvo plieną. Tiesiai prieš mano akis puikavosi magnetukas su užrašu BŪTI STORULIAIS MADINGA. Aha, pagalvojau, o paskutinė mirusiųjų mada - grįžti į gyvųjų pasaulį. Ant šaldytuvo durų pamačiau ir magnetizuotą bloknoto laikiklį su stipriai nudrožtu, prie virvelės pritvirtintu pieštuku.

Vėl nuspaudžiau "1 LINIJĄ" ir surinkau 411. Įrašytas balsas pasveikino mane susisiekus su "Verizon" informacijos tarnyba, ir paklausė, koks miestas bei valstija man reikalingi. "Providensas, Rodailendas", atsakiau. Žodžius tariau aiškiai, tarytum vaidindamas teatro scenoje. Kol kas sėkmė mane lydėjo. Deja, Ilzės vardas, kad ir kaip pabrėžtinai jį išdrožiau, privertė automatą užspringti. Galų gale mane sujungė su žmogumi, o tas, patikrinęs katalogus, pranešė, ką įtariau: Ilzės numeris į telefonų knygą neįtrauktas. Paaiškinau operatoriui, jog skambinu savo dukrai dėl labai svarbaus reikalo. Pašnekovas atsakė mano prašymą perduosiąs vadovui, kuris greičiausiai padės užmegzti ryšį su mano atžala, bet ne anksčiau, kaip aštuntą, rytų juostiniu laiku. Pažvairavau į mikrobangų krosnelės laikrodį. Šis rodė 02:04.

Nuleidau ragelį ir užsimerkiau. Galėjau prikelti Vajermeną, kad jis paieškotų Ilzės numerio savo raudonojoje užrašų knygutėje, bet mane kankino nuojauta, jog užtrukčiau per ilgai.

- Aš pajėgsiu, - ištariau, nors didelių vilčių nepuoselėjau.

Be abejo, išgirdau Keimeno balsą. *Koks tavo svoris?*

Šimtas septyniasdešimt keturi svarai. Suaugęs mažiausiai svėriau šimtą penkiasdešimt. Skaičiai nušvito mano sąmonėje: 174150. Užsižiebė *raudonai*. Penki iš jų pažaliavo, vienas po kito. Nepraplėšdamas vokų, stvėriau pieštuko galiuką ir juos pabraižiau ant bloknoto lapelio: 40175.

Koks tavo sveikatos draudimo numeris, pasiteiravo Keimenas.

Iš tamsos išniro ryškiai raudoni skaičiukai. Žali tapo keturi iš jų, kuriais papildžiau pirmuosius penkis. Atsimerkęs išvydau vingiuotą, žemyn nukreivojantį užrašą 401759082.

Numerį atpažinau, bet man tebetrūko vieno skaitmens.

Dėl to nesijaudink, nuramino mano smegeninėje tūnantis Keimenas. *Žmonėms, kuriuos vargina atminties sutrikimai, telefonai su klaviatūra tapo nuostabia dovana. Išvyk iš galvos visas mintis ir tiesiog surink jau turimus skaičius. Paskutinįjį nuspausi be jokių problemų. Kur nukreipti pirštą, prisimins rankos raumenys.*

Vildamasis, kad jis neklysta, įjungiau pirmąją ryšio liniją, suspaudžiau Rodailendo kodą ir 759-082. Mano smilius nesudvejojo. Jis numygo paskutinį skaitmenį, ir kažkur Providense ėmė skambėti telefonas.

- A-alio...? Kas... sia?

Sekundei įtikėjau, jog vis dėlto susimoviau. Balsas priklausė moteriai,

tik, regis, vyresnei negu mano dukra. Gerokai. Ir apsvaigusiai nuo vaistų. Tačiau aš atsispyriau pradiniam impulsui pasakyti: "Atleiskit, ne ten pataikiau" ir nutraukti ryšį. *Iš balso, atrodė pailsusi*, minėjo Pema. Bet jei čia iš tiesų Ilzė, ji turėjo būti ne šiaip pavargusi, o mirtinai nusiplūkusi.

- Ilze?

Ilgą laiką tvyrojo tyla. Pradėjau manyti, kad bekūnis pašnekovas iš Providenso nutrenkė telefoną į šoną. Ūmai suvokiau prakaituojąs, taip gausiai, jog užuodžiau save, kaip ant šakos kybančią beždžionę. Galiausiai ausis pervėrė tie patys žodžiai:

- A-alio...? Kas... sia?

- Ilze!

Jokios reakcijos. Jutau, kad ji ruošiasi į mane numoti ranka. Už lango riaumojo vėjas, paplūdimį talžė mūša.

- Panelyt! - užstaugiau. - Panelyt, nedrįsk padėti ragelio!

Riksmas padėjo.

- Tė... tyy? - vargais negalais išskiemenuotas žodis spinduliavo neapsakomą nuostabą.

- Taip, mieloji, čia tėtis.

- Jei tu tikrai esi tėvelis... - stojo dar viena ilga pauzė. Mintyse ją regėjau virtuvėje, basą (kaip Mažajame Rožinuke, kuriame duktė žiopsojo į lėlės ir vandenyje plūduriuojančių teniso kamuoliukų paveikslą), nukorusią galvą, dėl ko aplink veidą užkrito plaukai. Išsiblaškiusią, galbūt svyruojančią ties pamišimo riba. Pirmą kartą Persei pajutau ne vien baimę, bet ir neapykantą.

- Ilze... panelyt... paklausyk manęs.

- Sakyk, koks mano internetinis vardas. - Jos toną papildė savotiškos, sukrėtimą išduodančios klastos gaidos. - Jei tu tikrai esi tėvelis, sakyk, koks mano internetinis vardas.

Jeigu neprisiminsiu, duktė numes ragelį, susigaudžiau. Nes kažkas bandė Ilzę mulkinti, mėgino ją pričiupti, aplinkui rezgė voratinklius. Ne, ne kažkas. *Ji.*

Ilzės internetinis vardas.

Kelias sekundes, aišku, jo atgaminti neįstengiau.

Tu pajėgsi, užtikrino Keimenas, bet psichologas buvo negyvas.

- Tu nesi... mano tėtis, - kitame laido gale pratarė išsiblaškiusi mergina, ir aš vėl pajutau, kad ji rengiasi nutraukti pokalbį.

Mąstyk asociacijomis, ramiai pasiūlė Keimenas.

Netgi tada, pagalvojau, nors pats nežinau kodėl. *Netgi tada, netgi vėliau, netgi dabar, netgi taip...*

- Tu ne mano tėtis, o *ji*, - išvogravo Ilzė sau nebūdingu balsu, kuris priklausė apsvaigusiam, žodžius nutęsiančiam žmogui. - Mano tėvelis negyvas. Mačiau sapne. Viso ge...

- *Jei taip!* - riktelėjau nepaisydamas, kad galiu prižadinti Vajermeną. Apie jį nė negalvojau. *Jeitaipmergyt!*

Ilzė atsiliepė dar po vienos, ilgos pauzės:

- O pabaiga?

Mano sąmonė eilinį kartą klaikiai ištuštėjo. Bet ją veikiai pervėrė išganingos mintys: *Be krašto, be galo, begalybės ženklai...*

- 88, - atsakiau. - Jeitaipmergyt88.

Šįsyk tyla, rodės, truko ištisą amžinybę. Galop Ilzė pravirko.

- Tėti, ji sakė, jog tu žuvęs. Ir aš tuo patikėjau, bet ne todėl, kad sapnavau. Ne, skambino mama... pranešė apie Tomo mirtį. Mano sapne tu buvai liūdnas ir bridai į įlanką, kol tave nuskandino grįžtamoji banga.

- Aš neprigėriau, brangioji. Viskas gerai. Patikėk manimi.

Istoriją, kurią ji išklojo fragmentais ir žodžių pliūpsniais, nuolat pertraukdavo ašaros ir nukrypimai. Akivaizdu, kad girdėdama mano balsą duktė aprimo, tačiau įprastos dvasinės būsenos neatgavo. Protarpiais vapėjo be sąryšio, keistai pasiklydusi laiko tėkmėje. Apie parodą "Skoto" galerijoje kalbėjo taip, lyg toji įvyko prieš savaitę, vienu momentu nuklydo į lankas pranešdama, esą jos draugę suėmė už "pasiganymą". Sulig paskutiniu žodžiu beprotiškai nusikvatojo, tarsi būtų prisigėrusi arba apsvaigusi nuo narkotikų. Kai paklausiau, ką reiškia "pasiganymas", Ilzė atsakė, jog tai nesvarbu. Galbūt šiuos įvykius viso labo susapnavo, pridūrė. Dabar jos galva prasiblaivė... bet sraigteliai į savo vietas *nesugrįžo*. Mintyse skambėjo *jos* balsas, kuris sklido ir iš tualeto kanalizacijos.

Kažkuriuo metu virtuvėje pasirodė Vajermenas. Įjungęs fluorescencines lempas atsisėdo už stalo ir priešais save pasidėjo žeberklą. Klausėsi, ką šneku, netardamas nė žodžio.

Ilzė pareiškė, kad pasijuto keistokai - anot jos, "šiurpokai-baugokai", - vos tiktai grįžo į savo butą. Iš pradžių jautėsi apdujusi, bet gana greitai skrandį sutraukė šleikštulys, kaip tądien, kai vieninteliu Dumos Ky keliu važiavome patyrinėti pietinės salos dalies. Padėtis nenumaldomai prastėjo. Iš kriauklės atvilnijęs moters balsas paskelbė, neva jos tėvas mirė. Vėliau Ilzė išėjo pasivaikščioti su viltimi, kad lauke pavyks atsigaivelėti, bet ganveik nusprendė grįžti namo.

- Matyt, kalti Lavkrafto apsakymai, kuriuos skaičiau paskutiniais metais vidurinėje, ruošdama projektą anglų kalbos pamokai. Vis rodėsi, jog mane kažkas seka. Toji moteris.

Bute Ilzė ėmė virtis avižinę košę manydama, kad pavalgius koktumas atlėgs, bet nuo tirštėjančio maisto vaizdo ją dar labiau supykino - plakamoje masėje vaidenosi kaukolės, klykiančių vaikų veidai. Ir moters fizionomija, turinti per daug akių. Moteris iš košės pasakė, esą jos tėvas miręs, bet mama to dar nežino - kai išgirs naujieną, būtinai surengs vakarėlį.

- Tuomet aš nuėjau miegelio, - pasakojo duktė nejučia prašnekdama vaikiška maniera. - Susapnavau, kad *ji* nemelavo, ir tu, tėti, išties mirei.

Norėjau paklausti, kada skambino motina, bet abejojau, ar Ilzė ką nors prisimins, be to, dabar man labiau rūpėjo kas kita. Viešpatie, nejau Pema nepajuto, kad ji ne vien pailsusi? Ir juo labiau po mūsų pokalbio? Negi žmona tokia kurčia? Sunku patikėti, jog dukters balse aš vienintelis girdėjau sąmyšį, bylojantį apie visišką išsekimą. Bet galbūt šnekėdama su motina Ilzė jautėsi šiek tiek geriau? Nors Persė nestokojo galios, netgi jai veikiausiai reikia laiko, siekiant įgyvendinti savo užmačias. Ypač, kai nuo aukos skiria didelis atstumas.

- Ilze, ar tu tebeturi mano dovanotą piešinį? Mergaitę su teniso kamuoliukais? "Žaidimo pabaigą"?

- Štai dar vienas keistas dalykas, - atsiliepė ji. Mane užvaldė nuojauta, jog duktė *stengiasi* kalbėti rišliai, kaip girtas vairuotojas, kuris kelių patrulio akivaizdoje apsimeta blaiviu. - Ketinau paveikslą įsirėminti, bet taip ir neprisiruošiau, todėl paprasčiausiai smeigtuku prisegiau prie sienos didžiajame kambaryje. Na, žinai, svetainėje-virtuvėje. Kur tave vaišinau arbata.

- Taip. - Ilzė jau kurį laiką gyveno Providense, bet jos namuose svečiuotis man neteko.

- Norėjau aiškiai... aiškiai jį matyti... o kai grįžau nammmhr...

- Apėmė snaudulys? Nedrįsk užmigti, panelyt.

- Ne, aš nemiegu... - tačiau jos balsas prityko.

- Ilze! Pabusk! *Praplėšk sušiktas blakstienas!*

- Tėti! - pasipiktino duktė. Sykiu išsibudino.

- Kas nutiko paveikslui? Kas įvyko, kai sugrįžai?

- Radau jį miegamajame. Ko gero, pati perkėliau - netgi pastebėjau tą patį raudoną smeigtuką, - bet negalėjau atgaminti kada. Tam piešiniui tarsi norėjosi būti arčiau manęs. Argi ne juokinga?

Juokas manęs neėmė.

- Tėveli, jei tu mirtum, gyvenimas man taptų nemielas. Aš irgi užsimanyčiau numirti. Gulėti sustingusi kaip... kaip akmuo! - ji nusikvatojo. Prisiminęs Vajermeno dukrą nė nešyptelėjau.

- Ilze, įdėmiai klausykis, ką sakau. Labai svarbu, kad elgtumeis, kaip liepsiu. Ar įvykdysi mano nurodymą?

- Taip, tėti. Jei tiktai jis neatims daug laiko. Aš... - išgirdau, kaip ji žiovauja, - ...nusivariusi nuo kojų. Dabar, kai žinau, kad esi sveikas gyvas, gal net sugebėsiu numigti.

Taip, Ilzė užmigs nesunkiai. Sumerks akis po "Žaidimo pabaigos" paveikslu, raudonu smeigtuku prisegtu prie sienos. Atsibus manydama, jog mūsų pokalbį susapnavo, įsitikinusi, kad jos tėvas nusižudė Dumoje Ky.

Čia Persės darbas. Tos raganos. *Kalės*.

Įniršis perliejo mane, lyg sureagavęs į spragtelėjimą pirštais. Tarytum nė nebūtų niekur pradingęs. Bet aš negalėjau jam leisti aptemdyti mano proto arba prasiskverbti į paviršių, antraip Ilzė nuspręstų, kad pykstu ant jos. Suspaudžiau ragelį tarp ausies ir peties. Ištiesiau ranką, kumštyje įkalinau laibą, chrominį kriauklės čiaupą.

- Ilgai netruksi, mieloji. Bet tai padaryti privalai. Paskui galėsi miegoti.

Vajermenas prie stalo sėdėjo nekrutėdamas, įsmeigęs akis į mane. Lauke krantą griausmingai pliekė bangos.

- Panelyt, kokia tavo viryklė?

- Viryklė? Dujinė. - Ji vėl prajuko.

- Gerai. Įmesk paveikslą į orkaitę. Užtrenkusi dureles, įjunk ugnį. Didžiausią. Sudegint tą daiktą.

- Ne, tėti! - Ilzė visiškai atsipeikėjo ir pasibaisėjo neką mažiau nei išgirdusi, kaip ištariau "sušiktą", gal net labiau. - Man jis *patinka!*

- Žinau, mieloji, bet bjauriai jaustis tave verčia būtent paveikslas. - Rengiausi pasakyti dar kažką, bet susilaikiau. Jei dėl visko kaltas piešinys, kuo neabejojau, aiškinti jai smulkmenų nereikės. Ilzė pati suvoks, kad kalbu tiesą. Užuot pratęsęs, įnirtingai spūsčiojau čiaupą. Podraug apgailestavau, jog mano kumštis gniaužia ne tos raganos gerklę.

- Tėveli, tu tikrai manai...

- Nemanau, o žinau. Paimk paveikslą, Ilzę. Aš luktelėsiu prie telefono. Paimk jį, įgrūsk į orkaitę ir sudegink. Tučtuojau.

- Ge... gerai. Minutėlę.

Duktė su trenksmu nuleido ragelį.

- Ji padarys, ko reikalauji? - paklausė Vajermenas.

Nespėjus man atsiliepti, pasigirdo pokštelėjimas, kurį lydėjo šalta čiurkšlė, apliejusi mano ranką iki alkūnės. Pažiūrėjau į čiaupą savo delne ir į tą vietą, nuo kurio jį atlaužiau. Leidau nukristi į kriauklę. Iš metalinės bigės tryško vanduo.

- Greičiausiai, - atsakiau ir pridėjau: - Atleisk.

- *De nada*. - Bičiulis priklupo atidarė spintelės, esančios po kriaukle, dureles, įkišo ranką tarp šiukšliadėžės bei atliekų maišų ir kažką pasuko. Iš sutreškinto čiaupo plūstanti srovė susilpnėjo. - *Muchacho*, tu pats nenutuoki, koks esi stiprus. O gal ir žinai.

- Atleisk, - pakartojau, bet ant savęs nepykau. Nors šiek tiek įspjoviau delną, ir iš žaizdelės sunkėsi kraujas, jaučiausi daug geriau. Į galvą netikėtai atėjo mintis, jog kadaise to čiaupo vietoje galėjo būti žmonos kaklas. Nieko stebėtino, kad ji panūdo su manimi išsiskirti.

Lūkuriavome sėdėdami. Sekundinė laikrodžio rodyklė labai lėtai įveikė vieną ratą ir pradėjo kitą. Vandens srautas, kliokęs virš kriauklės, virto vangiu upeliuku. Staiga išgirdau labai tylų dukters balsą:

- Jau grįžau... aš jį turiu... ir... - ji suspigo. Sunku pasakyti, iš nuostabos ar skausmo. Galbūt ir vieno, ir kito.

- Ilze! - užrėkiau. - *Ilze!*

Žaibiškai pašokęs Vajermenas šonu tvojosi į kriauklės kraštą. Atsigrįžo į mane ir klausiamai paskėsčiojo rankomis. Papurčiau galvą - *nežinau*. Mano veidu žliaugė prakaitas, nors virtuvėje nebuvo labai šilta.

Svarsčiau, ko griebtis - kam paskambinti, - kai Ilzė grįžo prie telefono. Suburbuliavo, kaip nuo nusigalavęs žmogus. Bet prakalbo *savo* tonu.

- Jėzau Kristau.

- Kas atsitiko? - vos tvardžiausi, kad nepradėčiau šaukti. - Ilze, *kas atsitiko?*

- Jo nebėra. Užsiliepsnojo ir sudegė. Pro orkaitės langelį mačiau, kaip iš piešinio beliko pelenai. Bet man teks pleistriuku užlipdyti plaštaką. Tu neklydai, tėti. Paveikslėlis iš tiesų savyje turėjo kažką blogo. - Duktė nusijuokė virpančiu balsu. - Prakeiktas daiktas niekaip nenorėjo lįsti vidun. Vis susigarankščiuodavo ir... - ji vėl nervingai pakrizeno. - Sakyčiau, kad įsipjoviau į popieriaus kraštelį, bet žaizda *neprimena* pjūvio, ir jausmas buvo kitoks. Atrodė, tarsi jis įkando.

Svarbiausia, mąsčiau, kad ji rimtai nenukentėjo. Tuo tarpu Ilzė džiaugėsi, jog nieko nenutiko man. Mudu abu buvome sveiki gyvi. Bent taip galvojo kvailelis dailininkas. Prižadėjau dukrai rytoj skambtelėti.

- Ilze? Dar vienas prašymas.

- Taip, tėti. - Balsas priklausė visiškai budriam ir atsigavusiam žmogui.

- Nueik prie viryklės. Ar orkaitė apšviečiama?

- Taip.

- Įjunk lemputes. Pasakyk, ką matai.

- Luktelėk. Belaidį telefoną palikau miegamajame.

Stojo dar viena pauzė, bet šįkart trumpesnė.

- Vien pelenai, - grįžusi pranešė.

- Puiku.

- Tėti, o kaip kiti tavo paveikslai? Tokie patys, kaip maniškis?

- Bandau jais pasirūpinti, brangioji. Bet šitą istoriją papasakosiu rytoj.

- Gerai. Ačiū, tėveli. Tu iki šiol esi mano didvyris. Aš tave myliu.

- Ir aš tave myliu.

Mudu nenumanėme, jog šnekėjomės paskutinį sykį. Kas gali tokius dalykus žinoti? Bent tiek gerai, kad pokalbio pabaigoje apsikeitėme šiltais žodžiais. Aš jų niekada nepamiršiu. Nieko ypatingo, bet vis šis tas. Kitiems išpuola dar prastesnis likimas. Tų žodžių nesiliauju sau kartojęs ilgomis naktimis, kai negaliu užmigti.

Kitiems išpuola dar prastesnis likimas.

* * *

Susmukau priešais Vajermeną ir į delną įrėmiau kaktą.

- Prakaituoju kaip kiaulė.

- Nemanai, kad peršlapai sulaužęs ponios Ystleik čiaupą?

- Atlei...

- Dar kartą atsiprašysi, ir aš tau užvošiu. Tu šauniai pasidarbavai. Ne kiekvienam pavyksta išgelbėti dukters gyvybę. Pavydžiu tau, garbės žodis. Alaus nori?

- Išvemčiau jį ant stalo. Pieno turi?

Jis pažiūrėjo šaldytuve.

- Tikro nėra. Tiktai pusgaminio.

- Šliūkštelėk burnelę.

- Edgarai, tu esi pakvaišęs subingalvis. - Vis dėlto sulčių stiklinę Vajermenas pripildė pieno-grietinėlės mišiniu. Išmaukiau viską iki paskutinio lašo. Paskui jis lėtai nusvyravo laiptais į antrą aukštą, spausdamas drūtą žeberkliuką su sidabriniu antgaliu tarytum pagyvenęs laukinis iš džiunglių.

Grįžęs į svečių kambarį atsiguliau ir vėl įsispitrijau į lubas. Man skaudėjo ranką, bet dėl to galvos nekvaršinau. Ji įsipjovė plaštaką, aš prasidrėskiau savąją. Rodės, taip ir turėjo būti.

Stalas prateka, pagalvojau.

Nuskandink ją, kad užmigtų, pridūriau mintyse.

Elizabeta sakė dar kažką, tačiau jos žodžių atgaminti nespėjau, nes prisiminiau kai ką svarbesnio: Ilzė sudegino "Žaidimo pabaigą" be jokių pasekmių, neskaitant pjūvio - arba įkandimo.

Reikėjo ją perspėti, kad žaizdą dezinfekuotų, pamaniau. *Man irgi derėtų praplauti savąją.*

Užmigau. Šįsyk sapnuose jokia milžiniška varlė apie pavojų neįspėjo.

Sulig aušra mane prižadino dunkstelėjimas. Lauke šniokščiantys vėjo gūsiai - stipresni nei anksčiau, - pakėlė vieną iš Vajermeno šezlongų ir jį trenkė į namo sieną. O gal ryškiaspalvį skėtį, po kuriuo mudu pirmą kartą gėrėme šaltą žalią, labai gaivinančią arbatą?

Užsitempiau džinsus, visa kitą, įskaitant ir žeberkliuką sidabriniu antgaliu, palikau ant grindų. Buvau tikras, kad Emeris Polsonas pakartotinai manęs neaplankys, tik ne dieną, kai šviesu. Pasižiūrėjau, kaip laikosi Vajermenas, tiktai dėl visa ko, nes puikiai girdėjau jį knarkiant ir švilpčiojant. Bičiulis vėl drybsojo ant nugaros, plačiai praskėtęs rankas.

Laiptais nusileidau į virtuvę, pažvelgęs į sulaužytą čiaupą ir stiklinę, kurioje pridžiūvo pieno putos, palingavau galva. Iš spintelės iškrapštęs didesnį stiklą, pripildžiau jį apelsinų sultimis. Laikydamas rankoje gėri-

mą išėjau į užpakalinę verandą. Prakaituotus mano plaukus nuo kaktos ir smilkinių nupūtė stiprus, bet šiltas vėjas. Jis nuteikė maloniai. Ramino. Nusprendžiau prasivaikščioti iki paplūdimio ir ten išgerti sultis.

Įveikęs tris ketvirtadalius medinio tako stabtelėjau, panūdau nuryti pirmą gurkšnį. Iš pakrypusios stiklinės nuvarvėjo keli lašai, aptaškę basą mano koją, bet į drėgmę neatkreipiau jokio dėmesio.

Įlankoje, ant vienos, vėjo sušiauštos bangos, link kranto plaukė ryškiai žalias teniso kamuoliukas.

Tai nieko nereiškia, mintyse sau tariau, bet neįtikinau. Šiam vaizdui atsivėrus prieš akis, kaipmat supratau, kokia jo prasmė. Sviedžiau stiklinę į jūravižes ir krypuodamas leidausi į kojas - demonstravau bėgimo techniką, kurią Floridoje puoselėjo Edgaras Frimentlas.

Iki medinio tako galo nusigavau per penkiolika sekundžių, gal greičiau, bet per tą laiką pamačiau dar tris, pakrantės kryptimi nešamus teniso kamuoliukus. Paskui šešis, aštuonis. Dauguma plūduriavo į dešinę nuo manęs - šiaurės pusėje.

Nežiūrėdamas, kur einu, nėriau nuo takelio krašto. Sumataravau rankomis ir nusileidau ant smėlio. Tempo nemažinau, bet ant kojų galėjau išsilaikyti, jeigu iš pradžių į žemę būčiau įsirėmęs sveikąja galūne. Deja, man nepasisekė. Nuo kelio iki gyjančio klubikaulio zigzagais nuvilnijo skausmas, ir aš tėškiaus ant paplūdimio smėliuko. Vos už šešių colių nuo savo nosies išvydau nelemtą kamuoliuką permirkusiais, susiplojusiais pūkeliai.

Ir užrašą, atspausdinta prakeiktomis juodomis raidėmis: DUNLOP.

Sunkiai atsistojau, paklaikusį žvilgsnį nukreipiau įlankos linkme. Priešais *El Palacio* pastebėjau vos keletą kamuolėlių, užtat tolėliau, šiaurėje, prie Didžiojo Rožinuko artėjo ištisa flotilė - nemažiau kaip šimtinė.

Tai nieko nereiškia. Jai pavojus negresia. Ilzė sudegino piešinį ir dabar miega savo bute, už tūkstančio mylių nuo salos. Gyva sveika.

- Tai *nieko* nereiškia, - ištariau garsiai, tačiau šilti, mano plaukus glostantys vėjo šuorai nelauktai atvėso. Nušlubčiojau link Didžiojo Rožinuko, kur žvilgėjo šlapias, suslėgtas smėlis. Priešakyje į dangų debesimis purpčiojo cypliai. Kartkartėmis prie mano kojų banga atplukdydavo vieną kitą kamuolėlį. Ant drėgno, susigulėjusio kranto jų netrūko. Galop nusikapsčiau iki pralaužtos dėžės, ant kurios pamačiau užrašus *"Dunlop" teniso kamuoliukai* ir FABRIKO ŠŪKIS: "BUS PADARYTA". Ją supo vandenyje plūduriuojantys kamuoliukai.

Pasileidau tekinas.

Atrakinau duris ir raktą palikau, kyšantį iš spynos. Nusvirduliavau prie telefono, ant kurio žybčiojo pranešimų lemputė, ir spūstelėjau au-

toatsakiklio mygtuką. Bejausmis vyriškas automato balsas informavo. kad žinutė gauta 06:48. Vos prieš pusvalandį. Iš garsiakalbio pratrūko šaukti Pema. Nukoriau galvą kaip žmogus, mėginantis apsisaugoti nuo šukių, kurios, išsprogus stiklui, skrieja tiesiai į jo veidą.

- Edgarai, policija man pranešė, kad Ilzė negyva! Sakė, ją bute nužudė moteris, vardu Merė Ajer! Viena iš tavo *draugų!* Mūsų *dukrą* nužudė iš Floridos atsibeldusi meno gerbėja, tavo *bičiulė!* - ji pratrūko šlykščiai raudoti... ir staiga nusikvatojo. Girdint juoką, iš siaubo stingo širdis. Pasijutau taip, lyg viena iš atlekiančių šukių perrėžė skruostą. - Paskambink man, šunsnuki! Ir pasiaiškink! *Juk tu tikinai, kad jai niekas NEGRESIA!*

Riksmą vėl pakeitė ašaros, kurias nutraukė spragtelėjimas. Šį lydėjo pratisas atviros linijos zvimbimas. Užtildžiau jį nuspaudęs mygtuką.

Išėjau į verandą, nužvelgiau vilnyse tebesiūbuojančius teniso kamuoliukus. Jaučiausi susidvejinęs, tarsi stebėjau save iš šalies.

Mažajame Rožinuke negyvos dvynės paliko man žinią - *kur mūsų sesuo?* Nejau turėjo omenyje Ilzę?

Kone girdėjau, kaip toji ragana krizena ir linkčioja galva.

- Ar tu čia, Perse? - paklausiau.

Langų tinklelius drebino kiaurai besismelkiantys vėjo gūsiai. Krantą talžė bangos, reguliariai it metronomas. Virš vandens klykavo paukščiai. Paplūdimyje įžiūrėjau dar vieną sutrūkusią, jau perpus į smėlį įsikasusią teniso kamuoliukų dėžę. Jūros lobis, *caldo* atlygis. O, taip, ji mane stebėjo. Laukė, kol palūšiu. Persės (kas, sargybiniai?) parankiniai dieną gal ir miegojo, bet tiktai ne ji.

- Aš laimiu, tu laimi, - pasakiau. - Galvoji, tavo žodis paskutinis? Sumanioji Persė.

Gudrumo jai, žinoma, nestigo. Šitą žaidimą žaidė nuo neatmenamų laikų. Nujaučiau, jog toji esybė buvo sena jau tada, kai Izraelio vaikai tebelenkė nugaras Egipto soduose. Kartais miegodavo, bet dabar būdravo.

Ir turėjo labai ilgas rankas.

Suzirzė telefonas. Grįžau į svetainę vis dar neatsikratęs susidvejinimo jausmo - vienas Edgaras žingsniavo medinėmis grindimis, kitas pleveno viršum pirmojo galvos - ir pakėliau ragelį. Skambino Darijus. Iš balso, rodėsi prislėgtas.

- Edgarai? Kas jus apsėdo? Kodėl prašėte sulaikyti paveiks...

- Ne dabar, Darijau, - atsakiau. - Ša. - Nutraukiau ryšį ir surinkau Pemos numerį. Skaitmenis atgaminau kuo puikiausiai, nes nesistengiau jų iškrapštyti iš sąmonės gilumos. Tą darbą už mane atliko nuostabusis atminties raumenėlis. Man netikėtai dingtelėjo, jog žmonės jaustųsi daug geriau, jei turėtų tik tokios rūšies atmintį.

Pema šnekėjo ramiau. Nenutuokiu, ko išgėrė, bet vaistai jau ėmė veikti. Mudu bendravome dvidešimt minučių. Didžiąją pokalbio dalį žmona verkė, retsykiais pažerdavo kaltinimų, bet aš nesigindavau, ir jos įtūžis sunykdavo iki sielvarto bei sąmyšio. Esmę išsiaiškinti pavyko, bent taip tariausi. Vienos svarbios smulkmenos mudu nežinojome, tačiau, kaip pasakė išmintingas žmogus, "Negali trenkti tiems, kurių nematai", o Pemai skambinęs policijos atstovas nepasakojo, ką Merė Ajer atsinešė į mūsų dukters butą.

Neskaitant pistoleto, suprantama. "Beretos".

- Anot policijos, visą kelią ji važiavo automobiliu, beveik niekur nesustojo, - vangiai dėstė Pema. - Dėl ginklo, lėktuvu skristi negalėjo. Kodėl taip pasielgė? Kas kaltas - vienas iš tavo sumautų *paveikslų?*

- Be abejo, - atsakiau. - Merė kažkurį įsigijo. Apie *ją* nė sykio nepagalvojau. Man nerimą kėlė tik prakeiktas Ilzės *vaikinas.*

Buvusioji žmona - dabar jau tikrai buvusioji, - šaltai ištarė:

- Čia *tavo* darbas.

Taip, jos teisybė. Man derėjo susiprotėti, kad Merė Ajer nusipirks bent vieną kūrinį ir veikiausiai norės drobės iš "Mergaitės ir laivo" serijos - pačios nuodingiausios. Savojo laimikio palikti "Skote" nesiruošė, nes gyveno netoliese, Tampoje. Kas žino, galbūt ji vežėsi paveikslą nudrengto "Mersedeso" bagažinėje, kai mane pametėjo iki ligoninės. Iš ten veikiausiai pasuko į Deiviso salas, namuose ketindama prigriebti savo ginklą. Po velnių, gal net įsigijo pistoletą pakeliui į šiaurę.

Nujaučiau, kad, šiuo atžvilgiu, su tiesa neprasilenkiau. Juk žinojau, koks Merės požiūris į mano darbus.

- Pema, saloje vyksta kažkas labai bjauraus, ir...

- Edgarai, galvoji, man rūpi, kas ten darosi? Arba kodėl toji moteris taip pasielgė? Dėl tavęs, žuvo mūsų duktė! Aš nebenoriu su tavimi kalbėtis! Nebenoriu tavęs *matyti!* Verčiau išsidursiu akis nei dar sykį pažiūrėsiu į tavo paveikslus! Kaip gaila, jog kranas tavęs nepribaigė. - Jos balse išgirdau šiurpinantį mąslumą. - Štai, kur būtų laiminga pabaiga.

Trumpam įsivyravo tyla, kuri užleido vietą pratisam signalui. Man knietėjo šveisti telefoną į sieną, bet virš galvos plevenantis Edgaras pagrūmojo pirštu ir įspėjo, kad aparatą pavertęs nuolaužomis tik pradžiuginčiau Persę. Todėl švelniai nuleidau ragelį ir kokią minutę stovėjau svyruodamas... ir gyvas, užtat su pasauliu atsisveikino mano devyniolikmetė dukra - kaip paaiškėjo, išprotėjusi meno kritikė ją ne nušovė, o paskandino vonioje.

Labai lėtai išslinkau laukan. Duris palikau atidarytas. Jų rakinti nemačiau prasmės. Į namo sieną rėmėsi šluota, su kuria nuo tako nuvalydavau smėlį. Pašnairavus į ją, niežtėti ėmė dešinioji ranka. Prieš veidą

kilstelėjau dešinįjį delną. Nors jo neįžiūrėjau, pajutau, kaip gniaužiasi pirštai, ir į delną sminga keli ilgi nagai. Kiti, manding, buvo trumpesni, nelygūs. Greičiausiai nulūžo. Kažkur name - turbūt Mažajame Rožinuke, - gulėjo pora vaiduokliškų nagų.

- Atstok, - tariau. - Palik mane ramybėje ir išgaruok.

Tačiau niežulys nepakluso. Jis skausmingai varstė ne vien amputuotą dilbį, bet ir plaštaką.

- Tuomet surask mano dukrą, - paprašiau. Skruostais pasruvo ašaros. - Sugrąžink ją. Nutapysiu, ką tik užsigeisi, tiktai atgaivink Ilzę.

Jokios reakcijos. Prie įlankos viso labo stovėjo vienarankis žmogus, kuriam niežėjo iliuzinę galūnę. Vienintelė šmėkla, sklandanti virš galvos, priklausė jam pačiam.

Pulsuojantys dilgčiojimai išplito ir sustiprėjo. Stvėriau šluotą, verkdamas iš sielvarto ir dėl nepakenčiamų, nenumalšinamų, siaubingai varginančių peršulių, bet staiga suvokiau, jog savo sumanymo neįgyvendinsiu - vienarankis negali sulaužyti šluotkočio sau į kelią. Atšliejęs jį į sieną, sveikąja koja smogiau į medį. Pasigirdo triokštelėjimas, ir šerpetotas lūžgalys nulėkė šalin. Prieš ašaromis aptekusias akis pakėliau apatinę šluotos dalį rantytu galu ir linktelėjau. Bus gerai.

Užsukau už namo kampo, žengiau paplūdimio kryptimi, tolimiausia sąmonės kertele užfiksuodamas, kaip po Didžiuoju Rožinuku šurmuliuoja kriauklės, kurias užliedavo bangos, atplūstančios į tamsą ir vėl nuslūgstančios.

Kai sustingau ant šlapio, susigulėjusio, vietomis teniso kamuoliukais išmargino smėlio, galvoje šmėkštelėjo mintis, tiksliau, paskutiniai Elizabetos žodžiai, pasakyti Vajermenui: *Tu norėsi, bet to daryti negalima.*

- Per vėlu, - ištariau, ir gija, kuri mane jungė su Edgaru, pakibusiu virš galvos, nutrūko. Jam nusklendus, artimiausios kelios minutės nugrimzdo į nebūtį.

PIETINIS SALOS GALAS

Pamenu tik tai, kad manęs atvažiavo Vajermenas. Pamenu, kaip žengiau porą žingsnių, atsiminiau, jog Ilzė žuvusi, ir susmukau ant kelių. Gėda prisipažinti, bet sielvartas alkio nenustelbė. Jaučiausi išbadėjęs.

Bičiulis, vesdamas mane pro atviras duris, tvirtino, neva aš viso labo susapnavau košmarą. Papurčiau galvą ir atsakiau, kad Merė Ajer išties nužudė mano dukrą, nuskandino ją vonioje. Žinojau, jog neklystu.

Bet Vajermenas nusijuokė ir pareiškė, esą man tik vaidenasi. Vieną siaubingą akimirką juos patikėjau.

Mostelėjau į autoatsakiklį.

- Išklausyk žinutę, - liepiau ir svirduliuodamas patraukiau į virtuvę. Kai pasigirdo Pemos balsas - *Edgarai, policija man pranešė, kad Ilzė negyva*, - tiesiai iš dėžutės šlamščiau kvietinius dribsnius. Mane užvaldė keistas pojūtis, jog tapau objektinio stiklelio dalimi. Netrukus būsiu pakištas po mikroskopu ir ištyrinėtas. Kitame kambaryje nutilo autoatsakiklis. Aš tebečiaumojau sausus pusryčius. Ką veikiau paplūdimyje, prieš pasirodant Vajermenui, atgaminti neįstengiau. Epizodas išsitrynė iš atminties, kaip, pavyzdžiui, daugybė dalykų, kurių nevaliojau prisiminti, po avarijos atsipeikėjęs ligoninėje.

Išgriebiau paskutinę saują dribsnių, susiverčiau juos į burną ir pabandžiau nuryti, bet maistas užstrigo gerklėje. Na, ir gerai. Tiesiog puiku. Vyliausi, kad jie mane numarins. Užspringti *nusipelniau*. Galų gale kamšalas nuslydo. Vilkdamas kojas parlingavau į svetainę. Vajermeną radau stovintį prie telefono, išsproginusį akis.

- Edgarai... *muchacho*... dėl Dievo meilės, kas...?

- Vienas iš mano paveikslų, - atsakiau. Šliurinęs nesilioviau. Dabar, kai užkimšau skrandį, panūdau vėl nugrimzti į užmarštį. Bent trumpam. Tiesą sakant, man ne tiek norėjosi, kiek reikėjo. Aš sulaužiau šluotkotį... vėliau išdygo Vajermenas. Kas nutiko tarp šiųdviejų įvykių? Nežinojau.

Nusprendžiau, kad aiškintis *nė netrokštu*.

- Drobės...?

- Vieną įsigijo Merė Ajer. Kertu lažybų, jog kažkurią iš "Mergaitės ir laivo" serijos. Pirkinio galerijoje nepaliko. Mums derėjo susiprotėti. *Aš* turėjau susigaudyti. Vajermenai, privalau pagulėti. Snūstelėti. Porą valandų, gerai? Paskui mane prižadinsi, ir mes keliausime į pietinį salos galą.

- Edgarai, tu ne... tik ne po to, kas atsitiko...

Į bičiulį nebežvelgiau. Galva tarytum pasunkėjo šimtu svaru, bet man pavyko išspausti:

- *Ji* nieko panašaus iš manęs nesitiki. Kad ir kaip ten būtų, tašką teks padėti šiandieną. Prikelk mane po dviejų valandų.

Laukujės Didžiojo Rožinuko durys atsidarydavo į rytų pusę, ir nūnai pro atvirą tarpdurį plūdo ryški saulės šviesa, nutvieskusi Vajermeno veidą, kuriame atsispindėjo tokia nuoširdi, išraiškinga užuojauta, kad vos begalėjau ją tverti.

- Tvarka, *muchacho*. Dvi valandos.

- Kol kas pasirūpink, kad į salą niekas nekištų nosies. - Nežinau,

ar paskutinius mano žodžius jis išgirdo. Tuo momentu jau stovėjau priešais savo miegamąjį ir sakinį užbaigiau murmėdamas. Po kelių sekundžių sudribau ant lovos, šalia Rebos. Užgniaužęs norą nusviesti ją per kambarį - lygiai taip pat atsispyriau pagundai nutrenkti telefoną, - veidą prispaudžiau prie bekaulio kūno ir pratrūkau ašaromis. Užmigau verkdamas.

- Kelkis. - Kažkas mane purtė. - Atsibusk, Edgarai. Metas judėti, jeigu ketiname griebtis veiksmų.

- Hmm... abejoju, ar jis atsigaivelės. - Kitas balsas priklausė Džekui.

- Edgarai! - Vajermenas delnu užplojo per abu mano skruostus. Anaiptol ne švelniai. Užmerktas akis pervėrė skaisti šviesa, raudoniu nudažiusi mano pasaulį. Stengiausi nekreipti dėmesio į stimulus - kitapus vokų manęs nieko gero nelaukė, - bet bičiulis neatlyžo. - *Muchacho!* Kelkis! Jau dešimt minučių po vienuolikos.

Paskutiniai žodžiai suveikė. Atsisėdau ir pažiūrėjau į Vajermeną, kuris priešas mano veidą laikė šviestuvą, taip arti, kad jutau nuo lemputės sklindantį karštį. Už jo nugaros stovėjo Džekas. Širdį nudegino suvokimas, jog Ilzė - mano Ilzutė - negyva, bet aš pasistengiau tas mintis išvyti iš galvos.

- *Vienuolikta!* Juk sakiau pažadinti po dviejų valandų! O jei Elizabetos giminaičiai nuspręs...

- Nesijaudink, *muchacho*. Paskambinau į laidotuvių biurą ir visiems liepiau laikytis atokiau nuo Dumos. Pribūriau, kad mūsų trijulė susirgo raudonuke. Labai užkrečiama liga. Be to, susisiekiau su Darijumi ir pranešiau apie tavo dukrą. Kol kas paveikslų jis niekam nesiųs. Vargu ar tau dabar svarbu...

- Aišku, kad svarbu. - Atsistojęs delnu pasitryniau veidą. - Persė nebegalės dar kam nors pakenkti.

- Užjaučiu, Edgarai, - tarė Džekas. - Velniškai užjaučiu dėl jūsų netekties. Nežinau, ar jums nuo to bus lengviau...

- Bus, - užtikrinau. Gal su laiku. Jei nuolat sau tai kartosiu, jeigu nenuleisiu rankų. Atvirai kalbant, avarija man suteikė tiktai vieną vertingą pamoką. Nori gyventi toliau? Tuomet nesigręžiok atgal, žvelk pirmyn. Sakyk “Aš pajėgsiu”, net kai suvoki, kad meluoji.

Vienas jų atnešė mano rūbus ir apavą. Bet šiandienos darbui reikėjo ne sportbačių, o tvirtų batų, kuriuos buvau pasidėjęs drabužinėje. Džekas avėjo “Džordžija Džajants” aulinius ir vilkėjo marškinius ilgomis rankovėmis. Puiku.

- Vajermenai, užvirtum kavos? - paprašiau.

- Laiko mums užteks?

- Turės užtekti. Privalėsiu pasiimti tam tikrus daiktus, bet iš pradžių man reikia išsibudinti. Jums, vyručiai, kuras irgi nepamaišytų. Džekai, padėk apsiauti batus.

Vajermenas išėjo į virtuvę. Jaunuolis priklupo, pagelbėjo man įkišti kojas į batus ir juos surišo.

- Ką tu žinai? - paklausiau.

- Daugiau nei norėčiau, - atsakė jis. - Bet nieko nesuprantu. Per jūsų parodą su ta moterimi šnekėjau. Berods, Mere Ajer, ar ne? Ir ji man *patiko*.

- Man taip pat.

- Kol miegojote, Vajermenas skambtelėjo jūsų žmonai. Ji nenorėjo labai ilgai kalbėti, todėl jis paskambino kažkokiam vyriškiui, su kuriuo susipažino per parodos atidarymą... lyg ir ponui Bozmanui.

- Pasakok.

- Edgarai, ar jūs tikrai...

- Aš klausausi. - Pemos versija buvo fragmentiška, ir netgi ji mano sąmonėje neišsilaikė - smulkmenas užtemdė Ilzės plaukai, išdrikę vandens, kuris liejosi per vonios kraštus, paviršiuje. Galbūt reginys ir netikslus, bet jis atrodė siaubingai ryškus ir *detalus*, todėl užgožė praktiškai visus likusius vaizdinius.

- Pasak pono Bozmano, policija nerado jokių įsilaužimo žymių, tad padarė išvadą, kad jūsų duktė ją įleido, nors laikrodis rodė vidurnaktį...

- Arba Merė mygo skambučius, kol paradines duris atidarė kažkuris iš kaimynų. - Į nesamą ranką įsigavo niežulys. Gilus. Mieguistas. Kone raminantis. - Tada užlipo laiptais iki Ilzės buto, nuspaudė jos skambutį. Tarkim, apsimetė kitu asmeniu...

- Edgarai, jūs spėliojate ar...

- Pavyzdžiui, gospelo grupės, “Kolibrių”, atstove. Stovėdama laiptinėje sušuko, jog Karsonui Džounsui nutiko kažkas blogo...

- Kam tokiam...

- Bet jį vadino Šypsniuku. Štai, kaip įtikino atverti duris.

Sugrįžo Vajermenas. Kaip ir plevenantis mano antrininkas. Ant lovos sėdintis Edgaras tematė kasdieniškus dalykus, kuriuos Dumoje Ky nušvietė Floridos ryto saulė. Viršuje pakibęs Edgaras regėjo kur kas daugiau. Ne viską, bet užtektinai, kad nuo vaizdų imtų pykinti.

- Kas nutiko vėliau? - labai švelniai pasiteiravo Vajermenas. - Kaip tu manai?

- Tarkim, Ilzė pradaro duris ir pamato moterį, atstačiusią pistoletą. Numano, jog kažkur ją matė, bet tą naktį jau buvo kaip reikiant išgąsdinta, todėl jaučiasi pasimetusi ir Merės neatpažįsta - užstringa atmintis. Gal ir gerai, kad taip nutiko. Atvykėlė liepia Ilzei apsisukti, ir kai ji paklūsta... kai paklūsta... - vėl pravirkau.

- Edgarai, užteks, - išspaudė Džekas pats mažne šniurkščiodamas. - Jūs gi tik spėjate.

- Ne tik, - paprieštaravo Vajermenas. - Tegul kalba.

- Bet kam mums būtina žinoti...

- Džekai... *muchacho*... mes *nenutuokiame*, ką reikėtų žinoti. Lai jis šneka.

Man rodės, kad jų balsai sklinda iš tolumos.

- Kai Ilzė apsigręžė, Merė galbūt trenkė jai ginklo buože. - Plaštaka nusišluosčiau skruostus. - Keletą kartų, keturis ar penkis. Filmuose užtenka vožtelėti vieną sykį, ir auka kaipmat atsijungia. Bet netikiu, jog taip atsitinka tikrovėje.

- Tu teisus - sumurmėjo Vajermenas. Mano spėlionės, suprantama, neprasilenkė su tiesa. Pakartotiniai smūgiai suskaldė Jeitaipmergyt kaukolę trijose vietoje, ir ji stipriai nukraujavo.

Merė nuvilko kūną. Kraujo dryžiai driekėsi per svetainę/virtuvę (labai tikėtina, jog tuo metu ore tebekybojo sudeginto piešinio tvaikas) ir trumpą koridorių, kuris skyrė miegamąjį nuo kertelės, Ilzei atstojusios darbo kabinetą. Sąmonę praradusią mano dukrą Merė nutempė į vonios kambarį, kur prileido pilną vonią vandens ir paskandino Ilzę kaip kačiuką. Paskui grįžo į svetainę, atsisėdo ant sofos, įsikišo vamzdį į burną ir nusišovė. Kulka pražiodė pakaušį, ant kambario sienos ištaškydama jos mintis apie meną kartu su plaukų kuokštais. Tai įvyko prieš keturias ryto. Aukštu žemiau gyvenantį kaimyną kamavo nemiga, ir jis, atpažinęs šūvio garsą, paskambino policijai.

- Nesuprantu, kodėl ją nuskandino? - pasiteiravo Vajermenas.

Nes taip žudyti mėgsta Persė, pagalvojau.

- Pasvarstysime vėliau, - atsiliepiau. - Sutinki?

Jis ištiesė ranką ir suspaudė mano delną.

- Gerai, Edgarai.

Jei įgyvendinime savo tikslus, galbūt prie šitos temos grįžti nebereikės, dingtelėjo man.

Bet aš *nupiešiau* Ilzę. Pagaliau atsiminiau. Nupiešiau ją paplūdimyje. Žuvusią dukrą. Prigėrusią dukrą. Pavaizduotą smėlyje, nuo kurio ją nuplaus bangos.

Tu norėsi, sakė Elizabeta, *bet to daryti negalima.*

Ach, Elizabeta.

Kartais mes neturime kitos išeities.

Saulėtoje Didžiojo Rožinuko virtuvėje siurbčiojome stiprią kavą, kol veidus išmušė prakaitas. Kofeino kiekį organizme papildžiau išgerdamas tris aspirino tabletes. Tada paprašiau Džeką iš antro aukšto atnešti du

“Artisan” piešimo sąsiuvinius ir tuo pačiu nudrožti visus spalvotus pieštukus, kuriuos tiktai ras.

Vajermenas į plastikinį maišą suvertė šaldytuvo atsargas: morkų galiukus, agurkų juosteles, šešias “Pepsi” skardines, tris didelius “Evian” vandens butelius, šiek tiek keptos jautienos ir Džeko “Astronautų vištieną” perregimame pakelyje.

- Stebiuosi, kaip tu gali galvoti apie maistą, - tarstelėjo jis su nežymiu priekaištu balse.

- Valgyti man nė trupučio nesinori, - atsakiau. - Bet visai įmanoma, jog turėsiu ką nors nupiešti. Ne, aš *įsitikinęs*, kad reikės naudotis pieštukais. Darbas su jais išdegina aibę kalorijų.

Džekas grįžo nešinąs piešimo reikmenimis. Šiuos perėmęs vėl nusiunčiau jį į Mažąjį Rožinuką - šįkart prigriebti trintukų. Nuojauta kuždėjo, esą man prisireiks dar kažko (taip būna visada, ar ne?), bet aš nepajėgiau sumąstyti, ko būtent. Nukreipiau akis į laikrodį. Jau be dešimties dvylika.

- Tiltą nufotografavai? - paklausiau Džeko. - Tik nesakyk, kad užmiršai.

- Ne, bet maniau... na, toji pasakėlė apie raudonukę...

- Parodyk nuotraukas.

Iš užpakalinės kelnių kišenės vaikinas iškrapštė keletą momentinių fotografijų. Pervertė jas ir keturias padavė man. Savo ruožtu išdėliojau nuotraukas ant stalo tarytum pasjanso eilę. Stvėriau piešimo sąsiuvinį ir popieriaus lape pabandžiau perteikti vaizdą, kuriame, po žaviu, atsiveriančiu vienos juostos tiltu, buvo aiškiausiai matyti krumpliaračiai bei grandinės. Dešiniąją ranką tebekuteno silpnas, vangus niežulys.

- Istorija apie raudonukę tiesiog geniali, - pasakiau. - Nuo salos ji nugins beveik visus. Deja, “beveik” neužtenka. Net jeigu Merei Arej kas nors būtų pasakęs, kad Ilzė serga vėjaraupiais, ji vis vien būtų užpuolusi mano duk... *šūdas!* - Vaizdas akiratyje vėl padūmavo, ir sakinį, kuris turėjo skambėti užtikrintai, persmelkė netikrumas.

- Ramiau, Edgarai, - tarė Vajermenas.

Žvilgtelėjau į laikrodį. 11:58. Tiltas pakils lygiai vidurdienį, kaip visada. Mirksėdamas nuslopinau ašaras ir atsidėjau darbui. Po juodo “Veneros” pieštuko smaigaliu materializavosi mechanizmai, ir netgi dabar, kai žuvo Ilzė, mane apėmė pasigėrėjimas matant, kaip iš tuštumos kažkas atsiranda - nelyginant laivas, išnyrantis iš tiršto rūko. Kodėl gi ne? Kuo šitas momentas prastesnis už kitus? Juk dailėje radau prieglobstį.

- Jeigu ji lieps kažkuriam iš parankinių mus užpulti, o pakeliamas tiltas bus išėjęs iš rikiuotės, tas žmogus paprasčiausiai ateis pėsčiųjų tilteliu, iš Don Pedro salos, - pastebėjo Vajermenas.

Atsakiau nepakeldamas galvos nuo piešinio:

- Gal ir ne. Apie Saulėkaitos taką mažai kas žino, ir tikrai ne Persė.

- Kodėl.

- Todėl, kad tiltą surentė šeštajame dešimtmetyje - pats man pasakojai, - o ji anuomet miegojo.

Apmąstęs mano žodžius bičiulis paklausė:

- Tu galvoji, kad ją įmanoma nugalėti?

- Taip. Galbūt ne nužudyti, bet vėl užmigdyti.

- Ar žinai kaip?

Stale surasti skylę ir ją užtaisysi, vos neištariau... bet mano replika būtų pasirodžiusi beprasmiška.

- Dar ne. Kitame name turėtume rasti daugiau Libitos piešinių. Jie atskleis, kur ieškoti Persės, ir paaiškins, kokių veiksmų imtis.

- Ir kur ištraukei, kad aptiksime jos darbus?

Nes jie privalo ten būti, jau žiojausi atsakyti, bet kaip tik tą akimirką vidurdienį paskelbė atgijusi sirena. Už ketvirčio mylios vėrėsi pakeliamas tiltas - vienintelė grandis, šiaurėje jungianti Dumą Ky ir Keisį Ky. Suskaičiavau iki dvidešimties, lėtai ir ritmiškai, kaip vardindavau skaitmenis vaikystėje. Tuomet paveikslėlyje ištryniau stambiausią krumpliaratį. Mane apėmė jausmas - perliejęs ne vien iliuzinę ranką, bet ir kaktą, truputį aukščiau tarpuakio, - jog atlieku žavingą, idealaus tikslumo reikalaujančią užduotį.

- Baigta, - išdrožiau.

- Galime keliauti? - paklausė Vajermenas.

- Dar ne.

Jis pažvairavo į laikrodį.

- Aš maniau, *amigo*, kad skubi. Žinant, ką vakar regėjome, man asmeniškai nesinorėtų gaišti laiko. Kodėl delsi?

- Privalau judu nupiešti, - paaiškinau.

- Edgarai, aš labai apsidžiaugčiau savo portretu, - tarė Džekas, - o mano motiną apimtų palaima, bet Vajermenas teisus. Mums metas judėti.

- Ar kada nors lankeisi pietiniame salos gale?

- Hmm, ne.

Dėl to beveik neabejojau. Tačiau iš sąsiuvinio išdrėksdamas lapą, kuriame pavaizdavau tilto mechanizmą, įbedžiau žvilgsnį į Vajermeną. Širdį ir emocijas, regis, slėgė švino luitas, bet aš būtinai turėjau išsiaiškinti šiuos dalykus.

- O tu? Ar kada nors teko pašniukštinėti autentiškajame Garnio Lizde?

- Tiesą sakant, ne. - Bičiulis žengė prie lango ir pažiūrėjo laukan. -

Tiltas iki šiol pakeltas. Iš čia matau kyšančią vakarinę jo dalį. Kol kas reikalai klostosi neblogai.

Neketinau jam leisti taip lengvai nukreipti mano dėmesį.

- Kodėl ne?

- Ponia Ystleik patarė ten nekišti nosies, - atsiliepė jis nenusigręždamas nuo lango. - Sakė, jog tenykštė aplinka itin prastos būklės. Gruntinis vanduo, flora, netgi pati atmosfera. Per II-ąjį Pasaulinį karą oro pajėgos neva atliko bandymus pietiniame Dumos Ky gale ir tą dalį salos užnuodijo. Galbūt todėl augmenija vietomis želia taip tankiai. Ji tvirtino, esą nieko bjauresnio už nuodingąjį raugmedį nerasi visoje Amerikoje - jis šlykštesnis net už sifilį, kuris kankindavo žmones prieš penicilino laikus, štai, kaip pareiškė. Jeigu pasitrinsi į žievę, prisireiks ne vienerių metų, kol atsikratysi padariniais. Jau atrodys, kad oda pagijo, bet ją vėl sudarkys užkratas. Ir tie medžiai auga visur. Taip tikino ponia Ystleik.

Informacija mane truputį sudomino, antra vertus Vajermenas iki šiol neatsakė į mano klausimą. Todėl jį pakartojau.

- Bet to, anot jos, ten pilna gyvačių. - Jis pagaliau atsisuko. - Tie šliužai man kelia siaubą. Nuo tada, kai vaikystėje, iškylaudamas su tėvais, vieną rytą pamačiau, kad į mano miegmaišį įsirangė pieniškoji gyvatė. Tas padaras netgi prasmuko po mano marškinėliais ir kūną apipurškė muskusu. Jau galvojau, rupūže, kad mane nunuodijo. Na, dabar patenkintas?

- Taip, - patvirtinau. - Kada jai išklojai savo istoriją? Prieš ar po to, kai Elizabeta papasakojo, kad pietiniame krašte knibžda gyvačių?

- Nepamenu, - dvejodamas sumurmėjo Vajermenas ir atsiduso. - Turbūt prieš. Aš suprantu, kur lenki. Ji norėjo nuo tų vietų mane nubaidyti.

Čia tavo žodžiai, ne mano, mintyse sau tariau, užtat balsu pastebėjau:

- Man labiausiai neramu dėl Džeko. Šiaip ar taip, atsarga gėdos nedaro.

- Dėl *manęs?* - pritrenktas pasitikslino jaunuolis. - Aš nebijau gyvačių. Ir atskiriu nuodingąjį raugmedį nuo nuodingosios gebenės. Juk buvau skautas.

- Patikėk manim, aš žinau, ką sakau. - Pradėjau jį piešti. Darbavausi sparčiai, neleisdamas sau susitelkti į smulkmenas, kaip, rodės, norėjo dalis manęs. Kol triūsiau, kitapus vandens ruožo pasigirdo pirmas irzlus automobilio signalas.

- Pakeliamas tiltas eilinį kartą užstrigo, - pratarė Džekas.

- Taip, - sutikau nepakeldamas akių nuo popieriaus lapo.

* * *

Vajermeno eskizą papaišiau dar mitriau, bet ir vėl teko grumtis su poreikiu visa galva pasinerti į darbą... nes į šį nugrimzdus, atslūgdavo skausmas ir sielvartas. Jis prilygo narkotikui. Tačiau dienos metas kada nors užsibaigs, o man, kaip ir Vajermenui, nė kiek nesinorėjo antrąsyk pasimatyti su Emeriu. Aš tetroškau kuo greičiau užbaigti visus reikalus ir kartu su draugais išsinešdinti iš Dumos - atsidurti *toli* nuo salos, kai įlankos padangę nudažys vakaro žara.

- Tvarka. - Džeką nupiešiau mėlynai, Vajermeno portretas tviskėjo oranžine spalva. Eskizų, žinoma, šedevrais pavadinti negalėjau, bet esminius jų bruožus perteikti pavyko. - Dar vienas dalykas.

Vajermenas sudejavo.

- *Edgarai!*

- Nebijok, piešti nebereikės. - Užverčiau sąsiuvinį. - Tiesiog nusišypsok dailininkui. Bet iš pradžių prisimink ką nors ypatingai gerą.

- Tu nejuokauji?

- Ar aš išsišiepęs?

Jo kaktoje įsirėžė raukšlės... ir po sekundės išsilygino. Vajermeno veidą nutvieskė šypsena. Kaip įprastai, dėl jos bičiulis rodėsi tapęs visai kitu žmogumi.

Pažiūrėjau į Džeką.

- Dabar tu.

Jausdamas, kad iš abiejų draugų jis kur kas svarbesnis, į jaunuolį spiginausi labai įdėmiu žvilgsniu.

Keturiais ratais varomo visureigio mes neturėjome, bet jį kuo puikiausiai pakeitė senas Elizabetos "Mersedesas", kaip tankas suręstas sedanas. Į *El Palacio* grįžome Džeko automobiliu, kurį palikome iš karto už vartų. Mudu su vaikinu perkėlėme maisto atsargas į "SEL 500". Vajermenui teko nešti iškylų pintinę.

- Kol neišvažiavome, galėtum pasirūpinti dar kai kuo, - tariau. - Nepakenktų purškalas vabzdžiams ir labai geras žibintuvėlis. Kurį nors iš tų daiktų turi?

Jis palinksėjo.

- Sodininko pašiūrėje yra aštuonių elementų prožektorius.

- Gerai. Beje, Vajermenai?

Bičiulio veidą perkreipė išraiška, klausanti, "Kas dabar?" - viso labo į viršų irzliai šastelėjo antakiai, - tačiau jis nutylėjo.

- Žeberklinis pistoletas?

Vajermenas netgi nusišypsojo

- *Si, senor. Para fijaciono.**

*Būtinai (ispanakalbių žarg.)

Kol jo nebuvo, stovėjau atsirėmęs į "Mersedesą" ir žvelgiau į teniso aikštelę. Tolimajame užtvaros gale, pro atviras duris pastebėjau pusiau prijaukintą Elizabetos garnį, stirksantį greta tinklo. Jis spoksojo į mane kaltinančiomis mėlynomis akimis.

- Edgarai? - Džekas palietė mano alkūnę. - Viskas gerai?

Gerai nesijaučiau ir žinojau, kad palengvėjimo nesulauksiu dar ilgai. Bet...

Aš pajėgsiu, mąsčiau. *Privalau tai padaryti. Ji nelaimės.*

- Taip, - atsakiau.

- Man nepatinka, kad esate toks išblyškęs. Kaip anuomet, kai atvykote į Dumą Ky. - Sulig paskutiniais žodžiais vaikino balsas užlūžo.

- Nesijaudink. - Spūstelėjau jo sprandą. Staiga suvokiau, jog, neskaitant rankos paspaudimo, Džeką liečiau pirmą kartą.

Vajermenas grįžo įsikibęs į abi iškylų pintinės rankenas, ant galvos užsimaukšlinęs tris kepurėles ilgais snapeliais, po pažastimi pasikišęs Džono Ystleiko žeberklinį pistoletą.

- Prožektorius pintinėje, - tarė. - Kartu su ilgais peiliais ir trimis poromis darbinių pirštinių, kurias radau pašiūrėje.

- Nuostabu, - pasakiau.

- *Si.* Bet jau be penkiolikos pirma. Jei mes išvis ruošiamės važiuoti, gal vis dėlto judėkime?

Nukreipiau akis į garnį teniso aikštelėje. Jis stypsojo prie tinklo sustingęs tarsi neveikiančio laikrodžio rodyklė ir mane tebevarstė negailestingu žvilgsniu. Nieko tokio, nusprendžiau, mes, iš esmės, gyvename negailestingame pasaulyje.

- Gerai, - linktelėjau, - keliaujame.

Dabar mano atmintis daug geresnė. Ji anaiptol ne tobula, ir aš iki šiol painioju vardus arba tam tikrų įvykių seką, tačiau sąmonėje ryškus išliko kiekvienas ekspedicijos, surengtos į pietinį Dumos Ky galą, momentas - kaip pirmas, mane sužavėjęs filmas arba dailės kūrinys, kuris atėmė žadą (Tomo Harto Bentono "Kruša"). Bet iš pradžių jaučiausi abejingas ir nuo visko atitrūkęs, lyg antrarūšiame muziejuje eilinę drobę nužvelgiantis, grožiu persisotinęs menų globėjas. Tik tada, kai laiptuose, vedančiuose į niekur, Džekas aptiko lėlę, susiprotėjau, jog *pats* esu tame paveiksle, ir nė vienas iš mūsų nebegalės grįžti atgal, jeigu jos nesustabdysime. Žinojau, kad Persė stipri - juk įstengė pasiekti Omahą bei Mineapolį, idant gautų, ko užsigeidusi, ir net Providensą, - bet vis tiek jos neįvertinau. Kokia jėga Persė pasižymėjo, įsisąmoninau tuomet, kai pagaliau atsidūrėme name, iškilusiame pietiniame Dumos Ky gale.

* * *

Džekui liepiau sėsti prie vairo, o Vajermeną paraginau įsitaisyti ant užpakalinės sėdynės. Kai bičiulis paklausė kodėl, atsakiau turįs savų priežasčių, ir netrukus jos taps akivaizdžios.

- Jeigu klystu, - pridėjau, - dėl to džiaugsiuos labiausiai iš visų.

Jaunuolis atbulą automobilį išvairavo į kelią ir pasuko pietų kryptimi. Įjungiau radiją, bet vien iš smalsumo. Iš garsiakalbių Bilis Rėjus Sairusas užbliovė apie skaudančią savo širdelę. Džekas suaimanavo ir ištiesė ranką link imtuvo, matyt, ketindamas paieškoti "Kaulo" stoties. Tačiau savo tikslo neįgyvendino, nes Bilį Rėjų nustelbė kurtinantis statinių trikdžių pliūpsnis.

- *Jėzau, išjunk!* - užstaugė Vajermenas.

Bet aš visų pirma pabandžiau sumažinti garsą. Pastangos nuėjo niekais. Trukdžių šnypštimas net sustiprėjo. Pajutau, kaip mano dantyse vibruoja plombos, ir dūriau pirštu į "IŠJUNGTI" mygtuką nelaukdamas, kol krauju pasrus ausų būgneliai.

- Kokia čia *velniava?* - išplėtęs akis Džekas sustabdė "Mersedesą".

- Tarkim, bloga aplinka, - atsakiau. - Kokia nors smulkmė, kuri užsiliko po oro pajėgų eksperimentų, atliktų prieš šešiasdešimt metų.

- Labai juokinga, - suurzgė Vajermenas.

Džekas spoksojo į radiją.

- Noriu pamėginti dar sykį.

- Mielai prašom, - pasiūliau ir delną priglaudžiau prie kairiosios ausies.

Vaikinas numygo jungiklį. Šį kartą statiniai trikdžiai užriaumojo iš visų keturių "Mersedeso" kolonėlių nelyginant reaktyvinio naikintuvo variklis. Nors ausį spaudžiau ranka, griausmas perskrodė mano galvą. Vajermenas lyg ir suriko, bet dėl to tikras nebuvau.

Vėl tvojęs per radiją Džekas nutraukė velniško triukšmo srautą.

- Gal apsieisime be muzikos, - sumurmėjo.

- Vajermenai? Kaip tu? - mano balsas skambėjo kažkur tolybėse vos prasimušdamas pro spengimą.

- Normaliai, - atsiliepė tas. - Pasijutau kaip roko koncerte.

Sunku pasakyti, pavyko Džekui nusigauti toliau tos vietos, ties kuria sublogavo Ilzė, ar ne, nes aplinkui žėlė vienodai aukšta augmenija. Kelias virto siaura juosta, dėl šaknų, vingiuojančių po žeme, nusėta kauburiais bei daubelėmis. Dangų beveik uždengė tarpusavyje besiraizganti lapija. Susidarė įspūdis, tarsi mes važiuotume gyvu tuneliu. Langus užsidarėme, tačiau į saloną vis tiek prasiskverbė žalių ir vešlių džiunglių kvapas.

Džekas išbandė “Mersedeso” amortizatorius ties ypač gilia duobele, pasuko vairą link priešingos šalikelės, staigiai nuspaudė stabdį ir įjungė neutralią pavarą.

- Atleiskit... - sumurmėjo. Jo lūpos virpčiojo, akys perdėm suapvalėjo. - Man tiktai...

Puikiai žinojau, kas jaunuoliui nutiko.

Sugraibęs rankenėlę Džekas atšovė dureles, persisvėrė laukan ir išsivėmė. Aš galvojau, kad automobilyje tvyro ganėtinai stiprus džiunglių dvokas (štai, kas viešpatauja saloje, per mylią nutolus nuo *El Palacio*), bet pro atvirą tarpdurį kaip tūžmingas padaras įsiveržė dešimt kartų svaigesnė ir sodresnė smarvė. Visgi lapijos tankmėje nebuvo girdėti jokių paukščių čiulbėjimo. Ausis pasiekė tik Džeko, atsikratančio pusryčiais, žiaukčiojimas.

Po kurio laiko, kai iš skrandžio pašalino ir priešpiečius, jis atsirėmė į sėdynę. Vyrukas manė, kad *aš* baltas kaip lavonas? Taip pagalvojęs vos neprajukau, nes ankstyvą balandžio vidurio popietę Džekas Kantoris atrodė blyškus it kovas Minesotoje. Dvidešimt vienerių metų vaikinas tapo panašus į ligotą keturiasdešimt penkerių metų vyrą. *Man kyla rimtų įtarimų dėl tuno salotų*, minėjo Ilzė, tik salotos čia niekuo dėtos. O, taip, šleikštulį pakurstė kažkas iš jūros, bet tikrai ne tunas.

- Atleiskit, - pakartojo Džekas. - Nesuprantu, kas man atsitiko. Tikriausiai dėl kvapo - džiunglės atsiduoda puvėsiais... - jis vėl sugokčiojo, gerkliniu balsu riaugtelėjo ir iškišo galvą laukan. Šįsyk nespėjo įsistverti į vairą, todėl būtų veidu įsiplojęs į savo išvamas, jei nebūčiau laiku sugriebęs jį už apykaklės.

Džekas atsilošė, sunkiai šnopuodamas užsimerkė, jo veidu žliaugė prakaitas.

- Verčiau nuvežkim jį atgal į *El Palacio*, - pasiūlė Vajermenas. - Nenorėčiau prarasti laiko - ir *jo*, po velnių, - bet čia kažkas negerai.

- Jei kalbėtume apie Persę, būtent *taip* ir turi būti, - atsakiau. Gyjanti mano koja panižo neką silpniau negu ranka. Kūną tarsi kuteno elektros srovė. - Ji pasirūpino, kad šiose apylinkėse driektųsi nuodingas ruoželis. - Kaip pats jautiesi, Vajermenai? Kaip skrandis?

- Pusė velnio, bet man klaikiai niežti akį, kurią pagydei, o galvoje ūžia. Matyt, dėl radijo.

- Ne dėl jo. Bloguoja tiktai Džekas, nes mudu... na, tarkim, esame įgiję imunitetą. Ironiška, ar ne?

Už vairo kiūtantis jaunuolis suaimanavo.

- *Muchacho*, ar gali jam kuo padėti?

- Turbūt. Tikiuosi.

Sąsiuvinius, pieštukus ir trintukus buvau įkišęs į rankinę-diržą. Nū-

nai atsiverčiau Džeko portretą ir susiradau trintuką. Pašalinau burną ir apatinius akių puslankius, iki pat kampučių. Niežulys žnaibė dešiniąją ranką kaip niekad aršiai, ir aš neabejojau, kad planas suveiks. Mintyse atgaminau, kaip mano paprašytas Džekas virtuvėje nusišypsojo, ir tamsiai mėlynu pieštuku vypsnį mitriai perteikiau popieriaus lape. Užtrukau daugiausiai pusę minutės (vaizduojant šypsenas, svarbiausia yra pavaizduoti akis), tačiau tos kelios linijos visiškai pakeitė Džeko Kantorio išraišką.

Maža to, mane aplenkė regėjimas, kurio nesitikėjau. Piešdamas išvydau merginą su bikiniu. Tiesą sakant, ne vien pamačiau. Užčiuopiau šilkinę jos odą ir keletą smiltelių, prilipusių prie strėnų. Plaukai dvelkė šampūno kvapu, lūpos atsidavė nežymiu druskos prieskoniu. Žinojau, kad ji vardu Keitlina, bet Džekas ją vadino Keite.

Įsidėjau pieštuką atgal į rankinę ir užsegiau užtrauktuką.

- Džekai? - tyliai prabilau. Jis tebesėdėjo užsimerkęs, išpiltas prakaito, bet, man regis, alsavo lėčiau. - Kaip jautiesi? Geriau?

- Aha, - atsiliepė vaikinas nepraplėšdamas vokų. - Ką jūs padarėte?

- Be mūsų trijulės, čia daugiau nieko nėra, tad vengti tiesos gal neverta: aš pasitelkiau magiją. Atradau šiokį tokį priešnuodį jos kerams.

Vajermenas pažvelgė man per petį, čiupo sąsiuvinį, patyrinėjo portretą ir linktelėjo.

- Pradedu manyti, *muchacho*, kad Persei derėjo tave palikti ramybėje.

- Palikti ramybėje jai derėjo mano dukrą, - atsakiau.

Lūkuriavome penkias minutes, kol Džekas įgaus antrą kvėpavimą. Galiausiai jis paskelbė atsigaivelėjęs. Veidas atgavo įprastą spalvą. Mintyse ėmiau spėlioti, ar mums kiltų panašios problemos, jei nuspręstume aplink salą plaukti.

- Vajermenai, ar esi matęs žvejybinius laivus, nuleidusius inkarą netoli pietinio Dumos galo?

Bičiulis susimąstė.

- Žinai, ne. Jie visad stengiasi laikytis arčiau Don Pedro. Keista, tiesa?

- Veikiau baugu, - pataisė Džekas. - Pietiniai salos vandenys turbūt neką mažiau grėsmingi negu šitas kelias. - Iš kurio beliko siauras takas. Lėtai dardančio “Mersedeso” šonus braižė uoginės pajūrenės ir banjanai, dėl ko nuo kėbulo sklido velniškas čerškimas. Kelias, kurį vietomis išgaubdavo po žeme besiranganščios šaknys arba sudarkydavo žvyro ruožai bei duobės, nenumaldomai krypo į salos gilumą ir pamažu driekėsi įkalnėn.

Sedanas slinko vėžlio žingsniu, mylią po mylios, į jo skardas plekšėjo, taukšėjo šakos bei lapai. Vis laukiau, kol takas galutinai pranyks, tačiau mano lūkesčiai neišsipildė, nes nuo gamtos stichijos jį dalinai apsaugojo tanki, viršum mūsų pakibusi lapija. Banjanai užleido vietą sleginčiam brazilinių pirulių miškui, kur mes galų gale pastebėjome pirmąjį laukinės gyvūnijos atstovą: milžinišką, ant šunkelio išdygusią rusvąją lūšį, kuri priglaudė ausis prie galvos, sušnypštė mūsų pusėn ir nėrė tarp medžių. Netrukus ant priekinio stiklo ištiško tuzinas juodų storų vikšrų. Net ir papurškus langų skystį, valytuvai nepajėgė nuplauti tąsių vidurių - viso labo išdrabstė liekanas, todėl, žiūrint pirmyn, apėmė jausmas, jog tenka žvelgti į pasaulį pro katarakta apsitraukusią akį.

Liepiau Džekui sustoti. Išsirangęs laukan atidariau bagažinę, kur suradau švarius skudurėlius. Stvėriau vieną ir nušluosčiau stiklą, iš pradžių, žinoma, užsimovęs darbines pirštines - mano viršugalvis jau slypėjo po kepurėle. Bet, sprendžiant iš to, ką mačiau, automobilį suterliojo eiliniai, anaiptol ne antgamtiški vikšrai.

- Neblogai, - pagyrė Džekas pro atvirą vairuotojo langelį. - Atidarysiu kapotą, kad patikrintumėte... - jis prikando liežuvį įbedęs akis man už nugaros.

Apsisukau. Kelias virto siauru takeliu, nuklotu seno asfalto luistais, apaugusiu legėstaičiais. Už trisdešimties jardų per jį strykčiojo penkios varlės, dydžio sulig kokerspanielių jaunikliais. Pirmos trys tviskėjo ryškia žaluma, kokia gamtoje itin retai pasitaiko, ketvirtoji tvieskė mėliu, o penktoji anksčiau, ko gero, buvo raudona, bet dabar jos oda išbluko iki blausaus oranžinio atspalvio. Visų fizionomijas darkė keistai sustingusios, nuovargį išduodančios šypsenos. Penketukas šokčiojo vangiai, lyg nusivaręs nuo letenų. Kaip ir lūšis, varlės pranyko tankumyne.

- Kas *tai*, velniai rautų? - paklausė Džekas.

- Šmėklos, - paaiškinau. - Lakios mergaitiškos vaizduotės atgyvenos. Iš pažiūros, jos ilgai netemps. - Grįžau į saloną. - Pirmyn, Džekai. Važiuojam, kol galim.

Automobilis lėtai nuslinko į priekį. Vajermeno paklausiau, kiek valandų.

- Kelios minutės po dviejų.

Mes nuriedėjome iki pat pirmojo Garnio Lizdo vartų, nors aš tikrai nesitikėjau, kad juos sugebėsime pasiekti automobiliu. Medžiai užtvėrė kelią paskutinį kartą - banjanai bei virgininės pušys, apžėlę pilkomis kedeninių tilandsijų barzdomis, - tačiau, "Mersedesas" pro juos prasibrovė, ir tankmė pagaliau praretėjo. Čia gamtos gaivalai ištrynė bet kokius gudrono pėdsakus - iš asfalto ruožo liko tiktai raižytas keliūkštis, bet jo užteko sedanui, kuris kratėsi ir bildėjo šlaitu aukštyn, dviejų akmeninių

kolonų kryptimi. Abipus jų stiebėsi nevalyva, gigantiška, ne mažiau kaip aštuoniolikos pėdų aukščio ir dievai žino, kokio storio gyvatvorė. Žali jos pirštai nudriko ir į papėdę, link džiunglių augmenijos. Priešais pamatėme vartus, bet surūdijusius ir perpus atvirus. Akimis įvertinęs tarpą padariau išvadą, kad "Mersedesas" pro jį nepralys.

Paskutinę tako atkarpą supo įspūdingai aukštos asiūklinės kazuarinos. Žvilgsniu paieškojau kojomis į viršų skraidančių paukščių, bet nesėkmingai. Nepastebėjau, beje, ir lakiojančių normaliai. Užtat išgirdau tylų vabzdžių dūzgimą.

Prie vartų Džekas nuspaudė stabdį ir atsigręžė į mus nutaisęs atsiprašančią miną.

- Mūsų karšinčius vidun neprasibraus.

Išlipome. Stabtelėjęs Vajermenas įsistebeilijo į apkerpėjusias, prieš daugelį metų prie kolonų pritvirtintas plokšteles. Ant kairiosios perskaitėme: GARNIO LIZDAS, ant dešiniosios - YSTLEIKAI. Pastarajame kažkas išbraižė kelis žodžius, tikriausiai peilio smaigaliu. Kadaise tie dryksniai veikiausiai buvo neįžiūrimi, tačiau juos išryškino metalo rievėse sužėlusios kerpės: Abyssum abyssum invocat.

- Numanai, ką tai reiškia? - paklausiau Vajermeno.

- O, taip. Perspėjimą, kurio dažnai sulaukia naujai iškepti teisininkai. Laisvas vertimas skambėtų, kaip "Vienas klaidingas žingsnis veda prie kito". Verčiant pažodžiui: "Pragaras pažadina pragarą". - Jis niūriai dėbtelėjo į mane ir vėl atsisuko į žodžius, išrėžtus po pavarde. - Spėju, jog mes regime Džono Ystleiko verdiktą, kurį jis paliko, prieš amžiams apleisdamas autentiškąjį Garnio Lizdą.

Džekas ištiesė pirštus link rantyto moto, bet persigalvojęs nuleido ranka.

Užrašą palietė Vajermenas.

- Verdiktas, ponai... perteiktas teisine kalba. Eime. Saulė leisis 19:15, o diena, kaip žinia, pralekia greitai. Pintinę nešime paeiliui. Toji *puta** labai sunki.

Žengę pro vartus sustojome ir nužvelgėme gimtuosius Elizabetos namus Dumoje Ky. Pirmoji mano reakcija buvo nusivylimas. Sąmonės gilumoje regėjau aiškią įvykių eigą: mes nužygiuosime į pastatą, užlipsime laiptais į antrą aukštą ir susirasime kambarį, anais laikais, kai Elizabetą visi vadino Libita, atstojusį jos miegamąjį. Ten iliuzinė ranka, dar žinoma, kaip nuostabioji Edgaro Frimentlo aiškiaregė, nuves mane iki seno kelioninio lagamino (arba paprastos dėžės). Šio viduje atrasime piešinius, *trūkstamus* paveikslėlius, kurie atskleis, kas toji Persė ir kaip

*Kekšė (isp.).

išspręsti pratekančio stalo mįslę. Savo tikslą, žinoma, pasieksime prieš saulėlydį.

Pasakėlė gal ir graži, deja, iškilo viena problema: viršutinė Garnio Lizdo dalis nebeegzistavo. Pastatas dunksojo ant atviros kalvos, ir kadaise siautęs uraganas ant kauburio paliko tiktai pirmą aukštą, nūnai paskendusį tarp pilkai žalsvų vijoklių, kurie apraizgė ir priešakines kolonas. Dėl tilandsijų, nukarusių nuo pakraigės, veranda priminė olą. Namą supo suskaldytų oranžinių čerpių žiedas - stogo liekanos. Iš piktžolių liūno, pakeitusio veją, skeveldros kyšojo nelyginant milžino dantys. Kriauklelėmis užpiltą taką, paskutinius dvidešimt penkis jardus iki statinio, užgrobė auksuotieji figmedžiai. Kaip ir teniso aikštelę bei struktūrą, kitados veikiausiai įkūnijusią vaikų žaidimo namelį. Ant išklypusių medinių jo sienų ropštėsi vijokliai, atvingiavę nuo pailgo, į daržinę panašaus, už teniso aikštės riogsančio priestato.

- Kas *ten?* - Džekas parodė į stačiakampį juodos šlykščios buzos, liulančios tarp aikštelės ir pagrindinio namo, verdančios popiečio saulėje. Toje pusėje vabzdžiai zyzė stipriausiai.

- Dabar? Sakyčiau, srutų duobė, - tarstelėjo Vajermenas. - Bet per audringąjį trečiąjį dešimtmetį Ystleikų šeima, manau, ją vadino baseinu.

- Įsivaizduokit, jei reikėtų *panerti* į tą košę. - Vaikinas sudrebėjo.

Aplink telkinį žėlė gluosniai, už jų stiebėsi dar vienas tankus brazilinių pirulių atžalynas ir...

- Vajermenai, ten *bananai?* - paklausiau.

- Aha, - patvirtino jis. - Ir ant jų šakų turbūt pilna gyvačių. Fui. Edgarai, pažiūrėk į vakarus.

Toje pusėje, kur nuo Garnio Lizdo atsiverdavo vaizdas į jūrą, Džono Ystleiko vejoje išsikerojusios piktžolės ir vijokliniai augalai užleido vietą šluotelinėms jūravižėms. Švelnus vėjelis nuteikė maloniai, o žavus reginys privertė mane suvokti, jog Floridoje stinga vieno dalyko: aukštumų. Šiuo metu, užsikorus ant kalvos, atrodė, kad Meksikos įlanka tyvuliuoja tiesiai po kojomis. Don Pedro sala plytėjo kairėje. Keisis Ky, svajingai nugrimzdęs į melsvą miglelę, driekėsi mums iš dešinės.

- Tiltas vis dar pakeltas, - linksmai pranešė Džekas. - Šįsyk remontininkams kilo rimtų sunkumų.

- Vajermenai, nukreipk akis palei seną taką, - tariau. - Ką matai?

Jis pažvelgė, kur rodžiau pirštu.

- Uolienų atodangą? Ne, ten tikrai ne koralas, nors man derėtų prie jos priartėti, kad galutinai tuo įsitikinčiau. Kas tau parūpo?

- Bent minutei liaukis vaizdavęs geologą ir *pažiūrėk.* Ką regi?

Vajermenas įsispoksojo atidžiau. Jaunasis mūsų bendražygis pasekė jo pavyzdžiu. Džekas pirmasis suprato, ką bandau pasakyti.

- Profilis? - sumurmėjo ir po akimirkos ryžtingai pakartojo: - Profilis.
Linktelėjau.

- Iš čia tematome kaktą, akiduobę, ir nosies kauburį, bet kertu lažybų, kad nuo vandens pusės įžiūrėtume ir burną. Arba jos atitikmenį. Esu tikras, jog ten - Raganos uola ir Šešėlių paplūdimys, kur Džonas Ystleikas rengė lobių paieškas.

- Ir kur nuskendo dvynukės, - pridėjo Vajermenas. - Šituo takeliu jos nusigavo iki kranto. Tik...

Bičiulis nutilo. Mūsų plaukus pakedeno vėjelis. Visi trys įbedėme akis į taką, įžiūrimą net ir po tiek daug metų. Jo išminti negalėjo pėdučių savininkės, vaikštinėjusios prie įlankos ir atgal. Toks takiūkštis, skiriantis Šešėlių paplūdimį ir Garnio Lizdą, būtų pranykęs po penkerių, gal net dvejų metų.

- Kažkada čia buvo *kelias*, - perskaitė mano mintis Džekas. - Nors ir neasfaltuotas. Bet kam jo prisireikė, kai nuo namo iki paplūdimio galima nueiti per dešimt minučių?

Vajermenas pakratė galvą.

- Nežinau.

- Edgarai?

- Neturiu nė menkiausio supratimo.

- Galbūt jūros dugne jis aptiko ne vien smulkmę, - balsu pasvarstė Džekas.

- Gal... - akies krašteliu pastebėjęs judesį - šone lyg ir šmėkštelėjo tamsus pavidalas, - atsisukau į namą. Nieko neišvydau.

- Kas yra? - paklausė Vajermenas.

- Nieko. Matyt, esu per daug įsitempęs.

Nuo įlankos plevenęs vėjelis nežymiai pakeitė kryptį ir ėmė pūsti iš pietų atnešdamas puvenų dvoką

Jaunuolis susiraukęs pasipurtė.

- Koks čia *šūdas?*

- Spėju, kad baseino aromatas, - atsiliepė Vajermenas. - Džekai, rytais man patinka glitėsių kvapas.

- Aha, bet dabar jau popietė.

Nudelbęs jį pašaipiu žvilgsniu, bičiulis atsigręžė į mane.

- Ką pasakysi, *muchacho?* Traukiam pirmyn?

Permečiau akimis mūsų turtą: raudonąją pintinę, kurią atnešė Vajermenas, Džeko krepšį su maisto atsargomis, savo dailės reikmenis. Nežinojau, ką darysime, jei audra, nuplėšusi Garnio Lizdo stogą, išmėtė likusius Elizabetos piešinius, bet įveikus tokį kelią, sustoti nevalia. Mano širdyje taip tvirtino Ilzė.

- Taip, - atsakiau. - Traukiam.

* * *

Kai nusigavome iki tos vietos, kur įvažiavimo taką apaugo ausuotieji figmedžiai, į dešinę nuo namo, aukštų piktžolių tankumyne, vėl užfiksavau šmėstelėjimą. Šį kartą ne aš vienas.

- Ten kažkas yra, - pratarė Džekas.

- Aš nieko nepastebėjau. - Pastatęs pintinę ant žemės, Vajermenas nuo kaktos nusišluostė prakaitą. - Trumpam mane pakeisk, Džekai. Aš panešiu maistą. Tu esi jaunas ir stiprus. O Vajermenas jau gerokai susenęs. Netrukus jį pasikvies gilti... *Viešpatie, kas ten!*

Jis susverdėjo atbulas ir būtų parpuolęs, jei ne mano ranka, laiku apglėbusi bičiulio juosmenį. Iš nuostabos ir siaubo Džekas suriko.

Į kairę nuo namo, iš brūzgynų išsiveržė vyrukas, nors jis niekaip negalėjo būti toje pusėje - vos prieš kelias sekundes mudu su Džeku tą tipą įžiūrėjome už penkiasdešimties jardų. Akiratyje regėjome juodaodį individą, bet, žinoma, suvokėme matantys ne tikrą žmogų. Visų pirma, jam slenkant mūsų linkme, pakeltos, mėlynais bridžais aptemptos kojos ne nekrustelėjo. Aplinkui nevirpėjo ir auksuotųjų figmedžių tankmė. Kita vertus, padaras šiepėsi ir piktdžiugiškai vartė akis. Bet labiausiai gąsdino kepurėlė su snapeliu ir bumbuliuku, pūpsančiu viršugalvyje.

Neabejojau, kad išsikraustyčiau iš proto, jeigu man tektų ilgai žiopsoti į nelemtą kepurę.

Juodaodis mėlynais bridžais, kurio ūgis siekė kokias penkias su puse pėdų, prasmego piktžolėse, į dešinę nuo pastato. Žolė suvešėjo ne daugiau kaip iki penkių pėdų. Atlikus elementarius matematinius apskaičiavimus, piršosi išvada, kad sutvėrimas negalėjo joje pranykti... ir vis dėlto jis išgaravo.

Po akimirkos padaras išdygo prieangyje vypsodamas kaip senas, ištikimas šeimos tarnas. Paskui, be jokios pauzės, atsidūrė laiptų apačioje ir vėl smuko į žolynus. Visą laiką išsišiepęs.

Išsišiepęs po savo kepurėle.

Kuri buvo *RAUDONA*.

Džekas apsisuko pasiruošęs raityti kulnus. Jo veide atsispindėjo tiktai paniškas, jokiomis kitomis emocijomis neatmieštas siaubas. Paleidau Vajermeną, kad sugriebčiau vaikiną. Jei bičiulis taip pat būtų nusprendęs sprukti, tuo mūsų ekspedicija ir būtų užsibaigusi. Juk teturėjau vieną ranką ir į juos abu įsistverti nevaliojau. Tiesą sakant, sumečiau neįstengsiąs nulaikyti nė vieno, jeigu jie rimtai užsimanys nešti kailius.

Nors ir persigandęs, bėgti neketinau. O Vajermenas, telaimina jį Dievas, stovėjo tarsi įkaltas ir nukoręs žandikaulius vėpsojo į juodaodį, kuris materializavosi bananų sodelyje, tarp baseino bei priestato.

Įsikibau į Džeko diržą ir trūktelėjau vaikiną į save. Užtvoti antausio negalėjau, nes man stigo vieno delno, todėl apsiribojau šūksniu:

- *Jis netikras! Čia jos košmaras!*

- Jos... košmaras? - jaunuolio akyse lyg ir nušvito suvokimas. O gal lašelis sveiko proto. Man to užteko.

- Taip, košmaras, - patvirtinau, - arba baubas, kurio Elizabeta bijodavo, kai kambaryje užgesdavo šviesos. Eilinis vaiduoklis.

- Iš kur jūs žinote?

- Visų pirma jis mirga kaip seno filmo kadrai, - suniurnėjo Vajermenas. - Pažvelkit.

Juodaodis dingo ir atsirado priešais surūdijusias, į baseino tramplină vedančias kopėtėles. Po kepure jo fizionomija tebespinduliavo vypsnį. Marškiniai buvo mėlyni, kaip ir bridžai. Sutvėrimas pakeltomis, bet nejudančiomis kojomis slankiojo iš vienos vietos į kitą tarytum figūrėlė šaudykloje. Vėl pranykęs išdygo prieangyje. Po sekundės pasirodė ant tako, beveik tiesiai priešais mus. Žvelgiant į šmėklą, širdį nutvilkė maudulys ir baimė... bet tik todėl, kad juodaodžio bijojo *ji*. Libita.

Kai padaras persikraustė ant provėžų, nudrikusių link Šešėlių paplūdimio, mes pamatėme, kad pro jo kelnes ir marškinius prasišviečia įlanka. Vaiduokliui vėl išgaravus, Vajermenas ėmė isteriškai juoktis.

- Kas yra? - paklausė į jį atsigręžęs Džekas. - *Kas?*

- Tai sumauta *žokėjaus statula!* - dar stipriau kvatodamas atsiliepė mano bičiulis. - Vienas iš juodukų, kuriais mūsų laikais puošti vejas politiškai nekorektiška! Trigubai ar net keturgubai didesnis už įprastą statulėlę! Elizabetos baubu buvo tapęs vietinis dekoratyvinis žokėjus!

Jis bandė dar kažką pasakyti, bet nebeįstengė. Gageno taip stipriai, jog susirietė dvilinkas ir turėjo delnais įsiremti į kelius. Aš žinojau, iš ko Vajermenas juokiasi, bet man nekilo noras jam pritarti... ir ne vien todėl, kad Rodailende nužudė mano dukrą. Bičiulis žvingavo, nes iš pradžių šiurpo neką mažiau už mudu su Džeku... arba Libitą. Ir kodėl ji bijojo? Nes kažkas į galvelę, pasižyminčią lakia vaizduote, įkvėpė netinkamas mintis. Spėjau, jog Melda ir turbūt prieš miegą porinta istorija, kuria auklė viso labo norėjo apraminti mergaitę, po galvos traumos kenčiančią dėl irzlumo, gal netgi nemigos priepuolių. Deja, pasaką vaikas suvokė savaip, ir ji užsiaugino *DANTYŠ*.

Ponas Mėlynieji Bridžai skyrėsi nuo kelyje matytų varlių. Šias sukūrė *vien tik* Elizabeta, ir jos blogiu neatsidavė. Tuo tarpu žokėjus... na, statulėlę veikiausiai atgaivino sutrenkta Libitos galva, bet aš nujaučiau, kad Persė ja ėmė naudotis savais tikslais. Jei kas nors priartėdavo prie autentiškojo Garnio Lizdo, vaiduoklis taip išgąsdindavo įsibrovėlį, jog tas sprukdavo, kur akys vedė. Galbūt į artimiausią beprotnamį.

Matyt, šitame name visgi galima atrasti kažką vertinga.

Džekas dirgliai pažvelgė ten, kur už akiračio pradingo takas, kadaise buvęs pakankamai platus, kad jame išsitelktų vežimas ar net pikapas.

- Jis grįš?

- Koks skirtumas, *muchacho*, - atsiliepė Vajermenas. - Tas žokėjus ne iš kūno ir kraujo. Antra vertus, pintinė visiškai reali, ir ją reikia nešti. Tad judinkimės. Pirmyn, šunyčiai, kaip sakydavo vienoje geroje radijo laidoje.

- Vien regint, kaip jis į mus žiūri, rodės, kad prarasiu sveiko proto likučius, - tarė Džekas. - Edgarai, ar jūs suprantat, kodėl šmėkla mus taip išgąsdino?

- Žinoma. Libita turėjo labai galingą vaizduotę. Kitados.

- Kur pranyko tos galios?

- Paaugusi mergaitė pamiršo, kaip jomis naudotis.

- Jėzau, - suniurnėjo Džekas. - Koks siaubas.

- Aha. Man regis, taip užsimiršti visai nesunku. Kas dar baisiau.

Vaikinas pasilenkė, stvėrė pintinę ir atsigręžė į Vajermeną.

- Kas *viduje?* Aukso luitai?

Mano bičiulis griebė maisto krepšį ir romiai nusišypsojo.

- Įsimečiau kelis papildomus dalykėlius.

Mes nužingsniavome žolėmis apaugusiu įvažiavimo keliu, dairydamiesi žokėjaus statulos. Bet ji negrįžo. Užlipęs verandos laipteliais Džekas nuleido raudonąją pintinę ir su palengvėjimu atsiduso. Mums iš užnugario atsklido sparnų plazdėjimas.

Atsisukome ir pamatėme garnį, plasnojantį virš kelio. Galbūt čia skraidė paukštis, kuris į mane šaltai stebeilijosi iš *El Palacio* teniso aikštelės. Bent jau priminė jį iš akių: mėlynų, skvarbių, negailestingų.

- Kaip manai, Edgarai, jis tikras? - paklausė Vajermenas.

- O, taip, - atsakiau.

- Iš kur žinai?

Galėjau tarstelėti, jog nuo paukščio krenta šešėlis, bet pastarąjį, kiek atsiminiau, turėjo ir žokėjaus statula; tuo momentu jaučiausi pernelyg pritrenktas, kad į jį atkreipčiau dėmesį.

- Tiesiog žinau. Eime į namą. Belstis nebūtina. Juk ne į svečius atvykome.

- Hmm, - numykė Džekas. - Problemėlė.

Dėl nukarusių tilandsijų veranda skendėjo prieblandoje, bet kai prie šios įprato mūsų akys, pamatėme, jog dvivėres duris įkalino stora, surūdijusi, ties abejomis staktomis per metalinius žiedus perverta grandinė, po kuria kybojo netgi ne viena, o dvi spynos.

Vajermenas žengė į priekį ir atidžiai ją nužvelgė.

- Sakyčiau, - prabilo, - mudu su Džeku galėtume nulaužti žiedelius. Jie matė ir geresnių laikų.

- *Neatmenamų*, - pridūrė jaunuolis.

- Gal ir taip, - sutikau, - bet durys irgi garantuotai užrakintos. Be to, grandinių barškinimas ir metalo žvangėjimas sudrums kaimynų ramybę.

- Kokių dar kaimynų? - nustebo Vajermenas.

Dūriau pirštu į viršų. Pasekę jį akimis bendražygiai išvydo, ką buvau pastebėjęs anksčiau už juos: gausybę rudų šikšnosparnių, iš pirmo žvilgsnio, miegančių milžiniškame, voratinkliais aptrauktame debesyje. Dirstelėjus žemyn paaiškėjo, kad prieangis ne šiaip nusėtas išmatomis, o veikiau apklotas ištisu jų sluoksniu. Labai apsidžiaugiau nepamiršęs užsidėti kepurės.

Kai pakėliau galvą, Džekas Kantoris jau stypsojo laiptų apačioje.

- Eikit sau, - išlemeno jis. - Vadinkit man bailiu ar kinkadrebiu, vadinkit, kaip širdis geidžia, bet aš ten nelįsiu. Vajermenas nepakenčia gyvačių, man siaubą kelia šikšnosparniai. Kartą... - jaunuoliui, rodės, magėjo kažką papasakoti, bet jis nerado žodžių. Todėl atsitraukė dar per žingsnį. Akimirkos man užteko, kad spėčiau pagalvoti, kokia keista esti baimė: ko nepajėgė atlikti pamėkliškas žokėjus ("beveik" nesiskaito), nuveikė rudų, kirmijančių šikšnosparnių kolonija. Bent jau Džeko atžvilgiu.

- *Muchacho*, tikiuosi, žinai, kad jie gali nešioti pasiutligę, - tarė Vajermenas.

Linktelėjau.

- Manau, mums derėtų paieškoti atsarginio įėjimo, pro kurį prasmunka reklamos agentai.

Mes lėtai judėjome palei namo sieną, Džekas slinko pirmas, iš rankų nepaleisdamas pintinės. Nuo prakaito jo marškiniai patamsėjo, bet veide nebuvo matyti jokių pykinimo požymių. Nors jaunasis mūsų bičiulis, ko gero, turėjo žiaukčioti, kaip ir mudu su Vajermenu, nes nuo baseino plūdo kone nepakeliamas dvokas. Kelnes plakė šlaunis siekianti žolė, kulkšnis badė smuikainių stiebeliai. Aukštai įstiklintus langus, geriausiu atveju, būtume pasiekę, jei Džekas būtų atsistojęs Vajermenui ant pečių.

- Kiek dabar valandų? - supūkštė vaikinas.

- Tiek, kad tau, *amigo*, reikėtų paspartinti žingsnį. Gal man perduosi pintinę?

- Taip, taip, skubu. - Nuo tada, kai susipažinome, pirmąsyk mačiau Džeką supykusį. - Tuomet jus nutrenks širdies smūgis, o mudu su šefu galėsime išbandyti "burnos į burną" metodą?

- Pasak tavęs, aš prastos formos?

- Ne, bet jums vertėtų numesti penkiasdešimt svarų, kad ištrūktumėte iš pavojingos insulto zonos.

- Liaukitės, - įsiterpiau. - Abudu.

- Nuleisk pintinę, sūneli, - neatlyžo Vajermenas. - Padėk ant žemės *cesto de puta madre,** ir aš ją perimsiu.

- Ne. Meskit tai iš galvos.

Akies krašteliu užfiksavau sušmėžuojant tamsų pavidalą. Nedaug trūko, kad būčiau neatsigręžęs. Tariausi vėl pastebėjęs žokėjaus statulą, šokčiojančią palei baseiną arba čiuožiančią per dvokiančią pliurzę, virš kurios tumulais dūzgė vabzdžiai. Ačiū Dievui, jog nusprendžiau įsitikinti neklystąs.

Vajermenas savo ruožtu nuožmiai dėbčiojo į Džeką, įžeidusį vyrišką jo savimeilę.

- Aš tave pakeisiu.

Atgijo lopinėlis dumblinos liurlos. Jis atsiskyrė nuo juodo paviršiaus ir žnegtelėjo ant sueižėjusių, piktžolėmis apaugusio betoninio krašto, į šonus ištaškydamas maurų purslus.

- Ne, Vajermenai, pintinės jūs negausite.

Šlykšti baidyklė turėjo akis.

- Džekai, kartoju tau paskutinį sykį...

Įžiūrėjęs uodegą pagaliau susivokiau, ką regiu.

- O aš kartoju *jums...*

- Vajermenai. - Griebiau bičiulį už peties.

- Ne, Edgarai, aš pajėgsiu.

Aš pajėgsiu. Kaip tie žodžiai nuskambėjo mano galvoje! Prisiverčiau prabilti lėtai, garsiai ir pabrėžtinai aiškiai:

- Vajermenai, užsičiaupk. Ten aligatorius. Jis ką tik išniro iš baseino.

Vienas iš mano bendražygių baidėsi gyvačių, kitam paniką kėlė šikšnosparniai. Pats nė nenutuokiau bijąs aligatorių, kol pamačiau nuo glitėsių troškinio, kuriuo virto baseinas, atsiskiriantį tamsų priešistorinį monstrą. Jis įveikė apžėlusio betono ruožą (pakeliui į šonus nutrenkė išlikusias, apverstas lauko kėdutes) ir nučiuožė į piktžoles bei vijoklius, besidriekiančius nuo artimiausių brazilinių pirulių. Pastebėjau, kaip susiraukšlėjo prašiepiamas snukis, o viena akis virto plonyčiu dryželiu, lyg plėšrūnas būtų man pamerkęs. Po sekundės kitos beliko matyti tiktai dumbliais aptekusi nugara ir vietomis suvirpanti augmenija, kurią jis skrodė kaip povandeninis laivas, per tris ketvirčius paniręs į jūrą. Žvėris artėjo link mūsų. Pranešęs Vajermenui, ką pagavau akimis, nebeįstengiau išspausti nė garso. Akiratį užtemdė pilka marška. Atsirėmiau į senas, išklypusias Garnio Lizdo lentas. Jos sušildė nugarą. Taip ir stovėjau laukdamas, kol mane suės dvylikos pėdų ilgio siaubūnas, gyvenantis Džono Ystleiko baseine.

---

*Kekšės pintinę (isp.).

Užtat Vajermenas nedvejojo. Iš Džeko rankų išplėšė pintinę, numetė ją ant žemės ir priklupęs atvožė dangtį. Viduje sužvejojo didžiausią pistoletą, kokį man teko regėti gyvenime (neskaitant filmų, žinoma). Klūpėdamas aukštoje žolėje, greta atviros pintinės, sugniaužė ginklą abejomis rankomis. Jo veidą įžiūrėjau kuo puikiausiai. Tuo momentu pagalvojau - taip manau ir dabar, - kad bičiulis atrodo visiškai ramus... ypač, kaip žmogus, pasiruošęs akistatai su kur kas bjauresniu padaru negu gyvatė. Jis lūkuriavo suakmenėjęs.

- *Šaukite!* - suriko Džekas.

Vajermenas tebelaukė. Jo užnugaryje pastebėjau garnį, kuris pleveno ore, virš pailgo, piktžolėmis apaugusio, už teniso aikštelės iškilusio priestato. Paukštis sklendė žemyn galva.

- Vajermenai, saugiklį atlaužei? - paklausiau.

- *Caray*,*- suurzgė jis ir nykščiu kažką spustelėjo. Ant pistoleto buožės užgeso raudonas taškelis. Bičiulis nė sekundei nenuleido akių nuo aukštos žolės, kuri ėmė įnirtingai drebėti. Staiga ji prasiskyrė, ir priešais pasirodė link mūsų lekiantis aligatorius. Man teko juos matyti per "Discovery" kanalą arba specialiuose "National Geographic" leidiniuose, bet aš nenumaniau, jog tie sutvėrimai geba taip sparčiai bėgti ant savo trumpų kojyčių. Augalai nutrynė purvą nuo snukio, todėl aiškiai įžvelgiau platų jo vypsnį.

- Dabar! - užstaugė Džekas.

Vajermenas paleido šūvį. Mus pribloškė ne vien kurtinantis griausmas - nušvilpęs tarytum materialus objektas, pavyzdžiui, akmuo, - bet ir rezultatai. Viršutinė aligatoriaus galvos dalis ištiško virsdama dumblo, kraujo ir mėsos debesimi. Bet grobuonis žingsnio nelėtino. Netgi priešingai, paskutines tris dešimtis pėdų striukos kojos judėjo dar mitriau. Girdėjau, kaip žolės stiebeliai čaižo šarvuotus žvėries šonus.

Po atatrankos ginklo vamzdis šastelėjo aukštyn. Vajermenas tam nesipriešino. Pirmą kartą mačiau jį tokį ramų, ir bičiulio parodyta savitvarda nesiliauja manęs stebinusi netgi dabar. Kai pistoletas grįžo į pradinę padėtį, aligatorių nuo mūsų skyrė ne daugiau kaip penkiolika pėdų. Vajermenas iššovė antrą sykį, ir kulka priešakinę plėšrūno dalį pakėlė viršun, mums pademonstruodama žalsvai balzganą jo pilvą. Akimirką man dingojos, kad jis strykčioja ant uodegos lyg laimingas krokodilas iš disnėjiško animacinio filmuko.

- *Ė, tu, šlykštus padare!* - sužvigo Džekas. - *Kruškis, išpera! Kruškis NUOPISA!*

Po atatrankos vamzdis vėl šoko statmenai. Kaip ir anksčiau, Vajermenas nebandė jo suvaldyti. Aligatorius tėškės ant šono, pilvu į mūsų

*Po velnių (isp.).

pusę, mėšlungiškai mataruodamas kojomis, uodega draskydamas žolę ir talžydamas žemę. Kai pistoleto žiotys nukrypo horizontaliai, mano bičiulis nuspaudė gaiduką trečią sykį, ir padaro pilvas, rodės, ėmė pleišėti. Ištaršytos, suplotos žalumos ratas ūmai nusidažė raudoniu.

Akimis paieškojau garnio, bet jo niekur neišvydau.

Vajermenui atsistojus, pamačiau, kad jis virpa visu kūnu. Priartėjęs prie aligatoriaus - bet ne tiek, kad merdėjantis žvėris galėtų jį pasiekti - bičiulis į gyvį suvarė dar dvi kulkas. Uodega paskutinį kartą mėšlungiškai užplojo per dirvą, kūną nukratė traukuliai, ir plėšrūnas galų gale sustingo.

Atsisukęs į jaunuolį Vajermenas ištiesė drebančią ranką, kurioje laikė automatinį ginklą.

- "Dezert Ygl", 357 kalibras, - pasakė. - Senas geras pistoletas, kurį pagamino pasiutvaikiai žydai - Džeimsas Makmartris, 2006-ieji. Pintinė sunki, nes į ją prikroviau amunicijos. Sumečiau visas apkabas, kurias turėjau.

Džekas žengtelėjo prie jo, apkabino ir pabučiavo į abu skruostus.

- Jei norėsite, pintinę nešiu iki pat Klyvlendo. Ir nė žodeliu neprieštaraugyniausiu.

- Na, tau bent nereikės tampyti ginklo. Nuo šiol senojo žaisliuko vieta - už mano diržo. - Būtent ten Vajermenas užkišo pistoletą, tik iš pradžių jį užtaisė ir atsargiai įjungė saugiklį. Dėl virpančių rankų, bičiuliui prisireikė kelių bandymų.

Priartėjęs prie savo bendražygio, taip pat pakštelėjau jam į skruostus.

- Vaje, - išstenėjo tas. - Vajermenas nebesijaučia ispanu. Jis tapo tikru prancūzu.

- Iš kur gavai šį ginklą? - paklausiau.

- Po paskutinio susišaudymo, į kurį Tampoje ir Sent Pyte įsivėlė kokaino prekeiviai, įsigyti pistoletą pasiūlė ponia Ystleik. Džekai, pameni tas pjautynes?

- Aha, keturi negyvi.

- Žodžiu, ponia Ystleik nutarė pasirūpinti savo apsauga. Aš nupirkau didelį ginklą. Mudu netgi kartu šaudydavome į taikinius. - Vajermenas šyptelėjo. - Ji turėjo taiklią ranką ir nesibaidydavo triukšmo, bet *nepakentė* atatrankos. - Bičiulis nužvelgė sumaitotą aligatorių. - Na, savo darbą pistoletas atliko. Kas toliau, *muchacho?*

- Keliausime kitapus namo, bet... ar kas nors iš jūsų matė tą garnį?

Džekas pakratė galvą. Kaip ir Vajermenas, kuris atrodė suglumęs.

- *Aš* jį mačiau, - paaiškinau. - Ir jeigu išvysiu dar kartelį... arba paukštį pastebės kuris nors iš jūsų... Džeromai, noriu, kad jį nušautum.

Vajermenas kilstelėjo antakius, tačiau nutylėjo. Mes vėl nuvilkome kojas palei rytinę apleisto namo šoną.

* * *

Ieškant įėjimo užpakalinėje pastato dalyje, nereikėjo įdėti jokių pastangų. Neskaitant rytinio kampo, užnugaryje statinys žiojėjo atviras. Matyt, sieną išgriovė uraganas, nuplėšęs ir viršutinius aukštus. Žvelgdamas į apžėlusius griuvėsius, kurie kadaise vadinosi virtuve bei sandėliuku suvokiau, kad iš Garnio Lizdo beliko tilandsijomis papuoštas fasadas.

- Vidun patekti įmanoma, - neryžtingai prabilo Džekas, - tik aš nepasitikiu grindimis. Ką pasakysit, Edgarai?

- Nežinau, - burbtelėjau. Netikėtai pasijutau išvargęs. Po susidūrimo su aligatoriumi iš kraujo, ko gero, išsivadėjo adrenalino perteklius, tačiau buvo ir kita priežastis. Mane apėmė pralaimėjimo nuotaikos. Nuo Elizabetos vaikystės praėjo per daug metų ir praūžė per daug audrų. Juolab kad mergaitės piešinėliai asocijuojasi su labai efemeriškais dalykais. - Vajermenai, kiek dabar *valandų?* Prašyčiau nemalti šūdo.

Jis pažvairavo į laikrodį.

- Pusė trijų. Na, *muchacho*, vidun drošim?

- Nežinau, - pakartojau.

- Užtat aš žinau, - atšovė Vajermenas. - Mėgindamas čia patekti nupyliau sumautą aligatorių. Bent jau norėčiau pasižvalgyti po senąją sodybą. Sandėliuko grindys, iš pažiūros, ganėtinai tvirtos, ir jos paklotos arčiausiai žemės. Eime, sukrausime kokį mėšlą, ant kurio galėsime atsistoti. Manau, užteks anų dviejų sijų. Džekai, tu užlipsi pirmas, padėsi užsiropšti man, ir mudu įtrauksime Edgarą.

Taip ir padarėme, nors, kol rabždinomės, kaip reikiant išsipurvinome, susitaršėme ir nusiplūkėme. Iš sandėliuko, žvalgydamiesi su nuostaba, pajudėjome į namo gilumą. Jautėmės lyg laiko keliautojai, atsidūrę pasaulyje, kuris užsibaigė prieš aštuoniasdešimt su viršum metų.

NOVYNA

Namas dvokė medžio trūnėsiais, senu tinku ir suplėkusia medžiaga. Tvaiką papildė ir silpnesnis, visur prasismelkiantis augmenijos kvapas. Kai kuriuos baldus šeimininkai paliko - juos suardė laikas ir išklaipė drėgmė, - svetainėje atsiknojusios kadarojo senų tapetų juostos, išpuvusiame vestibiulyje pamatėme popierinį, nebylų, prie lubų prilipusį lizdą. Po juo, ant persikreipusių kipariso grindlenčių, kėpsojo negyvų vapsvų kauburys, augumo sulig pėda. Kažkur viršuje, antro aukšto liekanose, varvėjo vanduo - kas kelias sekundes nutikšdavo po lašą.

- Iš vietinių kipariso ir raudonmedžio baldų kas nors galėjo neblogai

pasipelnyti, jeigu būtų juos išvežęs anksčiau nei mediena supuvo, - pratarė Džekas. Susilenkęs čiupo atsikišusį lentos galą ir patraukė į save. Medis išsirietė kaip irisas ir perlūžo, bet, užuot pokštelėjęs, tik vangiai sutreškėjo. Iš stačiakampės skylės išniro keli vėdarėliai. Šnerves nudilgino drėgna, sodri smarvė.

- Niekas čia nesikniso, kambarių nenaršė, slaptų vakarėlių nerengė, - pastebėjo Vajermenas. - Jokių panaudotų prezervatyvų, pamestų basučių ar bent užrašo DŽO MYLI DEBĘ, nupurkšto ant sienos. Man regis, nuo tada, kai Džonas užrakino duris ir išvažiavo visiems laikams, į namą nebuvo atklydusi nė gyva dvasia. Aišku, sunku patikėti...

- Anaiptol, - paprieštaravau. - Šitame Dumos Ky gale Garnio Lizdas priklausė Persei nuo 1927-ųjų. Džonas žinojo tiesą, todėl rašydamas testamentą pasirūpino, kad padėtis nepasikeistų. Lygiai taip pat elgėsi ir Elizabeta. Bet namas nepanašus į šventovę. - Nukreipiau žvilgsnį į kambarį, esantį priešais svetainę. Kitados Ystleikas jame veikiausiai buvo įsirengęs darbo kabinetą. Smirdančio vandens klanelyje riogsojo senas rašomasis stalas su atlenkiamu viršumi. Pamačiau ir lentynas, bet knygų ant jų neišvydau. - Veikiau primena kapavietę.

- Kur mums ieškoti piešinių? - paklausė Džekas.

- Neįsivaizduoju, - prisipažinau. - Vargu ar... - paspyriau tarpduryje gulintį tinko luistą. Norėjau jį nušveisti tolyn, bet sena, permirkusi nuoplaiša paprasčiausiai suiro. - Vargu ar *išvis* rasime piešinių. Aš taip nemanau, tik ne dabar, kai čia apsilankėme.

Vėl apsidairiau suraukęs nosį, kurią nemaloniai kuteno pašvinkusi drėgmė.

- Gal ir taip, bet aš tavimi nepasitikiu, - pareiškė Vajermenas. - Nes tu, *muchacho*, gedi. O sielvartas žmogų nuvargina. Tu klausaisi patirties balso.

Džekas per šlapias grindis nužlegsėjo į kabinetą, prisiartino prie stalo. Ant kepurės snapelio nutiško lašas, ir jis pakėlė galvą.

- Lubos įdubusios, - pranešė. - Viršuje greičiausiai buvo vonios kambarys, gal net ne vienas, ir stogo bakelis, į kurį sutekėdavo lietaus vanduo. Matau pakibusį vamzdį. Kada nors jis nukris, stalą paversdamas nuolaužų krūva.

- Džekai, žiūrėk, kad jis nenudribtų ant tavęs, - įspėjo Vajermenas.

- Man didesnį nerimą kelią grindys. Jos minkštos kaip košė.

- Grįžk pas mus, - paraginau.

- Minutėlę. Tiktai patikrinsiu...

Jis peržiūrėjo stalčius, vieną po kito.

- Nieko, - tarė, - vėl nieko... nieko... o, šį tą aptikau. Raštelį.

- Parodyk, - paprašė Vajermenas.

Vaikinas atnešė lapuką pėdindamas plačiais, atsargiais žingsniais, kol įveikė drėgną grindų dalį. Ištiesęs kaklą virš bičiulio peties, perskaičiau žodžius, kuriuos ant balto popiergalio pakeverzojo stambi vyriška ranka:

26-ieji, rugpjūčio 19-oji

Džoni, tik pasakyk, ir gausi. Paskutines savo gėrybes atiduosiu tau, mano drauge. "Šampukas" ne pats gardžiausiais, bet "tiek jau to". Vieno salyklo viskis neblogas. "Kanadietiškas" skirtas "plebėjams" (cha-cha). Statinėje supilti 5 buteliai naminės. Kaip ir prašei, atsiųsiu "Stalą X 2" in cera*. *Skolintis nereikės, man tiesiog pasisekė, bet nieko daugiau tikrai nepasiūlysiu. Dėkui už viską, Bičiuli. Pasimatysime, kai grįšiu iš anos balos pusės.*

DD

Vajermenas palietė "Stalą X 2".

- Stalas prateka, - pastebėjo. - Edgarai, ar visa kita tau ką nors sako?

Taip, norėjau patvirtinti, bet prakeikta, liguista mano atmintis trumpam sustreikavo. *Aš pajėgsiu*, mintyse sau tariau... ir prisiverčiau mąstyti asociacijomis. Iš pradžių pagalvojau apie Ilzę, klausiančią: *Nieko prieš, jei pamirksiu jūsų baseine, ponuli?* Man suskaudo širdį, bet vaizdo iš sąmonės neišvijau, nes jį lydėjo kitas prisiminimas apie merginą prie baseino, krūtingą ilgakoję juodu, vientisu maudymosi kostiumėliu, Merę Ajer, kurią nutapė Hoknis (*Mažulė iš Tampos*, taip ji save pavadino). Netikėtai atgaminau, kas buvo užstrigę, ir pro lūpas išpūčiau kvapą - nė nepajutau, kaip jį sulaikiau.

- DD reiškia Deivą Deivisą, - atsiliepiau. - Audringame trečiajame dešimtmetyje, tapusį Saulėtosios pakrantės magnatu.

- Iš kur žinai?

- Pasakojo Merė Ajer. - Ironiją įvertino į ledą sustingusi mano dalis, kuri greičiausiai niekada nebeatšils: gyvenimo ratas, nors ir sukasi pamažu, visuomet grįžta į pradžią. - Deivisas draugavo su Ystleiku ir akivaizdu, kad jam tiekdavo didelius gero alkoholio kiekius.

- "Šampukas"... - nutęsė Džekas. - Tai šampanas, ar ne?

- Šaunuolis, atspėjai, - pagyrė jį Vajermenas. - Man asmeniškai įdomu išsiaiškinti, kas yra "Stalas" ir *cera*.

- Jūs turėtumėte žinoti, ką reiškia ispaniškas žodis.

Mano bičiulis kilstelėjo antakį.

- Tu kalbi apie *sera* - su "s" raide. Kaip *que sera, sera.***

---

*Užantspauduotą vašku (lot.).

**Kas bus, bus (pranc.).

- Doris Dei, 1956-ieji, - atsiminiau. - "Nepamatysim mes ateities".

- *Ir gerai*, pamaniau. - Dėl vieno dalyko esu tikras: Deivisas iš tiesų nieko nebegalėjo pasiūlyti Džonui. - Pirštu pabarbenau į datą. Rugpjūčio 19-oji. - Nes 1926-ųjų spalį išplaukė į Europą ir nebegrįžo. Pranyko jūroje, kaip tvirtino Merė Ajer.

- O *cera?* - paklausė Vajermenas.

- Apie tai pagalvosim vėliau, - numojau ranka. - Keista... radome tik šį popiergalį.

- Gal ir keista, bet tiktai iš dalies. Jei būtum našlys su jaunomis dukromis, nejau į naują savo gyvenimą norėtum pasiimti alkoholio kontrabandininko kvitelį?

Apmąsčiau bičiulio žodžius ir nusprendžiau, kad jis tikriausiai teisus.

- Na... aš turbūt jį sudeginčiau kartu su šūsnimis nešvankių nuotraukų.

Vajermenas pagūžčiojo.

- Kas žino, kokius pluoštus inkriminuojančių dokumentų Džonas sunaikino. Galbūt labai storus... o gal plonyčius. Nenustebčiau, jeigu Elizabetos tėvo rankos buvo sąlygiškai švarios, ir jis tik mėgo retsykiais išlenkti burnelę su draugais. Bet, *muchacho*... - nuleidęs delną man ant peties pratęsė: - šis popierėlis visiškai tikras. Laikome jį savo rankose. Ir jei kažkam maga su mumis susidoroti, ar įmanoma, jog kas nors kitas mus bando, hmm... truputį pagloboti?

- Bent norėtųsi tuo tikėti. Ką gi, reikėtų dar šiek tiek pasižvalgyti.

Iš pradžių rodėsi, kad nieko neberasime. Mes apžiūrėjome pirmo aukšto kambarius, bet paieškos vos neužsibaigė katastrofa, kai valgomajame mano pėda smigo kiaurai grindis. Vajermenas su Džeku skubiai prie manęs pripuolė, be to, lentą prakiurdžiau gyjančia koja, todėl sveikąja sugebėjau įsiremti į tvirtą pagrindą.

Išsniukštinėti viršutinį lygį nebuvo jokių vilčių. Nors laiptatakis išliko, toliau laiptų aikštelės ir apšiurusio turėklo tematėme žydrą dangų ir plevėsuojančius aukštų aliejinių kopūstpalmių lapus. Antras aukštas virto griuvėsiais, trečiasis visiškai išgaravo. Mes patraukėme atgal į virtuvę, link savadarbio išėjimo, teradę prieš daugelį metų brūkštelėtą raštelį apie svaigalų pristatymą. Aš nujaučiau, ką galėtų reikšti "cera", bet, nežinant, kur tūno Persė, iš spėlionių, net ir pagrįstų, naudos pešti negalėjome.

O ji kažkur čia.

Netoliese.

Antraip kam reikėjo mums trukdyti nusigauti į Garnio Lizdą?

Priekyje kulniuojantis Vajermenas sustojo taip nelauktai, kad į jį įsirėžiau. Mane savo ruožtu taranavo Džekas, pintine trinktelėdamas per paskuigalį.

- Privalome patikrinti laiptus. - Bičiulis prakalbo kaip žmogus, negalintis patikėti, koks jis avigalvis.

- Kaip, kaip? - nesupratau.

- Reikia surasi gremžę. Man derėjo iš karto apie ją pagalvoti. Turbūt smegenėlės skystėja.

- Kokią dar gremžę? - pasitikslinau.

Vajermenas jau gręžėsi į mus.

- *El Palacio* ji buvo įrengta ketvirtoje pagrindinių laiptų pakopoje, skaičiuojant nuo apačios. Svarbiausia - pasak ponios Ystleik, mintis šovė jos tėvui, - kad slėptuvė būtų kuo arčiau laukujų durų. Na, žinote, gaisro atveju. Ten nukištoje skrynelėje paskutiniu metu glūdėjo keli seni suvenyrai bei nuotraukos, bet kadaise gremžėje Elizabeta laikė savo testamentą ir vertingiausias brangenybes. Kartą prasitarė savo teisininkui. Ech, kaip suklydo. Tas ją įtikino turtą atiduoti saugoti Sarasotos bankui.

Dabar mūsų trijulė stovėjo laiptatakio apačioje, netoli padvėsusių vapsvų kauburio. Aplinkui vyravo tirštas namo tvaikas. Vajermenas į mane įsmeigė žiburiuojančias akis.

- *Muchacho*, į skrynelę ji buvo įdėjusi ir keletą labai vertingų porcelianinių figūrėlių. - Jis nužvelgė aplūžusias pakopas, kurios tevedė į šiukšlyną ir žydrą dangų. - Juk tu nemanai... na, jei Persė *išties* susijusi su porcelianine, iš įlankos sužvejota statulėle... juk tu nemanai, kad ją rasime čia, laiptuose.

- Tokios tikimybės neatmesčiau. Būk atsargus. *Labai.*

- Duodu galvą nukirsti, kad gremžę aptiksime, - pareiškė Vajermenas. - Mes kartojame tai, ką išmokstame vaikystėje.

Jis bato galu nubraukė negyvas vapsvas, sušiugždėjusias lyg popierius, ir priklupo laiptų apačioje. Paklibino pirmą pakopą, tada antrą ir trečią. Ties ketvirtąja paprašė Džeko:

- Paduok žibintuvėlį.

Žinoma, lengva sau kartoti, kad Persė nelindėjo slėptuvėje po laiptais - sunku patikėti, jog mums sėkmė galėtų taip nusišypsoti, - bet aš atsiminiau, kaip Elizabeta į “Svyt Oven” sausainių skardinę kišdavo porcelianines figūrėles, ir, Džekui iš pintinės iškrapščius milžinišką prožektorių su nerūdijančio plieno cilindru, mano širdis įniko tvaksėti sparčiau. Vaikinas plojo žibintuvėlį Vajermenui į delną nelyginant seselė, operuojančiam chirurgui paduodanti instrumentą.

Apšviestoje pakopoje įžiūrėjau auksinius žybčiojimus: miniatiūrinius vyrius, įtvirtintus užpakalinėje laiptelio dalyje.

- Tvarka, - ištarė Vajermenas ir sugrąžino prožektorių. - Nukreipk spindulį į pakopos kraštą.

Džekas įvykdė reikalavimą. Bičiulis jau tiesė rankas link laipto viršaus, kuris turėjo pakilti ant vyrių, kai jį sustabdžiau.

- Minutėlę.

Vajermenas atsigręžė į mane.

- Pirmiausia pauostyk dangtį.

- *Ką* padaryti?

- Pauostyk. Įsitikink, ar nuo jo neatsiduoda drėgme.

Palinkęs virš ketvirtojo laiptelio, Vajermenas į šnerves įtraukė orą ir vėl atsisuko.

- Truputį drėgnoka, bet čia *viskas* taip smirda. Galėtum kalbėti konkrečiau?

- Atidaryk slėptuvę labai lėtai, gerai? Aiškiai ją apšvieskite. Dairykitės drėgmės.

- Kodėl, Edgarai? - paklausė Džekas.

- Nes "Stalas" prateka, taip tvirtino Elizabeta. Jei pamatysite kokį rezervuarą - butelį, ąsotį, statinaitę, - žinokite, jog ten slypi *ji*. Talpykla, be abejo bus įtrūkusi arba išvis suskilusi į dalis.

Vajermenas giliai įkvėpė ir atsiduso.

- Ką gi, užteks mums bevaisių rezultatų, kaip pasakė matematikas dalindamas iš nulio.

Jis pabandė kilstelėti laipto viršų, tačiau nesėkmingai.

- Užrakinta. Matau plyšį... raktelis turėtų būti velniškas mažutis...

- Galiu duoti sulankstomą peiliuką, - pasiūlė Džekas.

- Sekundėlę, - tarė Vajermenas, ir aš atkreipiau dėmesį, kaip įsitempė bičiulio lūpos, jam mėginant pirštų galiukais timptelėti dangtį. Smilkinyje išryškėjo vena.

- Vajermenai, - prasižiojau, - atsar...

Nespėjus man užbaigti, senutėlė ir neabejotinai ištrūnijusi spynelė sulūžo. Laipto viršus atsilapojo ir nutrūko nuo vyrių. Mano bendražygis susverdėjo atbulas, bet Džekas jį pagavo, o aš nerangiai, viena ranka, įsistvėriau į jaunuolį. Griozdiškas prožektorius atsitrenkė į grindis, bet nesudužo. Ryški šviesos juosta bangomis perliejo sienas, nutvieksdama šiurpulingą nukeipusių vapsvų kalvelę.

- Viešpatėliau. - Vajermenas atgavo pusiausvyrą. - Nors mirk iš juoko.

Džekas čiupo žibintuvėlį ir pašvietė į atsivėrusią ertmę.

- Kas? - paklausiau. - Kas ten? Kalbėk.

- Kažkas, - atsiliepė vaikinas, - bet ne keraminis butelis, o metalinė dėžutė. Panaši į saldainių, tiktai didesnė. - Jis pasilenkė.

- Gal verčiau nereikia, - įspėjo Vajermenas, bet per vėlai. Į skylę Džekas įgrūdo ranką iki pat alkūnės. Akimirką buvau įsitikinęs, kad vyruko veidas persikreips, ir jis pratrūks rėkti, nes kažkas įsikibs į galūnę, įtrauks ją vidun lig peties. Bet jaunuolis išsitiesė delne laikydamas širdies pavidalo skardinę, kurią atkišo mums. Dangtelį puošė raudonskruostis, po rūdžių taškais vos matomas angelas. Žemiau jo perskaitėme senamadišku šriftu užrašytus žodžius:

ELIZABETOS GĖRYBĖS

Džekas klausiamai į mus pažiūrėjo.

- Pirmyn, - paraginau. Čia slypėjo ne Persė - dabar dėl to man nekilo jokių abejonių. Širdį pervėrė nusivylimas, sumišęs su palengvėjimu. - Tu radai, pats ir atidaryk.

- Viduje bus piešiniai, - spėjo Vajermenas. - Ne kitaip.

Aš irgi taip galvojau, bet paaiškėjo, kad mudu klydome. Iš surūdijusios, širdies formos dėžutės Džekas išgriebė Libitos lėlę, ir akistata su Novyna pakurstė jausmą, tarytum būčiau grįžęs namo. *U-i-i-i*, piktinosi juodos akutės ir prašieptos purpurinės lūpos. *U-i-i-i, tu, bjaurybe, aš tiek laiko čia pralindėjau.*

Kai pamačiau ją išnyrančią iš dėželės, nelyginant ekshumuotą lavoną, mane užvaldė kelius pakertantis siaubas, kuris, išsiliejęs po visą kūną, baudėsi atimti jėgas iš raumenų, o paskui galutinai juos sutraukyti.

- Edgarai, kaip tu? - veriančiu balsu paklausė Vajermenas.

Sukaupęs jėgas stengiausi neprarasti savitvardos. Bjauriausiai nuteikė bedantė lėlės šypsena, *raudona*, kaip žokėjaus kepurė. Vėlgi, kaip ir juodaodžio statulos atveju, jaučiau, jog išprotėsiu, jei pernelyg ilgai į ją žiūrėsiu. Vypsnis tarytum primygtinai tvirtino, esą naujas mano gyvenimas tėra sapnas, kurį regiu gulėdamas intensyvios terapijos skyriuje, leisdamas aparatams palaikyti gyvybę sumaitotame kūne... gal ir gerai, nes tai reikštų, kad Ilzei nieko nenutiko, ir ji sveika gyva.

- Edgarai? - kai Džekas žengė arčiau, jo rankoje lėlė palingavo - tikra groteskiška susirūpinimo parodija. - Tikiuosi, jūs neapalpsite?

- Ne, - atsakiau. - Parodyk ją. - Vaikinui atkišus Novyną, pridūriau: - Aš nenoriu lėlės imti. Laikyk ją prieš akis

Džekas padarė, kaip lieptas, ir aš kaipmat perpratau, kodėl žaislą atpažinau, kas manyje sužadino pojūtį, kad grįžau namo. Ne dėl Rebos ir jos kompanionės - nors visos trys buvo skudurinės. Ne, Novyną teko matyti anksčiau, keliuose Elizabetos paveikslėliuose. Iš pradžių ją palaikiau aukle Melda. Apsirikau, bet...

- Lėlę Libitai dovanojo auklė Melda, - pratariau.

- Žinia, - sutiko Vajermenas. - Ir Elizabeta ją pamėgo labiausiai iš visų, nes kitų lėlyčių niekuomet nepiešė. Bet kodėl savo numylėtinę paliko, kai šeima apleido Garnio Lizdą? Kodėl užrakino slėptuvėje?

- Nes kartais lėlės atsiduria nemalonėje, - paaiškinau neatplėšdamas žvilgsnio nuo prašieptų lūpų. Net ir po tiek metų vis dar raudonų... raudonų, kaip toji vieta, kur slapstosi prisiminimai, kai tave kamuoja skausmas, ir tu negali blaiviai mąstyti. - Kartais lėlės ima gąsdinti.

- Edgarai, jos paveikslėliai su tavimi kalbėjosi. - Vajermenas pamosikavo Džeko radiniu ir atidavė vaikinui. - O kaipgi ji? Ar atskleis, ką mums reikia sužinoti?

- Jos vardas Novyna, - pastebėjau. - Labai norėčiau atsakyti teigiamai, bet man akis gali atverti tik Elizabetos pieštukai ir paveikslėliai.

- Iš kur žinai?

Geras klausimas. *Iš kur?*

- Tiesiog žinau. Spėju, kad ji būtų bendravusi su *tavimi*, Vajermenai. Prieš tau pagyjant. Kai dar sugebėdavai įskaityti kitų mintis.

- Dabar nieko nepakeisi. - Bičiulis panaršė maisto krepšį, išžvejojo kelias agurkų juosteles ir jas sukrimto. - Ką darysime? Keliausime namo? Nujaučiu, *muchacho*, kad pasukę atgal čia nebegrįšime. Mūsų sėklidėms pritrūks smarvės.

Taip, pagalvojau, jis teisus. Tuo tarpu sutemų metas nenumaldomai artėjo.

Džekas įsitaisė ant laiptų, nuleido sėdimąją dvejomis, trejomis pakopomis aukščiau gremžės. Novyną pasidėjo ant kelio. Saulė, plieskianti kiaurai sugriautą viršutinę namo dalį, juos apibarstė spinduliais. Porelė žadino keistus pojūčius, aš būčiau galėjęs nutapyti puikų paveikslą: "Jaunuolis ir lėlė". Regint, *kaip* jis laiko skudurinį žaislą, iš sąmonės gelmių baudėsi išnirti prisiminimai, bet, deja, labai neryškūs. Į mane įsmeigtos Novynos akys, kurias atstojo juodos sagutės, regis, spinduliavo pašaipų išdidumą. *Ko tik aš esu regėjusi, bjaurybe. Viską mačiau. Viską* žinau. *Gaila, kad nesu piešinys, ir tu negali manęs paliesti vaiduokliška ranka, ar ne?*

Taip, apmaudu.

- Kadaise *aš* būčiau sugebėjęs ją prašnekinti, - pasakė Džekas.

Vajermenas suglumo, o mano galvoje pasigirdo spragtelėjimas, kuris nuskamba, kai sueina palaidi galai. Aš atsiminiau, kas taip laikydavo lėles.

- Domėjaisi pilvakalbyste, tiesa? - vyliausi, kad prabilau nerūpestingu balsu, tačiau mano širdis vėl įniko dunksėti į šonkaulius. Nuojauta tikino, esą čia, pietiniame Dumos Ky gale, daug kas įmanoma. Netgi dieną, kai šviesu.

- Aha, - truputį droviai ir nostalgiškai šyptelėjo Džekas. - Nusipirkau instrukcijų knygą būdamas aštuonerių; prie jos prilipau, praktiškai, dėl tėvo, kuris paskelbė, atseit išmečiau pinigus į balą. Atsisakiau bet kokios kitos veiklos. - Jis patraukė pečiais, ir Novyna mažumėlę sudrebėjo, tarytum irgi būtų mėginusi pagūžčioti. - *Tobulai* pilvakalbystės neįvaldžiau, bet išmokau užtektinai, kad šeštoje klasėje laimėčiau talentų konkursą. Tėvas savo kontoroje pakabino medalį ant sienos. Kuo labai džiaugiausi.

- Nenuostabu, - įsiterpė Vajermenas. - Kas gali būti smagiau nei iš tavimi abejojančio tėtuko išgirsti “bravo”?

Džekas atsakė šypsena, kaip visada, nušvietusia visą jo veidą. Jaunuolis šiek tiek pasimuistė, ir Novyna vėl suvirpėjo.

- Žinot, kas geriausia? Aš buvau drovus vaikis, o pilvakalbystė suteikė man drąsos. Su žmonėmis pradėjau bendrauti lengviau - apsimesdavau esąs Mortonu, savo lėle, kuri sąmojus galėdavo žarstyti bet kam.

- Pašaipų negaili visos pilvakalbių lėlės, - pratariau. - Tokia taisyklė.

- Vėliau perėjau į vidurinę mokyklą. Ten “kieti” vaikai važinėjosi riedlentėmis, o mano gebėjimai labiau pritiko nuobodoms moksliukams, todėl numojau į juos ranka. Nė nežinau, kas nutiko knygai. Ji vadinosi “Pakeisti savo balsą”.

Trumpam nutilome. Aplinkui šalta drėgme alsavo namas. Visai neseniai Vajermenas nudėjo mus puolusį aligatorių. Nūnai tuo buvo sunku patikėti, nors po šūvių ausyse tebespengė.

- Noriu išgirsti, kaip tu kalbi, - pagaliau prabilo mano bičiulis. - Priversk ją pasakyti: “*Buenos dias, amigos, mi nombre es Novyna**, ir *la mesa*** prateka.

Džekas nusijuokė.

- Aha, kur gi ne.

- Aš kalbu rimtai.

- Negaliu. Jei kuriam laikui šią veiklą užleidi, vėliau pamiršti, kaip ja užsiimti.

Mano paties tyrinėjimai bylojo, kad jis greičiausiai teisus. Įgūdžių atžvilgiu, atmintis linkusi išsišakoti. Vienoje pusėje yra tokie gebėjimai, kaip važiavimas dviračiu - išmokti dalykai, kurių beveik neįmanoma užmiršti. Savo ruožtu kūrybiškumo reikalaujančiais įgudimais būtina naudotis mažne kasdien, antraip jie lengvai sunyksta. Anot Džeko, pilvakalbystė priklausė pastarųjų gretoms. Nors neturėjau priežasties juo abejoti - juk reikėjo ne vien pakeisti balsą, bet ir sukurti naują asmenybę, - vis vien paraginau:

- Pamėgink.

---

*Laba diena, draugai, mano vardas yra Novyna (isp.).

**Stalas (isp.).

- Ką. - Vaikinas nusišypsojo sutrikęs.
- Nagi, pirmyn.
- Jau sakiau, kad negaliu...
- Vis tiek pabandyk.
- Edgarai, aš neįsivaizduoju, kaip ji šnekės, net jei *įstengčiau* pakeisti balsą.
- Taip, bet tu pasisodinęs lėlę ant kelio, o čia nėra nė gyvos dvasios, išskyrus mūsų, vaikučių, porelę.
- Velniop, tebūnie. - Jis nupūtė plaukų sruogas, užkritusias ant kaktos. - Ką norite, kad ji ištartų?
Vajermenas labai tyliai pasiūlė.
- Luktelėkime ir pamatysime:

Kelias akimirkas jaunuolis sėdėjo suakmenėjęs, su lėle ant kelio; jųdviejų viršugalvius nutvieskė saulė, aplink veidus sklandė dulkės, pakilusios nuo laiptų ir seno koridoriaus kilimo. Staiga jo pirštai suspaudė skudurinį Novynos kaklą bei pečius. Lėlės galva šastelėjo į viršų.
- Sveiki vyručiai, - pasakė Džekas mėgindamas nekrutinti lūpų, tačiau teištarė: *Seiki, yručiai.*
Vaikinas pakratė galvą, prasklaidė aplinkui plevenančiais dulkeles.
- Minutėlę. Šnipštas gavos.
- Laiko turim į valias, - užtikrinau. Vyliausi, jog šnekėjau ramiai, bet mano širdis daužėsi kaip niekad stipriai. Iš dalies todėl, kad baiminausi dėl Džeko. Jeigu sumanymas išdegs, jam galėjo grėsti pavojus.
Džekas ištempė kaklą ir pamasažavo Adomo obuolį. Dabar priminė dainuoti besiruošiantį tenorą. Arba paukštelį, dingtelėjo man. Tarkim, gospelus čiulbantį kolibrį.
- Sveiki vyručiai, - pakartojo jis. Šįsyk geriau, bet... - Ne. Šūduva. Burbuliuoju, kaip toji senučiukė blondinė, Mei Vest. Palaukit.
Jis dar sykį pasitrynė kaklą. Podraug žvelgė į ryškią, kaskadomis besiliejančią šviesą ir, manau, nejautė, jog kita, lėlę gniaužianti ranka ėmė krutėti. Visų pirma Novyna pažiūrėjo į mane, paskui atsisuko į Vajermeną, vėl dirstelėjo į mane. Juodos, sagutės pavidalo akys. Juodi, kaspinais papuošti, apvalų, šokoladinį veidą supantys plaukai. Raudona O, kuri atstojo burną, regis, sakančią: *U-i-i-i, tu, bjaurybe.*
Vajermenas šaltu delnu suspaudė mano dilbį.
- Sveiki, vyručiai, - pasilabino Novyna. Nors Džeko kakle sušokčiojo Adomo obuolys, jo lūpos, tardamos “v” raidę beveik nejudėjo.
- Ei, ar taip geriau?
- Taip, - patvirtino Vajermenas, spinduliuojantis ramybę, kokios aš nejaučiau. - Tegul ji pasako dar ką nors.

- Už tai gausiu kelis papildomus "žalius", šefe, ar ne?

- Žinoma, - patvirtinau. - Lašas po laš...

- Te nejaug niek nepieš? - paklausė Novyna, į mane spoksodama juodomis apvaliomis akelėmis. Ten tikrai batų sagutės, nusprendžiau.

- Neturiu ką, - atsakiau. - Novyna.

- Aš tau parentausiu, ką piešt. A kur tav sąsiuvinis? - Džekas blausiu žvilgsniu spiginosi kažkur į šešėlius, nusidriekusius link apšnerkštos svetainės. Sąmonės neparado, tačiau blaivaus proto, berods, irgi neišsaugojo - skendėjo savotiškame transe.

Vajermenas atgniaužė mano ranką ir panaršė maisto krepšį, kur buvau įkišęs porą "Artisan" sąsiuvinių. Vieną jų įteikė man. Džeko pirštai nežymiai krustelėjo, ir Novyna truputį palenkė galvą tarsi tyrinėdama viršelį. Atverčiau pastarąjį, atsisegiau diržo rankinę ir išsitraukiau pieštuką.

- Ni-a, ni-a. Naudokis tuo, kurs buvo jos.

Vėl pasirausęs kapšelyje sužvejojau šviesiai žalią Libitos pieštuką, taip menkai sudrožtą, kad be vargo pavyko jį suimti - vienintelį iš visų. Galbūt šitos spalvos mergaitė nemėgo. O gal anuomet Dumoje viešpatavo sodresnė žaluma.

- Paėmiau. Kas toliau?

- Nupiešk mane virtuvėje. Bus ger ir prie duoninės.

- Turi omenyje, ant spintelės?

- A ką, manei, kad ant grindų?

- Jėzau Kristau, - sumurmėjo Vajermenas. Sulig kiekvienu atsakymu intonacijos keitėsi ir dabar nė kiek nepriminė Džeko tono. Tad kam šis priklausė, žinant, jog kitados lėlę prakalbindavo laki mergaitės vaizduotė? Ko gero, auklei Meldai, pagalvojau. Nūnai mes klausėmės jos balso atitikmens.

Vos tiktai griebiaus darbo, iliuzinėje mano rankoje išplito niežulys, kuris suteikė jai kontūrus, ją *materializavo.* Paškicavau Novyną įsirėmusią į senamadišką duoninę, pridėjau kojas, nukarusias virš spintelės krašto. Be jokios pauzės - giliai širdyje, kur užgimdavo paveikslėliai, kažkas perspėjo, jog dvejodamas galiu išsklaidyti kol kas trapius apžavus - nupiešiau mergytę, stovinčią greta spintelės ir žvelgiančią viršun. Keturmetę, pasirišusią prikyštėlę. Nė nenutuokiau, kaip prijuostė turėjo atrodyti, kol ją pavaizdavau virš mažylės suknelės. Mažylės, kuri styposojo virtuvėje, žiūrėjo į savo lėlę ir...

Šššš...

...ir spaudė pirštą prie lūpų.

Kuo toliau, tuo mitriau pieštukas lakiojo virš popieriaus lapo. Eskizą papildžiau aukle Melda, pirmą kartą ją išvysdamas ne nuotraukoje,

kurioje ji įsitempusi laikė raudonąją iškylų pintinę. Auklę Meldą, pasilenkusią prie mergaitės, nutaisiusią rūsčią veido išraišką.

Ne, ji nepyko. Veikiau buvo...

Pašiurpusi.

Būtent, auklė Melda mirtinai persigandusi. Ji suvokia, kad vyksta kažkas negero. Žino, kaip ir pati Libita bei dvynukės - Tesę ir Lo-Lo taip pat stingdo baimė. Bloga nuojauta apėmė netgi tą kvėšą Šeningtoną. Štai, kodėl jis stengiasi laikytis nuošalyje ir mieliau triūsia fermoje, kitos salos pakrantėje, užuot plušėjęs Dumoje.

O kaipgi ponulis? Na, būdamas namuose, jis taip niršta ant Adės, pabėgusios Atlantą, kad nieko kito nepastebi.

Iš pradžių auklė Melda neabejojo, jog tuos kitus dalykus regėjo savo vaizduotėje, nes per daug įsijautė į vaikiškus žaidimus. Ir ji tikrai *nematė aukštyn kojomis skraidančių pelikanų bei garnių arba išsišiepusių arkliokų, kurių dvikinkę Šeningtonas atvedė iš Nokomio, kad mergaitės galėtų pajodinėt. Be to, numanė, kodėl mažulės baugštinas Čarlio - dabar Dumoje nestigo paslapčių, bet dėl Čarlio viskas aišku. Tai Meldos kaltė, nors ji nelinkėjo nieko blogo...*

- Čarlis! - sušukau. - Jo vardas Čarlis!

Novyna pritardama sukvaksėjo. Iš maisto krepšio ištraukiau... tiksliau, *išplėšiau* kitą "Artisan" sąsiuvinį ir taip įnirtingai atmečiau viršelį, kad perplėšiau jį pusiau. Pagraibęs piešimo reikmenis aptikau juodą spalvą. Šitai "asociacinei" kūrybai man reikėjo būtent juodos, o sudrožtas Libitos pieštukas, kurį laikiau rankoje, pasirodė užtektinai ilgas, idant galėčiau jį sužnybti nykščiu bei viduriniuoju pirštu.

- Edgarai, - išsižiojo Vajermenas, - akimirkai man pasivaideno... tarytum išvydau...

- Čiaupkis! - užriko Novyna. - Velniop tą netikrą ranką. Guldau savo makaulę, jog tau knietės pamatyti, ką jis pakeverzos.

Paišiau mitriai, ir žokėjaus statula išniro iš balto fono lyg iš tiršto rūko. Brūkšniavau skubėdamas, atsainiai, tačiau esmę užfiksavau: supratingas akis bei plačias lūpas, kurios linksmai arba piktdžiugiškai šiepėsi. Neturėjau laiko spalvoti marškinių ir bridžų, tačiau apgraibomis susiradau pieštuką su užrašu "Raudona" ir viršugalvį uždengiau klaikia kepurėle, papildęs ją keliais brūkšneliais. Vos tik galvos apdangalas atsidūrė savo vietoje, vypsnio prasmė kaipmat tapo aiški: jis įkūnijo košmarą.

- Parodyk! - sušuko Novyna. - Noriu paveizėt, ar teisingai nupiešei.

Atstačiau paveikslėlį priešais lėlę, sėdinčią ant Džeko kelio. Tuo tarpu vaikinas nuleidęs pečius rėmėsi į sieną ir spoksojo į svetainę.

- Aha, - kvarktelėjo Novyna. - Šitas šmikis ir išgąsdino Meldos mergaites. O taip.
- Kas...? - Vajermenas užsikirto ir palingavo galva. - Aš visiškai pasimetęs.
- Melda irgi matė varlę, - pratęsė lėlė. - Kurią mažulės praminė dičkiu. Kuri turėjo *dantyš*. O paskui Melda virtuvėje įspraudė Libitą į kampą. Privertė ją kalbėti.
- Iš pradžių Melda manė, jog Čarliu mergaitės paprasčiausiai gąsdino vienos kitas? Išdykavo, kaip įprasta vaikams.
Novyna vėl suprunkštė, bet juodose batų sagutėse, rodės, atsispindėjo siaubas. Na, tokiose akyse galima įžvelgti, ką tiktai užsigeisi, tiesa?
- Teisingai, širduk. Bet kai ji paveizėjo dičkį, kurs nuo vejos nušokavo per taką ir pranyko tarp medžių...
Džekas sugniaužė pirštus. Novyna lėtai pasukiojo galvą į šonus taip bylodama, jog auklė Melda patyrė tikrą šoką.
Virš žokėjaus Čarlio portreto nuleidau virtuvės paveikslą: auklę Meldą, žiūrinčią žemyn į mergaitę, kuri žvelgė į viršų ir prie lūpų spaudė pirštą - *šššš*, - o į duoninę šliejosi lėlė, nebyli liudininkė.
- Ar dabar tau aišku? - paklausiau Vajermeno. - Ar suvoki, kas įvyko?
- Lyg ir...
- Kai *ji* įgavo spėkų, ana pupa buvo beveik apdorota, - tarė Novyna. - Štai, kuo viskas baigėsi.
- Galbūt Melda pirmiausiai pagalvojo, kad žokėjų juokaudamas kilnoja Šeningtonas - nes jis žinojo, kad mergaitės bijojo statulėlės.
- Dėl Dievo, kodėl ji turėjo kelti baimę? - nesuprato mano bičiulis.
Novyna tylėjo, todėl nesama savo ranka perbraukiau nupieštą, prie duoninės įsitaisiusią lėlę, ir gyvasis, ant Džeko kelio kiūtantis jos atitikmuo, kaip ir tikėjausi, prabilo:
- Auklytė nelinkėjo nieko blogo. Ji žinojo, kad mažulės baugštinasi Čarlio - baidėsi anksčiau nei prasidėjo negandos, - tad prie miegą joms papasakojo istoriją. Norėjo mergaites apraminti. Bet jos tik dar labiau ėmė drebint kinkas. Kartais mažų vaikulių atsakas būna netikėtas. Vėliau pasirodė toji bjauri moteris - balta bjauri moteris iš jūros, - ir dėl anos kalės viskas tapo dar blogiau. Ji paniukino Libitą atgaivinti Čarlį. Šiaip, juokais. Išdaigaut mokėjo.
Perverčiau puslapį, kuriame Libita ženklais prašė Meldos tylėti, iš krepšio iškrapščiau savo tamsiai rudą pieštuką - kieno piešimo reikmenis pasirinksiu, nebeturėjo reikšmės, - ir vėl įnikau škicuoti virtuvę. Stalą bei Novyną, gulinčią ant šono, maldingai atmetusią ranką. Libitą, nūnai dėvinčią sarafaną, su nerimo išraiška veide, kurią perteikiau pus-

tuziniu paskubomis brūkštelėtų linijų. Ir auklę Meldą, besitraukiančią nuo atviros duoninės, rėkiančią, nes dėžėje...

- Čia žiurkė? - paklausė Vajermenas.

- Stambus senas švilpikas, - atsakė Novyna. - Toks pat, kaip Čarlis. Auklytė liepė Libitai jį nupiešti duoninėje, ir tas padaras ten *atsirado*. Pokštas. Libita apgailestavo... o moteris iš jūros? Nia-a. Ji *niekada* neapgailestaudavo.

- Ir Elizabeta - Libita - privalėjo piešti, - pridūriau, - teisingai?

- *Pats* žinai, - atšovė lėlė, - a nia?

Taip, aš žinojau. Juk talentas yra nepasotinamas.

Labai seniai iš brikelės iškritusi mergytė stipriai susitrenkė galvą, bet įgavo tam tikrų gebėjimų, kurie leido kažkokiai moteriškai būtybei su ja užmegzti ryšį. Nuostabūs traumą lydėję piešinėliai įkūnijo jauką, ant lazdos galo kabančią morką. Mažylė vaizduodavo besišypsančius arkliukus ir pulkus margaspalvių varlių. Bet kai Persė įgavo jėgų - kaip ten Novyna sakė, - ana pupa buvo beveik apdorota. Libitos Ystleik talentas virto aštriai išgaląstu peiliu, tačiau mergaitės ranka jo nebelaikė. Tėvas nieko nenutuokė. Adė iš namų pabėgo. Marija ir Hana mokėsi Breideno mokykloje. Dvynukės neką tesuprato. Užtat auklė Melda ėmė įtarti...

Atsiverčiau mergaitės, pirštą priglaudusios prie lūpų, eskizą.

Ji klausosi, todėl šššš. Jei kalbėsi, ji išgirs, todėl ša. Saugokis pavojų. Tave gali užklupti negandos. Įlankoje slepiasi baidyklės, vandenyje jos laukia, kol galės tave paskandinti ir nusitempti į laivą, kuriame tu gyvensi netikrą gyvenimą. Jei bandysiu kam nors pasipasakoti? Tuomet negeri dalykai nutiks mums visiems, ir iš karto.

Vajermenas kiurksojo greta sustingęs į ledą. Krutėjo tiktai jo akys, protarpiais nukrypstančios į Novyną, kartais šnairuojančios į blyškią ranką, kuri suraibuliuodavo dešinėje mano kūno pusėje.

- Bet saugi vieta egzistavo? - paklausiau. - Kur ji galėjo kalbėti?

- Pats žinai, - atsiliepė lėlė.

- Ne, aš...

- Taip, ponuli, žinai. Tikrai, tikrai. Tik pamiršai. Piešk, ir viską atminsi.

Jos tiesa. Dailė man padėjo iš naujo save atrasti. Šia prasme, mudu su Libita

(*kur mūsų sesuo*)

panašūs. Nes būtent piešdami atgamindavome, kaip prisiminti.

Atsiverčiau švarų lapą.

- Man reikia naudotis jos pieštukais? - pasiteiravau.

- Jau nebe. Tiks bet koks.

Eilinį sykį panaršęs krepšį atkapsčiau ryškiai mėlyną, indigo, spalvą ir vėl pasinėriau į darbą. Nedvejodamas pavaizdavau Ystleikų baseiną - lygiai taip pat elgiausi, kai rinkdamas telefono numerį iš galvos išvijau visas mintis ir leidau pirštui pačiam nuspausti mygtuką. Nupiešiau jį naują, pilną švaraus vandens, ties kuriuo Persės įtaka bei klausa kažkodėl susilpnėdavo.

Paškicavau auklę Meldą, įbridusią į baseiną iki blauzdų, ir Libitą, stovinčią vandenyje iki juosmens. Novyną mergaitė laikė po pažastimi, priešais ją plūduriavo prikyštėlė. Iš kiekvieno mano brūkšnio išnirdavo po žodį.

Kur tavo lėlytė? Porcelianinė?

Mano brangenybių dėžutėje. Širdies formos dėžutėje.

Taigi kurį laiką ji ten *buvo.*

Kuo ji vardu?

Perse.

Turėjai galvoje "Persė"?

Libita užtikrintai atsako: *Ne. Jos vardas yra Perse.*

Tiek to. Ar ji išties čia mūsų negirdi?

Nemanau...

Gerai. Sakai, moki atgaivinti daiktus. Bet paklausyk manęs, vaikeli...

- O, Dieve, - išspaudžiau. - Sumanymas priklausė ne Elizabetai. Mums derėjo susiprotėti.

Žvilgsniu tebevarsčiau auklės Meldos ir Libitos, stovinčių baseine, piešinėlį. Miglotai jutau, kad mane kamuoja stiprus alkis.

- Edgarai, ką tu šneki? - paklausė Vajermenas.

- Atsikratyti Perse sumąstė Melda. - Pažvelgiau į Novyną, tebekėpsančią ant Džeko kelio. - Tiesa?

Lėlė tylėjo, tad dešiniąją ranką pavedžiojau virš nupieštų figūrėlių. Sekundei išvydau iliuzinę plaštaką ir pirštus ilgais nagais.

- Nieko geresnio auklytė nesugalvojo, - bematant atsiliepė Novyna. - O Libita ja pasikliovė.

Aš maniau, kad Elizabeta sukurpė ir ištrynė paveiksliuką savo kambaryje, tačiau klydau. Visa tai įvyko prie baseino. Gal net *vandenyje.* Neaišku kodėl, tačiau greta telkinio jokie pavojai negrėsė. Bent taip vylėsi mažoji Libita.

Novyna pridūrė:

- Persė nepragaišo, bet mergaitei pavyko į save atkreipti jos dėmesį. Ir turbūt paspraginti tą kalę. - Lėlė kalbėjo pailsusiu, gargiančiu balsu. Džeko gerklėje Adomo obuolys vėl įniko slysčioti aukštyn žemyn. - Labai *tikiuosi!*

- Taip, - sutikau. - Tikriausiai. Kas... kas nutiko vėliau? - bet atsakymo aš nelaukiau. Akis badė negailestingos ir nepaneigiamos logiškos išvados. - Persė atkeršijo pasigrodama dvynukes. Elizabeta ir auklė Melda suprato, kodėl mergaitės dingo. Abidvi žinojo, ko prikrėtė. *Melda* žinojo, ką padariusi.

- Teisingai, - sukrenkštė Novyna. Moterišką tembrą pamažu keitė Džeko balsas. Kad ir kokie apžavai vaikiną užbūrė, netrukus jie išsisklaidys. - Ji laikė liežuvį už dantų, kol ponulis rado pėdsakus, kurie vedė į Šešėlių paplūdimį - tiesiai į vandenį, - paskui nebeištvėrė. Manė, kad mažulės žuvo dėl jos kaltės.

- Ar burlaivį matė?

- Tą pačią naktį. Kai paveizėji laivą sutemus, negali juo nepatikėti.

Pagalvojęs apie "Mergaitės ir laivo" paveikslus suvokiau, jog Novyna teisi.

- Bet prieš tai, kai ponulis paskambino šerifui ir pranešė, kad jo dvynukės dingo - ko gero, prigėrė įlankoje, - Persė šnektelėjo su Libita. Išaiškino padėtį. Ir Libitą viską apsakė Meldai.

Lėlė susmuko. Apvalus kaip tešlainis veidas pakrypo į širdies formos dėžutę, juodos akys tarytum tyrinėjo karstą, iš kurio ją ištraukėme.

- Ką išaiškino? - paklausė Vajermenas. - Aš nesuprantu.

Novyna nepratarė nė žodžio. Džekas, iš pirmo žvilgsnio, atrodė išsekęs, nors per pokalbį nė nepajudėjo.

Teko atsakyti pačiam.

- Persė pareiškė: "Jei vėl bandysi manimi nusikratyti, dvynukėmis neapsiribosiu. Pamėgink dar sykį, ir aš pasiimsiu visą tavo šeimą, po vieną. Tave pasiliksiu pabaigai." Ar taip?

Jaunuolis suspaudė pirštus. Skudurinė Novynos galva lėtai palinksėjo.

Vajermenas lyžtelėjo lūpas.

- Toji lėlė... - pratarė. - Kieno ji vaiduoklis?

- Aplinkui nėra jokių šmėklų, - atsiliepiau.

Džekas sudejavo.

- Nežinau, ką vyrukas čia demonstravo, *amigo*, bet savo pasirodymą jis baigė.

- Priešingai nuo mūsų. - Jau siekiau lėlės, su kuria vunderkindė dailininkė niekuomet nesiskirdavo, kai Novyna prašneko paskutinį kartą, išvogravo pusiau savo, pusiau Džeko balsu, tarsi jiems abiem būtų magėję nustebti kits kitą.

- Nia-a. Ne šita rankele - su ja tu pieši.

Paklusdamas ištiesiau ranką, kuria prieš pusmetį, kitame gyvenime ir visatoje, kėliau merdijantį Monikos Goldštain šunį. Pastvėriau Elizabetos Ystleik lėlę ir ją atplėšiau nuo Džeko kelio.

- Edgarai? - jaunuolis išsitiesė. - Kaip, *po velnių*, jūs atgavot...

...*ranką*, turbūt užbaigė, bet nedrįsčiau garantuoti, nes paskutinio žodžio negirdėjau. Prieš save temačiau juodas akis ir nasrus, kuriuos supo raudonos lūpos. Novyną. Ji tiek metų pratūnojo aklinoje tamsoje - po laiptu, skardinėje, - laukdama, kol galės išplepėti paslaptis, ir per tą laiką lūpdažis nė trupučio nenubluko.

Ar tu pasiruošęs, sukuždėjo ji mano galvoje, tačiau balsas priklausė ne Novynai ar auklei Meldai (dėl to neabejojau), ir netgi ne Elizabetai. Į mane kreipėsi Reba. *Pasiruošęs piešti, bjaurybe? Pamatyti likusią istorijos dalį? Pamatyti viską?*

Ne, norėjau atsakyti... bet suvokiau neturįs, iš ko rinktis. Aš privalėjau sužinoti tiesą.

Vardan Ilzės.

- Parodyk jos piešinius, - šnipštelėjau ir nugrimzdau į raudonai apvedžiotą ryklę.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (X)

Pasirenkite išvysti viską. Jei trokštate kurti - padėk Dieve, jei išties norite, padėk Dieve, jeigu jūs galite, - nedrįskite elgtis amoraliai ir likti paviršiuje. Nerkite gilyn, griebkite savo sąžiningą atlygį, kad ir kiek skausmo sau suteiksite.

Tarkim, nupieškite dvi mergytes, dvynukes... na, jas pavaizduoti sugebėtų bet kas. Nesitraukite vien todėl, kad visa kita primena košmarą. Nevenkite parodyti, jog mažylės stovi iki šlaunų vandenyje, nors toje vietoje turėtų būti nugarmėjusios į gelmes. Nukreipęs žvilgsnį įlankos pusėn, jas galėtų pamatyti koks žmogus, - pavyzdžiui, Emeris Polsonas, - deja, akivaizdžių dalykų nepastebi daug kas iš mūsų.

Ką regime, įsisąmoniname per vėlai.

Jis atklysta į paplūdimį sutraukti cigarą. Gali parūkyti ir už namo arba verandoje, bet pasiduoda kažkokiam stipriam postūmiui ir pasuka vėžėmis išvagotu keliu, kurį Adė praminė "Nusitašėlių bulvaru", paskui statesniu, smėlėtu taku nusileidžia į paplūdimį. Balselis galvoje užtikrina, esą čia cigaro dūmas bus gardesnis. Jis prisės ant rąsto, kurį bangos išmetė ant kranto, akimis palydės gęstančią vakaro žarą, stebės, kaip oranžinis saulėlydis nublanks iki gelsvo atspalvio, ir žydrai suspindės žvaigždės. Taip nušviesta įlanka atrodys labai maloniai, tikina balsas, nors, pasiglemždamos mylimas žmonos sesutes, vandens platybės itin bjauriai pažymėjo jo santuokos pradžią.

Tačiau gėrėtis galima ne vien saulės laida. Tolumoje plaukia lai-

vas. Žavus, senamadiškas tristiebis suskleistomis burėmis ir grakščiu korpusu. Užuot įsitaisęs ant rąsto, jis žygiuoja pirmyn, kol nusigauna iki šlapio, suslėgto smėlio ruožo, grožisi gulbės pavidalo burlaiviu, iškilusiu saulėlydžio fone. Dėl kažkokios oro ypatybės, susidaro įspūdis, tarsi raudoni žaros spinduliai skverbiasi kiaurai karkasą.

Jis mintija apie keistą šviesos poveikį, kai galvoje nelyginant sidabrinis varpelis nuskamba šūksnis: Emeri!

Pasigirsta ir kitas: Emeri, padėk! Mus traukia grįžtamoji banga! Grūstis!

Štai tada jis pamato mergaites ir pajunta, kaip krūtinėje suspurda širdis, kuri, regis, šokteli iki pat gerklės, vėl smenga atgal į savo vietą, ima daužytis dvigubai sparčiau negu įprastai. Iš pirštų išsprūsta nepridegtas cigaras.

Dvi tapačios išvaizdos mergytes, iš pirmo žvilgsnio, vienodomis palaidinėmis. Blėstančioje dienos šviesoje Emeris neturėtų įžiūrėti spalvų, vis dėlto jas regi kuo aiškiausiai: vienos rūbelis yra raudonas, su L *raide, užrašyta priešakyje, kitos apdaras - mėlynas, su* T *raide.*

Grūstis, *šaukia mergaitė, kurios palaidinę žymi* T, *ir maldingai tiesia rankas.*

Grįžtamoji banga, *rikteli kita, su* L *raide.*

Nors nepanašu, jog kuri nors iš mažylių skęstų, Emeris nedvejoja. Bet kokias abejones nustelbia džiaugsmas ir įsitikinimas, kad jam pasitaikė stebuklinga proga. Namo atvedus dvynukes, šaltai su žentu besielgiantis uošvis iš karto pakeis savo požiūrį. Negana to, jį ragina judėti ir sąmonėje skambantys, it sidabriniai varpeliai tilindžiuojantys balsai. Jis puola gelbėti Adės seserų, ketina drauge su prapuolusiomis mergaitėmis nupūškuoti atgal į krantą.

Emeri! *Tai Tesė blyškiu kaip porcelianas veidu, kuriame juoduoja akys... ir* raudonuoja *lūpos.*

Emeri, paskubėk! *Tai Lora, tiesianti baltas, šlaputėles rankas. Jos skruostai išbalę, aplipę drėgnomis, glotniomis sruogomis.*

Aš ateinu, mergaitės, *sušunka jis*. Laikykitės!

Taškydamas purslus artėja prie dvynukių, į vandenį įbrenda iki blauzdų, netrukus iki kelių.

Nepasiduokite, *priduria, tarytum jos paprasčiausiai nestovėtų įlankoje panirusios iki šlaunų, kaip pagaliau ir pats Emeris, nors jo ūgis siekia šešias pėdas ir du colius.**

Jis atsiduria greta mergaičių, iki krūtinės nugrimzdęs į vandenį - balandžio viduryje vis dar žvarbų. Į savo gelbėtoją jos įsistveria su šešiametėms nebūdinga jėga. Emeris per vėlai išvysta sidabrinį sustik-

*Apytiksliai 189 cm.

lėjusių akių žvilgesį ir užuodžia druskingą padvėsusių žuvų tvaiką, kuris sklinda nuo pūvančių plaukų. Jis ima priešintis; džiaugsmo šūksnius bei raginimus nepasiduoti grįžtamajai bangai pakeičia protesto rėksmas ir galiausiai siaubo klyksmai, bet iš jų nėra jokios naudos. Šiaip ar taip, ilgai plyšauti netenka. Smulkūs mergyčių piršteliai virsta šaltais nagais, smingančiais į kūną, tempiančiais jį į jūros gelmenis. Vandeniui plūstelėjus į gerklę, riksmas nutrūksta. Saulėlydžio fone, panašiame į šaltus pelenus, jis tebemato burlaivį ir ūmai suvokia (kaip anksčiau to nepastebėjo?) viso labo regis yrantį korpusą, mirties laivą. Ten jo kažkas lūkuriuoja, įsisupęs į drobulę; Emeris spiegtų, jei tik galėtų, bet dabar vanduo užlieja akis, ir kulkšnis apglėbia kitų rankų pirštai, iš kurių belikę išsišakoję kaulai. Nagas nuplėšia batą, pakutena grimztančio žmogaus nykštį lyg žaisdamas "virė virė košė... tam davė šaukštelį...".

Emeris Polsonas nuskęsta.

27-ŲJŲ BALANDŽIO 19-OJI

Tamsoje kažkas bliovė. Lyg ir "Užčiaupkite jį!". Netikėtai išgirdau skardų pliaukštelėjimą, ir tamsybės nušvito raudonai, iš pradžių viename šone, paskui kitame. Raudonis atplūdo į akiračio priešakį it kraujo dėmė, pasklidusi vandenyje.

- Jūs trenkėt per stipriai, - nuskambėjo balsas. Džeko?

- Šefe? Ei, šefe! - mane purtė, vadinas, kūną tebeturėjau. Gal ir gerai. Mane kratė Džekas... hmm, kokia jo pavardė? Žinojau, kad ją atgaminsiu nesunkiai, jei tik mąstysiu asociacijomis. Prisiminiau vyruką iš "Orų" kanalo...

Vėl pasijutau krečiamas. Šįsyk griežčiau.

- *Muchacho!* Tu gyvas?

Pakaušiu trenkiausi į kietą paviršių ir praplėšiau vokus. Kairėje pusėje klūpėjo Džekas Kantoris įsitempusiu, baimės perkreiptu veidu. Priešais pasilenkęs stypsojo Vajermenas, kuris mane purtė kaip romo kokteilį. Lėlė gulėjo, skudurine fizionomija įsikniaubusi į mano sterblę. Pasibjaurėjęs suniurnėjau ir nušveičiau ją šalin - aha, tikras bjaurybė. Novyna tėškės ant kauburio negyvų, tarsi popierius sučežėjusių vapsvų.

Iš sąmonės gelmių pamažu išniro tos vietos, po kurias ji mane vedžiojo - surengė ekskursiją po pragarą. Į Šešėlių paplūdimį nusidriekęs keliukas (dideliam savo tėvo pykčiui, Adriana Ystleik jį praminė "Nusitašėlių bulvarų"). Pakrantė ir visi siaubingi, ten nutikę įvykiai. Baseinas. Rezervuaras.

- Jis atsimerkęs, - tarė Džekas. - Ačiū, Dievui. Edgarai, ar mane girdite?

- Taip, - atsakiau dėl riksmų užkimusiu balsu. Skrandis reikalavo maisto, bet pirmiausia man magėjo kuo nors nuplauti deginčią gerklę.

- Gerti... kas apmalšins savo bičiulio troškulį?

Vajermenas man įbruko vieną iš didžiųjų "Evian" vandens butelių. Pakračiau galvą.

- "Pepsi-kolos".

- Tikrai, *muchacho?* Gal geriau vandens...

- Ne. Kofeino. - Gėrimo norėjau ne vien dėl šios priežasties, bet kol kas užteks ir jos.

Padėjęs į vietą "Evian", Vajermenas įteikė "Pepsi". Skardinė buvo šilta, bet aš ištuštinau pusę, atsirūgau ir nurijau dar kelis gurkšnius. Tuomet apsidairiau, tačiau purviname koridoriuje teregėjau savo draugus. Nieko gero. Tiksliau, siaubingai blogai. Ranka - man vėl liko tik viena - nutirpo ir tvinkčiojo, lyg būčiau darbavęsis ne mažiau kaip porą valandų. O kur piešiniai? Persigandau, kad, be jų, viskas išblės kaip sapnai, kuriuos užmirštame pabudę. Juk dėl šios informacijos rizikavau ne vien gyvybe, bet ir sveiku protu.

Pasimuisčiau mėgindamas atsistoti. Pakaušį, kurį trenkiau į sieną, pervėrė skausmo dūris.

- Kur piešiniai? Kur jie?

- Štai čia, *muchacho.* Nesijaudink. - Vajermenas žengė į šoną ir mostelėjo į paglamžytų puslapių šūsnį. - Tu paišei kaip paklaikęs, draskei juos iš sąsiuvinio. Aš visus sudėliojau į krūvelę.

- Gerai. Man reikia pavalgyti. Jaučiuosi išbadėjęs. - Sakiau gryną tiesą.

Džekas dirgliai apsižvalgė. Koridoriuje, kurį buvo užtvindę popiečio saulės spinduliai, kai iš jaunuolio griebiau Novyną ir nėriau į juodąją skylę, šviesa priblėso. Dar nesutemo - nukreipęs akis aukštyn pamačiau, kad padangės tebėra žydros, - bet man tapo akivaizdu, jog diena artėjo į pabaigą.

- Kiek dabar valandų? - paklausiau.

- Penkiolika po penkių, - atsakė Vajermenas nė nepašnairavęs į savo laikrodį. Vadinas, kol skendėjau transe, nepaliaujamai į jį dirsčiojo. Saulė leisis po kelių valandėlių. Maždaug. Jeigu jie atslenka tiktai naktį...

- Berods. Laiko užteks. Man vis tiek būtina prikimšti skrandį. Iš griuvėsių galime nešdintis. Name nieko daugiau nerasime. Bet mums prisireiks kopėčių.

Vajermenas kilstelėjo antakius, tačiau kamantinėti nepradėjo. Tiesiog pratarė:

- Siūlau paieškoti daržinėje. Kuri, beje, neblogai atsilaikė prieš tėvą Laiką.

- O kaipgi lėlė? - pasiteiravo Džekas.

- Kišk atgal į skardinę. Nuvešime Novyną į *El Palacio*. Ji nusipelno prisijungti prie kitų Elizabetos daiktų.

- Edgarai, kokia kita mūsų stotelė? - paklausė Vajermenas.

- Aš jums parodysiu, bet pirmiausia... - bedžiau pirštu į pistoletą, kyšantį už bičiulio diržo. - Tavo šaudyklė užtaisyta?

- Žinoma. Nauja apkaba.

- Jei garnys sugrįš, vis vien noriu, kad jį nudėtum. Nedelsdamas.

- Kodėl?

- Nes jo akimis mus stebi Persė, - paaiškinau.

Iš griuvenų pasišalinome tuo pačiu keliu, kuriuo įsigavome vidun, ir mus pasitiko ankstyvas, skaistus Floridos vakaras. Giedrame danguje neplaukė nė vienas debesėlis. Saulė nublizgino įlanką spindinčiu sidabriniu žvilgesiu. Po kokios valandos per vandenį nudrikęs švytėjimo takas priblės ir nusidažys aukso spalva, bet dar ne dabar.

Mes nukėblinome apžėlusiu "Nusitašėlių bulvaru", Džekas nešė pintinę iškyloms, Vajermenas laikė krepšį su maistu ir "Artisan" sąsiuviniais, aš rankoje spaudžiau piešinius. Ties kojomis šnibždėjo jūravižės. Užnugaryje, iki griūnančio namo nutįso mūsų šešėliai. Priešakyje pelikanas pastebėjo žuvį, suskleidė sparnus ir smigo žemyn nelyginant pikiruojamasis bombonešis. Garnio niekur nematėme, aplinkui nesišlaistė ir žokėjus Čarlis. Bet užkopę ant kalvos keteros, nuo kurios takas leidosi apačion, palei kopas, nūnai suardytas ir stačias, išvydome kai ką kitą.

Akiratyje atsivėrė "Persės" vaizdas.

Nuleidęs inkarą laivas plūduriavo už trijų šimtų jardų nuo kranto. Švarutėlės burės buvo suvyniotos. Korpusas sūpavosi vilnyse kaip sieninio laikrodžio švytuoklė. Ant dešiniojo šono pagaliau įžvelgėme visą pavadinimą: "Persefonė". Denis atrodė apleistas, ir aš galėjau lažintis, jog ten nerastume nė gyvos dvasios. Dienomis velioniai neprisikeldavo. Užtat Persė, mūsų nelaimei, nemirusi.

- Dieve mano, jis tarsi išplaukė iš jūsų paveikslų, - sulemeno Džekas. Dešinėje kelio pusėje dunksojo akmeninis suoliukas, vos įžiūrimas dėl krūmokšnių ir vijoklių, kurie rangėsi ant lygaus jo paviršiaus. Vaikinas žnegtelėjo ant suolo neatplėšdamas žvilgsnio nuo burlaivio.

- Ne, - paprieštaravau. - Aš tapiau tiesą. Tu paprasčiausiai regi kaukę, už kurios laivas slepiasi dienomis.

Sustojęs šalia Džeko, Vajermenas delnu prisidengė spiginamas akis.

- Ar žmonės jį mato ir iš Don Pedro salos?

- Turbūt kai kurie, - atsakiau. - Sergantys mirtina liga, vaistų atsisakę šizofrenikai... - prisiminiau Tomą. - Bet laivas čia atplaukė dėl mūsų. Šį vakarą Dumai Ky turėtume tarti sudie. Saulei nusileidus, atgal

kelio nebus. Gyvieji numirėliai gal ir tūno "Persefonėje", bet džiunglėse netrūksta kitokių *padarų*. Vienus, kaip žokėjų, vaikystėje sukūrė Elizabeta, kiti atsirado, kai Persė vėl pabudo. - Nutilau. Nenorėjau pratęsti, tačiau privalėjau. - Manau, saloje užsiveisė ir tokių sutvėrimų, kuriuos pagimdė mano vaizduotė. Kiekvieną žmogų kamuoja savi košmarai.

Mintyse atgaminau skeletų rankas, iškilusias mėnesienoje.

- Taigi, - raižiu balsu tarė Vajermenas, - mums suplanuotas kruizas laivu?

- Taip.

- Į tenykščių gretas būsime užverbuoti prievarta? Kaip senojoje gerojoje Anglijoje?

- Panašiai.

- Aš negaliu plaukti, - išspaudė Džekas. - Mane užkankins jūros liga.

Nusišypsojau ir prisėdau greta jaunuolio.

- Na, kelionė jūra neįtraukta į *mūsų* planus.

- Gerai.

- Ar galėtum atidaryti vištienos dėžutę ir nuplėšti vieną kulšį?

Jis įvykdė prašymą. Dorodamas pirmą kulšelę, paskui ir antrą, jaučiau, jog draugai mane stebi kaip pakerėti. Paklausiau, ar kas norėtų krūtinėlės. Abiem papurčius galvą, suvalgiau ir ją. Įpusėjęs užkandžiauti pagalvojau apie dukrą, likusią Rodailende - blyškią ir negyvą. Kramčiau mėsą neskubėdamas, į džinsus vis pasišluostydavau riebaluotas rankas. Ilzė mane suprastų. Ne Pema ir, ko gero, ne Linda, bet Ilzė? Taip. Artimiausia ateitis mane šiurpino, tačiau aš nutuokiau, kad Persė irgi išsigandusi, antraip ji nebūtų dėjusi tiek pastangų, kad mus sustabdytų. Priešingai, nekviestus svečius toji esybė su džiaugsmu priimtų.

- Gaištam laiką, *muchacho*, - pastebėjo Vajermenas. - Neilgai trukus sutems.

- Žinau, - atsiliepiau. - O mano duktė mirusi amžiams. Bet aš vis tiek išbadėjęs. Turi kokių nors saldėsių? Tešlainių? Sausainių? Sumautų "HoHo" pyragėlių?

Pasiūlyti deserto jis negalėjo, todėl apsiribojau dar viena "Pepsi" skardine ir keliomis agurkų juostelėmis, pagardintomis kaimišku padažu, kuris ir išvaizda, ir skoniu man visada priminė pasaldintą snarglį. Nors tiek gerai, kad prislopo galvos skausmas. Bluko ir vaizdiniai, atklydę iš tamsos - tiek metų pralindėję skudurinėje Novynos galvoje, - bet juos prisiminti padės mano piešiniai. Paskutinį kartą nusivaliau rankas ir ant kelių pasidėjau šūsnį suglamžytų lapelių: šeimos albumą iš pragaro.

- Nepamiršk dairytis garnio, - įspėjau Vajermeną.

Jis apsižvalgė, nukreipė akis į tuščią laivą, linguojantį vilnyse ir vėl atsigręžė į mane.

- Galbūt į paukštelį labiau pritiktų šauti iš žeberklinio ginklo? Paleisti strėlytę su sidabriniu antgaliu?

- Ne. Garniu ji lakioja, kaip žmonės jodinėja žirgais. Veikiausiai apsidžiaugtų, jeigu jam paaukotume sidabrinį užtaisą. Bet Persė nebegaus, ko užsigeidusi. - Nelinksmai vyptelėjau. - Užteks poniutei pramogaut.

Vajermenas paprašė Džeko atsistoti, kad nuo suoliuko galėtume nubraukti vijoklius. Tuomet visi prisėdome - trijulė karių, nors į juos nė trupučio nebuvome panašūs, pora penkiasdešimtmečių ir dvidešimtmetis, vienoje pusėje regintys Meksikos įlanką, kitoje matantys namo griuvėsius. Raudonąją pintinę ir beveik ištuštėjusį maisto krepšį pasidėjome prie kojų. Maniau, kad jiems pasakodamas visą istoriją užtuksiu dvidešimt minučių, na, gal pusvalandį, ir laiko mums dar liks su kaupu. Bent taip vyliausi.

- Elizabeta su Perse palaikė gerokai glaudesnį ryšį negu aš, - prabilau. - Netgi, sakyčiau, *stipresnį*. Neįsivaizduoju, kaip mergaitė jį ištvėrė. Įsigijusi porcelianinę figūrėlę galėjo matyti, ką tiktai panorėdavo. Savo akimis, mintyse... Ir ji visa tai nupaišydavo. Labiausiai gąsdinančius kūrinius sudegino prieš išvažiuodama iš namų.

- Kaip uragano paveikslėlį? - pasitikslino Vajermenas.

- Taip. Man regis, Elizabeta bijojo savo piešinių galios. Ir pagrįstai. Tačiau matė viską. Tuo tarpu lėlė reginius fiksuodavo lyg kokia telepatinė vaizdo kamera. Dauguma atveju, aš tiesiog žiūrėjau į aplinką mergaitės akimis ir piešiau jos paveiksliukus. Suprantat, apie ką kalbu?

Jiedu sulinksėjo.

- Pradėkime nuo šito tako, kitados buvusio keliu. Nuo Šešėlių paplūdimio jis vedė iki daržinės. - Mostelėjau į pailgą, vijokliais apraizgytą priestatą, kur, kaip tikėjausi, rasime kopėčias. - Nemanau, kad į salą kontrabandą pristatydavo pats Deivis Deivisas, bet esu tikras, jog tuo užsiimdavo vienas iš jo verslo partnerių, ir nemažas kiekis svaigalų į Saulėtąją Floridos pakrantę patekdavo per Dumą Ky. Iš Šešėlių paplūdimio krovinį nuveždavo į Džono Ystleiko daržinę, iš ten gėrimai keliaudavo į žemyną. Didžiuma aukščiausios klasės gėrimų atsidurdavo keliuose Sarasotos ir Venecijos džiazo klubuose. Saugodamas kontrabandą Ystleikas tiesiog darė Deivisui paslaugą.

Vajermenas pašnairavo į besileidžiančią saulę ir žvilgtelėjo į savo laikrodį.

- *Muchacho,* manau, tavo pasakojimas kažkaip susijęs su dabartine mūsų padėtimi?

- Be abejo. - Sugraibiau piešinį statinaitės su storu užsukamu dangčiu ir vole. Ant jos šono pusračiu buvo pakeverzota STALAS, truputį

žemiau - ŠKOTIJA. Raidės gavos kreivos šleivos; aš paišydavau gražiau negu rašydavau. - Viskis, ponai.

Džekas dūrė smiliumi į miglotą žmogaus pavidalą, įspraustą tarp užrašų STALAS ir ŠKOTIJA.

- Kas toji sijonuota paukštytė?

- Čia ne sijonas, o kiltas. Škotų kalniečio apdaras.

Gauruoti Vajermeno antakiai pakilo viršun.

- Ei, *muchacho*, tas piešinėlis jokių apdovanojimų nelaimės.

- Elizabeta įkišo Persę į nedidelę viskio statinę, - mąsliai tarė Džekas. - Gal ne viena, galbūt kartu su aukle Melda...

Papurčiau galvą.

- Tiktai Elizabeta.

- Kokios apimties tas daiktas?

Rankomis parodžiau dviejų pėdų tarpą, pasvarstęs praskėčiau jas šiek tiek plačiau.

Vaikinas linktelėjo, bet jis irgi raukėsi.

- Žodžiu, porcelianinę statulėlę mergaitė paslėpė statinėje ir uždarė dangtį. Arba užšovė kaištį. Nuskandino Persę, kad ji užmigtų. Žinot, šefe, reikalas sumautas. Dėl Dievo meilės, juk tas padaras ėmė *bendrauti* su Elizabeta dar tada, kai glūdėjo po vandeniu. Įlankos dugne!

- Šią temą aptarsime vėliau. - Viskio taros eskizą nugrūdau į šūsnies apačią ir pirštu pabaksnojau į kitą piešinį, kuriame auklė Melda svetainėje kalbėjo telefonu. Pakreipta galva ir sukūprinti pečiai bylojo apie slapukišką elgesį - man užteko kelių brūkšnių, kad pavaizduočiau, kaip 1927-aisiais pietiečiai žiūrėdavo į juodaodes namų tvarkytojas, kurios naudojosi svetainės telefonu, net jeigu stvertis ragelio jas priversdavo būtinybė.

- Mūsų manymu, informaciją Adė ir Emeris sužinojo iš laikraščių, bet Atlantos žiniasklaida greičiausiai nė neužsiminė apie dvi, Floridoje nuskendusias mergaites. Kai auklė Melda įsitikino, jog dvynukės išties prapuolė, ji paskambino į žemyną, susisiekė su ponu Ystleiku ir pranešė blogas naujienas. Paskui skambtelėjo į Adės ir šios vyro namus.

Vajermenas kumščiu trenkė sau į koją.

- Adė pasakė auklei, kur apsistos! Na, žinoma!

Kinktelėjau galva.

- Jaunavedžiai, matyt, tą patį vakarą spėjo į paskutinį traukinį, nes į Garnio Lizdą parvažiavo kitą dieną, prieš sutemstant.

- Namo, aišku, jau buvo grįžusios ir abi viduriniosios dukros, - pridūrė Džekas.

- Aha, susirinko visa šeima, - patvirtinau. - O vietinius vandenis... - pamojau link grakštaus, balto burlaivio, kuris nuleidęs inkarą lūkuriavo tamsos, - ...nusėjo valtelės. Kūnų paieškos tęsėsi kokias tris dienas,

nors visi suprato, kad mergaitės žuvusios. Nujaučiu, jog Džonui Ystleikui mažiausiai rūpėjo, kaip vyresnėlė ir jos vyras sužinojo naujienas. Tuo metu jis tegalėjo galvoti apie dingusias dvynukes.

- JOS PRAPUOLĖ, - sumurmėjo Vajermenas. - *Pobre humbre.**

Pakėliau kitą piešinėlį - trys žmonės, stovintys Garnio Lizdo verandoje, mojavo pavymui senamadiško, griozdiško automobilio, kuris kriauklelių taku dardėjo link akmeninių stulpų ir normalaus, už jų plytinčio pasaulio. Aplink vartus paškicavau keletą palmių ir bananų, bet gyvatvorės nepridėjau, nes 1927-aisiais ji neegzistavo.

Pro užpakalinį automobilio langą bolavo du ovalo formos veideliai. Paeiliui į juos bakstelėjau.

- Marija ir Hana. Sugrįžta į Breideno mokyklą.

- Nemanot, kad jos elgėsi, hmm... beširdiškai? - paklausė Džekas.

- Tiesą sakant, ne. Vaikai gedi kitaip nei suaugusieji.

- Aha, galbūt. Bet man vis tiek keista... - jaunuolis nutilo.

- Kas keista? - nesupratau.

- Kad Persė juos paleido.

- Nieko panašaus. Jos viso labo važiuoja į Breidentoną.

Vajermenas patapšnojo į eskizą.

- O kur Elizabeta?

- Visur, - atsakiau. - Įvykius stebime jos akimis.

- Liko ne tiek jau daug, bet istorija maloniai jūsų nenuteiks.

Parodžiau jiems dar vieną paveikslėlį. Prie jo, kaip ir prie kitų, plušėjau paskubomis ir vyro figūrą nupaišiau iš nugaros, bet aš buvau įsitikinęs, kad popieriaus lape perteikiau gyvąją versiją esybės, kuri Didžiojo Rožinuko virtuvėje antrankiu supančiojo mano riešą. Visi trise įsistebeilijome į eskizą. Džekas trumpam pakėlė akis į Šešėlių paplūdimį, nūnai suardytą iki siauro smėlio ruožo, ir vėl nukreipė žvilgsnį į piešinį. Galiausiai pažiūrėjo į mane.

- Vaizdas matomas iš šitos vietos? - tyliai paklausė.

- Taip.

Vaikino pirštas truputį pasislinko į šoną.

- Čia Tesė ir Lora?

- Tesė ir Lo-Lo. Taip.

- Jos... ką jos padarė? Prisiviliojo jį kaip sirenos iš graikų mitų?

- Taip.

- Visa tai nutiko iš tikrųjų, - murmtelėjo Džekas lyg mėgindamas įsisąmoninti, ką regis.

- Iš tikrųjų, - užtikrinau. - Jos jėga verčiau neabejok.

Vajermenas pažiūrėjo į saulę, nenumaldomai artėjančią prie horizonto. Vandenį nušvietęs spindulių takas galop neteko blizgesio.

---

*Vargšas vyrukas (isp.).

- Baik porinti savo istoriją, *muchacho*, ir kuo greičiau. Kad galėtume griebtis savų reikalų ir nešdintis velniop.

- Beveik nėra, ką pasakoti, - atsakiau. Perverčiau eskizus, dauguma kurių priminė negrabiai pabrūkšniuotas keverzones. - Tikrąja didvyre derėtų vadinti auklę Meldą, o mes nė nežinome jos pavardės.

Kilstelėjau vieną iš pusiau užbaigtų piešinėlių: koridoriuje, netoli laukujų durų, iš skarelės ir ant kaktos bei skruosto juoduojančių dėmelių atpažįstama Melda kalbėjosi su jauna moterimi. Šalia, ant stalo, kiurksojo Novyna - šešios ar aštuonios gijos, atsainiai apvedžiotos ovalu.

- Štai čia, dingus Emeriui, auklė kažką riečia Adrianai. Gal aiškina, kad jį netikėtai iškvietė į Atlantą? Kad jis išvyko į Tampą norėdamas žmoną nustebinti netikėta vestuvių dovana? Nežinau. Svarbiausia, jog Melda iš visų jėgų stengėsi Adę sulaikyti namuose.

- Siekė išlošti laiko, - susiprotėjo Džekas.

- Kitos išeities nebuvo. - Mostelėjau į džiunglių tankumyną, mus skiriantį nuo šiaurinio salos galo - tankmes, kurios vietiniame krašte galėtų vešėti tik tuo atveju, jei Dumą Ky prižiūrėtų brigada keliomis pamainomis triūsiančių sodininkų. - 1927-aisiais visa tai neegzistavo. Užtat saloje gyveno *Elizabeta*, maksimaliai išnaudojanti savo talentą. Vargu ar kam nors būtų pasisekę išvažiuoti į Keisį Ky. Vienas Dievas žino, kokie sutvėrimai, kuriuos Persė privertė Elizabetą nupiešti, šlaistėsi tarp Garnio Lizdo ir pakeliamo tilto.

- Kita auka turėjo tapti Adriana? - paklausė Vajermenas.

- Vėliau Džonas. Paskui Marija ir Hana. Nes Persė ketino pribaigti juos visus, išskyrus galbūt Elizabetą. Manau, auklė Melda suprato, kad Adę pajėgs nulaikyti ne ilgiau, kaip dieną. Bet tiek laiko jai užteko.

Atkišau draugams greitosiomis, dar mitriau nei kiti, nupieštą paveikslėlį: Melda ir Libita vėl stovėjo sekliajame baseino gale. Novyna gulėjo ant maudyklos kraštelio, nukorusi ranką į vandenį. Prie lėlės riogsojo ant storo šono nugriauta ir plačiai pražiodyta keraminė statinaitė su pusračio formos užrašu STALAS.

- Auklė Melda išaiškino Libitai, ką daryti. Pridėjo, esą mergaitė privalo atlikti užduotį, kad ir ką pamatytų mintyse, kad ir kaip griausmingai Persė lieptų liautis... nes ji *rėks*, jei tiktai susivoks, kas vyksta. Belieka tikėtis, pasakė auklė, jog Persė atskleis tiesą per vėlai ir nesugebės nieko pakeisti. Paskui pridūrė... - užsičiaupiau. Dabar šviesos takas, kurį vandenyje paklojo saulėlydis, nepaliaujamai ryškėjo. Žinojau turįs pratęsti, bet tam reikėjo jėgų. Labai daug jėgų.

- Ką, *muchacho?* - švelniai pasiteiravo Vajermenas. - Ką pridūrė?

- Kad ji *pati* gali klykti. Ir Adė. Ir tėvelis. Bet Libitai nevalia sustoti. “Nenutrauk, ką pradėjus, vaikel, - perspėjo Melda, - nenutrauk, kitaip

mūsų pastangos nueis niekais." - Mano ranka tarsi savaime niurktelėjo į kišenę, ištraukė juodą "Veneros" pieštuką ir po primityviai nupieštomis, baseine stovinčiomis mergaite bei moterimi užrašė:

nenutrauk, ką pradėjusi, vaikel

- Edgarai, kaipgi žeberkliukai su sidabriniais antgaliais? - paklausė Džekas. - Jūs apie juos neužsiminėte.

- Jokių prakeiktų stebuklingų žeberklų nebuvo, - atsiliepiau pailsusiu balsu. - Jie turbūt atsirado po daugelio metų, kai Ystleikas ir Elizabeta grįžo į Dumą Ky. Velniai žino, kuriam iš jųdviejų šovė tokia mintis. Idėjos autorius tikriausiai pats negalėjo tiksliai paaiškinti, kam tie užtaisai reikalingi.

- Bet... - vaikinas eilinį sykį susiraukė... - jeigu 1927-aisiais jie neturėjo sidabrinių žeberklų... tuomet kaip...

- Neturėjo, Džekai. Užtat vandens jiems nestigo.

- Nesuprantu. Juk Persė tūnojo įlankoje. Ji *atsirado* iš vandens. - Jaunuolis pažvairavo į laivą lyg norėdamas patikrinti, ar tas nepradingo. "Persefonė" tebesiūbavo vilnyse.

- Teisingai. Bet prie baseino *jos įtaka pranykdavo.* Elizabeta tai žinojo, tik nesuvokė priežasties. Nieko keisto. Libita tebuvo vaikas.

- O, šūdas! - Vajermenas pliaukštelėjo sau per kaktą. - Baseinas. Gėlavandenis telkinys. Gėlas vanduo, kaip atsvara druskingam.

Dūriau į jį smiliumi.

Bičiulis palietė keraminę statinaitę, paškicuotą greta lėlės.

- Šita statinė *tuščia?* Ją užpildė baseino vandeniu?

- Neabejotinai. - Stumtelėjau eskizą į šoną ir parodžiau kitą. Vėlgi daugmaž tokią pačią panoramą mes galėjome regėti iš savo vietos. Ką tik virš horizonto pakilęs mėnulio pjautuvas apšvietė išpuvusį laivą, kurio, kaip vyliausi, man nebeteks paišyti, ir tvieskė tarp jo stiebų. Paplūdimyje, prie pat vandens...

- Jėzau, koks siaubas, - suniurnėjo Vajermenas. - Nors vaizdas nelabai ryškus, jis vis tiek kelia šiurpą.

Dešinysis mano dilbis ėmė niežėti, tvinkčioti, kone *svilti.* Palytėjau eskizą nesamą ranką. Tikėjausi, kad jos nebeišvysiu... bet būgštavau, jog dar visko gali nutikti.

- Aš matau už mus visus, - tariau.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (XI)

Savo kūrinį būtinai užbaikite. Nežinau, svarbiausia tai meno taisyklė ar ne - aš nesu mokytojas, - tačiau tikiu, jog tie keturi žodžiai api-

bendrina viską, ką bandžiau jums pasakyti. Talentas yra nuostabus dalykas, bet jo neužteks žmogui, lengvai metančiam pradėtą užduotį. Ir jeigu plušate nuoširdžiai, jeigu jūsų kūryba užgimsta toje stebuklingoje vietoje, kur susilieja mintys, prisiminimai ir emocijos, neišvengiamai sulauksite momento, kai norėsite spjauti į darbą, kai pagalvosite, kad, nuleidus pieštuką, jūsų žvilgsnis praras skvarbumą, atmintis sustreikuos, o skausmas atlėgs. Visa tai man atskleidė sambūrio paplūdimyje paveikslas, paskutinis, kurį tądien nupiešiau - tiksliau eskizas, nors, mėginant popieriaus lape perteikti pragarą, nieko daugiau ir nereikia.

Pradėjau nuo Adrianos.

Dėl Emo, ji kiaurą dieną jaučiasi kaip ant adatų. Emocijos svyruoja nuo įniršio iki baimės. Į galvą netgi ateina mintis, jog kažką neapdairaus iškrėtė tėtis, bet ne, mažai tikėtina - nuo tada, kai paieškos nutrūko, užvaldytas sielvarto, jis tapo vangus ir viskam abejingas.

Galima pamanyti, kad, Emeriui nepasirodžius iki saulėlydžio, Adę apims dar didesnis nerimas, bet ji aprimsta, netgi pralinksmėja. Auklei Meldai sako, esą Emas netruks sugrįžti. Jaučia visu kūnu, savo galvoje girdi drąsinantį, lyg varpelis tilindžiuojantį balsą. Spėja, jog pastarasis vadinamas "moteriška intuicija", kuri, matyt, sustiprėja, kai išteki. Taip ir pareiškia auklytei.

Melda linkčioja ir šypsosi, bet nuo Adės nenuleidžia primerktų, dėmesingų akių. Stebėjo merginą visą dieną. Libitos tvirtinimu, vyriausiosios sesers sutuoktinis pražuvo amžiams, ir auklė mažylės žodžiais neabejoja. Be to, tiki, kad likusius šeimos narius įmanoma išgelbėti... sykiu ir ją pačią.

Tačiau daug kas priklauso nuo Libitos.

Auklė Melda traukia patikrinti, kaip laikosi jos mažoji, lipdama laiptais paliečia ant kairiosios rankos užmautas sidabrines apyrankes, mamos dovanas, kuriomis Melda pasidabina sekmadieniais, kai keliauja į bažnyčią. Gal todėl šiandieną jas išgriebė iš savo ypatingų smulkmenų dėžutės, užstūmė dilbiu, taip aukštai, kad papuošalai prilipo prie odos, užuot kadaroję ant riešo. Turbūt geidavo pajusti mamos glaudumą, pasisemti jos tylios stiprybės, arba tiesiog norėjo būti arčiau to, kas šventa.

Libita piešia savo kambaryje. Piešia šeimą, įskaitant ir Tesę su Lo-Lo. Visi aštuoni (Libitos požiūriu, artimųjų ratui priklauso ir auklė Melda), stovi paplūdimyje, kur jie praleido tiek daug šaunių dienų plaukiodami, iškylaudami, statydami smėlio pilis. Figūros susiėmusios už rankų tarytum popierinės lėlytės, kiekviena spinduliuoja plačią šypseną, kuri išsiveržia už veido ribų. Regis, mažoji viliasi vien valios pastangomis jiems sugrąžinti įprastą gyvenimą ir laimę.

Auklė Melda kone tiki, kad jai gali pavykti. Vaikas pasižymi nepaprastomis jėgomis. Bet mirusiųjų neprikels netgi jos. Įkvėpti tikros gyvybės nesugebėtų ir esybė iš jūros. Melda nukreipia žvilgsnį į Libitos gėrybių dėželę ir vėl pasižiūri į mergaitę. Statulėlę, sužvejotą jūroje, matė tiktai kartą - mažutę moterį įsisupusią į rožinį arba išblukusio purpurinio atspalvio apsiaustą ir užsismaukusią gobtuvą, po kuriuo matyti ant kaktos krentantys plaukai.

Ji klausia Libitos, ar viskas gerai. Nieko daugiau nedrįsta ištarti. Jei po sutvėrimo, nukišto į dėžutę, sruogomis iš tikrųjų slypi trečioji, viską reginti akis, nepakenks net ir per didelis atsargumas.

Taip, *atsako mergytė.* Aš tik paišau.

Gal ji užmiršo, ką turinti padaryti? Melda tegali viltis, kad ne. Dabar privalo grįžti į pirmą aukštą ir budriai stebėti Adę, kurią neilgai trukus pakvies jos vyras.

Giliai širdyje auklė negali patikėti tuo, kas vyksta, podraug jaučia, lyg visą savo gyvenimą ruošėsi šioms akimirkoms.

Ji sako: Tu tikriausiai išgirsi, kaip šaukiu tavo tėtį. Tuomet keliauk susirinkti daiktus, kuriuos palikai prie baseino. Nepalik nakčiai, nes jie aprasos.

Tebepiešdama, nepakeldama galvos mergytė ištaria žodžius, kurie pradžiugina iš baimės stingstančią Meldą: Aš eisiu su Perse. Tada nebijosiu, jei sutems.

Eik su kuo nori, *atsiliepia auklė*, tik atnešk Novyną, nes ji tebėra lauke.

Laiko Melda nebeturi, visas kitas mintis stengiasi išginti iš galvos, nes baiminasi, kad jas perskaitys trečioji skvarbioji akis.

Pakeliui į pirmą aukštą ji vėl paliečia savo apyrankes. Džiaugiasi, kad jas pasiėmė prieš užsukdama į Libitos kambarį, nors porcelianinė moteris ir tūnojo skardinėje.

Koridoriaus gale spėja pamatyti, kaip sušmėžuoja Adės, neriančios į virtuvę, suknelė.

Atėjo metas lemtingiems įvykiams.

Užuot sekusi paskui Adrianą, auklė pasuka priešinga linkme ir bėga į ponulio kabinetą; atidaro duris nepasibeldusi, pirmą kartą per septynerius metus, kuriuos išdirbo šitoje šeimoje. Ponas Ystleikas sėdi už rašomojo stalo be kaklaraiščio, prasegta apykakle, nuo pečių nusmauktomis, glebiai karančiomis petnešomis. Rankose laiko Tesės ir Lo-Lo nuotraukas aukso spalvos rėmeliuose. Jis kilsteli prakaulumo įgavusį veidą ir į atėjūnę nukreipia paraudusias akis. Nė kiek nenustemba, kad namų tvarkytoja įvirsta nekviesta. Rodos, nebevalioja jausti nuostabos ar šoko, bet toks įspūdis klaidingas, kaip paaiškės vėliau.

Kas yra, Melda Lu?

Jums reikia tučtuojau eiti su manimi.

Ašarotose jo akyse atsispindi ramybė ir siutinančiai bukas žvilgsnis.

Kur eiti?

Į paplūdimį, *atsako ji.* Ir nepamirškite paimti ana to daikto.

Auklė pamoja į žeberklinį pistoletą, kabantį ant sienos, greta trumpų strėlyčių. Antgaliai nukalti iš plieno, ne sidabro, bet kotai sveria nemažai. Melda žino, nes užtaisus dažnai tampė pintinėje.

Ką čia kalbi?

Nėra laiko aiškinti. Nedelsdamas eikite į paplūdimį, jei nenorite prarasti dar vienos dukros.

Jis paklūsta. Neklausia, kurios iš atžalų gali netekti, nesiteirauja, kodėl turėtų čiupti žeberklinį pistoletą, tiesiog nuplėšia ginklą nuo sienos, stveria porą strėlyčių ir nužirglioja pro atvirą tarpdurį. Iš pradžių braukia įkandin Meldos, veikiai įsiveržia į priekį, o prie virtuvės, kur auklė paskutinį sykį regėjo Adę, leidžiasi tekinas, ir ji nebespėja pavymui, nors pati bėga, abejomis rankomis prieš save gniauždama padurkus. Ar auklę pribloškė tai, kaip sparčiai ponulis atsikratė sąstingio, su kokia energija griebėsi veiksmų? Ne. Nors ir įsisiautęs į širdgėlos skraistę, jis suvokia, jog saloje kažkas ne taip, ir padėtis vis prastėja.

Užpakalinės durys atviros. Vidun padvelkus vakaro vėjeliui, jos sugirgžda ant vyrių ir atsilapoja plačiau. Lauke blėsta saulėlydis ir nenumaldomai temsta. Šešėlių paplūdimyje dar užteks šviesos, bet čia, prie Garnio Lizdo, atslinko naktis. Nukurnėjusi per prieangį Melda pastebi, kad ponulis jau driuokia taku, vedančiu įlankos kryptimi. Iš jo belikęs šešėlis. Moteris pasidairo Libitos, bet, aišku, niekur jos nemato. Jeigu mergaitė daro, kas liepta, vadinas, ji pakeliui link baseino. Ir po pažastimi spaudžia širdies formos dėžutę.

Skardinę, kurioje glūdi monstras.

Melda pasiveja ponulį prie suoliuko, kur takelis stačiai sminga žemyn į paplūdimį. Jis stypso suakmenėjęs. Vakaruose saulėlydis išblėso iki niaurios oranžinės juostelės, kuri netrukus pranyks, bet šviesos pakanka, kad auklė išvystų Adę, artėjančią prie vandens, ir jos pusėn brendantį vyriškį.

Adriana surinka: Emeri! *Džiaugiasi, kaip paklaikusi, tarytum jis būtų pradingęs ištisus metus, o ne vieną dieną.*

Stovėdama už statula virtusio, akis išsproginusio žmogaus Melda šaukia: Ne, Ade, laikykis nuo jo atokiau! *Nors žino, kad mergina jos neklausys. Adriana nurūksta prie savo sutuoktinio.*

Džonas Ystleikas tesugeba išlementi: Kas ten...

Jis išsivadavo iš sąstingio gniaužtų ir atlėkė čia, tačiau dabar vėl

pastėrsta. Gal todėl, kad regi dar du pavidalus, tolėliau įlankoje, bet taip pat slenkančius į krantą. Brendančius per gelmę, kurioje turėtų skendėti? Ne, turbūt ne. Meldos manymu, ponulis spokso į vyriausią dukrą, stebi, kaip miglota vyro figūra, išnirusi iš vandens, tiesia šlaputėles rankas, spaudžia Adrianos kaklą užgniauždamas džiugesio kupinus jos šūksnius ir tempia į bangas.

Tuo tarpu įlankoje, siūbuodamas vilnyse kaip švytuoklė, kuri kabo po laikrodžiu, rodančiu ne minutes ar valandas, o metus ir šimtmečius, lūkuriuoja juodas Persės laivas.

Melda įsikimba į Džono Ystleiko ranką, suvaro nagus į jo bicepsą ir prabyla taip, kaip niekada gyvenime nebuvo kalbėjusi su baltaodžiu žmogumi.

Padėk jai, kalės vaike! Antraip jis prigirdys tavo dukrą!

Auklė trūkteli Adrianos tėvą į priekį. Tas pajuda iš vietos. Ji nesidairo atgal, nežiūri, seka ponulis ar vėl sustingo, visiškai užmiršta Libitą, galvoja tiktai apie Adę. Negalima leisti sutvėrimui, primenančiam Emerį, nusitempti merginą į vandenį. Reikia sutrukdyti tam padarui anksčiau, nei mirusios mažulės atskubės jam į pagalbą.

Atstok! Atstok nuo jos, *užrinka Melda skuosdama į paplūdimį. Jai už nugaros vėjo gūsiai išpučia suknelę. Emeris įtraukęs Adę į vandenį bemaž iki juosmens. Mergina muistosi, bet ji pridususi. Auklė nusikepurnėja iki jųdviejų ir puola blyškų lavoną, kuris gniaužia savo žmonos gerklę. Kai Melda jį paliečia apyrankėmis, užsmauktomis ant kairiojo dilbio, padaras sugargaliuoja, tarsi jo burnoje pilna vandens. Emeris spurda jos glėbyje lyg žuvis, o Melda jo veidą vagoja nagais. Po akiduobėms šleikščiai lengvai nudriksta oda, bet iš baltų žaizdų kraujas neteka. Jis užverčia akis, panašias į nudvėsusio, mėnesienoje apšviesto karpio veizolus.*

Negyvėlis nustumia Adrianą, idant galėtų grumtis su harpija, kurios ranka jį degina šalta ugnimi.

Adė kaukia: Ne, auklyte, liaukis, tu jį skaudini!

Mergina nusikapsto iki porelės, bando atplėšti Meldą, bent jau juos atskirti, ir būtent tada Džonas Ystleikas, iki blauzdų įbridęs į įlanką, paleidžia šūvį iš žeberklinio pistoleto. Triašmenis užtaisas sminga dukrai į kaklą, ir ji išsitiesia, kaip styga - du coliai plieno styro merginai iš gerklės, dar keturi kyšo iš sprando, šiek tiek žemiau kaukolės.

Džonas Ystleikas užstaugia: Ade, ne! Ade, AŠ NENORĖJAU!

Išgirdusi tėvo balsą duktė atsisuka ir netgi ima siūbuoti jo pusėn, bet auklė nieko daugiau nemato. Negyvas Adrianos vyras stengiasi ištrūkti iš Meldos gniaužtų, tačiau ji nepaleidžia to padaro, trokšta nutraukti siaubingą, netikrą jo gyvenimą ir tokiu būdu viliasi atbaidyti dvi šiurpinančias mažules, kol jos pernelyg nepriartėjo. Į apsiblaususią

sąmonę atklysta mintis, kad jai pavyks, nes auklė pastebi nudegimo žymę, rūkstančią ant balto, šlapio baidyklės skruosto, ir suvokia, jog Emerį apsvilino sidabrinė apyrankė.

Meldos sidabrinė apyrankė.

Sutvėrimas mėgina ją prigriebti, iš įniršio, o gal iš baimės pražioja raukšlelėmis išraižytą burną. Užnugaryje Džonas Ystleikas nepaliaujamai šaukia vyriausiąją savo dukrą.

Čia tavo darbas, *suurzgia Melda ir nesipriešina, kai Emeriu buvęs padaras į ją įsikimba.* Tavo ir tos kalės, kuri tave valdo, *būtų pridūrusi, tačiau baltos rankos spaudžia jos gerklę, kaip vargšelės Adės, ir auklė viso labo sugargia. Laimei, kairioji ranka su apyrankėmis, galingoji ranka, dabar laisva. Moteris užsimoja plačiai atsivedėdama ir trenkia lavonui į dešinįjį galvos šoną.*

Rezultatas stulbinantis. Po smūgio jo kaukolė įdumba, tarytum trumpam patūnoję vandenyje, kaulai ištežo iki minkšto saldainio. Vis dėlto jie išlieka tvirti; viena nuoplaiša, kyšanti iš Emerio kaltūno, giliai įpjauna jos dilbį. Vandenyje pasklinda iš žaizdos nutekšėjęs kraujas.

Palei auklę praslenka du šešėliai, vienas iš kairės, kitas iš dešinės.

Lo-Lo sušunka naujuoju, sidabrinio varpelio tilindžiavimą primenančiu balsu: Tėti!

Tesė paantrina: Tėti! Padėk mums!

Nūnai Emeris mėgina pasprukti nuo Meldos, kepurnėjausi, taškosi purslais, nebenori su ja turėti jokių reikalų. Galingosios kairiosios rankos nykščiu moteris duria į dešiniąją jo akį, jaučia, kaip laukan trykšta kažkas šalto, nelyginant rupūžės viduriai, kuriuos ištėškia akmuo. Apsigręžusi susverdėja, nes grįžtamoji banga baudžiasi iš po kojų išmušti pagrindą.

Ji ištiesią kairiąją galūnę stveria Lo-Lo už pakarpos, timpteli mažylę atgal.

Niekur tu neisi, *suurzgia, ir mergaitė krenta mataruodama rankomis, iš nuostabos ir skausmo užkriokdama... bet Melda žino, jog tokio riksmo negalėtų išspausti šešiametės gerklė.*

Džonas šaukia: Liaukis, Melda!

Jis klūpo seklumos vilnyse, greta susmukusi Adė, iš kurios sprando styro žeberkliuko kotas.

Melda, palik mano dukras ramybėje!

Auklė neturi laiko klausytis, nors leidžia sau pamąstyti apie Libitą - kodėl mažulė nepaskandino porcelianinės figūrėlės? Galbūt planas nesuveikė? Nejau esybė, vardu Persė, ją kažkaip sustabdė? Melda žino, jog tokia įvykių eiga visiškai įmanoma. Libita galios nestokoja, bet ji tebėra vaikas.

Ne, dabar ne metas apie tai galvoti. Moteris įsikimba į kitą prisikėlusią numirėlę, į Tesę, bet dešinioji ranka kitokia nei kairioji, jos nesaugo sidabras. Mergaitė atsisuka prašiepusi dantis ir kanda. *Melda pajunta silpną skausmą, bet nemato, kad vandenyje, šalia blyškaus vaiko, plūduriuoja du nukąsti pirštai ir dalis trečio. Nepastebi jų, nes organizme srūva per daug adrenalino.*

Virš kalvos keteros, kur kontrabandininkai retsykiais veža alkoholiu nukrautus padėklus, pakyla plonas mėnulio pjautuvas, blausiai nutvieskiantis visą košmarišką vaizdą. Mėnesienoje Melda mato, kaip Tesė sukasi tėvo kryptimi ir vėl ištiesia rankas.

Tėti! Tėti, padėk mums! Auklytė išprotėjo!

Melda veikia instinktyviai. Griebia vaiką už plaukų, kuriuos plovė ir rišo į kasas tūkstantį kartų.

Džonas Ystleikas paleidžia gerklę: NE, MELDA!

Jam keliant žeberklinį pistoletą, ant smėlio, aplinkui dukters lavoną besidairant likusio užtaiso, pasigirsta kitas balsas, kuris sklinda nuo laivo, nuleidusio inkarą į įlankos gelmes.

Tau nederėjo man trukdyti.

Už plaukų tebelaikydama prisikėlusią numirėlę (toji grumiasi ir spardosi, bet moteris beveik nieko nejaučia), Melda nerangiai apsigręžia vandenyje ir išvysta ją, *stovinčią prie burlaivio turėklų, įsisupusią į raudoną apsiaustą. Gobtuvas nusmauktas, todėl auklė aiškiai mato, kad ji nė iš tolo nepanaši į žmogų, įkūnija kažką* kitą, *ko neįmanoma perprasti sveiku protu. Mėnesienoje veidas atrodo vaiduokliškas ir visažinis.*

Iš vandens išnyra laibos, jai saliutuojančios skeletų rankos.

Kai vėjo šuoras prasklaido gyvatiškus plaukus, Persės kaktoje Melda įžiūri trečiąją akį, mato, kaip šioji regi ją, *ir visos valios jėgos, kurios leidžia priešintis, kaipmat ištirpsta.*

Bet staiga kalės-deivės galva pakrypsta į priešingą pusę, tarsi ji būtų kažką išgirdusi ar pastebėjusi žmogų, ant pirštų galiukų tipenantį iš užnugario.

Ką, *surinka.*

Prideda: Ne! Padėk į vietą. Nuleisk! NEDRĮSK TAIP ELGTIS!

Akivaizdu, kad Libita išdrįso, nes esybės pavidalas, stūksantis už turėklų, suraibuliuoja, pavandenija... ir išgaruoja mėnesienoje. Skeletų rankos nugrimzta po vandeniu.

Miręs Emeris taip pat pranyksta, užtat dvynukės sutartinai spiegia - tiek iš skausmo, tiek iš nusivylimo, kad jas apleido.

Melda šaukia ponuliui: Viskas bus gerai!

Ji paleidžia už plaukų laikytą padarą. Nemano, jog artimiausiu metu tam magės kibti prie gyvųjų.

Mums pagelbėjo Libi...!

Džonas Ystleikas suspiegia: PATRAUK SAVO NAGUS NUO MANO DUKRŲ, ŠLYKŠTI PAJUODĖLE!

Ir antrąsyk iššauna iš žeberklinio pistoleto.

Ar matote strėlytę, kiaurai pervėrusią auklę Meldą? Jei taip, piešinys užbaigtas.

O, Viešpatie... piešinys užbaigtas.

PERSĖ

Paveikslėlyje, priešpaskutiniame pilnaverčiame Edgaro Frimentlo kūrinyje, matyti, kaip Džonas Ystleikas klūpi Šešėlių paplūdimyje, šalia negyvos dukros, o užnugaryje, virš horizonto, šviečia mėnulio pjautuvas. Auklė Melda iki šlaunų stovi vandenyje, iš abiejų jos pusių stypso mergaitės; į viršų užverstus dvynukių veidus darko siaubas ir įtūžis. Iš moters krūtinės kyšo trumpojo žeberkliuko kotas. Auklė spaudžia jį abejomis rankomis ir lyg negalėdama patikėti savo akimis spokso į vyrą, kurio dukras ji taip stengėsi apsaugoti, į vyrą, kuris, prieš atimdamas Meldai gyvybę, ją išvadino šlykščia pajuodėle.

- Jis klykė, kol iš šnervių ir vienos akies paplūdo kraujas, - tariau. - Tiesiog nuostabu, kad kraujas neišsiliejo į smegenis.

- Laive nieko nėra, - pastebėjo Džekas. - Bent jau piešinyje.

- Taip. Persė pradingo. Auklės Meldos lūkesčiai pasitvirtino. Įvykiai paplūdimyje atitraukė kalės dėmesį pakankamai ilgai, kad Libita spėtų ja pasirūpinti. Užmigdyti nuskandinant. - Pabaksnojau į kairiąją Meldos ranką, ant kurios brūkštelėjau du lankelius ir kryžiuką, blankios mėnesienos atspindį. - Bet iš esmės, planas suveikė, nes nuojauta jai pakuždėjo užsidėti sidabrines motinos apyrankes. Sidabrines, kaip žvakidė. - Nukreipiau žvilgsnį į Vajermeną. - Galbūt mus išties sergėja kažkokios šviesios jėgos.

Bičiulis linktelėjo ir pamojo į saulę. Po minutės kitos ji palies horizonto liniją, ir geltonas, vandenį nudažęs spindulių takas ims blizgėti kaip auksas.

- Deja, tamsoje išnyra bjaurūs padarai. Kur dabar porcelianinė Persė? Ar nutuoki, kur ji atsidūrė po to, kas atsitiko paplūdimyje?

- Tiksliai nežinau, kas įvyko po Meldos žūties, bet galiu numanyti. Elizabeta... - patraukiau pečiais, - ...atidavė visas jėgas. Persitempė. Tėvas turbūt išgirdo ją spiegiančią, nes vargu ar dar kas būtų Džoną privertęs atsipeikėti. Kad ir kokį siaubą išgyveno, jis neužmiršo Garnio Lizde turįs dar vieną, gyvą dukrą. Gal net prisiminė ir kitas dvi, esančias už trisdešimties, keturiasdešimties mylių. Todėl privalėjo deramai viską sutvarkyti.

Jaunuolis tylėdamas parodė į horizontą, kurį jau palytėjo saulė.

- Žinau, Džekai, bet mes arčiau tikslo nei manai. - Ant lapelių šūsnies nuleidau paskutinį piešinį. Eskizą sukurpiau iš kelių linijų, bet žokėjų Čarlį buvo nesunku atpažinti iš supratingos šypsenos. Atsistojęs pasukau draugus nuo įlankos ir mūsų laukiančio laivo, kuris aukso fone virto juodu siluetu. - Ar įžiūrit jį? - paklausiau. - *Aš* mačiau. Kai išėjome iš namo. *Tikrąją* žokėjaus statulą, o ne projekciją, regėtą pakeliui į Garnio Lizdą.

Jie įtempė akis.

- Ne, - pagaliau atsiliepė Vajermenas. - Garantuoju, kad būčiau jį pastebėjęs, *muchacho*. Vietinės apylinkės kaip reikiant apžėlusios, bet raudona kepurėlė vis vien turėtų kyšoti virš žolės. Nebent statulą užstoja bananai.

- Matau! - sušuko Džekas. Netgi nusijuokė.

- Šūdą tu matai, - įsižeidęs burbtelėjo Vajermenas. Po akimirkos paklausė: - Kur?

- Už teniso aikštelės.

Mano bičiulis įsispitrijo nurodyta kryptimi, išsižiojo ketindamas pareikšti, jog nieko neįžvelgia, ir užsičiaupė.

- Kad aš prasmegčiau, - po pauzės iškošė. - Prakeiktas daiktas apverstas žemyn galva, ar ne?

- Taip. Tikrų kojų jis neturi, todėl į viršų iškilęs kvadratinis geležinis pagrindas. Čarlis žymi mums reikalingą vietą, *amigos*. Bet pirmiausiai privalome užsukti į daržinę.

Nė neįsivaizdavau, ką išvysime pailgame, vijokliais apipintame priestate, kuriame tvyrojo tamsa ir tvankus karštis, ir nežinojau, kad Vajermenas išsitraukė automatinį "Dezert Ygl" ginklą, kol tas sutratėjo.

Kadaise durys atsiverdavo nuslysdamos bėgiais, bet šiais jau niekas nebešliuoš. Metalo juostą, nutįsusią per aštuonias pėdas, prieš dešimtmečius pagraužė rūdys. Viršutinę pradaro tarpdurio dalį dengė lyg užuolaidos nukarusios tilandsijos.

- Mes ieško... - pradėjau, bet neužbaigiau, nes iš tamsos išplasnojo garnys žioruojančiomis mėlynomis akimis. Ištiesęs kaklą paukštis sukaleno snapu. Už durų pakilo į orą, be abejo, taikydamasis mane apakinti. Ūmai užgriaudėjo "Dezert Ygl", ir beprotiškas garnio žvilgsnis pranyko kartu su galva, iš kurios pliūptelėjo kraujo čiurkšlė. Jis atsitrenkė į mane - pasirodė besąs lengvas tarsi tuščiaviduris, laidais apregztas kiautas - ir dribo žemyn. Tuo pat metu galvoje nuskambėjo įniršio sklidinas riksmas. Kaip paaiškėjo, ne vien manojoje. Vajermenas krūptelėjo, o Džekas paleido pintinės rankenas ir delnais užsispaudė ausis. Skardus garsas veikiai nutrūko.

- Štai tau negyvas garnys, - mažumėlę virpančiu balsu pratarė Vajermenas. Koja pabaksčiojo plunksnų gniutulą, po akimirkos jį nuspyrė

nuo mano batų. - Dėl Dievo meilės, tik neišduokit manęs "Žuvų ir Laukinės Gyvūnijos" tarnybai. Pribaigus tokį paukštuką, gresia penkiasdešimties "gabalų" bauda ir penkeri metai kalėjime.

- Iš kur tu žinojai? - paklausiau.

Jis pagūžčiojo.

- Koks skirtumas? Pats man liepei šauti, jeigu jį pamatysiu. Tu esi Vienišasis Reindžeris, o aš - Tontas, tavo parankinis.

- Bet tu išsitraukei ginklą.

- Mane apėmė nuojauta, kaip ir Meldą, kuomet ji užsidėjo sidabrines motinos apyrankes, - atsakė Vajermenas rimta veido išraiška. - Kažkas mus stebi... ką gi, tebūnie. Po to, kas nutiko tavo dukrai, sakyčiau, mums priklauso tam tikra pagalba. Bet savo užduotį privalome atlikti iki galo.

- Kol darbuosimės, svarbiausia, kad pliauškynę laikytum po ranka.

- O, dėl to nesijaudink.

- Džekai, sumąstysi, kaip užtaisyti žeberklinį pistoletą?

Šiuo atžvilgiu, jokių sunkumų nekilo. Naudotis žeberklais mes pasiruošę.

Daržinėje vyravo tamsa, bet ne vien todėl, jog saulėlydį užstojo kalva, mus skirianti nuo įlankos. Dangus dar nepajuodavo, o šiferio stoge nestigo įskilimų ir plyšių, tačiau juos užkimšo vijokliai. Vidun prasismelkė tiktai žalsva, blausi ir pasitikėjimo nekelianti šviesa.

Centrinę priestato dalį užėmė beratis, senovinis traktorius, dunksantis ant masyvių ašių, bet viename įrengimų gardelyje galingo mūsų prožektoriaus spinduliai nutvieskė kelis surūdijusius įrankius bei purvinas ir, deja, trumpas kopėčias, atremtas į galinę sieną. Džekas pabandė jomis užlipti. Nušviestas žibintuvėlio, kurį spaudė Vajermenas, pastrykčiojo ant antros pakopos, ir mes išgirdome perspėjantį girgždesį.

- Liaukis šokinėjęs ir pastatyk jas prie durų, - paliepiau. - Čia tau ne batutas.

- Hmm, nežinau... - nutęsė vaikinas. - Floridos klimatas nėra idealus medinėms kopėčioms.

- Elgetos nesirenka, - mestelėjo Vajermenas.

Džekas jas pakėlė ir susiraukė, kai nuo šešių skersinių pasipylė dulkių bei negyvų vabzdžių lietus.

- Lengva jums kalbėtis. Juk ne pats kabarositės kopėčiomis. Žinant, kiek sveriate...

- Mūsų grupelėje aš esu šaulys, *nino*,* - atšovė mano bičiulis. Mėgino šnekėti lengvabūdiškai, tačiau atrodė įsitempęs ir pavargęs. - Edgarai, kur likusios keraminės statinaitės? Aš jų nematau.

*Vaiki (isp.).

- Galbūt ten, toliau.

Spėdamas nesuklydau. Užpakalinėje priestato dalyje atradome maždaug dešimt “Stalo” viskio statinaičių. Sakau *maždaug*, nes tiksliai jų suskaičiuoti negalėjome. Visos buvo suskaldytos į šipulius.

Baltas, stambesnes keramines šukes supo ir tarp jų susimaišė blizgančios stiklo duženos. Į dešinę nuo tos krūvos išvydome du senamadiškus, rankinius, nūnai apverstus vežimėlius. Kairėje pusėje į sieną šliejosi kūjis surūdijusiu metaliniu galvutės luitu ir apsamanojusia rankena.

- Kažkas pasismagino talžydamas tarą, - pasakė Vajermenas. - Kaip manai, kas? Emas?

- Galbūt, - atsiliepiau. - Greičiausiai.

Pirmą sykį paklausiau savęs, ar tik ji mūsų neįveiks. Lauke galutinai nesutemo, bet dienos šviesos buvo per mažai, kad jausčiaus ramiai. O dabar... kur gi mes nuskandinsime porcelianinį Persės atvaizdą? Suknistame “Evian” vandens butelyje? Mintis, beje, nebloga - anot aplinkosaugininkų, plastiko niekas neištirpdys visą amžinybę, - tačiau pro kakliuką statulėlės neįgrūsime.

- Kokia atsarginė priemonė? - pasiteiravo Vajermenas. - Sukriošusio “Džono Dyro” degalų bakas? Jis tiks?

Vien pagalvojus, kad Persę reikėtų prigirdyti seno traktoriaus kuro bake, mane perliejo šaltis. Iš to rezervuaro, ko gero, beliko vienos rūdys.

- Ne, nemanau.

Bičiulis turbūt išgirdo panikos gaideles, nes spūstelėjo mano ranką.

- Ramiau. Mes ką nors sumąstysime.

- Aha, tik ką?

- Nusinešime ją į Garnio Lizdą, kur tikrai rasime kokį indą.

Bet mano galvoje sukosi mintys apie audras, kurios nuniokojo dvarą, kadaise viešpatavusį šitame Dumos Ky gale, sugriovė jį bemaž iki fasado. Įdomu, nejučia ėmiau spėlioti, kiek talpyklų ten *pavyktų* aptikti, juolab kad naktis atslinks maždaug po keturiasdešimties minučių, ir tuomet “Persė” pasius desantinį būrį, kad šis mums neleistų įgyvendinti savo užmačių? Dieve, kaip mes galėjome pamiršti sandarų indą, tokį elementarų dalyką!

- Šūdas! - riktelėjau. Spyriu išblaškiau šukes. - *Šūdas!*

- Aprimk, *vato*. Tai nepadės.

Taip, jis teisus. O Persei patiktų, jei įsiusčiau, ar ne? Senuoju, tūžtančiu Edgaru lengva manipuliuoti. Bandžiau susivaldyti, bet “Aš pajėgsiu” mantra neveikė. Nelaimei, jokių kitų pykčio tramdymo priemonių nežinojau. Ką darote, jei niršulys nebesuteikia pasitenkinimo? Pripažįstate tiesą.

- Gerai jau, gerai. Bet aš neturiu supratimo, ką daryti.

- Atsipalaiduokite, Edgarai. - Džekas šypsojosi. - Šitą problemą mes nesunkiai išspręsime.

- Kaip? Ką nori tuo pasakyti?

- Pasikliaukit manimi, - tarė jis.

Mums bežiūrint į žokėjų Čarlį, kurį supo šviesa, akivaizdžiai įgaunanti purpurinį atspalvį, mano sąmonėje sukirbėjo absurdiškas dvieilis iš senojo Deivo Van Ronko bliuzo: *Mama vištą nupirko, bet paaiškėjo, kad mamai antį pakišo, kuri dabar sėdi ant stalo, ir jos kojos į šonus kyšo.* Čarlis neturėjo nieko bendra su vištomis ar antimis, bet jo kojos, įkalintos tamsiame geležiniame pjedestale, taip pat kyšojo, tiesa, aukštyn. Užtat makaulė buvo išnykusi. Ji prasmego kiaurai samanotų ir vijokliais apklotų lentų stačiakampį.

- *Muchacho*, žinai, kas čia? - paklausė Vajermenas.

- Beveik esu tikras, jog cisterna, - atsakiau. - Tikiuosi, ne nuotėkų rezervuaras.

Bičiulis palingavo galva.

- Ystleikas nė už ką nebūtų jų nugrūdęs į mėšlo krūvą, kad ir kaip stipriai pakriko jo psichika. Nė už jokius pinigus.

Į Vajermeną spoksantis Džekas atsigręžė į mane, jauną jo veidą perkreipė siaubo išraiška.

- Ten apačioje Adriana? Ir auklė?

- Taip, - patvirtinau. - Maniau, pats susiprotėjai. Bet svarbiausia, jog ten atrasime Persę. Bemaž neabejoju, kad stovime prie cisternos, nes...

- ...nes tą kalę Elizabeta turėjo nutrenkti į vandens kapą, - niūriai užbaigė Vajermenas. - *Gėlo* vandens.

Čarlis pasirodė besąs sunkus, o lentos, kurios aukštoje žolėje dengė angą, buvo labiau sutrūnijusios negu kopėčių skersiniai. Nenuostabu. Kitaip nei pastarųjų, nuo tiesioginio gamtos jėgų poveikio medinio dangčio niekas neapsaugojo. Nenutuokdami, kokios gelmės po mumis galėjo atsiverti, darbavomės atsargiai ir stengėmės nekreipti dėmesio į tamsėjančius šešėlius. Galop man pavyko taip pastumti erzinantį žokėjų, kad Vajermenas ir Džekas įsistvertų į nežymiai pakeltas mėlynas kojas. Turėjau žengti ant supuvusios lentos - kažkuris iš mūsų privalėjo surizikuoti, o aš svėriau mažiausiai. Medinis mano kūno prislėgtas paviršius įspėjančiai sudejavo ir iškosėjo gižų atodūsį.

- Nešdinkis iš ten, Edgarai! - riktelėjo Vajermenas, ir jam bemat paantrino Džekas:

- Griebkit statulą, o, velnias, ji smigs kiaurai!

Man nuslenkant nuo įlinkusio dangčio, Vajermenas įsikibo į palenk-

tus Čarlio kelius, Džekas apglėbė jį per juosmenį. Akimirką maniau, jog vis vien smuksiu į duobę ir pavymui nusitempsiu draugus. Bet tuodu, sutartinai pastenėję, griuvo atbuli ir užsivertė žokėjų ant savęs. Ant išsiviepusios fizionomijos bei raudonos kepurėlės knibždėte knibždėjo stambių vabalų. Keletas dribtelėjo ant įsitempusio jaunuolio veido, vienas nukrito tiesiai Vajermenui į burną. Bičiulis sustūgo, išspjovė vabzdį ir pašoko ant kojų tebesitaškydamas seilėmis, įnirtingai trindamas lūpas. Po sekundės Džekas įniko aplink jį strykčioti ir nuo marškinių purtyti visus vabaliūkščius.

- Vandens! - užbliovė Vajermenas. - Duokit vandens! Toji šlykštiena pateko man į *burną!* Jaučiau, kaip ji ropoja ant mano sumauto *liežuvio!*

- Vandens negausi. - Panaršiau ištuštėjusi maisto krepšį. Klūpėdamas daug geriau nei man norėjosi užuodžiau smarvę, plūstančią pro dantytą medinio dangčio ertmę. Šnerves rietė tvaikas, regis, išsiveržęs iš kapavietės, į kurią ką tik įsilaužė. Įspūdis, beje, visiškai teisingas. - Tiktai “Pepsi-kolą”.

- Sūrainis, sūrainis ir “Pepsi”, - burbtelėjo Džekas. - “Koka-kolos” nereikia. - Jis nusijuokė lyg apdujęs.

Įteikiau Vajermenui skardinę. Tas į ją padėbsojo tarsi netikėdamas savo akimis, galop nuplėšė kilpelę, gėrimą susipylė į burną, išspjovė rudą, putotą čiurkšlę, vėl užsivertė “Pepsi” ir paleido antrą spjūvį. Kas liko, išmaukė dideliais gurkšniais.

- *Ay, caramba*,* - tarė. - Tu, Van Goge, esi stiprus vyriokas.

Dirstelėjau į Džeką.

- Na, ką pasakysi? Ar dangtį nustumsime?

Vaikinas jį patyrinėjo žvilgsniu, atsiklaupė ir ėmė plėšti vijoklius.

- Aha, - atsiliepė. - Bet visų pirma atsikratykime šiuo mėšlu.

- Mums derėjo pasiimti laužtuvą, - suniurnėjo Vajermenas, kuris vis dar spjaudėsi. Aš jo nekaltinau.

- Vargu ar iš dalbos būtų kokia nauda, - paprieštaravo Džekas. - Medis pernelyg sutrūnijęs. Padėkit man, Vajermenai. - Kai priklupau greta, jis tarė: - Nesivarginkit, šefe. Šita užduotis skirta dvirankiams vyrukams.

Mane pervėrė pykčio dūris - senasis įsiūtis baudėsi išnirti į paviršių, - bet aš pasistengiau susitvardyti. Stovėdamas stebėjau, kaip nuo apvalaus dangčio jiedu draskė vijoklius ir piktžoles. Tuo tarpu dangus nenumaldomai temo. Pro šalį prasklendė vienišas paukštis suskleistais sparnais. Skrendantis aukštyn kojomis. Regint kažką panašaus apimdavo jausmas, jog atėjo metas paatostogauti artimiausiame beprotnamyje. Pageidautina ilgam.

Draugai darbavosi iš priešingų pusių, kol Vajermenas pagaliau prisiartino prie tos vietos, nuo kurios plušėti pradėjo jaunuolis, ir atvirkščiai.

*Po velnių (isp.).

- Džekai, ar žeberklinis ginklas užtaisytas? - pasidomėjau.

Jis pakėlė galvą.

- Taip. Kodėl klausiat?

- Nes nugalėtoją vis dėlto išaiškins fotofinišas.

Džekas su Vajermenu klūpėjo iš vienos dangčio pusės, aš priklupau iš kitos. Padangės nusidažė indigo spalva, kuri netrukus patamsės iki violetinės.

- Kai suskaičiuosiu iki trijų, - pareiškė Vajermenas. - *Uno... dos... TRES!*

Jie trūktelėjo medinį viršų į save, man teko jį pastumti. Jėgų turėjau su kaupu, nes per tuos mėnesius, kuriuos praleidau Dumoje Ky, vienintelė mano ranka kaip reikiant sustiprėjo. Porą sekundžių dangtis priešinosi, bet galiausiai nuslydo link mano draugų, ir po juo atsivėrė tamsos pjautuvas - juoda, svečius širdingai pasitinkanti šypsena. Ji sustorėjo iki pusrutulio, o šis savo ruožtu veikiai tapo apvalus kaip mėnulio pilnatis.

Vaikinas atsistojo. Įkandin jo pakilęs Vajermenas apžiūrėjo savo rankas, žvilgsniu paieškojo vabalų.

- Žinau, kaip jautiesi, - prabilau, - tačiau mes neturime laiko trinktis galvų, kad atsikratytume visų utėlių.

- Taip, taip, suprantu, bet tu *neįsivaizduoji*, kaip jaučiuosi, jei niekada neragavai šitų bjaurybių.

- Kas toliau, šefe? - paklausė Džekas su baime žiūrėdamas į duobę, iš kurios tebesiveržė gaiži smarvė.

- Vajermenai, ar esi šaudęs iš žeberklinio pistoleto?

- Taip, į taikinius. Drauge su ponia Ystleik. Juk sakiau, kad mūsų grupelėje man atitenka šaulio vaidmuo.

- Tuomet tu eisi sargybą. Džekai, pašviesk man.

Iš vaikino veido mačiau, kad jis nedega noru paklusti, bet kitos išeities nebuvo - kol nebaigsime, ką pradėję, atgal nepasuksime. Jei savo plano neįgyvendinsime, išvis negalėsime niekur judėti.

Bent jau ne sausumos keliu.

Jaunuolis pakėlė ilgakotį prožektorių, įjungė jį ir galingą spindulį nukreipė į ertmę.

- O, Dieve, - sukuždėjo.

Mes išties radome cisterną, nuklotą koralais, bet per aštuoniasdešimt metų, dėl žemės poslinkių, metalas įskilo - turbūt pačiame dugne, - ir vidun prasisunkė vanduo. Nūnai žibintuvėlis nutvieskė drėgną, samanotą, nuo aštuonių iki dešimties pėdų ilgio ir apytikriai penkių pėdų skersmens ryklę. Apačioje išvydome skarmaluotus griaučius, vienas kito glėbyje praleidusius aštuonis dešimtmečius. Aplink juos rioglinėjo va-

balai. Ant kaulų šokčiojo balzganos - ne dičkės, o mažutės - varlės. Šalia vieno skeleto gulėjo žeberklas. Antrasis užtaisas tebestirksojo pageltusiame auklės Meldos stubure.

Šviesos juosta susiūbavo. Nes sverdėti ėmė prožektorių laikantis jaunuolis.

- Nedrįsk apalpti, Džekai! - griežtai išrėžiau. - Tai įsakymas.

- Viskas gerai, šefe. - Tačiau jo akys išsiplėtė, sustiklėjo, o veidas, iškilęs už žibintuvėlio - vis dar virpančio vaikino rankose, - tapo baltas, kaip pergamentinis popierius. - Garbės žodis.

- Puiku. Nukreipk šviesą žemyn. Ne, kairiau. Dar truputį... *užteks.*

Akiratyje pasirodė viena iš "Stalo" viskio statinaičių, praktiškai, virtusi samanotu kupstu. Ant jo tupėjo balta varlė, kuri žiopsojo į mane piktdžiugiškai mirksėdama.

Vajermenas pašnairavo į laikrodį.

- Saulė nusileis, hmm... po penkiolikos minučių. Galbūt šiek tiek vėliau, gal anksčiau. Kas dabar...?

- Dabar Džekas į skylę įstums kopėčias, o aš nusileisiu apačion.

- Edgarai... *mi amigo*... tu teturi vieną ranką.

- Ji pasigrobė mano dukrą. Nužudė Ilzę. Tu žinai, kad šitą darbą *aš* privalau atlikti.

- Gerai. - Vajermenas atsigręžė į Džeką. - Belieka surasti sandarią tarą.

- Dėl to nesijaudinkite, - pasakė vaikinas. Griebęs kopėčias, atidavė man prožektorių. - Pašvieskite, Edgarai. Man prisireiks abiejų rankų.

Džekas, rodės, plūkėsi visą amžinybę, kol tvirtai, jo nuomone, įrėmė kopėčias į duobės dugną. Kai kojelės nusileido tarp ištiestos auklės Meldos rankos - ant kaulo tebematičiau sidabrines apyrankes, nors jos ir apžėlė samanomis, - ir Adės kojos, paaiškėjo, jog viršutinį skersinį nuo žemės paviršiaus skiria pora pėdų. Bet nieko tokio. Pradėjus ropštis apačion, Džekas mane prilaikys. Vėl užsimaniau jo paklausti, į kokią talpyklą įgrūsime porcelianinę figūrą, bet paskutinę akimirką persigalvojau. Šiuo atžvilgiu, vyrukas atrodė visiškai ramus, todėl nutariau juo pasikliauti iki pabaigos. Juolab kad elgtis kitaip buvo per vėlu.

Galvoje nuskambėjo labai tylus, bemaž mąslus balsas: *Sustok, ir aš tave paleisiu.*

- Nesulauksi, - atsakiau.

Vajermenas pažvelgė į mane nė kiek nenustebęs.

- Tu irgi išgirdai?

Išsitiesęs ant pilvo, nuleidau kojas į duobę. Džekas mane laikė už pečių. Vajermenas stovėjo jo užnugaryje ir rankose spaudė užtaisytą žeberklinį pistoletą, dar trys strėlytės su sidabriniais antgaliais styrojo

už bičiulio diržo. Tarp jųdviejų ant žemės gulėjo prožektorius, kurio ryškūs spinduliai užliejo išrautas piktžoles ir vijoklius.

Iš cisternos plūdo labai stiprus dvokas; per mano blauzdą nukurnėjo kažkoks gyvis. Kelnių atvartus derėjo susikišti į aulinius batus, bet grįžti atgal ir tuo užsiimti nebeliko laiko.

- Kopėčias užčiuopėte? - paklausė Džekas. - Pasiekėte?

- Ne, aš... - staiga pėda prigludo prie viršutinio skersinio. - Taip. Nepaleisk manęs.

- Nebijokit, laikau.

Jei nusileisi, aš tave sudorosiu.

- Pamėgink, - atšoviau. - Netrukus, kiaške, tave prigriebsiu, tad, jei nori, pabandyk išnaudoti savo galimybę.

Džeko pirštai mėšlungiškai suspaudė mano pečius.

- Jėzau, šefe, ar jūs įsiti...

- Taip, įsitikinęs. Tiesiog laikyk.

Kopėčias sudarė pustuzinis skersinių. Džekui teko atleisti gniaužtus, kai įveikiau tris pakopas, nes tuo metu jau stovėjau iki krūtinės dauboje. Jis pasiūlė prožektorių, bet aš krestelėjau galvą.

- Verčiau juo apšviesk mane.

- Jūs nesupratot. Žibintuvėlio prisireiks *jai.*

Vis vien nesumojau, kur jis lenkia.

- Atsuksite stiklo dangtelį. Iškratysite elementus. Įmesite ją vidun. Aš paduosiu vandenį.

Vajermenas nelinksmai nusijuokė.

- Tavo sumanymas, *nino*, Vajermenui patinka. - Jis pasilenkė. - Nagi, pirmyn. Nuskandink tą kekšę ar, kaip ten sakai... kiaške. Užbaikime mūsų reikalus.

Ketvirtas skersinis triokštelėjęs sulūžo. Kopėčios pasviro, ir aš nuskriejau gilyn kartu su prožektoriumi, kurį laikiau po pažastimi, tarp bigės ir šono. Iš pradžių spinduliai pakrypo į tamsėjantį dangų, paskui nušvietė samanotų koralų gumulus. Į vieną iš pastarųjų vožiaus viršugalviu ir prieš akis išvydau žvaigždutes. Po sekundės jau tysojau rantytame kaulų guolyje spoksodamas į amžiną Adrianos Ystleik Polson vypsnį. Prasiskverbusi pro apkerpėjusius dantis, mano pusėn liuoktelėjo blyški varlė. Trenkiau jai žibintuvėlio kotu.

- *Muchacho!* - suriko Vajermenas. Džekas pridėjo:

- Šefe, jums nieko nenutiko?

Mano skalpas kraujavo, - jaučiau, kaip veidu teka šiltos srovelės, - bet nieko baisaus; Tūkstančio Ežerų krašte teko patirti bjauresnių išgyvenimų. Nors ir persikreipusios, kopėčios tebestovėjo. Pažvelgiau į

dešinę ir ten išvydau samanomis apžėlusią statinaitę, kurios ieškodami sukorėme tokį kelią. Dabar ant jos tupėjo dvi varlės. Jos pamatė, kur žiūriu, ir prasižiojusios, išsproginusios akis, šoko man ant veido. Persė, be abejo, krimtosi, jog tie gyviai neturėjo dantų, kaip Elizabetos dičkis. Ach, seni geri laikai.

- Ne, - atsiliepiau numušdamas varles šalin, mėgindamas atsisėsti. Po mano kūnu įniko skeldėti kaulai. Tai yra... ne, jie buvo pernelyg seni ir drėgni, kad skiltų. Todėl pirmiausiai išsilenkdavo ir tik tuomet supokšėdavo. - Paduokit vandenį. Galite numesti kartu su krepšiu, tik nepataikykit man į galvą.

Pažvelgiau į auklę Meldą.

Aš paimsiu sidabrines tavo apyrankes, mintyse tariau. *Ne, nevogsiu. Jei tu esi kažkur netoliese ir matai, ką darau, tikiuosi, sutiksi jas perleisti. Tam tikra prasme, padovanoti.*

Nutraukiau papuošalus nuo kaulo, užsmaukiau ant kairiojo savo riešo ir pakėlęs ranką leidau traukos jėgai stumti apyrankes žemyn, kol jos prilipo prie dilbio. Viršuje Džekas nukorė galvą į cisternos angą.

- Atsargiai, Edgarai!

Apačion nuskriejo krepšys. Vienas iš kaulų, kuriuos sutraiškiau krisdamas, pervėrė plastiką, ir laukan parsruvo vanduo. Išsigandęs ir supykęs užrikau, skubiai panaršiau maišelį. Nuoplaiša prakiurdė tiktai vieną plastikinį butelį. Kiti du nenukentėjo. Atsisukau į samanotą "Stalo" viskio tarą, kyštelėjau ranką po dugnu, į glitėsių tirštumą, ir pabandžiau ją prisitraukti. Statinaitė nenorėjo pajudėti, tačiau keraminiuose viduriuose tūnantis sutvėrimas pasiglemžė mano dukrą, ir aš neketinau pasiduoti. Galų gale ji nusirideno link manęs; sykiu nuo sienos, iš kito statinės šono, nuslydo ir ant purvinos cisternos dugno tėškės nemažas koralo luistas.

Nukreipiau žibintuvėlį į savo radinį. Tą pusę, kuri šliejosi į sieną, tedengė plonas kerpių sluoksnis, ir aš nesunkiai įžvelgiau šokantį, kiltu pasidabinusį škotų kalnietį. Be to, pastebėjau dantytą plyšį, nusidriekusį žemyn nuo statinaitės išlinkio. Keraminį paviršių perskėlė toji koralo nuoplaiša. "Stalas", į kurį 1927-aisiais Libita pripylė vandens iš baseino, pratekėjo nuo tada, kai jame atsivėrė trūkio linija, ir šiuo metu buvo veik tuščias.

Viduje kažkas subarškėjo.

Jei nesustosi, aš tave nužudysiu, bet jei liausies, tave paleisiu. Tave ir tavo draugus.

Plačiai prašiepiau lūpas. Nejau ir Pema matė tokį vypsnį, kai pirštais suveržiau jos kaklą? Be abejo.

- Tau nederėjo žudyti mano dukters.

Pasitrauk, antraip prigriebsiu ir kitą.

- *Amigo*, ką tiktai nušvito Venera, - desperatišku balsu sušuko Vajermenas. - Prastas ženklas.

Atsirėmiau į drėgną sieną jausdamas, kaip į nugarą įsirėžia koralas, o šonus bado kaulai. Judėti galėjau labai ribotai, kažkur tolybėse stipriai tvinkčiojo mano klubikaulis - kol kas nežviegė, bet to momento, kaip spėjau, ilgai laukti neteks. Neįsivaizdavau, kaip reikės kabarotis atgal, tačiau buvau pernelyg įniršęs, kad kvaršinčiau galvą dėl panašių smulkmenų.

- Atleisk, panelyt, - sumurmėjau Adei ir prožektoriaus drūtgalį įspraudžiau į kaulėtą jos burną. Paskui viskio tarą suėmiau abiem rankomis... nes dabar turėjau dvi. Sulenkiau sveikąją koją, bato kulnu išsklaidydamas maurus ir kauliukus, dulkėtoje žibintuvėlio šviesoje kilstelėjau statinaitę ir ją nuleidau ant pakelto kelio. Keraminis paviršius vėl įtrūko - ant kelnių nutekėjo drumzlinas vandenėlis, - bet į šipulius nesuskilo.

Viduje ėmė spiegti Persė, ir mano šnervės pasruvo krauju. Negana to, pakito prožektoriaus spinduliai. Jie tapo *raudoni.* Nupliskintos purpuriniu atspalviu, į mane stebeilijosi ir viepėsi Adės Polson bei auklės Meldos kaukolės. Apsidairiau po dumbliną ryklę, į kurią prasmegau savo noru, nužvelgiau samanotas sienas ir išvydau kitus veidus: Pemos... Merės Ajer fizionomiją, kurią darkė įtūžis, kai ji pistoleto buože trenkė Ilzei per pakaušį... Keimeno, spinduliuojančią begalinę nuostabą, kuomet jį pakirto širdies smūgis... Tomo, susukančio automobilio vairą ir septyniasdešimties mylių per valandą greičiu lekiančio į betono sieną.

Bet blogiausia, kad regėjau Moniką Goldštain, rėkiančią: *Jūs nužudėte mano šunelį!*

- Edgarai, kas ten vyksta? - nuskambėjo Džeko balsas, maždaug už tūkstančio mylių.

Prisiminiau, kaip per "Kaulo" stotį "Shark Puppy" dainavo "Išsikast". Mintyse išgirdau save, sakantį Tomui: *Tas žmogus mirė pikape.*

Tuomet įsidėk mane į kišenę, ir mes būsime kartu, tarė ji. *Drauge plauksime į* tikrą *kitą tavo gyvenimą, ir visi pasaulio miestai atguls tau prie kojų. Tu gyvensi ilgai... aš tuo pasirūpinčiau... tapsi žymiausiu šimtmečio menininku. Tave vertins kaip Goją. Kaip Leonardą.*

- Edgarai? - Vajermeno balsą sudrebino panikos gaidelės. - Girdžiu, kaip iš paplūdimio pusės ateina žmonės. Nieko gero, *muchacho.*

Tau jų nereikia. Mums *jų nereikia. Jie tėra... įgulos nariai.*

Įgulos nariai. Palyginimas vėl sužadino raudoną, sąmonėje išsikerojusį įsiūtį, nors dešinioji ranka jau baudėsi išgaruoti. Bet prieš jai pranykstant... prieš atlėgstant įniršiui arba išsprūstant prakeiktai įskilusiai statinei...

- Dėjau ant tavęs sūnėną, kvaiša kiaške! - pakėliau statinę virš tvilkčiojančio kelio. - Dėjau ant tavęs tetą! - Iš visų jėgų ją šėriau per savo kaulą. Skausmą pajutau, bet gerokai silpnesnį nei tikėjausi... galų gale, taip, paprastai, ir nutinka, ar ne? - Dėjau ant tavęs *dėdę!*

Statinaitė nesutrupėjo; jau įsikilusi ji paprasčiausiai išsprogo ir mano džinsus apipylė drėgnomis nuosėdomis, kurios buvo likusios viduje. Ant cisternos dugno nusirideno porcelianinė figūra - į apsiaustą įsisupusi, po gobtuvu galvą paslėpusi moteris. Ties apykakle rūbo kraštus spaudė ne pirštai, o ilgi nagai. Pastvėriau statulėlę. Neturėjau laiko jos tyrinėti - nuo įlankos traukė nekviesti, Vajermeną su Džeku pasiruošę pričiupti svečiai, - bet spėjau pastebėti, kad Persė neapsakomai graži. Jei, žinoma, nekreiptume dėmesio į lenktais nagais užsibaigiančią plaštaką ir užuominą į trečią akį, kurią dengė iš po gobtuvo išsprūdusios, ant kaktos užkritusios plaukų sruogos. Moters figūra, iš pirmo žvilgsnio, buvo neįtikėtinai trapi, kone perregima. Bet kai pabandžiau ją sutreškinti, apėmė jausmas, jog mėginu perlaužti plieno luitą.

- *Edgarai!* - užstaugė Džekas.

- Sulaikykit juos! - atžariai riktelėjau. - Privalote juos sulaikyti!

Įgrūdau ją į marškinių kišenę ir bemat pajutau, kaip per odą išplito šleikšti, *pulsuojanti* šiluma. Nepatikimoji iliuzinė ranka vėl dingo, todėl “Evian” vandens butelį suspaudžiau tarp strampo bei šono ir atsukau dangtelį. Griebęs kitą butelį, laiko ir pastangų reikalaujančią procedūrą pakartojau.

Viršuje beveik nevirpančiu balsu sušuko Vajermenas:

- Nesiartinkite! Mano užtaisas su sidabriniu antgaliu! Aš šausiu!

Atsakymą išgirdau kuo aiškiausiai, net ir lindėdamas cisternos dugne. *Manai, sugebėsi taip greitai užtaisyti ginklą, kad nudėtum visą mūsų trijulę?*

- Ne, Emeri. - Vajermenas kalbėjo lyg bendraudamas su vaiku, ir jo tonas skambėjo vis tvirčiau. Šiuo momentu juo žavėjausi kaip niekad. - Apsiribosiu tavimi.

Atėjo metas imtis sunkiausios plano dalies. Baisiausios.

Įsikibau į prožektoriaus dangtelį. Sulig antruoju sūkiu, šviesa užgeso, ir aš atsidūriau bemaž aklinoje tamsoje. Iš žibintuvėlio rankenos iškračiau “D” dydžio elementus, apčiuopomis paieškojau pirmojo “Evian” butelį. Įsistvėręs į kakliuką, nieko nematydamas, supyliau vandenį į plieninį kotą. Nė nenumaniau, ar tokia tara užtektinai sandari. Galvojau, vieno butelio užteks, kad ją užpildyčiau iki viršaus, tačiau suklydau. Jau siekiau antro, kai Dumoje Ky pagaliau įsivyravo tikra naktis. Taip spėjau, nes kišenėje atgijo porcelianinė figūrėlė.

Kiekvieną sykį, kai pagaunu save svarstantį, ar tolimesni beprotiški įvykiai cisternoje neužgimė mano vaizduotėje, abejonės išsisklaido, kai pažvelgiu į grūstį baltų rumbelių, suraižiusių kairiąją krūtinės pusę. Bet kokiam kitam žmogui, pamačiusiam mane nuogą, jie gal ir nekristų į

akis, nes po avarijos randai puošia mano kūną tarsi linijos, nubraižytos kelių žemėlapyje, ir smulkus gijų pluoštelis beveik pasimeta tarp ryškesnių. Bet ją paliko gyva lėlė, kuri dantimis pradraskė marškinius, įniko krimsti odą bei raumenis.

Kuri ketino prasigraužti iki mano širdies.

Antrojo butelio vos nenutrenkiau ant šono; laimei, laiku spėjau jį sugriebti. Viskuo kaltas netikėtas puolimas ir, aišku, stiprus, surikti privertęs skausmas. Pajutau plūstelint šviežią kraujo srovę, šįsyk nutekėjusią per vidinę marškinių pusę, susitelkusią ties kloste, tarp liemens ir pilvo. Ji muistėsi, *rangėsi* kišenėje, suleidusi dantis į krūtinę kando, *skverbėsi* vis giliau ir giliau. Atplėšiau Persę nuo savęs kartu su iškruvinto audinio skiaute bei odos lopiniu. Figūrėlė nebeatrodė glotni ir vėsi; ji įkaito ir nūnai raitėsi mano delne.

- *Pirmyn!* - viršuje užbliovė Vajermenas. - *Pirmyn, ko laukiat?*

Porcelianinius dantukus, aštrius lyg adatos, ji suvarė į minkštimą, tarp nykščio ir smiliaus. Paleidau gerklę. Persė galėjo ištrūkti - nebūtų padėjęs nei mano ryžtas, nei įniršis, - tačiau iki riešo nuslydo auklės Meldos apyrankės, ir ji susigūžė mano delne. Viena koja netgi įsmuko tarp viduriniojo ir bevardžio pirštų. Nedelsdamas juos spūstelėjau, tokiu būdu sukausčiau statulėlę. Sukausčiau *ją*. Persės judesiai tapo vangūs. Tvirtinti, esą porcelianą palietė viena iš apyrankių, nedrįsčiau, nes aklinoje tamsoje nieko neįžiūrėjau, tačiau tuo beveik neabejojau.

Mano ausis pasiekė duslus, žeberklinio pistoleto išgautas *ūūūžt*, ir smegenis perskrodė klyksmas, kuris mažne nustelbė Vajermeną, raginantį:

- Džekai, stokis man už nugaros! Čiupk vieną... - šūksnis nutrūko. Jis užleido vietą draugų kriokavimui ir piktam, gąsdinančiam seniai mirusių vaikų juokui.

Prožektoriaus kotą laikiau įspraustą tarp kelių. Man nereikėjo papildomai aiškinti, jog tamsoje galėjo nutikti bet kas, ypač vienarankiam žmogui. Teturėjau vienintelį šansą. Tokiomis aplinkybėmis, verčiau nedvejoti, suvokiau.

Ne! Liaukis! Nedar...

Statulėlei pliumptelėjus į vandenį, kaipmat sulaukiau rezultato: tūžmingą vaikų kvatojimą pakeitė nuostabos ir siaubo riksmai. Staiga juos užgožė Džeko balsas. Šis skambėjo isteriškai, kone beprotiškai, bet per savo gyvenimą negirdėjau nieko, kas mane būtų taip pradžiuginę.

- *Aha, maukite! Antraip susmirdęs laivas išplauks be jūsų!*

Aš asmeniškai patekau į keblią padėtį. Žibintuvėlį spaudžiau delne, o Persė skendėjo plieninėje talpykloje... bet dangtelio, numesto ant cisternos dugno, niekur nemačiau. Ir kitos rankos, kuria galėčiau jį sugraibyti, neturėjau.

- Vajermenai! - sušukau. - Vajermenai, tu gyvas?

Po pauzės, užsitęsusios tiek, kad į širdį ji pasėjo ir sudaigino visaapimančios baimės sėklas, bičiulis atsiliepė:

- Taip, *muchacho*, aš čia.

- Sveikas?

- Viena iš jų man įdrėskė, ir žaizdą vertėtų dezinfekuoti, bet šiaip jau viskas gerai. Iš mudviejų rimtai nenukentėjome nė vienas.

- Džekai, gali nusileisti ir ištiesti pagalbos ranką? - susirietęs, kiūtodamas tarp kaulų, su vandens pilnu prožektoriaus korpusu, kurį laikiau kaip Laisvės Statulos fakelą, pratrūkau juoktis.

Kartais pasakome taip taikliai, kad neįmanoma susilaikyti neprajukus.

Akys pakankamai įprato prie tamsos, kad įžvelgčiau tamsų pavidalą, kuris, iš pažiūros, slydo cisternos šonu - kopėčiomis lipantį Džeką. Prožektoriaus kotas silpnai, bet akivaizdžiai virpėjo. Mintyse sušmėžavo moteris, nuskendusi siaurame plieniniame rezervuare, tačiau tą vaizdą bemat išvijau iš galvos. Jis pernelyg priminė Ilzę, o įkalintoji pabaisa neturėjo nieko bendra su mano dukra.

- Vienas skersinis lūžęs, - perspėjau. - Jei nenori čia nusibaigti, būk velniškai atsargus.

- Aš negaliu šį vakarą mirti, - išlemeno jis drebančiu, nesavu balsu. - Rytoj eisiu į pasimatymą.

- Sveikinu.

- Ač...

Ties sutrupėjusiu skersiniu vaikinas vis dėlto smuktelėjo. Kopėčios pakrypo. Akimirką buvau tikras, kad jis mane užgrius, tuo pačiu nutrenks žibintuvėlį. Vanduo ištekės, *ji* paspruks, ir visos pastangos nueis vėjais.

- Kas atsitiko? - iš viršaus atsklido Vajermeno šūksnis. - *Po velnių, kas atsitiko?*

Džekas įsirėmė į sieną, ranka gniauždamas koralinę iškyšą, kurią sugraibė paskutinę sekundę. Viena koja, kaip pastebėjau, smigo iki kito sveiko skersinio nelyginant stūmoklis, ir aš išgirdau griausmingą dryksnį.

- O, varge, - išspaudė jaunuolis. - O, varge... kad aš nusprogčiau.

- *Kas atsitiko?* - praktiškai užriaumojo Vajermenas.

- Džekas Kantoris susiplėšė kelnių sėdimąją, - atsiliepiau. - Užsičiaupk minutėlei. Džekai, tu beveik nusileidai. Ji įkišta į prožektorių, bet aš turiu tiktai vieną ranką ir negaliu pakelti dangtelio. Tau reikės jį surasti. Nieko tokio, jei ant manęs užminsi. Svarbiausia, kad nenumuštum žibintuvėlio. Gerai?

- G-gerai. Viešpatie, Edgarai, jau maniau jog lėksiu kūliavirsčia.

- Aš taip pat. Leiskis žemyn. Tik lėtai.

Jis pakluso. Iš pradžių primygo mano šlaunį - ją pervėrė skausmas, - paskui tuščią "Evian" butelį. Tas sutraškėjo. Galop Džekas nuleido koją ant kažkokio daikto, kuris lūžo išgaudamas tižų pokštelėjimą tarsi petarda su defektu.

- Edgarai, kas *čia?* - sprendžiant iš tono, jaunuolis buvo bepravirkstąs. - Kas...

- Nieko, - atsakiau, nors nujaučiau, kad jis užlipo ant Adės kaukolės. Džekas klubu atsitrenkė į prožektorių. Riešą aptaškė šaltas vanduo. Metaliniame korpuse kai kas sudunksėjo į sieneles ir apsivertė. Mano galvoje pasisuko šiurpą kelianti juoda-žalia akis - tokia spalva, prieš išblėstant paskutinei dienos šviesai, nusidažydavo vandens gelmės. Ji įsižiūrėjo į slapčiausias mano mintis, į tuos sąmonės užkaborius, kur užgimdavo pamišėliškas įtūžis bei noras žudytis. Išvydo, ko dairėsi... ir *kando*. Kaip moteris, suleidžianti dantis į slyvą. Šito pojūčio niekada neužmiršiu.

- Atsargiau, Džekai. Cisternoje ankšta. Manevruok kaip miniatiūrinė povandeninė valtis.

- Šefe, aš tuoj privarysiu į kelnes. Mane apėmė nedidelis klaustrofobijos priepuolis.

- Giliai įkvėpk. Tau pavyks. Netrukus išsikapstysime. Degtukų turi?

Jis neturėjo nei degtukų, nei žiebtuvėlio. Šeštadienio vakarais Džekas, spėjau, neatsisakydavo ištuštinti šešių alaus skardinių, bet cigarečių dūmai jo plaučių neteršė. Štai kodėl mums teko iškęsti ilgas košmariškas minutes - pasak Vajermeno, ne ilgiau kaip keturias, bet man rodės, kad mažiausiai pusvalandį, - per kurias jaunuolis atsiklaupė, pagraibė kaulus, išsitiesė, paėjo į šoną, vėl priklupo ir ėmė apčiuopomis ieškoti dangtelio. Mano ranka pailso. Plaštaka nutirpo. Kraujas tebesruvo iš krūtinės žaizdos, matyt, todėl, kad sunkiai krešėjo arba išvis nesiruošė sukrekti. Bet bjauriausia padėtis buvo su pirštais. Aš jų nebejaučiau. Gana greitai įtikėjau, jog prožektoriaus korpusas iš mano gniaužtų išslydo, nes jo nemačiau. Be to, nejutau metalo, prilipusio prie odos. Žibintuvėlio svorį užgožė nuvargusių raumenų tvinkčiojimas. Vos nesusiviliojau plieniniu kotu patrankyti į cisternos šoną, idant įsitikinčiau, kad jį tebespaudžiu, nors ir numaniau, jog taip pasielgęs, savo turto galiu neišlaikyti. Galvoje sukirbėjo mintis, kad gaubtelis pasimetė tarp griaučių bei kaulų nuoplaišų, ir be šviesos Džekas jo neras.

- Kas ten vyksta? - šūktelėjo Vajermenas.

- Tuojau susitvarkysime! - atsiliepiau. Kairiąją akį nudilgino kraujo lašas, ir aš sumirksėjau, kad jį išspausčiau. Bandžiau galvoti apie Ilzę, Jeitaipmergyt, bet su siaubu suvokiau nepamenąs jos veido. - Šiokia tokia liūtis, prokliatėlė. Netrukus ją išspręsime.

- Kas?

- *Kliūtis!* Šiokia tokia kliūtis, problemėlė. Po velnių, Vajermenai, gal tu apkurtai?

Ar tiktai prožektoriaus kotas nepasviro? Taip, turbūt. Vanduo galėjo sruventi mano ranka, ir aš nieko nebūčiau pajutęs. Bet tiesindamas žibintuvėlio korpusą, kuris *nepakrypęs*, sumaučiau mūsų reikalą.

Pats supranti, kad jei vanduo nuteka, jos galva išnirs į paviršių po kelių sekundžių, ir tuomet mums galas.

Kas grėsė, žinojau. Sėdėjau tamsoje iškėlęs ranką, bijodamas pakrutėti. Kraujavau ir lūkuriavau. Laiko tėkmė sustojo, mano atsiminimai virto šmėklomis.

- Radau, - pranešė Džekas. - Užstrigusį kažkieno šonkauliuose. Sekundėlę... ištraukiau.

- Ačiū Dievui. - Išvydau vaikiną priešais save, miglotą pavidalą, įspraudusį kelią tarp mano kojų - nepatogiai sulenktų, įremtų į pakrikus kaulus, kurie priklausė vyriausiajai Džono Ystleiko dukrai. Atkišau prožektoriaus korpusą. - Užsuk. Tik švelniai, nes stačio jo ilgai nenulaikysiu.

- Laimei, aš turiu dvi rankas, - atsakė Džekas. Vienu delnu suėmė mano plaštaką neleisdamas vandeniu užpildytam žibintuvėliui drebėti, kitu įniko sukti dangtelį. Sustojo tiktai kartą - paklausti, kodėl verkiu.

- Iš palengvėjimo, - paaiškinau. - Užbaik. Paskubėk.

Kai jaunuolis atliko užduotį, prožektorių atsiėmiau. Be elementų jis pasirodė besąs lengvesnis, bet man tai nerūpėjo. Tiesiog norėjau pažiūrėti, ar dangtis tvirtai užsuktas. Berods, taip. Džekui nurodžiau, kad užlipęs į viršų jis paprašytų Vajermeno dar sykį patikrinti, ar žibintuvėlis sandariai uždarytas.

- Gerai, - pažadėjo vyrukas.

- Ir nebelaužyk skersinių. Man jų prireiks.

- Jums, Edgarai, užteks įveikti lūžusį. Paskui mudu jus ištempsime.

- Tvarka. O aš niekam nepasakosiu, kad susiplėšei kelnių paskuigalį.

Jis netgi nusijuokė. Akimis palydėjau Džeko šešėlį, repečkojantį kopėčiomis, aukštai pakeliantį koją ir perlipantį į dvi dalis perskeltą skersinį. Akimirkai mane užvaldė abejonės kartu su siaubingu regėjimu, kaip porcelianinės rankutės iš vidaus mėgina atsukti dangtelį - nors ir buvau tikras, kad gėlas vanduo ją suparalyžiavo, - bet vaikinas nesuriko, kūliais žemyn nenusirito, ir baimė atslūgo. Galop jis užkopė iki blausesnės tamsos ratilo.

Džekui išnirus iš duobės, Vajermenas sušuko:

- Dabar tavo eilė, *muchacho*.

- Minutėlę, - atsakiau. - Tavo mergaitės pradingo?

- Paspruko. Kertu lažybų, kad nulėkė į pakrantę.

- O Emeris?

- Pats pamatysi. Ropškis.

- Minutėlę, - pakartojau.

Atlošiau pakaušį į drėgną, samanotą koralą, užsimerkiau ir ištiesiau ranką. Tiesiau, kol užčiuopiau glotnų, apvalų objektą. Staiga du pirštai įsmuko į kiaurymes - beveik neabejotinai į akiduobes. Buvau įsitikinęs, jog Džekas sutraiškė Adrianos kaukolę, vadinas...

Visas baigėsi taip gerai, kaip tik įmanoma šiame salos gale, tariau auklei Meldai. *Tu atgulei nekokiame kape, bet manau, brangioji, ilgam čia neužsibūsi.*

- Ar galėčiau pasilaikyti tavo apyrankes? Jų, ko gero, prisireiks.

Deja, manęs laukė dar viena akistata.

- Edgarai? - sunerimęs riktelėjo Vajermenas. - Su kuo tu kalbiesi?

- Su tuo, kas iš tikrųjų ją sustabdė.

Kadangi jokių prieštaravimų neišgirdau, apyrankes pasiėmiau. Susikaupęs pradėjau lėtai stotis, stengiausi nepaisyti procesą lydinčio skausmo. Aplink mano kojas pažiro kaulų atlaužos ir apkerpėjusios keraminės šukės. Kairiosios, sveikosios kojos kelias ištino, dėl ko įsitempė prie jo prigludusi, sudriskusi kelnių medžiaga. Galva pulsavo, o krūtinę degino. Kopėčios atrodė nutolusios per mylią, bet aš mačiau tamsias Džeko bei Vajermeno formas, pasvirusias virš cisternos krašto, pasiruošusias mane sugriebti, kai - *jeigu* - užsikabarosiu iki viršutinio skersinio, nuo kurio jie galėtų mane pasiekti.

Danguje šviečia priešpilnis, pagalvojau. *Iš aš jo neišvysiu, kol neišsikrapštysiu iš šitos skylės.*

Todėl pajudėjau iš vietos.

Geltonas, veik apvalus mėnulis, pakilęs virš horizonto, nutvieskė tankias džiungles, užkariavusias pietinį salos galą, ir paauksavo rytinę sugriuvusio Garnio Lizdo pusę - namo, kuriame prieš daugelį metų gyvenimu džiaugėsi Džonas Ystleikas su šešiomis dukromis bei aukle, bent jau, kol iš brikelės iškrito Libita, ir viskas pasikeitė.

Negana to, jis apšvietė seną, koralais apsitraukusį skeletą. Šis gulėjo ant vijoklių, kuriuos Džekas su Vajermenu išrovė, prieš mums nukeliant cisternos dangtį. Kol spoksojau į Emerio Polsono griaučius, man į galvą atėjo Šekspyro eilutės, skaitytos vidurinės mokyklos laikais, ir aš jas ištariau balsu:

- Kur guli tėvas, ten gilu... jo akys perlais virtę.*

Džekas įnirtingai sudrebėjo, tarytum jį būtų perliejęs stiprus žvarbaus vėjo gūsis. Net apkabino save per pečius. Šįkart suprato, ką turėjau omenyje.

*Eilutės iš V. Šekspyro "Audros" (vertė T. Venclova).

Vajermenas pasilenkė ir kilstelėjo laibą rankos kaulą. Tas be garso sulūžo į tris dalis. Emeris Polsonas pratūnojo *caldo largo* gilumoje labai ilgai. Tarp šonkaulių, savo spalva panašių į kiaukutą, įžiūrėjau strėlytę. Bičiulis ją trūktelėjo į save, iš žemės išvadavo antgalį.

- Kaip tu atsilaikei prieš dvynukes iš pragaro, jei tavo ginklas buvo neužtaisytas? - paklausiau.

Jis pavaizdavo smeigiąs žeberkliuku nelyginant durklu.

Džekas sulinksėjo.

- Aha, aš irgi vieną iš jo pasiskolinau. Sunku pasakyti, ar ilgai būtume atsilaikę - jos puolė lyg pasiutę šunys.

Žeberklą sidabriniu antgaliu įsikišęs atgal už diržo, Vajermenas tarė:

- Beje, kalbant apie ateitį, naujai tavo lėlytei derėtų paieškoti naują saugyklą. Kaip manai, Edgarai?

Jo tiesa. Kažkaip neįsivaizdavau, kad artimiausius aštuoniasdešimt metų Persė galėtų lindėti "Geriti" prožektoriaus korpuse. Jau dabar svarsčiau, kokio storio pertvara elementų dėklą skiria nuo stiklo gaubto. O koralinis luistas, atskilęs nuo cisternos sienos ir suskaldęs "Stalo" viskio statinaitę... tai atsitiktinumas ar visgi kantraus sąmonės darbo, kuris tęsėsi daugybę metų, vaisius? Galbūt, siekdama išsiveržti į laisvę, Persė naudojosi savais metodais, tarsi šaukštu pragremžė kameros sieną?

Šiaip ar taip, žibintuvėlis pravertė. Telaimina Viešpats praktišką Džeko Kantorio protą. Ne, palinkėjimas pernelyg menkas. Telaimina Viešpats *Džeką*.

- Sarasotoje pažįstu sidabrakalį, pagal užsakymus gaminantį papuošalus, - pratęsė Vajermenas. - *Mexicano muy talentoso.** Ponia Ystleik net nusipirko... tai yra, buvo nusipirkusi keletą jo dirbinių. Manau, įkalbėčiau vyruką nukalti sandarų vamzdį, kuriame tilptų prožektorius. Anot draudimo bendrovių ir futbolo komandų trenerių, mes pasirūpinsime papildomu saugumu. Kainuos nemažai, bet man nusispjaut. Įveikęs visus sunkumus, kurių netrūks, patvirtinant testamentą, tapsiu labai turtingas. Man nuskilo, *muchacho*, ar ne?

- *La loteria,* - instinktyviai pridūriau.

- *Si*, - patvirtino jis. - Prakeikta *la loteria.* Eikš Džekai. Pagelbėk įversti Emerį į cisterną.

Jaunuolis susiraukė.

- Gerai, bet... man nesinorėtų jo liesti.

- Padėsiu aš, - tarstelėjau. - Tu palaikyk žibintuvėlį. Na, Vajermenai, prie darbo.

Mudu nuridenome Emerį į duobę, vidun sumetėme atlūžusius kaulus - kiek jų radome. Iki šiol atmenu prašieptą, koralais aplipusią burną,

*Labai talentingas meksikietis (isp.).

mintyse aiškiai regiu, kaip jis skrieja į juodas gelmes, pas savo nuotaką. Retsykiais, žinoma, sapnuoju tą akmeninį vypsnį. Košmaruose girdžiu, kaip Adė su Emu mane kviečia nusileisti žemyn ir prie jų prisijungti. Kartais paklūstu ir neriu į tamsybes, į dvokiančią ryklę, vien tam, kad išsivaduočiau nuo prisiminimų.

Po tokių sapnų atsibundu klykdamas, tamsoje mostaguodamas neegzistuojančia ranka.

Vajermenui su Džeku užstūmus dangtį, mes patraukėme link Elizabetos "Mersedeso". Vangų žygį lydėjo sopuliai ir kai nusigavome iki automobilio, aš vos pastovėjau ant kojų. Rodės, tarsi būčiau grįžęs į praėjusį spalį. Galvoje jau sukosi mintys apie oksinkontino tabletes. Nutariau, jog išgersiu tris. Jos ne vien nuslopins skausmą; jei pasiseks, gal net kelioms valandoms atsijungsiu.

Draugai pasiūlė kurį nors iš jų apkabinti per pečius. Atsisakiau. Šiąnakt apsisprendžiau pasivaikščioti dar sykį. Man tebetrūko vienos dėlionės dalies, bet aš numaniau, kokia ji. Ką Elizabeta sakė Vajermenui? *Tu norėsi, bet to daryti negalima.*

Per vėlu, per vėlu, per vėlu.

Suvokimas buvo gana miglotas. Priešingai nuo kriauklelių kuždesių. Jas girdėjau bet kurioje Didžiojo Rožinuko patalpoje, tačiau tikroji garsų reikšmė paaiškėdavo, prie kriauklių kilimo prisiartinus iš lauko. Štai tada jie labiausiai panėšėjo į balsus. Ech, kiek naktų išsvaisčiau tapymui, kai jas galėjau leisti klausydamasis.

Šį vakarą taip ir darysiu.

Už kolonų Vajermenas sustojo.

- *Abyssus abyssum invocat*, - pratarė.

- Pragaras pažadina pragarą, - pasakė Džekas ir atsiduso.

Vajermenas pažiūrėjo į mane.

- Ar, keliaujant namo, pasitaikys kliūčių?

- Dabar? Ne.

- Savo darbą atlikome?

- Taip.

- Ar kada nors čia sugrįšime?

- Ne. - Atsisukau į sugriuvusį, mėnesienoje snaudžiantį namą. Jo paslaptys atskleistos. Prisiminiau, kad užmiršome pasiimti Libitos gėrybių skardinę, bet gal taip ir geriau. Tegu ji lieka, kur buvusi. - Niekas čia nebeateis.

Džekas į mane įbedė klausiamą, baugštų žvilgsnį.

- Iš kur jūs žinote?

- Tiesiog žinau, - atsakiau.

KRIAUKLĖS MĖNESIENOJE

Namo parvažiavome be jokių keblumų. Ore tebetvyrojo smarvė, bet gerokai silpnesnė - galbūt dėl sustiprėjusio, nuo įlankos padvelkusio vėjo, o gal todėl, jog dabar paprasčiausiai... buvo geriau.

El Palacio kieme žibintai užsižiebdavo automatiškai, nustatytu metu. Tamsoje mirksinčios lemputės atrodė nuostabiai. Mums įžengus į namą, Vajermenas apėjo kambarius, įjungė visas šviesas, ir pastatas, kuriame Elizabeta praleido didžiąją dalį gyvenimo, ėmė tvieksti nelyginant laineris, vidurnaktį atplaukiantis į uostą.

Kai bičiulis maksimaliai apšvietė *El Palacio*, mes paeiliui nudrožėme į dušą; vandens pilną prožektorių įbrukdavome vienas kitam tarsi perduodami estafetę. Ją nuolat laikė kažkuris iš mūsų. Vajermenas nusiprausė pirmas, jį pakeitė Džekas, kuris galų gale užleido vietą man. Po maudynių kiekvieną įdėmiai apžiūrėjo kiti du ir odos įdrėskimus patepė vandenilio peroksidu. Aš nukentėjau labiausiai, todėl, kai pagaliau apsirengiau, peršulys dilgino visą kūną.

Kol vargau, viena ranka mazgydamas batų raištelius, į svečių kambarį užsuko Vajermenas prislėgta veido išraiška.

- Autoatsakiklyje tau palikta žinutė. Iš Tampos policijos. Luktelėk, aš tau padėsiu.

Jis priklupo ant vieno kelio ir suveržė raištelius. Nė kiek nenustebau pamatęs, kad ant bičiulio galvos padaugėjo žilų plaukų... staiga mane pervėrė panikos dūris. Įsistvėriau į mėsingą jo petį.

- Prožektorius! Ar Džekas...

- Atsipalaiduok. Jis sėdi senojoje Porceliano svetainėje, mūsų turtą pasidėjęs ant kelių.

Vis vien skubiai nukurnėjau į pirmą aukštą. Nežinau, ką tikėjausi rasti - tuščią kambarį, žibintuvėlį atsuktu dangteliu, gulintį ant kilimo drėgmės apsuptyje, o gal Džeką, pakeitusį lytį, virtusį triake, ilganage kale, kuri iškrito iš sudužusios statinaitės, - bet jaunuolis tik sėdėjo prie sterblės spausdamas prožektorių, iš pirmo žvilgsnio, sunerimęs. Pasidomėjau, ar jis gerai jaučiasi. Ir įsispiginau į vaikino akis. Vyliausi, kad iš jų suprasiu, ar Džekas... ar Džekui kas nors atsitiko.

- Normaliai. Bet “faro” žinutė... - jis palingavo galva.

- Pasiklausykim jos.

Policininkas, prisistatęs detektyvu Semsonu, pranešė norįs susisiekti su Edgaru Frimentlu ir Džeromu Vajermenu, pateikti kelis klausimus dėl Merės Ajer. Ypač pageidautų šnektelėti su ponu Frimentlu,

jeigu jis neišvykęs į Rodailendą arba Minesotą - kur, kaip suprato Semsonas, bus palaidota jo atžala.

- Ponas Frimentlas, be abejo, gedi dukters, - dudeno detektyvas, - ir šituos klausimus, aišku, turėtų nagrinėti Providenso policijos departamentas, bet mes žinome, jog visai neseniai toji Ajer ėmė interviu iš pono Frimentlo. Todėl pasisiūliau pakalbėti su juo ir jumis, pone Vajermenai, jei tiktai įmanoma. Telefonu galėčiau perduoti, kas labiausiai domina Providenso pareigūnus, su sąlyga, kad neužsibaigs juostelė... - pastarosios užteko. Ir į savo vietą stojo paskutinė mozaikos dalis.

- Edgarai, jūs pakvaišot, - išrėžė Džekas. Jau trečią sykį, tik šįkart jo balse pasigirdo desperatiškos gaidos. - Visai išsikraustėt iš proto. - Jaunuolis atsigręžė į Vajermeną. - Bent jūs ką nors pasakykit!

- *Un poco loco*, - sutiko Vajermenas, bet aš numaniau, kuo *poco* skiriasi nuo *muy*, net jeigu Džekas to nežinojo.

Mes stovėjome kieme, tarp Džeko sedano ir senojo Elizabetos "Mersedeso". Mėnulis pakilo aukščiau, vėjas dar labiau sustiprėjo. Krantą talžė bangų mūša, maždaug už mylios, po Didžiuoju Rožinuku, kriauklelės šnabždėjosi apie įvairiausius keistus dalykus: *muy asustador*.

- Bet aš galėčiau prapliurpti kiaurą naktį, o jis vis tiek nepersigalvotų.

- Nes supranti, kad aš teisus, - tariau.

- *Tu perdón, amigo,** bet *galbūt* teisus, - paprieštaravo Vajermenas. - Pasakysiu štai ką: Vajermenas ketina nusileisti ant savo riebių, senų kelių ir pasimelsti, kad nebūtum apsirikęs.

Džekas pašnairavo į žibintuvėlį mano rankoje.

- Bent *jo* neimkite, - paprašė. - Atleiskit, bet nesusilaikysiu nuo griežtesnio žodžio: jums atsisuko visi sušikti varžteliai, jeigu ruošiatės neštis tą daiktą.

- Aš žinau, ką darau, - atsiliepiau nuoširdžiai vildamasis, jog sakau tiesą. - Judu likite čia. Nebandykit manęs sekti. - Nukreipiau prožektorių į Vajermeną. - Duok garbės žodį.

- Gerai, Edgarai. Iš mano garbės nekas belikę, bet tebūnie, prisiekiu: iš paskos neisiu. Vienas praktiškas klausimas. Tau tikrai užteks dviejų tailenolio tablečių, kad iki namų nusikapstytum stačiomis? Nenutiks taip, jog paplūdimiu roposi ant visų keturių, svyruodamas kaip aligatorius?

- Nesijaudink, iki Didžiojo Rožinuko nusigausiu savo kojomis.

- Ir mums paskambinsi.

- Taip.

Jis praskėtė rankas, ir aš leidausi apkabinamas. Vajermenas pabučiavo mane į abu skruostus.

---

*Atleisk, bičiuli (isp.).

- Edgarai, aš tave myliu, - pareiškė. - Tu velniškai tvirtas tipas. *Sano como una manzana.**

- Ką tai reiškia?

Bičiulis patraukė pečiais.

- Saugok sveikatą. Tikriausiai.

Džekas ištiesė kairę ranką - pamokas vaikinas įsisavindavo mitriai, - bet paskui nusprendė, jog mane vis dėlto reikėtų apglėbti.

- Šefe, duokit žibintuvėlį, - sukuždėjo į ausį.

- Negaliu, - pašnibždomis atsakiau. - Atleisk.

Pajudėjau keliu, nuo namo vedančiu iki medinio tako. Šio gale, prieš kokį tūkstantį metų, susipažinau su stambiu vyriškiu, kurį dabar palikau prie *El Palacio*. Jis sėdėjo po dryžuotu skėčiu. Pasiūlė žalios, šaltos, labai gaivinančios arbatos. Tarė: *Ką gi, šlubčiojantis nepažįstamasis galiausiai atsliūkino.*

O dabar išsliūkina, pagalvojau.

Atsisukau. Jie nuo manęs neatplėšė akių.

- *Muchacho!* - sušuko Vajermenas.

Spėjau, kad bičiulis paprašys sugrįžti, dar sykį viską apmąstyti ir pasitarti. Bet aš jo neįvertinau.

- *Vaya con Dios, mi hombre.***

Dar sykį pamojavau ir užsukau už namo kampo.

Taigi aš leidausi į paskutinį Didįjį Pasivaikščiojimą paplūdimiu, šlubuodamas kriauklelėmis nusėta pakrante, varstomas skausmo, kaip ir per pirmuosius kartus. Bet anuomet vėžlindavau ankstyvais rytais, kai dangus nusidažydavo rožine aušra, pasaulyje viešpataudavo ramybė, o aplinkui judėdavo tik vilnelės, švelniai teškančios į krantą, ir rudi debesys cyplių, kurie sprukdavo man iš kelio. Dabar viskas buvo kitaip. Šį vakarą vėjas riaumojo, siautėjančios bangos trankėsi į krantą tarsi panūdusios nusižudyti. Tolėliau jų volai blizgėjo it chromas, ir porą sykių man pasivaideno, kad akies krašteliu įžiūrėjau “Persę”. Tačiau pasisukęs laivo neišvysdavau. Šiandien man draugiją palaikė tiktai įlanka ir mėnesiena.

Siūbavau pirmyn delne spausdamas prožektorių, galvodamas apie tą dieną, kai po vietines apylinkes slampinėjau drauge su Ilze. Ji paklausė, ar čia gražiausia vieta žemėje, ir aš užtikrinau, esą egzistuoja mažiausiai dar trys nuostabesnės... nūnai neatgaminau, apie ką šnekėjau, težinojau, jog, tariant jų pavadinimus, tenka palaužyti liežuvį. Užtat labai gerai pamenu, kaip ji sakė, kad nusipelniau šitos nuostabios salos, kur galėsiu ilsėtis kiek tinkamas ir atgauti jėgas.

---

*Sveikas kaip ridikas (pažodžiui: sveikas kaip obuolys (isp.)).

**Sudiev, vyruti (isp.).

Iš akių ištryško ašaros, bet aš nebandžiau susitvardyti. Nesišluosčiau jų, leidau tekėti nevaržomai, nes vienintelėje savo rankoje laikiau žibintuvėlį.

Didįjį Rožinuką pirmiau išgirdau nei pamačiau. Po namu kriauklelės brazdėjo kaip niekad triukšmingai. Truputį paėjau į priekį ir sustojau. Jis stūksojo priešais - juodas, žvaigždes užtemdęs pavidalas. Dar už keturiasdešimties, penkiasdešimties žingsnių, kuriuos įveikiau šlubčiodamas, mėnesienoje įžvelgiau smulkmenas. Visuose kambariuose vyravo tamsa, šviesos nedegė netgi virtuvėje ir Floridos prieangyje, nors ten lemputes palikau įjungtas. Galbūt elektros tiekimą nutraukė vėjo šuorai, bet aš taip nemaniau.

Staiga suvokiau, jog kriauklės šurmuliuoja gerai pažįstamu balsu. Manuoju. Ar aš visuomet tai žinojau? Greičiausiai. Kažkokiame lygmenyje, jei tik nesame išprotėję, didžiuma iš mūsų atpažįsta įvairias savo vaizduotės intonacijas.

Ir atsiminimų, suprantama. Jie taip pat turi balsus. Paklauskite bet kurio, netekusio galūnės, vaiko arba ilgai puoselėtos svajonės. Paklauskite bet kurio, kaltinančio save dėl prasto sprendimo, paprastai, priimto netinkamu, skausmingu momentu (toji akimirka dažniausiai esti *raudona*). Mūsų prisiminimai irgi turi balsus, neretai liūdnus, trenksmingus nelyginant tamsoje keliamos skeletų rankos.

Traukiau pirmyn, įkandin savęs palikdamas pėdsakus, kurie išdavė, jog vieną koją vilkau žeme. Didžiojo Rožinuko siluetas priartėjo. Jis nebuvo virtęs griuvėsiais, kaip Garnio Lizdas, bet šiąnakt čia manęs laukė vaiduokliai. Arba kažkas materialesnis.

Ūžtelėjus gūsiui, pažvelgiau kairėn, atsigręžiau prieš vėją. Ir įlankoje, be abejo, pamačiau laivą, besvorį, nebylų, šuoruose plazdenančiomis, skudurais virtusiomis burėmis, lūkuriuojantį.

Tu visgi galėtum leistis į kelionę, man, stovinčiam mėnesienoje, mažiau nei už dvidešimties jardų nuo savo namų, tarė kriauklelės. *Atsiversk naują švarų lapą - puikiai supranti, jog tai įmanoma, - ir tiesiog išplauk. Nusikratyk liūdesiu. Knieti žaisti? Privalai mokėt. O žinai, kas geriausia?*

- Geriausia, kad man nereikia keliauti vienam, - pasakiau.

Vėjas ošė. Kriauklės murmėjo. Iš po namo, kur žemę dengė kaulingas, šešių pėdų sluoksnis, išniro ir į mėnesieną žengė tamsus pavidalas. Jis sekundei sustingo lyg svarstydamas, ką daryti, galop ėmė slinkti mano pusėn.

Ji artėjo. Bet ne Persė, nes toji buvo nuskandinta ir užmigdyta.

O Ilzė.

* * *

Užuot normaliai ėjusi, ko, tiesą sakant, ir nesitikėjau, ji nerangiai kėblino. Tikras stebuklas - iš juodosios magijos srities, - kad išvis sugebėjo judėti.

Po paskutinio pokalbio su Pema (nors tąsyk mūsų bendravimą telefonu būtų ne visai tikslu vadinti pašnekesiu) išvirtau laukan pro užpakalines Didžiojo Rožinuko duris ir sulaužiau šluotą, kuria nuo tako, vedančio iki pašto dėžutės, valydavau smėlį. Tada nudrožiau į paplūdimį ir sustojau ant šlapio, blizgančio, suslėgto smėlio. Užmiršau, kas nutiko vėliau, nes taip norėjau. Nenuostabu. Užtat dabar prisiminiau. Neliko ką daryti - juk mano rankų darbas stypsojo priešakyje. Ilzė, bet sykiu ne ji. Protarpiais veidą įžvelgdavau, bet po sekundės kitos bruožai išskysdavo ir pranykdavo. Akiratyje regimas kūnas tapdavo beformis ir vėl atgaudavo aiškius kontūrus. Jai krutant, nuo skruostų, krūtinės, strėnų ir kojų byrėjo sunykusių jūravižių bei kriauklelių nuotrupos. Mėnulio nutvieksta akis - taip ryškiai, kad mano širdį perliejo skausmas, kurį pakurstė mintis, jog žvilgsnis išties priklausė dukrai, - pradingo ir vėl sublizgėjo mėnesienoje.

Link manęs artinosi iš smėlio sukurta Ilzė.

- Tėti, - prabilo šaltu balsu, atmieštu krabždesiu, tarytum jos gerklėje užstrigo kriauklelės. Matyt, taip ir buvo.

Tu norėsi, bet to daryti negalima, perspėjo Elizabeta... deja, kartais mes nepajėgiame susivaldyti.

Smėlėtoji mergaitė atkišo ranką. Susiliejo vėjo nugairinti pirštai; į šalis pasklidus smiltelėms, jie tapo ploni it kaulai. Aplink ją sūkuriais pakilo smėlis, ir plaštaka vėl sustorėjo. Veido išraiška mainėsi nelyginant kraštovaizdis, išplitęs po sparčiai plaukiančiais vasaros debesimis. Vaizdas kerėjo... hipnotizavo.

- Duokš žibintuvėlį, - tarė ji. - Paskui mudu keliausime į laivą. Ten būsiu, kokią mane atmeni. Arba... tau išvis nieko nereikės prisiminti.

Bangos ritmiškai pliekė krantą. Viena po kitos riaumodamos talžė paplūdimį. Žvaigždžių šviesoje ir mėnesienoje. Po Didžiuoju Rožinuku mano balsu garsiai ginčijosi kriauklelės. Atsinešk tetą. Aš laimiu. Prisėsk ant dėdės. Tu laimi. Priešakyje regėjau iš smėlio sukurtą Ilzę, raibuliuojančią, priešpilnio mėnulio nušviestą huriją, ir jos bruožai keitėsi kas sekundę. Štai devynmetė dukrelė, po akimirkos jau penkiolikmetė, susiruošusi į pirmąjį tikrąjį pasimatymą, devyniolikmetė, gruodį išlydėta oro uoste, universiteto studentė, pasidabinusi sužieduotuvių žiedu. Toji, kurią mylėjau labiausiai iš visų (argi ne dėl šios priežasties Persė ją nužudė?), tiesė ranką link prožektoriaus, mano bilieto į kruizą po užmaršties jūras. Na, dėl malonaus pasiplaukiojimo gal ir klydau... bet kartais žmonės privalo rizikuoti. Ir bandyti laimę jie, paprastai, išdrįsta. Kaip

sako Vajermenas, mes pernelyg dažnai save mulkiname - jei kiekvieną sykį, kai sau skiestume, mums sumokėtų, tokiu būdu galėtume užsidirbti pragyvenimui.

- Merė atsinešė druskos, - pasakiau. - Krūvą maišelių. Visus supylė į vonią. Policija norėtų sužinoti kodėl. Bet pareigūnai niekuomet nepatikėtų tiesa, ar ne?

Duktė stovėjo priešais, už jos nugaros pakrantę griausmingai plovė bangos. Stovėjo mirgėdama, vėl atgaudama apibrėžtus kontūrus, kuriuos sugražindavo aplinkui pustomas smėlis. Stovėjo ir tylėjo ištiesusi ranką link jai reikiamo daikto.

- Nupiešti tavęs smėlyje neužteko. Kaip ir paskandinti. Merė turėjo tave prigirdyti sūriame vandenyje. - Nudūriau akis į prožektorių. - Ką daryti, jai paaiškino Persė. Iš mano paveikslo.

- Duok jį man, tėti, - pareikalavo be paliovos kintanti smėlėtoji mergina. Rankos nenuleido. Retsykiais, tvokstelėjus stipresniam vėjui, pirštai primindavo ilgus nagus. Toks įspūdis nepranykdavo netgi tuomet, kai plaštaką aplipdavo paplūdimio smiltelės.

Atsidusau. Kai ko gyvenime išvengti neįmanoma.

- Tebūnie. - Žengtelėjau pirmyn. Mintyse išgirdau dar vieną Vajermeno posakį: *galų gale mes nuvargstame nerimauti.* - Gerai, panelyt. Bet turėsi man atsilyginti.

- Kaip atsilyginti? - jos tonas panėšėjo į smėlio, braižančio lango stiklą, garsus, į kriauklelių bruzdėjimą... ir į Ilzės, Jeitaipmergyt, balsą.

- Bučiniu, - atsakiau. - Norėčiau jį pajusti, kol dar esu gyvas. - Nusišypsojau. Lūpos nutirpo, bet jaučiau, kaip aplink jas įsitempė raumenys. Tik truputį. - Aišku, man ant veido pabirs smėlis. Bet aš apsimesiu, jog tu žaidei paplūdimyje. Statei pilis.

- Gerai, tėti.

Ji pajudėjo iš vietos keistai, kerėpliškai linguodama, ir tas siūbavimas visiškai nepriminė tikros eisenos. Iš arti žmogaus iliuzija galutinai išgaravo. Panašiai nutinka, kai prie pat akių prisitraukiate paveikslą, ir scena - portretas, peizažas, natiurmortas - virsta spalvų potėpiais, daugumoje iš kurių netgi galima įžiūrėti teptuko brūkšnius. Prieš mane tebuvo tūžmingas smėlio ir kriauklių trupinėlių verpetas. Aš užuodžiau ne odos ar plaukų kvapą, o sūrų vandenį.

Manęs siekė ištiestos, blyškios rankos. Vėjo šuorai nuo jų skobė plonus smėlio sluoksnius. Kiaurai galūnes švietė mėnesiena. Savo ruožtu kilstelėjau prožektorių - trumpakotį, ne plieninę, o plastikinę rankena.

- Gal norėsi jį apžiūrėti, prie mane bučiuodama, - pasiūliau. - Žibintuvėlį radau automobilio, priklausančio Džekui Kantoriui, dėklėje. Tas, kuriame paslėpėme Persę, užrakintas Elizabetos seife.

Padarui sustingus, nuo įlankos gairinantis vėjas išsklaidė bet kokį panašumą į žmogų. Dabar žvelgiau į sūkuriuojantį smėlio demoną. Diena buvo ilga, ir aš neketinau rizikuoti, ypač jei mano duktė kažkur.... na, kažkur laukė amžinojo poilsio. Atsivedėjęs iš visų jėgų smogiau kumščiu, kuriame spaudžiau prožektorių; sidabrinės auklės Meldos apyrankės nuslydo iki riešo. *El Palacio* virtuvės kriauklėje kruopščiai jas išploviau, ir dabar papuošalai skambiai sužvangėjo.

Dėl visa ko, už diržo buvau užsikišęs žeberkliuką sidabriniu antgaliu, bet man jo neprisireikė. Smėlėtasis nelabasis išsprogo. Mano galvą perskrodė įniršio ir skausmo kupinas riksmas. Laimei, trumpas, antraip būtų mane sudraskęs. Po akimirkos aplinkui nieko nebeliko, išskyrus kriauklelių, bruzdančių po Didžiuoju Rožinuku, kuždesius ir žvaigždes, kurias dešinėje pusėje, virš kopų, sekundei aptemdė pakriki, šalin plūstantys smėlio šuorai. Įlanka vėl ištuštėjo, jeigu neskaitytume mėnulio nušviestų, lygiomis gretomis prie kranto besiartinančių volų. "Persė" pranyko, jei tik ji išvis sūpavosi bangose.

Mano kojas apleido jėgos, ir aš žnegtelėjau ant žemės. Galbūt iki namo vis dėlto teks rėplioti keturiomis, svyruojant kaip aligatorius. Ne bėda - Didysis Rožinukas visai čia pat. Kol kas man norėjosi tiktai sėdėti ir klausytis kriauklių. Truputį pailsėti. Gal paskui sugebėsiu atsistoti, įveikti paskutinius dvidešimt jardų, įlinguoti į namus ir paskambinti Vajermenui. Perduoti, kad jaučiuosi gerai. Viskas gerai, pranešiu, lai Džekas atvažiuoja manęs pasiimti.

Tačiau iki tol, nusprendžiau, kiūtosiu paplūdimyje ir klausysiuos kriauklelių, kurios liovėsi šnabždėjusios mano arba kokiu nors kitu balsu. Tiesiog sėdėsiu ant smėlio, spiginsiuos į įlanką ir mąstysiu apie dukrą, Ilzę Mariją Frimentl. Gimusi jaunėlė svėrė šešis svarus ir keturias uncijas, pirmas ištartas jos žodis buvo "šuo", kartą ji grįžo namo nešina statybvietėse naudojamo popieriaus lakštu, ant kurio kreidelėmis pavaizdavo didžiulį rudą balioną, ir džiaugsmingai sušuko: "Tėti, nupiešiau tavo paveikslėlį!"

Ilzė Marija Frimentl.

Aš gerai ją pamenu.

BIRŽELIS

Nuvairavau luotą į Feileno ežero vidurį ir išjungiau variklį. Mes nudreifavome iki mažučio oranžinio, mano palikto plūduro. Šen bei ten, glotniu it stiklas paviršiumi burzgė iškylų kateriai, bet burlaivių niekur nemačiau; diena pasitaikė visiškai rami. Žaidimų aikštelėje dūko keletas

vaikų, piknikų zonoje įsitaisė negausus būrelis suaugusiųjų, vienas kitas traukė vandenį juosiančiu žygeiviu taku. Nors ežeras tyvuliavo miesto ribose, iš esmės, čionykštės apylinkės buvo tuščios.

Vajermenas, kuris, užsimaukšlinęs žvejo kepurę ir apsirengęs palaidine su "Vikings" komandos pavadinimu, nė iš tolo nepriminė Floridos gyventojo, išreiškė nuostabą.

- Mokykloje dar nesibaigė pamokos, - paaiškinau. - Po kelių savaičių valtys knibždės visur.

Jis sunerimo.

- Ar šita vieta tikrai tinkama? Jei koks žvejys sumąstys užmesti tinklą...

- Feilene draudžiama žvejoti tinklais, - nutraukiau jį. - Daug meškeriotojų irgi nesutiksi. Ežeras praktiškai skirtas pramogų valtims. Ir poilsiautojams, bet jie plaukioja netoli kranto. - Pasilenkęs stvėriau cilindrą, kurį mums pagamino sidabrakalys iš Sarasotos. Trijų pėdų ilgio vamzdelį su užsukamu dangteliu, pilną gėlo vandens. Į vidų buvome įkišę prožektorių, taip pat užpildytą skysčiu. Persė slypėjo už dvigubos užtvaros, miegojo po dvigubu gėlavandeniu apklotu. Netrukus ji kirmys dar giliau.

- Nuostabus daikčiukas, - pratariau.

- Aha, - sutiko Vajermenas stebėdamas, kaip popiečio saulės šviesoje blyksi cilindras, kurį varčiau delne. - Ir jo neįstengs užkabinti joks kabliukas. Bet man vis tiek būtų lengviau ant širdies, jeigu savo turtą nugramzdintume kitame ežere, kur nors Kanados pasienyje.

- Ten jį tikrai *galėtų* ištraukti tinklais, - paprieštaravau. - Susirasti slėptuvę, kuri visiems prieš akis - gana neblogas sprendimas.

Palei mus prazirzė sportinis kateris su trijule merginų. Viena jų pamojavo. Mes atsakėme tuo pačiu. Kita sušuko: "Mums patinka žavūs vyrukai!", ir visos trys prajuko.

Išsišiepęs Vajermenas joms pasaliutavo ir atsigręžė į mane.

- Ar čia gilu? Iš oranžinės vėliavėlės spėju, kad atsakymą žinai.

- Na, aš pasiieškojau informacijos apie Feileną... gerokai pavėluotai, nes mudu su Pema šalia Asterio kelio nusipirkome kotedžą prieš dvidešimt penkerius metus. Vidutinis gylis siekia devyniasdešimt vieną pėdą. Bet šioje vietoje dugną vagoja plyšys.

Bičiulis atsipalaidavo, nuo kaktos kilstelėjo kepurę.

- O, Edgarai. Vajermeno nuomone, tu tebesi *el zorro* - lapinas.

- Galbūt *si*, galbūt *no*. Svarbiausia, kad po oranžiniu plūduru atsiveria mažiausiai trijų šimtų aštuoniasdešimties pėdų gelmės. Toks variantas kur kas geresnis už dvylikos pėdų gylio cisterną, įspraustą į koralinę nuoskalą Meksikos įlankos pakraštyje.

- Amen.

- Vajermenai, tu atrodai visai neblogai. Pailsėjęs.
Jis pagūžčiojo.
- Kas prilygtų skrydžiams "Galfstrymu"? Tau nereikia stovėti eilėje prie apsaugos, niekas nenaršo tavo kelioninio krepšio, netikrina, ar kokios sumautos limonado skardinės nepavertei bomba. Ir bent sykį gyvenime man pavyko nuskristi į šiaurę, nesustojus prakeiktoje Atlantoje. Dėkui... nors panašu, kad už bilietą galėjau užsimokėti pats.
- Vadinas, su Elizabetos giminaičiais visus reikalus sutvarkei?
- Aha. Paklausiau tavo patarimo. Pasiūliau namą ir šiaurinį Dumos Ky galą, mainais į grynuosius ir vertybinius popierius. Jie įsitikinę, kad sudarė velniškai gerą sandėrį. Įsivaizduoju, ką mintijo jų advokatai: "Vajermenas dirbo juristu, bet šiandieną jis pasirodė, kaip teisininko klientas suskystėjusiomis smegenėlėmis".
- Berods, mūsų luote aš ne vienintelis esu *zorro*.
- Žodžiu, man atiteks aštuoniasdešimt milijonų dolerių. Ir įvairios atminimo dovanos, kurias pasiėmiau iš namų. Įskaitant "Svyt Oven" skardinę. Kaip manai, *muchacho*, ar ponia Ystleik ja mėgino mestelėti kokią užuominą?
Prisiminiau, kaip Elizabeta į skardinę kišdavo porcelianines figūrėles ir liepdavo Vajermenui jas išmesti į auksinių žuvelių tvenkinį. Suprantama, kad ji bandė tuo kažką pasakyti.
- Nekilnojamo turto agentai pasiglemžė šiaurinį salos galą, kurį apstatant įmanoma uždirbti... sunku net pasakyti kiek. Devyniasdešimt milijonų?
- Bent jie taip galvoja.
- Tavo tiesa, - paniurdamas sutiko jis. - Taip galvoja. - Kurį laiką nepratarėme nė žodžio. Vajermenas paėmė cilindrą iš mano rankos. Sidabriniame paviršiuje įžvelgiau savo veidą, kurį išlinkis deformavo. Spoksojau be jokių emocijų, nors paskutiniu metu į veidrodį žiūrėdavau labai retai. Ne todėl, kad pasenau. Tiesiog nenorėjau matyti Frimentlo akių. Jos per daug regėjo.
- Kaip laikosi žmona ir duktė?
- Pema išvažiavusi į Kaliforniją, pas motiną. Melinda grįžusi į Prancūziją. Po Ilzės laidotuvių šiek tiek paviešėjo, bet galiausiai išskrido. Manau, pasielgė teisingai. Ji stengiasi sutelkti dėmesį į savo gyvenimą.
- O kaipgi tu, Edgarai? Ar taviškis tęsiasi?
- Nežinau. Regis, Skotas Ficdžeraldas minėjo, kad amerikietiškame gyvenime antro veiksmo nėra.
- Bet taip sakė prisigėręs. - Vajermenas nuleido cilindrą sau po kojomis ir pasviro į priekį. - Edgarai, paklausyk manęs. Įdėmiai. Iš tiesų egzistuoja penki veiksmai - ne vien amerikietiškame, bet kiekviename

pilnaverčiame gyvenime. Kaip Šekspyro tragedijose bei komedijose. Nes būtent jos mus lydi iki mirties - komedija ir tragedija.

- Pastaruoju metu kažkaip retokai krizenau.

- Aha, - linktelėjo jis. - Bet trečiasis veiksmas turi potencialą. Jau pasakojau, kad apsistojau Meksikoje? Nuostabiame kalnų miestelyje, Tamazuančialėje.

Pamėginau ištarti pavadinimą.

- Maloni mankšta liežuviui, ar ne? Vajermenas mato, jog tau patinka.

Nusišypsojau.

- Taip, skamba išties neblogai.

- Ten parduodamas nudrengtas viešbutis, ir aš planuoju jį įsigyti. Praeis ne mažiau kaip treji metai, kol išlaidos atsipirks, bet dabar šlamančiųjų nestokoju. Man *praverstų* partneris, išmanantis apie pastatus ir remontus. Aišku, jei tau teberūpi meno reikalai...

- Juk žinai, kad ne.

- Tuomet ką pasakysi? Sujunkime mūsų turtus.

- Saimonas ir Garfankelis, 1969-ieji, - pastebėjau. - Apytikriai. Nežinau, Vajermenai. Šiuo momentu negaliu apsispręsti. Iš pradžių privalau nutapyti dar vieną drobę.

- Suprantu. Ar toji audra bus labai stipri?

- Sunku pasakyti. Bet 6 kanalą ji sužavės.

- Tikiuosi, žmonės sulauks užtektinai perspėjimų? Dėl suniokotų pastatų man galvos neskauda, tik žiūrėk, kad niekas nežūtų.

- Nežus, - patvirtinau su viltimi, jog neklystu. Kai iliuzinė mano ranka ima nevaržomai siautėti, tiksliai numatyti padarinių neįmanoma. Štai, kodėl dailininko karjerą teks nutraukti. Vis dėlto paskutinį paveikslą *sukursiu*, nes keršto planą man knietėjo įgyvendinti iki galo. Ne vien už Ilzę, bet ir už kitas Persės aukas.

- Iš Džeko žinių sulauki? - pasiteiravo bičiulis.

- Kas savaitę. Rudenį kraustysis į Talahasę, kur lankys universitetą. Už mokslus sumokėjau iš savo kišenės. Iki tol kartu su motina jis gyvens Port Šarlotėje, kur netrukus persikels.

- Dar vienas tavo nuopelnas?

- Tiesą sakant... taip. Nuo tada, kai Džeko tėvą pribaigė Krono liga, jiedu su motina vertėsi sunkiai.

- Ir tavo idėja?

- Vėl pataikei.

- Tavo nuomone, Port Šarlotė pakankamai nutolusi į pietus, kad jai negrėstų pavojus?

- Taip.

- O šiauresni kraštai? Pavyzdžiui, Tampa?

- Blogiausiu atveju, sulauks liūčių. Audra stipriai neišsiplės, bet bus galinga.

- Mažutė Alisa. Kaip 1927-aisiais.

- Taip.

Mudu sėdėjome ir žvelgėme kits į kitą. Pro mus vėl pralėkė sportinis kateris, kuriuo plaukiančios merginos dar garsiau kvatojo ir energingiau mataravo rankomis. Palaimintoji, nuo vyno kokteilių apsvaigusi jaunystė. Atsakėme joms mostais.

Kai trijulė dingo, Vajermenas tarė:

- Likusiems ponios Ystleik giminaičiams nebereikės sukti galvos dėl naujų sklypų ir vargintis, siekiant gauti leidimus statyboms?

- Manau, ne.

Jis pamąstė ir sulinksėjo.

- Gerai. Visą salą nutrenksi į jūros dugną. Man tinka. - Pakėlęs cilindrą dirstelėjo į oranžinę vėliavėlę, kuri plūduriavo virš plyšio, žiojinčio viduryje Feileno eželo. - Kokius nors paskutinius žodžius ištarsi, *muchacho?*

- Taip, bet tik kelis.

- Tuomet pasiruošk. - Vajermenas priklupo ir iškėlė cilindrą virš luoto bortelio. Ant sidabrinio paviršiaus sužybsėjo saulės spinduliai. Vyliausi, jog dienos šviesos jis nebeišvys mažiausiai tūkstantį metų... bet nuojauta tvirtino, kad kapstytis į paviršių Persė mokėjo. Buvo išnirusi anksčiau, savo žygius kartos ir ateityje. Kelią į *caldo largo* susiras net iš Minesotos.

Pasakiau žodžius, besisukusius ant liežuvio galo.

- *Miegok amžinai.*

Vajermenas atgniaužė pirštus. Pasigirdo pliūkštelėjimas. Persisvėrę per valties kraštą stebėjome grimztantį sidabrinį cilindrą, kuris dar kartą sutvyksėjo ir pagaliau pranyko ir akiračio.

Mano namuose Vajermenas pasisvečiavo porą dienų. Mes valgėme kepsnius, popiet gėrėme žalią arbatą, kalbėjome įvairiausiomis temomis, išskyrus praeities įvykius. Galop nuvežiau bičiulį į oro uostą, iš kur jis ketino skristi į Hiūstoną. Ten nusileidęs planavo išsinuomoti automobilį ir patraukti į pietus. Norėjo, anot jo, pasidairyti po šalį.

Pasisiūliau drauge nužygiuoti iki apsaugos, bet jis tik papurtė galvą.

- Tau nederėtų matyti, kaip Vajermenas nusiauna batus prieš kokį verslo koledžo absolventą. Mums, Edgarai, atėjo laikas vienas kitam pasakyti *adiós*.

- Vajermenai... - išsižiojau, bet nepajėgiau pratęsti. Gerklę sutraukė ašaros.

Jis mane apglėbė ir stipriai pabučiavo į abu skruostus.

- Klausyk, Edgarai. Metas trečiajam veiksmui. Supratai?

- Taip.
- Atvažiuok į Meksiką, kai būsi pasirengęs. Ir jei norėsi.
- Aš pagalvosiu.
- Būtinai. *Con Dios, mi amigo; siempre con Dios.**
- Sudiev, Vajermenai.

Nutolstantį, masyvų krepšį ant peties užsimetusį bičiulį palydėjau žvilgsniu. Staiga stulbinančiai aiškiai atsiminiau, kaip jis riaumojo, Emeriui užpuolus Didįjį Rožinuką, kaip sustūgo - *cojuda de puta madre* - prieš suvarydamas žvakidę į negyvėlio fizionomiją. Tą naktį pasirodė nuostabiai. Man labai norėjosi, kad Vajermenas paskutinį kartą atsigręžtų... ir jis pakreipė galvą atgal. Matyt, pagavo mintį, kaip būtų pastebėjusi mano motina. Arba pakluso nuojautai. Taip būtų pasakiusi auklė Melda.

Išvydęs, jog tebestoviu vietoje, Vajermenas plačiai nusišypsojo.
- Mėgaukis dienele! - suriko. Krūptelėję žmonės sužiuro jo pusėn.
- Iš žiūrėk, kad ji tavęs nenuviltų! - šūksniu atsiliepiau.

Bičiulis atidavė pagarbą ir juokdamasis nužingsniavo taku, vedančiu lėktuvo kryptimi. Žinoma, galiausiai aš *nukeliavau* į Meksikos miestelį, bet mudu taip ir nesusitikome, nors Vajermenas man atgydavo kiekvieną sykį, kai prisimindavau jo posakius - apie šiuos visuomet mąstau esamuoju laiku. Po dviejų mėnesių, Tamazuančialės turguje perkant pomidorus, jį pakirto širdies smūgis. Aš maniau, kad Vajermenui lemtingoji valanda išmuš gerokai vėliau, bet mums visada norisi taip galvoti, ar ne? Mes pernelyg dažnai save mulkiname - jei kiekvieną sykį, kai sau skiestume, mums sumokėtų, tokiu būdu galėtume užsidirbti pragyvenimui.

Savo kotedže, prie Asterio kelio, molbertą pasistačiau gerai apšviestoje svetainėje. Į jį atremtą drobę dengė rankšluostis. Tolėliau, ant stalo, buvau pasidėjęs aliejinius dažus ir kelis iš oro fotografuotos Dumos Ky vaizdus. Bet nuotraukų man praktiškai nereikėjo. Salą regėjau sapnuose; iki šiol ją matau.

Nušveičiau rankšluostį ant kušetės. Mano paskutinio paveikslo fone stūksojo Didysis Rožinukas, perteiktas taip tikroviškai, kad beveik girdėjau kriaukleles, subruzdančias po kiekvienos atplūdusios bangos.

Viena greta kitos, atšlietos į polius, lyg tobulai siurrealistinis priedas, sėdėjo dvi raudongalvės lėlės. Kairėje kiurksojo Reba, jai iš dešinės įsitaisė Meilutė, kurią iš Minesotos atvežė Keimenas. Kurią padovanoti sumąstė Ilzė. Įlanką, per mano viešnagę Dumoje Ky, paprastai, žvilgėjusią mėlynu atspalviu, nutapiau dulsvai, su grėsmingai žaliais potėpiais.

*Sudiev, mano drauge, sudiev (isp.).

Danguje kybojo juodi debesys, susikaupę drobės viršuje ir pranykę už jos ribų.

Dešinė ranka ėmė niežėti, viduje sukirbėjo ir visą kūną užvaldė gerai pažįstamas galios pojūtis. Į savo darbą tarytum žvelgiau dievo akimi... arba deivės. Dailės atsisakyti galėjau, bet žinojau, kad lengva nebus.

Kurdamas paveikslus aš įsimylėdavau pasaulį.

Kurdamas paveikslus jausdavausi pilnavertis.

Kurį laiką plušėjau, bet galiausiai nuleidau teptuką. Nykščio pagalvėle sumaišiau rudą bei geltoną spalvas, brūkštelėjau liniją per nutapytą paplūdimį... labai lengvai... ir lyg po pirmo, neryžtingo dvelktelėjimo į orą pakilo smėlio miglelė.

Dumoje Ky, po juodomis padangėmis, kurias užtemdė artėjanti birželio audra, sustiprėjo vėjas.

KAIP NUPIEŠTI PIEŠINĮ (XII)

Pajuskite, kada ateina metas baigti darbą. Sulaukęs to momento, pieštuką arba teptuką padėkite į šalį. Visa kita tėra jūsų gyvenimas.

AUTORIAUS PABAIGOS ŽODIS

Aš sau leidau šį tą pakeisti vakarinės Floridos pakrantės geografijoje ir jos istorijoje. Nors Deivas Deivisas iš tiesų egzistavo ir tikrai pradingo, jo veikėją apipyniau pramanytomis detalėmis.

Ir Floridoje ne laiku atūžiančias audras niekas, išskyrus mane, "Alisomis" nevadina.

Norėčiau padėkoti savo žmonai, romanistei Tabitai King, kuri perskaitė pirmąjį knygos juodraštį ir pateikė vertingų pasiūlymų; vienas jų buvo susijęs su "Svyt Oven" sausainių skardine.

Turėčiau tarti ačiū ir Rasui Dorui, senam draugui, medikui, kuris kantriai man aiškino apie Broka sritį ir kontrasmūginius sužalojimus.

Be to, privalau padėkoti Čakui Verilui, kuris redagavo knygą su jam būdingu geranoriškumu ir negailestingumu.

Tedžiui Rozenbaumui, mano draugui ir korektoriui: *muchas grazias*.

Ir, kaip visada, ačiū tau, senasis bičiuli, Nuolatini Skaitytojau.

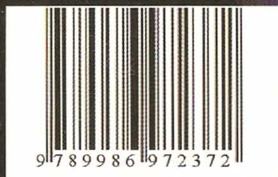
Stephenas Kingas
Bangoras, Meinas

NAUJAUSIAS MEISTRO ŠEDEVRAS!!

Prieš baisią nelaimę Edgaras Frimentlas turėjo gerą darbą, žmoną, dvi dukras ir nemažą būrį draugų. Netrukus jis netenka rankos, patiria daugybines traumas, žmona jį meta ir… ir gyvenimas rieda bedugnėn. Bandydamas gydytis kūno ir sielos negales, Edgaras atsiduria Dumos Ky saloje, mėgina piešti, tapyti. Tačiau kažkas atsitiko, kažkas pasikeitė. Nes su kiekvienu pieštuko ar teptuko brūkštelėjimu Edgaras ardo itin trapią ribą tarp šio ir anapusinio pasaulio, o greta tūnantis blogis veržte veržiasi mūsų realybėn…

"Stulbinantis, įtaigus, nuostabus Meistro šedevras. Pasakai sau: "tikiu", "tikiu", "tikiu", - ne vieną dešimtį kartų."

PUBLISHERS WEEKLY

Lt 32.40